FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EYÜP - NİŞANCI MAHALLESİ YENİLEME ALANI VE ÇEVRESİ KENTSEL SİT ALANI KORUMA ÖNERİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğba KESKİN

Ana Bilim Dalı: Mimarlık

Mimari Koruma ve Restorasyon

İSTANBUL - 2018

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EYÜP - NİŞANCI MAHALLESİ YENİLEME ALANI VE ÇEVRESİ KENTSEL SİT ALANI KORUMA ÖNERİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğba KESKİN

(160211002)

Anabilim Dalı: Mimarlık

Mimari Koruma ve Restorasyon

Tez Danışmanı: Dr. Mine TOPÇUBAŞI ÇİLİNGİROĞLU

Teslim Tarihi: 17 Mayıs 2018

FSMVÜ, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsünün 160211002 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi "Tuğba KESKİN", ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı "EYÜP - NİŞANCI MAHALLESİ YENİLEME ALANI VE ÇEVRESİ KENTSEL SİT ALANI KORUMA ÖNERİSİ" başlıklı tezini, aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Dr. Öğr. Üyesi Mine TOPÇUBAŞI ÇİLİNGİROĞLU**
FSM Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

Jüri Üyeleri : **Prof. Dr. Elif Özlem AYDIN ORAL** .....
GTU Mimarlık Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Alidost ERTUĞRUL .....
FSM Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Mine TOPÇUBAŞI ÇİLİNGİROĞLU .....
FSM Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

Teslim Tarihi : 17 Mayıs 2018
Savunma Tarihi : 22 Haziran 2018

Kızlarıma armağanımdır…

ÖNSÖZ

Eyüpsultan tarihi merkezinde yer alan Nişancı Mahallesi'nin, barındırdığı kültür varlıklarıyla önemine dikkat çekilerek, Eyüpsultan merkezinde yeralan yoğunluğun Nişancı Mahallesine doğru dağılımının sağlanarak, tanıtılması adına tarihi dokunun korunmasının önemi vurgulanmak istenmiştir. Bu doğrultuda önemli bir aks olan Zalpaşa Çömlekçiler aksında, tarihi dokuya yakışır bir şekilde ihtiyaçlara cevap verecek fonksiyonlar ve cephe silüet çalışmaları oluşturulurken önemli bir konumda yer alan Yenileme Alanlarına yönelik koruma önerilerinde bulunulmuştur.

Tez çalışmamda bana yol gösteren pek kıymetli hocam Mine TOPÇUBAŞI ÇİLİNGİROĞLU başta olmak üzere bu programa katılamama vesile olan FSMVÜ ailesine ve değerli hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Eyüpsultan'ın tarihi ve kültürel zenginliklerinin tanıtımı ve aktarılması adına, araştırmacılar için önemli bir merkez niteliğinde olan, Eyüpsultan Araştırma Merkezi (EYSAM) yetkililerinden sayın Hülya YALÇIN'a, Eyüp Dostları Vakfı kurucularından sayın Şener TÜRKMENOĞLU'na, yıllarca Eyüpsultan Belediyesi Plan Proje Müdürlüğünde hizmet vermiş değerli arkadaşım sayın Nesrin GAZİHAN ve Emine HASALTUN'a, ESTAM çalışanlarından sayın Ayşe ZENGİN ve Meliha ÖZGÜL'e çalışmam sırasındaki yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Proje çalışmalarım sırasında fikirleriyle tezimi tamamlamama yardımcı olan can dostum sayın Emine ATAKTÜRK ve pek kıymetli eşine, değerli arkadaşım Berna IŞIK'a desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Son olarak her zaman yanımda olan ve tüm kahrımı çeken sevgili eşim ve güzel kızlarıma da teşekkürlerimi sunuyorum.

Mayıs, 2018 **Tuğba KESKİN**

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ ..... **vii**
ÇİZELGE LİSTESİ ..... **xi**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xiii**
KISALTMALAR ..... **xxiii**
ÖZET ..... **xxv**
SUMMARY ..... **xxvii**
1. GİRİŞ **1**
2. EYÜPSULTAN NİŞANCI MAHALLESİ **5**
2.1 Semtin Adı ve Coğrafi Konum 5
2.2 Tarihsel Gelişme 9
2.2.1 Roma ve Bizans İmparatorluğu dönemi 9
2.2.2 Osmanlı İmparatorluğu dönemi 16
2.2.3 Cumhuriyet dönemi 35
2.2.4 Günümüz dönemi - 21. yüzyıl 50
3. EYÜPSULTAN'IN KÜLTÜREL MİRASI **63**
3.1 Somut Kültürel Miras 64
3.1.1 Kültürel mirasımızı yansıtan mimari eserler 64
3.1.2 Kültürel mirasımızı yansıtan kentsel peyzaj alanları ile doğal kültürel mirasımız 68
3.1.3 Kültürel mirasımızı yansıtan tarihi eserler 72
3.2 Somut Olmayan Kültürel Miras 75
3.3 Kültürel Miras Etki Değerlendirmesi (KMED) 88
4. NİŞANCI YENİLEME ALANLARI VE İLGİLİ MEVZUATLAR **91**
4.1 Nişancı Yenileme Alanları 91
4.2 Tarihi Çevrede Yer Alan Yenileme Alanlarına Yönelik İlgili Mevzuatlar 100
4.2.1 2863 sayılı Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanunu 100
4.2.2 5366 sayılı Yıpranan tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılması hakkında kanun ile 5366 sayılı kanunun uygulama yönetmeliği 101
4.2.3 6306 sayılı Afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi hakkında kanun ve 6306 sayılı kanunun uygulama yönetmeliği 106
5. NİŞANCI KENTSEL SİT PROJESİ ALANI VE İÇİNDEKİ YAPILARIN TANIMLANMASI **109**
5.1 Proje Alanı 109
5.2 Mevcut Durum Analizleri 109

5.2.1 Dolu – Boş analizi 110
5.2.2 Bina kullanım analizi 111
5.2.3 Bina işlev analizi 112
5.2.4 Kat analizi 115
5.2.5 Tarihi değer analizi 116
5.2.6 Dönem analizi 118
5.2.7 Yapım sistemi analizi 119
5.2.8 Yapı malzemesi analizi 121
5.2.9 Strüktürel durum analizi 122
5.2.10 Koruma durumu analizi 123
5.2.11 Ulaşım analizi 124
5.2.12 Sentez paftası 125
5.3 Mimari Yapılar 133
5.3.1 Külliyeler 133
5.3.2 Camii ve Mescitler 140
5.3.3 Tekkeler 173
5.3.4 Mektep / Medrese 191
5.3.5 Hamam 198
5.3.6 Türbe ve Hazireler 201
5.3.7 Çeşmeler 218
5.3.8 Endüstri Yapıları 234
5.4 Tescile Önerilen Yapılar 249
5.5 Cephe Tipolojisi 251
5.6 Sokak Sağlıklaştırma Projesi 256
6. KORUMA ÖNERİLERİ 299
7. SONUÇ 315
KAYNAKÇA 319
EKLER 325
ÖZGEÇMİŞ 437

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1: Nişancı Mahallesi Eski ve Yeni Sokak İsimleri Listesi 35
Çizelge 2.2: Nişancı Mahallesi Sınırları İçerisinde Yer Alan Tescilli Yapı Grupları ve Sayısı 43
Çizelge 3.1: Nişancı Mahallesi'nde Yer Alan Tescilli Yapılar 64
Çizelge 3.2: Eyüpsultan ve Nişancı Mahallesi'nde Yer Alan Anıt Ağaç ve Korunmaya Değer Ağaç Cins ve Sayıları…….....72
Çizelge 4.1: 1 (Bir) ve 2 (İki) Numara İle Belirtilen Yenileme Alanı Sınırları İçerisinde (153-154-354 adalar) Kalan Tescilli Parsel/Yapı Sayıları. 92
Çizelge 4.2: 3 (Üç) ve 4 (Dört) Numara İle Belirtilen Yenileme Alanı Sınırları İçerisinde (74-497 Adalar) Kalan Tescilli Parsel/Yapı Sayıları. 92
Çizelge 4.3: 1 (Bir) Numara İle Belirtilen Yenileme Alanı Analiz Sonuç Grafiği (% Yüzdelik Dilim)..... 97
Çizelge 4.4: 2 (İki) Numara İle Belirtilen Yenileme Alanı Analiz Sonuç Grafiği (% Yüzdelik Dilim)..... 97
Çizelge 4.5: 3 (Üç) Numara İle Belirtilen Yenileme Alanı Analiz Sonuç Grafiği (% Yüzdelik Dilim)..... 98
Çizelge 4.6: 4 (Dört) Numara İle Belirtilen Yenileme Alanı Analiz Sonuç Grafiği (% Yüzdelik Dilim)..... 99
Çizelge 5.1: İstanbul Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğü'nce Tespiti Yapılmış Metruk Niteliğindeki Tescilli Yapılar…….....132
Çizelge 5.2: Öneri Yapı Listesi…… 249

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Nişancı Mahallesi ve Çevresi 6
Şekil 2.2: Nişancı Mahallesi, Yenileme Alanları, Nişancı Meydanı ve Zalpaşa - Çömlekçiler Caddeleri Aksı 7
Şekil 2.3: Konstantinopolis Planı 450-1453. 10
Şekil 2.4: İstanbul'un 14 Semti (İmparator Teodos Dönemi, 408-450), Christoph Weigel, 1720.. 11
Şekil 2.5: Byzantion Kenti'nin ve Antik Dönemdeki Varoşlarının Taslak Çizimi. Ölçek 1:50 000. 12
Şekil 2.6: İstanbul'un Batı Kaynaklı Yayınlarda Yer Alan İlk ve En Eski İkinci Görüntüsü Hartman Schedel Tarafından Yayınlanmış Harita Resim 14
Şekil 2.7: İstanbul'un 1453 'den Önceki Topografik Haritası 15
Şekil 2.8: Konstantinopolis'ın Fethi (Anonim) 15
Şekil 2.9: "16. Yüzyılda İstanbul Görünümü" Matrakçı Nasuh. 19
Şekil 2.10: Nakkaş Osman'ın 1579-80 Tarihli Kırkçeşme Suları Haritası 20
Şekil 2.11: "İstanbul Haritası" Katip Çelebi_ 1648 22
Şekil 2.12: Johann Baptist Homann (1673-1724). 1730 Yayın Tarihli Harita 23
Şekil 2.13: Feshane Yapılmadan Önce Haliç Kıyılarında Yer Alan Sahil Sarayları ve Yalılar 24
Şekil 2.14: 1786 Kauffer Haritası. "İstanbul'un Bilimsel Ölçekli İlk Haritası" 25
Şekil 2.15: 1811 Tarihli İstanbul Haritası. 26
Şekil 2.16: Mühendishane Haritası 1845 29
Şekil 2.17: Alman Mavileri. 31
Şekil 2.18: Alman Mavileri (Osmanlıca Baskı) 33
Şekil 2.19: Prost Planı. 38
Şekil 2.20: "Nişancı Meydanı ve Çevresi" 1946 Tarihli Hava Fotoğrafı. 40
Şekil 2.21: "Nişancı Meydanı ve Çevresi" 1966 Tarihli Hava Fotoğrafı. 40
Şekil 2.22: "Metropolitan Alan Şehirleşme Kesimi İlçelerinde Nüfus Hareketleri 1955-60–1960-65" 41

Şekil 2.23: Nişancı Meydanı ve Çevresi (13.09.1979 Onaylı Eyüp Koruma Pl.)..... 45
Şekil 2.24: 15.01.1977 Tarih 9591 Sayılı Kentsel Sit Alanı (Mavi), 13.09.1979 Tarihli 1/500 Ölçekli Eyüp Koruma Planı (Kırmızı) 45
Şekil 2.25: Eyüp Kentsel Sit Alanı 49
Şekil 2.26: ESTAM Bölgeleme Paftası..... 57
Şekil 2.27: Eminönü-Alibeyköy Tramvay Hattı Projesi. 60
Şekil 2.28: Beyazıt – Eyüp Sultan – Sultangazi Metro Projesi..... 61
Şekil 2.29: Eyüp Sultan – Bayrampaşa Tramvay Hattı Projesi. 61
Şekil 2.30: Eyüp Sultan Merkezi ve Çevre Ulaşım Projesi. 62
Şekil 3.1: Amcazade Hüseyin Paşa Arazisi 69
Şekil 3.2: Nişancı Meydanı 1453-15. yy. Sonu. 70
Şekil 3.3: Nişancı Meydanı 16. yy……..70
Şekil 3.4: Nişancı Meydanı 17-18. Yy……70
Şekil 3.5: Nişancı Meydanı 19-20. Yy……70
Şekil 3.6: Eyüp Sultan'da Yer Alan Anıt Ağaçların Bazıları. 71
Şekil 3.7: Nişancı Mahallesinde Yer Alan Korunmaya Değer Ağaçların Bazıları…..……...72
Şekil 3.8: Mezartaşlarından Örnekler (Keskin, T. 2018)……..…..……...74
Şekil 3.9: Karikatürist Salih'in (ERİMEZ) Fırçasından Amin Alayı. Karikatür, C.3, No.71, S.18.……78
Şekil 3.10: Eyüp Halkası…….81
Şekil 3.11: Eyüp Oyuncağı_Düdük- Ahşap Kamyonet 1930'lu Yıllar- Topaç, Tef (Eyüp Dostları Vakfı Müzesi, Keskin, T. 2018)..... 83
Şekil 3.12: 2017 Yılı 'Oyuncak, Çocuk, Lisans, Oyun ve Oyun Ekipmanları Fuarı 83
Şekil 3.13: Pişmiş Toprak Kap ve Çömlek Testi (Eyüp Dostları Vakfı Müzesi 2018) 86
Şekil 3.14: Zal Mahmut Paşa Cami ve 65 Ada, 63 Parsel'de Yer Alan Fidanlık (Keskin,T. 2018)..... 88
Şekil 4.1: 1 (Bir) ve 2 (İki) Numara İle Belirtilen Nişancı Yenileme Alanlarında Yer Alan Yapılar 2018 (153-154-354 Adalar) 93
Şekil 4.2: 1 (Bir) Numara İle Belirtilen Nişancı 354 Ada 102 Parsel..... 93
Şekil 4.3: 2 (İki) Numara İle Belirtilen Nişancı 153 Ada, 154 Ada 4-68-124-125-126 93
Şekil 4.4: 3 (Üç) ve 4 (Dört) Numara İle Belirtilen Nişancı Yenileme Alanlarında Yer Alan Yapılar 2018 (74-497 Adalar)..... 94
Şekil 4.5: 3 (Üç) Numara İle Belirtilen Nişancı Yenileme Alanı 497 Ada..... 94
Şekil 4.6: 4 (Dört) Numara İle Belirtilen Nişancı Yenileme Alanı 74-497 Adalar 94
Şekil 4.7: Nişancı Yenileme Alanları 95
Şekil 5.1: Dolu-Boş Analizi..... 110
Şekil 5.2: Bina Kullanım Analizi..... 111

Şekil 5.3: Bina İşlev Analizi....112
Şekil 5.4: Park Alanları....114
Şekil 5.5: Kat Analizi....115
Şekil 5.6: Tarihi Değer Analizi....116
Şekil 5.7: Dönem Analizi....118
Şekil 5.8: Yapı Sistemi Analizi....119
Şekil 5.9: Yapı Malzemesi Analizi....121
Şekil 5.10: Strüktürel Durum Analizi....122
Şekil 5.11: Koruma Durum Analizi....123
Şekil 5.12: Ulaşım Durumu Analizi……..……124
Şekil 5.13: Eminönü-Alibeyköy Tramvay Hattı Çalışmaları 2018....125
Şekil 5.14: 73 Ada 39 Parsel (Keskin, T. 2018 – KMKM Arşivi)....127
Şekil 5.15: Arpacı Hayrettin Mescidi ve Bitişik 54 Parsel Sivil Mimarlık Örneği Eski ve Yeni Durumu....129
Şekil 5.16: Yenileme Alanı İçerisinde 497 Ada 18 Parsel Sivil Mimarlık Örneği'nin Eski ve Yeni Durumu (Keskin, T. 2018)....130
Şekil 5.17: Şah Sultan Külliyesinin Feshane Caddesinden Görünümü....134
Şekil 5.18: Şah Sultan Külliyesi_ Türbe/Sıbyan Mektebi/Çeşme....135
Şekil 5.19: Zal Mahmut Paşa Külliyesi Fotoğrafı ve Restorasyon Projesi Anahtar Paftası.137
Şekil 5.20: Zal Mahmut Paşa Camii Eski ve Yeni Durumu....138
Şekil 5.21: Zal Mahmut Paşa Külliyesi Eski ve Yeni Durumu....139
Şekil 5.22: Arakiyeci Camii Zemin Kat Plan Şeması....141
Şekil 5.23: 1946 Yılında Arakiyeci Camii ve Çevresi....141
Şekil 5.24: 1970 Yılında Arakiyeci Camii ve Çevresi....142
Şekil 5.25: 1946 Yılı Arakiyeci Camii İç Görünümü, Ahşap Kapak ve Yuvarlak Planlı Mihrap Nişi....142
Şekil 5.26: 1946 Yılı Arakiyeci Camii Avlusunda Yer Alan İmam Evi....143
Şekil 5.27: Arakiyeci Camii (Keskin, T. 2018)....143
Şekil 5.28: Arpacı Hayrettin Camii (1946)....144
Şekil 5.29: Reşat Sevinçsoy'un Çiziminde Arpacı Hayrettin Mescidi....144
Şekil 5.30: Arpacı Hayrettin Camii (Keskin, T. 2018)....145
Şekil 5.31: Aşçıbaşı Camii....146
Şekil 5.32: Aşçıbaşı Camii (Keskin, T. 2018)....147
Şekil 5.33: Aşçıbaşı Camii İç Görünüşleri....147
Şekil 5.34: Baba Haydar Çamii Dış ve İç Görünüşler....150
Şekil 5.35: Baba Haydar Camii Planı....151
Şekil 5.36: Baba Haydar Camii Vaziyet Planı....151

Şekil 5.37: Cezeri Kasım Camii Kat ve Çatı Plan Şemaları 152
Şekil 5.38: Cezeri Kasım Camii 1238/1822 Tarihli Tamir Kitabesi..... 153
Şekil 5.39: Kâbe Tasvirli Çini Panonun Orijinal ve Yeni Durumu 154
Şekil 5.40: Cezeri Kasım Camii..... 154
Şekil 5.41: Davut Ağa Camii Vaziyet Planı ve Kat Planı..... 155
Şekil 5.42: Davut Ağa Camii Cepheleri_Restorasyon Projesi……..156
Şekil 5.43: Davut Ağa Camii (Keskin, T. 2018)...……...….157
Şekil 5.44: Davutağa Camii1948 Yılı..... 157
Şekil 5.45: Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Camii 158
Şekil 5.46: Defterdar Camii Kat ve Vaziyet Planı..... 159
Şekil 5.47: Defterdar Camii Kuzeybatı Cephesi..... 160
Şekil 5.48: Kızıl Mescit Vaziyet ve Zemin Kat Planı..... 161
Şekil 5.49: Kızıl Mescit İç Görünüşler 162
Şekil 5.50: Kızıl Mescit Dış Görünüş..... 162
Şekil 5.51: Kızıl Mescit (Keskin, T. 2018)..... 162
Şekil 5.52: Münzevi Mescidi ve 156 Ada, 2 Parselde Yer Alan Ek Yapı Planı 164
Şekil 5.53: Münzevi Mescidi (Keskin, T. 2018)..... 164
Şekil 5.54: Nazperver Camii Minare Kalıntısı..... 165
Şekil 5.55: Vaziyet Planı ve Zemin Kat Planı 166
Şekil 5.56: Nazperver Camii İç ve Dış Görünüşü..... 166
Şekil 5.57: Nişancı Mustafa Paşa Camii ve Haziresi (Keskin, T. 2018) 168
Şekil 5.58: Nişancı Mustafa Paşa Camii..... 168
Şekil 5.59: Nişancı Mustafa Paşa Camii İç Görünüşü..... 169
Şekil 5.60: Silahi Mehmet Bey Camii Vaziyet ve Zemin Kat Planı..... 171
Şekil 5.61: Silahi Mehmet Bey Camii Dış Görünüşleri..... 172
Şekil 5.62: Alaca Tekke Sokaktan Görünüş (Keskin, T. 2018)..... 174
Şekil 5.63: Afife Hatun Tekkesi Restorasyon Öncesi Durum 175
Şekil 5.64: Afife Hatun Tekkesi Restorasyon Sonrası Durumu 176
Şekil 5.65: Afife Hatun Tekkesi'nin Güneydoğu Görünüşü..... 176
Şekil 5.66: Balçık Tekkesi'nin Tevhidhane-Türbe Bölümünden Görünüm, 1940. (Baha TANMAN Koleksiyonu)..... 178
Şekil 5.67: Balçık Tekkesi Mescidi (Resim: Turan AÇIKGÖZ)..... 179
Şekil 5.68: Balçık Tekkesi..... 179
Şekil 5.69: Sertarikzade Tekkesi Selamlık ve Tevhidhane Bölümleri Planı 181
Şekil 5.70: Sertarikzade Tekkesi Restorasyon Projesi Plan ve Kesit Görünümü 182
Şekil 5.71: Sertarikzade Tekkesi (Keskin, T. 2018) 182
Şekil 5.72: Şeyh Murad Efendi Tekkesi (Keskin, T. 2018)..... 184

Şekil 5.73: Şeyh Murad Buhari Tekkesi Vaziyet Planı. 185
Şekil 5.74: Şeyh Selami Efendi Tekkesinin Zemin Kat Planı 1985 186
Şekil 5.75: Selami Efendi Tekkesi 186
Şekil 5.76: Şeyh Selami Tekkesi Vaziyet Planı. 187
Şekil 5.77: Şeyhülislam Mustafa Efendi Tekkesi Vaziyet Planı 188
Şekil 5.78: Şeyhülislam Mustafa Efendi Tekkesi.....189
Şekil 5.79: İç Avluda Yer Alan Çeşme Üzerindeki Süslemeler. 190
Şekil 5.80: Şeyhülislam Mustafa Efendi Tekkesi. 190
Şekil 5.81: Eyüp Askeri Rüşdiyesi Eski Durumu.....192
Şekil 5.82: Eyüp Askeri Rüşdiyesi (Keskin, T. 2018) 193
Şekil 5.83: Hacı Beşir Ağa Medresesi.....194
Şekil 5.84: Hacı Beşirağa Darulhadisi Cephe Görünümü ve Giriş Kapısı. 195
Şekil 5.85: Balcı Yokuşundan Hacı Beşirağa Darulhadis Görünümü. 195
Şekil 5.86: Rami Mehmed Paşa Sıbyan Mektebi (Keskin, T. 2018). 196
Şekil 5.87: Sekbanbaşı Ramazan Ağa Sıbyan Mektebi'nin Planı ve 52 Parselde Yer Alan Hazire. 198
Şekil 5.88: Sekbanbaşı Ramazan Ağa Sıbyan Mektebi. 198
Şekil 5.89: Çömlekçiler Hamamı (Resim:Saadettin).....199
Şekil 5.90: Çömlekçiler Hamamı (Resim:Nesih). 199
Şekil 5.91: Otakçılar Mezarlığı ve Aktürbe (Keskin, T. 2018). 201
Şekil 5.92: Daye Hatun Türbesi ve 43 parsel Sivil Mimarlık Örneği_2016.....202
Şekil 5.93: Ebu'd Derdâ Türbesi (Resim: Ord. Prof. Dr. S. Ünver) 203
Şekil 5.94: Türbe Kapısı (Keskin, T. 2018). 203
Şekil 5.95: Hz. Ethem Baba Türbesi. Ferhat Baba Türbesi (Keskin, T. 2018) 204
Şekil 5.96: Ferhat Baba Türbesi. 205
Şekil 5.97: Hubbî Hatun Türbesi Planı. 207
Şekil 5.98: Hubbî Hatun Türbesi (Keskin, T. 2018).....207
Şekil 5.99: Mehmet Vusûli Efendi Türbesi (Keskin, T. 2018).....208
Şekil 5.100: Molla Lütfi Efendi Türbesi (Keskin, T. 2018). 209
Şekil 5.101: Nakkaş Hasan Paşa Türbesi Vaziyet Planı. 209
Şekil 5.102: Nakkaş Hasan Paşa Türbesi Zemin, Üst ve Kasnak Kotu Planları. 209
Şekil 5.103: Pîr Ahmed Edirnevî Türbesi..……...212
Şekil 5.104: 2017 Temmuz- Ağustos Aşırı Yağış Sonrası Durum……..……213
Şekil 5.105: Pîr Abdulmecit Sivasi ve Pîr Abdulehad Nuri Sivasi Türbeleri (Keskin, T. 2018) 215
Şekil 5.106: Şeyh Abdullah Saburi ve Şeyh Abdulbaki Türbeleri (Keskin, T. 2018).....215
Şekil 5.107: Yakupağa Türbe ve Hazire.....216

Şekil 5.108: Yakupağa Türbe ve Hazire (Keskin, T. 2018)..... 217
Şekil 5.109: Evrenos Dede Türbesi (ESTAM, 2017). 217
Şekil 5.110: Çinili Çeşme (Keskin, T. 2018)..... 218
Şekil 5.111: Çinili Çeşme_2016. 219
Şekil 5.112: Çinili Çeşme Eski Durumu..... 219
Şekil 5.113: Defterdar Nazlı Mahmud Efendi Çeşmesi (Keskin, T. 2018). 220
Şekil 5.114: Hacı Beşir Ağa Çeşmesi (Keskin, T. 2018)..... 221
Şekil 5.115: Hacı İsmail Efendi Çeşmesi (Keskin, T. 2018). 222
Şekil 5.116: Hacı Sezai Çeşmesi (Keskin, T. 2018) 223
Şekil 5.117: Halil Ağa Çeşmesi (Keskin, T. 2018)……...224
Şekil 5.118: Hazinedar Hoşnadi Usta Çeşmesi (Keskin, T. 2018)……..... 225
Şekil 5.119: İsmail Ağa Çeşmesi (Keskin, T. 2018)…….226
Şekil 5.120: Mühendis Ali Dede Çeşmesi (Keskin, T. 2018)……...227
Şekil 5.121: Semiz Ali Paşa Çeşmesi (Keskin, T. 2018)……..228
Şekil 5.122: Sokullu Mehmet Paşa Çeşmesi (Keskin, T. 2018)……... 229
Şekil 5.123: Sultan 2. Mahmut Çeşmesi (Keskin, T. 2018)…… 230
Şekil 5.124: Süleyman Ağa Çeşmesi (Keskin, T. 2018)……..... 231
Şekil 5.125: Süleyman Subaşı Çeşmesi (Keskin, T. 2018)…….. 231
Şekil 5.126: Şah Sultan Çeşmesi (Keskin, T2018)…… . 232
Şekil 5.127: Tunuslu Hayrettin Paşa Çeşmesi_2016……..... 233
Şekil 5.128: 73 ada 44 parsel Ateş Tuğla Fabrika Binası (Keskin, T. 2018)……234
Şekil 5.129: Feshane Binası (Keskin, T. 2018)……..... 235
Şekil 5.130: Feshane Binası……..237
Şekil 5.131: Feshane Binası Haliç Tarafındaki Cümle Kapısı…… 238
Şekil 5.132: Feshane Binası..... 239
Şekil 5.133: Sümerbank Defterdar Yünlü Sanayi Müessesesi 1986…….241
Şekil 5.134: 1992 tarihinde Onaylı Rölöve Çizimleri..... 243
Şekil 5.135: 1992 tarihinde Onaylı Restitüsyon Plan Çizimi 245
Şekil 5.136: 1992 tarihinde Onaylı Restitüsyon Cephe Çizimleri 247
Şekil 5.137: 1911 Tarihli Alman Mavisi Haritası…….250
Şekil 5.138: 497 Ada 82 Parsel İlişkin Kurul Kararı…… 251
Şekil 5.139: 65 Ada 41 Parsele İlişkin Kurul Kararı…… 251
Şekil 5.140: Açık Çıkma Durumları……...… 252
Şekil 5.141: Gönyeli Çıkma Durumu…….. 253
Şekil 5.142: Ortada, Yanda ve Cephe Boyunca Uygulanan Kapalı Çıkma Durumları…..... 253
Şekil 5.143: Saçak Altı Cephe Süslemeleri…….. 255

Şekil 5.144: Çıkma Altı Cephe Süslemeleri……..256
Şekil 5.145: 53 parsel Kızıl Mescit Mevcut Durum ve Öneri Çizimi 257
Şekil 5.146: 53 parsel Cephe Yüzeyinde Görülen Bozulmalar (Keskin, T. 2018) 257
Şekil 5.147: 50-51-52-54 Parseller Vaziyet Planı 258
Şekil 5.148: 50-51-52-54 Parseller Mevcut Durum ve Cephe Önerisi.....258
Şekil 5.149: 52 ve 54 Parsel Fotoğrafı (Keskin, T. 2018) 259
Şekil 5.150: 54 parsel Yapı Yüzeyinde Yer Alan Muhdes Elemanlar (Keskin, T. 2018)....259
Şekil 5.151: 52 Parsel Hazire ve Taş Duvarda Yer Alan Bozulmalar (Keskin, T. 2018).....260
Şekil 5.152: 51 Parselde Bulunan Sivil Mimarlık Örneği 261
Şekil 5.153: 50 Parselde Yer Alan Yapı Yüzeyindeki Muhdes Elemanlar Ve Silme Hizasında Çatlak (Keskin, T. 2018).....261
Şekil 5.154: 50 Parsel Kurul Arşivinden Yapının Eski Durumu.....262
Şekil 5.155: 46 Parsel Tescilli Eserde Oluşan Hasarlar (Keskin, T. 2018).....262
Şekil 5.156: 46 Parsel Mevcut Durum ve Öneri.....263
Şekil 5.157: 45 Parsel Mevcut Durum Fotoğrafı (Keskin, T. 2018) ve Çizimi.....263
Şekil 5.158: 45 Parsel Kurul Arşivinden Yapının Eski Durum Fotoğrafı ve Öneri 264
Şekil 5.159: 44 Parsel Mevcut Durum Fotoğrafı (Keskin, T. 2018) ve Çizimi.....264
Şekil 5.160: 44 Parsel Kurul Arşivinden Yapının Eski Fotoğrafı ve öneri çizimi 265
Şekil 5.161: 43 Parsel mevcut durum fotoğrafı (Keskin, T. 2018) ve çizimi.....266
Şekil 5.162: 1. Normal Kat Pencere Kemerinde Oluşan Bozulma ve Yapı Yüzeyindeki Muhdes Elemanlar 266
Şekil 5.163: 43 parsel Kurul Arşivinden Yapının Eski Fotoğrafı ve Öneri Çizimi.....266
Şekil 5.164: 42-41 Parsel Mevcut Durum Fotoğraf (Keskin, T. 2018) ve Çizimleri 267
Şekil 5.165: 42-41 Parsel Öneri Çizimi.....267
Şekil 5.166: 41 parsel Kurul Arşivinden Yapının Eski Fotoğrafı…….268
Şekil 5.167: Zalpaşa Caddesi 40-38-19 Parseller Çizimi 269
Şekil 5.168: Zalpaşa Caddesi 37-36-35-61 Parseller Rölöve ve Öneri Çizimi 270
Şekil 5.169: Zalpaşa Caddesi 37-36-35-61 Parseller Halihazır Pafta.....270
Şekil 5.170: Zalpaşa Caddesi 32-64-30-28-27-26 Parseller Rölöve ve Öneri Çizimi.....271
Şekil 5.171: Ebu'd Derdâ Türbesi (Resim: Ord. Prof. Dr. S. Ünver)…… ..271
Şekil 5.172: 65 Ada 30 Parsel Bahçeli Ahşap Ev.....272
Şekil 5.173: 65 Ada 25-26-27-28 Parsellere Ait Rölöve ve Öneri Çizimi 273
Şekil 5.174: 497 Ada Çömlekçiler Caddesi Yenileme Alanı Mevcut Durum Çizimi…..... 273
Şekil 5.175: 497 Ada Çömlekçiler Caddesi Yenileme Alanı Öneri Çizimi……. 274
Şekil 5.176: 497 Ada 62 Parsel Rölöve, Güncel Fotoğraf ve Öneri Çizimi…….274
Şekil 5.177: 74 Ada Çömlekçiler Caddesi Yenileme Alanı……. 275
Şekil 5.178: 73 ada Çömlekçiler Caddesi Güneyi.....276

Şekil 5.179: 73 Ada 39 Parsel Tescilli Eser Mevcut Durum ve Öneri Çizimi…… 276
Şekil 5.180: 73 Ada 39 Parsel Fotografı (Keskin, T. 2018)……. 277
Şekil 5.181: 73 Ada 36-44 Parsellere Ait Rölöve ve Öneri Çizimi İle Kurul Arşivinden Elde Edilen Fotoğraflar..... 278
Şekil 5.182: 73 Ada Çömlekçiler Caddesi Kuzeyi……... 279
Şekil 5.183: 68 Ada Çömlekçiler Caddesi Mevcut Durum…….. 280
Şekil 5.184: 68 Ada Çömlekçiler Caddesi Öneri Çizimi……..281
Şekil 5.185: 68 Ada 15 Parsel Çömlekçiler Hamamı Rölövesi…… 281
Şekil 5.186: 68 Ada 15 Parsel Çömlekçiler Hamamı Öneri Çizimi ve 1 nolu KTVKK Arşivinden fotoğraf, 1978 282
Şekil 5.187: 68 Ada 12 Parsel Sivil Mimarlık Örneği Fotoğrafı (Keskin, T. 2018) ve Rölövesi..... 282
Şekil 5.188: 68 Ada 12-13 Parsellere Ait 1 Nolu KTVKK Arşivinde Yer Alan Eski Fotoğraflar..... 283
Şekil 5.189: 68 Ada 13 Parsel Sivil Mimarlık Örneği Fotoğrafı (Keskin, T. 2018) ve Rölövesi..... 283
Şekil 5.190: 68 Ada 12-13 Parseller Öneri Çizimi……..... 284
Şekil 5.191: 68 Ada 10 Parsel Fotoğrafı (Keskin, T. 2018) ve Rölövesi…… 284
Şekil 5.192: Zal Paşa Caddesine Cepheli 63 Ada Güney Kesimi Rölöve ve Öneri Çizimi. 285
Şekil 5.193: Zal Paşa Caddesine Cepheli 63 Ada Kuzey Kesimi Rölöve ve Öneri Çizimi 286
Şekil 5.194: 63 Ada, 61 parsel Zal Paşa Caddesinden Görünüş (ESTAM, 2017)……....287
Şekil 5.195: 63 Ada, 61 Parsel 1 Nolu KTVKK Arşivinden Elde Edilen Eski Fotoğraf…. 287
Şekil 5.196: 63 Ada, 48 Parsel Zal Paşa Caddesinden Görünüş (ESTAM, 2017)…….. 288
Şekil 5.197: 63 Ada, 50 Parsel Mevcut Durum Fotografı (ESTAM,2017)…….. 288
Şekil 5.198: 63 Ada, 50 Parsel 1 Nolu KTVKK Arşivinden Elde Edilen Eski Fotoğraflar..... 289
Şekil 5.199: 63 Ada, 47 Parsel Evrenos Dede Türbe ve Haziresi Fotoğrafları (Keskin, T. 2018..... 289
Şekil 5.200: 64 Ada Zal Paşa Caddesinden Rölöve ve Öneri Çizimi…….. 290
Şekil 5.201: 64 Ada 1 Parsel Mevcut Durum (Keskin, T. 2018) ve 1 Nolu KTVKK Arşivinden Elde Edilen Eski Fotoğraflar 291
Şekil 5.202: 64 Ada 2-3 Parseller 1 Nolu KTVKK Arşivinden Elde Edilen Eski Fotoğraflar..... 292
Şekil 5.203: 64 Ada 2 ve 3 parseller 1 Nolu KTVKK Arşivinden Elde Edilen Eski Fotoğraflar……... . 292

Şekil 5.204: 64 Ada 3 Parsel Fotoğrafları (Keskin, T. 2018)……... 292
Şekil 5.205: 64 Ada 4 Parsel Mevcut Durum Fotoğrafı (Keskin, T. 2018)……..293
Şekil 5.206: 63 Ada 32-24 Parseller Arası Rölöve ve Öneri Çizimi……... .293
Şekil 5.207: 63 Ada 32-24 Parseller Arası Mevcut Durum Fotoğrafı (Keskin, T. 2018).....294
Şekil 5.208: 63 Ada, 23 Parsel İle 349 Ada 8 Parseller Arası Rölöve ve Öneri Çizimi…..295
Şekil 5.209: 693 Ada, 23 ve 21 Parsellere Ait Fotograflar (Keskin, T. 2018)……. 295
Şekil 5.210: 63 Ada, 22 Parsele Ait Fotograf (Keskin, T. 2018)……..296
Şekil 5.211: 63 Ada, 12 Parsele Ait Fotograf (Keskin, T. 2018)……..296
Şekil 5.212: 63 Ada, 12 Parsele Ait Fotograf (Keskin, T. 2018)……..297
Şekil 5.213: 349 Ada, 8 Parsel Fotoğrafı (Keskin, T. 2018)…… 297
Şekil 5.214: 349 Ada, 8 Parsel 1 Nolu KTVKK Arşivinden Elde Edilen Fotoğraflar……. 298
Şekil 6.1: 65 Ada, 63 Parsel.. 301
Şekil 6.2: 69 Ada 43 Parsel ve 73 Ada 24 Parselde Yer Alan Kayıp Eserler.....302
Şekil 6.3: Kullanılmayan Çeşmelerin Bir Kısmı 303
Şekil 6.4: Tescilli Yapıların Eski ve Yeni Durumları (Keskin, T. 2018) 304
Şekil 6.5: Strüktürel Durumu Kötü Olan Bazı Yapılar (Keskin, T. 2018).. 305
Şekil 6.6: Sivil Mimari Yapılar (Keskin, T. 2018).. 306
Şekil 6.7: Sivil Mimari Yapılar (Keskin, T. 2018).. 307
Şekil 6.8: Nişancı Mahallesi Sokak Görüntüleri (Keskin, T. 2018) 309
Şekil 6.9: Kent Mobilyaları, ESTAM Çalışmaları. 310
Şekil 6.10: 73 Ada 44 Parsel Ateş Tuğla Fabrikası 311
Şekil 6.11: 1 ve 2 Numara İle Belirtilen Eyüpsultan-Nişancı Mahallesi Gezi Rotaları 312
Şekil 6.12: 3 ve 4 Numara İle Belirtilen Eyüpsultan-Nişancı Mahallesi Gezi Rotaları 313
Şekil 7.1: 1/5000 EKARNİP planında Feshane Caddesi.....315

KISALTMALAR

ÇED : Çevresel Etki Değerlendirmesi
DM : Dünya Mirası
EKARNIP : Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planı
EKARUİP : Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Uygulama İmar Planında
ESTAM : Eyüp Sultan Tarihi Merkez Yönetimi
EYSAM : Eyüp Sultan Araştırma Merkezi
G.E.E.A.Y.K. : Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksulu
ICOMOS : Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi
İBB : İstanbul Büyükşehir Belediyesi
KMED : Kültürel Miras Etki Değerlendirmesi
K.T.V.K.K : Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
KUDEB : Koruma Uygulama ve Denetim Büroları
SOKÜM : Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi
UNESCO : Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
ÜED : Üstün Evrensel Değer

EYÜP - NİŞANCI MAHALLESİ YENİLEME ALANI VE ÇEVRESİ KENTSEL SİT ALANI KORUMA ÖNERİSİ

ÖZET

Eyüp Kentsel Sit Alanı içerisinde yer alan Nişancı Mahallesi ile Yenileme Alanlarına yönelik yapılan çalışma ile kültürel mirasımızın korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması adına bir nebze de olsa katkıda bulunulmak istenmiştir.

Çalışma 7 bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde; konuya giriş, problemin tanımı, çalışmanın amacı ve araştırma yöntemleri anlatılmıştır.

İkinci bölümde; Nişancı Mahallesi ve Yenileme Alanlarının coğrafi konumundan bahsedilerek, semtin tarihsel gelişim süreci üzerinde durulmuş, alana yönelik yapılan planlama süreçleri ile günümüz proje ve uygulamaları anlatılmıştır.

Roma ve Bizans İmparatorluğu döneminde yeşilin hakim olduğu belde, Kosmodıon (yeşil) olarak anılmaktaydı. Kosmodion, Hristiyanlar için kutsal sayılan azizleri barındıran, manevi değeri yüksek bir beldeydi.

İstanbul'un fethiyle beraber İslam Peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hadis-i şeriflerinde değindiği "*Kostantiniyye elbette fetholunacaktır. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan, onu fetheden asker ne güzel askerdir*" vasfına erişebilmek için yüzyıllar önce buralara kadar gelip sur dibinde şehadete eren Ebu Eyyub el-Ensari'ye ait kabrin bulunması ile Müslümanlar içinde manevi değeri yüce olan bu semt, artık "Eyüp" olarak anılmaya başlamış, günümüzde ise "Eyüpsultan" adını almıştır.

Fatih Sultan Mehmet, ilk olarak burada Eyüp Sultan Külliyesinin yapımını gerçekleştirmişti. İmaret sisteminin uygulandığı şehirde, zamanla vakıflar aracılığıyla yapılan cami, mescit ve külliyeler etrafında ufak topluluklar halinde mahalleler oluşmaya başlamış ve 15. yüzyıl sonunda semt, yoğun sur dışı yerleşmelerinden biri haline gelmişti.

Osmanlı Devletinin güçlenmesi ile hoşgörü, huzur ve güven ortamının artması, 16. Ve 17. Yüzyıllarda mimari ve sanatta önemli eserler verilmesine katkıda bulunmuştur.

18. yüzyıl, Lale devriyle beraber, Osmanlı Klasik üslubunun yavaş yavaş terkedildiği batı üslubundan etkilerin yaşandığı, Haliç'in iki yanının sahil saraylar, yalılar ve köşkler ile süslendiği, aynı zamanda pek çok çeşmenin de yapıldığı bir dönemdir.

19. Yüzyıl ise, batıya duyulan hayranlığın yükseldiği, mimaride klasik üslubun sona ererek Barok, Rokoko, Ampir ve Neoklasik üslupların kullanıldığı, Endüstri devrimiyle yapı malzemesi ve teknolojisinde farklılaşmaların görüldüğü bir dönem olmuştur. Artık, padişahlar saraylarını yaptırmak için boğaz kıyılarına tercih etmeye başlamışlardır.

20. yüzyıla gelindiğinde, İstanbul için yapılan yeni planlama çalışmaları ile Boğaz'ın sanayiden arındırılarak, Haliç kıyılarının yerel sanayiye ve ticarete açılması fikri, bölgeye Anadolu'dan ve yurt dışından yoğun bir göç akışının gerçekleşmesinin nedenlerinden biri olmuştur. Önceki dönemlerde sultan sarayları, yalılar ve köşklerle süslü olan Haliç kıyıları yerlerini sanayileşme ve çarpık kentleşmeye bırakmıştır. Yüzyılın ikinci yarısında Haliç'te, sanayiden kaynaklı kirlilik ve kötü kokunun önlenmesi adına yeni çalışmalar başlatılmıştır. "Haliç Çevre Koruma Projesi" bu önemli çalışmalardan birisidir.

Eyüpsultan adına, 20. Yüzyılda yapılan en önemli çalışmalardan birisi de Kültür Bakanlığı Gayrimenkul eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (G.E.E.A.Y.K.) tarafından Eyüp'ün ilk kentsel sit alanının belirlenmesi, ayrıca birçok resmi, dini, askeri ve sivil mimarlık örneklerinin tescillenmiş olmasıdır.

21. yüzyıla gelindiğinde İstanbul'un küresel düzlemde tanınırlığını ve çekiciliğini arttırmak açısından kültürel mirasın sürdürülebilir bir biçimde değerlendirilmesine yönelik adımlar atılmıştır. Yenileme alanları da bu dönemde belirlenmiştir. Kentsel sit alanının özgün doku özelliklerinin korunarak kullanılması ve yaşatılmasına dönük öneriler geliştirilerek Eyüp Kensel Sit Alanına ilişkin plan çalışmaları onaylanmıştır.

Üçüncü Bölümde; Eyüpsultan'ın kültürel mirası incelenerek somut ve somut olmayan kültürel miras kavramları araştırılmıştır. Dünya Miras Alanı Karasurları tampon bölge sınırında yer alan Nişancı Mahallesi, Eyüp Kentsel Sit Alanında bulunması ve üzerinde taşıdığı Üstün Evrensel Değeri (ÜED) özelliklerine haiz yapılarla, Haliç siluetinden bakıldığında tarihi yarımada ile bütünlük teşkil etmesi açısından önemlidir. Bu nedenle bölgede yapılacak olan büyük ölçekli yatırım projelerinin, günümüzde Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporlarından farklı olarak kültürel mirasın korunmasına yönelik etkilerin değerlendirmesinin (KMED) önemi vurgulanmıştır.

Dördüncü Bölümde; 2010 ve 2012 yılllarında Bakanlar Kurulu Kararıyla ilan edilen Yenileme Alanlarının özellikleri, tercih edilme sebepleri ve alanın ilanından günümüze kadar yapılan çalışmalar irdelenerek, sit alanı içerisinde kalan Yenileme Alanları ile ilgili kanun, yönetmelik ve mevzuatlar incelenmiştir.

Beşinci Bölümde; İBB Şehir Planlama Müdürlüğü'nce 2009 yılında yapılan "*Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planı Analitik Etüd Paftaları*" incelenerek, Nişancı Mahallesini kapsayan bölümün güncel durum tespit çalışmaları amacıyla "***Analiz Paftaları***" hazırlanmış, alanda yer alan tescilli "***Mimari Yapılar***" kısaca anlatılmış, tespit edilen "***Tescile Öneri Yapılar***" hakkında bilgi verilmiş, sivil mimarlık örneklerinden geleneksel konutlar incelenerek "***Tipoloji Çalışması***" oluşturulmuş ve Zalpaşa-Çömlekçiler aksında "***Sokak Sağlıklaştırma Projesi***" çizilmiştir. Eyüpsultan merkezini ve Yenileme alanlarını birleştirecek olan "***Zal Paşa - Çömlekçiler Aksı***" üzerinde Sokak Sağlıklaştırma Projesi yapılması hedeflenmiştir. Sokak sağlıklaştırma projesi kapsamında tescilli eserlerin yoğun olarak bulunduğu Zal Paşa - Çömlekçiler aksında yer alan kültürel mirasımız tanıtılarak, kentsel sit alanı dokusunun korunması ve yeni yapılaşmalarla bütünlük sağlanması hedeflenmiştir.

Altıncı Bölümde; yapılan tüm çalışmalar neticesinde kültürel mirasımızın korunması adına koruma önerileri sunulmuştur.

Yedinci Bölümde; tüm çalışmanın genel çerçevede değerlendirilmesinden oluşan sonuç bölümü yer alır.

EYÜP-NİŞANCI DISTRICT RENOVATION AREA AND ITS ENVIRONMENT URBAN SITE AREA PROTECTION PROPOSAL

SUMMARY

In the Roman and the Byzantine era, Kosmodion, where the green is dominant, was a place has the famous monastery, which was hostted saints who was holy for the Christians, attributed to St. Kosmos and Damianos, which have high spiritual values.

The Prophet of Islam Muhammad (s.a.v.) was mentioned Istanbul in hadith-i sheriff. "Verily you shall conquer Constantinople. What a wonderful leader will her leader be, and what a wonderful army will that army be!" After that Istanbul became an ideal of Muslims. Ebu Eyyub el-Ensari came to place to obtain the good news preached by the prophet and he died there centuries ago and was buried at the bottom of the city walls. It is known as Eyüp which is neighborhood spiritual value is supreme within Muslims with founding of grave of Ebu Eyyub el-Ensari.

Following the founding of Ebu Eyyub al-Ensari's tomb, Fatih Sultan Mehmet first made the construction of the Eyüp Sultan Külliyesin with mosques, tombs, madrasahs, stables and baths. In the city where imaret system was applied, neighborhoods started to form in small communities around the mosque, temple and complexes built by means of foundations over time and became one of the intensive settlements outside the city at the end of the 15th century.

In the 16th century, increasing in tolerance, peace and security with the strengthening of the Ottoman Empire, contributed to important artifacts were given in architecture and art. There are many works of Mimar Sinan who presented important works by hitting his mark in the centuries and afterward when they have lived and he had unique contributions to the development of the classical style.

In the notes of Evliya Çelebi who lived in the 17th century, important information about the area can be reached. Even though it has not reached today in original form, there are street patterns that protect themselves on the Çömlekçiler neighborhood which is known for its pottery workshops and mud-produced pottery from the Golden Horn, and on the Nişancı renewal area and its surrounding (497 and 74 islands).

In the 18th century, together with the Tulip era, a new era begun, which The Ottoman Classical style was gradually abandoned, the influence of the Western style were felt and the two sides of the Golden Horn were decorated with seaside palaces, seas and mansions, at the same time many fountains were made. The 19th century was an era which admiration for the west has increased, when Baroque, Rococo, Ampir and Neoclassical styles were used after the classical style of architecture ends and there were differentiation of building material and technology with the industrial revolution. The Sultans began to prefer the shores of the Bosphorus to have their palaces built.

When the 20th century came, the idea of opening the Golden Horn shores to the local industrial and commercial areas by clearing the Bosphorus from the industry with new planning works for Istanbul was one of the reasons for the flow of intense migration from Anatolia and abroad. In the previous periods, the Golden Horn shrines, which were decorated with Sultan's palaces, seals and mansions, left their places to industrialization and distorted urbanization. In the second half of the century, new works were initiated in the Golden Horn in order to prevent pollution and bad smell originating from industrial area. "Golden Horn Environmental Protection Project" was one of these important works.

With the Venice Charter adopted in many countries around the world (1964) and the understanding that the preservation of old works by the state and their transfer to future generations has been adopted in our country and has been instrumental in the investigation, identification and registration of works. Ministry of Culture (High Council of Immovable Monuments and Antiquitie, HCOIMAA) 9591, dated 15.01.1977, emphasized that Eyüp was an important center with its historical importance and many examples of official, religious, military and civil architecture that it has. Despite the fact that the consciousness of the society has not been established enough for protection, the first urban preservation area of Eyüp was determined in order to protect the old city settlement metrics. The necessary criteria were put in place for the protection works related to the plan works to be carried out and the buildings which were considered worthy of registration were registered and protected. For the smaller part of the urban conservation area containing the historical center, in 1979, the Eyüp Conservation Plan, which is 1/500 scale, was prepared and steps were taken to protect the plan and plan notes and the area.

In 1985, the Land Walls located within the borders of the Istanbul Historical Peninsula and opened to Eyup Sultan, were taken to the World Heritage List by UNESCO. A large part of the Defterdar neighborhood, located on the border of the Nişancı neighborhood, was taken into the the Land Walls Buffer Zone.

In the 21st century, steps have been taken to ensure that cultural heritage is assessed in a sustainable manner in order to increase Istanbul's recognition and attractiveness on the global level. Renewal areas were also identified during this period. Plan studies on the Eyüp Urban Site were approved by developing proposals for using and preserving the original texture properties of the urban site.

The cultural heritage of Eyüp Sultan was examined and the concepts of concrete and non-concrete cultural heritage were searched. The Nişancı neighborhood, located on the border of the buffer zone of the World Heritage Site, has importance with located in the Eyüp Urban Situation Area and structures with the characteristics of the (superior universal value SUV) it carries on and the integrity of the historical peninsula when viewed from the Golden Horn silhouette. For this reason, the importance of assessing the effects of large-scale investment projects on the region, unlike the Environmental Impact Assessment (EIA) reports, on the protection of cultural heritage was emphasized.

The characteristics and preferences of the renovation areas declared by the Council of Ministers were examined and the laws, regulations and legislations regarding the renovation areas within the protected area were examined.

By analyzing the "Eyupsultan Protective Purpose Revision Master Plan Analytical Map Sheets" made by IBB Urban Planning Directorate in 2009, analyzes were prepared in order to determine the current status of the section covering the Nişancı

neighborhood, typology studies were conducted by examining traditional houses from civil architectural examples, the historical and architectural features of the registered works on the field and the present conditions are briefly explained and a street health project was drawn up in front of Zalpaşa-Çömlekçiler axis. On the axis of Zal Paşa and Çömlekçiler, which will combine the center of Eyüp with the renovation areas, aimed to make a street health Project. Within the scope of Street Health Project, with the Zal Paşa and Çömlekçiler axis, where registered works are concentrated, cultural heritage has been introduced, and it is aimed to make the environment live, tourism revitalization, protection and preservation of the urban site area by giving new function to the construction and trying to provide integrity with new constructions.

1. GİRİŞ

Her toplumun kendine has zenginliği olarak nitelendirilen kültürel miras değerlerini korumak ve gelecek kuşaklara aktarmak her insanın görevidir. Bunu yaparken de sürdürülebilirlik açısından bilinçli bir toplum oluşturulması gerekmektedir.

Yüzyıllardır tarihe tanıklık etmiş, Eyüpsultan Kentsel Sit Alanı içerisinde yer alan Nişancı Mahallesinde, yenileme alanları ve çevresinde yer alan kültürel mirasımızın korunmasına adına günümüze kadar yapılan çalışmalar incelenerek ileriye dönük önerilerde bulunulmuştur.

Önemli bir kültürel miras potansiyeli bulunan Nişancı Mahallesine yönelik hazırlanan bu çalışma ile elimizde olan kıymetlerin zamanın etkisiyle nasıl yok olabildiği gözler önüne serilerek, yok olanın bir daha aynı yaşanmışlıklarla gelemeyeceği bilincinin uyandırılması ve bundan sonrasında önümüze bakarak sürdürülebilirliğin sağlanması adına dikkat çekilmek istenmiştir.

Kentsel Sit Projesi kapsamında Eyüpsultan ile ilgili tezler incelenerek daha önce çalışılmamış olan Sokak dokuları üzerinde çalışma yapılması, bölgede tescilli eserlerin güncel durumunun belgelenerek, geleneksel yapılara yönelik cephe tipolojilerinin oluşturulması ve Yenileme Alanlarında herhangi bir uygulama başlamadan önce oluşturulan son çalışmalardan biri olması açısından önemlidir.

Amaç

Eyüp Kentsel Sit Alanı içerisinde bulunan Nişancı Mahallesinde alan çalışmaları yapılarak, 2010-2012 yıllarında Bakanlar Kurulu Kararı ile Yenileme Alanı ilan edilen bölge ve çevresindeki anıtsal ve sivil mimari yapıları ile yeni yapılaşmaların durumunu belgelemek amacıyla fiziksel çevre analizlerinin yapılması, sorunların irdelenmesi ve tarihi dokunun korunmasına yönelik önerilerde bulunulması amaçlanmıştır.

Kuruluşu İstanbul'un fethine uzanan, UNESCO Dünya Mirası Alanı Listesine katılma çabaları gösteren Eyüp'ün, 15. yy.dan bu yana pekçok anıtsal ve sivil mimari eseri bünyesinde barındıran, Karasurları Tampon Bölge sınırı komşuluğunda kalan Nişancı

Mahallesinde geleneksel sistemle inşa edilmiş yapılar ile özgünlüğünü ve bütünlüğünü korumaya çalışan sokak dokuları incelenerek tipoloji çalışmalarının oluşturulması ve tarihi dokunun yoğun olduğu Zalpaşa - Çömlekçiler Caddeleri aksında Sokak sağlıklaştırma projelerinin hazırlanması hedeflenmiştir.

Eyüp Camii ve çevresinde olan yoğun turizm potansiyelinin, merkezin güneyinde yer alan ve yoğun kültürel miras öğeleri barındıran Nişancı Mahallesi içlerine doğru yayılması da hedefler arasındadır.

Kapsam

Çalışma 7 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; konuya giriş, problemin tanımı, çalışmanın amacı ve araştırma yöntemleri anlatılmıştır.

İkinci bölümde; semtin coğrafi konumu ile Roma ve Bizans İmparatorluğu döneminden günümüze kadar uzanan tarihsel gelişim süreci üzerinde durulmuştur. Alana yönelik yapılan planlama süreçleri ile günümüz proje ve uygulamaları anlatılmıştır.

Üçüncü Bölümde; tarihi yerleşim dokusu ve özgün mimarisinin yanı sıra kültür değerleriyle de korunması gerekmekte olan Nişancı Mahallesi, Eyüpsultan semtinin önemli bir parçasıdır. Bu kapsamda "Kültürel Miras" kavramının tanımı yapılarak, genel çerçevede Eyüpsultan ile ilgili Somut ve Somut Olmayan Kültürel Miras kavramları ile son yıllarda ortaya çıkan KMED kavramı üzerinde durulmuştur.

Dördüncü Bölümde; Yenileme Alanı mevzuatları irdelenerek, tez konusu kapsamında Nişancı Yenileme Alanları incelenmiş ve alan içerisinde korunması gerekli yapılarla ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Beşinci Bölümde; Nişancı Mahallesi sınırları içerisinde alan çalışmaları yapılarak analiz paftaları hazırlanmış, alanda yer alan tescilli yapıların tarihçe, mimari özellikleri ve günümüzdeki durumları kısaca anlatılmış, sivil mimarlık örneklerinden geleneksel konutlar incelenerek tipoloji çalışması oluşturulmuş ve Zalpaşa-Çömlekçiler aksında sokak sağlıklaştırma projesi çizilmiştir.

Altıncı Bölümde; yapılan tüm çalışmalar neticesinde kültürel mirasımızın korunması adına koruma önerileri sunulmuştur.

Yedinci Bölümde; tüm çalışmanın genel çerçevede değerlendirilmesinden oluşan sonuç bölümü yer alır.

Yöntem

Eyüpsultan Kentsel Sit Alanı içerisinde yer alan Nişancı Mahallesi ve Yenileme Alanlarına yönelik olarak öncelikle tarihsel gelişim süreci ile ilgili ayrıntılı literatür taraması yapılarak, günümüze kadar yapılmış olan planlama çalışmaları incelenmiştir. Ayrıca günümüz 21. Yy.da alanda yapılması planlanan proje çalışmaları araştırılmıştır.

Kültürel mirasın korunması, tanınırlığının artırılması ve devamının sağlanarak gelecek kuşaklara aktarılması adına somut ve somut olmayan kültürel miras öğeleri ile UNESCO, ICOMOS gibi koruma adına uluslararası anlamda hizmet veren kuruluşların çalışmaları incelenmiştir.

Yenileme Alanları incelenerek, alandaki yapılar ile alanın ilanından sonraki gelişmeler ve ilgili mevzuatlar irdelenmiştir.

Arazi çalışmaları ile; Yenileme Alanlarını da içine alan Nişancı Mahallesi sınırları içerisinde bulunan tüm yapıların güncel tespitleri (kullanım, işlev, kat sayısı) yapılmış, tescile önerilen yapılar belirlenmiştir. Öneri ve tescilli yapı parsellerine ilişkin yapıların koruma durumlarının tespitine yönelik olarak ayrıntılı analiz paftaları (tarihi değer, dönem, yapım sistemi, yapı malzemesi, strüktürel durum) ile ulaşım paftaları hazırlanmıştır. Tüm bu analiz çalışmalarının sentezi yapılarak alanın sorunları ortaya çıkarılmış ve bu çerçevede koruma önerileri geliştirilmiştir. Ayrıca alandaki sivil mimarlık örnekleri incelenerek çıkma durumları, kapı, pencere ve bina girişlerine yönelik tipoloji çalışmaları oluşturulmuştur.

Nişancı Mahallesi içerisinde yer alan tescilli yapıların (sivil mimarlık örnekleri hariç) tarihçeleri, mimari özellikleri ve güncel durumları incelenmiştir. Koruma önerileri kapsamında Yenileme Alanları ve çevresinde, içinde barındırdığı anıtsal ve sivil mimarlık örnekleriyle önemli bir yere sahip olan Zal Paşa - Çömlekçiler aksında sokak Sağlıklaştırma Proje Çalışmasının yapılması kararlaştırılmıştır. Bu çerçevede yapıların özgün durumlarına yönelik ilgili kurum ve kuruluşlarda arşiv çalışmaları ile tipoloji çalışmalarından faydalanılarak Sokak Sağlıklaştırma Proje Önerisi oluşturulmuştur.

2. EYÜPSULTAN NİŞANCI MAHALLESİ

İstanbul'un en eski yerleşme dokularından biri olan "Eyüp" semti, 19/10/2017 tarih 7039 sayılı bakanlar kurulu kararı ile "Eyüpsultan" adını almıştır.

Bu bölümde, Eyüpsultan tarihi merkezinde yer alan Nişancı Mahallesinin adı, coğrafi konumu ve tarihsel gelişimi hakkında bilgi verilmektedir.

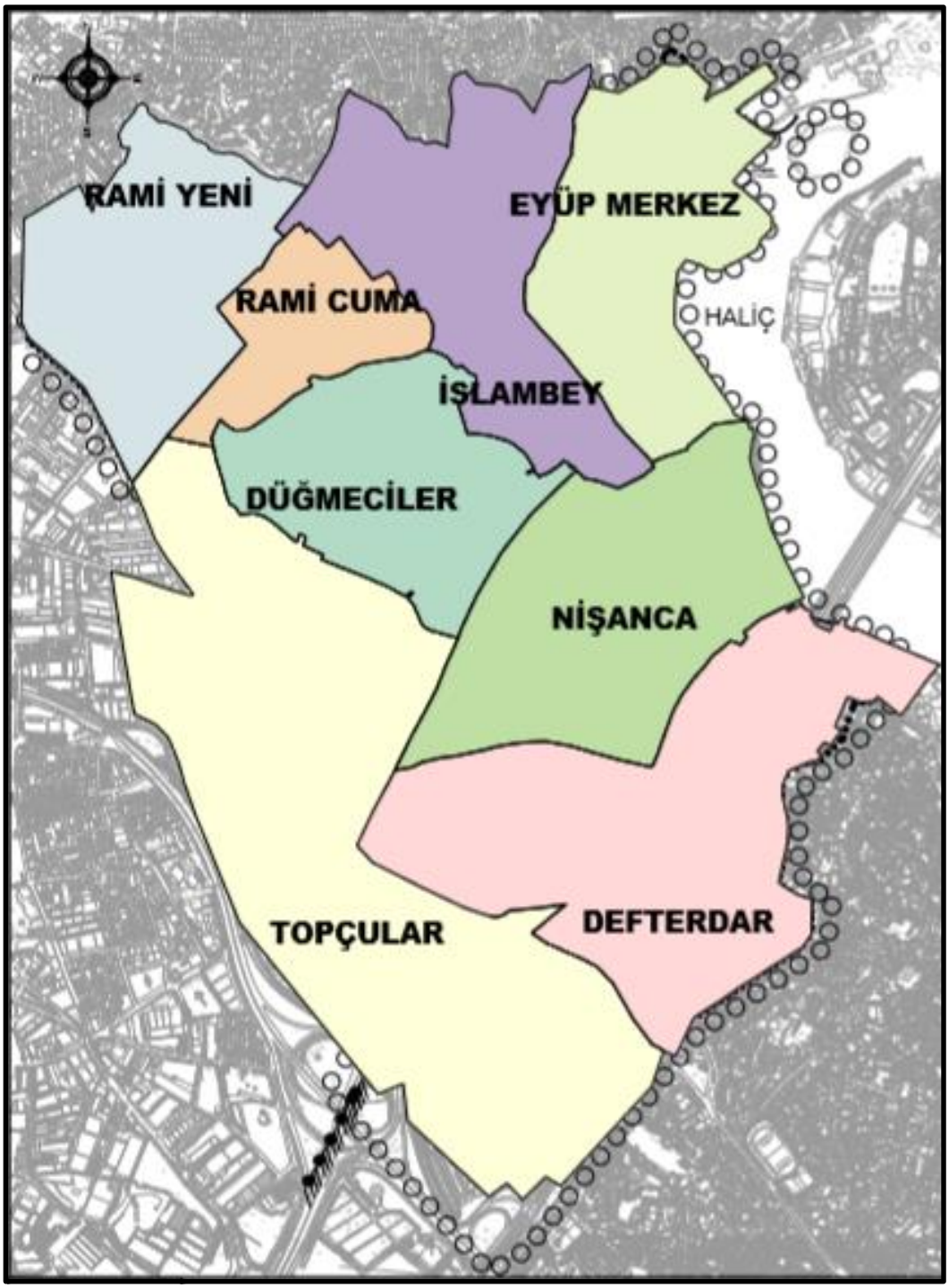
2.1 Semtin Adı ve Coğrafi Konum

İstanbul'un biri Fatih, biri Kumkapı, biri de Eyüpsultan'da olan üç "Nişancı" semtinden biridir. Eyüpsultan ilçesine bağlı olan semt, Haliç suyolunun güney kıyısında yer alan ve kentin Fatih dönemine (1451-1481) kadar uzanan, en eski yerleşme birimlerinden birini oluşturmaktadır. 1934 şehir rehberinde semtin adı "Nişancı Mustafa Paşa" olarak geçmektedir. Semt adını 16. yüzyılda yapılmış, cami ve hamamdan oluşan Nişancı Mustafa Paşa Külliyesinden almıştır.

Doğusunda Feshane-Ya Vedud Caddeleri ile Haliç, batısında Eyüpsultan Bulvarı ile ayrılan Topçular ve Düğmeciler Mahalleleri, güneyinde Otakçılar Caddesi ve Alaca Tekke Sokak ile ayrılan Defterdar Mahallesi, kuzeyinde ise Hz. Halid Bulvarı ile ayrılan İslambey ve Eyüp Merkez Mahalleleri ile çevrilidir (Şekil 2.1).

Kağıthane – Eyüp yönünde 3. Haliç Köprüsü Yanyolu üzerinden bağlantı yolları ile; Otakçılar ve Feshane Caddelerine geçiş yapılabilmektedir. Aksi yönde ise; Çevre Yolu Ayvansaray kavşağından veya Edirnekapı'dan Savaklar Caddeleri ile surların içinden geçerek Haliç kıyı yolu ile bağlantı kurulabilmektedir.

Yenileme Alanları ise iki farklı konumda toplanmıştır. Şekil 2.2' de 1(bir) ve 2 (iki) numara ile belirtilen Yenileme Alanları kısmen Otakçılar Caddesi ile Nişancı Meydanı arasında ve kısmen Nimet Sokak üzerinde yer almaktadır. Otakçılar Caddesi veya Eyüpsultan Bulvarı üzerinden geçiş yapılabilmektedir 3 (üç) ve 4 (dört) numara ile belirtilen Yenileme Alanları ise Defterdar ve Çömlekçiler Caddeleri arasında kalmakta olup, Feshane ve YaVedud Caddeleri üzerinden ulaşılabilmektedir.

Şekil 2.1: Nişancı Mahallesi ve Çevresi[1]

[1] İBB Şehir Planlama Md.- 2009 Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planı Analitik Etüt Paftaları "Harita 12 Mahalle Sınırları", Eyüpsultan Belediyesi ESTAM Arşivi.

●●● Nişancı Mahallesi Sınırı Yenileme Alanları Zal Paşa – Çömlekçiler Caddeleri Aksı ○ Nişancı Meydanı

Şekil 2.2 : Nişancı Mahallesi, Yenileme Alanları, Nişancı Meydanı ve Zal Paşa – Çömlekçiler Caddeleri Aksı.

2.2 Tarihsel Gelişme

İstanbul'un tarihsel gelişimi içerisinde Eyüpsultan'ın önemi vurgulanarak, tarihi gelişimi ve planlama çalışmaları hakkında bilgi verilmektedir.

2.2.1 Roma ve Bizans İmparatorluğu dönemi

İstanbul çevresindeki ilk yerleşmeler M.Ö. VII. Yüzyıl'a dayandığı, Haliç üzerinde ilk yerleşim dokusunun ise Roma İmparatorluğu döneminde, Kydaris (Alibey) ve Barbyses (Kağıthane) derelerinin Haliç'e döküldüğü yerde, Semystra Altarı yanında kurulduğu söylenmektedir.[2]

İstanbul'un yerleştiği coğrafi alanın en önemli özelliklerinden birisi de Haliç gibi sakin bir limana sahip olmasıdır. Ticaretin, ekonominin, hayatın belkemiğini teşkil eden Bizans kolonu şehirlerinden birinin Haliç ile Marmara'ya hakim bir tepe olan Sarayburnu üzerinde yerleştiği bilinmektedir. Bizans İmparatorluğunun ilk surları da Sarayburnu'nun üzerinde bulunduğu birinci tepede inşa edilmiştir.

M.S. 196'da Bizans İmparatorluğunu ele geçiren Septemus Severus, şehrin surlarını muhtemelen savunma bakımından daha elverişli olması amacıyla, kentin eski limanlarını da içine alacak şekilde, daha batıya kaydırmıştır. Cağaloğlu'ndan Eminönü'ne inen bir çizgi üzerinde olduğu tahmin edilen surlar güneyde Çemberlitaş yakınlarına uzanmıştır.[3]

Konstantin, IV. Yüzyılda şehri ele geçirdiğinde, Severus surlarını yıktırarak daha büyük alana yayılan yeni surları inşa etmiştir. Aynı zamanda kente kendi zaferlerini hatırlatacak olan Konstantinopolis adını verir.[4] Yeni surların şehri nerelerde sınırladığı bilinmese de bazı fikirler vardır. Surlar Haliç'te Unkapanı civarından (bir başka tahmine göre Cibali kapısı-Petrion'dan) başladığı tahmin edilmektedir.

Konstantin dönemi surdışı yerleşmeleri ile ilgili, Kuban (2005),

> Konstantin devrinde şehrin surlar dışına pek fazla taştığı söylenemez… Haliç boyunca Konstantin surlarının hemen dışında limanın faaliyetleri ile ilişkili olarak dağınık bazı

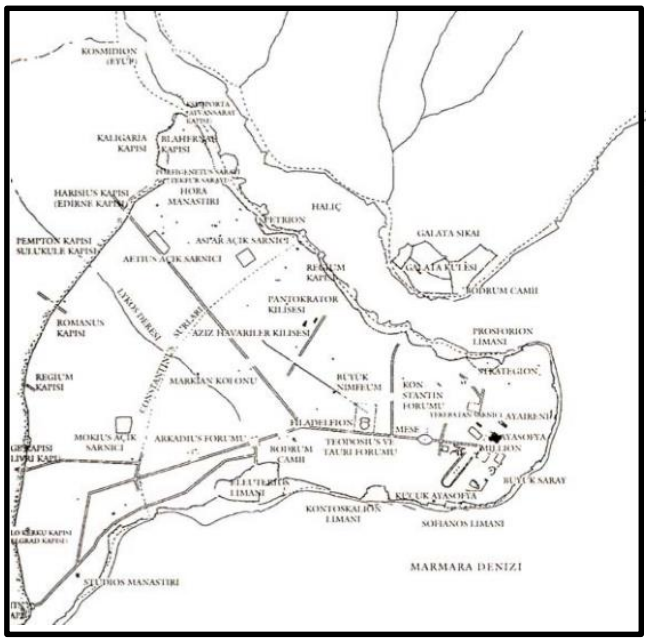
---

[2] WIENER, W. M. (2001). **İstanbul'un Tarihi Topoğrafyası,** (1 b.). (Ü. SAYIN, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A. Ş.
[3] KUBAN, D., (2005). "İstanbul'un Tarihi Yapısı", **Mimarlık(5),** s.26-49.
[4] WIENER, W. M., a.e., s.18.

yerleşmeler olmuş olabilir. Bunların en önemlisi surdışında sonradan Blackhernia (Ayvansaray) denilen mahalledir. Blackhernia'nın eski Grek yerleşmelerinin bir kalıntısı, bir çeşit müstakil şehir olarak özel bir statüsü vardır.[5]

IV. Yüzyılın sonlarına doğru kentin su gereksinimi için surların hayli dışında döşenmiş toprak altı borularının ve çok sayıda büyük sarnıcın yapımı ile karşılaşılır.[6]

V. yüzyılda II. Theodosius, şehrin sur dışında yayılan kısımlarını içine alan, günümüze ulaşmış olan yeni surların inşasına 413 yılında başlamış, 439'da Haliç ve Marmara surları tamamlanmıştır. Sur çizgisini savunmaya daha elverişli bir duruma getirmek için yapılan, kara surları önündeki ikinci sur ve önündeki hendek ise, 447 yılında yapılmıştır. Yeni sur çizgisi Yedikule ile Ayvansaray arasında, eski şehri ortalama 2/5 oranında büyütmüştü (Şekil 2.3)[7]

Şekil 2.3: Konstantinopolis Planı 450-1453.[8]

İmparator Teodos Döneminde (408-450) İstanbul'un 14 semtini gösteren haritada (Şekil 2.4) Theodosius surlarının dışında kalan Kosmodion'da surlara ve Haliç'e paralel uzanan ana akslar üzerinde birkaç yapı grubu ile buraya bağlanan yollar dikkat

[5] KUBAN, D., a.e., s.28.
[6] WIENER, W. M., a.e., s.20.
[7] KUBAN, D., a.e., s.26.
[8] KUBAN, D., (2004). "**İstanbul Bir Kent Tarihi**", İşbankası Kültür Yayınları, s.71.

çekmektedir. Genel itibariyle bu yapı grupları haricinde, ağaçlık ve kısmen tepeler olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 2.4:İstanbul'un 14 Semti (İmparator Teodos Dönemi, 408-450), Christoph Weigel, 1720.[9]

Kuban'a göre (2005),

> Şehir, Severus ve Konstantin devri büyümelerinin devamı olarak şekilleniyordu. Marmara ile Haliç kıyısındaki yamaçlar konut alanlarını içine alıyor. Anıtsal yoğunlaşmanın olduğu akslar oluşturuluyordu. Ancak Konstantin ve Teodosius surları arasında kalan bölge her zaman ikinci derecede tutulmuş ve buralarda karakteristik olan anıtsal inşaatlar yer almamıştır.[10]

Byzantion Kenti'nin ve antik dönemdeki varoşlarının taslak çizimini gösteren haritada (Şekil 2.5), Haliç'in kıyısından ve tepelerin üzerinden geçen anayolların aynı zamanda

[9] KAYRA, C. (1990). "İstanbul'un 14 Semti (İmp.Toedor Dönemi 408-450) Christoph Wegel 1720" **Ortaçağdan Günümüze İstanbul Haritaları,** Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, s.62.
[10] KUBAN, D., a.e., s.26

nekropollere (Antik çağda genellikle kentler dışına yayılan mezarlık alanı) doğru uzandığı ve bu anayolların batıda günümüzde Bayezid Camii'nin olduğu yere kadar ulaştığı görülmektedir. Blackhernia ve Paledos (*Byzantion'luların Blakon (batak) olarak nitelediği yer*) arasında kalan, şu an Nişancı Mahallesinin bulunduğu bölgede ise ilkçağ döneminden herhangi bir arkeolojik ize rastlanmamıştır.[11]

Şekil 2.5: Byzantion Kenti'nin Ve Antik Dönemdeki Varoşlarının Taslak Çizimi. Ölçek 1:50 000[12].

Hristiyanlığın Byzantion'da yerleşmesinden itibaren Eyüp'ün adı Kosmidion olarak bilinir. Eyice'ye göre (1998),

> Genellikle kabul edildiğine göre bu ad esas hristiyan azizlerinden Kosmas'tan gelmektedir. Meslekleri hekimlik olan Kosmas ile Damianos, hristiyan kilisesinin daima beraber aldığı ikiz azizler olup, şifa verici bir kudretleri olduğuna inanılırdı. Burada bir çifte azizin adlarına kurulmuş büyük bir manastır vardı. M.S. VI. yüzyılda yaşayan ve imparator Justinianos'un (527-565) hayatı ve yaptığı işler ile inşa ettirdiği yapılara dair eserler yazmış olan Prokopios, Binalar başlıklı kitabında, Kosmas ve Damianos manastırının hayli dik bir yamaçta kurulmuş olduğunu bildirir (EYİCE, S., 1998, s.12).[13]

Birinci Haçlı ordusunun komutanlarından Bohemond'un 1096 tarihinde Kosmas ve Damianos manastırlarında konaklaması sebebiyle "Bohemond'un Şatosu" veya "Fransızların Şatosu" olarak da anılır.

Eyüp Tarihi adlı eserde Haskan (2016),

[11] WIENER, W. M., a.e., s.17.
[12] WIENER, W. M., a.e.
[13] EYİCE, S., (1998). "Eyüp Sultan Semtinde Tarih ve Sanat Tarihi" **Eyüp Sultan Sempozyumu II**, s.12, (çevrimiçi) http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/eyup02/01_Semavi%20_Eyice.pdf, 2018.

> Bizans imparatorlarından I. Leon (457/474) burada bir avsaray yaptırmış ve buna Ayamama adını vermişti. Sarayın yanında ise Ayamama Kilisesi ve manastırı bulunuyordu. Burada bir de hipodrom vardı. Bu kilise sonradan 1185 senesinden 1195 senesine kadar hükümet süren ve Melek sıfatıyla isimlendirilen II. İshak tarafından yenilenmiştir.
>
> … Mehmet Ziya Bey'in İstanbul ve Boğaziçi adlı eserinde, VI. Yüzyılda surun Vlaharna (Blakernai) kapısı yakınında Aya Fotini ve bugün Feshane'nin bulunduğu mahalde Aya Pantelemon veya Teodora'nın kilise ve şatosunun bulunduğunu, bunları imparator Jüstinyen I. (527-567)'in eşi imparatoriçe Teodora (ölümü 547) için yaptırmış olduğunu, bu kiliseden az ötede Defterdar Mevkii civarında ahşaptan bir köprü bulunduğunu, bunu Kayser Jüstinyen'in sonradan oniki kemer üzerine kargir olarak inşa ettirdiğini yazmaktadır. Bu köprüye Deve Köprüsü (Kamiloye Fıre) denilirdi ve bu köprüyü geçince bugün Defterdar iskelesi'nin olduğu yerde Aya Mama'nın küçük bir limanı bulunmaktaydı.[14]

Kosmidion, havasının güzelliği ve bilhassa civarındaki ormanlarda av hayvanlarının çokluğu ile tanınmıştır. Bizans İmparatorluğu döneminde, sur dışında kalan bölgenin (günümüzde Nişancı Mahallesi de dahil) zengin ve yoğun bitki örtüsü ile kaplı olması ve civarındaki ormanlarda av hayvanlarının bol olması nedeni ile, imparatorlar tarafından av sahası ve sayfiye yeri olarak kullanıldığı, buralarda av köşkleri, saray ve manastırların bulunduğu bilinmektedir.[15]

Ayrıca sur dışı ve Eyüp'ün bu dönemde Bizans'ın süt ihtiyacını karşıladığı ve burada Haliç'in çamurunun işlendiği tuğla harmanlarının bulunduğu da bilinmektedir. Aynı zamanda sur dışı bu dönemde şehrin nekropolü (Mezarlıkların ve toplu mezar yerlerinin bulunduğu bölgeye verilen isim) idi.[16]

Şekil 2.6'da görünüm olarak kent, basım tarihi 1493 olmasına karşılık, Bizans İmparatorluğu dönemi sonlarını yansıtır. Suriçi ve Galata-Pera bölgesi yer alır. Suriçi tenha olup önemli yapılar sembolik olarak gösterilmiştir. Döneminde Altın Boynuz olarak adlandırılan Haliç'in ayırdığı Galata-Pera bölgesi ise kent içine göre daha

---

[14] HASKAN,M.N., (2016). "Bizans Devrinde Eyüp Sultan", **Eyüp Tarihi**, (çevrimiçi) http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Bizans_Devrinde_Eyupsultan.pdf, 2018.
[15] KARA, H.F., (1994). "Nişancı", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı OrtakYayını, İstanbul, cilt 6, s.83-84.
[16] KARA, F. (1998). "Eyüp Sultan Yerleşme Dokusunun Tarihi Süreç İçerisinde Değişimi", **Eyüp Sultan Sempozyumları II**, s. 282,http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/eyup02/33_Hatice_F_Kara.pdf ,2018.

kalabalıktır. Sur bulunan yeşillikler arasında kalan Eyüp'ün bulunduğu bölgede bir-iki yapı ile belirtilen bu yerleşmeler ilk defa bir çizili belgede görülür.[17]

Şekil 2.6: İstanbul'un Batı Kaynaklı Yayınlarda Yer Alan İlk ve En Eski İkinci Görüntüsü Hartman Schedel Tarafından Yayınlanmış Harita Resim.[18]

Eyüp ve çevresinde Bizans İmparatorluğu dönemine ait bir kalıntı görülmemesine karşın, taş köprünün ayaklarına ait olduğu sanılan bazı parçalar su kıyısında görülebilmiştir. Hasköy-Ayvansaray arasında çevre yolu köprüsü yapılırken, sur dışında Yavedûd Camii hizasında eski mezarlık arazisinde iki Bizans sütun başlığı meydana çıkarılmıştır. Zengin süslemeli ve VI. yüzyıla ait olarak tarihlendirilen bu başlıkların oldukça büyük ve gösterişli bir binaya ait oldukları anlaşılmaktadır.[19]

Fetihten önce İstanbul birçok kez saldırıya maruz kalmış, bu kuşatmaların her defasında şehrin dışı yağmalanmış ve mevcut yapılar tahrip edilmiştir.

Şekil 2.7'de, sur dışında kalan bölgede mezarlık alanlarının çokluğu ile sur içinden sur dışına uzanan bağlantı yolları, özellikle Nişancı meydanının bulunduğu alanda aynı aksların korunmuş olması dikkat çekmektedir.

Şekil 2.8'de, Sultan II. Mehmet tarafından 1453 yılında fetih edilen Konstantinopolis'in fetih haritası görülmektedir. Eyüp sahilinde görülen sarıya boyalı

---

[17] GENİM, S., (1997). "XV. ve XVI. Yüzyıllarda Seyreyle Gözüm Eyüp'ü". **Eyüp Sultan Sempozyumu I,** s.142-147, (çevrimiçi) http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum.
[18] KUBİLAY, A. Y., (2010). **Maps of İstanbul Haritaları 1422-1922,** İstanbul, Denizler Kitabevi, s.34.
[19] KARA, H.F., (1998). "Eyüp" **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayınları, 3. Cilt, s.247

alan, Sultan II. Mehmet'in otağının kurulduğu yere işaret eder. [20] Fatih Sultan Mehmet 1453'de İstanbul'u kuşattığında Eyüp ve çevresindeki mabet ve yapılar birer taş yığını halindeydi. Bu taşların bir kısmı Eyüp Sultan Türbesi ve Camii'nin inşaatında kullanılmıştır. [21]

Şekil 2.7: İstanbul'un 1453 'den önceki Topografik Haritası[22].

Şekil 2.8: Konstantinopolis'ın Fethi (Anonim)[23].

[20] KUBİLAY, A. Y., a.e.
[21] KARA, F., a.e., s.247.
[22] KAYRA, C., a.e.
[23] KUBİLAY, A. Y.,

2.2.2 Osmanlı İmparatorluğu dönemi

İstanbul'un fethedilmesiyle Osmanlı İmparatorluğunun en büyük siyasi amaçlarından biri gerçekleşmişti. Fakat şehir hemen başkent olamayacak kadar bakımsız ve haraptı. Fatih Sultan Mehmet, imar ve iskan ile alakalı olarak surların yeniden onarılmasını sağladı. Şehirde kalan nüfusu barındırarak aynı zamanda nüfus artışını gerçekleştirmek maksadıyla Anadolu'dan ve diğer şehirlerden göç getirilmesini teşvik etti. Eyüp dolaylarına da Bursa'dan gelen halkı yerleştirdi. Dört yıl gibi bir süre zarfında İstanbul'un, Osmanlı'nın başkenti olmasını sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştirmişti.[24]

Sur dışında vaktiyle Kosmodıon adı verilen Eyüp semti, Hristiyanlar için manevi değeri yüksek olan Aziz Kosmos ve Damianos'a atfedilen ünlü bir manastırın olduğu yerdi. İstanbul'un fethiyle beraber İslam Peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hadis-i şeriflerinde değindiği "*Kostantiniyye elbette fetholunacaktır. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan, onu fetheden asker ne güzel askerdir*" vasfına erişebilmek için yüzyıllar önce buralara kadar gelip sur dibinde şehadete eren Halit Bin Zeyd ebu Eyyub el-Ensari'ye ait kabrin bulunması ile artık semt Eyüp Sultan olarak anılmış ve Müslümanlar içinde manevi değeri yüce bir semt olmuştu. Fatih ilk olarak burada camii, türbe, medrese, aşhane ve hamam yapılarıyla sur dışı Eyüp Sultan Külliyesinin yapımını gerçekleştirdi.

Eyüp Sultan Yerleşme dokusunun tarihsel süreç içinde gelişimi ve değişimi ile ilgili makalesinde, Kara (1998),

> İstanbul'un imarında daha önce Bursa ve Edirne'de uygulanmış olan, hayır işlerinin gerçekleştirildiği ve vakıf yolu ile sürekliliğin sağlandığı, "İmaret sistemi" olarak isimlendirilen, külliye halindeki tesisler kullanılmış ve bu tesisler İstanbul'da imar ve iskan edilmek istenen yeni yerleşme alanlarının çekirdeğini oluşturmuştur. Bu çekirdek etrafında zamanla; bu merkezlerin getirdiği kolaylıklar, vergiden muafiyet, yerleşmek isteyenlere arsa ve ev vermek gibi teşvik edici tedbirler ile de yerleşme alanı genişlemiş, yeni mahalle ve semtler oluşmaya başlamıştır. Bu yeni mahalle ve semtlerin çekirdeğini genelde vakıf tesisler teşkil etmektedir. Devlet adına padişahlar tarafından yapılan vakıf tesisleri yanında halkın varlıklı kesiminin de vakıflar kurması, İstanbul'da ki imar hareketlerini dolaylı olarak desteklemiştir. Fetihten sonra burada mülk edinmiş, hayırsever zatlar ile İstanbul'a gelip

[24] KUBAN, D., a.e., s.26.

> yerleşen varlıklı iş sahibi kişiler tarafından kurulan cami, mescit gibi vakıf eserlerin etrafında ufak topluluklar halinde gelişmeye başlayan mahalleler, genelde bu cami ve mescitlerin isimleri ile anılmıştır.[25]

Osmanlı İmparatorluğu dönemi ilk sur dışı yerleşme bölgesi olan Eyüp'te, Fatih devri sonlarında sekiz Mahalle olduğu ve bu Mahallelerin çekirdeği oluşturan cami/mescid yapımcılarının adları ile anıldığı bilinmektedir. Ekrem Hakkı Ayverdi'nin Fatih Devri Sonlarında İstanbul Mahalleleri adlı eserinde Eyüp semtinde bulunan Mahallelerin;

- Abd'ül-Vedud Cami'i Mahallesi (Sultan Cami'i Mahallesi),
- Cami-i Kebir Mahallesi,
- Fethi Çelebi Cami'i Mahallesi,
- Kasım Çavuş Mescidi Mahallesi,
- Mehmet Bey Mescidi Mahallesi,
- Otağcı Başı Mescidi Mahallesi (Çayır Başı Mescidi Mahallesi),
- Sofular Mescidi Mahallesi,
- Ülice veya Ödlice Baba Mescidi Mahallesi olduğu belirtilmektedir.[26]

Fatih devrinde her şehir ve kasaba, islam ve şeriatı temsil eden bir kadı'nın idaresi altında kurulur, mahalleler nahiyelere, nahiyeler de kadılıklara bağlı olurdu. Sur içi İstanbul kadılığı, Bilad-ı Selase adı verilen Galata, Eyüp (Haslar Kadılığı) ve Üsküdar kadılıkları ile birlikte dört kadılığa ayrılmıştı. Eyüp ve sur dışında yetkili Haslar kadılığı, Haliç'in güneyinde ve şehrin batısında kalan bölgeleri içine almaktaydı.

Fatih'in hocası Akşemsettin'in de burada ikamet etmesi Eyüp Kadılığı'nın ne denli önemli bir mahal olduğunun göstergesidir. Daha sonraları Osmanlı sultanlarının tahta oturduktan sonra, Eyüp Sultan Türbesi'nde kılıç kuşanmaları ve ardından düzenlenen kılıç alayı sosyokültürel yaşama büyük etki yapmıştır.[27]

Eyüp semti, fulya tarlaları, bağ ve bahçeleri ile ünlenmiş ve bahçıvanlık popüler mesleklerden biri olmuştu. Ayrıca kebapçı dükkanları, kaymakçıları, yoğurtçuları, aynı zamanda oyuncakçıları ve çömlekçi dükkanları ile de meşhurdu. Kış gecelerinde

---

[25] KARA, H. F., a.e., s.278
[26] AYVERDİ, E.H., (1968). **Fatih Devri Sonlarında İstanbul Mahalleleri, Şehrin İskanı ve Nüfusu**, Vakıflar Umum Müdürlüğü Neşriyatı, s.53.
[27] TANMAN, B., (1998). "Kılıç Kuşanma Törenlerinin Eyüp Sultan Külliyesi ve Yakın Çevresine Yansıması", **Eyüp Sultan Sempozyumu II**, s.76.

komşular arasında yapılan helva sohbetleri, hayal perdesi kurularak oynatılan kuklalar da mahalle eğlenceleri arasındaydı.[28]

1936 yılına kadar üretimi devam eden çömlekçi atölyelerinde genellikle halkın günlük ihtiyacını karşılayan mutfak eşyaları, testiler, çocuklar için oyuncak düdükler, saksılar, küpler ayrıca su bentleri için künkler dahi üretiliyordu.[29] Çömlekçiler Caddesi, Çömlekçiler Arkası Sokak, Arpacı Hayrettin Sokak, Künkçü Çıkmazı ve bu sokakların çevrelerinden oluşan Çömlekçiler Mahallesinin arşiv kayıtlarında 15. yüzyılın sonlarında var olduğu belirtilmektedir. Yenişehirlioğlu'nun Çömlekçiler Mahallesi kapsamında yapılan araştırmalarında, Arpacı Hayrettin Sokak ile Çömlekçiler Arkası Sokakta üretimleri geçmiş yüzyıllara ait çömlek atölyeleri ile ilgili bulgulara rastlandığı bildirilmektedir.

15. yüzyılın sonlarına doğru sur dışında kalan nüfus, şehir nüfusunun %10 unu, 16. yüzyılda ise %30-40 ını teşkil ediyordu. Eyüp de en yoğun sur dışı yerleşmelerinden birisiydi.[30]

Osmanlı Devletinin idaresi altına aldığı topraklarda sağladığı askeri ve iktisadi düzenin yanı sıra, hoşgörü ortamı içinde halka sunulan huzur ve güven devletin güçlenmesini desteklemiştir. 16. Yüzyılda yaşayan padişahların ve o dönemde ki paşaların dahi sanatsever, zevk sahibi, kıymet bilen şahsiyetler olması mimari ve sanatta önemli eserler verilmesine katkıda bulunmuştur.[31]

16. Yüzyılda İstanbul görünümünü yansıtan Matrakçı Nasuh'a ait haritada (Şekil 2.9) Galata Kulesi, surlar, suriçi ve çevresi yerleşme dokusu ile boğaz (ortada) Tophane, Üsküdar, KızKulesi ile boğazın devamı (sağda), Eyüp Sultan Külliyesi ve çevresi ile Kağıthane deresi ve üzerinde kuzeyde bir köprü (solda) görülmektedir. Eyüp Sultan Külliyesi ve çevresinin mevcut konumuna göre daha güneyde çizildiği anlaşılmaktadır.

---

[28] PARLAR, G., (2001). "Eyüp Kadılığında Yerleşim Süreci İçinde Sosyal Yaşamdan Kesitler", **Eyüp Sultan Sempozyumu V**, s.38.
[29] YENİŞEHİRLİOĞLU, F.Ç., (2001). "Eyüp Çömlekçiler Mahallesi Araştırmaları", **Eyüp Sultan Sempozyumu V**, s.66.
[30] KUBAN, D., "İstanbul'un Tarihi Yapısı", a.e., s.30.
[31] EYİCE, S. (1988). "XVI. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin ve İstanbul'un Görünümü", **Mimar Koca Sinan Yaşadığı Çağ ve Eserleri**, cilt 1, s. 99.

Şekil 2.9: "16. Yüzyılda İstanbul Görünümü" Matrakçı Nasuh.[32]

Matrakçı Nasuh ve Nakkaş Osman, Eyüp semti ile ilgili önemli eserler veren minyatür sanatçılarıdır. Matrakçı Nasuh'un 16. Yüzyılda İstanbul planını ve Nakkaş Osmanı'ın 1579-83 tarihli Kırkçeşme Suları Haritası'nı (Şekil 2.10) değerlendiren Genim'e göre (1997),

> Matrakçı Nasuh'un İstanbul planında Eyüp semti, anıtsal Eyüp Sultan Külliyesi, hemen yanında içinde ağaç bulunan bir sofa, yakınında birkaç kubbeli yapı ve Haliç'in daha içlerinde kurşun çatılı sanki tekkeymiş gibi görülen birkaç yapı ile belirtilir.
>
> …
>
> Nakkaş Osman'ın 1579-80 tarihli Kırkçeşme Suları Haritasında, Eyüp iskanı tüm görkemiyle karşımıza çıkar. Eyüp Sultan Camii, Zal Mahmut Paşa Camii, Eyüp çevresinde yeşillikler içindeki mahalleler, Mescid-i Mahalle Nişancı (Camii 1543), su yapıları. Bu harita çok detaylıdır ve bazı yapılar isimleri ile belirtilmiştir. Diğer tarafta görülen Mescid-i Kıyye yazısı ile hangi mahallenin belirtilmeye çalışıldığı konusunda şüphemiz olmasına karşın, bir ihtimalle Kasım Çavuş Mahallesi'nin anlatılmaya çalışıldığını söyleyebiliriz. Haritanın en ilginç notu, Mimar Sinan'ın Tezkiretü'l Bünyan'da Ali Paşa, Tezkiretü'l Ebniye'de ise Ahmet Paşa Sarayı diye adlandırdığı, ancak yanlış yazıldığı ve yerinin bilinmediği söylenen Ahmet Paşa Sarayı'dır. Eyüp iskelesi, Haliç içinde ki adacıklar, Kağıthaneve Alibeyköy dereleri, Haliç'in kuzey sahilindeki yerleşmeler çok net olarak görülür. Ülkemizde fazlaca tanınmamasına karşın, çok önemli bir belge olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. [33]

[32] KAYRA, C., a.e., s.68.
[33] GENİM, S., a.e., s.142.

Şekil 2.10: Nakkaş Osman'ın 1579-80 Tarihli Kırkçeşme Suları Haritası[34]

[34] GENİM, S., a.e., s.146.

16. Yüzyılda artan şehir nüfusu karşısında, su ihtiyacının sağlanması için yapılan çalışmalardan en başarılı olanı Kanuni döneminde Mimar Sinan tarafından uygulanmıştır. Sinan, yaptığı su tesislerinin yanı sıra birçok mescit, camii, türbe, tekke, imaret, medrese, darülkurra, darüşşifa, hamam, külliye, kervansaray, köprü ve sivil mimarlık yapıları inşa etmiştir.

Günümüzde Nişancı Mahallesi sınırlarında kalan ve tezkerelerde adı geçen Mimar Sinan eserleri;

- Nişancı Mustafa Paşa Camii
- Zal Mahmut Paşa Camii
- Arpacıbaşı Mescidi
- Davut Ağa Mescidi (Sarayağası Camii)
- Defterdar Mahmut Çelebi Mescidi
- Süleyman Subaşı Mescidi (Münzevi Camii)
- Zal Mahmut Paşa Türbesi
- Zal Mahmut Paşa Medresesi I (Üst Medrese)
- Zal Mahmut Paşa Medresesi II (Alt Medrese)
- Semiz Ali Paşa Sarayı*
- Çömlekçiler (Dere) Hamamı
- Nişancı Mustafa Paşa Hamamı*[35]

17. yüzyılda 1648 yılında Katip Çelebi tarafından hazırlanan İstanbul Haritası, detaysız olmasına karşın, o dönemde Eyüp kıyılarında yer alan yapıları belirtmesi açısından önemlidir. Haritaya baktığımızda kuzeyden güneye doğru Haliç'e paralel, Maktüloğlu Yalısı, Şah Sultan Camii, Valide Sultan Sarayı, Ebu Eyyub, Sultan Sarayı, Defterdar İskelesi ve Sultan Sarayı isimlerinin yazdığı görülmektedir (Şekil 2.11).[36]

[35]KURAN, A., (1988). "Tezkerelerde Adı Geçen Sinan Eserlerinin Yapı Türlerine Göre Alfabetik Listesi", **Mimar Koca Sinan Yaşadığı Çağ ve Eserleri**, Vakıflar Genel Müdürlüğü, cilt 1, s. 155.
* Kayıp Eser
[36] GENİM, S., a.e., s.142

Şekil 2.11: "İstanbul Haritası" Katip Çelebi_ 1648.[37]

17. yüzyılda Eyüp'te yerleşim alanları ile şehir nüfusu büyümeye devam etsede inşa edilen mimari eserlerin sayısı önceki asra nispeten daha azdır. Klasik üslubun gelişip yücelmesinde eşşiz katkıları olan Mimar Sinan yarım asırlık mimarlık hayatında pekçok kişiyi de yetiştirmiştir. Mimar Davut, Ahmet Ağa, Sedefkar Mehmet Ağa Mimar Sinan sonrası baş mimarlardan bazılarıdır.[38]

Bu yüzyılda yaşamış olan Evliya Çelebi Çömlekçiler Mahallesi ve orada imal edilen eşyalarla ilgili olarak ikiyüzelli adet çanak, çömlek ve bardakçı dükkanı olduğu, bu dükkanlarda Sarıyer ve Kağıthane'den getirilen çamur ile imal edilen maşraba, kuza ve sürahilerin olduğunu bildirmektedir.

Erses (1998), "Kuruluşundan Günümüze Eyüp Sultan'da Kimlik Arayışı" adlı makalesinde; Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde, 100 oyuncakçı dükkanı ve 105 çalışan neferden bahsettiğini bildirmektedir.[39]

---

[37] KAYRA, C., a.g.e.
[38] SERTOĞLU, M., **Mufassal Osmanlı Tarihi**, Türk Tarih Kurumu, cilt IV, s. 3666
[39] ERSES S. M. , (1998), "Kuruluşundan Günümüze Eyüp Sultan'da Kimlik Arayışı", **Eyüp Sultan Sempozyumu II**, Eyüp Belediyesi, S.294.

1730 tarihinde Homann'ın (Şekil 2.12) daha önce kullanılmış farklı örnekleri biraraya getirerek oluşturduğu İstanbul haritasında Haliç kıyısına paralel tek sıra halinde yapılar ile arkalarında ağaçlık alanlar, Haliç içerisinde büyük bir ada, ayrıca surlara paralel yapı grupları dikkati çekmektedir.

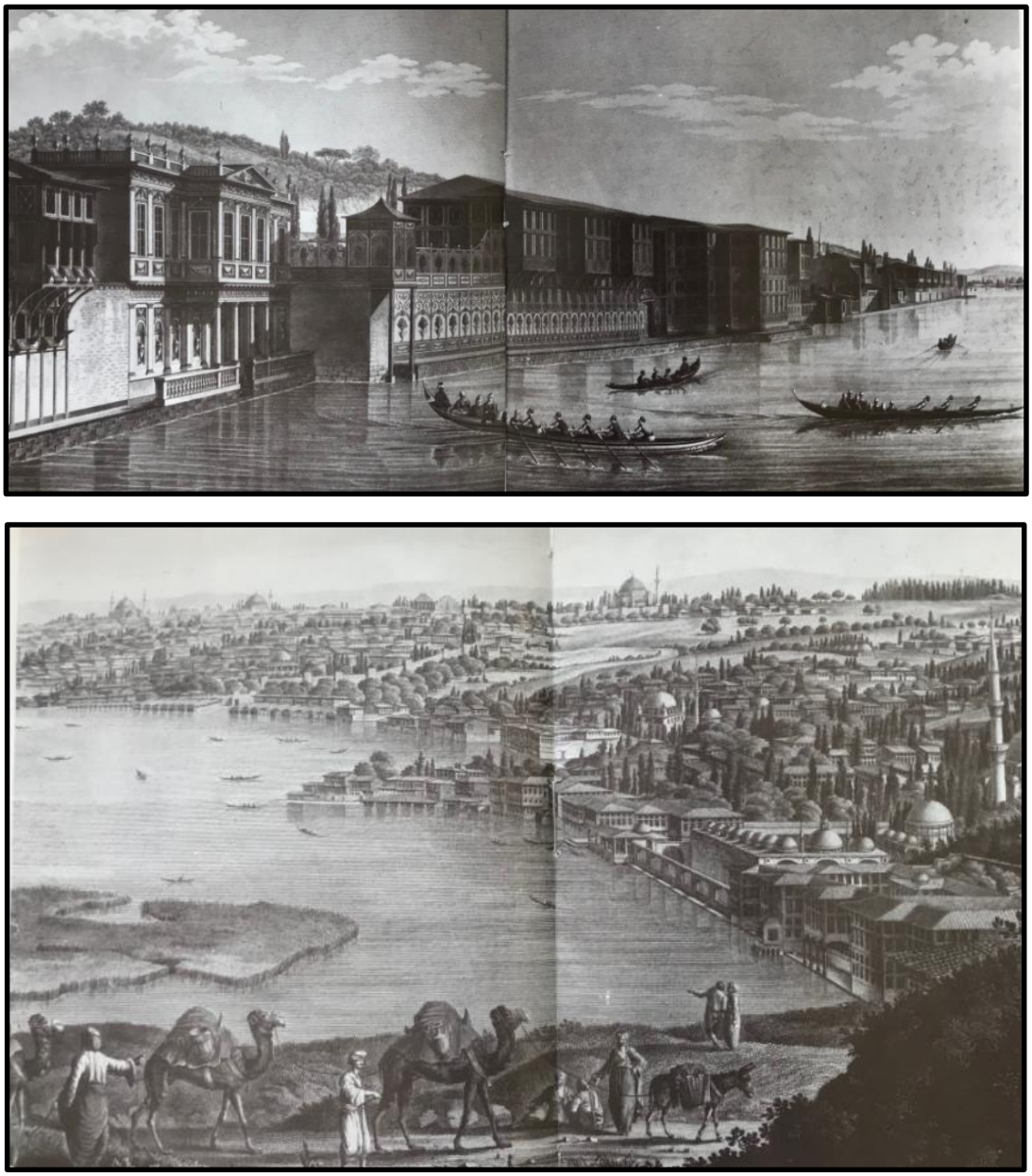

Şekil 2.12: Johann Baptist Homann (1673-1724). 1730 Yayın Tarihli Harita.[40]

Kömürciyan'da XVII. Asırda İstanbul adlı eserinde Eyüp sahilinde bulunan iskeleler ile Çömlekçiler Mahallesinde bulunan dükkanlar ve satılan eşyalardan şöyle bahsetmektedir:

> Çömlekçiler denilen bu mahalde çömlek fırınları ve kerhanesi vardır. Burada çanak çömlek, testi, tabak, bodoc testiler ve her türlü yağ, bal, şarap ve su kapları imal edilir.Bundan başka emzikli çocuklar ve daha büyükler için yapılmış türlü türlü oyuncaklar vardır. Tinimahtum (Rum kili de denilen bir nevi kıymetli kil) denilen beyaz ve kokulu topraktan her zevke uygun türlü türlü testi ve kaseler vardır; ağızlarında, yazın su içildiği vakit gönüllere ferahlık vermek, veya tinimahtum'u methetmek üzere beyitler yazılıdır. Bu kaplar yadigar, töhne (tuhfe) ve armağan olarak uzak memleketlere götürülür.[41]

[40] KUBİLAY, Y. A., a.g.e.
[41] KÖMÜRCİYAN, E. Ç. (1988). Beşinci Fasıl. H. D. Andreasyan içinde, **İstanbul Tarihi XVII. Asırda İstanbul**. İstanbul: Eren Yayıncılık ve Kitapçılık Ltd. Şti. s. 27.

Şekil 2.13: Feshane Yapılmadan Önce Haliç Kıyılarında Yer Alan Sahil Sarayları Ve Yalılar[42]

18. yüzyılda Lale devriyle beraber, Osmanlı Klasik üslubunun yavaş yavaş terkedildiği batı üslubundan etkilerin yaşandığı, üslup farklılaşmalarının ortaya çıktığı görülmektedir.[43] İstanbul'da bu yüzyılda yapılan çeşmelerin %14'ünün haliç sahillerinde (Eyüp ve Kasımpaşa) yapıldığı, ayrıca Haliç'in iki yanının sahil saraylar, yalılar ve köşkler ile süslendiği bilinmektedir. Eyüp'te Esma Sultan, Beyhan Sultan,

[42] KÜÇÜKERMAN, Ö. (1988) **Feshane Defterdar Fabrikası**, İstanbul, Sümerbank Yayını, 1. Baskı, Apa Ofset Basımevi ve Ticaret A.Ş., Cilt Emin Barın, Barın Yazı ve Cilt Sanayi.
[43] KARA, F. , a.e. , s. 278

Fatma Sultan sahil sarayları, Valide Sultan Köşkü, Mihrişah Sultan, Zal Mahmut Paşa Külliyeleri ve Saliha Sultan Çeşmeleri bu dönemde yapılmıştır. Genellikle hafif malzemeden yapılmış olan köşk ve saraylar, çeşitli yangınlar, imar faaliyetleri vs. etkilerle günümüze ulaşamamıştır.[44]

Şekil 2.24: 1786 Kauffer Haritası. "İstanbul'un Bilimsel Ölçekli İlk Haritası".[45]

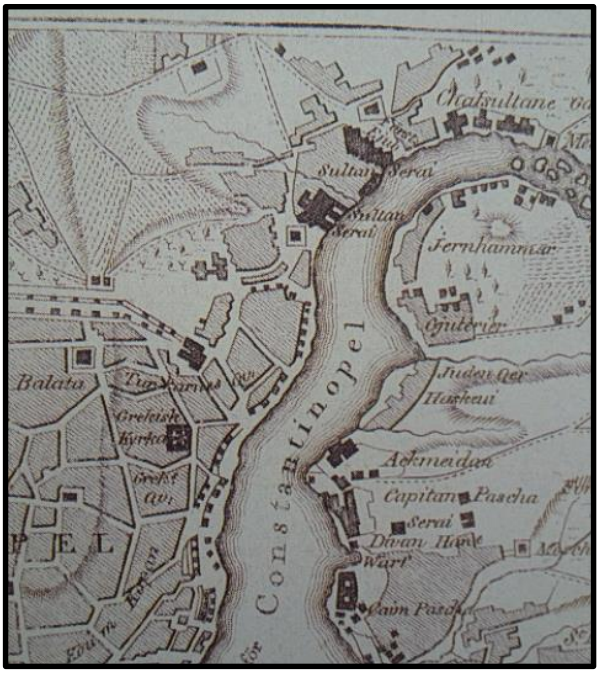
Tarihi Yarımada, Haliç, Pera-Galata ve Üsküdar'ı içine alan Kauffer Haritasında (Şekil 2.14), yerleşim yerleri dışında demiryolu, surlar üzerinde bulunan kapılar, iskele ve limanlar, her dine ait mezarlıklar, türbeler camii-mescit-kilise gibi dini yapılar, çeşme-ayazma-okul-saray gibi sivil yapılar, bahçeler, elçilik sarayları ve her dine mensup halkın oturduğu mevkiler gibi sosyal ve mimari tespit açısından çok değerli bilgiler bulunmaktadır. [46] Eyüp semtinin de ayrıntılı bir şekilde görüldüğü haritada o dönemde Otakçılar ve Topçular Mahallelerinin yerleri anlaşılabilmektedir. Yapı yoğunluğunun Haliç sahiline yakın kısımlarda daha çok olduğu, özellikle Eyüp Camii ile Zal Mahmut Paşa Cami çevresinin yoğun olduğu, günümüzdeki Zal Paşa Caddesi ile Defterdar Caddeleri akslarının korunduğu, batıda iç kısımlara doğru ilerledikçe yapıların gruplar halinde belirli alanlarda toplandığı ve etraflarının boş olduğu görülmektedir. Defterdar

[44] KUBAN, D., a.g.e., s.26.
[45] KUBİLAY, Y.A., a.g.e.
[46] KUBİLAY, Y.A., ,a.g.e.

İskelesinin batısında kalan yenileme alanında Defterdar ve Çömlekçiler Caddeleri ile yapı adasının büyük ölçüde korunduğu görülmektedir.

18. yüzyılın sonlarına doğru 1775'de Mühendishane-i Bahri Hümayun, 1795'de Mühendishane-i Berri Hümayun askeri okulları mühendis yetiştirmek üzere açılmış, ayrıca ilk olarak batı tarzında resim yapan sanat öncüleri de burada yetişmiştir.

Şekil 2.15: 1811 Tarihli İstanbul Haritası[47]

19. yüzyıl, batıya duyulan hayranlığın yükseldiği, mimaride klasik üslubun sona ererek Barok, Rokoko, Ampir ve Neoklasik üslupların kullanıldığı, Endüstri devrimiyle yapı malzemesi ve teknolojisinde farklılaşmaların görüldüğü bir dönem olmuştur. Eyüp'te

[47] KAYRA, C., a.e.

Haliç kıyılarında bulunan sultan sarayları, yalılar ve köşkler bu yüzyılın başında kendilerini muhafaza ederken, padişahların saraylarını Boğaz kıyılarına yaptırarak oraya yönelmeleri ve yeni imar planları ile sanayileşmenin Haliç'te yoğunlaşması yıkılmalarında etkili olmuştur. 1811 tarihli İstanbul haritasında (Şekil 2.15) Eyüp semtine baktığımızda, Haliç sahilinde sultan sarayları ve Eyüp Cami ile bunlara paralel olarak yapı adaları görülmektedir. Batıya doğru iç kısımlarda yapı gruplarının seyrekleştiği, genellikle arazi şeklinde boşlukların bulunduğu, surlara yakın kısımlarda ise ağaçlık alanların yer aldığı anlaşılmaktadır.

Bir dönemin önemli eğlence, gezinti ve sayfiye yeri olan, saray mensuplarının yanı sıra Türk müziğinin ve edebiyatının üstadlarını da barındıran semtte kıyı şeritleri, Riştehane (yün imalathanesi), İplikhane Fabrikası, Feshane olmak üzere zamanla birçok depo, atölye ve sanayi kuruluşu ile dolmuştu.

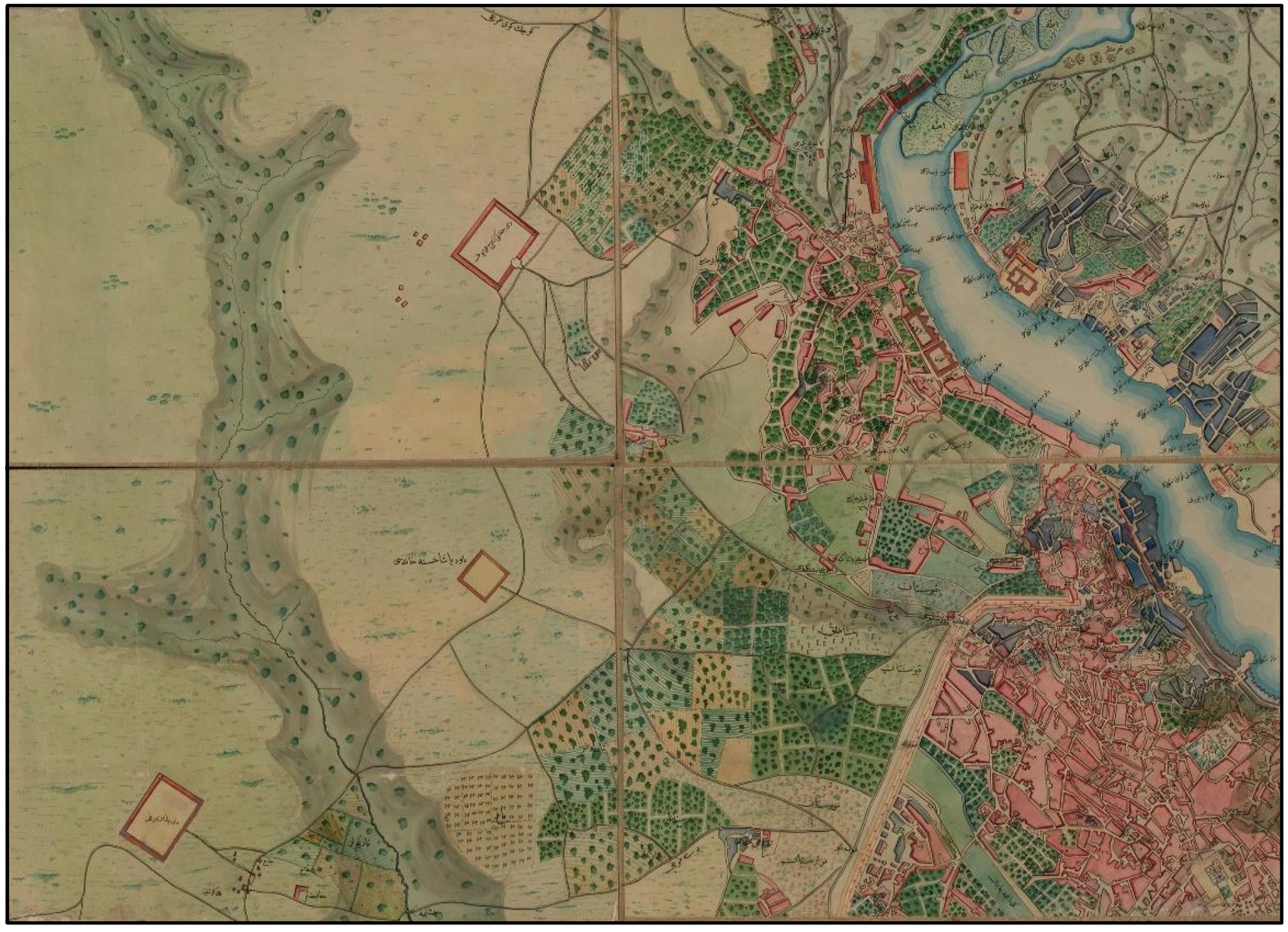
Mühendishane-i Hümayunda yetiştirilen öğrenciler tarafından hazırlanan 1845 tarihli İstanbul haritasında (Şekil 2.16) Haliç kıyısında yer alan iki blok halindeki Feshane-i Amire net olarak görülmektedir. Haliç kıyısına paralel durumda olan Zal Mahmut Paşa Caddesi ve yenileme alanı içerisende yer alan Çömlekçiler Caddeleri ile Çömlekçiler Arkası Sokağı da günümüze korunmuş bir şekilde gelmiştir. Çömlekçiler Arkası Sokak ile Defterdar Caddeleri arasında bağlantıyı sağlayan bir yol olduğu ve bu yolun devamında Defterdar İskelesine bağlantı olduğu görülmektedir. Abdurahman Şeref Bey Caddesi, Takkeci Çeşmesi Sokak, Baba Haydar Yokuşu, Sofular Yokuşu Sokak dokuları ile Nişancı meydanının korunduğu, binaların genellikle bu yol akslarında tek sıra halinde yer aldığı, diğer kısımların ise genellikle bahçe, ağaçlık olduğu görülmektedir.

Fransız haritacılar tarafından İstanbul'un kent planlamasına temel oluşturacak şekilde hazırlanmış olan 1913-14 tarihli Alman Mavileri haritaları Suriçi İstanbul'un yanı sıra Eyüpsultan, Beyoğlu, Beşiktaş, Kadıköy ve Üsküdar semtlerini de içermektedir. 1/1000 ve 1/500 ölçekli olarak hazırlanan haritalar 1913-14 yılında çizilmiştir (Şekil 2.17). Paftaların hangi bölgeye ait olduğunu göstermek amacıyla hazırlanan daha küçük ölçekli rehber niteliğindeki haritalar ise daha sonraki yıllarda çizilmiştir (Şekil 2.18). Söz konusu haritada Feshane Binası, Defterdar Mensucat Fabrikası olarak geçmekte olduğundan daha sonraki yıllarda yapıldığı anlaşılmaktadır. Alman Mavileri haritalarında; mahalle veya semt adları, sokak ve caddeler, yapı adaları, resmi binalar, dini ve askeri yapılar ile kamu yapıları adları ve kontürleriyle gösterilmiştir. Yapı

malzeme bilgisi verilmemiştir. Ada, parsel bilgileri de verilmeyen haritada, birkaç istisna dışında hamamlar ve konutlar çizilmemiş, yalnızca konutlar gri bir çizgi ile gösterilmiştir[48].

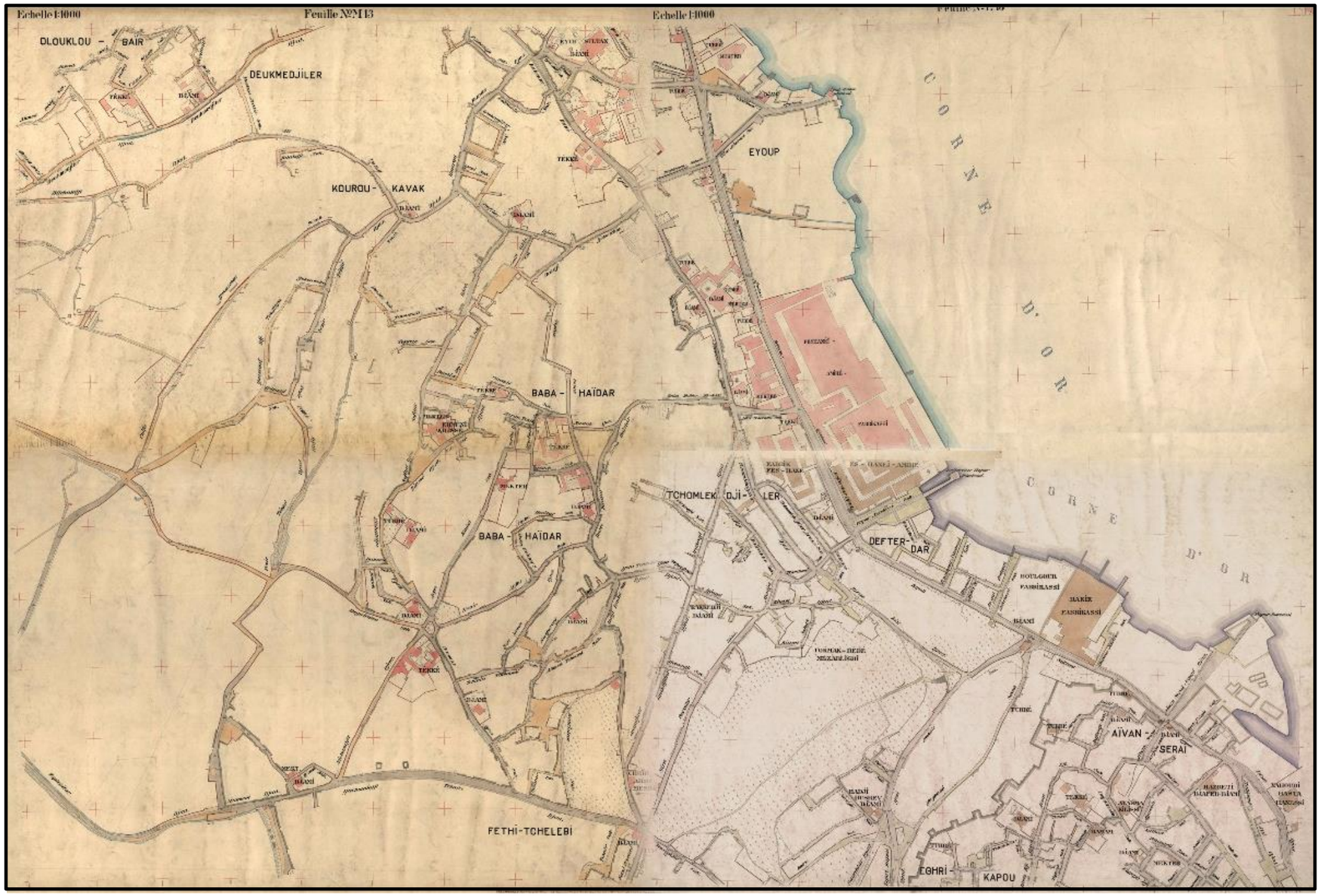
Alman mavileri haritaları ile; günümüz Nişancı Mahallesi ve Yenileme alanlarına yönelik, Cumhuriyet öncesi dönemdeki yapıyı (mahalle, sokak isimleri, resmi, dini, askeri ve kamu yapıları) net bir şekilde gözler önüne sermektedir. Genel itibari ile sokak dokularının günümüze kadar korunabildiği, ancak Eyüp Sultan Bulvarı, Hz Halid Bulvarı, Ya Vedud Caddesi ile Haliç köprüsü ve bağlantı yollarından dolayı farklılıklar oluştuğu görülmektedir. Ayrıca sokak isimlerinde de değişiklik olduğu görülmektedir. Yapılara baktığımızda Kızıl Mescit, Sekbanbaşı Ramazan Ağa Sıbyan Mektebi, Arpacı Hayrettin Camii, Çömlekçiler Hamamı ve Sertarikzade Tekkesinin haritalarda gösterilmediği, bunların yanı sıra günümüzde kayıp eser niteliğinde olan veya kalıntıları bulunan birkaç yapının çizili olduğu dikkat çekmektedir. Bunlar Alaca Tekke, Balçık Tekkesi (günümüzde kalıntıları yer almakta), Sivasi Tekkesi arkasında yer alan cami (günümüzde yerinde apartmanlar yer almakta-1979 tarili Eyüp Koruma Planında da yer almamakta), Eyüp İskelesi ile Feshane Binası arasında yer alan yapı (burada aynı zamanda Feshane Caddesini Haliç'e bağlayan bir yol yer almakta- kayıp eser), Zahireci Sokakta bir mektep (kayıp eser-günümüzde yerinde apartmanlar yer almakta) ve Ermeni Kilisesinin kuzeydoğusunda bir tekke (kayıp eser) olduğu görülmektedir. Ayrıca Defterdar iskelesi de günümüzde bulunmamaktadır. Yenileme alanlarına baktığımızda Defterdar ve Çömlekçiler Caddeleri arasında kalan alanda Balçık Tekkesi, Defterdar Nazlı Mahmut Çelebi Camii ve askeri yapılar (günümüzde 497 ada 82 parsel) yer almakta, konut yapılarının ise gri çizgi şeklinde gösterildiği anlaşılmaktadır. Nişancı Meydanı etrafında yer alan Yenileme Alanlarında ise yalnızca 153 ada 1 parselde yer alan Şeyh Murad Buhari Tekkesi ile gri çizgilerle ifade edilen konut yapılarının yer aldığı görülmektedir. Tekkenin devamında bitişik olan bulunan kayıp eser, günümüzde 153 ada 42 parselde kalmaktadır.

[48] DAĞDELEN, İ. (2006), **Alman Mavileri 1913-1914 1. Dünya Savaşı Öncesi İstanbul Haritaları**, İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü, c.2.

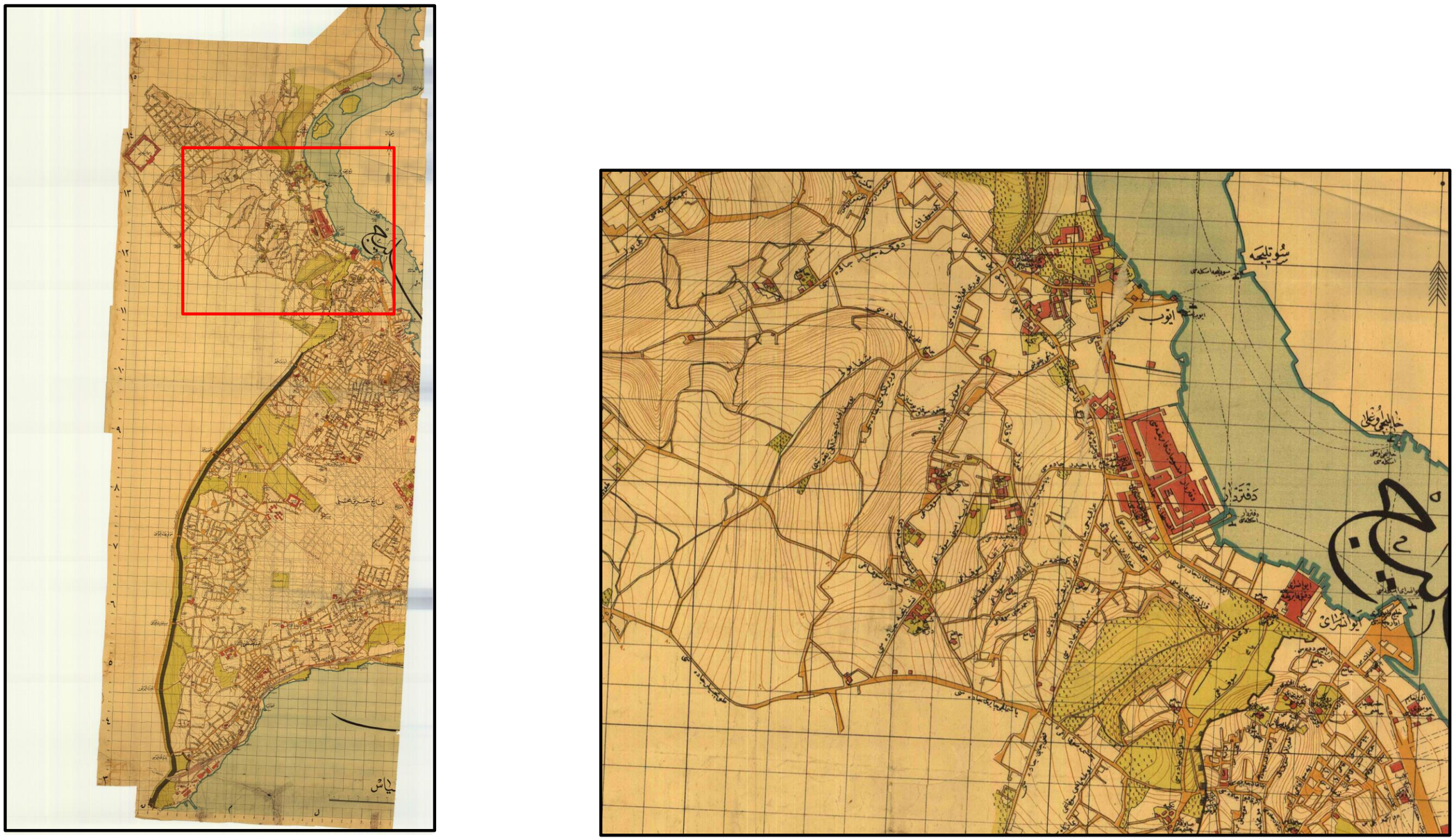
Şekil 2.16: Mühendishane Haritası 1845[49].

[49] http://www.academia.edu/24512521/Bir_Haritan%C4%B1n_Rehberli%C4%9Finde_1845_%C4%B0stanbulu

Şekil 2.17: Alman Mavileri[50]

[50] Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Arşivi

Şekil 2.18: Alman Mavileri (Osmanlıca Baskı).[51]

[51] Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Arşivi - https://photos.google.com/share/AF1QipO5OU2WFg1NrMAMaROQ7bDjWeu3mZeWxYekB52MlMSISifp9zS-r-muT2N52ojxsg?key=aWJGbV9NaXBRUUJMdEMxMHJFd09laFROSGpIaHpB

2.2.3 Cumhuriyet dönemi

Mahalleler genellikle bir cami veya külliye etrafında oluşan topluluklarla meydana gelmekte iken 1926 yılına gelindiğinde İstanbul'da 600'den fazla mahallenin olması, sayıları fazla olan mahallelerin kontrol edilmesini güçlendiriyordu. Bu sebeple 1926 yılında üç-beş yada daha fazla mahallenin birleştirilerek tek isim verilmesi ile mahalle taksimatı çalışmaları yapılmaya başlanmıştır. 1927 yılında Nüfus sayımı çalışmalarında sokaklara isim verilmesi ve binaların numaralandırılmasını öngören kararname gereğince mükerrer olan sokak adlarının değiştirilmesi kararı alınmıştır. 1934 şehir rehberinde mahalle ve sokak isimleri değiştirilerek işlenmiştir. Nişancı Mustafa Paşa, Cezeri Kasım, Abdulvedüd ve Düğmeciler Mahalleleri de kısmen birleştirilerek yeni ismi olan Nişancı Mahallesi adını almıştır. Aynı zamanda Nişancı Mahallesi sınırları içerisinde mükerrer olduğu düşünülerek değiştirilen 30 adet sokak ismi Erol ÖLÇER'in Şehir, Sokak, Hafıza adlı kitabından faydalanılarak listelenmiştir (Çizelge 2.1).[52]

Çizelge 2.1: Nişancı Mahallesi Eski ve Yeni Sokak İsimleri Listesi.

Yeni Sokak Adı	Eski Sokak Adı	Mahalle
Alaca Çeşme Aralığı	Acı Çeşme Aralığı	Abdulvedut – Cezeri Kasım
Alaca Çeşme Sokak	Acı Çeşme Sokak	Nişancı Mustafa Paşa
Alaca Tekke Sokak	Alaca Çeşme Sokak	Abdulvedut – Nişancı Mustafa Paşa
Abdurahman Şeref Bey Cad.	Otakçılar Caddesi	Cezeri Kasım–Nişancı Mustafa Paşa
Arakiyeci Cami Sokak	Camii Sokak	Cezeri Kasım–Nişancı Mustafa Paşa
Aşçıbaşı Çıkmazı	Yağhane Çıkmazı	Cezeri Kasım

[52] ÖLÇER, E. (2014). **ŞEHİR SOKAK HAFIZA Kuyulu'dan Biçki Yurdu'na Osman Nuri Ergin İle İstanbul Sokak Adları,** Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, Ed. Ali Erdem YÖRÜK, 1. Baskı

Çizelge 2.1 (devam) : Nişancı Mahallesi Eski ve Yeni Sokak İsimleri Listesi.

Yeni Sokak Adı	Eski Sokak Adı	Mahalle
Aşhane Sokak	Aşçıbaşı Sokak	Nişancı Mustafa Paşa
Baba Haydar Kuyusu Sokak	Kuyu Sokak	Düğmeciler
Baba Haydar Tekkesi Sokak	Tekke Sokak	Düğmeciler
Baba Haydar Mektebi Sokak	Mektep Sokak	Düğmeciler
Cezeri Kasım Akarçeşmesi S.	Akar Çeşme Sokak	Cezeri Kasım
Çinili Çeşmesi Sokak	Çinili Çeşme Sokak	Nişancı Mustafa Paşa
Davutağa Kabristanı Sokak	Kabristan Sokak	Nişancı Mustafa Paşa
Eyüp Mescidi Sokak	Mescid Sokak	Nişancı Mustafa Paşa
Eyüp Nişancı Caddesi	Nişancı Caddesi	Nişancı Mustafa Paşa
Gül Suyu Sokak	Su Yolu Sokak	Nişancı Mustafa Paşa
Haydar Çeşmesi Sokak	Çeşme Sokak	Düğmeciler
Haydar Baba Caddesi	Baba Haydar Cad.	Cezeri Kasım – Nişancı Mustafa Paşa
Helvacı Şerif Sokak	Helvacı Sokak	Nişancı Mustafa Paşa
İlahiciler Sokak	Tekke Sokak	Nişancı Mustafa Paşa
Karayel Sokak	Kilise Caddesi	Düğmeciler
Kızıl Mescit Odaları Çıkmazı	Odalar Çıkmazı	Cezeri Kasım
Münzevi Kışla Caddesi	Kışla Caddesi	Nişancı Mustafa Paşa
Nimet Sokak	Değirmen Sokak	Düğmeciler–Nişancı Mustafa Paşa
Süleyman Subaşı Türbesi Sok.	Türbe Sokak	Nişancı Mustafa Paşa
Tabakhaneler Mevkii	Dabbağhane Mahalli	Cezeri Kasım
Takkeci Çeşme Sokak	Yeni Çeşme Sokak	Cezeri Kasım – Nişancı Mustafa Paşa
Takkeci Değirmeni Sokak	Eski Değirmen Sokak	Abdulvedut – Cezeri Kasım
Zal Paşa Caddesi	Zal Mahmut Paşa Cad.	Cezeri Kasım

20. yüzyıla gelindiğinde, İstanbul'un planlama çalışmaları kapsamında 1933 yılında Almanya'dan Herman Elgötz, Fransa'dan Alfred Ageche ve H. Lambert Atatürk'ün isteğiyle davet edilmiştir. İstanbul'da bir ay süre ile yaptıkları inceleme ve araştırma sonuçları belediyece tespit edilen bir jüri tarafından değerlendirilmiş ve H. Elgötz'ün sunmuş olduğu proje ve öneri esas hatlarıyla kabul edilmiştir. Ancak ilerleyen zamanlarda bu plan yetersiz bulunmuştur.[53]

1933 tarihli Elgötz Planında; Eski İstanbul ve Beyoğlu'nun Haliç'e bakan yamaçlarının ticaret bölgesi olması; eski yolların genişletilmesinin yanı sıra, Haliç Kıyılarında yol yapımı ile Eyüp-Sütlüce arasında bir köprü yapılması gibi öneriler vardır.

1935 tarihli Martin Wagner imzalı Kroki-Harita'da, planlama alanının Haliç sahili ve yakın çevresini içine alan yerler görülmekte olup yalnızca öneri şeklinde kalmıştır. EKARNİP raporuna göre (2009);

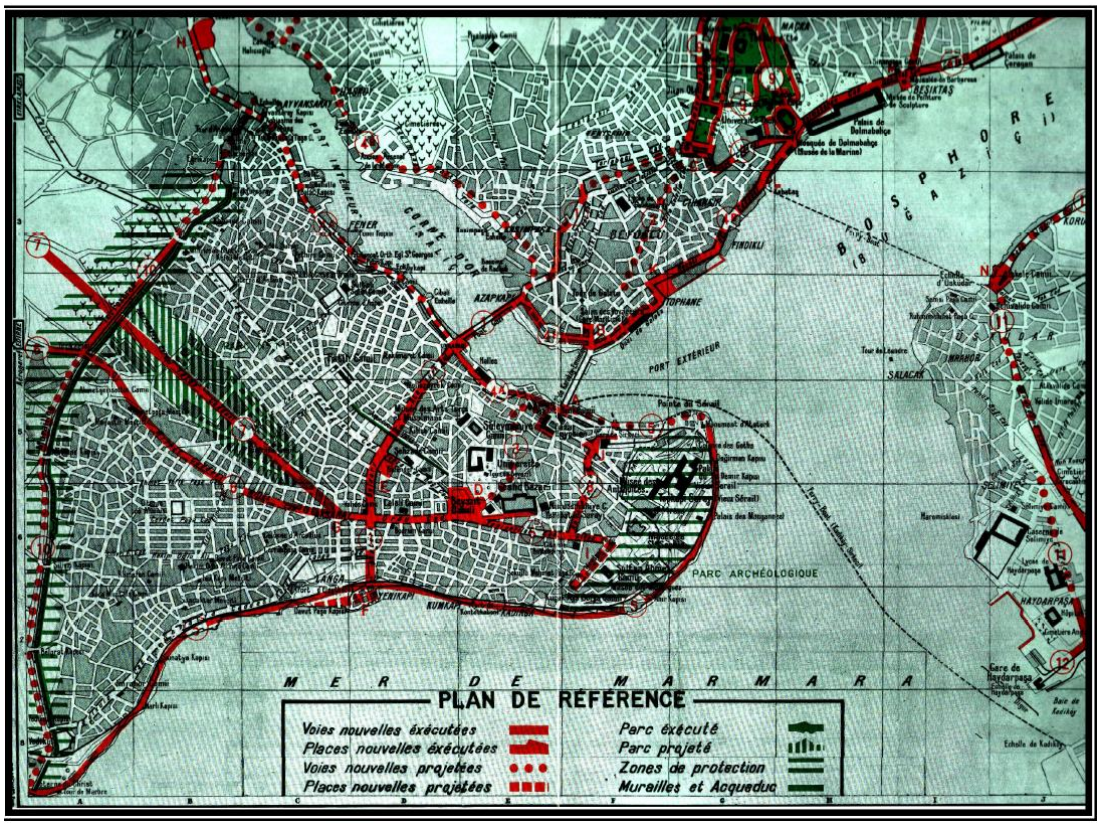
> Tarihi Yarımada'dan gelen ve Ayvansaray üzerinden Feshane Caddesi boyunca devam ederek Mihrişah Sultan Sebili ve Haziresi üzerinden devamla Haliç Sahil Yolu'na bağlanan bir sahil yolu önerilmektedir. Bu yola bağlanan; Eyüp içlerine bağlantı sağlayan Savaklar Caddesi, Defterdar Mahmut Efendi Cami kıble yönünden geçirilen diğer bir yol ve Şah Sultan Türbesi ile Mektebi arasından geçen bir başka yol bulunmaktadır. Haliç Sahil Yolu ile Haliç arasında kalan alanlarda Ayvansaray'dan başlayan ve Feshane dahil olmak üzere kıyı boyunca Endüstri alanları önerilmektedir. Feshane'den kuzeye doğru, Eyüp İskelesi ile Feshane Caddesi arasında kalan bölgede "Resmi Binalar" kullanımı öngörülürken bu alanın hemen kuzeyinde günümüzde "Ebussuut İlköğretim Okulu" olarak anılan eski "Reşadiye Mektebi" alanından geçerek Haliç üzerinden karşı yaka ile bağlantı sağlayan ve daha önce Elgötz planı'nda da önerilen Eyüp –Sütlüce arası karayolu bağlantısı "Eyüp Köprüsü" ile kurulmuştur. Köprüden sonra kuzeye doğru devam eden yerlerde ise yine Endüstri kullanımı önerilmiştir.[54]

1936-50 yılları arasında çalışmış olan Fransız mimar ve şehirci Henri Prost'un hazırlamış olduğu planda (Şekil 2.19), Boğaz'ın sanayiden arındırılarak, Haliç kıyılarının yerel sanayiye ve ticarete açılması fikri, ileride yaşanacak olumsuzlukların önemli nedenlerinden biri olmuştur. Zamanla Haliç kıyıları yanı sıra imar planlarıyla Rami çevresinde de sanayi bölgeleri oluşmuş, bununla beraber bölgeye Anadolu'dan

---

[53] "İstanbul Metropolitan Alan Planlama Çalışmaları", (1970). **Mimarlık 5**, s.56.
[54] İBB İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, **Eyüp Kentsel Sit Alanı 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Plan (EKARNIP) Raporu**, 2009.

ve yurt dışından yoğun bir göç akışı gerçekleşmiştir. Oluşan bu yoğunlaşmayla iş alanları etrafında konut ihtiyacına karşılık gecekondulaşmalar ile kaçak ve düzensiz yapılaşmalar artmıştır. İki, üç katlı bahçeli, ahşap cumbalı, saçaklı konutlar yerini yüksek katlı apartmanlara bırakmıştır.[55]

Şekil 2.19: Prost Planı[56].

Bunun yanı sıra Tarihi Yarımada'nın kent merkezi kimliği verilerek, siluetinin günümüze kadar korunmasına katkıda bulunan önemli kararlar alınmıştır. Ayrıca; Kara Surlarının dış kısmında 500 metre genişliğindeki alana, iç kısımda ise sur boyunca mevcut mahallelerin gelişimine uygun olarak yapılacak düzenlemeye göre tespit edilecek genişlikteki alana bina yapımının yasaklanması kararı ile, planlama alanında daha sonraki yıllarda yönlendiriciliği olan Sur Tecrid Bandı'nın oluşturulması hedeflenmiştir. [57]

[55] KARA, H. F.,(1994), "**İstanbul Metropolitan Alan Gelişim Sürecinde Bir Dini, Kültürel Sosyal Yerleşim Merkezi-Eyüp**", İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.
[56] İBB İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, a.e.
[57] İBB İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, a.e.

Prost Planı'yla başlayan Haliç'in sanayiye açılması süreci, 1947'de Belediye İmar Müdürlüğü tarafından "İstanbul Sanayi Bölgelerine Ait Talimatname"nin ve 1949'da da ilgili komisyon raporunun yayınlanmasıyla tamamlanmıştır. 1947 Talimatnamesi, Eyüp-Silahtarağa, Eyüp-Edirnekapı ve Yedikule-Bakırköy arasını ağır, Haliç'in iki yakasını ise orta ölçekli sanayinin yerleşimine açmıştır.

1950'li yıllarda çok partili sisteme geçiş neticesinde Menderes döneminde, Haliç'in sanayi kimliği desteklenmiştir. 1955'te yürürlüğe giren İstanbul Sanayi Planı ise Haliç'teki sanayi yerleşmesini bir ölçüde dondururken, Topkapı-Rami ve Levent'te yeni sanayi alanları belirmiştir. İstanbul Nazım Planı çalışmaları için, 1957 yılında belediye dışında İstanbul İmar ve Planlama Müdürlüğü kurulmuş ve 1958 yılında çalışmalara başlamıştır. Müdürlük çalışmalarına İtalya'dan davet edilen Prof. Luigi Piccinato da müşavir olarak katılmıştır. Haliç'in sanayiden temizlenmesi istenirken, Topkapı ve Rami'de kurulan sanayiye hizmet verecek bir limanın Kazlıçeşme – Bakırköy arasında kurulması, Haliç'e üçüncü bir köprü yapılması, Haliç ve Boğaziçi sahillerine ana arterler açılmasının önlenmesi, kıyıdaki yolların gezi yolu olarak düzenlenmesi Suriçi ve Surdışı yeşil alanların Marmara ve Haliç kıyılarındaki yeşil alanlarla bağlantısının yapılması vs. şeklinde önerilerde bulunulmuştur.[58]

1960 yılı sonunda hazırlanmış olan 1/10.000 ölçekli İstanbul Nazım Planı Bakanlar Kuruluna iletilmiş ancak revize edilmesi istenmiştir. Hükümet değişikliği nedeniyle de çalışmalara devam edilememiş ve Müdürlük teşkilatı da Belediyeye devredilmiştir.

Milli Güvenlik Kurulu tarafından 1963 yılında İstanbul Sanayi Nazım Planının yapılması talep edilmiştir. Plan 1966 da uygulamaya geçmiştir. Sanayi planı ile, Eyüp-Eminönü kıyı kesiminde yer alan sanayi tesislerinin dondurulması önerilmiştir. Ancak istenilen ölçüde başarılı olamamıştır.

Şekil 2.20-21 de yer alan fotoğraflardan da anlaşılacağı üzere, 1946-66 tarihleri arasındaki, 20 yıllık süreç içerisinde Nişancı meydanı etrafında, yenileme alanlarını da

[58] GÜNER,G., (2012). "**Bir Yeniden İşlevlendirme Sürecinin Değerlendirilmesi: Haliç Bölgesi ve Feshane Binası**", M.S.G.S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Lisans Bitirme Ödevi, İstanbul.

içine alan bölgedeki yoğunluk artışı ile Eyüpsultan Bulvarı yol çalışmasının tamamlanmış olduğu görülebilmektedir.

Şekil 2.22'de Mimarlık Dergisi tarafından, İstanbul Metropolitan Alan Planlama Çalışmaları hakkında yapılan araştırmalar kapsamında, 1955-60 ve 1960-65 yılları arasında İstanbul'un ilçelerinde oluşan göç miktarına bağlı olarak gelişen nüfus artışındaki yüzdelik dilimler gösterilmektedir. Eyüpsultan semtinde 1955-60 yılları arasında % 75-85 oranında artış görülmektedir.

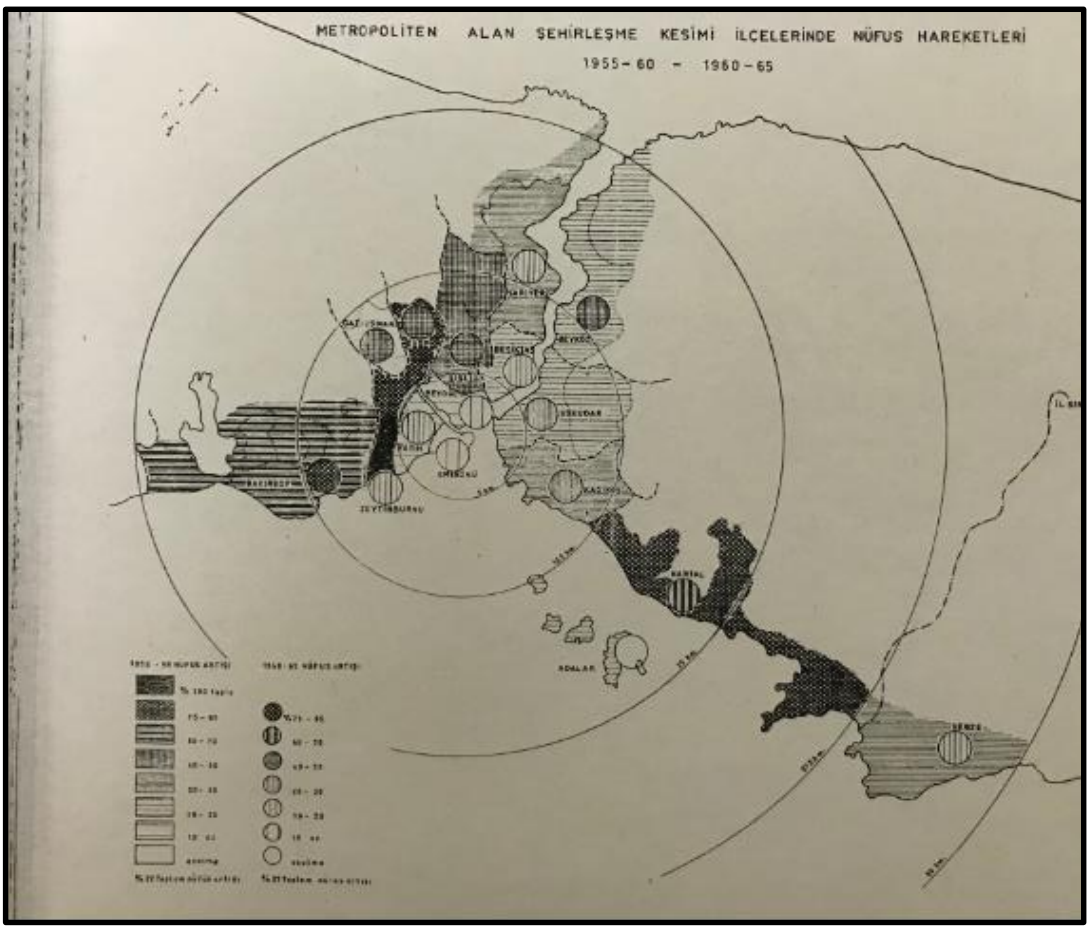

Şekil 2.20: "Nişancı Meydanı Ve Çevresi" 1946 Tarihli Hava Fotoğrafı.[59]

Şekil 2.21: "Nişancı Meydanı Ve Çevresi" 1966 Tarihli Hava Fotoğrafı.[60]

[59] **İBB Şehir Rehberi**, (1946). http://zamanmakinesi.ibb.gov.tr
[60] **İBB Şehir Rehberi**, (1966). http://zamanmakinesi.ibb.gov.tr

Şekil 2.22: "Metropolitan Alan Şehirleşme Kesimi İlçelerinde Nüfus Hareketleri 1955-60–1960-65"[61]

Sanayileşme ve aşırı göç, semte ulaşımı sağlayan denizyolu seferlerini de olumsuz etkilemiştir. Semte ulaşımı sağlayan vapurlar, Halic'in giderek dolması sonucunda, Defterdar iskelesine yanaşamaz duruma gelmiştir. Böylelikle 1963-1964 arasında vapur seferleri kaldırılmıştır.

1964 Onaylı 1/ 5000 Ölçekli Sur İçi Nazım İmar Planı ile Tarihî Yarımada Karasurları ve çevresinde bulunan tarihi eserleri korumaya yönelik olarak alınan "***Sur Tecrit Bandı***" kararında H.Prost' un nazım plan şartlarının aynen geçerli olduğu ifade edilerek Eyüp ile bağlantı kurulması önerilmiştir. Bu alanda sanayi alanlarının açılmasının ve mevcutların gelişmesinin önlenmesi istenmiş olup, Hmax:6.50 olarak önerilmiştir.

Eyüpsultan Belediye Başkanlığının 2017-2019 Stratejik planı kapsamında Eyüpsultan'ın tarihsel gelişiminden bahsederken 1950-80 arası dönem ile ilgili;

[61] İstanbul Metropolitan Alan Planlama Çalışmaları, a.e.

> 1954 Kat Mülkiyeti Yasası ile 1974 İstanbul Kat Nizamları Düzenlemesi yoğun konut talebine maruz kalan Eyüp'te yükleniciler eliyle yık–yap–sat sürecinin işlemesine ve parçacı yaklaşımlara yol açmıştır. Diğer yandan sanayinin yoğunlaşması ile artan kaçak yapılaşma boş alanlarda yayılarak eski dokuyu sarmıştır. Tüm bunlar yoğunluğun artmasına, yolların genişletilmesi uygulamaları ile birlikte geleneksel dokunun tahrip olmasına yol açmıştır. Bu süreç sonunda Eyüp'teki çiçek yetiştirme alanları da, Alibeyköy'deki sebze bahçeleri ve meralar da ortadan kalkmıştır.[62]

1966 Onaylı 1/25.000 Ölçekli İstanbul Sanayi Planı ve 1/5000 Ölçekli Rami Sanayi Planı, Plansız gelişen sanayi alanlarını ve gecekondulaşmayı önlemek amacıyla yapılmıştır. Eyüp-Eminönü kıyı kesiminde yer alan sanayi tesislerinin dondurulması ile Rami-Topçular'da sanayi siteleri kurulması öngörülmüş, ancak düzensiz gelişme önlenememiştir. Sanayi alanları, yapılarla dolmaya başladığında buralarda çalışacak işgücü de bölgeye gelmeye başlamış ve yerleşecekleri önceden planlanmış uygun alanlar olmadığından kendilerine uygun gelen yerlere yasa dışı yapılar yaparak yerleşmişlerdir. Bu tür yapılaşma, giderek yayılmış ve sonraki yıllarda çevrelerindeki tarihî mezarlık ve konut alanlarının bir bölümünü ortadan kaldıracak boyutlara ulaşmıştır.**"** [63]

Tarihi anıt ve çevrelerin korunmasıyla ilgili çağdaş düşünceleri bir araya getiren Venedik Tüzüğü (1964), dünyada birçok ülkede benimsenip uygulanırken, eski eserlerin devlet tarafından yasalarla koruma altına alınması ve gelecek kuşaklara aktarılmasının sağlanması anlayışı, ülkemizde de benimsenmiş ve eserlerin araştırılmasına, tespit ve tescil işlemlerinin yapılmasına vesile olmuştur.

Kültür Bakanlığı G.E.E.A.Y.K. tarafından 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı karar ile Eyüp'ün tarihi önemi ve içinde barındırdığı birçok resmi, dini, askeri ve sivil mimarlık örnekleriyle önemli bir merkez olduğu vurgulanmıştır. Koruma adına toplum bilincinin yeterince yerleşmemiş olmasına karşın eski şehir yerleşme ölçülerinin korunması adına Eyüp'ün ilk kentsel sit alanı belirlenmiş, burada yapılacak olan plan çalışmaları ile ilgili koruma adına gerekli ölçütler getirilmiş ve tescile değer görülen yapılar tescil edilerek koruma altına alınmıştır (Çizelge 2.2 – Bkz. Ek A.1)

---

[62] Eyüp Belediye Başkanlığı, **2017-2019 Stratejik Plan**, www.eyupsultan.bel.tr/userfiles/files/stratejik_plan_2017_2019.pdf

[63] ÖĞÜT, D.(1989), "**Haliç ve Çevresi Planlama Çalışmaları", MSÜ. Mim. Fak. Şehir ve Bölge Planlama Böl. Lisans Bitirme Ödevi,** Haziran 1989.- EKARNİP Raporu a.e.

Nişancı Mahallesinin tamamını içine alan 1977 tarihli ilk Eyüp Kentsel Sit alanı sınırı, Kara surlarında başlayarak, Haliç kıyı şeridi ile Edirnekapı-Rami ve Rami Kışla Caddeleri arasında kalan bölgede, kuzeyde İslambey Caddesinden başlayarak Haliç kıyılarına doğru uzanan geniş bir alanı kapsamaktaydı.

Çizelge 2.2: Nişancı Mahallesi Sınırları İçerisinde Yer Alan Tescilli Yapı Grupları ve Sayısı

15.01.1977 Sayılı Kararla Nişancı Mahallesi Sınırları İçerisinde Yer Alan Tescilli Yapı Grupları	15.01.1977 Sayılı Kararla Nişancı Mahallesi Sınırları İçerisinde Yer Alan Tescilli Yapı Sayısı
Resmi Dini Ve Askeri Yapılar	94
Sivil Mimari Yapılar	153

Kentsel sit alanının, tarihî merkezi içeren daha küçük bir bölümü için, 1979 yılında 1/500 ölçekli, Eyüp Koruma Planı hazırlanmıştır. Feshane-i Amire Binasının olduğu ada hariç Nişancı Mahallesinin tamamı, plan kapsamı içerisindedir. Planda, yapılaşma şartlarına değinilmeden kamu alanları belirtilmiştir. Konut alanlarındaki büyük parsellerde (A) sembollü plan notlarında açıklanan yapılaşma hükümleri getirilirken, diğer konut parsellerinde yapı taban alanlarının gösterildiği bloklar çizilmiş ve irtifaları belirtilmiştir. Koruma ile ilgili "Korunması Gerekli Resmi-Dini ve Askeri Yapılar" ile "Korunması Gerekli Sivil Mimarlık Örnekleri" lejantları da bulunmaktadır. "Korunması gerekli resmî-dinî-askerî yapılar" lejantında not olarak "15.1.1977- 9591 sayılı G.E.E. ve A.Y.K. Kararı'na göre uygulama yapılacaktır" denilerek uygulama şartları Kurula bırakılırken, "Korunması Gerekli Sivil Mimarlık Örnekleri" lejantında "15.1.1977 gün ve 9591 sayılı G.E.E. ve A.Y.K. uyarınca yapılacak esaslı tamirat ve tadilatlar hususunda 1/50 ölçekli tekniğine uygun tam rölöve ve tadilat projesi ile içten ve dıştan yeterince fotoğraf eklenmesi suretiyle kararı alınacaktır" denilerek sivil mimarlık örnekleri için yapılacak uygulamalarda da Kurul kararı istenmiştir.

Plan notları, uygulamalara yol göstermekte olup, plan paftalarında belirtil(e)meyen ve gerekli görülen hususlar plan notlarında açıklanır. 15.01.1977 tarihinde Eyüp Kentsel Sit Alanı'nın belirlenmesinden sonra 13.09.1979 tarihinde onaylanan 1/500 ölçekli Eyüp Koruma Planı (Şekil 2.23-2.24), ilk koruma planı olması ve 30 yılı aşkın sürede önemli bir bölümü itibariyle meri olması yönünden dikkate değerdir. 16.10.1980 tarihinde revize edilmiş olan Plan notlarında (Bkz. Ek A.2), korunması gerekli yapılar,

çevresindeki yapılaşmalar ve koruma kurulu ile ilgili alınan kararlardan bazıları şöyledir:

1. madde; "Yaya yolları taş kaplama yapılacak, asfalt kullanılmayacaktır."

2. madde; "Korunması gerekli yapıların mevcut bahçe duvarları aynen korunacak, gerekirse aynı teknik ve malzeme ile onarılacaktır."

8. madde; "İki tarafında 15.1 1977 gün ve 9591 sayılı G.E.E.ve A.Y.Kurulu kararıyla tescilli sivil mimarlık örneği bulunan parsellerde sivil mimarlık örneğine bitişik blok verilmiş parsellerin projeleri G.E.E.ve A.Y.Kurulu'nun onayından geçirilecektir."

9. madde; "Bitişik nizam yeni bloklarda, bitişiğinde sivil mimarlık örneği olması halinde onun saçak kotunu geçmemek ve kat adedi sabit kalmak üzere planda belirtilen irtifaları aşmamak şartı ile kat irtifaları artırılabilir."

11. madde; planda (A) ile işaretlenmiş parsellerle ilgili yapılanma şartlarını açıklarken "Mevzi imar planı yapılması istenmesi halinde; G.E.E. ve A.Y.K. görüş ve kararı alınmak ve bu karara uygun mevzi imar planı yapılıp imar ve iskan bakanlığınca onaylanmadan inşaat uygulaması yapılamaz. Hazırlanacak bu planlarda K.A.K.S.= 0,75'i geçemez."

14. madde; "15.1.1977 gün ve 9591 sayılı G.E.E. ve A.Y. Kurulu kararıyla tescilli yapıların imar istikametlerine uymaması halinde yapıların rölevesiyle A.Y. Kurulu'nca alınacak karara göre uygulama yapılacaktır."

15. madde; "Daha sonra planlanacak olan Eyüp meydanı ve civarındaki alanda:

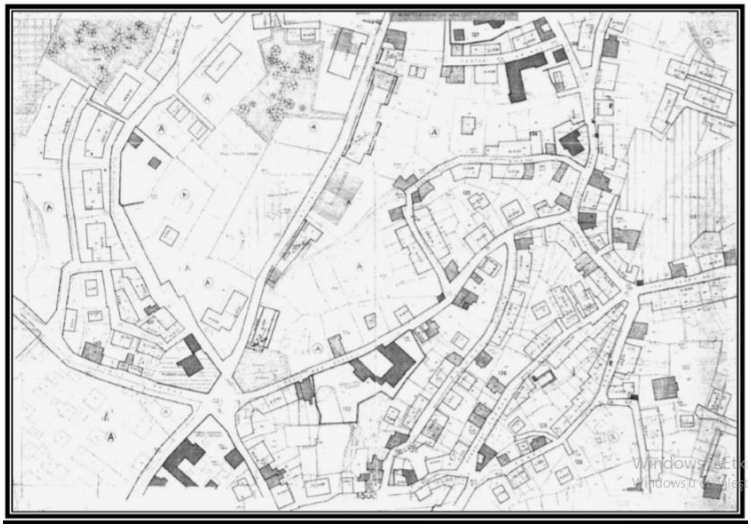
- En az 1/200 ölçekte koruma planı yapılıp G.E.E. ve A.Y. Kurulu kararı alınarak imar kanununun 29. maddesi uyarınca tasdik ettirilecektir.

- Bu koruma planı yapılıp onaylanıncaya kadar, tespit ve tescilli mevcut her türlü eski eser yapının onarımı için G.E.E. ve A.Y.K' dan görüş alınacaktır. Bu onarımların dışında hiçbir inşai faaliyete izin verilmeyecektir.

Ayrıca, genel hükümler 3. maddeye ek uygulama hükmünde;

Meyilden dolayı birden fazla bodrum katı çıkan parsellerin talebi zemin kot ve kesitleri imar durumu talebiyle birlikte Belediye'ye ilgilisince verilmek şartı ile birden fazla bodrum katı yapılabilir. Ancak bu bodrumlardan birden fazlası iskan katı olarak kullanılamaz. Bodrumlarla ilgili bu madde hakkında taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Bölge Kurulu'ndan görüş alındıktan sonra uygulama yapılacaktır.[64]

[64] **Eyüp Koruma Planı Plan Notları**, Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Md. Arşivi.

Şekil 2.23: Nişancı Meydanı Ve Çevresi (13.09.1979 Onaylı Eyüp Koruma Pl.) [65]

Şekil 2.24: 15.01.1977 Tarih 9591 Sayılı Kentsel Sit Alanı (Mavi), 13.09.1979 Tarihli 1/500 Ölçekli Eyüp Koruma Planı (Kırmızı).[66]

[65] "13.09.1979 Tarihli Eyüp Koruma Planında Nişancı Meydanı ve Çevresi", Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Arşivi.
[66] **EKARNİP Raporu** a.e.

1980'lı yıllarda Haliç çevresinde 700 civarında sanayi tesisi ve 2000'den fazla iş yeri bulunmaktaydı. İstanbul'un en önemli sorunlarından olan Haliç'teki kirlilik ve kokunun sebeplerinden birisi de sanayi tesislerinden çevreye yayılan atıklardı.

> **29.07.1980 Onaylı Metropoliten Alan Nazım Planı:** İstanbul'un doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, İstanbul'un içme suyu kaynak ve havzalarının korunması, enerjiden optimum düzeyde yararlanılması ile sanayinin kullanımına bağlı kirliliğin önlenmesi hedeflenmiştir. Planla, sanayi alanlarının merkez dışında, yeni yerleşim alanlarına kaydırılması ve bu politikalar doğrultusunda Haliç kıyılarının sanayiden arındırılması ön görülmüştür.[67]

Haliç kıyılarının sanayiden arındırılarak temizlenmesi ve şehirle bütünleştirilmesi amacına yönelik olarak Haliç Düzenleme ve Uygulama Nazım İmar Planları geliştirilmiştir.

> **19.12.1985 Onaylı 1/5000 Ölç. Haliç Düzenleme Nazım İmar Planı ve 24.04.1986 Onaylı 1/1000 Ölç. Haliç Düzenleme Uygulama İmar Planı:** Haliç kıyılarına yakın bölgeler ile Kâğıthane ve Alibeyköy derelerinin kıyılarını kapsamaktadır. Haliç kıyılarının sanayiden arındırılarak temizlenmesi ve şehirle bütünleştirilmesi amacına yönelik olarak, mevcut eski eserlerin kamulaştırılması ve kıyılarda kamuya açık yeşil alanlar oluşturulması karar altına alınmıştır. Haliç Düzenleme Planları, kıyılardaki sanayinin kaldırılması için yasal dayanak oluşturmuş ve günümüze kadar büyük oranda da uygulanmıştır. Haliç çevresinden sanayi tesisleri önemli ölçüde kaldırılmış ve yerlerine, yeşil alan, park ve spor alanı kullanımları getirilmiştir. Ayrıca, Haliç çevresinde, Feshane, Miniatürk, Rahmi Koç Müzesi, Sütlüce Kültür Merkezi vb. kültür hizmeti veren tesislerin ortaya çıkması ile şehir ölçeğinde hizmet verilmeye başlanmıştır. Kurulan söz konusu tesisler ile Haliç'in tarih ve kültür havzası olarak değerlendirilmesi amacına yönelik olarak atılan somut adımlardır.[68]

1985 Yılında oluşturulan Haliç Nazım Planı ile, hayata geçirilen "Haliç Çevre Koruma Projesi" İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve İSKİ tarafından hazırlanmıştır. Dünyanın en büyük çevre koruma projelerinden biri olarak, Haliç'in ve çevresinin yeniden düzenlenmesi hedeflenmiştir. Proje kapsamında; Haliç'e gelen atıksu girişinin önlenmesi için kollektör hatlarının yapılması, atık su kollektörlerinin arıtma tesislerine iletilmesi, yüzyıllar boyunca birikmiş olan Haliç tabanındaki atık çamurun alınması, taranması ve uygun bir alanda toplanması gibi çalışmalar başlatılarak çevreye yayılan

[67] **EKARNİP Raporu** a.e.
[68] **EKARNİP Raporu** a.e.

kötü koku ve kirliliğin önlenmesi hedeflenmiştir.[69]

1985 yılında UNESCO tarafında İstanbul Tarihi Yarımada sınırları içerisinde bulunan ve Eyüp Sultan'a açılan Kara Surları da Dünya Miras Alanı Listesine alındı.

1988 yılında dönemin Büyükşehir Belediye Başkanı Bedreddin Dalan tarafından yol genişletme çalışmaları kapsamında Eyüp Askeri Rüşdiyesi ile Feshane Binasının bir kısmı yıkılmıştır.[70]

16.11.1989 gün 1509 sayılı kurul kararı ile Eyüp Kentsel Sit alanı daraltılarak yeniden belirlenmiş ve günümüzdeki halini almıştır. Bu karar ile ayrıca, kentsel sit sınırı dışında kalacak olan tescilli eserlerin çevrelerinde bir koruma alanı oluşturulması ve her türlü müdahalede Koruma Kurulu'nun görüşünün alınması da istenmiştir.

07.10.1992 Onaylı 1/5000 Ölçekli Eyüp Cami ve Merkez Civarı Nazım İmar Plan sınırları içerisinde Zal Mahmut Paşa Caddesinin doğusunda kalan 65 ada ile 66-141-143-145 ada bulunmaktadır. 143 ada da yer alan Feshane binası plan kapsamında değildir. Planda, Haliç kıyılarında spor, oyun alanları ile büyük alanlı çocuk bahçelerine yer verilirken, Feshane'nin bulunduğu alana ise, "Kültürel Tesis Alanı" kullanımı getirilmiştir. Konut alanlarına, geleneksel dokunun korunması amacıyla, düşük yoğunluk değeri verilmiştir. Planın en dikkat çeken kararı ise, Eyüp Sultan Mezarlığı altından geçirilecek iki ayrı karayolu tüneli ile Halid Bin Zeyd Bulvarı'nın Haliç Sahil Yolu ile bağlantısının kurulmak istenmesidir. Ancak planlarda yer alan ve taslak projeleri çizilen tüneller, uygulamaya geçirilememiş ve mevcut yol da, başka bir alternatifi bulunmadığından kaldırılamamıştır.

28.07.1993 tarihinde onaylanan 1/500 Ölçekli Eyüp Camii ve Merkez Civarı Uygulama İmar Planı, Prof. Nezih Eldem'in farklı alanlarda parsel ölçeğinde önerilen çeşitli fonksiyonlara uygun hazırlanmış projelere dayalı olarak oluşturulmuştur. Ayrıntılı olarak çalışılan ve detay projelerine kadar inilmiş bulunan 20.06.1997 onaylı planlar onaylanıncaya kadar yürürlükte kalmıştır.

---

[69] **Eyüpsultan Kent Merkezinde Planlanan Proje Adımları**, Temmuz 2017, İBB Kültür Varlıklarını Koruma Daire Başkanlığı, Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü.
[70] YALÇIN, H., (2017). "Eyüp Sultan'ın Hafıza Mekanları Eyüp Askeri Rüştiyesi". **Eyüp Sultan Miras Dergisi**, sayı:1, s.14.

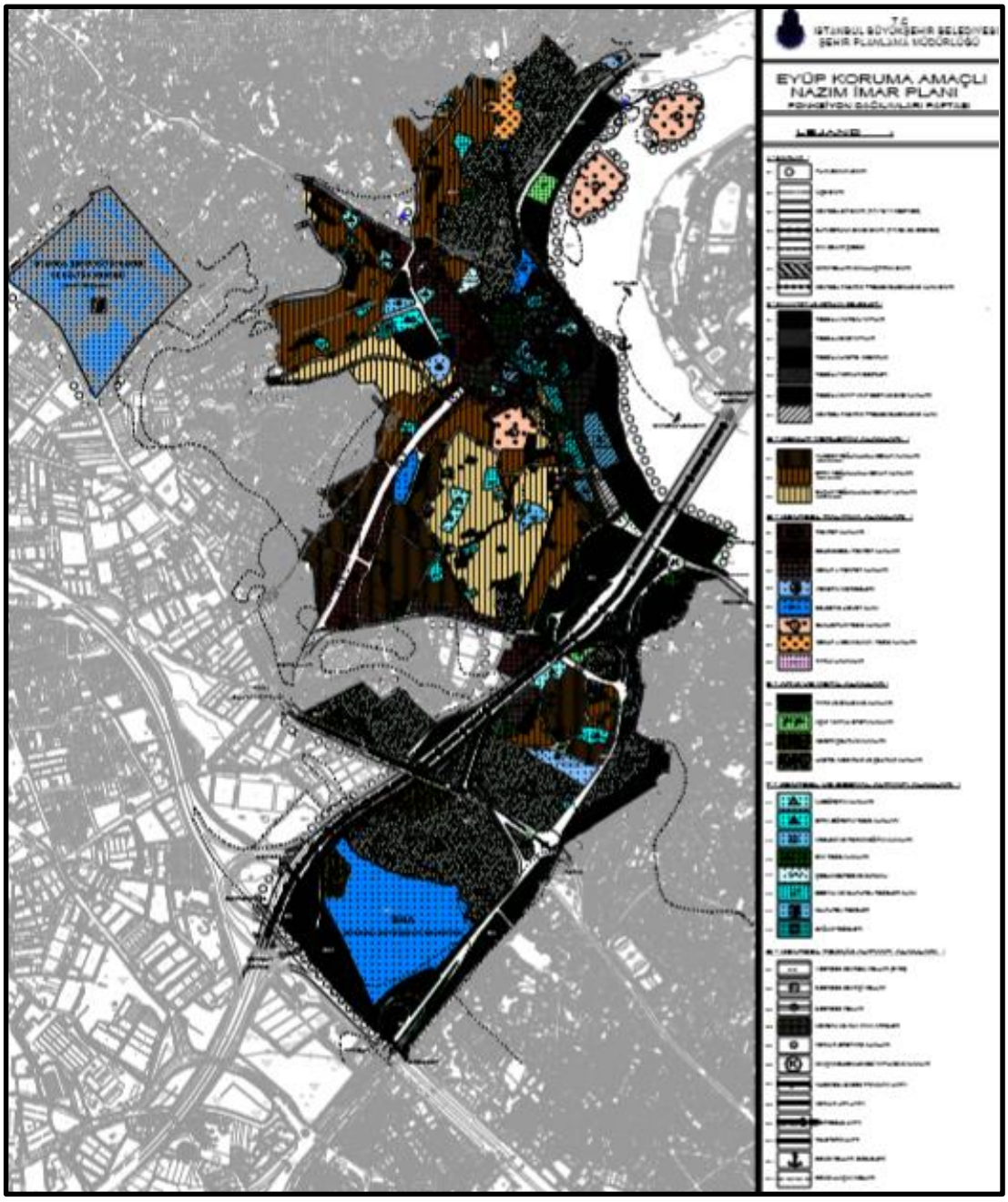
06.12.1993 Onaylı 1/5000 Ölçekli Eyüp Nazım İmar Planı ile tarihî Eyüp Sultan Merkezi'nde 2 katın üzerinde; diğer alanlarda ise 3 katın üzerinde irtifa verilmemiş, Amcazade Hüseyin Paşa arazisinin turistik amaçlı kullanımlara açılması kararları alınmıştır.

25.03.1994 Onaylı 1/1000 ölç. Eyüp Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı, 1/500 ölçekli ve 13.9.1979 t.t.li Eyüp Koruma Planı dışındaki alanı kapsayan bölge için hazırlanmıştır.

15.11.1995 Onaylı 1/50.000 Ölç. İst. Metropoliten Alan Alt Bölge Nazım Planında, Eyüp Kentsel Sit Alanı sınırı yaklaşık olarak çizilmiş olup, kentsel siti gösteren bir lejant da konularak planlama alanı yoğun konut alanları olarak gösterilmiştir. Ayrıca sanayi ve küçük sanayi alanları, sanayiden dönüşümle oluşacak ticaret-hizmet alanları olarak belirtilmiştir.

20.06.1997 Onaylı 1/5000 Ölç. Eyüp Camii ve Merkez Civarı Nazım İmar Planında, Feshane alanı dışarıda bırakılmış ve bu alan dışında 07.10.1992 onaylı 1/5000 ölçekli koruma planının revizyonu olarak hazırlanmıştır.

20.06.1997 Onaylı 1/500 Ölçekli Eyüp Cami ve Merkez Civarı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı, ayrıntılı bir şekilde hazırlanmış olup plan notlarında (Bkz. Ek A.3) genel hükümler ile yöresel düzenleme alanları ve turizm amacına yönelik alanlarla ilgili ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Genel olarak tarihi eserlerin korunması ve yeni yapılaşmaların, çevre yapılaşma karakterine uyumlu olması istenmiştir. Alandaki tescilli ve öneri yapılar ile bitişik parsellerde yapılacak uygulamalarda İstanbul 1 Numaralı t.v.k.t. Koruma Kurulu kararı alınması, ayrıca korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen yapıların herhangi bir şekilde (yıkılmaları, yanmaları, koruma kurulundan izin alınmadan yıktırılmaları v.s.) yok olmaları durumunda mevcut dokümanlardan (rölöve, fotoğraf, temel kalıntıları v.b.) yararlanılarak eski cephe özelliğinde ve aynı gabaride inşaat zorunluluğu getirilmiştir. Turizm amacına yönelik alanlarda uygulanacak fonksiyonlar belirlenerek, çalışma koşulları düzenlenmiştir.

Şekil 2.25: Eyüp Kentsel Sit Alanı[71].

[71] İBB Şehir Planlama Md.- 2009 **Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planı Analitik Etüt Paftaları** "Harita 5-15 Fonksiyon Dağılımları Paftası", Eyüpsultan Belediyesi ESTAM Arşivi.

2.2.4 Günümüz dönemi - 21. yüzyıl

05.05.2006 gün 233 sayılı İst. II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma (K.T.V.K.) Bölge Kurulu'nun Sur Tecrid Bandı sınırını revize etme kararı ile; Sur Tecrid Bandı sınırının Topçular Mahallesi'nde kalan bölümü, mevcut yapılaşmalar da göz önüne alınarak, surlara doğru çekilip D-100 Karayolu'na çakıştırılmak suretiyle yeniden belirlenmiştir.

15.06.2009 Onaylı 1/100.000 Ölç. İstanbul Çevre Düzeni Planı ile İstanbul'a sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal kimlik değerleri ile özdeşleşen, kentin öncelikle kültür ve turizm alanlarındaki üstünlüklerini ön plana çıkartan özellikle Boğaziçi, Tarihi Yarımada, Haliç gibi kentin kimliğini belirleyen önemli alanların tarihi, kültürel ve doğal değerlerinin korunması için gerekli tedbirlerin alınarak, koruma ve kullanma dengesinin sağlanması hedeflenmiştir. Kültür Odaklı Turizm Alanları belirlenerek İstanbul'un küresel düzlemde tanınırlığını ve çekiciliğini arttırmak açısından kültürel mirasın sürdürülebilir bir biçimde değerlendirilmesi için;

- Tarihsel mirasın bakım ve onarımının yaygınlaştırılması, restorasyon projelerinin desteklenmesi,
- Endüstri mirası yapıların kültürel amaçlı kullanımının desteklenmesi, bu bağlamda Haliç'in kültür aksı olarak değerlendirilmesi,
- Tematik müzelerin kurulması,
- Tematik kültür gezi güzergahlarının oluşturulması,
- İstanbul'un tarihsel geçmişinin tanıtılması ve markalaştırılması öngörülmüştür.

Geleneksel karakteri, dokusu ve fiziksel özellikleri kısmen korunmuş, fakat kentsel sit ve siluetleri yüksek yoğunluklu yeni yapılanmalarla bozulmuş olan Üsküdar Merkez, Eyüp Merkez ve yakın çevreleri, Haliç'in kuzey ve güney yamaçları gibi kentsel sit alanlarına ilişkin alt ölçekli plan aşamalarında ayrıntılı koruma projelerinin hazırlanması ve ivedilikle uygulamaya geçilmesinin kültürel değerlerin yok olma tehdidine karşı sürdürülebilirliğin sağlanması üzerinde durulmuştur.

30.04.2010 tarih 2010/405 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile; Nişancı Mahallesi, 497 adanın bir kısmı, 153 ada'nın tamamı, 154 ve 354 adaların bir kısmı (toplam 88 parsel) yenileme alanı olarak ilan edilmiştir.

20.12.2010 tarihinde onaylı 1/5000 ölçekli Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planı (Şekil 2.25), 1999 Marmara depremi sonrasında yayımlanan genelgeler doğrultusunda, plan alanında meri olan 6.12.1993, 20.6.1997 ve 02.07.1998 onaylı 1/5000 ölçekli nazım imar planlarının günün şartlarına göre revize edilmesi için hazırlanmıştır. Planın amacı, alanın gelecekte alması istenen vizyonuna uygun, üst ölçekli planlarla uyumlu, alt ölçekli planlara rehberlik edecek bir koruma amaçlı revizyon nazım imar planına ulaşılması olarak belirlenmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, Şehir Planlama Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planı (EKARNIP) Raporuna göre (2009),

- Alanı doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen olumlu ve olumsuz gelişmelerin planla denetim altına alınması, sadece bu alanda yaşayanların değil, ziyaretçilerin sorunlarına çözüm aranması,
- Kentsel sit alanının özgün doku özelliklerinin korunarak kullanılması ve yaşatılmasına dönük öneriler geliştirilerek sit kimliği ile çelişen fonksiyonlar ile görsel bütünlüğü bozan görünüm ve irtifaya sahip yapıların revize edilerek, yerlerine çevreye uyumlu fonksiyonların getirilmesi, ayrıca plan alanına gelen ziyaretçiler de dikkate alınarak bölgenin ihtiyacı olan mevcut ve planlanan donatıların; alan, sayı ve çeşit bakımından arttırılması.
- Eski eserlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından özgün önlemlerle ele alınması ve uygulamaların meri plan ve onaylı projesine uygun gerçekleştirilmesi ve kayıp eserlerin canlandırılabilmesine yönelik uygulamaların desteklenmesi.
- Yaşam kalitesinin yükseltilmesi açısından kentsel sosyal ve teknik altyapı ve donatı alanlarının geliştirilerek, özel sektör yatırımcılarının da plan alanınaa çekilebilmesinin teşvik edilmesi,
- Koruma ilkelerine ve kullanımlarına uygun uluslararası da dahil, kültür turizmine yönelik, konferans, kongre, sanat etkinlikleri, kültür merkezleri ve sergi mekânlarına ait şehir projeleri geliştirilmesi, eserlerin restore edilerek ve kayıp eserlerin yeniden yapım veya ihya edilerek müze, araştırma ve kültür merkezleri gibi sosyal-kültürel amaçlarla kullanımlarının sağlanması.
- Kentsel sit dokusu ile çelişen, yapıların ve/veya kullanımların mümkün ise revize edilmeleri, mümkün değil ise, tasfiye edilmeleri sonrasında boşalacak parsellere ve/veya yapılara alanla uyumlu fonksiyonların yerleştirilerek, sit dokusu

özellikleri ile uyumsuz olması muhtemel yeni yapıların henüz proje aşamasında önüne geçilerek form, oranlar, malzeme ve yoğunluklar yönünden denetlenmesi.

- Ziyaretçilerin plan alanında ilk karşılaştıkları; Eyüp Sultan Bulvarı, Haliç Sahil Yolu, Hz. Halid Bin Zeyd Bulvarı ve İslambey Caddesi yapı cephelerinin, kentsel sit dokusuyla uyumlu hale getirilmek üzere revize edilmeleri.
- Sit alanındaki özel araçların trafik baskısının azaltılarak, yaya alanlarının arttırılması, kentsel sit alanı kimliğinin öne çıktığı yerlerde yaya aksları ile gezi güzergâhları belirlenmesi, mevcut ve potansiyel meydanların ortaya çıkarılıp yaya akslarıyla beraber değerlendirilerek yaya ulaşımının kolaylaştırılıp özendirilmesi mevcut ve planlanan ulaşım türlerinin birbirleri ile beraber değerlendirilerek erişilebilirliğinin ve kullanım verimliliğinin arttırılması.
- Yeşil dokunun önemli bir bölümünü oluşturan mezarlık alanlarında bulunan mezar, türbe, şahide, kitabe vb. kültür varlıklarının envanterinin çıkarılarak kayıt altına alınması ile korunmaları ve mezarlıkların çevre duvarlarının yapılması ve yeşil dokusunun peyzaj kalitesinin arttırılması.
- Güncel ve sayısal ortamdaki hâlihazır harita, kadastro, mülkiyet haritaları ve eser envanterinin altlığında, ayrıntılı bina-alan kullanım verilerinden de yararlanarak, üst ölçekli planlarla uyumlu, alt ölçekli planlara rehberlik edecek bir planın oluşturulması hedef ve ilkeler arasındadır.

Plan çalışmaları kapsamında, Haliç sahil şeridine paralel konumda bulunan Kalenderhane Caddesi (Eyüp Merkez Mahallesi) ve Zal Mahmut Paşa Caddesine (Nişancı Mahallesi) bakan parseller ile Çömlekçiler Caddesinin bir kısmı ve Çömlekçiler Arkası Sokağı'ndan Alaca Tekke Sokağı'na kadar olan bölümün Haliç sahil şeridi ile arasında kalan kısım Kentsel Tasarım Projesi Düzenleme Alanı olarak belirlenmiştir. Bu alanlar belirlenirken, arazi tespitlerinden elde edilen bölge, mahalle/ sokak/ ada/ parsel bazındaki korumaya değer doku ve özellikleri ile tescilli eserlerin yapıldıkları dönemin mimarî- tarihî değerlerini taşımaları, önemli ve nitelikli eser oluşları, eseri yapan- yaptıran- adandığı kişinin alanın kimliğindeki önemi ve tarihî bir olayda simge oluşu veya eserin, adı ile özdeş bir doku/mahalle içinde yer alması, anıt eserlerin görsel ve topoğrafik (silüet) etkisi, sokak silüetlerinin oluşumundaki etkileri, kayıp eserlerin özgün yerlerinin boş veya kalıntılarının bulunması ve ihya edilebilirliklerinin bulunması etkili olmuştur. Hazırlanacak olan koruma amaçlı nazım ve uygulama imar planları istenilen düzeyde detay içermediğinden, belirlenmiş olan

Kentsel Tasarım Projesi Düzenleme Alanlarında, sit alanının taşıdığı önem açısından, eser ve sokak ölçeğinde hazırlanacak kentsel tasarım projeleri ile alanın sürdürülebilirliği açısından koruma ve canlanma sağlanacaktır.

Plan kapsamında;

- Hacı Beşir Ağa Medresesi, Şeyhülislam Mustafa Efendi Tekkesi, Sivasi Tekkesi, Sertarikzade Tekkesi, Balçık Tekkesi, Şah Sultan Külliyesi, Afife Hatun Tekkesi, Askeri Dikimevi parselleri ile 65 ada 63-73 parseller SKT (Sosyal ve Kültürel Tesis Alanı),
- Zal Mahmut Paşa Külliyesi ile Kangirili Mustafa Efendi Tekkesinin bulunduğu parseller +SKT (Dini Tesis + Sosyal ve Kültürel Tesis Alanı),
- Defterdar Nazlı Mahmut Efendi, Arpacı Hayrettin, Arakiyeci, Aşçıbaşı, Nazperver, Münzevi, Davutağa, Baba Haydar, Kızıl mescit, Cezeri Kasım, Selahi Bey cami ve mescit parselleri ile Alaca Tekke kalıntısının yer aldığı 120 ada 21 parsel ve 338 ada 40 parsel Dini Tesis Alanı,
- Feshane Binası, Kültürel Tesis Alanı,
- 497 ada 82 parselde M (Mesleki ve Teknik Eğitim Alanı),
- Çömlekçiler Hamamının bulunduğu parsel HAMAM (Tarihi Hamam),
- Ateş Tuğla Fabrikasınında içinde bulunduğu 73 ada, 22-36-44 parseller GT (Geleneksel Ticaret Alanları),
- Güvercinli Sokağa cepheli 354 adada yer alan parsellerin bir kısmı ile Baba Haydar Caddesine cepheli 63 adada yer alan yeşil alan YOP (Yeraltı Otopark Alanları),
- Amcazade Hüseyin Paşa Vafına ait 63 ada, 72 parsel G (Günübirlik Tesis Alanı),
- Eyüpsultan Bulvar ile Hz. Halid Bulvarına cepheli parseller T (Ticaret Alanı),
- Otakçılar Caddesine bakan parseller K+T (Konut+Ticaret Alanı),
- Yenileme alanları 600 K/HA (Yüksek Yoğunluklu Konut Alanları),
- Diğer kısımlar ise orta ve yüksek yoğunluklu konut alanı, park alanı vs. olarak belirlenmiştir.

Ayrıca Eminönü-Alibeyköy Tramvay Hattı ile Eyüp Sultan ile Haliç arasında bağlantıyı kesen Kazıklı Yol'un yeraltına alınarak üzerinin meydan olarak planlanmıştır. Ancak bu alanlar 21.07.2014 tarihinde onaylanan 1/1000 ölçekli Eyüp

1. Etap Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı dışında kalmaktadır. Feshane binasının bulunduğu kısmın alt ölçekli planı bulunmamakla birlikte diğer kısımlar 20.06.1997 tarihinde onaylanan 1/500 ölçekli Eyüp Cami ve Merkez Civarı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planında kalmaktadır.

27.04.2012 tarih 2012/3171 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Nişancı Mahallesi, 497 adanın kalan kısmı ile 74 adanın tamamı (toplam 30 parsel) yenileme alanı olarak ilan edilmiştir.

Eyüpsultan Belediyesi, Strateji Geliştirme Müdürlüğü'ne bağlı Eyüp Sultan Tarihi Merkez Yönetimi (ESTAM), Eyüp Sultan Meydanı ve Çevresini içeren 98 hektarlık alanın tasarım, yönetim ve planlanmasına yönelik her türlü tasarrufu gerçekleştirmek amacıyla 24.06.2014 tarihinde alan yönetimi çalışmalarına başlamıştır.

21.07.2014 tarihinde onaylanan 1/1000 ölçekli Eyüp 1. Etap Koruma Amaçlı Nazım İmar Plan Notlarında Sit alanı ve Dünya Miras alanlarında bulunan korunması gerekli kültür varlığı yapılar ile tescilli taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına yönelik genel hükümler ile yapılaşmalara ait uygulama hükümleri yer almaktadır. Bölgenin sosyal-kültürel-geleneksel doku özelliklerini korumaya odaklı, geleneksel mimari karakteri ile çelişmeyen, mimari karakterine saygılı ve günümüz konfor koşullarına uyumlu yapılar içeren bir alan oluşturulması istenmektedir.. Bu amaçla alanda sosyal-kültürel-geleneksel doku özelliklerini zedeleyici fiziksel yapılanma, teknik altyapı uygulamalara izin verilmeyerek, tescilli yapıların mümkün olduğunca özgün işlevinde kullanılması ve günümüzde işlevini yitirmiş yapılara yeni işlev getirilmesi, belediyesince gerek görülen alanlarda, plan hükümleri esas alınarak kentsel tasarım projeleri hazırlattırılabileceği vs. hükümler yer alır. Ayrıca alanda yapılacak olan tescilli yapı parselleri ile komşuluğunda bulunan parsellerde yapılacak işlemlerde, peyzaj düzenleme projelerinde vs. Koruma Bölge Kurul Kararı alınması zorunluluğu, bulunmaktadır. Alanda yapılan çalışmalarda Müze/ Koruma Uygulama ve Denetim Büroları (KUDEB) yetki ve sorumlulukları ile, kurum görüşleri de izah edilmiştir. Alanda yapı yüksekliklerine değinilerek maksimum yükseklik değeri H:12.50 metre olarak belirlenmiş parsellerin Eyüpsultan Bulvarına cepheli ticaret alanları olduğu, bunların haricinde planlama alanı bütününde konut, konut+ticaret, ticaret, geleneksel ticaret, konut+konaklama ve günübirlik tesis alanlarında Hmaks: 9.50 metre, donatı alanlarında (Kentsel sosyal altyapı ve kentsel teknik altyapı alanları) Hmaks:3 kat

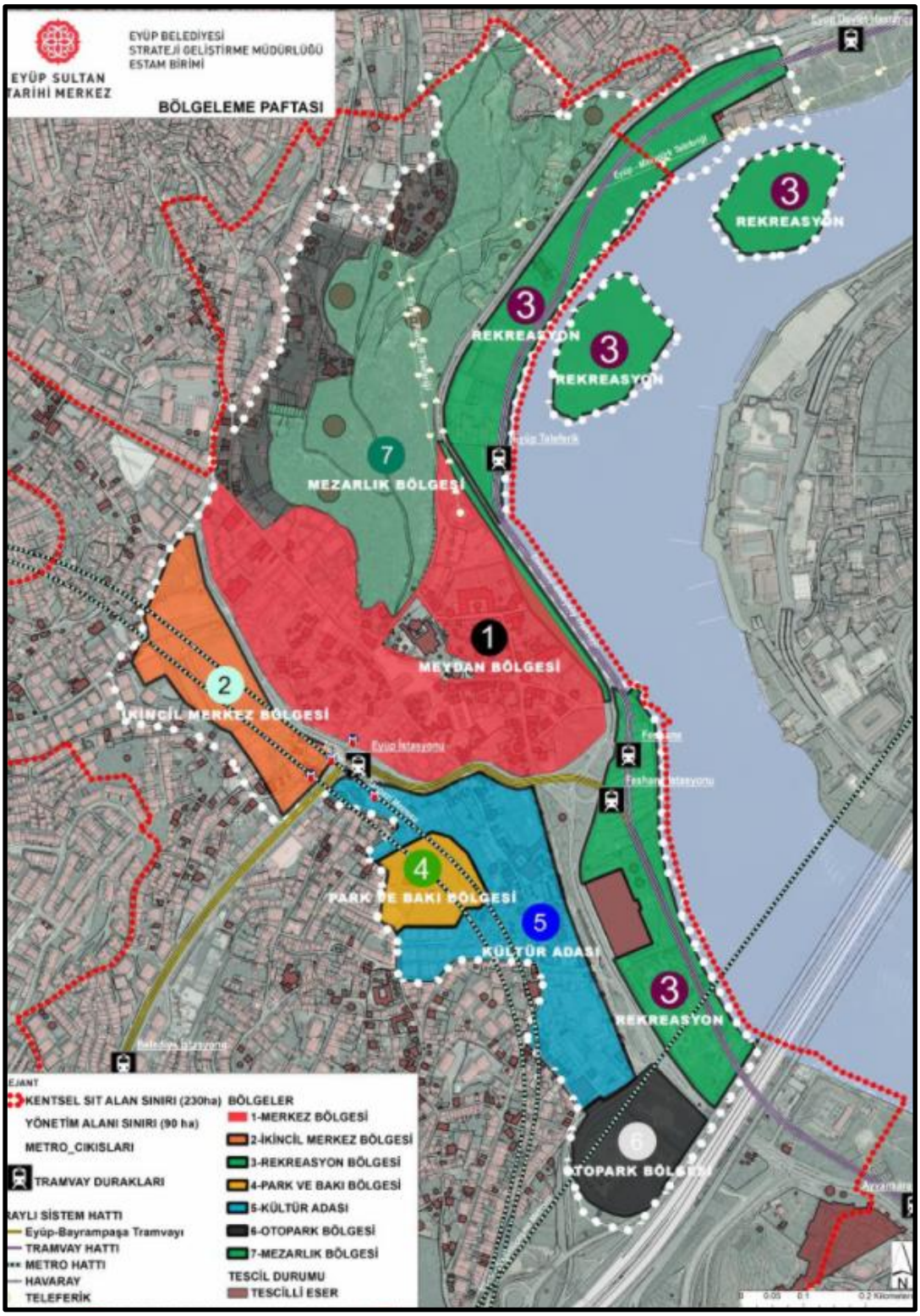
olduğu, ayrıca tescilli yapılara bitişik olan parsellerde H:NOT ibaresi ile yükseklik değerini belirlemede Koruma Bölge Kurulu yetkili olduğu belirtilmiştir.

03.09.2014 tarihinde ESTAM çalışmaları kapsamında 2014/121 sayılı Meclis kararı alınmış, Eyüp Belediyesi ile Bilgi Üniversitesi arasında ortak bir protokol imzalanarak Alan Yönetimi Çalışmaları sürdürülmüştür. Haliç Köprüsü'nden Piyerloti'ye kadar uzanan alanda ESTAM'ın ilk aşaması olarak "Planlama Aşaması" üç yılda tamamlanmıştır. Bu alan, Haliç aksıyla bütüncül değerlendirilmekte ve 7 ayrı bölgeden oluşmaktadır. Bu bölgeler; 1. Merkez Bölgesi, 2. İkincil Merkez Bölgesi, 3. Rekreasyon Bölgesi, 4. Amcazade Park ve Bakı Bölgesi,5. Kültür Adası, 6. Otopark Bölgesi, 7. Mezarlık Bölgeleridir (Şekil 2.26). 7 ayrı bölgede yaklaşık 67 adet proje yürütülmektedir. Projeler İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı ve Eyüp Belediyesi, Eyüp Sultan Tarihi Merkez Yönetimi koordinasyonundadır.

Nişancı Mahallesi sınırları içerisinde kalan ve uygulaması düşünülen projeler şöyledir:

- *Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Camii* Restorasyonu için Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nden muvafakat alınmış olup İBB Kültür Varlıkları Projeler Müdürlüğü tarafından projesi hazırlandıktan sonra uygulaması yapılacaktır.
- *Cezri Kasım Camii* Restorasyonu için Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nden muvafakat alınmış olup İBB Kültür Varlıkları Projeler Müdürlüğü tarafından projesi hazırlandıktan sonra uygulaması yapılacaktır.
- *Şah Sultan Sıbyan Mektebi* yapısının (65 ada 20 parsel) Hattat ve Hattatlarla ilgili Sergi, Kurs ve Bilgilendirme Merkezi olarak yeniden işlevlendirilmesi öngörülmektedir. Bu işlev ile birlikte alternatif kullanım önerileri için çalışmalar yapılmaktadır.
- *Feshane* çevresinin otopark ve lunaparktan arındırılarak peyzaj düzenlemesinin yapılması, Feshane binasının Tasavvuf Müzesi olarak projelendirilmesi öngörülmektedir.
- 63 ada 72 parselde yer alan *Amcazade Hüseyin Paşa Vakfı arazisi*nin (İBB'ye tahsisli), parseldeki arkeolojik kalıntılar dikkate alınarak ve planda belirtilen koşullarda İBB Sosyal Tesis ve park alanı olarak düzenlenmesi/ projelendirilmesi; yürüyen merdivenlerle yaya sirkülasyonunun sağlanması öngörülmektedir.

- *Kızıl Mescit*, (65 ada 53 parsel) Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü, onaylı projesine göre uygulamasını yapmak amacıyla Vakıflardan muvafakat talebinde bulunmuştur. Vakıflar 1. Bölge Müdürlüğü kendisi tarafından yapılacağını bildirmiştir.
- *Sekbanbaşı Ramazan Ağa Sıbyan Mektebi* yapısının (65 ada 54 parsel) onaylı projesi mevcut olup uygulamasının yapılarak Kreş olarak kullanılması öngörülmektedir.
- *Arpacı Hayrettin Camii* (69 ada 1 parsel) projesi ve uygulaması planlanmaktadır. 54 parselde Tescilli Sivil Mimarlık Örneği varken yıkılıp camiye katılmış, Koruma kurulu 2008 yılında caminin özgün haline dönüştürülmesine karar vermiştir.
- *Eser Aydınlatma ve Uygulama Projesi,* cami, türbe ve diğer önemli anıt eserlerin mimari estetik, hat ve detayları gece de gösterebilecek şekilde aydınlatılması öngörülmektedir.
- *Balçık Tekkesi*, Eyüp'e gelen yurtiçi ve yurtdışı ziyaretçilerin genç mihmandarlar tarafından karşılandıkları ve Eyüp Sultan hakkında bilgilendirildikleri ve rehberlik hizmeti aldıkları Mihmandar Evi olarak işlevlendirilmesi öngörülmektedir. Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü'nce yazışmaları yapılmış, İBB'ye tahsis edilmesi süreci imza aşamasına gelmiş olup devirden sonra projesi ve uygulaması yapılacaktır. Proje ve kullanımı Eyüp Sultan Belediyesi mülkü 497 ada 6 parsel ile bir arada değerlendirilecektir.
- *Mezar Taşı Konservasyon ve Sergileme Alanı*, Hazreti Eyüp Vakfı'na ait 65 ada 63 parselde yer alan çiçek satış alanı ve otoparkın; alanın doğusunda yer alan türbe ve hazirelerle (65 ada 15, 16, 17, 56, 59 parseller- İBB mülkü) bütünlük oluşturacak şekilde bir peyzaj düzenlemesi kapsamında Mezar Taşı Konservasyon ve Sergileme Alanı olarak değerlendirilmesi öngörülmüş, bu kapsamda Vakıflar 1. Bölge Müdürlüğünden muvafakat talep edilmiştir. Ancak Vakıflar 1. Bölge Müdürlüğü söz konusu alanı önerdiğimiz fikir doğrultusunda kendilerince projelendirerek uygulama yapacaklarını bildirmiştir. Dolayısıyla yerle ilgili öneriyi Vakıflar 1. Bölge Müdürlüğü üstlenmiş, alanda taşların konservasyonu ve sergilemesini gerçekleştireceği bir proje üzerinde çalışacağını ifade etmiştir.

Şekil 2.26: ESTAM Bölgeleme Paftası[72]

[72] www.estam.com.tr

- *Eyüp İskelesi*, Eyüp Sultan ile Anadolu Yakası arasında deniz ulaşımının kullanım ve kapasitesinin geliştirilmesine yönelik iskelenin yeniden düzenlenmesi ve vapur sefer sayısının artırılması öngörülmektedir.
- *Çeşmeler,* tarihi misyonu ile medeniyetimizin önemli merkezlerinden biri olan Eyüp Sultan Tarihi Merkezde bulunan tüm çeşmelere su verilmesi öngörülmektedir. Eyüp Sultan Tarihi Merkezde 34 adet çeşme yer almakta olup analiz çalışmaları sonucunda restorasyona ihtiyaç duyanların tespit edilmesi ve restorasyonunun yapılması, akmayanlara su verilmesi planlanmaktadır.
- *Çömlekçiler Hamamı*, özel mülkiyetteki hamamın (68 ada 15 parsel) Kültürel Miras Koruma Müdürlüğünce araştırma çalışmaları başlatılmış olup "özgün kullanım" ve plan kararları doğrultusunda projelendirilerek restorasyonunun yapılması öngörülmektedir. Vakıflar Bölge Müdürlüğü ile öncesinde İBB kullanım hakkı anlaşması sağlanarak, kamulaştırma (Emlak Dairesi), projelendirme (Kültür Varlıkları Projeler Müdürlüğü) ve uygulama sürecinin (Yapı İşleri Müdürlüğü) İBB tarafından yapılması sağlanacaktır. Parselde hamam dışında 1 adet tescilli köşk ve 1 adet tescilsiz müştemilat bulunmaktadır. Bu iki yapının da hamam ile birlikte değerlendirilmesi planlanmaktadır.
- *65 ada 67 parsel,* Eyüp Sultan Belediyesi'nden İlim Yayma Cemiyeti'ne tahsis edilen eski başkanlık binaları Eyüp Sultan Belediyesi ve İlim Yayma Cemiyeti ile birlikte yeniden işlevlendirilecektir. 22.03.2017 günü Kültürel Miras Koruma müdürlüğü, Eyüp Sultan Belediyesi ve İlim Yayma Cemiyeti arasında yapılan toplantı sonunda A kodlu binanın (Öneri - Kütüphane/ Eğitim-Konferans Merkezi) yıkılarak yeniden aşağıda belirtilen fonksiyonlarla yapılması, alanın genel bahçe ve peyzaj düzenlemelerinin İBB tarafından yapılması, B kodlu binanın (Öneri - Protokol Mekânı – Misafirhane/ Sergi – Galeri Salonu) aşağıda belirlenen fonksiyonlarla kullanılması ve bu binaların işletmesinin İBB ye verilmesi hususlarında prensip kararları alınmıştır. Konunun İlim Yayma Cemiyeti ve İBB Başkanlık Makamlarına sunulması, onay alındıktan sonra; üçlü bir protokol yapılarak sürecin yönetilmesi hususu uygun görülmüştür.

Planlama ve tasarım safhası tamamlanan ESTAM Alan Yönetimi çalışmalarında 2017 Ocak ayı itibariyle ikinci aşaması olan Uygulama Safhasına Eyüp Camii etrafında başlanmıştır.

Eyüp Tarihi Merkez Yönetim Planı Eyüpsultan Belediyesi ile paydaş kurumlar tarafından belirli hedefler doğrultusunda hazırlanmıştır. Eyüp'ün tarihi kimliğinin korunması, ortaya çıkarılması ve bilinirliğinin arttırılması, ziyaret deneyiminin çeşitlendirilmesi, ziyaretçi memnuniyetinin arttırılması, yaşam kalitesinin arttırılması, Eyüp'ün İstanbul ile entegre bir merkez haline getirilmesi, UNESCO Dünya Mirası perspektifinden Eyüp'ün değerlendirilmesi ve Eyüp Tarihi Merkezi için katılımcı ve sürdürülebilir bir yönetim modeli oluşturulması belirlenen hedeflerdir. Bu kapsam da hazırlanmış olan Eyüpsultan Tarihi Merkez Alanı Yönetim Yönergesi ile kentsel sit alanı içerisinde bulunan bölgede kullanıcıların daha etkin ve kaliteli kullanımlarına ilişkin ilke ve esaslar düzenlenmiştir. Bölgenin yönetilmesi, bu yönetimin sağlanması için ilgili personelin, bölgedeki işletmelerin, kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluklarına ait esasları kapsamaktadır. Alan yönetimi belirlenmiş olan bölgede her türlü uygulamanın ESTAM birimi koordinasyonunda yapılacağı, alana erişim ve dolaşımın rahat bir şekilde sağlanması, yaya-taşıt ayrımının yapılması, acil durum senaryoların belirlenmesi, ziyaretçi türlerine göre gezi rotalarının oluşturulması, erişim güzergahlarında yetkin ve denetçi birimlerin tayini amacıyla yapılan düzenlemeleri içerir. Ayrıca alanın korunmasına yönelik, özgün kimlik değerlerini ortaya çıkartan, bütünlük ve sadelik sağlayan cephe ve peyzaj düzenlemeleri yapılarak, alanda temizlik, bakım onarımın yapılması, denetimin sağlanması ve alan tanıtımını sağlanması çalışmalarını içerir.

Ulaşım konusunda günümüzde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Stratejik planları kapsamında[73];

Eminönü-Alibeyköy Tramvay Hattı Projesi (Şekil 2.27); 12 km uzunluğunda, Haliç kıyı şeridinde uzanan metro hattında bulunan 18 istasyondan, 8 tanesi Eyüp ilçe sınırları içerisindedir. Nişancı Mahallesinde Feshane istasyonu yer almaktadır. 2015 yılında başlayan proje çalışmaları Temmuz 2017 itibarı ile; bazı kısımlarda güzergâh

[73] **Eyüpsultan Kent Merkezinde Planlanan Proje Adımları**, a.e.

değişiklikleri yapılarak onaylanmak üzere Anıtlar Kurulu'na sunulmuştur. Şantiyeler kurulmuş olup inşaat çalışmalarına başlanmıştır.

Beyazıt – Eyüp Sultan – Sultangazi Metro Projesi (Şekil 2.28); Alt Yapı Projeler Müdürlüğü/ Avrupa Yakası Raylı Sistemler Müdürlüğü tarafından yürütülmekte olup Temmuz 2017 itibarı ile; hatta ilişkin ilgili koruma kurullarından; hat güzergahı ve metro projesine ilişkin prensipte onay alınmıştır. Kuruldan alınan izin sonucunda 14 yerden sondaj yapılmış, 11 yerin ise sondaj çalışmaları devam etmektedir.

Eyüp Sultan – Bayrampaşa Tramvay Hattı Projesi (Şekil 2.29); 3,2 km uzunluğunda, 15.000 yolcu kapasiteli hattın taslak projesi Ulaşım Planlama Müdürlüğü tarafından Raylı Sistem Projeler Müdürlüğüne iletilmiş ve Raylı Sistem Projeler Müdürlüğünde tarafından Uygulama Projesi ihalesi yapılmıştır. Sözleşmenin imzalanması sonrasında projesine başlanacaktır.

Şekil 2.27: Eminönü-Alibeyköy Tramvay Hattı Projesi[74].

[74] **Eyüpsultan Tarihi Kent Merkezi'nde Planlanan Proje Adımları** a.e.

Şekil 2.28: Beyazıt – Eyüp Sultan – Sultangazi Metro Projesi[75].

Şekil 2.29: Eyüp Sultan – Bayrampaşa Tramvay Hattı Projesi[76].

[75] **Eyüpsultan Tarihi Kent Merkezi'nde Planlanan Proje Adımları**, a.e.
[76] **Eyüpsultan Tarihi Kent Merkezi'nde Planlanan Proje Adımları**, a.e.

Eyüp – Pıerre Lotı – Mınıaturk Teleferik Hattı Projesi, İBB Ulaşım Planlama Müdürlüğü tarafından 2019 yılında tamamlanması planlanırken, Haliçte yapılması planlanan Leonardo da Vinci Köprüsünü olumsuz etkileyeceği de düşünülerek, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu Madde 5 Temel İlkeler gereği "ihtiyaçların uygun şartlarla, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli" kullanılmaması sonucunu doğurabileceği gerekçesiyle ihalenin iptal edilmesine karar verilmiştir.

Eyüp Sultan Merkezi ve Çevre Ulaşım Projesi; Eyüp Sultan ile Haliç arasında bağlantıyı kesen Kazıklı Yol'un yeraltına alınması kapsamında Ulaşım Daire Başkanlığınca proje hazırlanarak kurula sunulmuştur. Taslak projede önerilen tünel hattı, İslambey Caddesinden gelip mezarlıkların altından denize boşalan İSKİ tüneli ile kesişmektedir. Bu nedenle Ulaşım Planlama Müdürlüğü ile İSKİ arasında alternatif çözümler üzerine araştırmalar devam etmektedir. Ayrıca tarihi meydan ve çevresini etkileyecek olan proje kapsamında Etüd ve Projeler Daire Başkanlığı da çalışmalara müdahil olmaktadır.

Haliç Deniz Ulaşımı ve Eyüp Sultan İskelesi Geliştirme Projesi (Şekil 2.30); Eyüp Sultan Belediyesi tarafından deniz ulaşımının kullanım ve kapasitesinin geliştirilmesine yönelik iskelenin yeniden düzenlenmesi ve vapur sefer sayısının artırılması için İstanbul Büyükşehir Belediyesine talepte bulunulması planlanmaktadır.

Şekil 2.30: Eyüp Sultan Merkezi ve Çevre Ulaşım Projesi[77].

[77] **Eyüpsultan Tarihi Kent Merkezi'nde Planlanan Proje Adımları**, a.e.

3. EYÜPSULTAN'IN KÜLTÜREL MİRASI

Her toplumun içinde bulunduğu coğrafyada, gelenek, görenek ve inanışlar çerçevesinde şekillenen, kuşaktan kuşağa aktarılarak sahip çıkması istenilen kültürel değerleri vardır. Kültürel miras olarak nitelediğimiz bu değerler, o ülkenin zenginliğidir.

Aynı toplumda yaşayan bireyler olarak kültürel mirasın korunması hususunda, yıkılma, bozulma, yok olma gibi ciddi tehditlerin varlığının farkında olarak çaba sarfetmek, bunun kaygısını yaşayarak, çözüm önerileri ile üretken bir şekilde yeni kuşakların daha fazla bilinçlendirilmesini sağlamak gerekmektedir.

UNESCO tarafından 16 Kasım 1972'de "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmesi[78]" kabul edilerek, tüm dünya uluslarının sahip oldukları kültürel ve doğal varlıkların, uluslararası bir platformda korunması ve gelecek nesillere aktarılması için tarihi bir adım atılmıştır.

Yine bu Sözleşme ile UNESCO, kültürel ve doğal mirasın, sadece geleneksel bozulma nedenleriyle değil, sosyal ve ekonomik şartların değişmesiyle gittikçe artan bir şekilde yok olma tehdidi altında olduğuna dikkat çekmiştir.

Ayrıca kültürel ve doğal mirasın herhangi bir parçasının bozulmasının veya yok olmasının, bütün dünya milletleri mirası için telafisi mümkün olmayan bir yoksullaşma teşkil ettiği, tüm insanlığın sahip olduğu dünya mirasının muhafazasının yine milletlerarası camianın görevi olduğunu göz önünde tutarak, modern-bilimsel yöntemlere uygun olarak, istisnaî değerdeki kültürel ve doğal mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması için etkin bir sistemin temelleri atılmıştır.[79]

---

[78] **Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmesi**, 1982, http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,14269/dunya-kulturel-ve-dogal-mirasin-korunmasi-sozlesmesi.html

[79] "**UNESCO Dünya Miras Alanı**" www.alanbaskanligi.gov.tr/unesco_dunya_miras_kavramı.html

Kültürel miras kavramı, somut ve somut olmayan kültürel miras olarak iki gruba ayrılmaktadır.

3.1 Somut Kültürel Miras

"Somut" kavramı elle tutulan, gözle görülen, varlığını hissettiğimiz öğeleri kapsamaktadır. Somut kültürel miras ifadesi ile de anıtsal ve mimari yapılar, tarihi mekanlar, kentsel peyzaj alanları, arkeolojik eserler akla gelmektedir.

Doğal kültürel miras da somut kültürel mirasın bir parçasıdır. Tabii güzellikleri ile insanlar için cazibe merkezi olan bu alanlar insanların doğayla baş başa kalmalarını ve eğlenmelerini, iyi vakit geçirmelerini temin eden mekanlardır.

Eyüp dini kimliği olan bir sur dışı yerleşmesi olarak, fetihten bu yana cami, mescit, tekke, hamam, medrese, imaret, külliye gibi somut kültürel mirasımızı yansıtan daha birçok eser ile etrafında oluşan mahallelerle büyümüş ve genişlemiştir.

3.1.1 Kültürel mirasımızı yansıtan mimari eserler

Tez kapsamında, Nişancı Mahallesinde yer alan resmi-dini-askeri ve sivil mimarlık örnekleri incelenmiştir (Çizelge 3.1).

Çizelge 3.1: Nişancı Mahallesi'nde Yer Alan Tescilli Yapılar.

Külliyeler	
Zal Mahmut Paşa Külliyesi	65 Ada 19 Parsel
Şah Sultan Külliyesi	65 Ada 20 Parsel

Mektep / Medreseler	
Beşirağa Medresesi	134 Ada 5 Parsel
Rami Mehmet Paşa Mektebi	149 Ada 12 Parsel
Sekbanbaşı Ramazan Ağa Sıbyan Mektebi	65 Ada 54 Parsel
Şeyhülislam Mustafa Efendi Medresesi	149 Ada 12 Parsel

Hamam	
Çömlekçiler (Dere) Hamamı	68 Ada 15 Parsel

Çizelge 3.1 (devam): Nişancı Mahallesi'nde Yer Alan Tescilli Yapılar.

Camii / Mescitler

Arakiyeci Camii	121 Ada 1 Parsel
Arpacı Hayrettin Camii	69 Ada 1-54 Parsel
Aşçıbaşı Camii	123 Ada 1 Parsel
Baba Haydar Camii	134 Ada 9 Parsel
Cezeri Kasım Camii	65 Ada 25 Parsel
Davut Ağa Camii	132 Ada 15 Parsel
Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Camii	497 Ada 78 Parsel
Kızıl Mescid	65 Ada 53 Parsel
Münzevi Mescidi	156 Ada 1 Parsel
Nazperver Camii	129 Ada 6 Parsel
Nişancı Mustafa Paşa Camii	149 Ada 11 Parsel
Selahi Mehmet Bey Camii	64 Ada 3 Parsel

Tekkeler

Alaca Tekke	120 Ada 21 Parsel
Afife Hatun Tekkesi	63 Ada 20 Parsel
Balçık Tekkesi	497 Ada 7 Parsel
Selami Efendi Tekkesi	133 Ada 43 Parsel
Sertarikzede Tekkesi	132 Ada 14 Parsel
Şeyh Murat Efendi Tekkesi	153 Ada 1 Parsel
Şeyhülislam Mustafa Efendi Tekkesi	133 Ada 43 Parsel

Kilise

Surp Eğiye Ermeni Kilisesi	146 Ada 19 Parsel

Çizelge 3.1 (devam): Nişancı Mahallesi'nde Yer Alan Tescilli Yapılar.

Türbe / Hazireler

Ak Türbe	123 Ada 2 Parsel
Ebud Derda Türbesi	65 Ada 32 Parsel
Ethem Baba Türbesi (Abdullah Efendi)	68 Ada 28 Parsel
Evronos Dede Türbesi	63 Ada 47 parsel
Ferhat Baba Türbesi	122 Ada 24 Parsel
Gülşenin Daye Hatun Kabri	69 Ada 44 Parsel
Hubbî Hatun Türbesi	65 Ada 12 Parsel
Mehmet Vusûli Efendi Türbesi	65 Ada 72 Parsel
Molla Hüsrev Türbesi	-
Nakkaş Hasan Paşa Türbesi	65 Ada 40 Parsel
Otakçılar Mezarlığı	123 Ada 2 Parsel
Pîr Ahmet Edirnevi Türbesi	65 Ada 16 Parsel
Sivasi Türbesi	151 Ada 35 Parsel
Türbe	120 Ada 34 Parsel

Çeşmeler

Çinili Çeşme	132 Ada 4 Parsel
Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Çeşmesi	497 Ada 76 Parsel
Hacı Beşir Ağa Çeşmesi	134 Ada 20 Parsel
Hacı İsmail Efendi Çeşmesi	68 Ada, 85 Parsel
Hacı Sezai Çeşmesi	66 Ada 38 Parsel
Halil Ağa Çeşmesi	68 Ada, 72 Parsel
Hazinedar Hoşnadi Usta Çeşmesi	68 Ada 32 Parsel
İsmail Ağa Çeşmesi	336 Ada 68 Parsel
Mühendis Ali Dede Çeşmesi	122 Ada 35 Parsel

Çizelge 3.1 (devam): Nişancı Mahallesi'nde Yer Alan Tescilli Yapılar.

Semiz Ali Paşa Çeşmesi	68 Ada 10 Parsel
Sokullu Mehmet Paşa Çeşmesi	63 Ada, 22 Parsel
Sultan II. Mahmut Çeşmesi	149 Ada 12 Parsel
Su Terazisi	68 Ada 87 Parsel
Süleyman Ağa Çeşmesi	132 Ada 12 Parsel
Süleyman Subaşı Çeşmesi	156 Ada 5 Parsel
Şah Sultan Çeşmesi	65 Ada, 18 Parsel
Tunuslu Hayrettin Paşa Çeşmesi	143 Ada, 4 Parsel
Sivil Mimari Eserler	
Askerlik Şubesi	65 Ada 24 Parsel
Feshane	143 Ada 9 Parsel
Tuğla Fabrikası	73 Ada 44 Parsel
Geleneksel Konut (Tescilli Parseller)	63 Ada, 18-19-20-21-23-25-36-37-38-41-46-47-48-50-51-61-63-64-72-79-80-91-93 Parseller 64 Ada, 1-2-4-6-7 Parseller 65 Ada, 3-4-5-6-12-15-16-17-21-30-37-38-41-43-44-45-46-50-51-52-53-54-56-59-67-68-69-72-73-76 Parseller 68 Ada, 8-12-13-32-33-39-56-65-66-68-70-75-78-79-82-84-86-91-109-116-124 Parseller 69 Ada, 2-3-14-15-25-28-29-42-43-44-51-52-53 Parseller 73 Ada, 12-13-14-15-16-24-25-26-27-28-39 Parseller 74 Ada, 21 Parsel 497 Ada, 9-14-18-62 Parseller 499 Ada, 7 Parsel

3.1.2 Kültürel mirasımızı yansıtan kentsel peyzaj alanları ile doğal kültürel mirasımız

Amcazade Hüseyin Paşa Arazisi: Eyüp Sultan Camii ve çevresi ile haliç manzarasına hakim, yaklaşık 40 metre yükseklikteki bir tepede bulunan Amcazade Hüseyin Paşa arazisi de kentsel peyzaj alanları içerisinde yer alır. Eyüp, Nişancı Mahallesinde 63 ada, 72 parselde yer alan arazi 20 dönümlük bir alanı kapsamaktadır (Şekil 3.1). Başbakanlık Devlet Arşivlerinden elde edilen Sadrazam Hüseyin Paşa Vakfına ait vakfiyenin ilgili bölümünde, söz konusu alanda bir adet köşk, bir adet havuzlu köşk, kagir matbah, büyük ahır, şadırvan, kiler gibi yapılardan söz edilmektedir.

2006 yılında alınan İstanbul II Numaralı K.T.V.K.K. kararı ile, Türk İslam Eserleri Müzesi ve Vakıflar Genel Müdürlüğü denetiminde alanda kazı çalışmalarının yapılabileceği ve kazı sonrasına ait bilgi-belgelerin Kurula iletilmesi istenmiştir.

2016 yılında alanda kaçak kazı çalışmaları yapıldığı tespit edilmiş ve Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul 2. Bölge Müdürlüğünce hazırlanan raporun kurula iletilmesi neticesinde, 2017 yılında alınan İstanbul I Numaralı K.T.V.K.K. kararı ile, kaçak kazı çalışmaları yapan suçlular hakkında 2863 sayılı yasa kapsamında suç duyurusunda bulunulması ve Türk ve İslam Eserleri Müzesi Müdürlüğü ile İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü uzmanları denetiminde yapılmasına izin verilen kazı çalışmalarının neticesine ilişkin bilgi, belgelerin ve bu kapsamda tescilli yapılara yönelik hazırlanacak rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin kurula iletilmesi istenmiştir. [80]

İBB Kültürel Miras Koruma Müdürlüğünün Temmuz 2017 de hazırlamış olduğu yayında, İBB'ye tahsisli Amcazade Hüseyin Paşa Vakfı arazisi içerisinde bulunan arkeolojik kalıntılar dikkate alınarak ve planda belirtilen koşullarda İBB Sosyal Tesis ve park alanı olarak düzenlenmesi/ projelendirilmesi; yürüyen merdivenlerle yaya sirkülasyonunun sağlanması öngörüldüğü belirtilmektedir. Altyapı Projeler Müdürlüğü tarafından hazırlanacak olan proje, Kurul onayı sonrasında hayata geçirilmesi planlanmaktadır.[81]

[80] 02.02.2017 tarih, 2247 sayılı İstanbul I Numaralı K.T.V.K.K. Kararı.
[81] Eyüpsultan Tarihi Kent Merkezi'nde Planlanan Proje Adımları, a.e.

Aynı yıl İBB Etüt ve Projeler Daire Başkanlığı, Alt Yapı Projeler Müdürlüğü tarafından kurula iletilen "Amcazede Tepesi Düzenleme Fikir Projesi" ile ilgili İstanbul I Numaralı K.T.V.K.K. kararında hata ve eksikliklerin düzeltilerek tekrar kurula iletilmesini istenmiş, ayrıca kazı çalışmaları ile ilgili bilgi ve belgeler daha önce kurula iletilmediğinden tekrar yapılan işlemlere ilişkin bilgi, belge istenmiştir.

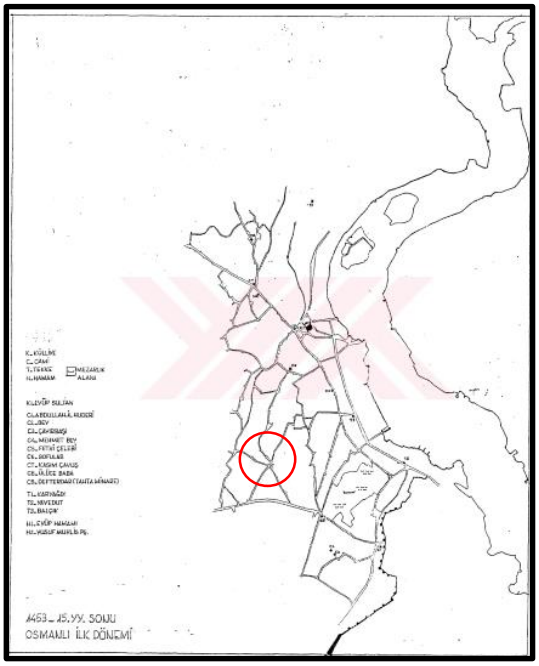
Şekil 3.1: Amcazade Hüseyin Paşa Arazisi[82].

Nişancı Meydanı: Eyüp semtinin kuruluşundan bu yana Nişancı Mahallesinde merkezi odak noktalarından biri olan tarihi Nişancı Meydanı da somut kültürel miraslarımızı yansıtan kentsel peyzaj alanlarından biridir. Günümüzde, meydanın etrafında bulunan Nazır Ağa ve Zahireci Yokuşları Baba Haydar'a, Nişancı Mustafa Paşa ve Davut Ağa Caddeleri Otakçılar'a, Nimet Sokak Eyüp Sultan Bulvarına, Nişancı Caddesi de Sofular Yokuşundan Eyüp Sultan Bulvarına bağlanmaktadır.

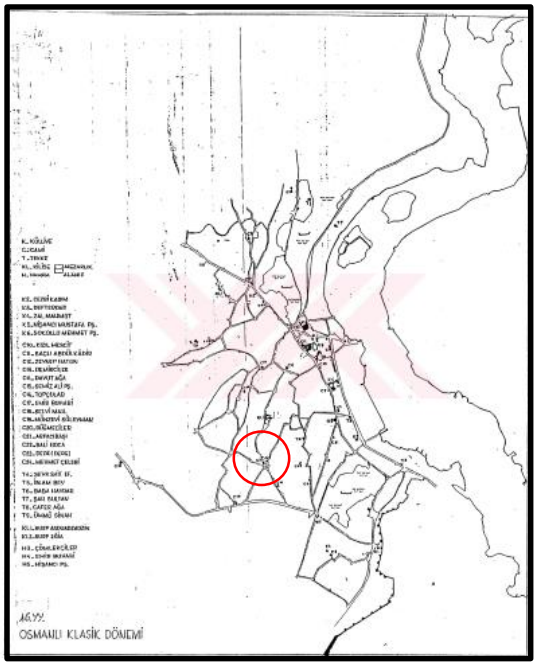
15. Yüzyıl sonunda meydan etrafında beş adet bağlantı yolu mevcut olup, ancak henüz yapı bulunmazken (Şekil 3.2), 16. yüzyılda Nişancı Mustafa Paşa Külliyesi ve Hamamı ile etrafı dolmaya başlamış, güneydoğusunda Davut Ağa Cami inşa edilmiştir (Şekil 3.3). Meydanın güneyine konumlanan Şeyh Murat Efendi Tekkesi 17.-18. Yüzyılda, doğusunda bulunan Selami Tekkesi ise 18. yy. sonunda inşa edilmiştir (Şekil 3.4). Selami Tekkesi, Meydan'a sonradan bağlanmış olan Nazır Ağa Yokuşu üzerinde bulunmaktadır. Meydan etrafında bulunan yollar 19. ve 20. Yüzyıllarda aynı şekilde görülmektedir (Şekil 3.5).

30.04.2010 tarih 2010/405 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yenileme alanı olarak ilan edilen 153 -154 ve 354 adalar Nişancı Meydanı çevresinde yer almaktadır.

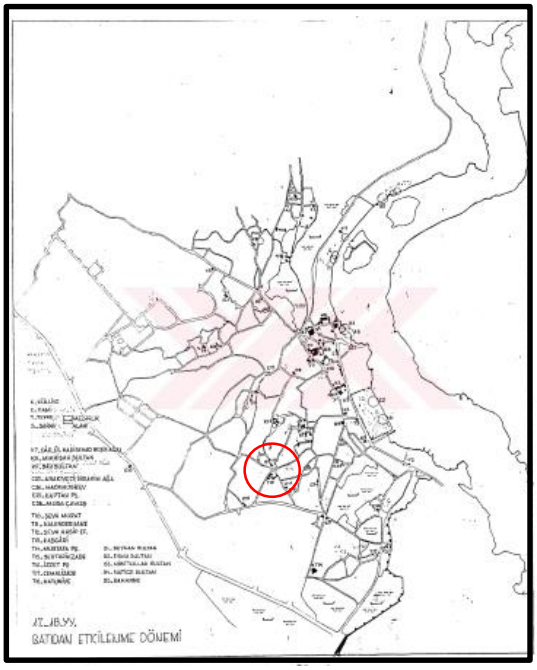
[82] Eyüpsultan Tarihi Kent Merkezi'nde Planlanan Proje Adımları, a.e.

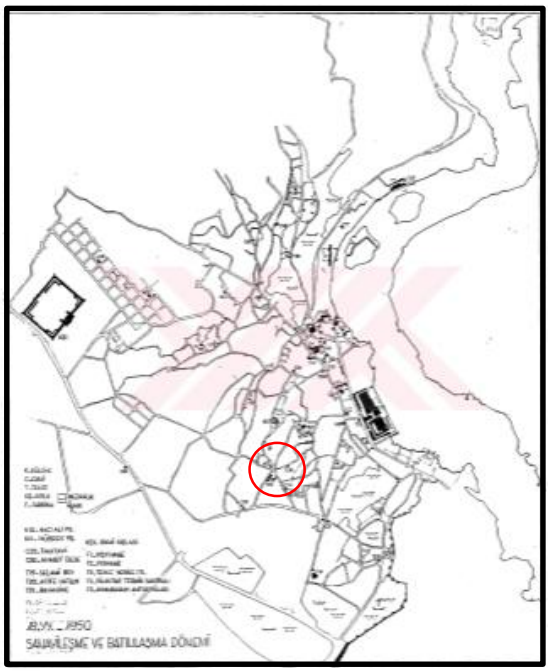
Şekil 3.2: Nişancı Meydanı 1453-15. yy. sonu.

Şekil 3.3: Nişancı Meydanı 16. yy.

Şekil 3.4: Nişancı Meydanı 17-18. yy.

Şekil 3.5: Nişancı Meydanı 19-20. yy. [83]

[83] KARA, F., a.e.

Anıt ve Korunmaya Değer Ağaçlar: Kültürel mirasımızın yaşayan temsilcileri olan ve 1000 yıla yakın ömürleriyle geçmiş ile günümüz arasında bağ kuran anıt ağaçlar bilimsel olarak şöyle tanımlanmaktadır.

> "Yaş, çap ve boy itibarıyla kendi türünün alışılmış ölçüleri üzerinde boyutlara sahip olan, yöre folklorunda, kültür ve tarihinde özel yeri bulunan, geçmiş ile günümüz, günümüz ile gelecek arasında iletişim sağlayabilecek uzunlukta doğal ömre sahip olan ağaçlar, anıt ağaçlardır."[84]

Hava kirliliği ve küresel ısınmanın arttığı günümüzde; yeşil dokunun her türlü önlem alınarak korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması adına, özellikle yüzyıllar içinde pek çok tarihsel olaya tanıklık eden anıt ağaçların ve korunmaya değer nitelikteki ağaçların yaşamını sürdürmesini sağlamak önceliklerimiz arasında olmalıdır.

Eyüpsultan semtinde anıt ağaç niteliğinde ilk akla gelen, İstanbul'un fethi sırasında Fatih Sultan Mehmet tarafından diktirilen Eyüp Sultan Camii avlusunda yer alan ve Hz. Halid b. Zeyd'in gasledildiği yerde dikili olduğuna inanılan çınar ağacıdır (Şekil 3.6-Çizelge 3.2).

Şekil 3.6: Eyüp Sultan'da Yer Alan Anıt Ağaçların Bazıları.

Nişancı Mahallesi sınırlarında anıt ağaç bulunmamasına karşın korunmaya değer nitelikte olan pekçok ağaç vardır. Çoğunluğu Feshane Caddesi üzerinde yer alan Doğu ve Londra çınarıdır. Ayrıca bu Cadde üzerinde bir adet Dişbudak ağacı yer alır. Cezeri Kasım Camii avlu ve haziresinde iki adet Londra çınarı ile bir adet Çitlenbik ağacı, Zal Mahmut Paşa Külliyesinde ise, bir adet Doğu Çınarı bulunmaktadır (Şekil 3.7).[85]

---

[84] ASAN, Ü. (1992). "**İstanbulu'un Doğal Mirası Anıt Ağaçlar Avrupa Yakası**" SY.19- İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı- Anadolu Yakası Park ve Bahçeler Müdürlüğü –İstanbul 2014- web-avrupaanitagaclar.com

[85] ASAN, Ü. a.e.

Şekil 3.7: Nişancı Mahallesinde Yer Alan Korunmaya Değer Ağaçların Bazıları.

Çizelge 3.2: Eyüpsultan ve Nişancı Mahallesi'nde Yer Alan Anıt Ağaç ve Korunmaya Değer Ağaç Cins Ve Sayıları.

Ağaç Cinsi	Anıt Ağaç Sayısı (Eyüpsultan)	Korunmaya Değer Ağaç Sayısı (Nişancı)
Çitlenbik	-	1
Dişbudak	-	1
Doğu Çınarı	4	9
Londra Çınarı	2	4
Ehrami Servi	1	-

3.1.3 Kültürel mirasımızı yansıtan tarihi eserler

Mezartaşları, Lahit ve Sandukalar: Anadolu medeniyetinde bol miktarda bulunan taş malzemeyi ecdadımız tarih boyunca gereksinimlerine yönelik olarak kullanarak şekillendirmişlerdir. Taş işlemeciliğinde, oyma ve yontma teknikleri kullanılmakla beraber ince bir taş işçiliği gerektirmektedir. Taş işlemeciliği, taç kapılar, sütun

başlıkları, minare şebekeleri, mihrap, minber, çeşme, sebil, şadırvan vs. yanı sıra mezar taşları, lahit ve sandukalarda da görülmektedir.

Taş İşlemeciliği Geleneği, 2013 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından "Somut Olmayan Kültürel Miras Envanter Listesi"ne alınmış olup, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras İhtisas Komitesi'nce "Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras" unsuru olarak önerilmiş durumdadır.[86]

Tarihimizi yansıtan mezar taşları, taş işlemeciliği geleneğinin somut örneklerinden biridir. Üzerinde yazılı bezeme bulunan, bazen taşçı ustasının, bazen hattatın adını da içeren bu taşlar, Türk kültürünün taşa işlenmiş yazılı belgeleri olması açısından büyük değer taşımaktadır. [87]

Barışta'nın deyimine göre mezartaşları taş işçiliğiyle zirveye ulaşmıştır. Mezar taşları ile bunların yapıldığı yer ve yapılış biçimi konusunda 19. Yüzyılda İstanbul'u ziyaret eden Lecomte 'Mezar taşı Yontucuları' başlığı altında şu bilgileri vermektedir:

> "En güzel mezar taşlarına Eyüp'te rastlanmaktadır. Türk yontmacılarının çoğunun atölyesi vardır. Elli yıl öncesine kadar bu yontmacılar sadece Türklerdi. Sanatları olgun bir sanattı... Şimdi sanat modernleşmiş fakat karakterini kaybetmiştir. Gene de eski ekolden Türk yontmacılara İstanbul'da liman iskelesinde ve Eyüp'te hâlâ rastlanmaktadır. Eski Türk yontmacılarının kalemleri çok ilkeldi, çelik kullanmazlardı. Bugün de öyle. Hâlâ ferforje kullanıyorlar ki eski yontmacıların eserlerinde müşahade ettiğimiz çizgi netliği bu sebeple daha da hayretimize mucip olmaktadır... Türk mermer yontucu, asla ayakta çalışmaz. Oturur. Taş, merdane vazifesi gören iki parça yuvarlak tahtanın üzerine, zanaatçının önüne yerleştirilmiştir. Taşı yerinden oynatmak istendiğinde, tahtadan bir kaldıraç kullanılır ve kendisi hiç kımıldamaz. Bir taşçı kimseyi rahatsız etmez, bağımsız kalmak ister ve işini ona göre tanzim eder. İcra metodu pratik ve eğlencelidir. Şuna inanmanızı isterim ki, onun sessiz ve yeknesak hareketlerle, en ufak bir sıkıntı belirtisi göstermeden, çalıştığını seyretmeğe doyum olmaz."[88]

16. ve 17. Yüzyılları kapsayan Klasik Dönemi'nde sanduka biçiminin, 18. ve 19. Yüzyılları kapsayan Batılılaşma Dönemi'nde giderek sandukaların yerini kapak taşları almış ve bu kez bazen iki, bazen tek yüzü bezenmiş baş ve ayak taşları yazılı bezemelerin ağırlığı artarak süslenmiştir. Genellikle yazılı bezemeleri taçlayan fes,

---

[86] İBB Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı, Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü, **Somut Olmayan Kültürel Miras Tanıtım Rehberi**

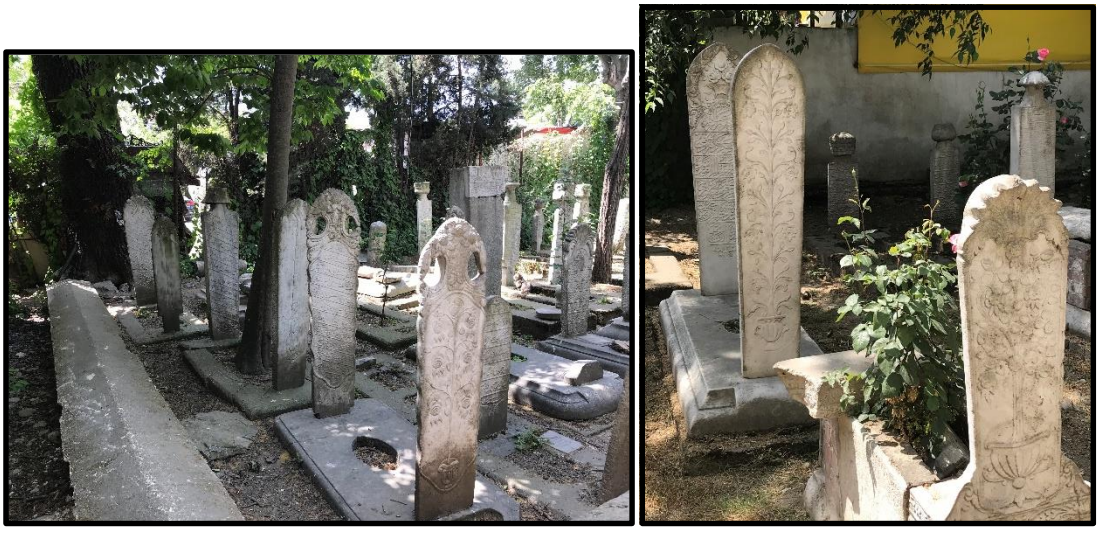
[87] BARIŞTA, H. Ö., (1997). Eyüp Sultan'dan Bazı Çocuk Mezar Taşları. **Eyüp Sultan Sempozyumu 1**, 172. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/eyup01/18_Orcun_Barista.pdf adresinden alındı

[88] BARIŞTA, H.Ö., a.e.

sarık biçimleriyle baş taşları; Klasik Dönem'e kıyasla daha gerçekçi bir üslupla oluşturulmuş selvi, hurma ağacı gibi bitkisel bezemelerle biçimi değişen vazolara oturtulmuş bazen kurdele fiyonklarıyla boğulmuş çiçek dalları ile süslenmiş ayak taşları değişen estetik beğeniye işaret etmektedir.

Çoruhlu (1997)'nun açıklamalarına göre;

> "Eyüp Sultan ve çevresindeki yapılan ve uzun zaman alan araştırmalarda, bölgede "Hançerli Lahitler ve Taş Sandukalar" biçiminde on dört adet mezar tesbit edilmiştir. Bunlardan on üçü üzerinde kama ve hançer, biri üzerinde ise bir Osmanlı kılıcı olduğu görülmüştür. ….Üzerine hançer, kama ya da kılıç gibi motiflerin işlendiği mezarlar iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Birincisi üstü açık lahitler. Bunlara tekne lahit de denmektedir. İkincisi taş sandukalar. …Açık lahitlerden beş tanesi kitabeli olup, dördü açık olarak tarih de bildirmektedir. Tarihlerine baktığımızda 1532, 1585, 1604, 1693 gibi tarihler karşımıza çıkmaktadır. Tarih vermeyen kitabeli lahitlerden beşincisi ise, üzerindeki kılıç ve şahidenin başındaki başlık formu ile Sultan Abdülaziz (1861-1876) dönemine işaret etmektedir. …Hançerli açık lahitlerin ortak özellikleri; lahit gövdeleri alt ve üst kısmından profilli silmelerle çevrelenmiş olup, ayak ve baş kısımlarında yarım şemse şeklinde alınlıklar oluşturulmuştur. Lahitin gövde kısmı iri rozet çiçek, gül bezek, çark-ı felek şeklindeki madalyonlar ve etraflarında naturalist çiçek buketleri ile süslenmiştir. Çiçekler lale, karanfil, sümbül, gül, yıldız çiçekleri gibi çeşitlilik gösterir. Çiçekler bazen vazo içine yerleştirilmiş olarak tasvir edilmiştir. Lahitin üst kısmını ise palmet, palmet-rumi, palmet-lotus, rumi-lotus bordürleri dolanır" denmektedir.[89]

Şekil 3.8: Mezartaşlarından Örnekler (Keskin, T. 2018).

[89] ÇORUHLU, T. (1997). Eyüp Sultan ve Çevresindeki Hazirelerde Bulunan Hançerli Lahitler ve Taş Sandukalar. **Eyüp Sultan Sempozyumu 1**, s.43. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/eyup01/05_Tulin_Coruhlu.pdf adresinden alındı

Zal Mahmud Paşa Camii haziresi ve Feshane Caddesi üzerinde bulunan hazirelerde sandukalarla bağlantılı veya kapak taşlarını tamamlayan mezar taşlarının güzel örneklerini görmek mümkündür (Şekil 3.8). Ayrıca bunların yanı sıra suluklarla zenginleştirilmiş parçalara da rastlanmaktadır.

Erkek çocuk mezarlarını dolama, burma sarıklar; kız çocuk mezarlarını palmet, karanfil, küpe vb. gibi çiçeklerden oluşan bir bordürle bezenmiş, bir tarafından lale, gül vb. gibi bir çiçek oturtulmuş bir fes, bir takke taçlandırmaktadır.[90]

3.2 Somut Olmayan Kültürel Miras

UNESCO'nun 29 Eylül-17 Ekim 2003 tarihleri arasında Paris'te toplanan 32.Genel Konferansında, 17 Ekim 2003 tarihinde "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi" (SOKÜM) kabul edilmiştir.

Somut olmayan kültürel mirasın korunmasında, ortak kaygının varlığının farkında olarak, yıkılma bozulma, yok olma gibi ciddi tehditlerin arttığını kabul ederek, özellikle yeni kuşakların daha fazla bilinçlendirilmesi ve insanları birbirlerine yakınlaştırıcı rolünü göz önünde bulundurarak hazırlanmış olan sözleşme ile; somut olmayan kültürel mirasın korunması, yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde duyarlılığın arttırılması ile saygıyı uyandırmak, karşılıklı değerbilirliği sağlamak ve uluslararası işbirliği ile yardımlaşmanın sağlanması hedeflenmiştir.

Yapılan bu sözleşme ile somut olmayan kültürel mirasın tanımı şu şekilde yapılmıştır.

> "Toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekanlar anlamına gelir. Kuşaktan kuşağa aktarılan bu somut olmayan kültürel miras, toplulukların ve grupların çevreleriyle, doğayla ve tarihleriyle etkileşimlerine bağlı olarak, sürekli biçimde yeniden yaratılır ve bu onlara kimlik ve devamlılık duygusu verir; böylece kültürel çeşitliliğe ve insan yaratıcılığına duyulan saygıya katkıda bulunur" denmektedir.[91]

4848 sayılı Kültür Ve Turizm Bakanlığı Teşkilât Ve Görevleri Hakkında Kanun'un 13. Maddesinde de 14.07.2004 tarihli değişiklik ile "Somut olmayan kültürel mirasın araştırılması, derlenmesi, arşivlenmesi, tanıtımı, tescili, bu kapsamda tespit ve tescil

[90] BARIŞTA, H.Ö., a.e.
[91] https://ich.unesco.org/doc/src/00009-TR-PDF.pdf

kurullarının oluşturulması, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasında bu konuda koordinasyonun sağlanması, işbirliği geliştirilmesi" hedeflenmiştir.

"Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun" (No: 5448) 21 Ocak 2006 tarih ve 26056 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve Türkiye Sözleşmeye taraf olmuştur. Taraf devletlerce Bilim Kurulları oluşturularak;

- SOKÜM'ün bilim kurumlarınca derlenmesini, araştırılmasını ve incelenmesini,
- Arşiv ve dokümantasyon merkezlerinin oluşturulmasını,
- Müzelerinin kurulmasını,
- Eğitim ve öğretim kurumlarında ders olarak okutulmasını,
- Kitle iletişim araçlarında olumlu kültür değerleri olarak yer verilmesini,
- İlgili topluluk, grup veya bireyler tarafından yaşatılmasını ve kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlaması istenmektedir.

Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında;

- Taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar;
- Gösteri sanatları;
- Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler;
- Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar;
- El sanatları geleneği önemli rol oynar.[92]

Somut olmayan kültürel mirasın korunması hususunda, kimlik saptaması, belgeleme, araştırma, muhafaza, koruma, geliştirme, güçlendirme ve özellikle okul içi ya da okul dışı eğitim aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarma olduğu kadar, bu kültürel mirasın değişik yanlarının canlandırılması dahildir.

Sözleşmenin 16. 17. ve 18. Maddelerine göre oluşturulan Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri bulunmaktadır ve bu listelerin adları şunlardır:

1. İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi
2. Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi
3. En İyi Uygulama Örnekleri Listesi

[92] http://unesco.org.tr/Content_Files/Content/Sektor/Kultur/sokum_bb.pdf

Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi ile taraf devletlere getirilen yükümlülükler çerçevesinde, ülkemizde Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce ilk etapta "Somut Olmayan Kültürel Miras Envanteri" ve "Yaşayan İnsan Hazineleri Ulusal Envanteri" olarak iki tür ulusal envanter biçimi oluşturulmuştur.

Envanter listelerinin oluşturulma aşamaları ve envanter ölçütleri İBB Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı, Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü tarafından hazırlanan Somut Olmayan Kültürel Miras Tanıtım Rehberi'nde şöyle açıklanmaktadır:

> "Envanter çalışmaları, illerde İl Kültür ve Turizm Bakanlıklarının koordinasyonunda; ilgili kurum/kuruluş, araştırma merkezi/enstitü, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ile uzmanlar ve gerekli durumlarda bizzat somut olmayan kültürel miras taşıyıcılarının katılımı ile oluşturulan Tespit Kurulları ile yürütülmektedir. Bu kurullar kendi illerindeki somut olmayan kültürel miras ve yaşayan insan hazinesi aday önerilerini, gerekli formları doldurmuş halde periyodik olarak yılda iki kez Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü'ne göndermekte, Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü illerden gelen verileri kendi bünyesinde oluşturduğu Somut Olmayan Kültürel Miras Uzmanlar Komisyonunda değerlendirerek envantere alınacak unsurları belirlemekte ve belirlenen unsurlar son aşamada makam onayına sunularak envanter listeleri oluşturulmaktadır."

Somut Olmayan Kültürel Miras Envanter Ölçütleri

- SOKUM alanlarından birine girmesi
- İnsan Yaratıcılığının bir kanıtı olarak değeri
- Kültürel ve toplumsal gelenekler içerisindeki köklülüğü ve önemi,
- Belirtilen topluluk yada grubu temsil niteliği,
- Kaybolma riski,
- Önerilen koruma eylemlerinin yeterliliği.[93]

Envanter listeleri mevcut değerlerin durumlarının kontrolü ve yeni unsurların ilave edilebilmesi için her yıl düzenli olarak güncellenmektedir.

Eyüp semti ile ilgili, günümüzde yapımı devam eden "Eyüp Halkası" ve "Eyüp Oyuncakları" envanter listesine önerilmiştir.

Dini Merkez Olma Kimliği – Ziyaret Geleneği: Ebu Eyyub el-Ensari Hazretlerinin ziyaretgahı, ona saygı ve hürmetle, dua ederek niyazda bulunan, gönülleri O'nun sevgisiyle dolu tüm insanlar için vazgeçilmez bir mekandır. Cuma günleri ve Ramazan

---

93 **Somut Olmayan Kültürel Miras Tanıtım Rehberi**, a.e.

ayında dolup taşan bu alan, hacca gidecek olanlar, yeni evlenecekler, sünnet olacak veya okula başlayacak çocuklar ile herhangi bir adağı bulunanlar için de geçmişten günümüze unutulmayan ziyaret mekanlarından biridir.

Sünnet Töreni: İstanbul'da sünnet töreniyle ilgili en önemli hazırlıklardan biri de Eyüp Sultan Türbesi ziyaretidir. Çocuklar, bu türbeyi ziyaret etmeyi, dönüşte Eyüp oyuncakçılarına da uğranacağını bildiklerinden çok severlerdi. Sünnet olacak çocuk, bir hafta evvel akrabalarla, komşulara götürülerek el öptürülür ve bu ziyaretler esnasında da düğün daveti yapılırdı. Ziyaret edilen kişiler de çocuklara şeker ve tatlı ikram ederek "Kırk bir kere maşallah! İnşallah düğününü de görürüz!" diyerek memnuniyetlerini dile getirirlerdi. 19. yy'ın ortalarına kadar sünnet çocuklarının özellikle midilli cinsi süslenmiş atlara bindirilerek davul zurna eşliğinde ve yer yer kasideler okunarak sokak sokak dolaştırılması da adetti.[94]

Şekil 3.9: Karikatürist Salih'in (ERİMEZ) Fırçasından Amin Alayı. Karikatür, C.3, No.71, S.18.[95]

Amin Alayı: "Bed-i Besmele Cemiyeti" veya kısaca "amin" de denilen halk geleneğinin amacı, çocukları okumaya heveslendirmek, aileleri, kendi çocuklarını okula göndermeye teşvik etmekti. İstanbul çocuklarının anılarında sünnetten sonra ilk sırayı oluştururdu.

---

[94] GÖKTAŞ, U. (1994). "Sünnet Törenleri", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Cilt 7, s. 131. İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayınları.
[95] SAKAOĞLU, N. (1994). "Amin Alayı", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını. s. 244.

Mektebe yeni verilecek çocuğun, hocanın, mahallelilerin, çocukların da iştirak ettiği coşkulu ve kalabalık bir törenle evinden alınıp mektebe getirilmesi ve ilk dersini alması merasimi hem sembolleri, hem yapılış şekli itibariyle bugün bile daha etkileyici, renkli ve mükemmelini bulamadığımızı zannettiğim, hatır ve hayalden çıkmayacak tam bir şölen (Şekil 3.9).

Sakaoğlu, İstanbul Ansiklopedisinde Amin Alayını şöyle anlatır:

> "Aminin ilk aşamasında evde temizlik ve bayram hazırlığı yapılırdı. Ziyafet için günlerce önceden kumanyalar alınır, aşçı kadınlar tutulur, davet edileceklere haberler gönderilirdi. Ailenin kadın bireyleri okula başlayacak çocuğu hamama götürürlerdi. Bir erkek çocuk için bu, onun annesi, teyzesi, halası, ablaları ile son kez kadın hamamına gidişiydi. Bu nedenle hamamda natırlar tarafından çocuğa türlü gösteriler sergilenir, göbek atılırdı. İkinci aşama çarşıya çıkmaktı. Hayatta ise büyükanne, hanımanne, cicianne, dadı, kalfa ... ile Mahmutpaşa Çarşısı'na, Kapalıçarşı'ya gidilir, Kapamacılar'dan kız veya erkek. çocuğa, uygun giysiler alınırdı. Hilali gömlek, ipek mintan, kalçın, kaloş potin, mavi püsküllü fes... bunlardandı. Kesenin ağzını açanlar, kuyumcuya uğrar sorguç, nazarlık iğne beğenirler, fesin ortasına nazarlık yanlarına sorguç iğne takarlardı. Kitapçılardan elifba cüzü, supara, nihale, cüz kesesi; Tahtakale'den de rahle alınırdı. Atlas minder çoğukez evde hazırlanırdı. çocuğun boynuna lahuri şal bağlama adeti de vardı. Üçüncü gün, çocuk yeni giysisi ile türbe ziyaretine götürülürdü. İstanbul tarafında oturanlar için bu ziyaret Eyüp Sultan'a yapılırdı. Çocuk, türbenin hacet penceresine alnını dayar, büyükleri de dua ederlerdi. Türbe ziyareti sabahleyin yapılmışsa öğleden sonra veya ertesi gün asıl amin alayı başlardı… Perşembe veya pazartesi günü yapılan töreni, denk düşerse kandil günleri yapmaktan hayır beklenirdi. O gün sabah çocuk hazırlanır, kız ise başörtüsüne bir iğne iliştirilirdi. Sonra çocuğun boynundan aşağıya hamayli olarak sırma işlemeli cüz kesesi sarkıtılır, evin cumbasına, saçağına, kapısına bayraklar, renkli kumaşlardan askılar, işkembe fenerler asılırdı. Yine fenerler, askılar ile süslenmiş fayton ya da kırmızı kolanlı, yeşil altlıklı, siyah eyerli midilli kapıya getilirdi. Tüm bunlar, bir kalabalığın toplanması, çocuğun da kendisi için yapılanları görüp çok önemli bir işe başlamakta olduğu inancıyla okul yaşamına ısınması içindi".[96]

Cülus Töreni ve Kılıç Kuşanma Merasimi

Cülus, Osmanlı Devletinde padişahın tahta çıkacağı zaman yapılan törene verilen isimdir. İstanbul'da ilk cülus töreni 22 Mayıs 1481'de II. Bayezid için, sonuncusu da Temmuz 1918'de VI. Mehmed (Vahided-din) için düzenlenmiştir. İstanbul'un

[96] SAKAOĞLU, N., a.e.

fethinden önce de cülus törenleri yapıldığı, ancak sade ve dışa yansımayan merasimler olduğu bilinmektedir.

Cülus, Topkapı Sarayı'nda Bâbüssaade önünde yapılırdı. Cülustan sonra yeni padişahın Eyüb Sultan Türbesi'nde kılıç kuşanması ile Fatih'in türbesini ziyaret etmesi gelenekti. Kılıç kuşanma törenleri, oldukça görkemliydi ve halkın katılımı da fazla olurdu.

Kılıç Kuşanma merasimi için padişah, denizden (Haliç suyolundan) veya karadan (Divanyolu-Edirnekapı-Eyüp) Eyüb Sultan Türbesi'ne gidip kılıç kuşanırdı. Rivayete göre bu gelenek, II. Mehmed (Fatih) tarafından başlatıldı. İstanbul'un fethini izleyen günlerde, Akşemseddin, Ebu Eyyub el-Ensari'nin gömülü olduğunu saptadığı yerde Fatih'in beline kılıç bağlayıp yeni fetihlere öncülük etmesi için dualarda bulundu. II. Bayezid de (h. 1481-1512) Amasya'dan İstanbul'a gelip tahta oturduktan sonra bu geleneğe uydu ve dönemin nakibüleşrafı tarafından beline kılıç bağlandı.

Kılıç alayına denizyoluyla gidileceği zaman;

> " …Padişah sabah namazından sonra haremde taht kapısı önünde atlanır, al payendazlar üstünde ilerleyerek Perde Kapısı'ndan çıkıp Sinan Paşa Köşkü'ne iner veya Orta Kapı'dan çıkıp Yalı Köşkü'ne gelirdi. Üç fenerli saltanat kayığına biner, maiyetinde silahdar, çuhadar ve musahib ağalar bulunur ve bostancıbaşı dümene geçerek Eyüp'e yönelir, diğer kayıklarla da darüssaade ve babüssaade ağaları saltanat kayığını izlerlerdi. Asıl mevkib-i hümayun ise yine karadan Eyüp'e gelirdi. Sadrazam ve şeyhülislam padişahı Bostan İskelesi'nde karşılarlar, padişahın sağ koltuğuna sadrazam, sol koltuğuna darüssaade ağası girerler, rikab taşında atlanan padişah, ağırlanıp yemek yiyeceği ve dinleneceği rical konağına götürülür, öğleden sonra da türbeye gelinir ve kılıç kuşanma töreni yapılırdı. Bu kez karayolu ile saraya dönen padişah, Fatih'in türbesini ziyaret ederdi…"[97]

Halka Fırını

20. Yüzyıl başlarında **s**eferberlik döneminde ortaya çıkmış olan ve Rıza usta ile başlayan "Eyüp Halkası" ustaların birbirine el vermesiyle kuşak boyu devam etmiştir. Yüzyıl sonunda Oyuncakçılar Caddesi 11-13 numarada yer alan Rıza Pastanesi kapanmak zorunda kalsa da "Eyüp Halkası" nın üretiminin devam etmesi için çaba sarfeden Eyüp sevdalıları bulunmuştur. 1995 yılından bu yana Akmanoğlu fırında üretim devam etmektedir (Şekil 3.10). Su, un, tuz, yağ gibi kolay bulunabilen

[97] SAKAOĞLU, N. (1994) "Kılıç Kuşanma" **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi.** Cilt 4, s. 555. İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını.

malzemeler ile ustaların maharetli elleriyle şekillenen "Eyüp Halkası" seferberlik döneminin hislerini ve sadeliğini bize yansıtır. En önemli özelliği ısırıldığı zaman bütünüyle ağızda dağılmasıdır.

Şekil 3.10: Eyüp Halkası[98]

Eyüpsultan'da Somut olmayan Kültürel Miras olma özelliğini taşıyan Eyüp Halkasının, tescillenmesi için EYSAM tarafından çalışma başlatılmış olup, İstanbul İl Kültür Md. ile yürütülen çalışmalarda süreç devam etmektedir.

Oyuncakçılık

Eyüp İskele Caddesi üzerinde bulunan iki sıralı Oyuncakçılar Çarşısı anne-babaların çocuklarını sünnet zamanlarında, tatil günlerinde ve bayramlarda götürdükleri, çocukluk çağlarına ait ne güzel anıların yaşandığı bir Cadde. Oyuncak dükkanlarının arka tarafları atölye, ön tarafları ise çeşit çeşit, rengarenk oyuncakların sergilendikleri bir vitrin olarak düzenlenirdi. Geçmişi XVIII. yy'a dayanan Eyüp Oyuncaklarında, teneke zilleri olan tefler, mînik darbukalar, saplı davullar, tekerlekli arabalar, üzerine ayna parçaları yapıştırılmış renklî küçük testiler, sürahiler, bardaklar, kırbaç veya kaytan sarılarak döndürülen topaçlar, kursak düdükler, hacıyatmazlar, beşikler v.s. birçok oyuncak mevcuttu.

Eyüp'te ilk oyuncak XVIII. yy.da Dökmeci Hasan Ağa tarafından yapılmıştır. Hasan Ağa II. Mahmut zamanında memleketinden İstanbul'a Nizâm-ı Cedid askeri olarak gelmiş ve Rami Kışlası'nın açılış törenînde dümbelek çalmıştır. Askerlikten ayrıldıktan sonra ramazanlarda sahur maniciliği, boş zamanlarında da oyuncak yapardı. Tükürüklü Oyuncakçı Hasan Ağa adıyla anılan bu kişiden sonra

[98] http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/gurme/sehrin-5-farkli-carsisindan-5-lezzet-duragi-40426355

Gümüşsuyu'lu Darbukacı Halil Efendi ve Küçük İsmail Efendi adlarındaki zanaatkarlar da oyuncak atölyeleri açarak bu sanatın yayılmasına hizmet etmişlerdir.[99]

Evlîya Çelebi Seyahatname'sinde esnafları tanıtırken Eyüp Oyuncakları olarak 100 dükkan ve 105 kişiden şöyle bahseder:

> "Eyüp oyuncakları kamış borular, fırıldaklar, def dümbelek, kemençe, sıçan ve kuşlarla, gözle görmedik oyuncaklarla geçerler. Bunların alayında ak sakallı, gözleri sürmeli çelebilerin suratı traşlı, kellepuşlu ayağı nalınlı, bazısı avrat kılıklı, avrat takkeli, avrat kılıklı müşekkel* adamların ellerine düzme dadıları, anne ve babalara yapışıp alayda geçerken avrat takkeli koca çelebi "a dadı! Ben bu oyuncağı isterim ya da istemem" diye kimisi ağlayarak ellerinde teberleri** dümbelekleri çalarak geçerler. Tuhaf esnaf mukallitleridir***. Amma mukallidin imanı sahidir, diye fetvalar vardır."

Eyüp oyuncakları (Şekil 3.11) 19. yy. sonlarında, Batının sanayi ürünü oyuncakları ülkemize gelinceye dek Eyüp'teki oyuncakçı dükkanlarında; İstanbul'un semtlerinde büyük şehri dolaşan ayak satıcısı oyuncakçılar tarafından satılmıştır.[100]

Tahta, pişmiş toprak, deri gibi doğal gereçlerden yapılan Eyüp oyuncaklarının yaşatılmasına yönelik, İstanbul Büyük Kent Belediyesi'nce Eyüp'teki iki evin onarımının tasarımını üstlenen Cengiz BEKTAŞ tarafından biri kreş, diğeri Oyuncak işliği ve müzesi olarak tasarlanmıştır. Ancak daha sonradan Oyuncak işliği ve müzesi olarak tasarlanan yapıya farklı bir işlev verilmiştir.[101]

2005 yılından bu yana Eyüpsultan Belediyesinin katkılarıyla ve Avrupa Birliği ile Türkiye İş Kurumu, Tarih Vakfı ortaklığında "Yeni Fırsatlar Programı" çerçevesinde yürütülen Fener-Balat ve Eyüp semtlerinde yaşayan ev kadınlarına "Eyüp Oyuncakçılığının Öğretilerek İş Sahibi Yapılmaları ve Sürdürülebilir İş İlişkileri Kurulması" projesi kapsamında unutulmaya yüz tutmuş oyuncak çeşitlerini tekrardan yaşatılıyor.

2017 yılında Pagev Oyuncakçılar Derneği'nin 10'uncusunu düzenlediği 'Oyuncak, Çocuk, Lisans, Oyun ve Oyun Ekipmanları Fuarı', kapsamında sergilenen Eyüp

---

[99] YALÇINKAYA, T. (2012). "Çocukların Sevinci Eyüp Oyuncaklarıydı". **Eyüp Sempozyumu 5**, s.96.
[100] YALÇINKAYA, T., a.e.
* Çocuk kılıklı.
** Balta.
*** Taklitçi.
[101] BEKTAŞ, C. (2001). Eyüp'teki Çocuk Oyuncakçılığı ve İşçiliği Müzesi. **Eyüp Sultan Sempozyumu 5**, s.80.

oyuncakları görüntüleri ile olduğu kadar kullanılan malzeme ilede dikkatleri üzerine çekmektedir. Yüzde yüz doğal malzemelerden üretilen oyuncakların üzerindeki boyalarsa kök boyalardan yapıldığı için son derece sağlıklı (Şekil 3.12).[102]

Şekil 3.11: Eyüp Oyuncağı_Düdük- Ahşap Kamyonet 1930'lu yıllar- Topaç, Tef (Keskin, T. 2018)[103]

Şekil 3.12: 2017 yılı 'Oyuncak, Çocuk, Lisans, Oyun ve Oyun Ekipmanları Fuarı.

Eyüpsultan'da Somut olmayan Kültürel Miras olma özelliğini taşıyan Eyüp Oyuncakları, EYSAM ve İstanbul İl Kültür Müdürlüğü tarafından yürütülen çalışmalar neticesinde; Somut Olmayan Kültürel Miras olma yolunda ilk kabulünü İstanbul İl Kültür Müdürlüğü Komisyonu tarafından almış olup, dosya Kültür Bakanlığı'na iletilmiştir.

EYSAM yetkililerinden Hülya YALÇIN'dan alınan bilgiler ışığında; Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesi Almanca İşletme Bölümü 3. Sınıf öğrencileri tarafından, "Bilgi Yönetimi" dersi final ödevi olarak, İstanbul'un Eyüp semtinde yüzyıllarca toprak, tahta ve deriden üretilen ve sanayi dönemine kadar gelen Eyüp oyuncakçılığı ile ilgili bir çalışma yürütüldüğü, Öğretim Üyeleri Dr. S. Faber ve Dr. D. Zamantılı Nayır yönetiminde, öğrencilerin Eyüp Sultan Araştırma Merkezi (EYSAM) ile beraber oyuncak endüstrisini inceleyerek, geleneksel Eyüp oyuncakçılığının canlanması için gereken bilgi türlerini araştırdığı ve bu bağlamda gruplar halinde müşteriler, tedarikçiler ve diğer üreticiler gibi çeşitli paydaşlarla görüştüğü bilinmektedir.

[102] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/news/tarihi-eyup-oyuncaklarina-yogun-ilgi/13543
[103] Eyüp Dostları Vakfı Müzesi.

Ayrıca öğrenciler tarafından, Almanya, Çek Cumhuriyeti, Avusturya gibi, geleneksel ahşap oyuncakçılığının başarılı yürütüldüğü ülkelerdeki uygulamalar irdelenecek ve bulgular birer sunum haline getirilerek, dersin öğretim üyelerinin gözetiminde Eyüp Sultan Araştırma Merkezine (EYSAM) rapor hazırlanacak ve önerilerde bulunulacaktır. Bulguların akademik kongrelerde bildiri olarak sunulması ve bilimsel dergilerde yayınlanması da hedeflenmektedir.

Çömlekçilik: Bir dönem Eyüp'te yapılan ancak günümüzde kaybettiğimiz Çömlekçilik sanatı, Anadolu'nun farklı yerlerinde hala devam etmekte olup, Türkiye'de SOKUM kapsamına giren kültür envanterleri arasındadır.

Süzülmüş çamurdan mamul edilen kap manasına gelen "çömlek" Türkçe kökenli bir kelimedir ve aslı "çölmek"tir. Çömlek yapımında kullanılan toprak yağlı olduğunda kolay biçim alır. İstanbul'da üretilen çömleklerin toprağında demiroksit bulunması renginin kırmızı olmasını sağlar. Ayrıca ateşe dayanıklı olması değişik mutfak eşyaları yapılmasına olanak sağlamıştır.[104]

Roma İmparatorluğu döneminden bu yana çömlek yapıldığı İstanbul'un farklı yerlerinde yapılan arkeolojik kazılar neticesinde çıkan bulgulardan anlaşılmaktadır. Kazılarda ortaya çıkan yağ kandili, amfora, pişirme kapları, matara vb. örnekler İstanbul Arkeoloji Müzesinde bulunmaktadır.

Bizans İmparatorluğu döneminde çömleklerin nerede yapıldığı bilinmemesine karşın Osmanlı İmparatorluğu döneminde "Çömlekçiler" ve "Çömlekçi attarı (esnafı)"ndan bahsedilir. Evliya Çelebi, Eyüp'te çömlekçi dükkanlarının Zal Mahmut Paşa Camii yanı, çömlekçilerin ise Çömlekçiler Mahallesinde bulunduğunu bildirir.

Yenişehirlioğlu (1994), Çömlekçiler Mahallesi ile ilgili yaptığı araştırmalarda; "Eyüp'te, Defterdar civarında, eski Balçık İskelesinin batısında kalan bölge "Çömlekçiler Mahallesi" olarak bilinir. Çömlekçiler Caddesi ve Çömlekçiler Arkası Sokağı isimlerini korumaktadır. Eyüp'te çömlekçiliğin ne zaman başladığı kesin olarak belli değildir, üretim 1936'ya kadar devam etmiştir" şeklinde aktarmıştır.[105]

---

[104] YENİŞEHİRLİOĞLU, F. (1994). "Çömlekçilik", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi.** Cilt 2, s. 529. İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını.
[105] YENİŞEHİRLİOĞLU F., a.e.
* Rum kili de denilen bir nevi kıymetli kil.

Kömürciyan, 17. Asırda İstanbul'u anlatan kitabında,

> "…Çömlekçiler denilen bu mahalde çömlek fırınları ve karhane'si vardır. Burada çanak çömlek, testi, tabak, bodoc testi'ler ve her türlü yağ, bal, şarap ve su kapları, imal edilir. Bundan başka emzikli çocuklar ve daha büyükler için yapılmış türlü türlü oyuncaklar vardır. Tinimahtum*, denilen beyaz ve kokulu topraktan her zevke uygun türlü türlü testi ve kaseler vardır; ağızlarında, yazın su içildiği vakit gönüllere ferahlık vermek veya tinimahtum'u meth etmek üzere beyitler yazılıdır. Bu kaplar, yadigar, töhve (tuhfe) ve armağan olarak uzak memleketlere götürülür" diye bahsetmiştir.[106]

Aynı asırda yaşamış olan Evliya Çelebi'de;

> "… Bin evli, bağlı, bahçeli, bakımlı bir mahalledir. Birçok saray ve bostanları vardır. Evleri kat kat ve hoş manzaralıdır. Bu mamûr mahallenin Yâvedûd, Zâlpaşa, Defterdar ve Hocaefendi adlarında dört adet iskelesi vardır... Caddenin iki tarafında ikiyüzelli adet çanakçı, çömlekçi ve bardakçı dükkânları vardır. Kağıthane'den ve Sarıyer'den getirdikleri çamurlarla çömlek fırınları ve atölyelerinde çanak-çömlek, testi, tabak, yağ, bal, şarap ve su kapları, her türlü oyuncak imalatının yapıldığından, bunların benzeri ancak Çin ve İznik çinisinde bulunabilir. Üretilen yeni testilerden içilen suyun tadının ayrı bir lezzeti vardır..." şeklinde tanımlamıştır.[107]

Yenişehirlioğlu'nun Çömlekçiler Mahallesi'nde bulunan Çömlekçiler Caddesi, Çömlekçiler Arkası Sokak, Arpacı Hayrettin Sokak, Künkçü Çıkmazı ve bu sokakların çevrelerinde Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü izni ile yapmış oldukları araştırma ve kazı çalışmalarında

> "19. yy. kaba İstanbul Çömleği" olarak tanımlanan imalatın Eyüp imalatı olduğu tespit edilmiştir. Bölgede iki adet çömlekçi atölyesinin yerinin tespit edildiği, bir adet atölyenin ise eski bir Çömlekçi ailesi tarafından kesin olarak bildirilmesine rağmen üzerinde Hurdacı deposu bulunduğundan araştırma yapılamadığı bildirilmiştir. Yenişehirlioğlu tespit edilebilen atölyelerle ilgili çalışmaları, "… ilki, Künkçü Çıkmazı ile Arpacı Hayrettin Sokağı köşesinde bulunan tek katlı evin yanması sonucu ortaya çıkan, 2 m. derinliğindeki çukur oluşmuştur. … çukurun duvarlarında ve dibinde yoğun miktarda sırsız çömlek parçaları, kulplar, ibrikler, çaydanlık ve kavanoz kapakları, testi boyunları ve şamdanlar vardır. … Atölye alanı olarak belirlediğimiz ikinci nokta, Çömlekçiler Caddesi, parsel 12'de bulunan ve inşası 1993'de biten yeni apartmanın, parsel 13'le olan bitişik toprak duvarında belirlenmiştir. … Atölye I'de olduğu gibi kırmızı veya pembe hamurlu sırsız çaydanlık veya kavanoz kapakları, sırlı ve sırsız şamdan parçaları bulunmuştur. Apartmanın inşası sırasında atılan toprak içinde ele geçen iki

---

[106] KÖMÜRCİYAN, a.e.

[107] ZENGİN, A. (2010). **Eyüp Kentsel Sit Alanının İnanç Turizmi Kapsamında Değerlendirilmesi Ve Yerleşim Dokusunun Korunması Üzerine Bir Araştırma**. İstanbul: M.S.G.S.Ü. YL. Tezi.

tane üç ayak ise burada 19. yy.'dan öncede bir üretim ve fırın olduğunu bize göstermektedir" şeklinde ifade etmiştir.[108]

İçine su konunca gönüllere ferahlık veren, yemek pişirilince leziz tatlar içeren çanak çömlekler (Şekil 3.13), testiler, kaplar, saksılar ve çocukları sevindirmek için yapılan doğal oyuncaklar yerine günümüzde artık her şeyin yapay olduğu seri üretimlerle ucuza üretilen, kanserojen madde içeren malların etrafımızı sardığı bilinmektedir. Ancak artık bilinçli tüketicilerde kullanılan malzemelere dikkat etme, doğal olana yönelme eğilimleri görülmektedir. Bu kapsamda kültürel mirasımız olan çömlekçiliğin de tanıtılması, gelecek kuşaklara aktarılarak üretimin desteklenmesi, ustaların yetiştirilmesi hususlarında canlandırma gerekmektedir.

Şekil 3.13: Pişmiş Toprak Kap ve Çömlek Testi (Keskin, T. 2018)[109]

Çiçekçilik: Osmanlı bahçe kültürü içinde önemli yeri olan İstanbul çiçekçiliği II. Mehmet'in (Fatih) yaptırdığı sarayların bahçelerinde "cennet misal" düzenlemelerle başladı. Fetihle beraber Anadolu'dan İstanbul'a gelerek yerleşen Türklerin, kentte uygun toprak ve iklim koşulları sayesinde yetiştirdikleri çiçekler zevk ve estetiğin yanı sıra çeşitli alanlarda da kullanılıyordu. Her çiçek türünün birkaç hastalığa iyi geldiğine inanılıyor, evlerde çiçek şerbetleri, reçelleri ve suları eksik olmuyordu. İslami gelenek ve inançlarda "lale" Allah'ı, "gül" Hz. Peygamberi temsil ediyordu.

Çiçek sevgisi ve çiçek yetiştiriciliğinin Türkler için önemi büyük olup, çiçek yetiştiricilerinin çoğunun tasavvuf ehli ve büyük din alimi olduğu da bilinmektedir. Şükufe (çiçek) kitaplarında anlatılan efsanaye göre; lalenin İstanbul'a ilk intikalinin

[108] YENİŞEHİRLİOĞLU, F., a.e.
[109] Eyüp Dostları Vakfı Müzesi.

Eyüp'te medfun Ebussuud Efendi vasıtasıyla olmuştur. 16. yüzyılın ikinci yarısında çiçekçilik başlı başına bir sektör olmuş ve bu dönemde lale, sümbül, zerrin gibi soğanlılarla, gül, menekşe ve şakayık yetiştirilmiştir.

17. Yüzyılda çiçekçilik yaygın bir sanat ve işkolu konumunu aldıktan sonra çiçek enstitüsü kurulmuştur. Burada oluşturulan heyet sayesinde, üretilen yeni çiçeklerin kokuları, renkleri, biçimleri hatta vazodaki görünüşleri inceden inceye tetkik edilmekte ve buna göre yeni çiçeklere değer biçilmekte, ad verilmekte bu münasebetle çiçek sohbetleri, tartışmaları yapılmaktaydı. Bu yüzyılın sonunda çıkarılan Ubeydullah (Abdi) Efendi Şükufenamesi, Tezkire-i Şükufeciyan (Netaciyül Ezhar) adlı eserde dönemin ünlü şükufecileri (çiçek yetiştiricileri) hakkında bilgi verilmektedir. Eyüp'te yaşamış veya medfun bulunan pek çok şükufecinin adı geçmektedir. Ebussuud Efendi başta olmak üzere, Nişancı mahallesinde 65 ada 12 parselde medfun Molla Çelebi Mehmed Vusuli Efendi, Abdülkerim Çelebi, Balıkçı Safer, Koca Yusuf Efendi, Hasan Ağa, Kalycı Hüseyin Beşe, Ömer Efendizade Mehmed Efendi ve Yeşilli Mehmed Çelebi bunlardan bazılarıdır[110].

Çiçekçilik 18. Yüzyıl değin altın devrini yaşamış ve Lale Devrinde ise doruğa ulaşmıştır. 19. Yüzyılda giderek önemini yitiren çiçekçilik Rumeli göçmenlerinin, Arnavut bahçıvanların ve Çingenelerin ilgi alanında kaldı. Çiçekçi dükkanları da azaldı. Bunun yerine küfe ve sepette seyyar çiçekçilik yaygınlaştı. 20. Yüzyılın ortalarına doğru yeniden canlanmaya başladı ve Çiçekçiler Derneği kuruldu. Günümüzde İstanbul'un çiçek yetiştirilen bölgeleri arasında Eyüp'e komşu olan ve Sarıyer sınırlarında bulunan Bahçeköy de yer almaktadır.[111]

Sakaoğlu (1994), Çiçekçiliği anlattığı İstanbul Ansiklopedisindeki yazısında,

> "Eyüp, Kasımpaşa, Haliç kıyıları, Edirnekapı ve Topkapı dışındaki geniş alanlar, Beşiktaş, Üsküdar çiçek bahçelerinin bulunduğu yerlerdi. ..İlkbahar gelince padişahların Eyüp, Haliç, Boğaziçi ve Üsküdar saraylarına giderek çiçek bahçelerinde ve köşklerinde dinlenmeleri gelenekti. …Eyüp ve Bahariye bahçelerinde menekşe, lale, sümbül, Bahariye sırtlarında fulya yetiştiriliyordu. Fulyayı tatlı ve şerbet yapmak üzere, kentin şekerci esnafı almaktaydı. …Balıkhane Nazırı Ali Rıza Bey, Eyüp bostanlarında okka gülü yetiştirildiğini, gül

[110] KAHRAMAN, S. A. (2014) **Osmanlı Çiçekçileri ve Çiçekleri**, İstanbul, İBB Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Kültür Müdürlüğü, Biltur Basım Yayın ve Hizmet A.Ş. s.41.
[111] SAKAOĞLU, N., (1994). "Çiçekçilik", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**. İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını. s.508.

mevsiminde Eyüp'te Ya Vedud semtinde şafakla başlayan gül pazarı kurulduğunu, bu pazarın mevsim boyunca sürdüğünü yazmaktadır. R. Cevat Ulunay bir yazısında çocukluğunda gördüğü Eyüp sırtlarındaki fulya tarlalarını anlatır. …D'Ohsson İstanbul'da ileri gelenlerin birbirlerine her vesileyle çiçek hediye ettiklerini, sadrazamın ise bir protokol gereği olarak saray haremine değerli çiçekler gönderdiğini yazar. Bunun gibi Cuma selamlıklarında cami mütevellisinin Hünkar mahfilinde padişaha çiçek sepetleri sunması ve bunların saray haremine gönderilmesi de bir gelenekti" şeklinde bahsetmektedir.

Günümüzde Eyüpsultan'da birkaç tane fidanlık bulunmakta olup (Şekil 3.14), Eyüp Çiçekçiliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanması adına bunların korunması önem teşkil etmektedir.

Şekil 3.14: Zal Mahmut Paşa Cami ve 65 Ada, 63 Parsel'de Yer Alan Fidanlık (Keskin,T. 2018)

3.3 Kültürel Miras Etki Değerlendirmesi (KMED)

Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) tarafından Ocak 2011 tarihinde Dünya Mirası Kültür Varlıkları için Etki Değerlendirmesi Rehberi hazırlanmıştır. Bu rehberin hazırlanmasındaki amaç, yeni yapılanmaların/ bayındırlık projelerinin Dünya Mirası (DM) alanlarının ÜED üzerindeki etkilerini doğru bir şekilde değerlendirmek için yapılacak KMED hazırlık sürecine rehberlik etmektir. [112]

[112] **ICOMOS Dünya Mirası Kültür Varlıkları İçin Etki Değerlendirme Rehberi**, http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Eklenti/4365,kmed-rehberipdf.pdf?0

ÜED kavramı, kültür varlığının UNESCO Dünya Mirası Listelerinde kaydedildiği sıradaki değerlendirmeyi yansıtır. ÜED için özgünlük, bütünlük ve sürdürebilirliğin sağlanması önemlidir.

UNESCO tarafından Tehlike Altındaki Dünya Kültür Miras Listesi de belirlenmiş ve gerektikçe güncelleştirilmektedir. Listenin belirlenmesinde hızlı bozulma nedeniyle yok olma tehdidi, büyük çapta resmî veya özel projeler veya hızlı kentsel veya turistik gelişim projeleri; toprağın kullanım veya mülkiyetindeki değişikliklerin neden olduğu tahribat; bilinmeyen nedenlere bağlı büyük değişiklikler; herhangi bir nedenle bir varlığın terkedilmesi; silâhlı bir çatışmanın çıkması veya çatışma tehdidi; afetler ve felaketler etkili olmaktadır.

Bu tehlikeler göz önünde bulundurularak, 1985 yılında UNESCO Dünya Mirası listesine katılan İstanbul Tarihi Yarımada içerisinde belirlenen alanların çevreleri ile beraber ÜED nin sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekmektedir. Tarihi Karasuları da bu alanlardan biridir. Karasurları tampon bölgesi[113], 2009 yılında İstanbul Tarihi Yarımada Yönetim Planı Sınırları çerçevesinde belirlenmiştir. Eyüpsultan, Fatih, Bayrampaşa ve Zeytinburnu semtleri tampon bölge sınırı içerisinde yer alır. Eyüpsultan tampon bölge sınırı içerisinde sur etrafında yeşil band ile 1974 yılında yapılan Haliç köprüsü bağlantı yolları yer alır. Nişancı Mahallesine sınır Alaca Tekke Sokağının güneydoğu aksı tampon bölge içerisinde kalmaktadır. Bu aksta 3 adet sivil mimarlık örneği, 1 adet kayıp eser, 2 adet çeşme, 5 adet yeni yapı, park alanı ve bağlantı yolları bulunmaktadır.

Dünya Miras Alanı Karasurları tampon bölge sınırında yer alan Nişancı Mahallesi, Eyüp Kentsel Sit Alanında bulunması ve üzerinde taşıdığı ÜED özelliklerine haiz yapılarla, Haliç siluetinden bakıldığında tarihi yarımada ile bütünlük teşkil etmesi açısından önemlidir. Bu nedenle bölgede yapılacak olan büyük ölçekli yatırım projeleri ile karayolları, köprüler, yüksek binalar, alışveriş merkezleri, uygun olmayan, bağlamdan uzak ya da duyarsız yeni yapılanmalar, yenilemeler, yıkımlar ile rüzgâr türbinleri gibi yeni altyapı türlerinin yanı sıra, arazi kullanım kararlarının değişimi ve

---

[113] **İstanbul Tarihi Yarımada Yönetim Planı Sınırları** http://www.alanbaskanligi.gov.tr/ty_yonetim_plan%C4%B1n%C4%B1n_s%C4%B1n%C4%B1rlar%C4%B1.html

büyük ölçekli kentsel gelişim projelerinin KMED açısından, konusunda uzman ekipler tarafından detaylı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

ICOMOS tarafından hazırlanan rehberde, Resmi değerlendirmelerin çoğunda kullanılan ÇED'in konuyu; korunmuş binalar, arkeolojik alanlar ve tanımlanmış manzara noktaları gibi bağımsız etkilenenler/alıcılar üzerinden ele aldığı ve nitelikler topluluğunun geneline ÜED açısından bakmadan değerlendirdiği vurgusu yapılmaktadır. Ayrıca, KMED için etki alanlarının tanımlanması ve etkinin değerlendirilmesi konusunda üç boyutlu sanal gösterimler ve dijital anlatım araçlarındaki gelişmelerin yeni olanaklar sunduğu belirtilmektedir.

4. NİŞANCI YENİLEME ALANLARI VE İLGİLİ MEVZUATLAR

Kentsel Sit Alanı sınırları içerisinde yer alan ve Bakanlar Kurulu Kararıyla yenileme alanı ilan edilen Nişancı Mahallesindeki alanların özellikleri ve tercih edilme sebepleri irdelenerek, sit alanı içerisinde kalan yenileme alanları ile ilgili 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun ve 5366 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği'nde bulunan hükümler incelenmiştir.

4.1 Nişancı Yenileme Alanları

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 gün 9591 sayılı kararı ile Kentsel Sit alanı olarak ilan edilen Eyüp'te, Nişancı Mahallesinin tamamı kentsel sit alanı sınırları içerisinde yer almaktadır.

5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği'nde (2005)[114] Yenileme Alanı, "Sit ve koruma alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının içinde, sınırları yetkili idarenin teklifi üzerine Bakanlar Kurulu'nca kabul edilerek belirlenen alanlar*"* olarak tanımlanır.

Yenileme alanlarının tespitinde, tarihi ve kültürel özellikler ile afet riskleri dikkate alınacağı hususu aynı yönetmeliğin 8. maddesinde belirtilmektedir. Nişancı Yenileme Alanları 2 aşamada belirlenmiştir. Alanların belirlenmesinde; konum itibariyle Eyüp'ün merkezinde olmasına karşın, özellikle çevresinde bulunan önemli tarihi yapılar (Çömlekçiler Hamamı, Cezeri Kasım Camii, Nişancı Mustafa Paşa Camii ve sivil mimarlık örnekleri) içerisinde, yapılaşmasının tarihi dokuyla uyumsuz olması, riskli yapı niteliğinde ruhsatsız yapılaşmaların da bulunması gibi özellikler etkili olmuştur.

---

[114] http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/12/20051214-6.htm

5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun 2. Maddesine göre;

İlk olarak 30.04.2010 tarih 2010/405 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (Bkz. Ek B.1) ile; Tarihi Nişancı Meydanı etrafında bulunan Kangirili Mustafa Efendi Tekkesi'nin de içinde yer aldığı 153 ada'nın tamamı, 154 ve 354 adaların bir kısmı (1 ve 2 numara ile belirtilen alanlarda toplam 88 parsel) Defterdar ve Çömlekçiler Caddeleri arasında Balçık Tekkesi'nin de içinde yer aldığı, 497 adanın bir kısmı (3 numara ile belirtilen) yenileme alanı olarak ilan edilmiştir (Çizelge 4.1-4.2, Şekil 4.1-4.2-4.3-4.4-4.5)

İkinci olarak 27.04.2012 tarih 2012/3171 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (Bkz. Ek B.2) ile, ilk yenileme alanının devamı niteliğinde Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Camii'nin içinde yer aldığı 497 adanın kalan kısmı ve Çömlekçiler Caddesi ile Çömlekçiler Arkası Sokağı arasında bulunan 74 adanın tamamı (4 numara ile belirtilen alanda toplam 30 parsel) yenileme alanı olarak ilan edilmiştir (Şekil 4.6).

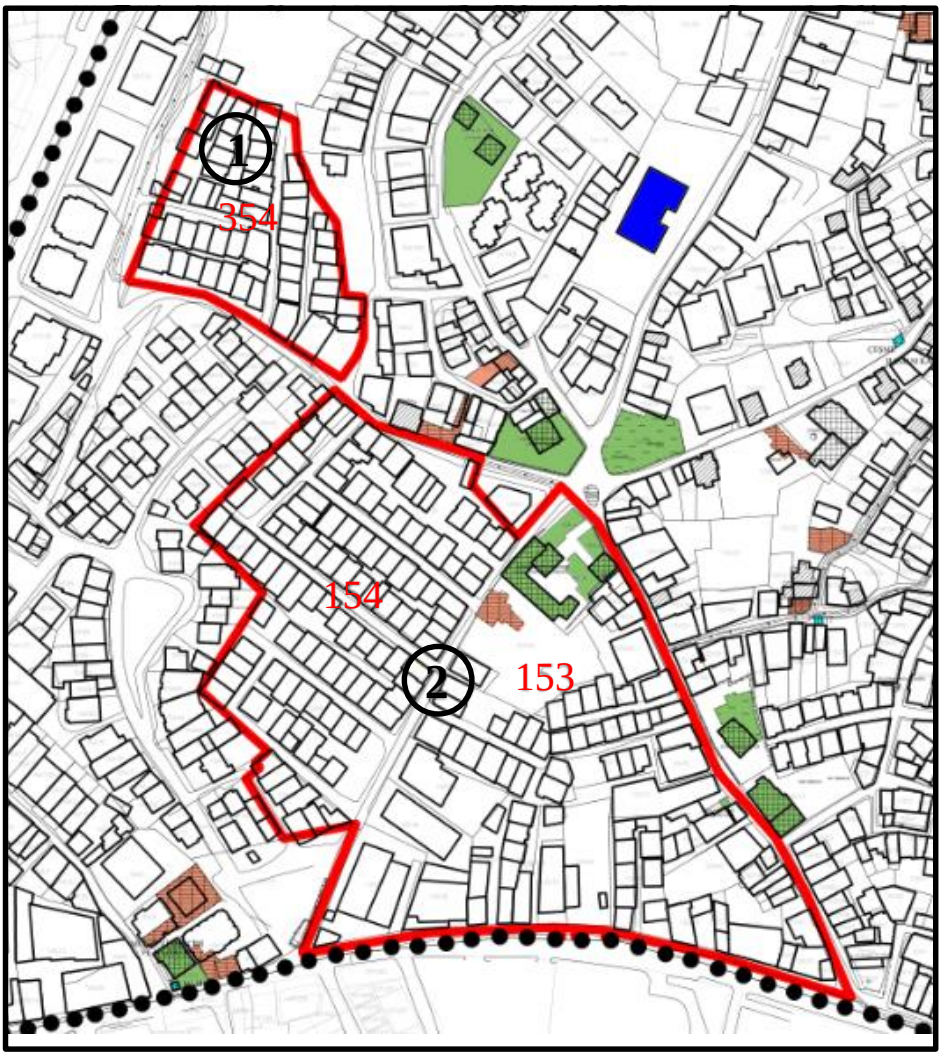
Yenileme Alanı olarak ilan edilen alanlar 1/5000 ölçekli Eyüp I. Etap Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planında (EKARNİP) kalmaktadır. 1/1000 ölçekli uygulama planlarında ise 1 ve 2 numara ile belirtilen Yenileme Alanları 21.07.2014 tasdik tarihli Eyüp I. Etap Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Uygulama İmar Planında (EKARUİP) kalmaktadır (Şekil 4.7). 3 ve 4 numara ile belirtilen Yenileme Alanları ise 13.09.1979 tasdik tarihli Eyüp Koruma Planında kalmaktadır.

Çizelge 4.1 1 (Bir) Ve 2 (İki) Numara İle Belirtilen Yenileme Alanı Sınırları İçerisinde (153-154-354 Adalar) Kalan Tescilli Parsel/Yapı Sayıları.

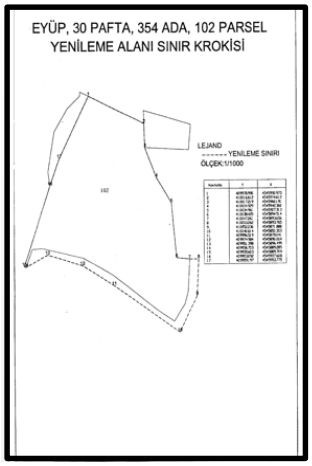
Ada Numarası	Tescilli Parsel Sayısı
153	3
154	-
354	-

Çizelge 4.2: 3 (Üç) Ve 4 (Dört) Numara İle Belirtilen Yenileme Alanı Sınırları İçerisinde (74-497 Adalar) Kalan Tescilli Parsel/Yapı Sayıları.

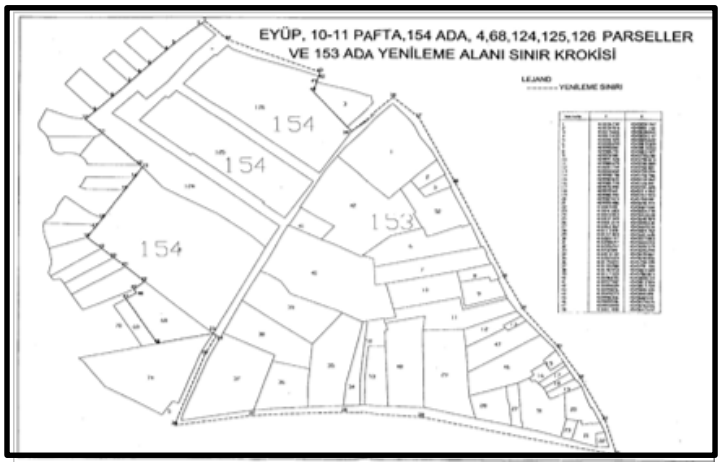
Ada Numarası	Tescilli Parsel Sayısı	Öneri Yapı Sayısı
74	1	-
497	7	3

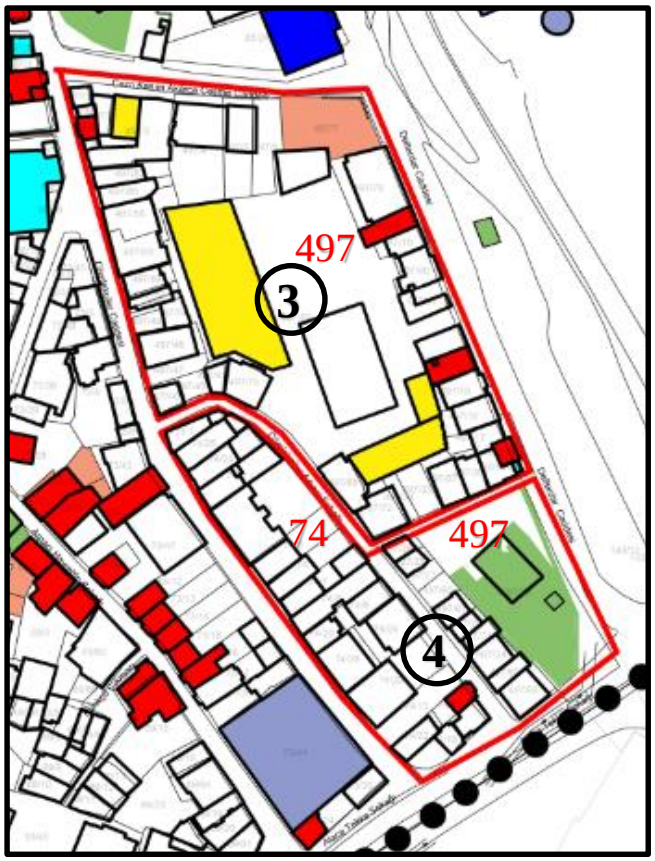
Şekil 4.1: 1 (Bir) Ve 2 (İki) Numara İle Belirtilen Nişancı Yenileme Alanlarında Yer Alan Yapılar 2018 (153-154-354 Adalar)

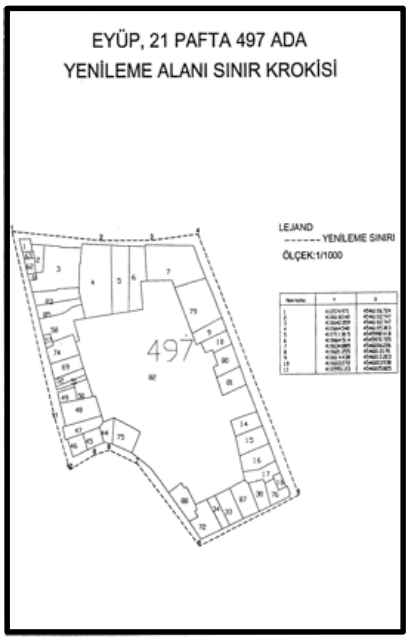
Şekil 4.2: 1 (Bir) Numara İle Belirtilen Nişancı Yenileme Alanı 354 Ada102 Parsel.

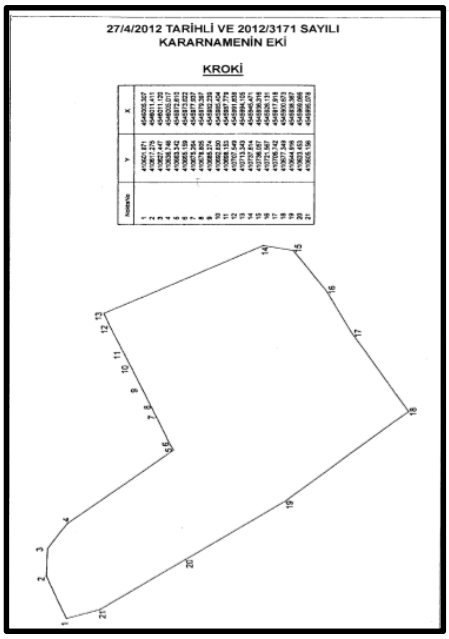
Şekil 4.3: Nişancı 2 (İki) Numara İle Belirtilen Nişancı Yenileme Alanı 153 Ada Ve 154 Ada 4-68-124-125-126 Parseller.

Şekil 4.4: 3 (Üç) Ve 4 (Dört) Numara İle Belirtilen Nişancı Yenileme Alanlarında Yer Alan Yapılar 2018 (74-497 Adalar)

Şekil 4.5: 3 (Üç) Numara İle Belirtilen Nişancı Yenileme Alanı 497 Ada.

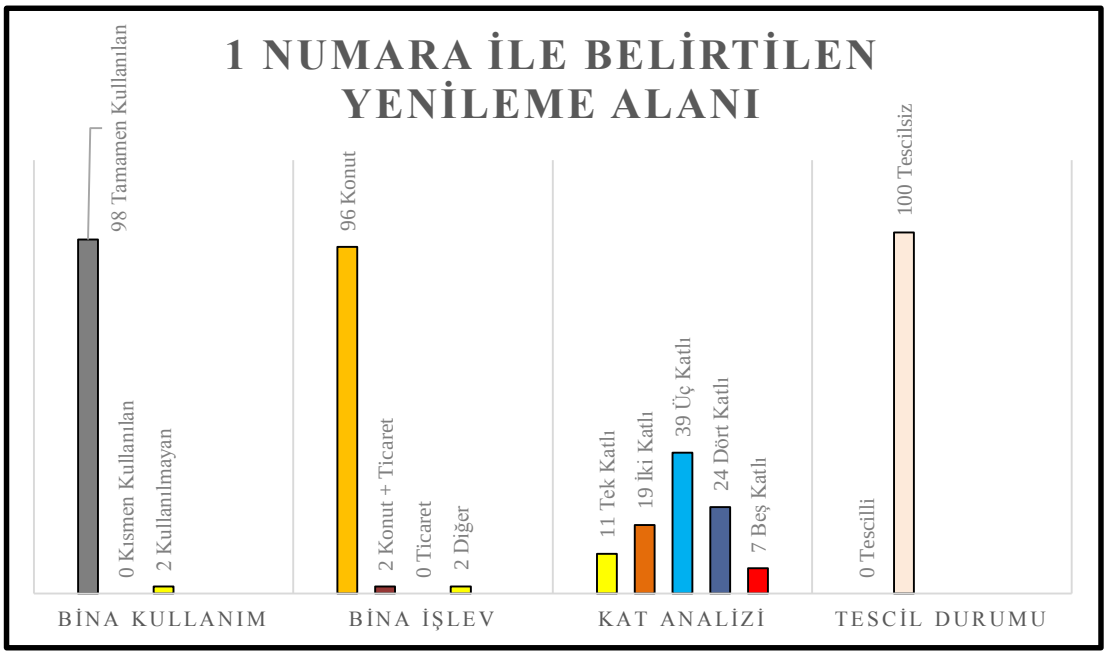
Şekil 4.6: 4 (Dört) Numara İle Belirtilen Nişancı Yenileme Alanı 74-497 Adalar.

Şekil 4.7: Nişancı Yenileme Alanları [115]

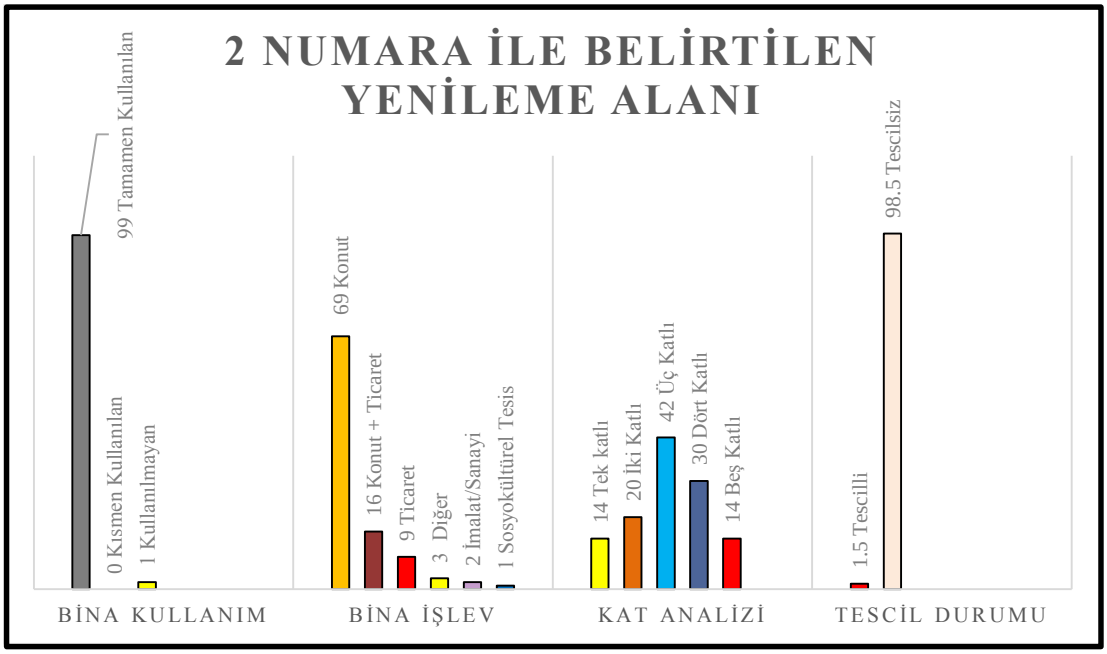
[115] Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Md. Arşivi.

Çizelge 4.3: 1 (Bir) Numara İle Belirtilen Yenileme Alanı Analiz Sonuç Grafiği (% Yüzdelik Dilim)

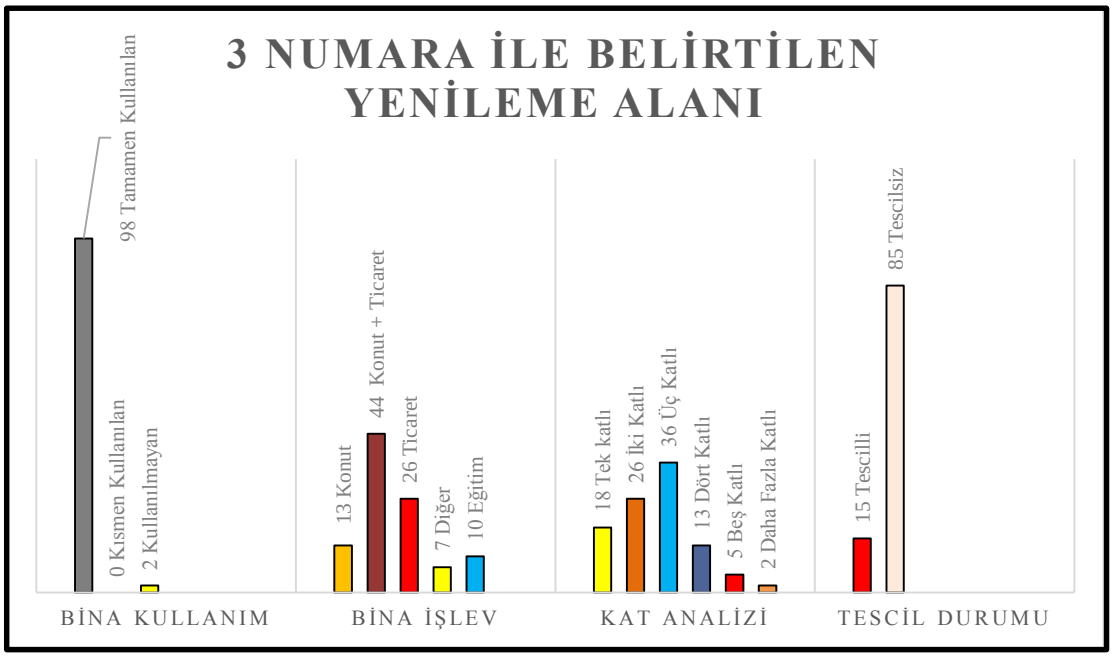
1 numara ile belirtilen Yenileme Alanı 354 ada üzerinde yer almakta olup, tek parselden oluşmaktadır. Parsel üzerinde **54 (ellidört) adet** yapı bulunmaktadır. Yapıların %96'sı konut, %2'si ticaret+konut kullanımlı iken %2'lik bölümü kullunılmamaktadır. Mevcut yapılara ilişkin yapı ruhsatlarına rastlanmamıştır. Alanda tescilli yapı bulunmamaktadır. Tek katlı gecekondu niteliğindeki yapılar %11 lik alanı kaplarken, iki katlı yapılar %19, üç katlı yapılar %39, dört katlı yapılar %24, beş katlı yapılar ise %7'lik orandadır (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.4: 2 (İki) Numara İle Belirtilen Yenileme Alanı Analiz Sonuç Grafiği (% Yüzdelik Dilim)

2 numara ile belirtilen Yenileme Alanı 153 ada'nın tamamı ile 154 ada'nın bir kısmından oluşmaktadır. Alanda, 153 ada üzerinde 39 (otuzdokuz) , 154 ada üzerinde 5 (beş) parsel olmak üzere toplam **44 (kırkdört) adet** parsel yer almaktadır. Parseller üzerindeki toplam 201 (ikiyüzbir) adet yapı bulunmaktadır. Ayrıca alanda bulunan yapıların ikisi tescilli olup, bir tane de kayıp eser bulunmaktadır. Bunlardan biri 153 ada 1 parselde yer alan ve restorasyon çalışmaları devam eden Şeyh Murad Efendi Tekkesidir. İkincisi Şeyh Abdullah Saburi ve Şeyh Abdulbaki Türbelerinin yer aldığı 153 ada 13 parseldir. Sonuncusu ise kayıp eser niteliğinde olan 153 ada 42 parseldir. Alanda yer alan yapıların %69'u konut, %16'sı ticaret+konut, %9'u ticaret, %2'ü imalat/sanayi, %1'i sosyokültürel tesis alanı iken %3'lük bölümü kısmen farklı fonksiyon, kısmen de kullanılmayan yapılardan oluşmaktadır. Ayrıca, tek katlı gecekondu niteliğindeki yapılar %14 lük alanı kaplarken, iki katlı yapılar %20, üç katlı yapılar %42, dört katlı yapılar %30, beş katlı yapılar ise %14 lük orandadır (Çizelge 4.4).

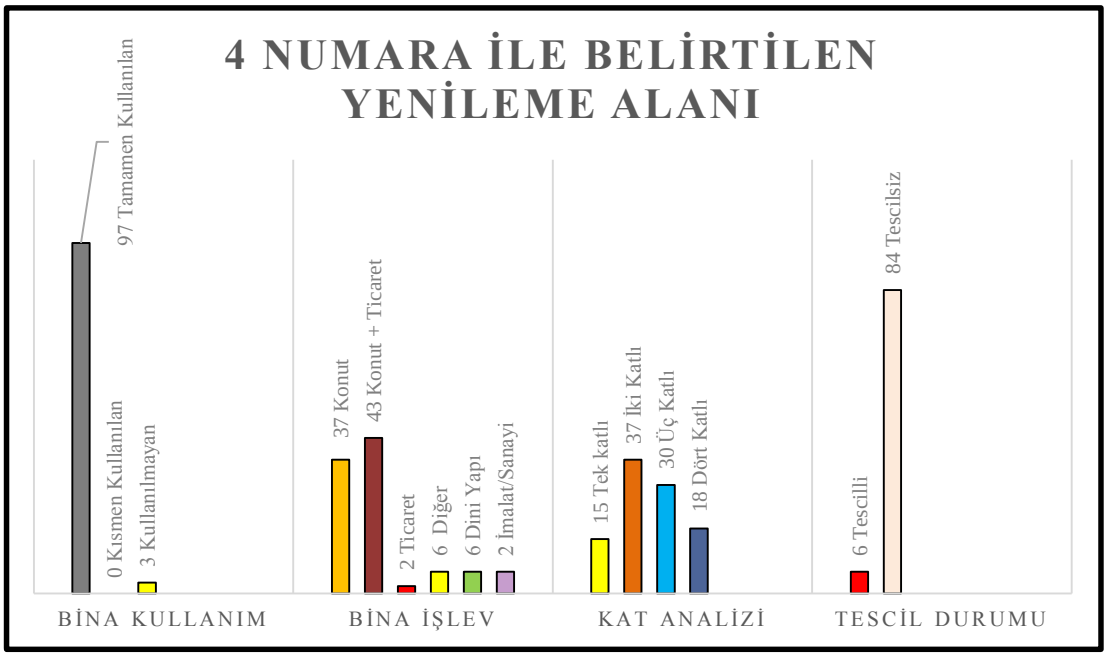
Çizelge 4.5: 3 (Üç) Numara İle Belirtilen Yenileme Alanı Analiz Sonuç Grafiği (% Yüzdelik Dilim)

3 numara ile belirtilen Yenileme Alanı 497 ada'nın bir kısmını teşkil etmektedir. Alanda, 43 adet parsel üzerinde toplam **39 (otuzdokuz) adet** yapı bulunmaktadır. Bu yapılardan 6 tanesi tescilli, 2 tanesi ise tescile önerilen yapılardır. Tescilli yapılar arasında bir adet kayıp eser niteliğinde yalnızca duvar kalıntısı bulunan Balçık Tekkesi ile bir adet çeşme (Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Çeşmesi) ve dört adet sivil mimarlık örneği yer alır. Ayrıca iki adet tescile öneri yapı (duvar kalıntıları)

bulunmaktadır. Yapıların %13'ü konut, %44'ü ticaret+konut, %26'sı ticaret, %10'u eğitim kullanımlı iken %7'lik bölümü kısmen farklı fonksiyon, kısmen de kullanılmayan yapılardan oluşmaktadır. Alanda, tek katlı gecekondu niteliğindeki yapılar %18, iki katlı yapılar %26, üç katlı yapılar %36, dört katlı yapılar %13, beş katlı yapılar %2'lik,altı katlı yapılar ise %1'lik orandadır (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.6: 4 (Dört) Numara İle Belirtilen Yenileme Alanı Analiz Sonuç Grafiği (% Yüzdelik Dilim)

4 numara ile belirtilen Yenileme Alanı 74 ada'nın tamamı ile 497 ada'nın bir kısmından oluşmaktadır. Alanda, 30 adet parsel üzerinde toplam **33 (otuzüç) adet** yapı bulunurken, 2 tanesi tescilli yapıdır. Bunlardan biri 497 ada, 78 parselde yer alan Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Camii, diğeri ise 74 ada 21 parselde yer alan sivil mimarlık örneği yapıdır. Ancak bu yapı özgünlüğünü tamamen yitirmiş, betonarme olarak yeniden inşa edilmiştir. Alanda yer alan yapıların %37'si konut, %43'ü ticaret+konut, %2'si ticaret, %6'sı dini, %6'sı imalat/sanayi kullanımlı iken %1'lik kısmı kullanılmamaktadır. Ayrıca, tek katlı gecekondu niteliğindeki yapılar %15, iki katlı yapılar %37, üç katlı yapılar %30, dört katlı yapılar %18'lik oranda olup, daha yüksek yapılara rastlanmamaktadır (Çizelge 4.6).

Yenileme Alanlarına yönelik çalışmalar Eyüpsultan Belediyesi, Plan ve Proje Müdürlüğü, Kentsel Dönüşüm Birimince yürütülmektedir. Yenileme Alanlarının ilanından bu yana 1 ve 2 numara ile belirtilen alanlarla ilgili herhangi bir tespit çalışması yapılmazken, 3 ve 4 numara ile belirtilen alanlara yönelik genel çerçevede

arazi çalışmaları yapılmıştır. Yapılan arazi çalışmalarını bağımsız bölüm tespitlerine yönelik olup, detaylı tespit ve ölçümler içermemektedir. Ayrıca bu alanda yer alan tescilli yapılardan, betonarme olarak inşaa edilen sivil mimarlık örneklerinin tescilden düşürülmesine yönelik olarak İstanbul 1 Numaralı Yenileme Alanı Kurulu ile görüşmeler yapılmış, ancak henüz bir karar alınmamıştır.

4.2 Tarihi Çevrede Yer Alan Yenileme Alanlarına Yönelik İlgili Mevzuatlar

Tarihi çevrede bulunan yenileme alanlarına yönelik olarak, 2863 sayılı Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanunu, 5366 sayılı Yıpranan tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılması hakkında kanun ile 6306 sayılı Afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi hakkında kanun ve yönetmelikleri incelenmiştir.

4.2.1 2863 sayılı Kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanunu

21.07.1983 tarihinde onaylanan 2863 sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu[116] kapsamında; Korunması Gerekli Taşınır Ve Taşınmaz Kültür Ve Tabiat Varlıklarına yönelik olarak, Kültür Varlıkları, Tabiat Varlıkları, Sit, Koruma, Korunma Alanı, Yönetim Alanı, Yönetim Planı, Koruma Amaçlı İmar Planı, Etkileşim-Geçiş Sahası, Sokak Sağlıklaştırma Proje Ve Uygulamaları vs. tanımlamaları yapılarak, kültür ve tabiat varlıklarının korunması adına yapılacak olan işlem ve faaliyetlerden bahsedilmekte, yaptırım ve cezalar açıklanmaktadır.

Ayrıca bu konuda gerekli ilke ve uygulama kararlarını alacak olan Koruma Bölge Kurullarının kuruluş ve görevleri üzerinde durulmaktadır. Koruma Bölge Kurullarının görev, yetki ve çalışma şeklini açıklayan kanunun 57. Maddesinde Yenileme Alanları Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna yönelik olarak;

> "**(Ek fıkra: 4/2/2009-5835/3 md.)** 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun uyarınca ilan edilen yenileme bölgelerinde yenileme projelerini onaylamak üzere 5366 sayılı Kanun uyarınca oluşturulan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları da bu maddede belirtilen işleri yapmakla görevli ve yetkilidir." denmektedir.

[116] http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863.doc

Bu kapsamda Yenileme Alanları Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna da dahil olmak üzere 57. Madde de Koruma Bölge Kurullarının görev, yetki ve çalışma şekli şu şekilde açıklanmaktadır:

- Bakanlıkça tespit edilen veya ettirilen korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının tescilini yapmak,
- Korunması gerekli kültür varlıklarının gruplandırılmasını yapmak,
- Sit alanlarının tescilinden itibaren üç ay içinde geçiş dönemi yapı şartlarını belirlemek,
- Koruma amaçlı imar planları ile bunların her türlü değişikliklerini inceleyip karar almak,
- Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının koruma alanlarının tespitini yapmak,
- Korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarından özelliklerini kaybetmiş olanlarının tescil kaydını kaldırmak,
- Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve koruma alanları ile sit alanlarına ilişkin uygulamaya yönelik kararlar almak.

Bunlar dışında Koruma Bölge Kurullarının işleyişinin yanı sıra, Eyüpsultan gibi Koruma Planı onaylanmış olan sit alanlarında ve bünyesinde KUDEB kurulmuş olan idarelerde, KUDEB'in ve vakıf mülkiyetinde olan yerlerle ilgili Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yetki ve sorumluluk alanı hakkında açıklamalarda bulunulmuştur.

4.2.2 5366 sayılı Yıpranan tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılması hakkında kanun ile 5366 sayılı kanunun uygulama yönetmeliği

5366 sayılı yıpranan tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılması hakkında kanun[117] 16.06.2005 tarihinde onaylanmıştır.

5366 sayılı kanunun uygulama yönetmeliği ise Bakanlar Kurulu'nca 17.11.2005 tarihinde onaylanmıştır.

16.06.2005 tarihinde onaylanan 5366 sayılı Kanun beş maddeden oluşmakta olup, ilk maddesinde amacı ve kapsamı şu şekilde açıklanmıştır.

[117] http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5366.pdf

> "Bu kanunun amacı, büyükşehir belediyeleri, büyükşehir belediyeleri sınırları içindeki ilçe ve ilk kademe belediyeleri, il, ilçe belediyeleri ve nüfusu 50.000'in üzerindeki belediyelerce ve bu belediyelerin yetki alanı dışında il özel idarelerince, yıpranan ve özelliğini kaybetmeye yüz tutmuş; kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurullarınca sit alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının, bölgenin gelişimine uygun olarak yeniden inşa ve restore edilerek, bu bölgelerde konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanları oluşturulması, tabiî afet risklerine karşı tedbirler alınması, tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılmasıdır. Bu Kanun, yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda oluşturulacak olan yenileme alanlarının tespitine, teknik altyapı ve yapısal standartlarının belirlenmesine, projelerinin oluşturulmasına, uygulama, örgütlenme, yönetim, denetim, katılım ve kullanımına ilişkin usûl ve esasları kapsar" denmektedir.

Kanunun ikinci maddesinde alanların belirlenmesine yönelik aşamalardan bahsedilmektedir. Bu kapsamda, yenileme alanlarının belirlenmesi için büyükşehirlerde, ilçe belediye meclislerince karar alınır ve büyükşehir belediye meclisince onaylanır. Daha sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi ile Bakanlar Kuruluna sunulur. Bakanlar Kurulunca projenin uygulanıp uygulanmamasına üç ay içinde karar verilir.

Bu maddeye istinaden;

Eyüp, Nişancı Mahallesi, 153, 154, 354, 497 adalarda yer alan, toplam 88 adet parsel, 30.04.2010 tarih 2010/405 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, 497 ve 74 adalarda yer alan toplam 30 adet parsel, 27.04.2012 tarih 2012/3171 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Yenileme Alanı olarak ilan edilmiştir.

Bakanlar Kurulunca kabul edilen alanlardaki uygulamalar bir program dahilinde etap etap projelendirilebilir. Etap proje ve programı, 5366 sayılı kanunun uygulama yönetmeliğinde; "*Yenileme alanı içindeki etap alanlarında (Yenileme alanı içerisinde belirlenecek alt alanlar) yapılacak projelendirme ve uygulamaların öncelik sıralaması ve zamanlamasının belirlendiği program*" şeklinde tanımlanmaktadır. Etap proje ve programlar meclis kararı ve belediye başkanının onayı ile uygulamaya konulabilir.

Kanuna göre; Büyükşehir belediye sınırları içinde büyükşehir belediyelerinin yapacaklarının dışında kalan yenileme projeleri, öncelikle ilçe belediyesince hazırlanması, kültür ve tabiat varlıkları koruma kurulunca karara bağlanması, belediye meclislerinde kabulü ve büyükşehir belediye başkanınca onaylanmasının ardından yürürlüğe girer. Buna göre kamulaştırma ve uygulama yapılır. Kanunda ayrıca

yenileme alanlarına yönelik yeterli sayıda koruma bölge kurullarının oluşturulması gerektiğinden de bahsedilmektedir.

İstanbul I Numaralı Yenileme Alanları Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, 5366 sayılı Kanun'un 3. maddesi ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan Uygulama Yönetmeliğinin 12. maddesi kapsamında, Bakanlar kurulunca yetki ve sorumlulukları yenileme alanları ile sınırlı olmak ve yenileme projelerini karara bağlamak amacıyla 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 51. maddesi gereği ve Bakanlık makamının 02.05.2006 tarih 68550 sayılı onayı ve Bakanlar Kurulunun 23.08.2006 gün ve 2006/10875 sayılı kararı ile kurulmuştur.

Yetki ve sorumluluk alanında; Nişancı Yenileme Alanları da dahil olmak üzere İstanbul İlinde 5366 sayılı yasanın 2. maddesine göre Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen 'Yenileme Alanları' bulunmaktadır. Görevleri arasında, yenileme alanlarına dair yenileme projelerini tetkik edilmesi, bu alanlarda bulunan kültür varlıklarının tespit, tescil işlemleri ile rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin incelenerek kurul gündemine alınması, kentsel ve arkeolojik sit alanında tevhit, ifraz gibi parselasyon işlemleri vb. konular ile maliye hazinesine ait taşınmazların satış ve tahsis konularının incelenmesi yer almaktadır.[118]

Nişancı Yenileme Alanlarının proje ve uygulamasının Eyüpsultan ilçe belediyesince yürütülmektedir. Mayıs 2018 itibari ile onaylanmış herhangi bir proje mevcut değildir. Ancak bu kapsamda, Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü'nce çalışmalar devam etmektedir. Bu süreçte alanın ihale yöntemi ile tüzel kişilerce yaptırılması hedeflenmiştir. İl etapta arazi tespit ve fizibilite çalışmalarına yönelik ihale yapılacaktır.

Üçüncü madde ile Yenileme Alanı ilan edilmiş olan bölgelerde Uygulama aşamasında ilgili idareler ile özel ve tüzel kişilere ait yaptırımlar izah edilmektedir.

Yenileme projeleri ve uygulamaları ilgili belediyelerce veya kamu kurum ve kuruluşları veya gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine yaptırılarak uygulanabileceği,

Bu alanlarda Toplu Konut İdaresi ile ortak uygulama yapılabileceği gibi, Toplu Konut İdaresine de uygulama yaptırılabileceği,

[118] http://www.korumakurullari.gov.tr/TR,89228/genel-bilgiler.html

Yenileme alanlarında parseli ve yapısı aynen korunarak yenilenecek yapıların, mülkiyet sahiplerince bir takım şartların sağlanması durumunda yapılabileceği açıklanmaktadır.

Mülk sahiplerince yapılacak olan işlemlerde aranan şartlar, belediyece kabul edilen projeye bağlı kalınarak projenin bütünlüğünün bozulmaması ve belediyenin belirleyeceği amaçta kullanılması gerektiğidir. Bu durumlarda uygulamanın projeyle eş zamanlı olarak verilen süre içinde başlatılması ve tamamlanması esastır. Aksi takdirde yapı malikince yenileme projelerinin gerektirdiği uygulamalar yapılmadığı takdirde, belediye tarafından yapılarak masrafı yapı malikinden tahsil edilir.

Nişancı Yenileme Alanında karşılaşılan en önemli problemlerden birisi de mülkiyet sorunlarıdır. Bir parselde birden fazla yapı yapılması, parsellerin bölünerek yeni parsellerin oluşturulması ile parselasyon yapılırken şahısların birden fazla parselde kısım kısım hisselerinin bulunmasına neden olmuştur.

Yenileme projelerinin uygulanması sırasında Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanmış olan afet etütleri esas alınması ve bu etütlerin bulunmaması halinde yetkili idare tarafından yaptırılması gerektiği Uygulama Yönetmeliği 28. Maddesi'nde bahsedilmektedir. Tabiî afet riski taşıdığı belirlenen bölgelerde gerekli tedbirleri almak üzere belediyeler, yenileme projelerinde tasfiye de dahil olmak üzere gerekli düzenlemeleri yapabilir, yasaklar koyabilir.

Uygulama esnasında her türlü kontrol, denetim ve takip işlemleri, ilgili belediyece yapılır veya yaptırılarak sonuçlandırılır. Bu işlemler, projenin özelliğine göre konuyla ilgili uzman kişi, kurum ve ekiplere yaptırılır. Yetkili idarelerde "Koruma, Uygulama ve Denetim Büroları, Proje Büroları ile Eğitim Birimlerinin Kuruluş, İzin, Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik" hükümlerine göre oluşturulmuş bir birim varsa, bu birim aynı zamanda uygulama birimi olarak da görevlendirilebileceği 5366 sayılı Uygulama Yönetmeliği 5. Maddesi'nde açıklanmaktadır.

Yenileme alanlarındaki uygulamalar her türlü vergi, resim, harç ve ücretlerden muaftır. Ayrıca yenileme alanlarında yapılacak uygulamalarda her türlü mal ve hizmet alımları ile yapım işleri, ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç olmak üzere 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerinden muaftır.

Kanunun dördüncü maddesinde taşınmaz tasarruflarının kısıtlanması ve kamulaştırmadan söz edilmektedir.

Yenileme alanı ilan edilen yerlerdeki taşınmazlar üzerinde, belediyeler, proje tamamlanıncaya kadar, her türlü yapılaşma, kullanım ve işletme konularında geçici kısıtlamalar uygulayabilirler.

Yapıların boşaltılması, yıkımı ve kamulaştırılmasında anlaşma yolu esastır. Anlaşma sağlanamayan ilgili belediye tarafından kamulaştırma yapılabilir. Aynı zamanda tapu kayıtlarında mülkiyet hanesi açık olan taşınmazlar ile varisi belli olmayan, kayyum tayin edilmiş, ihtilaflı, davalı ve üzerinde her türlü mülkiyet ve mülkiyetin gayri aynî hak tesis edilmiş olan taşınmazlar için de kamulaştırma işlemleri yürütülebilir.

Belediyeler taşınmaz mülkiyetinin kamulaştırılması yerine, uygun gördükleri takdirde satın alma, kat karşılığı ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun ilgili maddelerinde düzenlenen intifa hakkı veya üst hakkı kurulması yolu ile sınırlı aynî hak tesis edebilirler.

Kamu hizmeti için ayrılan alanlar hariç olmak üzere, yenileme alanı sınırları içinde toplu yapı olarak sınırları imar ve parselasyon plânlarında belirlenmek kaydıyla, toplu yapı olarak tek bir kat mülkiyeti tesis edilebilir.

Yenileme alanında kalan Hazineye ait taşınmazlar; bir kamu hizmetine tahsisli olanlar, ön izin verilmiş veya üzerinde irtifak hakkı tesis edilmiş olanlar, 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu kapsamında bulunan yerler ile sivil ve askeri hava alanları ve mania plânları kapsamında kalan yerler hariç olmak üzere, Maliye Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile projeyi yürüten belediyeye bedelsiz olarak devredilebilir. Devir işlemleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Devir tarihinden itibaren beş yıl içinde devir amacına uygun olarak kullanılmayan taşınmazlar, bedelsiz olarak re'sen Hazine adına tescil edilir. Söz konusu taşınmazlardan elde edilecek gelirin, proje ve uygulama giderleri düşüldükten sonra kalan kısmının yüzde 50'si Hazineye aktarılır. Yenileme alanı ilan edilen yerlerde, yenileme projesi kapsamında kalan taşınmazlar devir işlemleri sonuçlandırılıncaya kadar Hazinece satılamaz, kiraya verilemez, tahsis edilemez, ön izin veya irtifak hakkına konu edilemez.

Mülkiyeti veya idaresi Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait bulunan taşınmazlar ile tapu kayıtlarında vakıf şerhi bulunan taşınmazlarda bu Kanun hükümlerinin nasıl uygulanacağı Vakıflar Genel Müdürlüğü ve il özel idaresi veya belediyece müştereken belirlenir.

Yenileme alanlarında uygulanacak projelerin kamulaştırma, plân, proje ve yapım işlerinde kullanılmak üzere, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 12 nci maddesine göre oluşturulan Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı hesabından belediyelere aktarma yapılır.

Son madde de malikin mülkiyet hakkına sınırlama getiren sınırlı ayni hak tesisinden bahsedilmektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarının ellerinde bulunan tarihi eser niteliğini haiz bina ve müştemilatı, tarihi özelliklerine uygun olarak restore ettirilmek ve/veya tarihi özellikleri korunmak ve mülkiyeti ilgili kamu kurum ve kuruluşunda kalmak suretiyle; eğitim, sağlık, kültür ve sosyal amaçlı olmak üzere kamu yararına çalışan dernekler, vakıflar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile üniversiteler ile ticarî faaliyetlerde kullanılmak üzere gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine sınırlı ayni hak olarak tesis edilebilir.

Sınırlı ayni hak tesisi ile ilgili esas ve usuller ile bedeli ve kullanma süresi, ilgili belediye veya ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından Türk Medeni Kanunu, İl Özel İdaresi Kanunu, Belediye Kanunu ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde belirlenir.

4.2.3 6306 sayılı Afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi hakkında kanun ve 6306 sayılı kanunun uygulama yönetmeliği

6306 sayılı Afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi hakkında kanun[119] 16/5/2012 tarihinde, 6306 sayılı kanunun uygulama yönetmeliği[120] ise 15.12.2012 tarihinde onaylanmıştır.

Riskli yapılar ile riskli alan ve rezerv yapı alanlarının tespitine, riskli yapıların yıktırılmasına, yapılacak planlamaya, dönüştürmeye tabi tutulacak taşınmazların değerinin tespitine, hak sahibi olacaklarla yapılacak anlaşmaya ve yapılacak yardımlara, yeniden yapılacak yapılara ve 6306 sayılı Kanun kapsamındaki diğer uygulamalara ilişkin usûl ve esasları kapsayan uygulama yönetmeliğinin 18. maddesinde planlama sürecine yönelik olarak,

> "*Uygulama alanında, 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların*

[119] http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161027-2.htm
[120] http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.16849&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=

Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun kapsamında kalan alanlardan bulunması hâlinde, alanın sit statüsü de gözetilerek, Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşü alınır. (Ek ibare:RG-2/7/2013-28695) Kültür ve Turizm Bakanlığı görüşünü otuz gün içerisinde bildirir." denmektedir.[121]

[121] https://www.csb.gov.tr/db/altyapi/banner/banner119.pdf

5. NİŞANCI KENTSEL SİT PROJESİ ALANI VE İÇİNDEKİ YAPILARIN TANIMLANMASI

Nişancı Yenileme Alanı ve Çevresi Kentsel Sit Projesi kapsamında, Eyüp'ün merkezi ile Yenileme Alanlarını birleştirecek olan Zalpaşa ve Çömlekçiler aksı üzerinde Sokak Sağlıklaştırma Projesi yapılması hedeflenmiştir. Sokak Sağlıklaştırma Projesi kapsamında tescilli eserlerin yoğun olarak bulunduğu Zalpaşa ve Çömlekçiler aksı ile kültür mirasımız tanıtılarak, turizmin canlanması, ayrıca yapılara yeni işlev verilerek kentsel sit alanı dokusunun korunması, yaşanılır kılınması hedeflenmiş ve yeni yapılaşmalarla bütünlük sağlanmaya çalışılmıştır.

5.1 Proje Alanı

Eyüp Kentsel Sit Alanı içerisinde tez konusu kapsamında yalnızca Nişancı Mahallesi sınırları içerisinde alan çalışmaları yapılarak analiz paftaları hazırlanmış (Bkz. Ek C.1), sivil mimarlık örneklerinden geleneksel konutlar incelenerek tipoloji çalışması oluşturulmuş ve Zalpaşa-Çömlekçiler aksında sokak sağlıklaştırma projesi çizilmiştir.

5.2 Mevcut Durum Analizleri

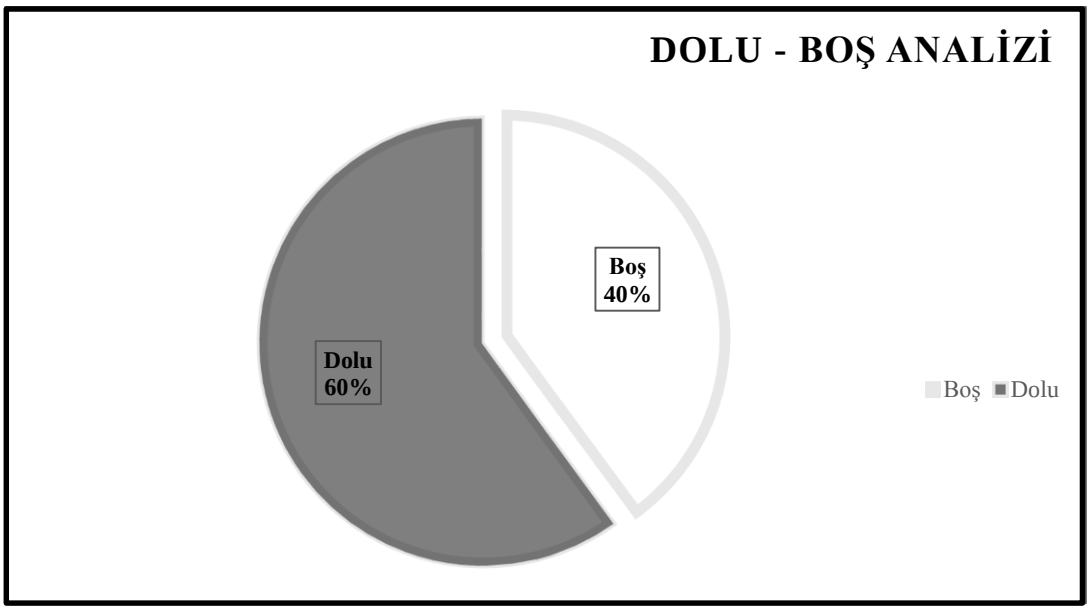
Tez konusu kapsamında, Eyüpsultan Kentsel Sit Alanı içerisinde bulunan Nişancı Mahallesinin bütünü çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Çalışma kapsamında İBB Şehir Planlama Müdürlüğü'nce 2009 yılında yapılan "Eyüpsultan Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planı Analitik Etüd Paftaları" incelenerek, Nişancı Mahallesini kapsayan bölümün güncel durum tespit çalışmaları amacıyla, bazı analizler yapılmıştır. Alanın fiziksel, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan sürdürülebilirliğinin sağlanmasındaki yöntemlerin belirlenmesine temel oluşturacak analiz çalışmasında, fiziksel ve mekânsal yapı analizlerinin tespiti ile mahallenin sosyal ve ekonomik durumuna ilişkin veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca 2009 yılından bu yana geçen 8 yıl içerisinde alanda oluşan değişimler incelenmiştir.

Nişancı Mahallesi sınırları içerisinde toplam **1680 (binaltıyüzseksen) adet** yapı bulunmakta olup, tüm yapılar için hazırlanmış olan dört adet analiz paftası, doluluk-

boşluk oranları, kat adetleri, bina kullanım ve işlev durumlarını yansıtmaktadır. Hazırlanmış olan diğer paftalar yalnızca tescilli ve tescile önerilen yapılar için detaylandırılmıştır. Alanda bulunan **280 (ikiyüz seksen) adet** tescilli ve **5 (beş) adet** tescile önerilen yapı için tarihi değer, koruma durumu, dönem analizi, strüktürel durum, yapım sistemi ve yapı malzemesi tespitleri yapılmıştır. Bu paftalarda yeni yapılar, ayrı bir lejantta gösterilerek değerlendirmeden ayrı tutulmuştur.

Son olarak yapılan tüm analizler değerlendirilerek tarihi dokuyu korumaya yönelik öneriler içeren sentez paftası hazırlanmıştır.

5.2.1 Dolu – Boş analizi

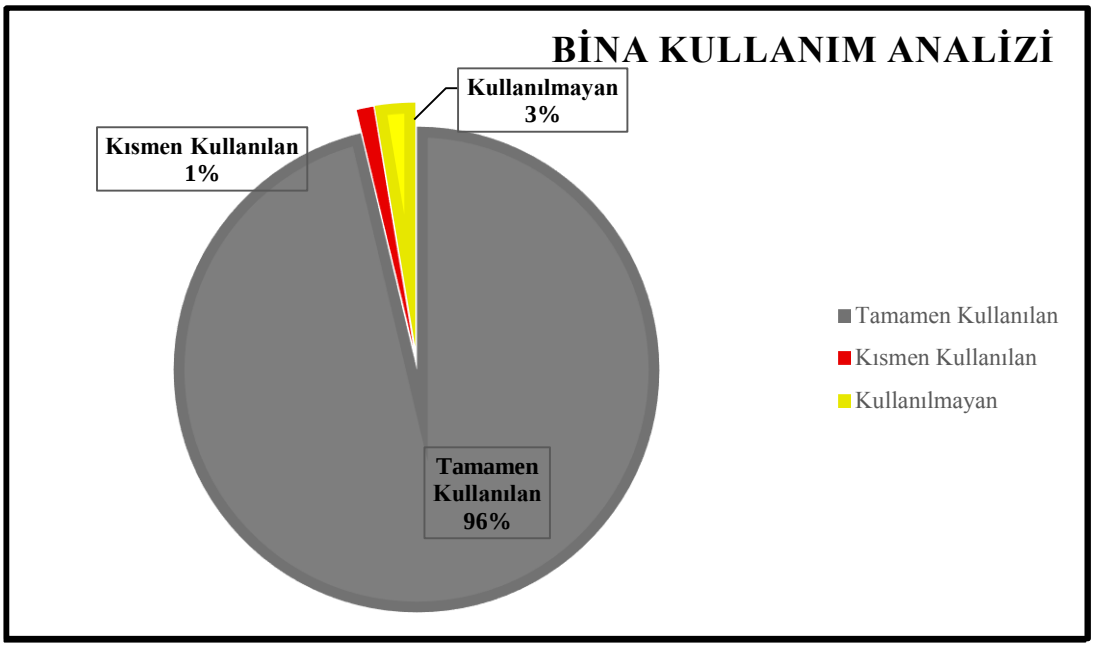
Şekil 5.1: Dolu-Boş Analizi

İnceleme yapılan alanda araç ve yaya yolları haricinde kalan yapı adaları üzerindeki doluluk – boşluk oranları değerlendirilmiştir (Şekil 5.1 – Bkz. Ek C.2).

Dolu: Nişancı Mahallesini kapsayan çalışma alanın %60 lık bölümünün yapı ile dolu olduğunu görebilmekteyiz. Bu yapıların büyük çoğunluğunu, konut ve konut + ticaret yapıları oluşturmaktadır.

Boş: Çalışma alanı kapsamında kalan %40 lık kısım ise yeşil alan, oyun sahası, park, bahçe vs. gibi üzerinde yapı bulunmayan boş alanlardır. Bu alanların büyük çoğunluğunu Amcazade arazisi ve içerisinde Feshane'nin yer aldığı Haliç kıyısındaki parseller oluşturmaktadır.

5.2.2 Bina kullanım analizi

Şekil 5.2: Bina Kullanım Analizi

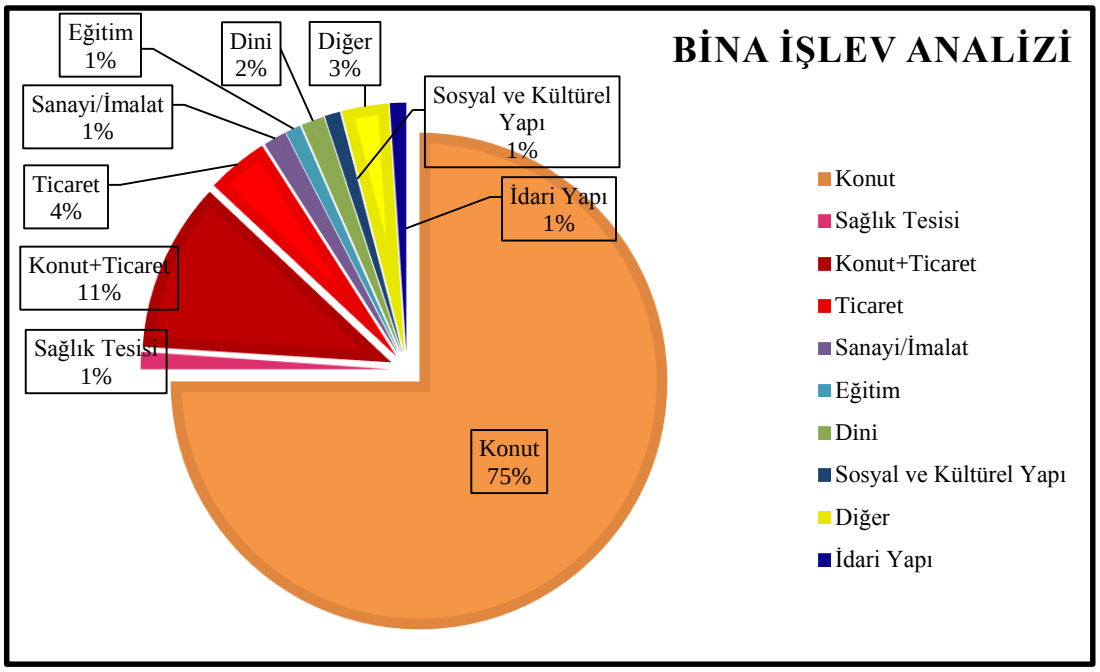
Kullanılan: İnceleme yapılan çalışma alanında yapıların %96 lık bölümünün kullanılır durumda olduğu gözlemlenmiştir. Yapıların çoğunluğu konuttur.

Kısmen Kullanılan: Çalışma alanında kısmen kullanılan yapılar %1 den azdır. Alanda iki adet kısmen kullanılan yapı bulunmakta olup, tescilli eser niteliğindeki bu yapıların zemin katlarının kullanıldığı, üst katlarının bakımsızlıktan atıl durumda bırakıldığı anlaşılmaktadır.

Kullanılmayan: Çalışma alanında yapıların %3 lük bölümünün ise kullanılmayan binalar olduğu görülmektedir.

Kullanılmayan yapıların %1 lik kısmını, inşai faaliyetleri devam eden yeni yapılar ile tarihi eserlerde yapılan restorasyon çalışmaları oluşturmaktadır. Geriye kalan %2'lik dilimin büyük bir kısmını ise tescilli eserler oluştururken, tek katlı gecekondu vasıflı yapılar görmekte mümkündür. Bakımsızlıktan ve günümüz konfor koşullarını sağlayamadığından terk edilen tescilli yapılar zaman içerisinde yok olma tehdidiyle karşı karşıya kalmaktadır. Zal Paşa - Çömlekçiler Caddeleri, Arpacı Hayrettin Sokak, Selahi Çıkmazı gibi yerlerde iyi durumda olan ancak kaderine terk edilmiş yapılarla karşılaşılmaktadır. Bu şekilde terk edilerek son yıllarda yıkılan ve harabe durumunda olan yapılar, karşılaşılan tehditleri gözler önüne sermektedir (Şekil 5.2 - Bkz. Ek C.3).

5.2.3 Bina işlev analizi

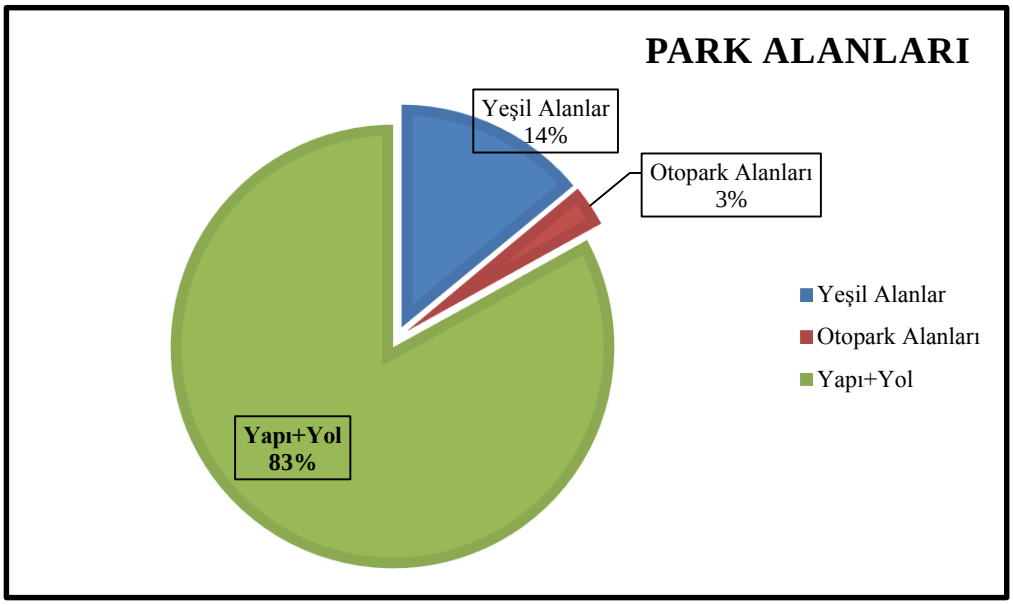

Şekil 5.3: Bina İşlev Analizi

- **Konut Alanları:** Nişancı Mahallesi kapsamında yapılan alan çalışmalarında, alanın %75 lik kısmını oluşturan konut kullanımlı yapı alanları, mahallenin ana akslarını oluşturan Eyüp Sultan Bulvarı, Otakçılar, Nişancı Mustafa Paşa, Zalpaşa ve Çömlekçiler Caddeleri haricinde mahallenin genelinde yaygın şekilde yer almaktadır. Genel olarak 2-3 ve 4 katlı yapılardan oluşan konut alanlarının içerisinde tarihi nitelikli yapılar da yoğun olarak bulunmaktadır. Ancak sivil mimarlık örneklerinin konut dışında farklı fonksiyonlarda da kullanıldığı görülmektedir.
- **Konut + Ticari Alanları:** Alanın %7 luk bir kısmını oluşturan zemin kat kullanımlarının ticaret, üst kat kullanımlarının konut olarak kullanıldığı konut + ticaret kullanımlı yapı alanları, genel olarak Eyüp Sultan Bulvarı, Nişancı Mustafa Paşa Caddesi ile Zal Paşa - Çömlekçiler Caddeleri ve Abdurahman Şeref Bey Caddeleri üzerinde yer almaktadır. Yapıların zemin katlarının gıda ve perakende ticareti olarak kullanıldığı görülmektedir.
- **Ticaret Alanları:** Alanın %3 lik bir kısmını oluşturan Ticaret amaçlı kullanılan yapılar, yoğun olarak Otakçılar Caddesi üzerinde konumlanmıştır. Mobilya sektörünün yanı sıra giyim ve gıda sektörü de yer almaktadır. Daha

az ticari yoğunlukta olan Nişancı Yenileme Alanının da içerisinde bulunan 497 ve 74 ada ile çevresinde ise kısmen gıda sektörü yer almaktadır.

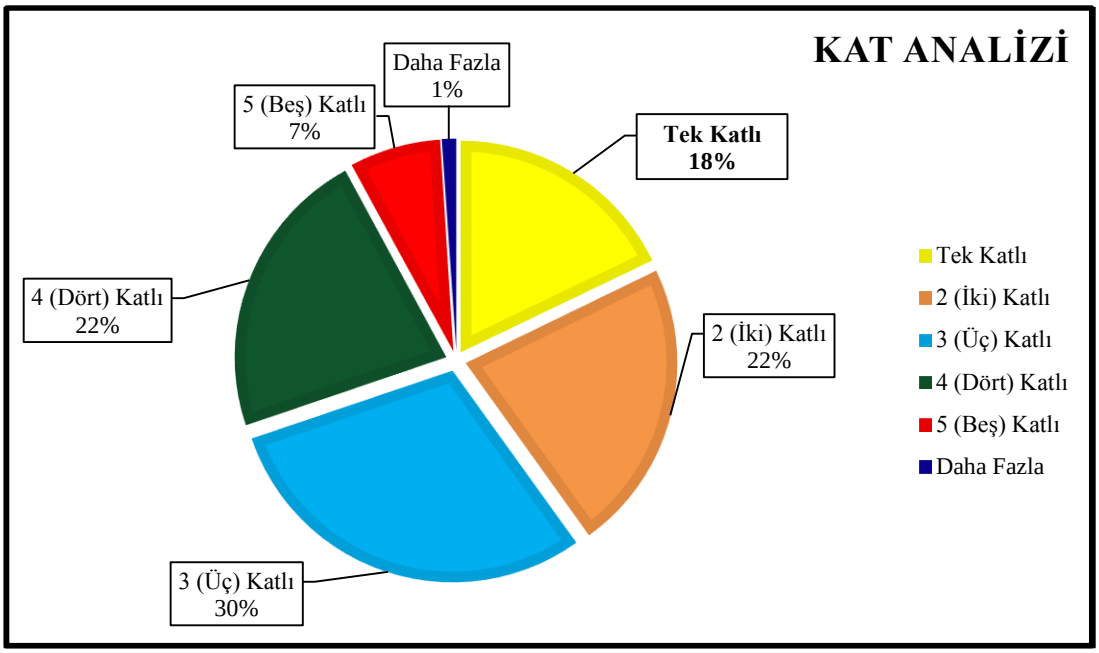
- **Sanayi / İmalat Alanları:** Alanın %1 den az kısmını oluşturan Sanayi / İmalat amaçlı kullanılan yapılar, yoğun olarak Samancılar Caddesi üzerinde yer alır. Bunun yanı sıra Nişancı Yenileme Alanı içerisinde bulunan 153 ada ile Nişancı Caddesi üzerinde kısmen yer almaktadır. Bölgede 20. Yy'ın önemli sanayi alanlarından biri Feshane-i Amire binası günümüzde Sosyal ve Kültürel Tesis Alanı niteliğinde fuar alanı olarak kullanılmaktadır.
- **Dini Alanlar:** Alanda bulunan yapıların %2 lik kısmını oluşturmaktadır. Külliye, cami, tekke, türbe ve kiliseleri kapsayan dini yapılar Zal Paşa Caddese ile Abdurahman Şeref Bey Caddeleri etrafında daha yoğun bir şekilde yer almakta olup, alan içerisinde orantılı bir şekilde dağılım görmek mümkündür. Alanda 1 külliye, 12 cami/mescit, 2 tekke ile 10 türbenin yanı sıra birçok hazire ve 1 tane kilise yapısı yer almaktadır.
- **Eğitim Alanları:** Alanda bulunan yapıların %1 lik kısmını oluşturmaktadır. Eğitim yapıları içerisinde ilk ve orta dereceli okulların yanı sıra, kreş ve eğitim kursları da yer almaktadır. Bu yapılardan 3 tanesi ilk ve orta dereceli okul olup, diğerleri vakıf ve özel kurumlara ait yapılardır.
- **Sosyal ve Kültürel Tesis Alanları:** Alanın %1 lik kısmını oluşturan yapılar içerisinde yurt, çocuk yuvası ile kültürel tesis alanları yer almaktadır. Feshane-i Amire binası günümüzde bu amaçla kullanılmaktadır.
- **Sağlık Alanları:** Alanın %1 den az kısmını oluşturan sağlık yapıları içerisinde 2 adet sağlık ocağı ve 2 adet diş polikliniği yer almaktadır.
- **İdari Yapılar:** Alanda bulunan yapıların %1 den az kısmını oluşturmaktadır. Bunlar, Eyüpsultan Belediyesi, Nişancı Mahallesi muhtarlık binası ve Eyüpsultan iskelesi gibi kamuya ait yerleri kapsar.
- **Diğer Yapılar:** Alanda bulunan diğer yapılar, alanın yaklaşık %5 lik kısmını oluşturmaktadır. İnşaat halinde veya boş olan kullanılmayan yapılar, trafo, depo ve müştemilatlar bu grupta toplanmıştır. Alanın %3 lük bölümünü kapsayan Haliç kıyısında yer alan otopark alanı günümüzde Eminönü - Alibeyköy Tramvay hattı çalışmaları kapsamında şantiye sahası olarak kullanılmaktadır (Şekil 5.3 – Bkz. Ek C.4).

Şekil 5.4: Park Alanları

- **Yeşil Alanlar:** Çalışma alanının %14 lük kısmını oluşturmaktadır. Yeşil alanlar içerisinde %9 luk dilim aktif olarak kullanılan park alanlarını, %3 lük dilim pasif olarak kullanılan mezarlık alanlarını, %2 lik dilim ise kazıklı yol üzerinde refüjlerde bulunan yeşil bant alanlarını teşkil eder. Aktif olarak kullanılan park alanları arasında, %5 orana sahip Haliç kıyısında bulunan lunapark alanının, İBB tarafından yürütülen çalışmalar kapsamında kaldırılarak Tasavvuf Müzesi projesi yapılması planlanmaktadır. İmar planlarında park alanı olarak belirtilen 354 adadaki alanlar üzerinde tek katlı gecekonduların olduğu görülmektedir.
- **Otopark Alanları:** Nişancı Mahallesinde yer alan otopark alanları, bölgenin %1 lik kısmından daha az yer teşkil etmektedir. Bunlarda özel olarak açılmış otoparklardır. Ayrıca Nişancı Yenileme Alanı içerisinde yer alan Balçık Tekkesinin arazisi de günümüzde otopark olarak kullanılmaktadır. Haliç sahil şeridinde yer alan ve tramvay hattı çalışmaları başlamadan önce alanın %3 lük bölümünü kapsayan otopark alanı, günümüzde şantiye sahası olarak kullanılmaktadır (Şekil 5.4).

5.2.4 Kat analizi

Şekil 5.5: Kat Analizi

Kat analizleri değerlendirilirken bodrum katlar değerlendirme kapsamına alınmamış olup, bina girişinin bulunduğu kattan itibaren, kat adedi analizleri oluşturulmuştur.

Tek Katlı: Çalışma alanı içerisinde %18 oranında, **303 adet** tek katlı yapı bulunmaktadır. Dini mimari eserler ile medrese, hamam yapılarının yanısıra Feshane-i Amire binası, Ateş tuğla fabrikası gibi sanayi yapıları da tek katlıdır. Yapıların büyük çoğunluğu ise niteliksizdir.

2 (İki) Katlı: Çalışma alanı içerisinde %22,5 oranında, **374 adet** iki katlı yapı bulunmaktadır. Çoğunluğunu niteliksiz yapıların oluşturduğu iki katlı yapılar arasında geleneksel sivil mimarlık örneklerini de görmek mümkündür.

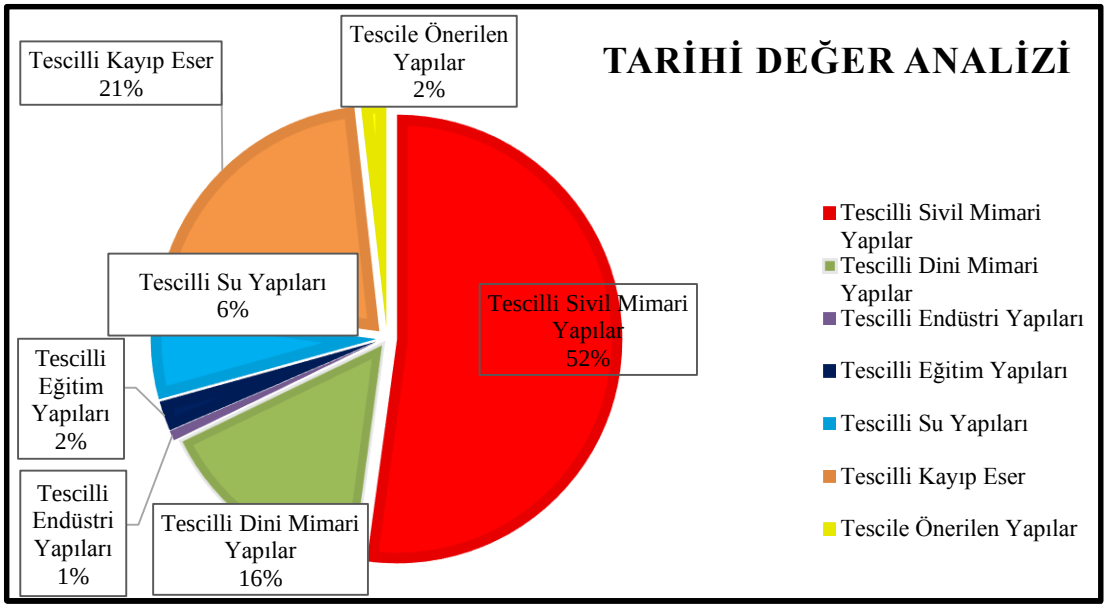
3 (Üç) Katlı: Çalışma alanı içerisinde %30 oranında, **494 adet** üç katlı yapı bulunmaktadır. Çoğunluğunu niteliksiz veya ruhsatlı yeni yapılaşmaların oluşturduğu üç katlı yapılar arasında, geleneksel sivil mimarlık örneklerini de görmek mümkündür.

4 (Dört) Katlı: Çalışma alanı içerisinde %22,5 oranında, **378 adet** dört katlı yapı bulunmaktadır. Bu yapılar genellikle betonarme karkas sistemde yapılmış apartmanlardır.

5 (Beş) Katlı: Çalışma alanı içerisinde %7 oranında, **119 adet** beş katlı yapı bulunmaktadır. Bu yapılar genellikle betonarme karkas sistemde yapılmış apartmanlardır.

Daha fazla: Çalışma alanı içerisinde %1 den az, **12 adet** beş kattan daha yüksek yapı bulunmakt.adır. Bu yapıların tamamı betonarme olup, konut veya konut + ticaret kullanımlı yapılarıdır (Şekil 5.5 – Bkz. Ek C.5).

5.2.5 Tarihi değer analizi

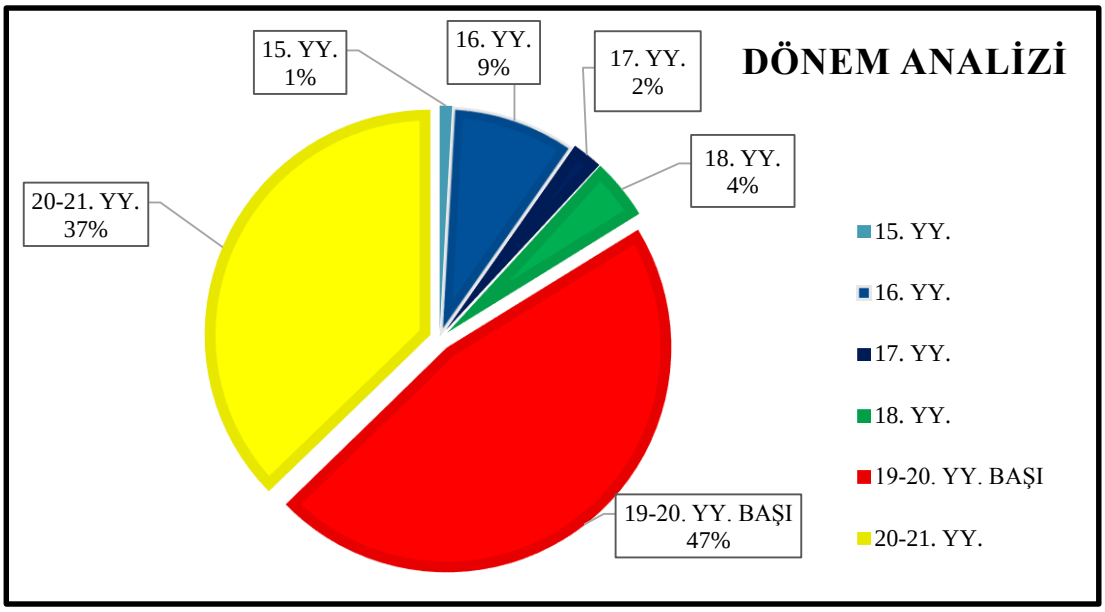
Şekil 5.6: Tarihi Değer Analizi

Nişancı Mahallesinde, 15. Yüzyıldan günümüze kadar ulaşabilmiş olan tescilli yapılar mevcuttur (Şekil 5.6 – Bkz. Ek C.6). Tescilli anıt eser ve sivil mimarlık örneklerinin yoğun bölümünün Zalpaşa – Çömlekçiler Caddeleri aksı ile Nişancı Meydanı etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Zalpaşa – Çömlekçiler aksında; Zal Mahmut Paşa Külliyesi, Kızıl Mescit, Selahi Bey Cami, Deftedar Cami, Arpacı Hayrettin Cami, Çömlekçiler Hamamı vs. yapılar, Nişancı Meydanı etrafında ise semte adını veren Nişancı Mustafa Paşa Cami, Kangirili Mustafa Efendi Tekkesi gibi birçok anıtsal eser ve sivil mimarlık örnekleri de yoğun bir şekilde bulunmaktadır.

Alanda bulunan tescilli yapıların % 86 lık bölümü 1977 yılında (15.01.1977 tarih, 9591 sayılı karar ile), %4 lük bölümü 2008 yılına kadar, %9 luk bölümü 2008 yılında (15.10.2008 tarih, 2117 sayılı karar ile), kalan %1 lik bölümü ise 2008 yılı sonrasında tescil edilmiştir.

- **Tescilli Sivil Mimari Yapılar:** Tescilli yapıların %52 lık bölümünü kapsayan sivil mimari yapılar genellikle 19. yy sonu ve 20. yy. başında yapılmıştır. 73 ada 24 parsel ve 64 ada 6 parselde yer alan sivil mimarlık örneklerinin büyük bir kısmı yıkılmış olup, kalıntıları mevcuttur.
- **Tescilli Dini Mimari Yapılar:** Tescilli yapıların %16 lük bölümünü kapsayan dini mimari yapılar külliye, cami, mescit, türbe, hazire, tekke ve kilise yapılarıdır. Alanda 15. yy.dan kalma kalıntılar da görmek mümkündür (Balçık Tekkesi).
- **Tescilli Endüstri Yapıları:** Tescilli yapıların %1 lik bölümünü kapsayan endüstri yapıları arasında Feshane-i Amire Binası ile Çömlekçiler Caddesi üzerinde yer alan Ateş Tuğla Fabrikası bulunmaktadır. Feshane-i Amire binası günümüzde fuar alanı olarak kullanılırken, Ateş Tuğla fabrikası atıl durumda bırakılmıştır. Çömlekçiler Caddesi Sokak sağlıklaştırma projesi kapsamında yeni işlev önerisi getirilecektir.
- **Tescilli Eğitim Yapıları:** Tescilli yapıların %2 lik bölümünü kapsayan eğitim yapıları arasında Mektep, Askeri Rüşdiye, Medrese yapıları bulunmakta olup, genellikle sosyal ve kültürel amaçlı kullanılmaktadır.
- **Tescilli Su Yapıları:** Tescilli yapıların %6 lık bölümünü kapsayan su yapıları arasında pek çok çeşme yer almaktadır. Ayrıca Mimar Sinan eseri olan Çömlekçiler Hamamı günümüze ulaşmış en önemli yapılar arasındadır. Özel mülkiyette olan yapı günümüzde oldukça bakımsız durumdadır. Çömlekçiler Caddesi Sokak sağlıklaştırma projesi kapsamında yeni işlev önerisi getirilecektir.
- **Tescilli Kayıp Eser:** Tescilli yapıların %21 lik bölümü bakımsızlık, yangın gibi sebeplerle kaybolmuş olup, yapıların büyük çoğunluğunu ahşap sivil mimari yapıların oluşturduğu anlaşılmaktadır. Kayıp eserlerin olduğu parsellere daha sonradan betonarme yapılar yapıldığı da görülmektedir.
- **Tescile Önerilen Yapılar:** Alan çalışmaları esnasında günümüze kadar ulaşmış dönem izleri taşıyan yapılar da tespit edilmiştir. Ancak, tescile önerilen yapılar az sayıda olup alanın %2 lük bölümü kapsamaktadır.

5.2.6 Dönem analizi

Şekil 5.7: Dönem Analizi

Çalışma alanında bulunan tescilli ve tescile önerilen yapıların hangi dönemde yapıldıkları incelenmiş, tescilsiz yapılar değerlendirme kapsamına alınmamıştır (Şekil 5.7 – Bkz. Ek C.7). Dönem analizleri yapılırken, yapılar yüzyıllara göre ayrıştırılmış, ancak çoğunluğunu sivil mimarlık örneklerinin oluşturduğu 19-20 ve 21. Yüzyıllara ait değerlendirmeler ayrı ayrı yapılamamıştır. Sivil mimarlık örneklerinin hangi tarihte yapıldıkları kesin olarak bilinemediğinden özgünlüğünü korumuş olan yapılar 19-20.yy başı olarak değerlendirilirken, niteliksiz durumda, özgünlüğünü yitirerek sonradan betonarme olarak yapılan yapılar ile yıkılarak rekonstrüksiyonu yapılan yapılar 20-21. Yy. olarak değerlendirilmiştir.

15. Yüzyıl: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %1'den az oranında 15. Yüzyıldan günümüze ulaşabilmiş yapı ve yapı kalıntıları bulunmaktadır. Selahi Bey Camii ve Balçık Tekkesi kalıntıları önemli eserlerdir. Arpacı Hayrettin Mescidi de bu dönemden günümüze ulaşmış, ancak 20. yüzyılda özgün plan ve cephe düzeninden farklı şekilde yenilenmiştir.

16. Yüzyıl: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %9 oranında 16. Yüzyıldan günümüze ulaşabilmiş anıt eserler bulunmaktadır. Semte adını veren Nişancı Mustafa Paşa Cami'nin yanı sıra Zal Paşa Külliyesi, Defterdar cami, Arakiyeci cami, Baba Haydar Cami, Münzevi cami, Çömlekçiler Hamamı gibi pekçok önemli eser yer almaktadır. 16. yy. eseri olan Nazperver Camii 1940 yılında yıkılmış, uzun

bir müddet bu şekilde bırakılmış, 1987 yılında temel kalıntıları ortaya çıkarılmış ve 2008 yılında yeniden inşa edilmiştir.

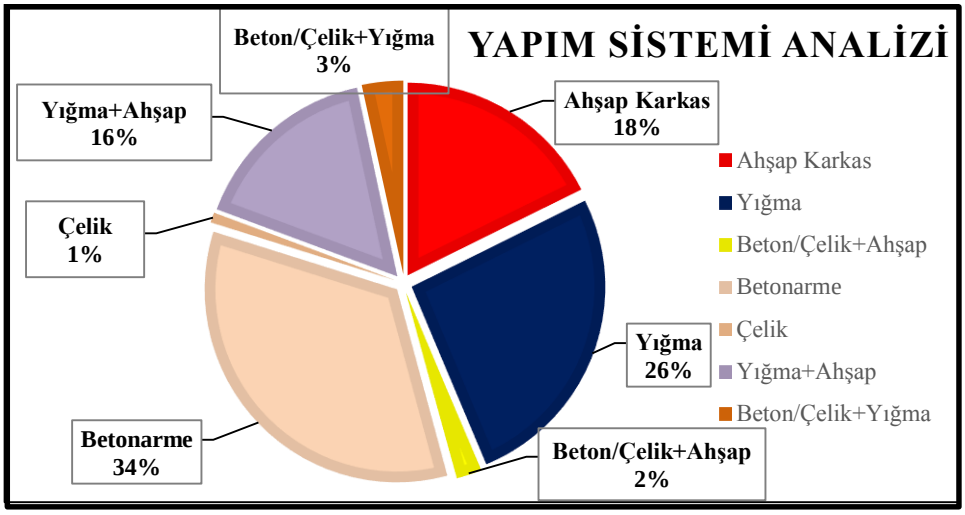
17. Yüzyıl: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %3 oranında 17. Yüzyıldan günümüze ulaşabilmiş anıt eserler bulunmaktadır. Aşçıbaşı cami, Nakkaş Hüseyin Paşa Türbesi, Sivasi Türbesi bu dönemde yapılmıştır.

18. Yüzyıl: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %6 oranında 18. Yüzyıldan günümüze ulaşabilmiş yapı bulunmaktadır. Kangirili Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyhülislam Mustafa Efendi Tekkesi, Beşirağa Medresesi gibi önemli yapılar ile birçok çeşme bu dönemde yapılmıştır. Ayrıca 16. Yy. Mimar Sinan eseri olan Nişancı Mustafa Paşa Camii bu dönemde yangın geçirmiş ve büyük ölçüde yenilenmiştir.

19. Yüzyıl - 20. Yüzyıl Başı: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %47 oranında 19. Yüzyıl ve 20. Yüzyıl başından günümüze ulaşabilmiş sivil mimarlık örnekleri bulunmaktadır.

20. Yüzyıl Sonu - 21. Yüzyıl: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde bulunan yapıların %38 oranında 20. ve 21. Yüzyılda yapıldığı anlaşılmaktadır. Çoğunluğunu, yıkılmış olan tescilli yapıların yerine yapılmış, betonarme yapılar oluşturmaktadır. Ayrıca günümüzde rekonstrüksiyon çalışması yapılmış sivil mimarlık örnekleri de bulunmaktadır.

5.2.7 Yapım sistemi analizi

Şekil 5.8: Yapı Sistemi Analizi

Çalışma alanında bulunan tescilli ve tescile önerilen yapılar, yapım sistemleri açısından incelenmiş olup tamamına yakınını betonarme yapıların oluşturduğu tescilsiz yapılar değerlendirme kapsamına alınmamıştır (Şekil 5.8 – Bkz. Ek C.8).

Betonarme: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %34 oranında betonarme yapı bulunması, özellikle terk edilmiş ahşap yapıların bakımsızlık sebebi ile çökmesi sonucu yerine betonarme yapılar inşa edildiği kanaatini doğurmaktadır.

Çelik: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %1 oranında bulunmaktadır. Yapılan çelik konstrüksiyon, sökülüp takılabilen yapılar ticari amaçla kullanılmaktadır. Yıkılmış olan tescilli yapı parsellerinde zamanla semtin ihtiyacına göre, sökülüp takılabilen malzemelerden yapı yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu yapılardan 2 tanesi Zal Paşa caddesi üzerinde yer almaktadır.

Yığma: Çalışma alanında %26 oranında bulunan yığma yapılar, genellikle anıtsal yapı niteliği taşıyan külliye, cami, türbe, medrese vb. yapılardır. Yığma yapıların büyük çoğunluğu taş ve tuğla malzeme ile inşa edilen yapılardır. Nitelikli tuğla cephelerin sayısı azdır.

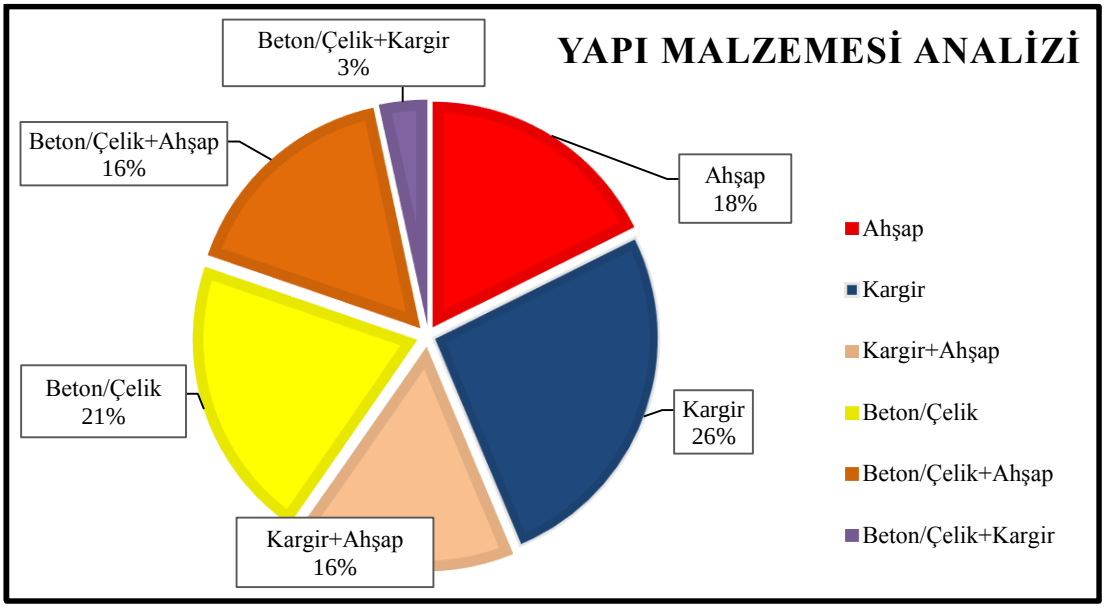
Ahşap Karkas: Çalışma alanında %18 oranında bulunan ahşap karkas yapılar, sivil mimari örnekleridir. Yoğun olarak Selahi Çıkmazı ve Arpacı Hayrettin Sokak üzerinde bulunmakta olup kalan kısım ise alanda dağınık olarak yer almaktadır.

Yığma + Ahşap: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %16 oranında zemin katlarda taş veya tuğla, üst katlarda ahşap malzemenin kullanıldığı yapıları görmek mümkündür. Sivil mimari yapıların yanı sıra Baba Haydar Cami, Selami Tekkesi gibi yapılarda kullanılmıştır.

Ahşap + Beton / Çelik: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %2 oranında bulunmaktadır. Bodrum katlar perde beton, üst katlar ahşap karkas sistemde inşa edilen sivil mimarlık örnekleri vardır.

Yığma + Beton / Çelik: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %3 oranında bulunmaktadır. Çömlekçiler Caddesi üzerinde yer alan Ateş Tuğla Fabrikasında özgün kargir duvarların gerisinde betonarme konstrüksiyon ile karma bir yapı oluştuğu görülmektedir. Ayrıca tarihi Feshane Binası da çelik konstrüksiyondan yapılmasına karşın, kalın yığma duvarlar ile karma bir sistem teşkil etmektedir.

5.2.8 Yapı malzemesi analizi

Şekil 5.9: Yapı Malzemesi Analizi

Çalışma alanında bulunan tescilli ve tescile önerilen yapılar, yapım sistemleri açısından incelenmiş olup tamamına yakınını betonarme yapıların oluşturduğu tescilsiz yapılar değerlendirme kapsamına alınmamıştır (Şekil 5.9 – Bkz. Ek C.9).

Ahşap: Çalışma alanı içerisinde, %18 oranında ahşap sivil mimarlık örneği yapı bulunmaktadır.

Kargir: Çalışma alanı içerisinde, %26 oranında kargir malzeme kullanılmıştır. Kargir yapıların %11'inde yalnızca taş, %1'in de yalnızca tuğla, %14 ün de ise taş+tuğla malzeme kullanılmıştır. Zal Mahmut Paşa Külliyesi, Selahi Bey Cami, Kızıl Mescit vs. gibi birçok camii, türbe, tekke, medrese, hamam, çeşme ve sivil mimarlık örneği bulunmaktadır. Genel olarak bakıldığında çeşme ve türbe yapıları ile cami ve tekkelerin bir kısmında yalnızca taş malzeme kullanıldığı görülmektedir. Çömlekçiler Caddesi üzerinde yalnızca tuğla malzemenin kullanıldığı, ancak cephe süsleme elemanlarının taş olduğu nadide bir sivil mimarlık örneği bulunmaktadır.

Kargir + Ahşap: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %16 oranında zemin katlarda taş veya tuğla, üst katlarda ahşap malzemenin kullanıldığı yapıları görmek mümkündür. Sivil mimari yapıların yanı sıra Baba Haydar Cami, Selahi Tekkesi gibi yapılarda kullanılmıştır.

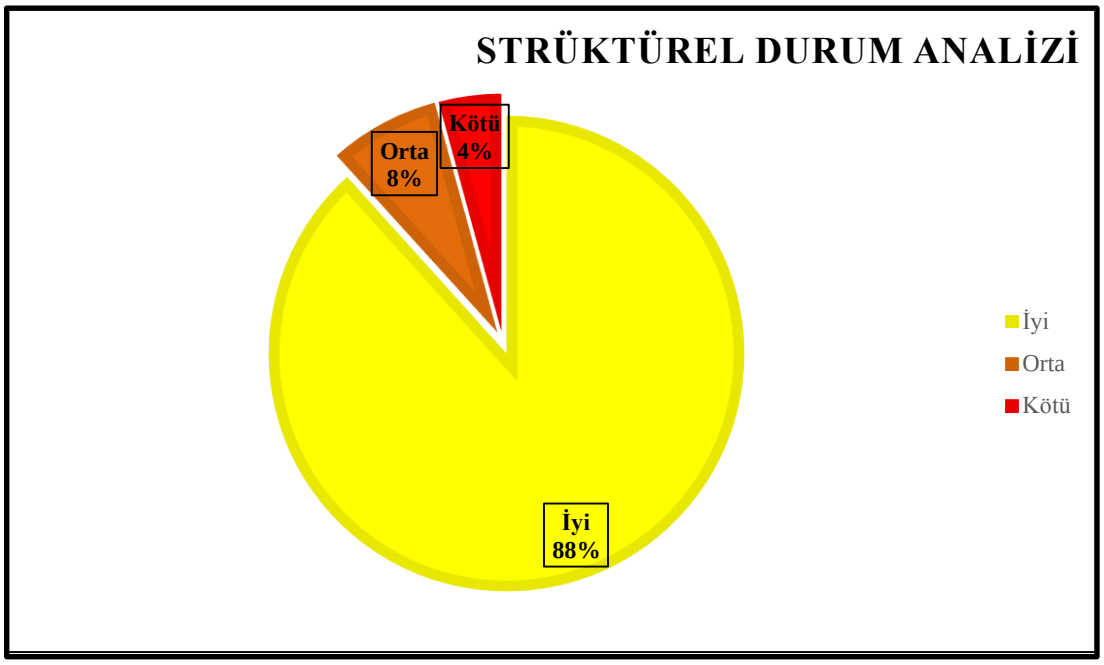
Beton / Çelik: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %21 oranında beton / çelik yapı malzemesi kullanılmıştır. Bunlar, genellikle yıkılarak özgünlüğünü kaybetmiş, tescilli parsellerde sonradan yapılan niteliksiz konut yapılarıdır.

Beton / Çelik + Ahşap: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %16 oranında bulunmaktadır. Bu malzemeler genellikle restorasyon veya rekonstrüksiyon projeleri onaylı yapılarda kullanılmıştır. Bodrum katlar perde beton, üst katlar ahşap karkas sistemde inşa edilen sivil mimarlık örneği yapılar vardır. Ancak çoğunluğunu tamamen betonarme inşa edilerek cephe yüzeyi ahşap kaplı olan yapılar oluşturmaktadır.

Beton / Çelik + Kargir: Çalışma alanı içerisinde, tescilli parseller üzerinde %3 oranında bulunmaktadır. Çömlekçiler Caddesi üzerinde yer alan Ateş Tuğla Fabrikasında özgün kargir duvarların gerisinde betonarme konstrüksiyon ile karma bir yapı oluştuğu görülmektedir.

5.2.9 Strüktürel durum analizi

Çalışma alanında bulunan tescilli ve tescile önerilen yapılar, strüktürel durumları açısından incelenmiş olup tamamına yakınını betonarme yapıların oluşturduğu tescilsiz yapılar değerlendirme kapsamına alınmamıştır. Her yapı için 'iyi', 'orta' ve 'kötü' olarak değerlendirilmiştir (Şekil 5.10 – Bkz. Ek C.10).

Şekil 5.10: Strüktürel Durum Analizi

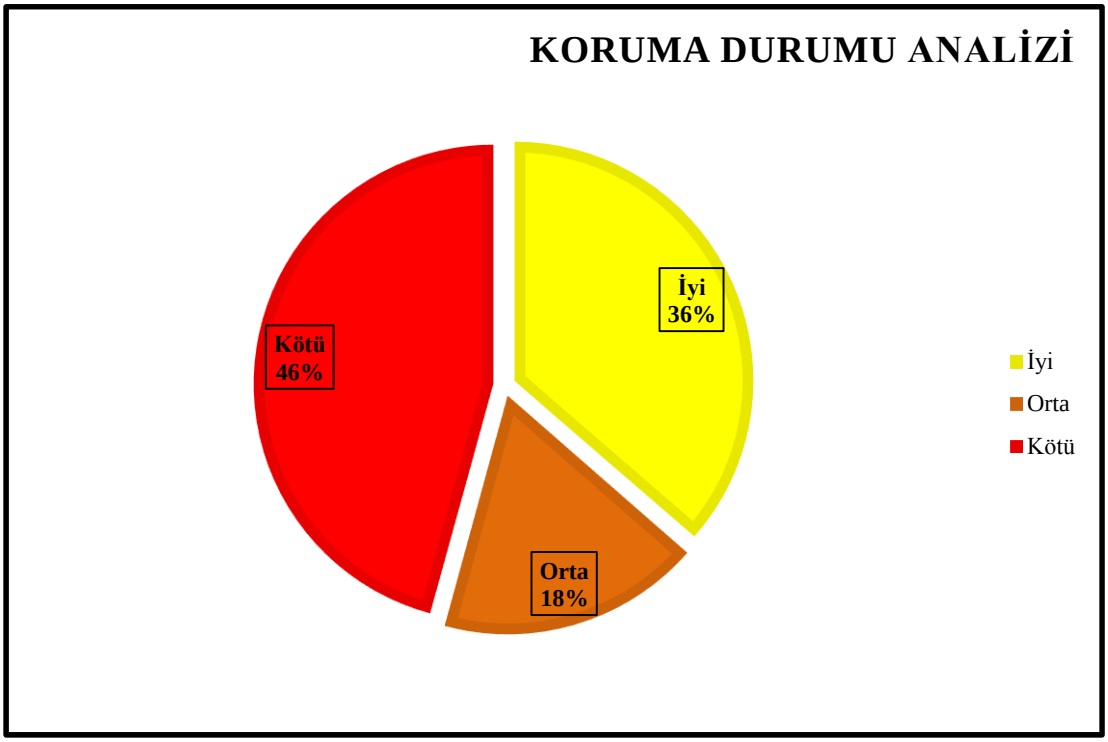
İyi: Strüktürel durumu ‘iyi ‘ olarak değerlendirilen yapıların taşıyıcı sisteminde gözle görülür herhangi bir soruna rastlanmamış, taşıyıcı sistemleri sağlıklı bulunmuştur. Alanda ‘iyi’ olarak nitelendirilen yapıların, tescilli yapılar içerisindeki oranı %88’dir.

Orta: Strüktürel durumu ‘orta’ olarak değerlendirilen yapıların strüktürel sorunlarının bazı malzemelerin değiştirilmesi veya takviyesi ile taşıyıcı sistemi sağlamlaştırılarak, kısmi onarımlar ile giderilebileceği yapılardır. Strüktürel durumları orta olarak değerlendirilen yapıların, tescilli yapılar içerisindeki oranı %8’dir.

Kötü: Strüktürel durumu ‘kötü’ olarak değerlendirilen yapıların oranı ise %4’dür. Bu yapılar genellikle döşemeleri çökmüş, büyük hasar görmüş ahşap yapılardır.

5.2.10 Koruma durumu analizi

Çalışma alanında bulunan tescilli ve tescile önerilen yapılar, koruma durumları açısından incelenmiş olup tamamına yakınını betonarme yapıların oluşturduğu tescilsiz yapılar değerlendirme kapsamına alınmamıştır. Her yapı için ‘iyi’, ‘orta’ ve ‘kötü’ olarak değerlendirilmiştir (Şekil 5.11 – Bkz. Ek C.11).

Şekil 5.11: Koruma Durum Analizi

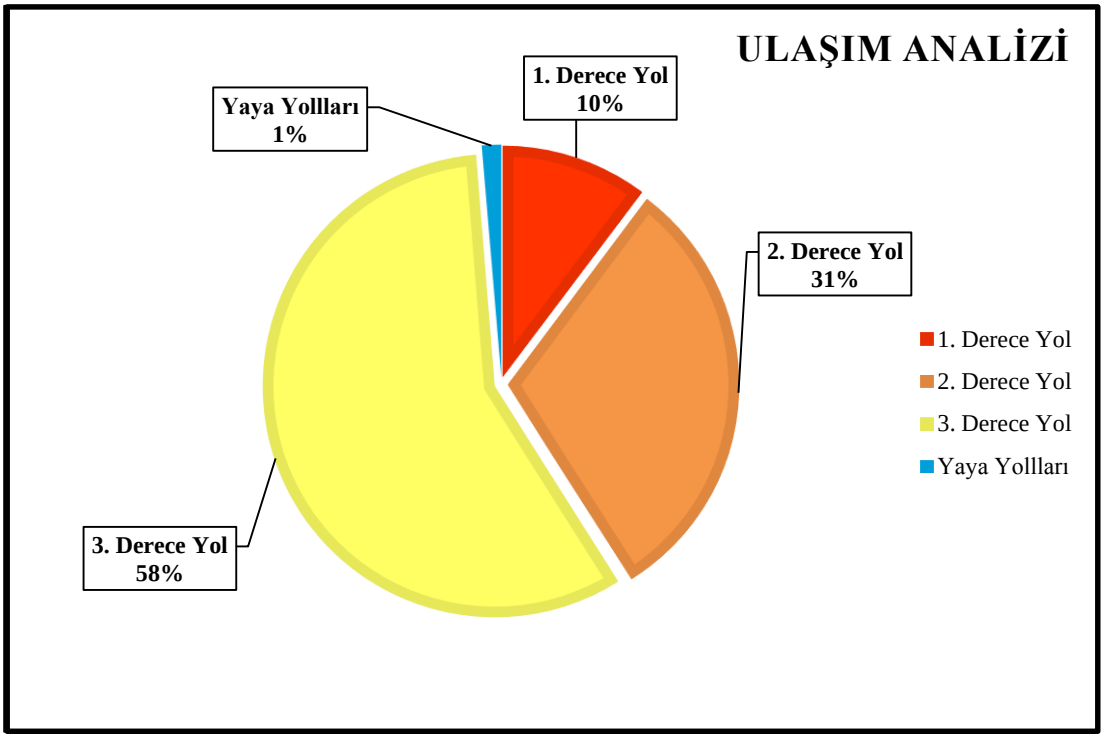
İyi: Koruma durumu ‘iyi ‘ olarak değerlendirilen yapıların malzeme ve yapım tekniği olarak özgünlüğünü koruyabilmiştir. Alanda ‘iyi’ olarak nitelendirilen yapıların, tescilli yapılar içerisindeki oranı %36’dır.

Orta: Koruma durumu ‘orta’ olarak değerlendirilen yapılar, cephe düzenlerine bakıldığında özgünlüğünü yitirerek, malzeme değişikliği yapıldığı görülmektedir. Koruma durumları orta olarak değerlendirilen yapıların, tescilli yapılar içerisindeki oranı %18’dir.

Kötü: Koruma durumu ‘kötü’ olarak değerlendirilen yapıların oranı ise %46’dır. Bu yapılar genellikle döşemeleri çökmüş, büyük hasar görmüş, özgünlüğünü tamamen yitirmiş yapılardır.

5.2.11 Ulaşım analizi

Çalışma alanıda yolların durumu incelenerek ana arterler, otobüs güzergahları, tali yollar ve yaya yolları belirtilmiştir (Şekil 5.12 – Bkz. Ek C.12).

Şekil 5.12: Koruma Durum Analizi

1. Derece Yol: Ankarayı Edirne’ye bağlayan şehirlerarası bir yol olarak yapılan D-100 karayolu, günümüzde şehiriçi bir yola dönüşmüş olup, yoğun trafik ağına sahiptir.

2. Derece Yol: D-100 karayoluna bağlantıyı sağlayan ve otobüs güzergahlarının geçtiği yollardır.

3. Derece Yol: Şehiriçinde otobüs güzergahı haricinde yer alan araç trafiğinin bulunduğu yollardır.

Yaya Yolları: Taşıt trafiğine kapatılmış yollardır.

Deniz Ulaşımı: Mahalle sınırları içerisinde kalan Eyüpsultan İskelesinden şehir vapur hatlarıyla Eyüpsultan-Üsküdar vapur seferleri gerçekleşmektedir. Aynı zamanda kayıklarla Eyüpsultan – Sütlüce seferleri de yapılmaktadır.

5.2.12 Sentez

Eyüpsultan Kentsel Sit Alanı, kültürel, doğal, tarihi ve arkeolojik değerleri bir arada barındıran, kentsel, ulusal ve uluslararası öneme sahip alanlardan biridir. Bu analiz çalışma ile, hâlihazır haritaları üzerinden yerinde gözlem ve tespitler ile hazırlanmış olan analiz paftalarının sentezi yapılarak (Bkz. Ek C.13), alanın sorunlarının tespiti yapılmıştır.

Dini merkezlerden biri olma kimliğini her zaman koruyan Eyüpsultan semtinde, mihmandar ziyareti oldukça yoğun bir şekilde devamlılık arz etmektedir. Eminönü-Alibeyköy Tramvay Hattı çalışmaları Haliç sahilinde devam ederken, çalışmaların tamamlanmasının ardından yoğunluğun daha da fazla artacağı düşünülmektedir.

Şekil 5.13: Eminönü-Alibeyköy tramvay hattı çalışmaları 2018.

Yenileme alanları da dahil olmak üzere alanda yoğun bir yapılaşmanın olduğu, boş kısımların 63 ada 72 parselde yer alan Amcazade Arazisi ile Haliç kıyısına paralel sahil şeridinde yer aldığı görülmektedir.

3621 sayılı kıyı kanununda "*Kıyılar, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır, Kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir*" denmekte olup, kazıklı yol ile Haliç kıyı şeridi bağlantının kopmuş olması alana yönelik önemli sorunlardan birisidir. Ayrıca; kıyı şeridinde bulunan parsellerin etraflarının çevrili olması, yaya gezinti yollarının bulunmaması, rekreasyon ve otopark alanlarının az olması yaşam kalitesini düşürmekte olup sosyokültürel-turizm faaliyetleri açısından olumsuz etki oluşturmaktadır. Aynı zamanda Haliç kıyı şeridinin tarihi süreç içerisinde dolgularla genişletilmesinin yanı sıra günümüzde de Eminönü-Alibeyköy tramvay hattı çalışmaları için Feshane ve Eyüp Anadolu Lisesi arasında kalan yaklaşık 900 metre mesafede denize çakılan kazıklarla (Şekil 5.13), yapılacak olan dolgular, doğal kıyı şeridini bozmaktadır.

Alanda yer alan yapıların çoğunluğu tamamen kullanılmakta iken, %1 lik oranda kısmen kullanılan tescilli yapılar ile %2 lik oranda kullanılmayarak terk edilen tescilli yapılar olduğu görülmektedir. Bakımsızlıktan ve günümüz konfor koşullarını sağlayamadığından terk edilen tescilli sivil mimari yapılar zaman içerisinde yok olma tehdidiyle karşı karşıya kalmaktadır. Zal Paşa - Çömlekçiler Caddeleri, Arpacı Hayrettin Sokak, Selahi Çıkmazı gibi yerlerde iyi durumda olan ancak kaderine terk edilmiş yapılarla karşılaşılmaktadır. Bu şekilde terk edilerek son yıllarda yıkılan ve harabe durumunda olan yapılar, karşı karşıya kalınan tehditleri gözler önüne sermektedir.

Yenileme alanlarına ve çevresine baktığımızda kullanılmayan önemli yapıları görebilmekteyiz. 2 numara ile belirtilen alanda restorasyon çalışmaları devam eden Murat Buhari Tekkesi yer alırken, 3 ve 4 numara ile belirtilen alanda 1 sivil mimarlık örneği, 1 tane de tescile önerilen yapının kullanılmadığı, Çömlekçiler caddesine bakan adalarda ise Çömlekçiler Hamamı ve Ateş Tuğla Fabrikası gibi iki önemli yapının da yıllardır kullanılmadığı görülmektedir.

Yapıların çoğunluğunu konut kullanımı oluştururken, ticaret aksının Otakçılar Caddesi'nde yoğunlaştığı ancak ara sokaklara girildiğinde meri imar planında konut

alanı olarak gözüken yerlerde imalathanelerin yer aldığı görülmektedir. İmalathaneler, Nişancı Meydanı'na yakın mesafelerde aynı zamanda 2 numara ile belirtilen Yenileme Alanı içerisinde bulunmakta olup, gürültü ve ses açısından konut alanı içerisinde yer alması uygun bulunmamaktadır. 73 ada 39 parselde yer alan sivil mimarlık örneğinin kısmen imalathane olarak kullanımı büyük bir hatadır (Şekil 5.14). Konut+ticaret kullanımı ise, yoğun olarak Eyüp Sultan Bulvarı ile 3 ve 4 numara ile belirtilen Yenileme Alanına ile çevresinde yer almaktadır.

Şekil 5.14: 73 Ada 39 Parsel (Keskin, T. 2018 – KMKM Arşivi).

Alan içerisinde yüksek kısımlarda Haliç manzarasına hakim bakı noktalarıda bulunmaktadır. Zahireci sokak, Nazırağa Yokuşu, Amcazade Arazisi gibi yerler Haliç manzarasına hakimken, 65 ada 36-37 parsellerin Zal Mahmut Paşa Külliyesi ve Şah Sultan Külliyesi gibi önemli eserlerin arasında tarihi dokuyla iç içe olduğu görülmektedir. 65 ada, 24 parselde yer alan Eyüp Askeri Rüşdiyesi, 2007 yılında

Kültür ve Turizm Bakanlığınca özel müze statüsü verilerek sergileme ve uygulama projeleri tamamlanmış ancak günümüzde farklı işlevde kullanılmaktadır.

Alanda bulunan mevcut yapı yoğunluğu ile imar planları karşılaştırıldığında büyük ölçüde yoğun bir yapılaşma oluştuğu aşikardır. Oluşan bu yapılaşma aynı zamanda gabari (H:Yükseklik) olarak da plan ölçülerini aşmaktadır. İmar planlarında gabari genel olarak Eyüp Sultan Bulvarı hariç 9.50 (3 Kat) olmasına karşın, mevcut yapı oluşumunun %30'unun 9.50 den yüksek olduğu görülmektedir. Bu hem Haliç siluetinin bozulmasına, hem de geleneksel dokunun yüksek yapılaşma içerisinde kaybolmasına neden olmaktadır. Alanda bulunan yapıların %40 ı tek ve iki katlı olup (677 adet), tescilli eserler haricinde yaklaşık %25 lik oranda niteliksiz yapılaşmalar bulunmaktadır.

Yenileme Alanları ve çevrelerine baktığımızda da 2 numara ile belirtilen alanda yüksek gabarideki yapılaşmaların daha yoğun olduğu görülmektedir. Aynı zamanda 3 numara ile belirtilen alanda Balçık Tekkesinin yanında bulunan 5 ve 6 katlı yapılaşmaların Haliç silüetini etkilediği görülmektedir.

Alanda 280 adet tescilli parsel yer almakta olup, bu yapıların % 86 lık bölümü 1977 yılında (15.01.1977 tarih, 9591 sayılı karar ile), %4 lük bölümü 2008 yılına kadar, %9 luk bölümü 2008 yılında (15.10.2008 tarih, 2117 sayılı karar ile), kalan %1 lik bölümü ise 2008 yılı sonrasında tescil edilmiştir. Ancak tescilli yapıların %21'lik kısmının bakımsızlık, yangın gibi sebeplerle kaybolmuş olduğu, bu yapılarında büyük çoğunluğunu ahşap sivil mimari yapıların oluşturduğu anlaşılmaktadır. Kayıp eserlerin olduğu parsellere daha sonradan betonarme yapılar yapıldığı da görülmektedir.

Yenileme Alanları ve çevrelerine baktığımızda Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Camii, Balçık Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Tekkesi yenileme alanı içerisinde yer alırken çevrelerinde Çömlekçiler Hamamı, Nişancı Mustafa Paşa Cami, Davutağa Cami, Sertarikzade Tekkesi gibi önemli yapılar yer almaktadır.

Alanda 15. Yüzyıldan bu yana günümüze ulaşmış pek çok yapı bulunmaktadır. Semte adını veren Nişancı Mustafa Paşa Cami'nin yanı sıra Zal Paşa Külliyesi, Defterdar Cami, Arakiyeci cami, Baba Haydar Cami, Münzevi Cami, Çömlekçiler Hamamı gibi pekçok önemli eser 16. yüzyılda inşa edilmiştir. Dönem tespiti yapılan bazı eserlerin farklı yüzyıllarda yangın veya yıkım geçirerek yeniden yapıldığı da bilinmektedir. 15. Yüzyıldan günümüze ulaşan Arpacı Hayrettin Mescidi maalesef yakın bir zamanda

özgünlüğünü tamamen yitirerek farklı bir mimari üslupla karşımıza çıkmaktadır (Şekil 5.15). 16. yy. eseri olan Nazperver Camii de 1940 yılında yıkılmış, uzun bir müddet bu şekilde bırakılmış, 1987 yılında temel kalıntıları ortaya çıkarılmış ve 2008 yılında yeniden inşa edilmiştir. Aşçıbaşı cami, Nakkaş Hüseyin Paşa Türbesi, Sivasi Türbesi gibi yapılar 17. Yüzyılda yapılırken, Şeyh Murad Efendi Tekkesi, Şeyhülislam Mustafa Efendi Tekkesi, Beşirağa Medresesi gibi önemli yapılar ile birçok çeşme 18. Yüzyıl eseridir. Şah Sultan Külliyesi de bu yüzyılın bitiminde inşa edilmiştir. Alanda yer alan sivil mimarlık örneklerinin çoğu 19.-20. Yüzyıl başında inşa edilirken, yıkılarak özgünlüğünü yitirmiş ve yeniden yapılan yapıların 20-21. Yüzyıla ait olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 5.15: Arpacı Hayrettin Mescidi Ve Bitişik 54 Parsel Sivil Mimarlık Örneği Eski[122] ve Yeni Durumu.

Alanda bulunan tescilli yapıların %66 ünün özgün, geriye kalan %34 sinin ise özgün niteliğini kaybetmiş yeni betonarme ve çelik yapılardan oluştuğu görülmektedir. Nişancı Mahallesinde bulunan 280 adet tescilli yapının, yaklaşık üçte birlik kısmının özgünlüğünü yitirmiş olması, tarihi eser kaybının ne kadar büyük olduğunun da göstergesidir. Yığma yapılar, anıtsal eserlerden oluşurken, ahşap veya yığma + ahşap yapıların tamamına yakınının sivil mimarlık örneklerinden oluştuğu görülmektedir.

[122] Eyüpsultan Belediyesi EYSAM Arşivi.

Yapım sisteminden farklı olarak cephe yüzeyinde kullanılan malzemelerde dikkate alınarak hazırlanmış olan analiz paftalarında, tamamen betonarme inşa edilerek yalnızca cephesi ahşap kaplanmış olan birçok yapıya rastlanmaktadır (Şekil 5.16). Bu durum koruma grup kararlarına yönelik daha önceden yapılan uygulamaları yansıtmaktadır. Grup kararına göre birçok yapının yalnızca dış cephe görüntüsü aynı kalması koşuluyla özgün durumundan farklı olarak yeniden yapım kararları alınmıştır.

Şekil 5.16: Yenileme Alanı içerisinde 497 Ada 18 Parsel Sivil Mimarlık Örneği'nin Eski[123]ve Yeni Durumu (Keskin, T. 2018).

Yenileme Alanlarına baktığımızda da 3 ve 4 numara ile belirtilen alanlarda yer alan tescilli sivil mimarlık örneklerinin betonarme olarak inşa edildiği, yalnızca cephelerinin ahşap kaplı olduğu görülmektedir. Bu durum yenileme alanları içerisinde yer alan yapıların tescilden düşürülme ihtimallerini doğurmaktadır.

Tescilli parseller üzerinde bulunan yapıların %88'i "iyi" durumda iken, "orta" olarak değerlendirilen yapılar %8, 'kötü' olarak değerlendirilen yapılar ise %4 orandadır. Strüktürel orta ve kötü durumda olan yapılar ile ve korunmuşluk durumları kötü olan yapılar büyük ölçüde sivil mimarlık örneklerinden oluşmakta olup, yok olma tehdidiyle karşı karşıyadırlar. Bu nedenle 1. Derece Acil Önlem Planı kapsamına

[123] İstanbul 1 Numaralı Yenileme Alanı KTVKK Arşivi.

alınması gerekmektedir. Koruma durumu orta ve iyi olan yapılar ise 2. Derece Acil Önlem Planı çerçevesinde korunmaları ve sürdürülebilirliklerinin sağlanması adına çözümler geliştirilmesi gereken yapılardır.

İstanbul Valiliğinin 28.03.2018 tarih ve İl Mahalli İdareler Müdürlüğünün 29482 sayılı yazı ekinde il genelinde tespiti yapılmış metruk yapıların listesi yayınlanarak yasal mevzuat çerçevesinde ilçe belediyesince gereği yapılması istenmektedir. Eyüpsultan İlçesi, Nişancı Mahallesi sınırları içerisinde bulunan tespiti yapılmış olan metruk niteliğindeki yapıların tamamının tescilli olması acı bir tabloyu gözler önüne sermektedir (Çizelge 5.1). Bu yapılara ilişkin dikkat çeken bir diğer nokta da birçoğunun koruma grup tespitlerinin bulunmaması, aynı zamanda rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerinin günümüze kadar yapılmamış olması, tescil edilmelerinin ardından geçen 40 yıllık süreçte eksikliklerimizi ve ihmalkarlıklarımızı yansıtmaktadır.

Ayrıca, 1978 yılında korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen Çömlekçiler Hamamına ait restorasyon projesinin 1987 yılında onaylandığı, Çömlekçiler Hamamı arkasında yer alan 3 katlı taşınmazında II. Grup korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edildiği görülürken, Çömlekçiler Hamamına ilişkin koruma grubuna rastlanmamıştır. Oldukça harap durumda olan yapının çevresinde yapıya bitişik niteliksiz birtakım yapılar tespit edildiği ve çifte hamamın soğukluk bölümünün tamamen yıkıldığı görülmektedir.

Anıtsal yapılara bakıldığında; araç trafiği nedeniyle oluşan hava kirliliğinin, tarihi yapılarda kirli bir tabakanın oluşturduğu ve asit yağmurlarına sebep olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda tarihi sokak dokularının ağır taşıt trafiğine açık olması, bu yolların çevresindeki yapılarda titreşimler ve temellere yapılan baskı ile hasarlara neden olabilmektedir. Alanda yol çalışmaları ile üst üste yapılan asfaltlar Defterdar Caddesi üzerinde bulunan, Yenileme Alanı sınırları içerisindeki Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Cami ve Balçık Tekkesinin zeminlerinin toprağa gömülü hale gelmesine neden olmuştur. Aynı durumu Zal Paşa Caddesi üzerinde yer alan Cezeri Kasım Camisinde de görmek mümkündür. Hubbî Hatun Türbesi ile Mehmed Vusûli Efendi Türbesi de mevcut yol kotuna göre aşağıdadır.

Çizelge 5.1: İstanbul Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğü'nce Tespiti Yapılmış Metruk Niteliğindeki Tescilli Yapılar.

Sayı	Adres	Ada / Parsel	Tescil Tarihi	Koruma Grubu	Proje Onay Tarihi	Fotoğraf 2018
1	Zahireci sok. No:35	134/ 28	15.01.1977 9591	_	_	
2	Zalpaşa cad. No:17	65 / 46	15.01.1977 9591	II 21.07.20103 682	_	
3	Helvacı Şerif sok. No:1	121/ 17	18.03.2014 2157	II 18.03.2014 2157	_	
4	Aşçıbaşı sok. No:25	128/ 11	15.01.1977 9591	_	_	
5	Aşçıbaşı sok. No:15	128/ 15	15.01.1977 9591	_	_	
6	Çinili Çeşme sok. No:15	130/ 34	15.01.1977 9591	_	_	
7	Sofular Yokuşu No:13	336/ 66	15.10.2008 2117	_	_	
8	Babahaydar cad. No:47	68 / 82	15.01.1977 9591	II 08.11.20066 25	25.12.2009 3118	

5.3 Mimari Yapılar

Nişancı Mahallesi sınırları içerisinde yer alan anıt eserler incelenerek, kısaca tarihçeleri, mimari özellikleri ve günümüzdeki durumları hakkında bilgi verilmiştir (Bkz. Ek C.14 – Ek C.15).

5.3.1 Külliyeler

- **Şah Sultan Külliyesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (26.07.2007 tarih 1182 sayılı karar)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Feshane Caddesi üzerinde 65 ada, 20 parselde yer almaktadır (Şekil 5.17-5.18). Kuzeybatısında Zal Mahmut Paşa Külliyesi, güneybatısında Cezeri Kasım Camii, güneydoğusunda Feshane bulunmaktadır. Banisi III. Selim'in kız kardeşi Şah Sultan tarafından 1215/1800 yılında yaptırılmıştır. Türbe, çeşme, sebil, sıbyan mektebi ve hazireden oluşan külliyenin mimari İbrahim Kamil Ağa'dır. Feshane Caddesi üzerinde yer alan avlu giriş kapısının kuzeyinde sebil ve üzerinde yapılmış olan fevkani sıbyan mektebi, güneyinde türbe, batısında ise çeşme ve hazire yer almaktadır. Avlu giriş kapısı üzerinde Mustafa İzzet hattı ile yazılmış kitabesi vardır. Kapının iki yanında avluya açılan pencereler ile küçük kuzu çeşmecikleri bulunmaktadır.

Türbe, içiçe geçmiş kare ve dairenin kesişiminden oluşan planıyla, Ampir ve Barok tarzda inşa edilmiştir. Giriş kapısı önünde sekiz sütunla taşınan revaklı avlu, bir kubbe ve iki tonoz ile örtülüdür. Türbenin köşelerinde dört tane ağırlık kulesi yer alır. İki kat yüksekliğindeki türbenin girişi kuzey cephesindendir. Doğu, batı ve güney cephelerinde alt ve üstte üçer pencere bulunmaktadır.

Sıbyan mektebi, İki katlı, dörtgen planlı kargir bir yapıdır. Fevkani yapının zemin katında, revaklı avlu ve buraya açılan odalar, üst katında ise mektep yer alır. Revaklı avlu, irili ufaklı yarım daire kemerleri, altı adet mermer sütunla taşınmaktadır. Kemer kalınlıkları, duvar kalınlığına göre bir diş incedir. Mektep alt kattaki revağın üzerine bindirilmiş, açık ve kapalı iki kısımdan meydana gelmiştir. Yapının batısında bulanan merdivenle üst kata ulaşılır. Mektebin kuzey, güney ve doğu cephelerine bakan mermer söveli, basık kemerli dörder penceresi vardır.

Şah Sultan Mektebi'nin altında, Feshane Caddesine bakan, tamamen mermerden yapılmış sebil bulunmaktadır. Pencereler arasına ince mermer sütunlar yerleştirilmiştir. Pencereler üzerinde ve geniş saçağının altında 1800 tarihli kitabesi vardır.

Külliyenin batısında, Türbe ile mekteb arasında mermerden yapılmış çeşme yer alır. Kitabesi ve haznesi yoktur. Alnında 1800 (h.1215) tarihli "Maşallah" yazılıdır. Bunun altında ise III. Selim'in bir tuğrası vardır.

Günümüzde fiziksel özgünlüğünü koruyabilmiş olan külliyede, sebil ve sıbyan mektebi işlevsel özgünlüğünü yitirmiş durumdadır. 17.08.2017 tarih, 2699 sayılı kurul kararında türbeye ait rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerinin daha önce 26.07.2007 tarih 1182 sayılı karar ile uygun bulunduğundan bahsedilerek, Şah Sultan Mektebine yönelik iletilen rölöve, restitüsyonun uygun olduğu, restorasyonun düzeltmelerle uygun olduğu, uygulama aşamasında tüm bulgularla restitüsyon projesinin ve uygulama sonrası rapor ve fotoğrafların kurula iletilmesine karar verildiği belirtilmiştir.

Şekil 5.17: Şah Sultan Külliyesinin Feshane Caddesinden Görünümü.[124]

[124] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/sah-sultan-camii/946

Şekil 5.18: Şah Sultan Külliyesi_ Türbe/Sıbyan Mektebi/Çeşme[125]

[125] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/sah-sultan-camii/946

- **Zal Mahmut Paşa Külliyesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (03.12.2008-2235 sayılı kurul kararı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, 65 ada, 19 parselde yer alan külliyeye, Feshane ve Zal Paşa Caddeleri üzerinden giriş yapılmaktadır. Güneyinde Şah Sultan Külliyesi, batısında Selahi Mehmet Bey Camii, güneydoğusunda Feshane bulunmaktadır. Banisi Zal Mahmut Paşa ile eşi (II. Selim'in kızı) Şah Sultan'dır. Mimar Sinan eseri olan yapının inşa tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte Hadikatül Cevami'de 985/1577 yılı olarak geçmektedir.[126]

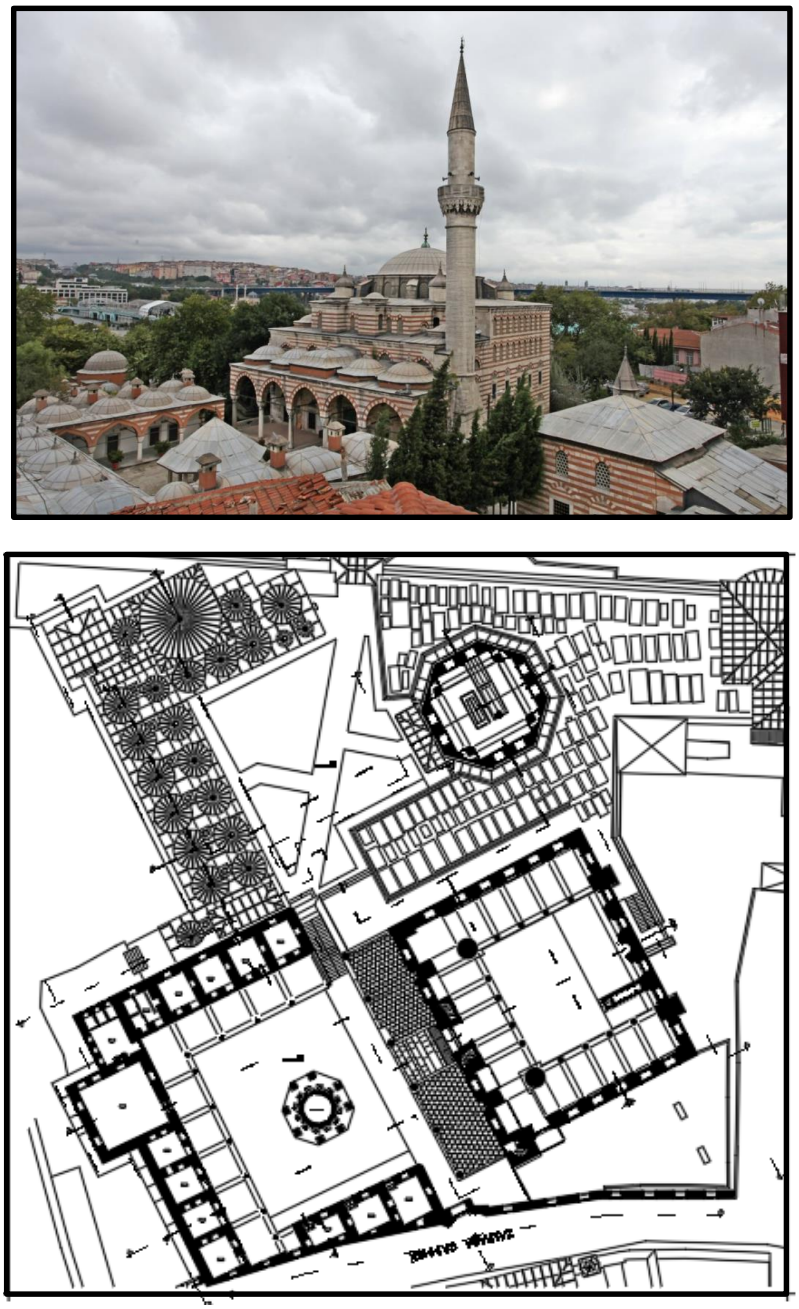
Külliye; camii, çifte medrese, çeşme, türbe ve hazireden oluşmaktadır (Şekil 5.19). Zal Paşa ve Feshane Caddeleri üzerinden iki ayrı avlu girişi yer alır. Zal Paşa Caddesi'nden daha yüksek kottaki cami ve medrese bölümlerine açılan avluya giriş yapılmaktadır. Avlu ortasında bir şadırvan yer alır. Feshane Caddesinden ise düşük kottaki medreseler ile türbeye açılan avluya giriş yapılmakta olup, farklı kotta olan avlulara bağlantı merdivenle sağlanmaktadır.

Kesme taştan tuğla hatıllı olarak inşa edilen fevkani camii, bir büyük kubbe ile onu üç taraftan saran mahfillerden oluşur. İkisi mihrab duvarına diğer ikisi ise ayaklara oturan kemerler, büyük kubbeyi taşırlar. Minaresi ise yekpare kesme taştır. Son cemaat yerinde altı sütunlu bir revak mevcuttur. Cümle kapısı önünde bulunan revak tonoz örtülü, diğerleri kubbe ile örtülüdür. İstilaktitli cümle kapısı üzerinde Ayet-i Kerime yazılmıştır. Kitabesi yoktur. Minaresi 1894 depreminde yıkılmış ve yeniden yapılmıştır (Şekil 5.20).

Eğimli arazi üzerinde kademeli şekilde oturtulan medrese iki bölümden oluşmaktadır. Zal Paşa Caddesinden cephe alan üst medrese, caminin tam karşısında U şeklinde olup on üç odadan ve bir dershaneden ibarettir. Zal Paşa Caddesine bakan odalar ile köşede konumlanmış olan odalar tonoz, diğerleri kubbe ile örtülüdür. Doğu ve Kuzey tarafındaki odaların önünde revaklı bölüm yer alır. Revaklar, tuğla kemer ve sekizgen tabanlı küfeki taşından sütunlarla taşınmaktadır. Yalnızca köşe revaklardaki sütunlar granittir. Baklavalı sütun başlıkları vardır. Feshane Caddesinden cephe alan alt

[126] KUBAN, D., (1994). İstanbul, "Zal Mahmud Paşa Külliyesi". **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi** ,Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını. s.542-543

medrese, L şeklinde olup bir dershane ve etrafında bulunan odalardan ibarettir. Odaların önünde revaklı bölüm yer alır.

Şekil 5.19: Zal Mahmut Paşa Külliyesi Fotoğraf ı ve Restorasyon Projesi Anahtar Paftası.[127]

[127] Eyüpsultan Belediyesi-Plan ve Proje Md. Arşivi

Şekil 5.20: Zal Mahmut Paşa Camii Eski ve Yeni Durumu.[128]

[128] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/zal-mahmut-pasa-camii-ve-kulliyesi/957

Türbe, alt medresenin güneyinde yer alır. Kesme taştan inşa edilen yapı, tek kubbeli ve sekizgen planlıdır. Kitabesi yoktur. Giriş kapısı önünde baklava başlıklı altı mermer sütunun taşıdığı revaklı bölüm bulunmaktadır. İki kat yüksekliğindeki yapıda, altta altı, üstte oniki pencere mevcuttur.

1955-1963 yılları arasında da vakıfça esaslı bir şekilde onarım gören külliyeye ilişkin 03.12.2008 tarih, 2235 sayılı kurul kararı ile koruma grubunun I. Grup olarak belirlendiği, rölöve ile düzeltmelerle restitüsyon ve restorasyon projesinin uygun bulunduğu, 22.12.2010 tarih, 4076 sayılı karar ile şadırvana ait restorasyon projesinin düzeltmelerle uygun bulunduğu, 12.03.2014 tarih, 2148 sayılı karar ile kalemişi, tezyinat rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun olduğuna dair karar verilen yapı, özgün yapım tekniğine uygun olarak restore edilmiştir (Şekil 5.21). Korunma durumu iyidir. 2017 yılında alt medrese kısmında yer alan ağacın devrilmesi sonucunda haziresinde yer alan mezartaşlarının bir kısmının kırıldığı bilinmektedir. 19.01.2017 tarih, 2224 sayılı kurul kararı ile her türlü güvenlik önlemlerinin alınarak, devrilen ağacın ilgili Müze Müdürlüğü denetiminde kaldırılmasına, kırılan mezartaşı parçalarının muhafaza edilmesine ve hazire ve mezar taşlarının bakım ve onarımının yapılabilmesi için envanter çalışması yapılarak rölöve, restitüsyon, restorasyon projesi ile hazire alanına ilişkin çevre düzenleme projesi ve ağaç rölövesinin hazırlanarak raporlarıyla beraber kurula iletilmesi istenmiştir. 05.01.2018 tarih, 3095 sayı ile söz konusu hazire alanına ait iletilen rölövenin uygun olduğuna, restitüsyonun karar eki olarak bilgi alındığına ve restorasyon projelerinin düzeltmelerle uygun bulunduğuna karar verilmiştir.

Şekil 5.21: Zal Mahmut Paşa Külliyesi Eski ve Yeni Durumu[129]

[129] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/zal-mahmut-pasa-camii-ve-kulliyesi/957

5.3.2 Camii ve Mescitler

- **Arakiyeci Camii**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (07.01.2009 tarih 2308 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Abdurahman Şeref Bey Caddesi ile Arakiyeci Camii Sokağı kesişiminde, 121 ada, 1 parselde yer almaktadır. Kuzeyinde Gülşenin Daye Hatun Türbesi, güneybatısında Aşçıbaşı Cami bulunmaktadır. Takkeci / Takyeci Mescidi olarak da bilinir.

Yapım tarihi kesin olarak belli değildir. Hadikatül Cevamide[130] yapı hakkında; "Banisi Arakiyeci Cafer Çelebi'dir. Kendi dahi civarında medfundur. "İtmam-ı binasına tarih budur: 941 (1534/1535)". Minberini Dar'üs-Sa'âde Ağası El-hac Beşir Ağa koymuştur. Karşısında bulunan mektebin bâniyesi Daye Hatun'dur ki, kendi dahi orada medfundur. Mahallesi vardır." denmektedir. Ancak Haskan yapım tarihi ile ilgili büyük bir ihtimalle 1023 (1616) tarihlerinde yapıldığını bildirir.[131]

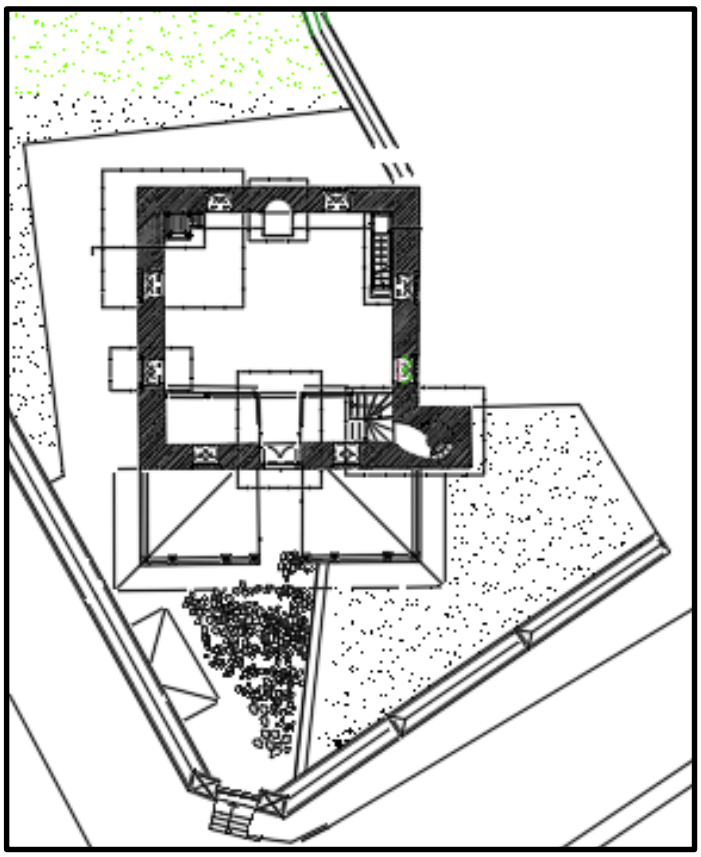
Kesme taştan, dörtgen planlı yapı kuzeybatı-güneydoğu aksında konumlanmıştır (Şekil 5.22). Kırma çatı örtüsü, alaturka kiremittir. Yapının girişi kuzeybatı yönündedir. Ahşaptan son cemaat yeride düşük kotta kırma çatı örtülüdür. Minaresi batı yönünde, tuğladan yapılmıştır. Kuzeybatı cephesinde giriş kapısı ile alt kotta iki adet pencere vardır. Diğer cephelerde ise alt ve üst kotta ikişer tane olmak üzere toplam 12 adet pencere vardır. Alt kotta bulunan pencereler taş söveli düz atkılı, tepe pencereli çift kanat açılır ahşap doğrama ve demir lokma parmaklıklıdır. Üst kottaki pencereler ise renkli camlı alçı revzenlidir.

Yapıya ilişkin elde edilen eski fotoğraflara bakıldığında doğu kısmında bahçede imam evi bulunduğu, son cemaat yerinin olmadığı vs. görülebilmektedir (Şekil 5.23-5.24-5.25-5.26). Günümüzde özgün işleve sahip yapı, 2016 yılında restore edilmiştir (Şekil 5.27). Caminin doğusunda tek katlı wc-abdest alma yeri bulunur.

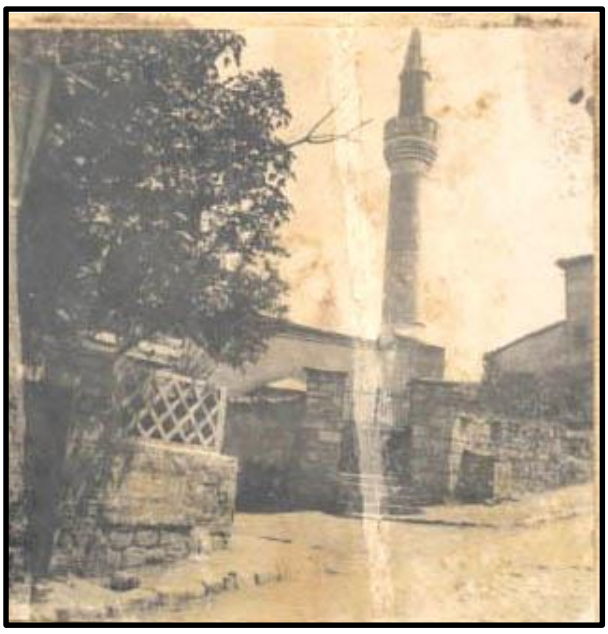
---

[130] Ayvansarayi Hüseyin Efendi, Ali Satı Efendi, Süleyman Besim Efendi **Hadikatül cevami / İstanbul Camileri ve Diğer Dini-Sivil Mimari Yapılar**, 2001, İşaret Yayınları, 1. Baskı, Derleyen: Ahmet Nezih GALİTEKİN

[131] HASKAN, M.N. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Cami_ve_Mescidler.pdf

Şekil 5.22: Arakiyeci Camii Zemin Kat Plan Şeması[132]

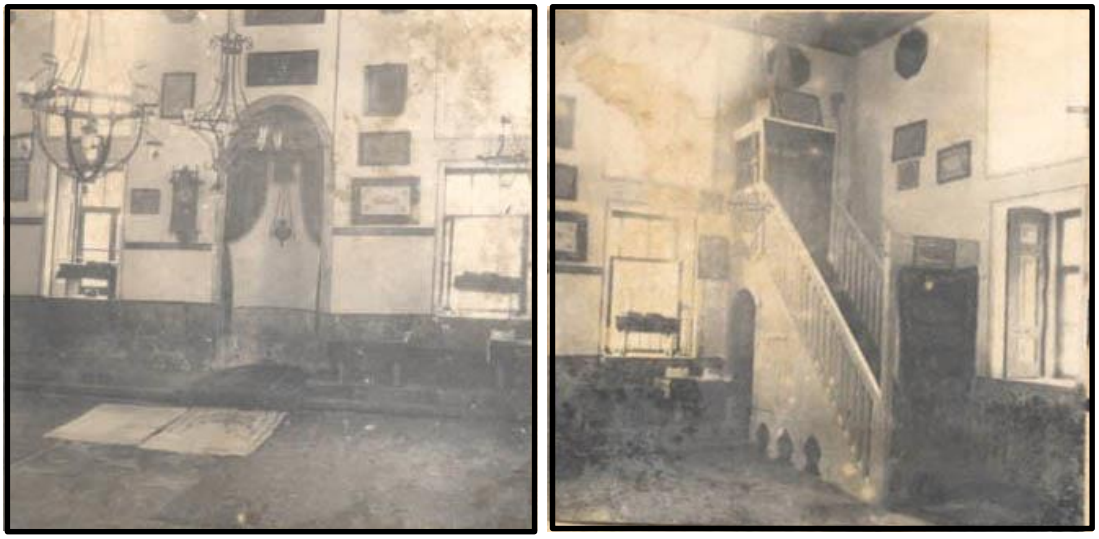

Şekil 5.23: 1946 Yılında Arakiyeci Camii ve Çevresi.[133]

[132] Eyüpsultan Belediyesi-EYSAM Arşivi
[133] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/arakiyeci-camii/936

Şekil 5.24: 1970 Yılında Arakiyeci Camii ve Çevresi.[134]

Şekil 5.25: 1946 Yılı Arakiyeci Cami İç Görünümü, Ahşap Kapak ve Yuvarlak Planlı Mihrap Nişi.[135]

[134] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/arakiyeci-camii/936
[135] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/arakiyeci-camii/936

Şekil 5.26: 1946 Yılı, Arakiyeci Camii Avlusunda Yer Alan İmam Evi.[136]

Şekil 5.27: Arakiyeci Camii (Keskin, T. 2018).

[136] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/arakiyeci-camii/936

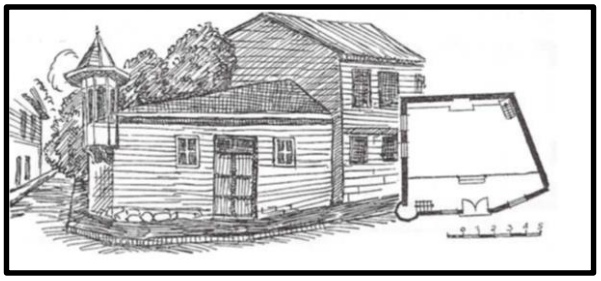
- **Arpacı Hayrettin Mescidi_(1520-1566 kanuni devri)**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Şekil 5.28: Arpacı Hayrettin Camii (1946).

Şekil 5.29: Reşat SEVİNÇSOY'un Çiziminde Arpacı Hayreddin Mescidi[137]

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Abdurahman Şeref Bey Caddesi ile Arpacı Hayrettin Sokağı'nın kesiştiği köşede, 69 ada, 1 parselde yer alan mescit, 54 parseldeki ahşap evin yıkılması (Şekil 5.28-5.29) ile bu parseli de kapsayacak şekilde 1986 yılında tamamen yenilenmiştir (Şekil 5.30). Kuzeyinde Çömlekçiler Hamamı, Kuzeybatısında Ethem Baba Türbesi yer alır. Arpacı Hayrettin mescidi olarak da anılır. Banisi Arpacı Hayrettin İstanbul'un fethine katılarak ordunun arpasını temin ettiği için bu isimle anıldığı söylenmesine karşın Fatih Devri Mimarisi adlı kıymetli eserde kayıtlı değildir.[138]

Hadikatül Cevami'de yapı hakkında; "Banisi Arpacı Hayreddin'dir. Merkadi na-malumdur. Mukabilinde türbe-i mahsusada Şeyh oğlu Ethem Baba metfundur. Akşemseddin Hazretlerinin pîrdaşlarından olub, feth-i Konstantiniyye'de beraber olanlardandır. Ve bunların biraderleri Ferruh Dede dahi, Ottakçılar'da hammamı mukabilinde "tarik-i amm" üzerinde bir hanenin kurbünde türbe-i mahsusada medfundur. Mahallesi yokdur. Der kurb-i mezbur " denmektedir.[139]

1986 yılı onarımı öncesinde mescidin bitişiğinde yer alan ahşap evin (54 parsel) arka bahçesinde bulunan kabrin, Arpacı Hayreddin Sokağına bakan bahçe duvarında hacet penceresi bulunmakta ve kabir üzerinde: "Hazreti Ebü'l-Fethin Arpacıbaşısı

[137] KOÇU, R.E. (1959). İstanbul Ansiklopedisi, c.2, s.1050, Nurgök Matbaası.
[138] http://www.eyup.istanbul/tr/main/pages/arpaci-hayrettin-camii/937
[139] GALİTEKİN, A.N. a.e.

merhumun ruhuna fatiha 890 (1456)" diye yazılıdır. Bu şahideden Hadikatül Cevami'de bahsedilmemekte olup büyük ihtimalle sonradan dikilmiş olmalıdır.

Yapılış tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, Haskan Eyüp Tarihi adlı eserinde; "Mimar Sinan'ın eserlerini belirten Tezkiret'ül-ebniye'de "Eyyub-i Ensari'de Arpacıbaşı Mescidi" adı ile kayıtlı olduğuna göre mescit, Kanuni devrinde yapılmış veya tamir edilmiş olmalıdır. Şimdiki yapının Sinan devri ile bir alakası yoktur"[140] demektedir.

Poligonal bir plana sahip olan mescit ve minaresi tamamen ahşaptan yapılmıştır. İçi alçak tavanlı, son cemaat yerinden merdivenle çıkılan küçücük bir kadınlar mahfeli yer alır. İki Sokağın kesiştiği, kuzey köşede yer alan minaresi asmadır. Arap üslubunda yapılmış olan şerefeye kadınlar mahfelindeki küçük ve dar bir kapıdan çıkılır. Küçük ahşap bir minberi vardır. Kitabesi olmayıp, tezyinatında da kayda değer bir hususiyet yoktur. 1901 yılında onarım görmüş olan mescit 1986 tarihinde tamamen yenilenmiştir.

Günümüzde; eski halinden tamamen farklı olup, 1 ve 54 parseli kapsayacak şekilde büyütülmüş olan yapıya bir kat ilave yapılmıştır. Asma minaresi de kaldırılarak yeni bir minare eklenmiştir. Zemin katta daha önceden dikdörtgen olan pencereler ve kapı yuvarlak kemerlerle sonlandırılmıştır. Pencerelerin üzerinde üst katta küçük dairesel pencereler yapılmıştır. 54 parsel bahçesinde kalan türbe, camiye bitişik olarak aynı ahşap malzeme ile kaplanmıştır.

Şekil 5.30: Arpacı Hayrettin Camii (Keskin, T. 2018).

[140]HASKAN, M.N., Eyüp Tarihi, Camiler ve Mescitler, s.32, http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Cami_ve_Mescidler.pdf

- **Aşçıbaşı Camii**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Aşhane Sokak ile Aşçıbaşı Camii Sokağı'nın kesiştiği köşede, 123 ada, 1 parselde yer alır. Kuzeybatısında Nazperver Camii, güneyinde Otakçılar mezarlığı bulunmaktadır.

Hadikatü'l Cevamide yapı hakkında; "Mescidi Aşçıbaşı Mehmet Ağa yaptırmıştır. Mihrabın önünde gömülüdür. Vakfiyesi 999 (1589) tarihlidir. Sultan III. Murad devrine rastlar. Mahallesi vardır." denmektedir.[141]

Dörtgen planlı kargir yapı, kesme taştan, çift sıra tuğla hatıllıdır. Kırma çatı örtüsü kirpi saçak üzerine oturmaktadır. Tüm cepheyi saran kirpi saçağın altında tuğlaların dekoratif yerleştirilmesi ile hareketli bir kuşak elde edilmiştir. Giriş, kuzeybatı yönündedir. Kapı üzerindeki niş ve pencereler yarım daire tuğla kemerlidir. Güneydoğu yönünde bulunan mihrap, dışarıdan dikdörtgen çıkıntı oluştururken, iç mekanda yarım daire niş şeklindedir. Tek şerefeli tuğla minaresi caminin batısındadır. Caminin kuzeydoğu köşesinde taş duvarın üstünden başlayan ahşap eklentinin çatısı tek yöne eğimlidir.

Günümüzde özgün işlevini koruyan yapı, 80'li yıllarda onarım görmüştür. Fiziksel özgünlüğü de büyük ölçüde yenilenmiştir (Şekil 5.31-5.32-5.33).

Şekil 5.31: Aşçıbaşı Camii[142]

[141] GALİTEKİN, A.N. a.e.
[142] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/ascibasi-ahmet-aga-camii/935

Şekil 5.32: Aşçıbaşı Camii (Keskin, T. 2018).

Şekil 5.33: Aşçıbaşı Camii İç Görünüşleri[143]

[143] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/ascibasi-ahmet-aga-camii/935

- **Baba Haydar Camii**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (21.11.2012 tarih, 853 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Baba Haydar Caddesi ile Baba Haydar Camii Sokağı'nın kesiştiği köşede, 134 ada, 9 parselde yer alır (Şekil 5.34). Kuzeybatısında Beşirağa Medresesi, doğusunda Hacı İsmail Efendi Çeşmesi bulunmaktadır.

Mescit-tekke niteliğinde olan yapının banisi, Kanuni Sultan Süleyman tarafından Nakşibendi şeyhlerinden Baba Haydar Semerkandî (ö. 1550) adına inşa ettirilmiştir. Yapılış tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, Haskan Eyüp Tarihi adlı eserinde Kanuni'nin cülusu ile şeyhin vefatı arasında (1520-1550) yer alması gerektiğinden bahsetmektedir.[144]

Baba Haydar Semerkandî, Nakşibendi tarikatının ileri gelenlerinden Hacê Ubeydullah Ahrar'ın (ö. 1490) mensuplarındandır. Semerkant'tan İstanbul'a gelerek, tekkenin yerinde bulunan bir kulübede münzevi bir hayat geçirdiği, zaman zaman Eyüb Sultan Camii'nde itikafa girdiği rivayet edilmektedir. III. Mustafa devrinde, Eyüp'teki Arpacı Mescidi'nin imamı olan Şeyh Abdullah Efendi mescit-tevhidhaneye minber koydurmak suretiyle burasını camiye dönüştürmüştür.

Hadikatül Cevami'de bahsedildiğine göre,

> "Tekkenin adı 1199 (1784) tarihli tekkeler listesinde "Baba Haydar Nakşibendi Zaviyesi" diye kayıtlıdır. 1834 tarihinde icra edilen Saliha Sultan Düğünü' ne bu tekke şeyhinin davet edilmeyişi dikkati çekmektedir. 1256 (1840) tarihli tekkeler listesinde ise "Nakşibendiyye'den Baba Haydar Tekkesi" ismi ile yazılıdır. Osman Bey' in 1304 (1886) tarihinde bastırılan Mecmua-i Cevami adlı ese-rinde ise yalnız cami olduğu belirtilmiştir. Oysa 1307 (1890)da bastırılan Mecmua-i Tekaya' da, tekke şeyhinin Niyazi Efendi olduğu kaydedilmiştir. Mabet, 1310 (1892) tarihinde ve Abdülhamid Devri'nde tamir edilmiştir".[145]

Çevre duvarı ve hazire dışında kalan tekke bölümleri tarihe karışmıştır. [146]

Baba Haydar Caddesi üzerinden onyedi basamaklı bir merdivenle çıkılır. Dörtgen planlı yapı, moloz taştan inşa edilmiş harim bölümü ile kapalı bir son cemaat yerinden

---

[144] HASKAN, M.N., a.e, s.33. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih /Camiler ve Mescitler.pdf.
[145] GALİTEKİN, A.N. a.e.
[146] TANMAN, M.B., (1994). "Baba Haydar Mescidi", Dünden Bugüne İstanbul Ans.,Tarih Vakfı Yay.,İstanbul, c.1,s.516.

meydana gelmektedir. Her iki bölüm de kurşun kaplı kırma çatı örtüsüne sahiptir. Çatı örtüsü çift sıra kademeli kirpi saçak üzerine oturmaktadır (Şekil 5.35-5.36).

Giriş cephesi kuzeybatı yönündedir. Cephe eliböğründelere oturan geniş bir saçakla son bulmaktadır. Harim duvarlarında, iki sıra halinde düzenlenmiş pencereler bulunmaktadır. Alt kotta bulunan pencereler dikdörtgen taş söveli üzeri tuğla sivri kemerlidir. Çift kanat ahşap doğraması Tepe pencereli ve demir lokma parmaklıklıdır. Üst kottaki pencereler ise tuğla sivri kemerli olup, içi alçı revzendir. Tanman'a göre 1994;

> "Son cemaat yerinin üstü, harime açılan fevkani bir mahfil olarak değerlendirilmiştir. Süsleme olarak göze çarpan unsurlar mihrabın mukarnaslı kavsarası ile harim tavanının merkezinde bulunan muhtemelen 19. yy' ın ikinci çeyreğine ait "Sultan Mahmud güneşi" biçimindeki tavan göbeğidir. Ahşap minber ile vaaz kürsüsünün herhangi bir özelliği yoktur".[147]

Harimin kuzeybatı köşesinde yükselen minarenin kapısı son cemaat yerine açılmaktadır.

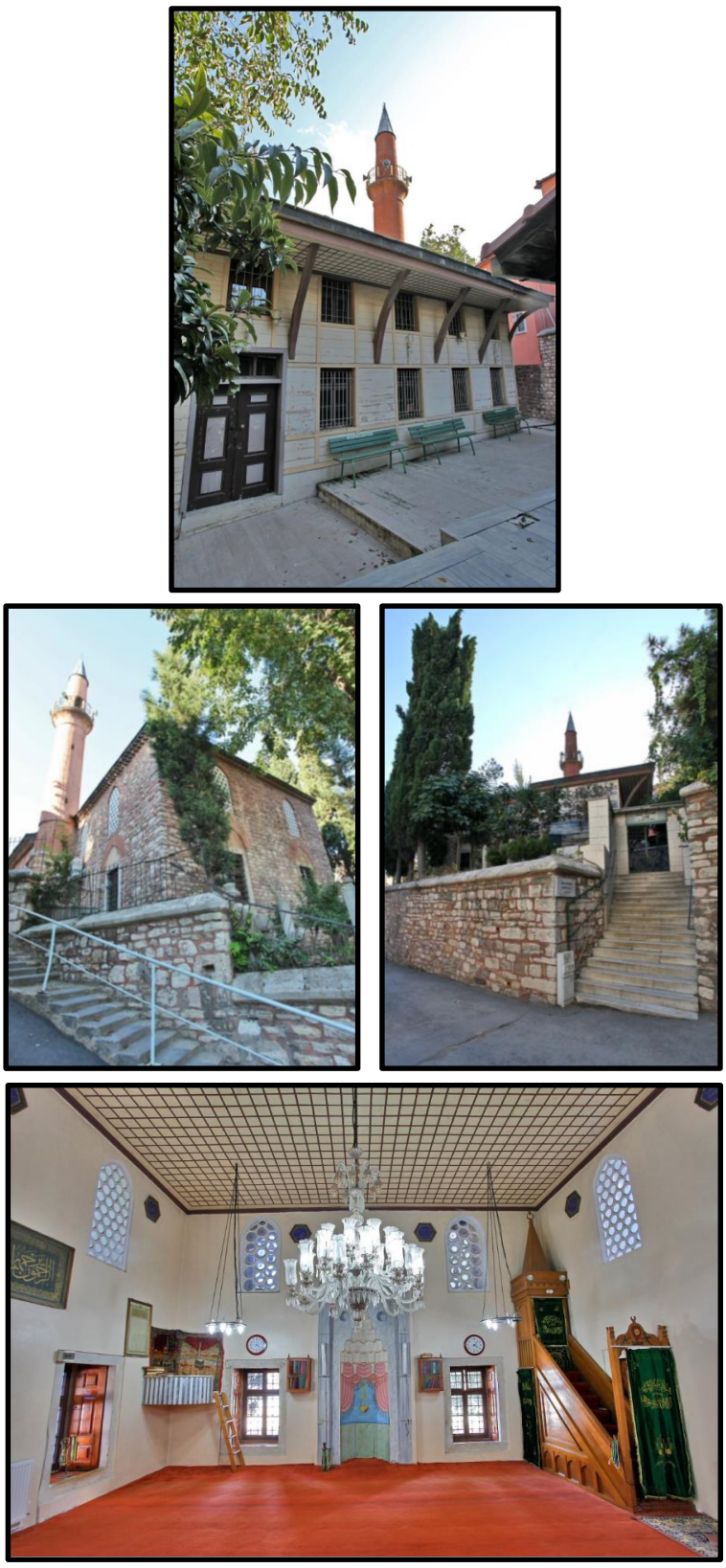
Minarenin, kare kaidesi bir sıra kesme taş, iki sıra tuğladan oluşan almaşık örgülüdür. Kare kaide üzerinde tuğladan baklavalı pabucu kirpi saçak hizasındaki silindirik gövdeye bağlanır.

Avlunun doğusundaki girişi izleyen merdivenlerin sonunda, soldaki hazire duvarında, Baba Haydar Semerkandi' nin kabrine açılan, kitabeli bir niyaz (ziyaret) penceresi bulunmaktadır.

Geçirdiği birtakım onarımlara rağmen özgün mimarisini büyük ölçüde koruyabilmiş olan mescit-tevhidhane günümüzde cami olarak kullanılmaktadır. Korunma durumu iyidir.

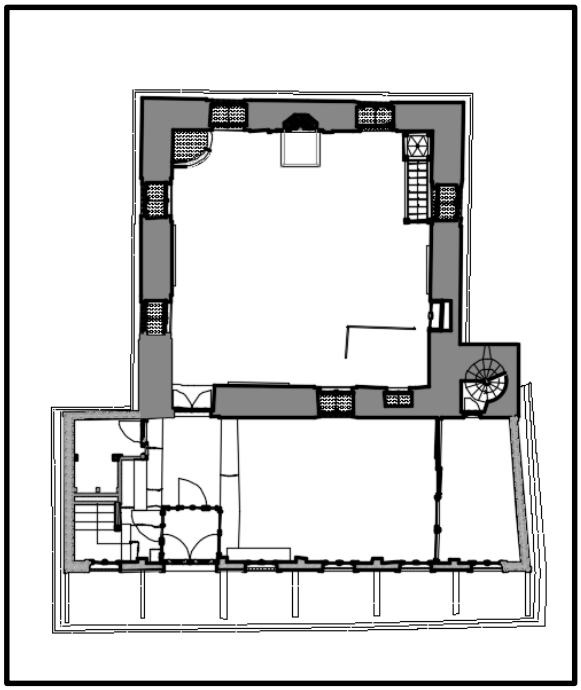
21.11.2012 tarih, 853 sayı karar ile koruma grubu I olarak belirlenen yapıya ilişkin, 28.04.2016 tarih, 4342 sayılı İstanbul II Numaralı KTVKK kararı ile Vakıflar Genel Müdürlüğünce iletilen rölövenin uygun olduğuna, restitüsyon projesinin uygun olmadığına, restorasyonun bu aşamada değerlendirilemeyeceğine karar verilmiştir.

[147] TANMAN, M.B., a.e.,s.516.

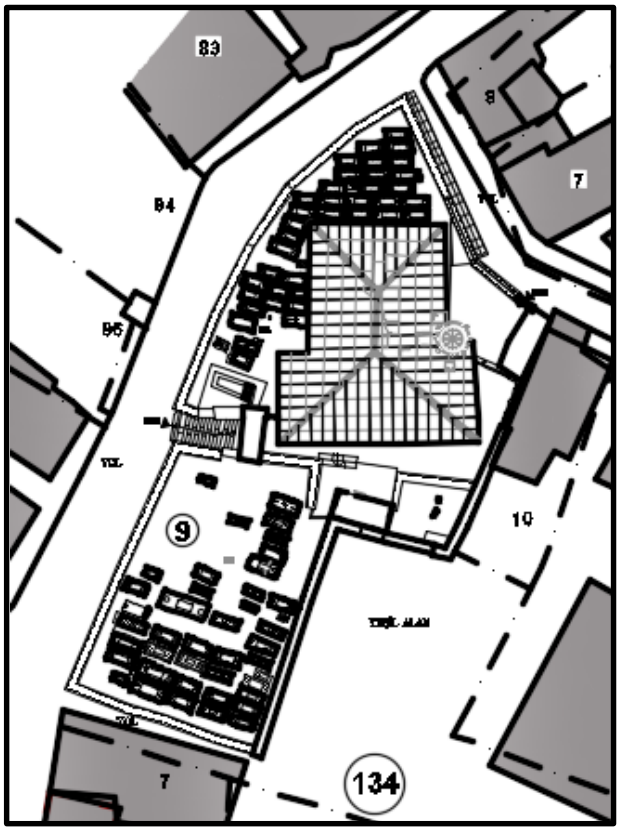

Şekil 5.34: Baba Haydar Çamii Dış ve İç Görünüşler[148].

[148] http://www.eyupsultan.bel.tr.

Şekil 5.35: Baba Haydar Camii Planı[149].

Şekil 5.36: Baba Haydar Camii Vaziyet Planı.[150]

[149] Eyüpsultan Belediyesi EYSAM Arşivi.
[150] Eyüpsultan Belediyesi EYSAM Arşivi.

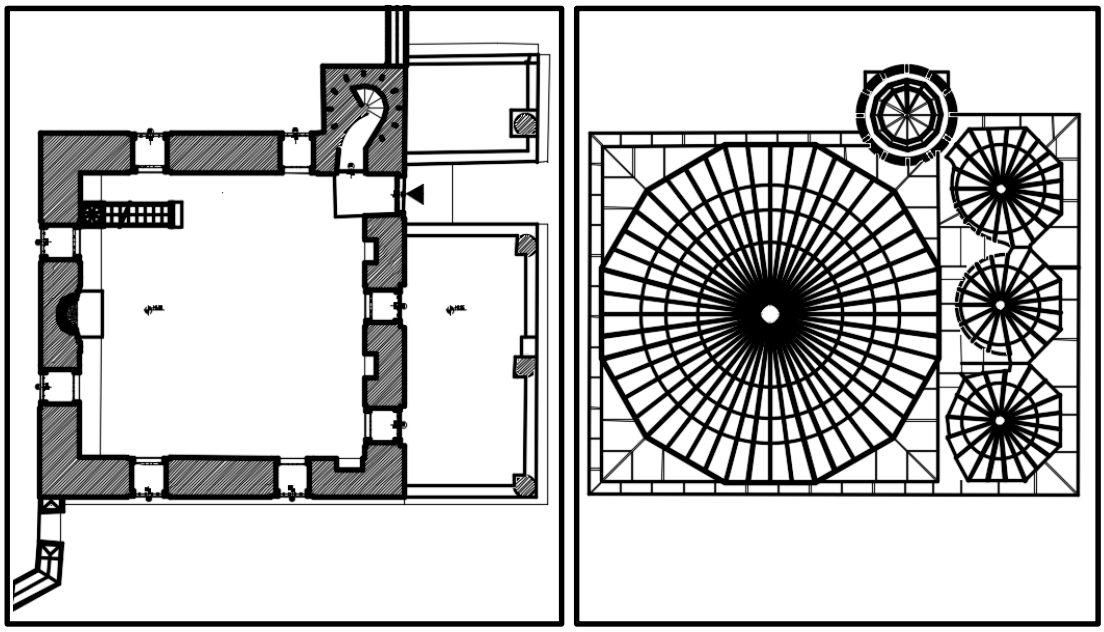
- **Cezeri Kasım Camii**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (14.03.2018 tarih, 3258 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Zal Paşa Caddesi ile Cezeri Kasım Akarçeşme Sokağı kesişiminde 65 ada, 25 parselde yer almaktadır. Kuzeybatısında Ebu'd Derda Türbesi, güneybatısında Semiz Ali Paşa Çeşmesi ile Çömlekçiler Hamamı bulunmaktadır. Banisi Kasım Paşa'nın "Cezeri" lakabıyla anılmasından ötürü bu isimle adlandırılmaktadır. Yavuz Sultan Selim'in vezirlerinden olan Cezeri Kasım Paşa, nişancılık ve defterdarlık görevlerinde de bulunmuştur. Kabri Bursa'da Emir Sultandadır.

Hadikatü'l Cevâmî'de caminin inşa tarihinin 921/1515 olduğu ve ilk yapıldığında yanında ahşap bir medrese ile fevkâni bir sıbyan mektebinin olduğundan bahsedilmektedir.[151] Parselin kuzeyinde konumlanan şadırvan 1266/1849-50 yılında Hatice Sultan'ın kethüdası Mehmed Efendi tarafından yaptırılmıştır.[152]

Şekil 5.37: Cezeri Kasım Camii Kat ve Çatı Plan Şemaları.[153]

[151] GALİTEKİN, A.N. a.e.
[152] DİŞÖREN, N.E., **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, cilt 3, s.16.
[153] Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Md. Arşivi

Dörtgen planlı camii geniş bir avlu içerisinde inşa edilmiştir. Bir sıra kesme taş, iki sıra tuğladan oluşan almaşık örgü düzenine sahip harim bölümü ile son cemaat yerinden meydana gelmektedir (Şekil 5.37). Harim bölümü tek olup, kubbeye geçiş pandantiflerle sağlanmaktadır. Dört granit sütunla desteklenmiş olan sivri kemerli son cemaat yerinde, yükseltilmiş altıgen kasnağa oturan üç küçük kubbe yer alır. Sütunlar kaidesiz olup, köşelerde baklavalı, ortada yapraklı sütun başlıkları bulunmaktadır.

Yapının girişi kuzeybatı cephesindendir. Son cemaat yerinin merkezinden farklı olarak, batı yönde konumlanmış giriş kapısı üzerinde 1238/1822 tarihli tamir kitabesi yer alır (Şekil 5.38). Dört mısralı kitabesi şöyledir:

"Hazret-i Adl-i Sultan Mahmud Hân-ı Gâzi'nin
Sa'd hazinedar ustası ol hahsalat zehrâ
Harâb olmuşken işbu ibâdetgâh-âli kim
Hulûs-ı kalb ile ta'mir idüb çün eyledi ihya"
3 Muharrem 1238 (20 Eylül 1822)

Şekil 5.38: Cezeri Kasım Camii 1238/1822 Tarihli Tamir Kitabesi[154]

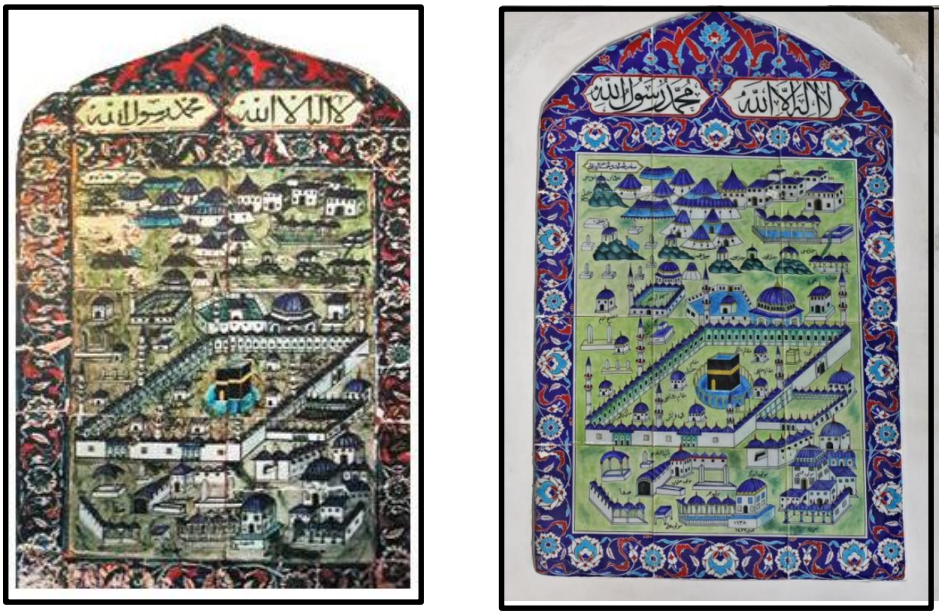
Harim duvarlarında, iki sıra halinde düzenlenmiş pencereler, giriş cephesinde tek sıradır. Alt kottaki pencereler dikdörtgen taş sövelidir. Üst kottaki pencereler ise sivri kemerli olup, içi alçı revzendir. Giriş cephesinde bulunan dikdörtgen taş söveli pencerelerin üzerleri nişlidir.

Kesme taştan yapılmış, tek şerefesi minaresi, caminin güneybatısındadır. Kare kaide üzerinde, oniki köşeli minarenin şerefesi, istiridye kabuğu şeklinde süslemelerle bezenmiştir.

Mihrap içinde ve minberin sol tarafında duvara kaplanmış olan çinileriyle dikkatleri çekmektedir. Osmanlı dönemi Türk çini sanatının güzel örneklerinden biri olan 25x25 ebatlarında altı adet çiniden oluşan ve 1138/1726 tarihli, İznikli Mehmet oğlu Osman imzasını taşıyan Kâbe tasvirli çini pano 2003 yılında çalınmıştır (Şekil 5.39). Çerçeve

[154] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/cezri-kasim-camii/941

şeklindeki çiçekli motiflerin arasında Kâbe tasviri ile binaları gösteren bir perspektif ve çerçevenin üzerinde Kelime-i Tevhid yazısından oluşmaydı. Günümüzde 8 parçadan oluşan ve orijinal haline benzetilmeye çalışılan pano mevcuttur.

Şekil 5.39: Kâbe Tasvirli Çini Panonun Orijinal[155] Ve Yeni Durumu[156]

Şekil 5.40: Cezeri Kasım Camii[157]

Günümüzde özgün işlevini koruyan yapı (Şekil 5.40) iyi durumda olmasına karşın avlu duvarları yol kotlarına göre kısmen gömülmüş durumdadır. 14.03.2018 tarih, 3258

[155] https://tr.pinterest.com/pin/458804280762999042/
[156] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/cezri-kasim-camii/941
[157] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/cezri-kasim-camii/941

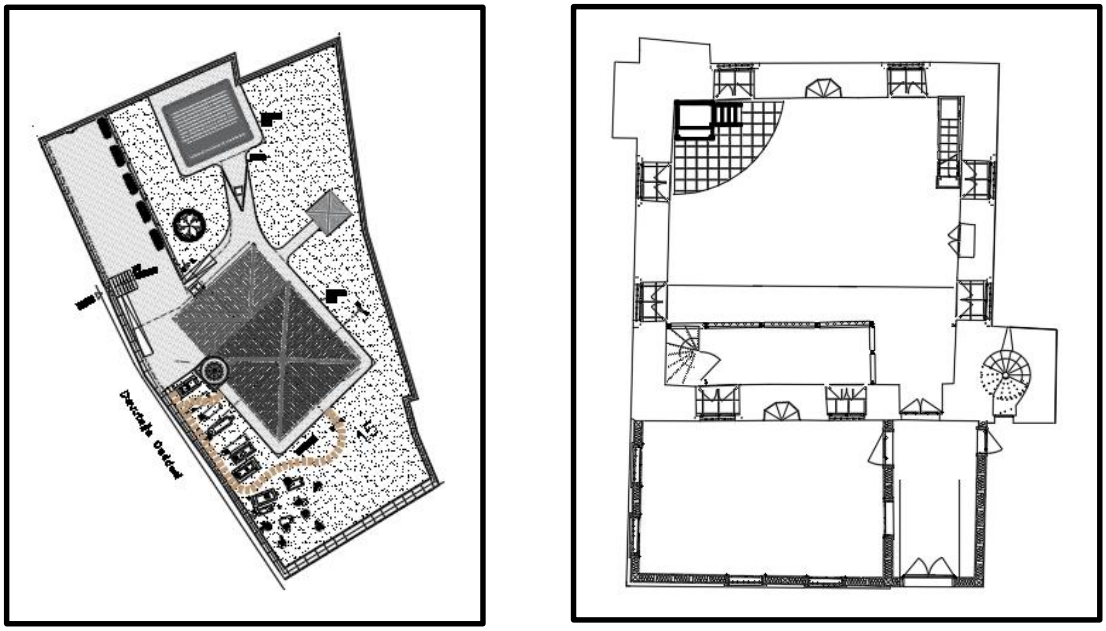
sayılı kurul kararı ile, koruma grubu I. grup olarak belirlenerek, rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin kurula iletilmesi istenmiştir.

- **Davut Ağa Camii**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (07.08.2012 tarih, 641 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Davut Ağa Caddesi üzerinde 132 ada, 15 parselde yer almaktadır. Güneyinde Sertarikzade Tekkesi, kuzeybatısında Şeyh Murad Efendi Tekkesi bulunmaktadır. Kapıağası mescidi olarak da bilinir. Yapının bânisi Bâbüssaade ağası Davud Ağa'dır. İnşaat 926/1554'te tamamlanmış, aynı yıl vefat eden Davud Ağa, mescidin haziresine gömülmüştür.[158]

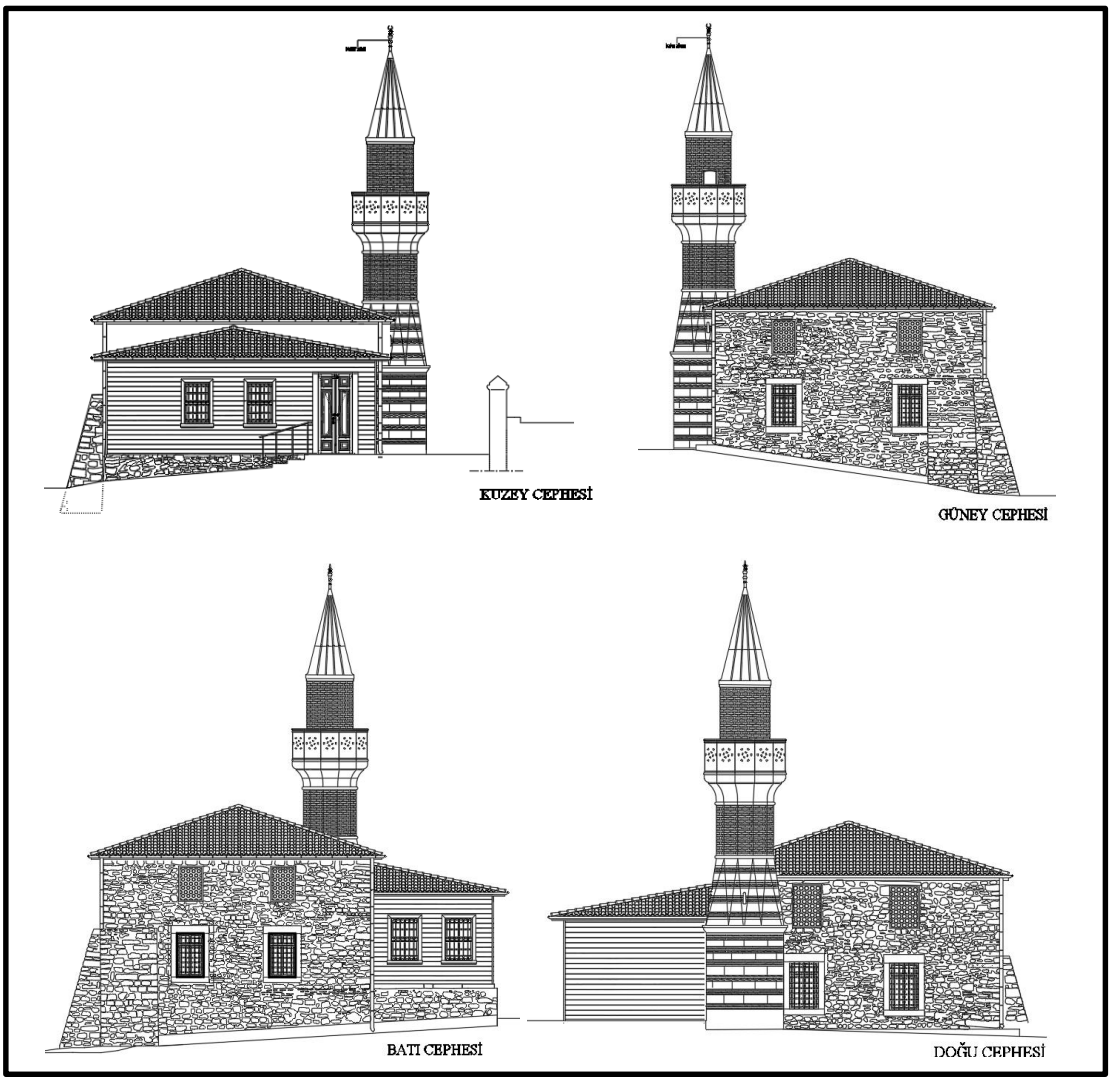
Şekil 5.41: Davut Ağa Camii Vaziyet Planı ve Kat Planı[159]

Dörtgen planlı yapı, moloz taştan inşa edilmiş olup, üzeri kırma çatı örtülüdür (Şekil 5.41). İçerisinde ahşaptan yapılmış hanımlar mahfili bulunmaktadır. Batısında yer alan minaresi, bir sıra kesme taş, üç sıra tuğladan oluşan almaşık örgü düzenine sahiptir. Minarenin kare kaidesi ve pabucu üzerinde bulunan tuğla örgülü yuvarlak gövdesi tek şerefelidir. Giriş cephesinde ahşaptan kapalı son cemaat mahalli yer alır. Son cemaat

[158] HASKAN, M.N., a.e. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Cami_ve_Mescidler.pdf
[159] Eyüpsultan Belediyesi-EYSAM Arşivi

mahalli haricinde, diğer cephelerde iki sıra halinde toplam dört pencere yer alır. Alttaki iki pencere dikdörtgen taş sövelidir (Şekil 5.42).

Günümüzde Nişancı yenileme alanı komşuluğunda kalan yapının, 07.08.2012 tarih, 641 sayılı karar ile koruma grubu I olarak belirlendiği, rölöve, I. Ve II. Dönem restitüsyon, restorasyon projeleri uygun bulunduğu, 03.08.2017 tarih, 2650 sayılı kararda ise kalemişi tezyinat projesinin özgün bir veriye dayanmadığı görüldüğünden uygun olmadığına karar verilmiştir. Yapının restorasyon çalışmaları Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından devam etmekte olup, eski ve yeni durumları fotoğraflarda görülebilmektedir. (Şekil 5.43-5.44).

Şekil 5.42: Davut Ağa Camii Cepheleri_Restorasyon Projesi[160]

[160] Eyüpsultan Belediyesi-EYSAM Arşivi

Şekil 5.43: Davut Ağa Camii (Keskin, T. 2018).[161]

Şekil 5.44: Davutağa Camii 1948 Yılı[162]

[161] Eyüpsultan Belediyesi-EYSAM Arşivi
[162] http://www.erhanuludag.com/tr/eyup-nisanca-davut-aga-camii/

- **Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Camii**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (03.07.2012 tarih, 569 sayı)

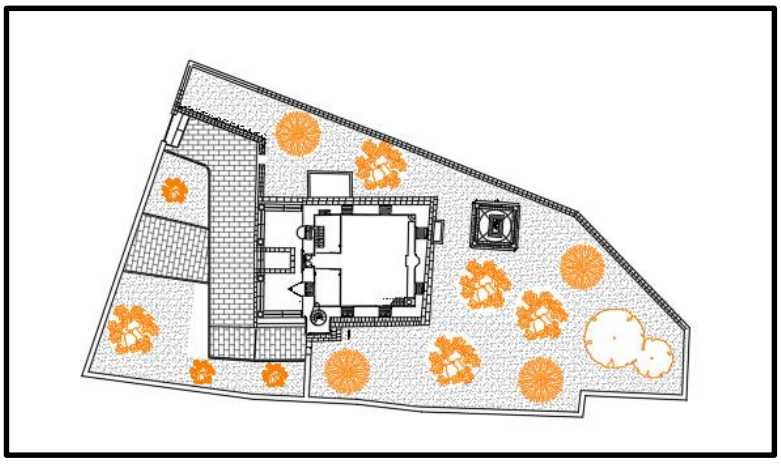
Eyüp, Nişancı Mahallesi, Defterdar Caddesi üzerinde, 497 ada, 78 parselde yer almaktadır. ***Mimar Sinan*** eseri olan yapı 1541 yılında yaptırılmıştır. Banisi, dönemin ileri gelen hattatlarından olan Şeyh Hamdullah'ın öğrencilerinden Defterdar Nazlı Mahmud Çelebi'dir. Cami avlu giriş kapısı ile mermer kemerli alternatifli kapısı üzerinde Mahmut Çelebi'nin hattı ile yazılmış Arapça kitabeleri görmek mümkündür.

Parselin ortasında konumlanan caminin avlu girişi kuzeydoğu yönünde Defterdar Caddesi üzerinden yapılmaktadır. Eskiden Çömlekçiler Arkası Sokağına açılan bir avlu kapısı daha olduğu bilinmektedir. 1973 yılında yapılan yol çalışmaları neticesinde Defterdar Caddesine açılan avlu duvarları ve kapısı ile sağında bulunan çeşmesi çukurda kalarak toprağa gömülü vaziyeti almıştır. Nazlı Mahmut Çelebi'nin türbesi ile hazire parselin güneyinde yer almaktadır (Şekil 5.45). Cami ile birlikte inşa edildiği bilinen avlusundaki ahşap medrese ve Çömlekçiler Arkası Sokağı tarafında ki taş mektepten eser yoktur. İlk tasarımında tek kubbeli olarak inşa edilen camiinin, 1766 depreminde kubbesi çökmüş ve daha sonra da düz ahşap tavanlı olarak yeniden yapılmıştır. Son cemaat yerinin, 1766 depremi öncesinde üç küçük kubbe ile örtülü olduğu tahmin edilmektedir.[163]

Şekil 5.45: Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Camii.[164]

[163] DİŞÖREN, N.E., a.e., s.16.
[164] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/nazli-defterdar-mahmut-efendi-camii/950

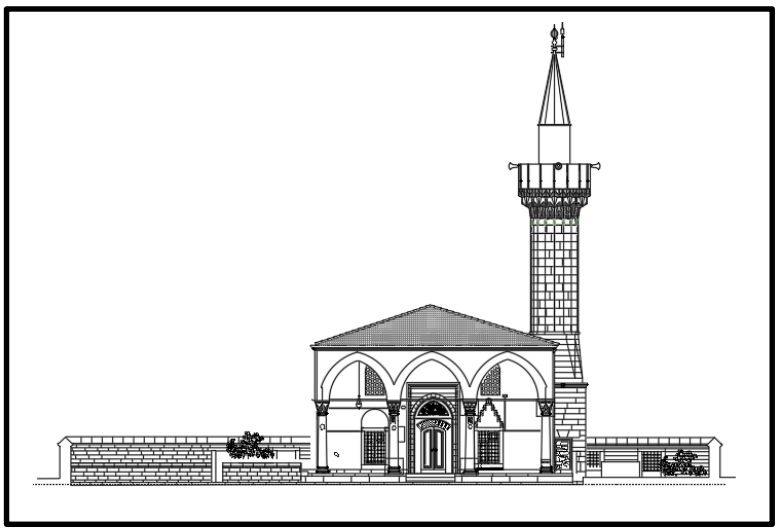
Şekil 5.46: Defterdar Camii Kat ve Vaziyet Planı[165]

Defterdar Caddesi üzerinde avlu giriş kapısı ve çeşme yer alır. Dörtgen planlı yapı, kesme taştan inşa edilmiş harim bölümü ile son cemaat yerinden meydana gelmektedir (Şekil 5.46). Baklava başlıklı mermer sütunların bulunduğu son cemaat yeri üzerini de kaplayan ahşap kırma çatı örtüsü bulunmaktadır. Giriş cephesi kuzeybatı yönündedir. Harim bölümüne girişi sağlayan mermer söveli ve yuvarlak kemerli kapının iki yanında dikdörtgen derin niş şeklinde açılmış pencereler vardır. Güneybatı yönündekinin üzeri mukarnaslı olup, kuzeydoğu yönündeki yarım yuvarlak kemerlidir.

Tüm cephelerde iki sıra halinde düzenlenmiş pencereler bulunur. Alt kotta bulunan ikişer pencere dikdörtgen taş söveli olup, arka cephe haricindekiler içi dolgulu sivri kemerle sonlanır (Şekil 5.47). Üst kottaki tepe pencerelerinin hepsi sivri kemerli olup, içi alçı revzendir. Güneydoğu cephede üç, diğer cephelerde iki adet tepe penceresi vardır.

Caminin batısında yer alan minaresi kesme taştan inşa edilmiştir. Kare kaideli minarenin, on iki köşeli olarak yükselen gövdesinde, üç sıra mukarnaslı, tek şerefesi bulunmaktadır. Minarenin külahı üzerindeki aleminde, hattatlığın simgesi hokka ve kalemin yapıldığı, ancak 1766 depreminde zarar görerek kalemin ortadan kalktığı, hokkanın günümüze ulaşabildiği bilinmektedir. Depremden sonra yapılan onarım çalışmalarında, hokkanın içerisine yine bir kalem konmuştur.[166]

[165] Eyüpsultan Belediyesi EYSAM Arşivi
[166] DİŞÖREN, N.E., a.e., s.16.

Şekil 5.47: Defterdar Camii Kuzeybatı Cephesi[167]

Mukarnaslı bir mihraba sahip yapıda, vaaz kürsüsü ve minberi ahşaptandır. Vaaz kürsüsü güneydoğu köşede duvara bitişik olarak yapılmıştır. Hanımlar mahfili bulunmaktadır.

2012 yılında ilan edilen yenileme alanı sınırları içerisinde kalan yapı, günümüzde, Defterdar Mahmut Efendi Vakfı mülkiyetindedir. Yapının koruma durumu iyidir. Yenileme Alanlarına yönelik herhangi bir uygulamaya başlanmamıştır.

- **Kızıl Mescit (Kiremitçi Süleyman Çelebi Mescidi)**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (07.01.2009 tarih, 2310 sayı)

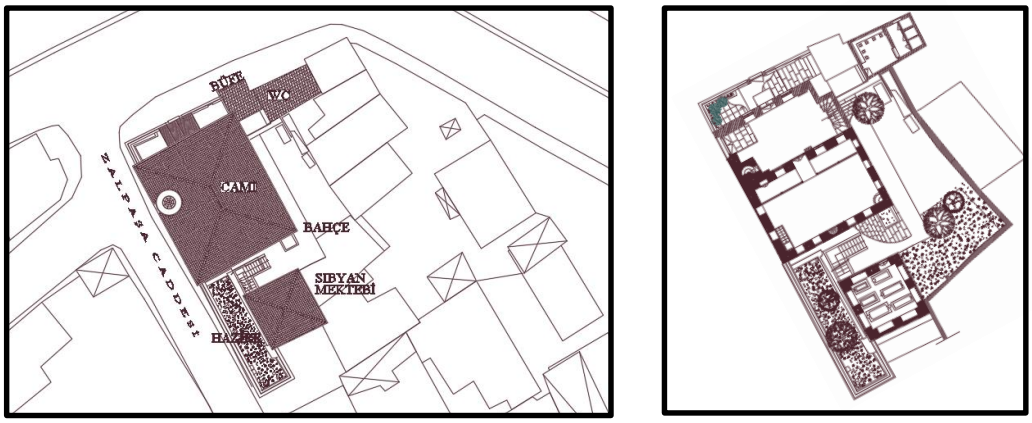
Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Zal Paşa Caddesi ile Hazreti Halid Bulvarı kesişiminde 65 ada, 53 parselde yer almaktadır. Kuzeyinde Cafer Paşa Medresesi, güneyinde Sekbanbaşı Ramazan Ağa Sıbyan Mektebi, batısında Sokullu Mehmet Paşa Çeşmesi bulunmaktadır. Kiremitçi Süleyman Çelebi Mescidi olarak da anılır.

Hadikatü'l Cevamide yapı hakkında; " Banisi kiremitçi Süleyman Çelebi'dir ki kendi dahi orada medfundur. Vakfiyesi 938 (1531) tarihlidir." denmektedir.[168]

Batısında bulunan poligonal minaresi ince kırmızı tuğla ile yapıldığından ötürü "Kızıl Mescit" olarak adlandırılmaktadır. Minberi ahşap olan mescidin içerisi Sümerbank

[167] Eyüpsultan Belediyesi EYSAM Arşivi
[168] GALİTEKİN, A.N. a.e.

çinileri ile kaplanmıştır. Kitabesi yoktur. Avlusundaki taş tekneyi, Yusuf Dâniş Bey 1282 (Kasım 1865) tarihinde yaptırmıştır.[169]

Şekil 5.48: Kızıl Mescit Vaziyet ve Zemin Kat Planı[170]

Dörtgen planlı yapı, bir sıra kesme taş, iki sıra tuğla hatıllı olarak inşa edilmiştir. Harim bölümü ile kapalı bir son cemaat yerinden oluşur (Şekil 5.48). Her iki bölümün üzerinde yekpare kırma çatı örtüsü bulunmaktadır. Zalpaşa Caddesi ve Eyüp Sultan Bulvarında bulunan iki ayrı girişi son cemaat yerine açılmaktadır. Ancak Zalpaşa Caddesi üzerindeki giriş kullanılmamakta olup, kapısı yarım daire kemerli, çift kanatlı, demir doğramadır. Üzerinde kıvrımlı saçak vardır. Saçak üstü ve çatı alaturka kiremit kaplıdır.

Son cemaat yerinin kuzeydoğusunda yer alan merdivenle hanımlar mahfiline çıkılır. Mahfilin harim bölümüne taşan kısmı ahşap direklerle taşınmaktadır. Caminin batısında yer alan minare, tek şerefeli ve kırmızı tuğladır. Kare kaidesi, son cemaat yeri içerisinde kalmakta olup, gövdeye geçiş, kesme taş ve tuğladan oluşan türk üçgenleri ile yapılmıştır.

Tüm cephelerde iki sıra halinde düzenlenmiş pencereler bulunur. Alt kotta bulunan pencereler dikdörtgen taş sövelidir. Üst kottaki pencereler dikdörtgen olup, söve bulunmamaktadır.

[169] HASKAN, M.N. a.e. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Cami_ve_Mescidler.pdf
[170] Eyüp Belediyesi Plan ve Proje Md. Arşivi

Şekil 5.49: Kızıl Mescit İç Görünüşler.

07.01.2009 tarih, 2310 sayılı kurul kararı ile, koruma grubu I olarak belirlenen Kızıl Mescit Camiinin (Şekil 5.49-5.50-5.51), 54 parselde yer alan Sekbanbaşı Ramazan Ağa Sıbyan Mektebi ve 52 parselde yer alan hazire ile beraber hazırlanmış rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun olduğu açıklanmıştır. Günümüzde özgün işlevini koruyan Vakıflar mülkiyetine ait yapının, tuvalet ve şadırvan kısımlarının yıkılarak kurul onaylı projesine göre yapılması işi, Eyüpsultan Belediyesince yürütülmektedir.

Şekil 5.50: Kızıl Mescit Dış Görünüş[171]

Şekil 5.51: Kızıl Mescit (Keskin, T. 2018).

[171] http://www.eyupsultan.bel.tr

- **Münzevi Mescidi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Otakçılar Caddesi, Eyüp Mescidi Sokak, 156 ada, 1 parselde yer almaktadır. Güneyinde Süleyman Subaşı Çeşmesi, kuzeydoğusunda Nişancı Meydanı bulunur. Süleyman Subaşı Mescidi, Müzevvir Mescidi ve Karcı Süleyman Mescidi adları ile de bilinir. ***Mimar Sinan*** eseridir.

Hadikatü'l Cevamide yapı hakkında; " Banisi Müzevvir Süleyman Subaşı'dır. Kendi dahi civarında medfundur. Ve ekseriya mescitlerin avlusunda olan oturuk tahtası tabir olunan ayak tahtası ilk defa bu mescidin banisinin icadıdır. Mahallesi vardır." denmektedir.[172] Haskan, Eyüp Tarihi adlı eserinde şöyle bahseder:[173]

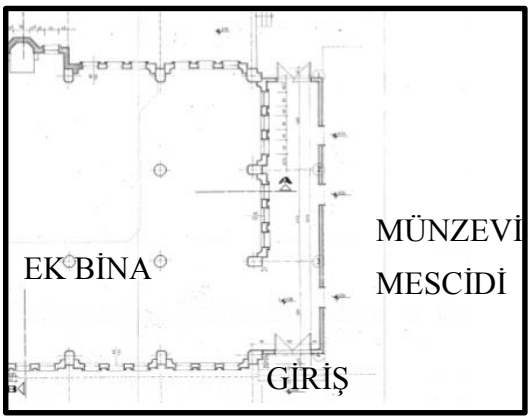
> "Mabet, Mimar Sinan yapısı olup duvarları taş, çatısı ahşaptır. Sağdaki minaresi küçüktür. İki sokağın birleştiği yerde banisinin şahidesi bulunmaktadır. Müzevvir Mescidi'nin kitabesi ve haziresi yoktur. Mabedin kıblesi yönünde ve Cadde üzerinde Süleyman Sûbaşı'nın klasik, kitabesiz bir çeşmesi vardır. Üzerinde görülmeye değer ve İstanbul çeşmelerinde bir eşi dahi olmayan bir selsebil vardır. Biraz ileride de halkın Müzevvir kardeşler dediği bir açık türbe-bulunmaktadır."

Dörtgen planlı yapı, moloz taştan inşa edilmiştir. Harim bölümü ile kapalı bir son cemaat yerinden oluşur. Her iki bölümün üzerinde yekpare kırma çatı örtüsü bulunmaktadır. Yapının girişi Eyüp Mescidi Sokağında, kesme taştan, kurşun kaplı, kırma çatı örtülü kısımdandır. Ancak, son cemaat mahalline açılan bu giriş günümüzde kullanılmamaktadır. Son cemaat mahallinin güneybatısında minare, kuzeydoğusunda hanımlar mahfiline çıkan merdiven yer alır.

Günümüzde 156 ada 2 parsele yapılan ek bina mescide birleştirilmiş olup, mescide giriş ek binanın batısından yapılmaktadır (Şekil 5.52). Ek bina ile mescit genişletilmiş olup, özgün yapı kısmen kullanılmaktadır. Mescidin kuzeydoğu cephesi yapı içinde kalmış ve geçişin sağlanması için alt kotta bulunan pencereler kapıya çevrilmiştir.

---

[172] GALİTEKİN, A.N. a.e.
[173] HASKAN, M.N., a.e, s.33. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih /Camiler ve Mescitler.pdf.

Şekil 5.52: Münzevi Mescidi ile 156 Ada 2 Parselde Yer Alan Ek Yapı Planı[174].

Mescidin harim bölümü, iki sıra pencere düzenine sahiptir. Alt kotta bulunan pencereler düz hatıllı taş söveli, üst kotta bulunan pencereler dikdörtgen, alçı revzendir. Son cemaat yerine açılan duvarı orta aksında kapı ve iki yanında dikdörtgen pencereler, üst kotta ise kolonlarla destekli hanımlar mahfili yer alır. Hanımlar mahfili orta aksında, harim bölümüne çıkma yapılmıştır. Son cemaat yeri kuzey batı duvarında alt kotta bir, güneybatı duvarı üst kotta iki dikdörtgen pencere yer alır.

Mescidin güneybatı duvarına bitişik minaresi, kesme taş kare kaide üzeri türk üçgenlerinin bulunduğu pabuç kısmı ve tuğladan yapılmış gövdesi ile mukarnaslı tek şerefelidir.

Günümüzde özgün işlevini korumaya çalışan yapı iyi durumda olmasına karşın büyük ölçüde yenilenmiş, eklenti yapı ile ibadet alanı genişletilmiştir (Şekil 5.53).

Şekil 5.53: Münzevi Mescidi (Keskin, T. 2018).

[174] Eyüpsultan Belediyesi, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

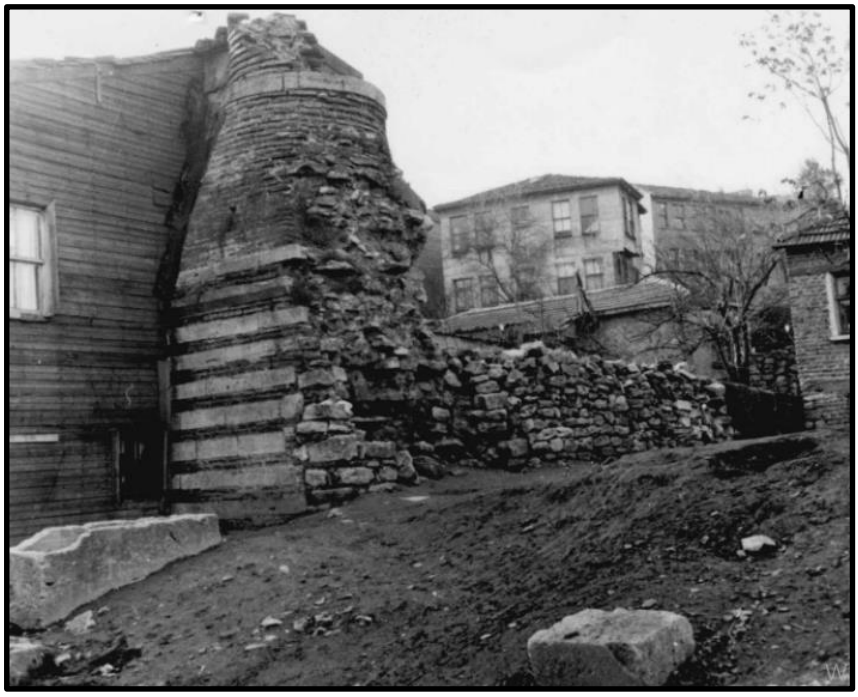
- **Nazperver Camii**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (25.12.2006 tarih, 762 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Nazperver Sokak, 129 ada, 6 parselde yer almaktadır. Batısında Nişancı Meydanı, kuzeydoğusunda Halil Ağa Çeşmesi bulunur. Banisi, Sultan III. Murad'ın (1574-1595) saraylılarından Nazperver Hatun'dur. Vefat tarihi ve kabrinin yeri belli değildir. Dere Mescidi veya Ahmed Dede Mescidi olarak da anılır. Haskan Eyüp Tarihi adlı eserinde yapıdan (Şekil 5.54) şöyle bahseder;

> "Baba Haydar semtinde ve Nazperver Caddesi ile Ahmed Çelebi Sokağı arasında idi. Bugün yalnız kesme taştan yapılmış minaresinin kaidesi ile arsası mevcuttur. Mescid, 1940 tarihinde çok harap bir durumda iken vakıfça yıktırılmıştır. 1987 senesinde yapılmak üzere faaliyete geçilmiş ve temelleri ortaya çıkarılmışsa da sonradan vazgeçilmiştir. Semtin yaşlıları buraya Ahmed Dede Mescidi diyor. Evkaf Defteri'ndeki bir kayıtta da "Otakçılar'da Ahmed Çelebi ibn-i Hamza Mescidi" diye adı geçmektedir. Mabet, Nazperver Hatun tarafından yaptırıldıktan sonra Ahmed Çelebi (Dede) tarafından, bilinmeyen bir tarihte onarılmış ve vakıf tahsis edilmiş olmalıdır."[175]

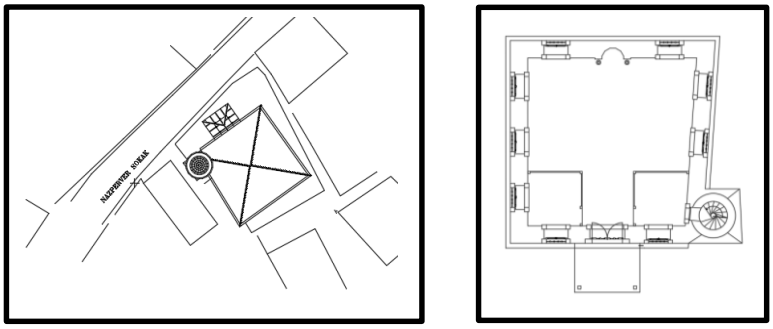
Şekil 5.54: Nazperver Camii Minare Kalıntısı[176]

[175] HASKAN, M.N., a.e, s.33. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih /Camiler ve Mescitler.pdf.
[176] http://www.eyupsultan.bel.tr

Camii 23.12.2008 yılında Eyüp Belediye Başkanlığınca yeniden yapılmıştır. Kuzeybatı, güneydoğu aksına konumlanmış, dörtgen planlı yapı, bir sıra kesme taş, iki sıra tuğladan oluşan almaşık örgü düzenine sahiptir. Yapının girişi kuzeybatı cephesindendir. Giriş kısmında ahşap görünümlü, pvc malzemeden yapılmış, saçaklı bir rüzgarlık bölümü yer alır (Şekil 5.55-5.56). Harim duvarlarında, iki sıra halinde düzenlenmiş pencereler bulunur. Alt kottaki pencereler düz hatıllı, dikdörtgen taş söveli, üzeri sivri kemer, içi mermer dolgudur. Üst kottaki tepe pencereleri ise sivri kemerli olup, içi alçı revzendir.

Tek şerefeli minaresinin kare kaidesi almaşık örgülü, pabuç, gövde ve petek kısmı tuğla örgülüdür. Şerefe altı taş profilli, parapeti mermer levhadır. Külah altında taş silmesi olup, külahı kurşun kaplıdır.

Günümüzde yapı özgün işlevini korumaktadır.

Şekil 5.55: Vaziyet Planı ve Zemin Kat Planı[177]

Şekil 5.56: Nazperver Camii İç ve Dış Görünüşü[178]

[177] Eyüpsultan Belediyesi- EYSAM Arşivi
[178] http://www.eyupsultan.bel.tr

- **Nişancı Mustafa Paşa Camii**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Eyüp Nişancı Caddesi ile Nimet Sokak kesişiminde, 149 ada, 11 parselde bulunan Nişancı Mustafa Paşa Camii, Nişancı meydanının kuzeybatısında kalır. Güneyinde Şeyh Murat Efendi Tekkesi, kuzeyinde Rami Mehmed Paşa Sıbyan mektebi bulunur.

Cami, 16.yy'da Tosyalı Nişancı Celalzade Mustafa Paşa (ö. 1567) tarafından **Mimar Sinan**'a yaptırılmıştır. 1729 ve 1780 yangınlarından büyük zarar görmüş, 1780 sonrası yapı zeminden başlayarak ve büyük ölçüde yenilenerek günümüzdeki görünümünü almıştır. Mihrap duvarının hemen arkasında banisinin mezarı bulunur.[179]

16. yüzyılda cami ve hamamdan teşekkül ufak bir külliye tarzında yapılmış, ancak hamam yapısı günümüze ulaşamamıştır. Haskan'ın Eyüp Tarihi adlı eserinde "Nişancılar Hamamı" olarak geçen yapı hakkında;

> "Eyüp Nişancası'nda, Zahireci Sokağı ile Nazır Ağa Çeşmesi Sokağının birleştiği yerde ve Nişancılar Meydanında idi. Bugün yerinde, gecekondu tipi binalar bulunmaktadır. Hazır Ağa Çeşmesi Sokağı tarafında, kesme taş temelleri hâlâ görülmektedir. Semtin yaşlıları burasını eski bir mezarlık olduğunu, hamamın ise, Nişancı Mustafa Paşa Caddesi ile Nimet Sokağının birleştiği yerde ve sokağı sol köşesinde olduğunu söylüyorlar. Burası bugün, etrafı yüksek duvarla çevrili bir arsa olup han kapısını andıran bir de kapısı vardır. Tezkiret'ül-mi'marin'de "Nişancı Paşa Hamamı", Tezkiret'ül-Ebniye'de de "Eyyûbi Ensâride Nişancı Paşa Hamamı' adı ile kayıtlıdır. Evliya Çelebi "Nişancı Paşa'nın bir ferah, gönül açan hamamı vardır ki emsalsizdir. Mimar Sinan yapısıdır" denmektedir.

Hadika Yazarı ise şöyle diyor:

> "Şeyh Murad Efendi Zaviyesi'nin karşısındaki Kuşluk Hamamı, Sadrıazam Mehmed Sa'id Paşa, Kethüdayı sadrı âli iken yaptırarak adı geçen zaviyeye ilhak eylemiştir. Acaba bu iki hamam aynı mıdır? Evvela Mustafa Paşa ve harab olduğu için sonradan Said Paşa mı yaptırmıştır. Şimdilik burası belirsizdir. Nişancı Mustafa Paşa, 975 (1567) tarihinde vefat ettiğine göre, hamam, cami ile beraber bu tarihten evvel yapılmış olmalıdır."[180]

---

[179] OKÇUOĞLU, T., (1994). "Nişancı Mustafa Paşa Camii", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Cilt 6, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul, s.87.
[180] HASKAN, M.N., a.e, http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih /Camiler ve Mescitler.pdf.

Bulunduğu semte adını veren Nişancı Mustafa Paşa Camii, kuzeybatı-güneydoğu aksında konumlanmıştır (Şekil 5.57-5.58). Dörtgen planlı yapı, moloz taştan inşa edilmiştir. Üzere kırma çatı örtülüdür. Yapının girişi kuzeybatı cephesindendir. Harim duvarlarında, iki sıra halinde düzenlenmiş pencereler bulunur. Alt kottaki pencereler dikdörtgen taş sövelidir. Üst kottaki tepe pencereleri ise düz hatıllıdır. Kuzeybatı duvarına bitişik tek şerefeli minaresi vardır. Yapının iç duvarları, mihrap, minber ve vaaz kürsüsü günümüzde çinilerle kaplıdır. Kuzeydoğu duvarına bitişik ahşaptan hanımlar mahfili yer alır.

Şekil 5.57: Nişancı Mustafa Paşa Camii ve Haziresi (Keskin, T. 2018).

Şekil 5.58: Nişancı Mustafa Paşa Camii [181]

[181] http://www.eyupsultan.bel.tr

Şekil 5.59: Nişancı Mustafa Paşa Camii İç Görünüşü[182]

Günümüzde; giriş kısmında ahşap görünümlü, pvc malzemeden yapılmış, saçaklı bir giriş bölümü yer alır. Yapı, büyük ölçüde yenilenmiş olsa da özgün işlevini sürdürmektedir (Şekil 5.59).

[182] http://www.eyupsultan.bel.tr

- **Silahi Mehmet Bey Camii**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Zal Paşa Caddesi üzerinde, 64 ada, 3 parselde yer almaktadır. Doğusunda Zal Mahmut Paşa Külliyesi, kuzeyinde Nakkaş Hasan Paşa Türbesi bulunur. Silahşör Mehmet Bey camii, Sürahi camii, Selahi camii ya da Bey Camii isimleri ile de anılır. Banisi Silahşör Mehmed Efendi'dir.

Hadikatül Cevami'de yapı hakkında; "Bey Mescidi'nin banisi Silahşör Mehmed Bey'dir. Sürahi Mescidi dahi derler. Kendi dahi anda medfundur. Mahallesi vardır." denmektedir.[183]

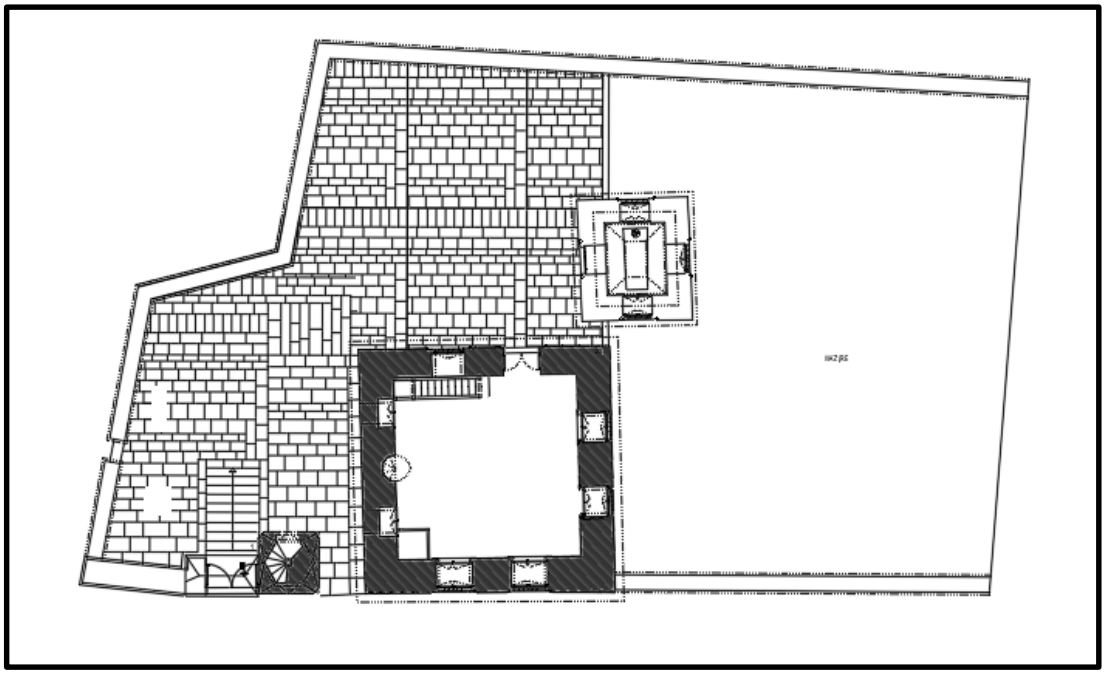
Ne zaman inşa edildiği bilinmemekle birlikte, Zal Mahmud Paşa Camii'nin tam karşısında olması sebebiyle Eyice'ye göre; bu küçük mabedin ondan daha önce inşa edilmiştir.[184] Ayrıca Haskan'ın Eyüp Tarihi adlı eserinde; "Zal Mahmut Paşa'nın 1551'de inşa ettirdiği caminin mahallesi yoktur. Oysa Selahi caminin Fatih devrinde mahallesi olduğu bilinmektedir. Bu durumda Selahi cami 1551 tarihinden önce yapılmış olmalıdır" denmektedir.[185] Ayrıca, yapının mimari özellikleri hakkında Eyice, şunları belirtmiştir:

> "Kesme taş ve tuğla hatıllı olarak inşa edilen kare planlı mescide etrafı duvarla çevrili bir avludan geçilir. Bu avlu Caddeye merdivenle çıkılan bir kapı ile bağlanır. Merdivenin bitişiğinde mescit duvarından ayrı olarak inşa edilmiş küçük bir minare yükselir. Mescidin yanında dikdörtgen planlı bir son cemaat yeri bulunur. Son cemaat yerinin karşısında ise kare planlı küçük bir türbe yer almaktadır. Esas mescit mekanının üstü daha önce ahşap bir çatı ve tavan ile örtülü olmalıdır. Silahi Mehmed Bey mescidi, ibadet mekanı, son cemaat yeri ve türbe ile minarenin yerleştirilişi bakımından benzersiz bir eserdir. Geleneğe aykırı olarak kıble duvarı önüne yerleştirilmiş olan minaresi kesme taş ve tuğla ile sıralar halinde yapılmıştır ve zarif bir görünüşe sahiptir. Minare kürsüsü kare planlıdır. Üzerindeki pabuç kısmından gövdeye geçiş üçgenlerle sağlanmıştır. Bu üçgenlerden ucu yukarıda olanlar taştan, aşağıda olanlar tuğladandır. Minarenin kısa gövdesi çokgen biçimindedir. Şerefe dışarıya doğru taşkın değildir ve ince mermer çerçevelerle, aralarına yerleştirilmiş korkuluk levhalarından meydana gelmiştir. Korkuluk levhaları kabartma şebeke süslemeleri ile tezyin edilmiştir. Levhaların üstlerindeki ezan okuma gözleri, Türk ahşap iç mimarisinde çok rastlanan ocak etrafındaki

[183] GALİTEKİN, A.N. a.e.
[184] EYİCE, S., a.e.
[185] HASKAN, M.N., a.e., s.36, http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih /Camiler ve Mescitler.pdf

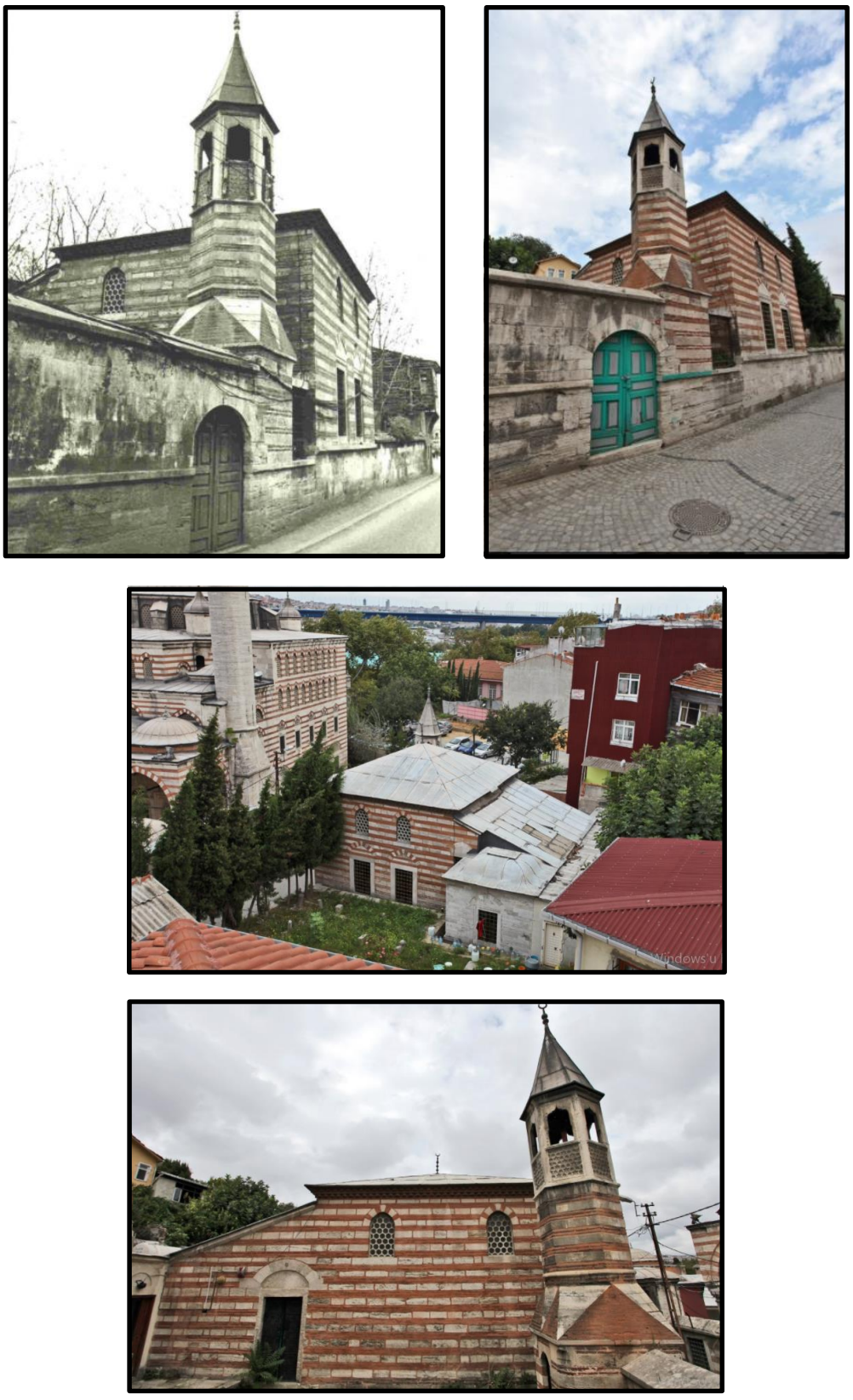
küçük nişlerin benzeri olarak taştan yontulmuştur. Bu kapalı şerefenin üstü ise yine poligon biçiminde kurşun kaplı bir külahla örtülmüştür. Mescidin yanında bir haziresi bulunmaktadır. Mescit 1928'de çıkarılan bir yönetmelikle kadro dışı bırakılarak kapatılmış ve harap olmaya terk edilmiş ancak 1970'li yıllarda tamir edilerek ihya edilmiştir." [186]

Yapının harim bölümde kuzeydoğu ve kuzeybatı duvarlarında iki sıra halinde düzenlenmiş pencereler bulunur (Şekil 5.60). Alt kotta bulunan ikişer pencere dikdörtgen taş söveli olup, içi dolgulu sivri kemerle sonlanır. Üst kottaki tepe pencereler ise sivri kemerli olup, içi alçı revzendir. Avluya bakan güneydoğu duvarında yalnızca üst kotta iki adet sivri kemerli tepe penceresi yer alır. Güneybatı duvarına bitişik almaşık örgü düzenine sahip, kapalı bir son cemaat mahalli bulunmakta olup, yapıya giriş buradandır. Kare planlı harim bölümünün üzeri kurşun kaplı, kırma çatıdır. Son cemaat yerinin üzeri de kurşun kaplı olup, tek yöne beşik çatı yapılmıştır. Son cemaat mahallinin kuzeybatı duvarına bitişik olan türbe tonoz örtülüdür. Zal Paşa Caddesi üzerinde minaresiyle zarif bir görünüme sahiptir (Şekil 5.61).

Şekil 5.60: Silahi Mehmet Bey Camii Vaziyet ve Zemin Kat Planı[187]

[186] EYİCE, S., a.e.
[187] Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Md. Arşivi

Şekil 5.61: Silahi Mehmet Camii Dış Görünüşleri[188].

[188] http://www.eyupsultan.bel.tr.

5.3.3 Tekkeler

- **Alaca Tekke**

Tescil Durumu: 15.10.2008 tarih 2117 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: II (22.03.2018 tarih, 3268 sayılı kurul kararı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Alaca Tekke Sokağında, 120 ada, 21 parselde yer almaktadır. Batısında Otakçılar mezarlığı, doğusunda Karasurları tampon bölgesi yer alır. Sultan III. Osman Tekkesi, Sıra Serviler Tekkesi ve Ahmed Efendi Tekkesi olarak anılır. Hadikat'ül Cevami'de Yanık Minare Mescidi olarak geçen yapı hakkında[189];

> "Banisi Şeyh Ahmed Nakşibendi'dir. Aslı Taşköprü'den olup kardeşi İbrahim Efendi ile 900 (1494) tarihinde İstanbul'a gelmişler ve vefatlarında minare yanında defn olunmuşlardır. Adı geçen mescid yanmakla vakfı müsaid olmadığından nice zaman harap kalmış ve hatta yerine iki küçük ev yaptırılmış idi. Sultan III. Osman tahta geçtiğinde Eyyüp Ensâri ziyaretine ve kılıç kuşanmak için alay ile geçerken irade buyurup, evler yıktırılıp yerine bu cami'i şerif bina ve yeniden minber vaz' ve mahfeli hümâyun ihdas ve minaresi tecdid olunup lazım gelen vazifeleri Süleymaniye'den verilmiştir. Bu cami'in yanında bulunan Sa'diyye şeyhi Salih Edirnevî hezarfen bir zât olmakla bu câmi'e şeyh tayin olunmuştur ki Sultan III. Mustafa'nın tahta geçtiği sene o dahi vefat ederek yerine oğlu Seyyid Abdullah şeyh olmuştur. Mescidin mahallesi yoktur." denmektedir.

Günümüzde büyük ölçüde yıkılmış durumda olan vakıf mülkiyetindeki yapının, kalıntıları ayakta durmaktadır (Şekil 5.62). Alaca Tekke Sokağa bakan kesme taş bahçe duvarı, giriş kapısı, zemin kat hizası dış duvarı ile parselin güneybatı köşesinde yer alan haziresi mevcuttur. Kapı, pencere açıklıkları dikdörtgen, taş sövelidir. Güneydoğu cephesinde iki pencere ve bir kapı boşluğu mevcuttur. Kapıdan girilince güneybatı yönünde başka bir kapı boşluğu daha bulunur.

Söz konusu yapıya ilişkin 22.03.2018 tarih, 3268 sayılı kurul kararı ile yapının ve hazirenn koruma grubunun II. grup olarak belirlenmesine, rölövenin düzeltmelerle uygun olduğu, mezartaşlarına ilişkin detay projelerinin iletilmesi gerektiği, restitüsyonun ise yapının 3 boyutlu halini gösteren yeterli bilgi ve belge olmadığından özgün durumuna uygun restitüsyon projesinin yapılamayacağından mevcut duvar ve kalıntıların konservasyonunun yapılarak sökülüp takılabilen hafif malzemelerle

[189] HASKAN, M.N., a.e., http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih /Camiler ve Mescitler.pdf.

kısmen tamamlanıp yapıldığını gösteren avan projenin hazırlanarak kurula iletilmesi istenmiştir.

Şekil 5.62: Alaca Tekke Sokaktan Görünüş (Keskin, T. 2018).

- **Afife Hatun Tekkesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (26.12.2008 tarih 2287 sayı)

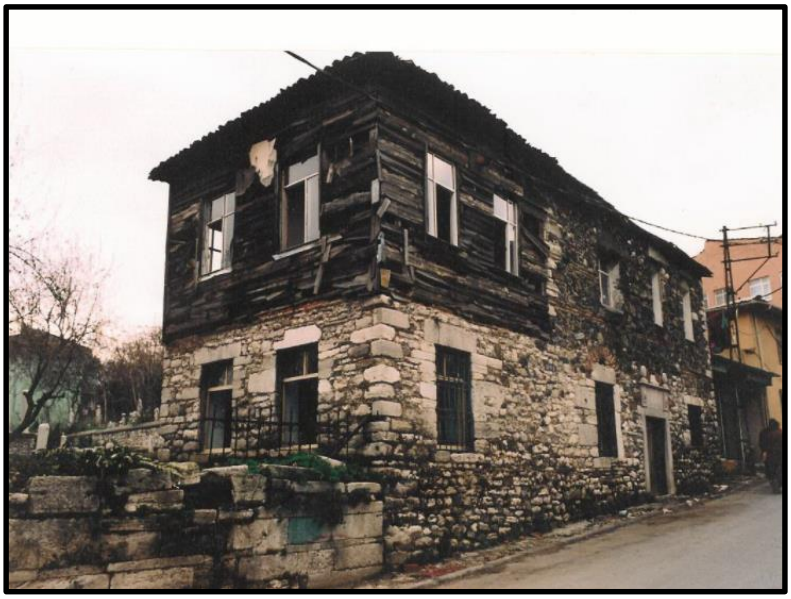
Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Zal Paşa Caddesi, Balcı Yokuşu üzerinde, 63 ada, 20 parselde yer almaktadır. Kuzeydoğusunda Sokullu Mehmet Paşa çeşmesi ve Kızıl Mescit bulunmaktadır. "Kalenderan-ı Özbekiyye'ye mensup" olan tekke banisi Abdün-Nafi Efendi tarafından annesi, Afife Hatun adına yaptırılmıştır. Vakfiyesi 1844 tarihlidir. Haskan Eyüp Tarihi adlı eserinde yapı hakkında;

> "…Bugün yalnız semahanesi durmaktadır. Bu bina iki katlı, ahşap çatılı olarak yığma moloz taşından yapılmıştır. Arka tarafında haziresi vardır. Sağ tarafındaki yamaca ise, 1956-57 tarihlerinde İstanbul'da yıktırılan tarihi eserlerin şahideleri nakledilmiştir. Balcı Yokuşuna açılan kapısı üzerindeki kitabesi harf devriminde kazınmıştır. Minaresi de bu sıralarda yıktırıldı.

> … Nâfi Efendinin annesi Afife Hâtûn 1250 (1834) tarihinde vefat etmiştir. Kabri, tekke civarında Baba Geylâni Mezarlığı'nda gösterilmiştir. Bu isim bugün meçhuldür. Afife Hatun Tekkesi haziresi yanında ve Zal Paşa Camii Caddesi üzerinde, Sokullu Mehmet Paşanın 978 (1570) tarihli bir çeşmesi vardır ki, 1268 (1851)'de, Afife Hatun'un oğlu Abdünnebi Efendi tarafından, annesinin ruhu için onartmış ve bir de hazne ilave ettirmiştir. Çeşmenin alnına yerleştirdiği kitabesinde "Afife Hanım oldu garke-i rahmet bu mevkide" dediğine göre kabri buradadır. O devirde tekkenin bulunduğu mahallin, Baba Geylâni Mezarlığı adı ile anıldığı anlaşılmaktadır ” denmektedir.

Moloz taştan inşa edilmiş olan iki katlı yapının, üst katı iki sıra tuğla hatıllı ve kuzeydoğu köşesi ahşap karkastır. Yapı parselin güneybatı köşesinde bitişik nizam olarak inşa edilmiştir. Zal Paşa Caddesi üzerinde, Sokullu Mehmet Paşa çeşmesinin güneyinde bulunan merdivenlerle, güneydoğu yönünde bulunan avlu girişine ulaşılmaktadır. Yapının kuzeydoğu ve kuzeybatı yönünden iki girişi bulunmaktadır.

Balcı Yokuşu üzerinde, kuzeybatı cephesi orta aksında bulunan giriş kapısı çift kanatlı, mermer söveli, lentolu ve üzeri tuğla kemerlidir. Kemer ile lento arasında mermer kitabe vardır. Zemin katta giriş kapısının doğusunda bir, batısında iki dörtgen pencere yer alır. Orta aksta yer alan pencere tuğla kemerli, diğerleri ise düz hatıllıdır. Üst katta yer alan dört pencereden ikisi kuzeydoğu köşede yer alan ahşap karkas kısımdadır. Restorasyon öncesi üst kat, orta aksta yer alan bir pencere (Şekil 5.63) kapatılmıştır.

Şekil 5.63: Afife Hatun Tekkesi Restorasyon Öncesi Durum[190].

[190] http://www.eyupsultan.bel.tr

Yapı günümüzde restore edilmiş olup, Eyüp Belediyesi Kültür Evi olarak kullanılmaktadır (Şekil 5.64-5.65). 2014 yılından bu yana hanımlara özel kültür, sanat, edebiyat, tarih konulu etkinlik ve eğitim programları ile hizmet vermektedir.

Şekil 5.64: Afife Hatun Tekkesi Restorasyon Sonrası Durumu

Şekil 5.65: Afife Hatun Tekkesi'nin Güneydoğu Görünüşü[191]

[191] http://www.eyupsultan.bel.tr

- **Balçık Tekkesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp, Nişancı Mahallesi, 497 ada, 7 parselde, Defterdar Caddesi ile Cezeri Kasım Akarçeşme Sokak kesişiminde yer almaktadır. Günümüzde kuzey ve batı cephesi türbe duvarlarının bir kısmının ayakta kaldığı yapı, XV. yy.'da (863/l458) Darülhadis olarak tesis edilmiştir. İlk banisi bilinmemesine karşın, zamanla harap olan yapının XVI. yy.'da (1000/1591-1592) Tiryaki Hasan Paşa tarafından mescit olarak yeniden ihya edildiği bilinmektedir.

Mescit-tekke niteliğine kavuşan yapının imamı Halveti-Sünbüli tarikatından Şeyh Mahmut Efendi olmuştur. 1128/1618-19 yılından sonra Halvetiliğin Şemsiye kolundan devam eden tekke, XVIII. Yy. da en parlak dönemini geçirmiştir.[192] XIX. yy. ilk çeyreğinde Havetiyeliğin Uşaki kolundan devam ederken, 1826 yılında Şeyh Mehmed Emin Efendi (ö. 1841) binayı onartarak bağlı bulunduğu Sadi tarikatına geçişi sağlamıştır. Şeyh Mehmed Emin Efendi Sultan II. Mahmut tarafından Eyüp Sultan Türbedarlığı görevini de üstlenmiştir. Sultan II. Mahmut 1835 yılında Balçık Tekkesi ve camiini yenileyerek şeyhleri içinde bir türbe inşa ettirmiştir. Bu türbeye ilk olarak 1257/1841 yılında vefat eden Mehmed Emin Efendi defnedilmiştir. 1303/1885 yılında Dahiliye Nezaretince hazırlanan istatistik cetvelinde tekkede dört erkek ve altı kadının ikamet ettiği belirtilmiştir 20. yüzyılda, tekke ve zaviyelerin kapatılmasının (1925) ardından terk edilen yapı, 1939 yılında büyük bir yangın geçirmiş ve zamanla yıkıntılarda tarihe karışmıştır (Şekil 5.66). Bir dönem yerinde otomobil tamirhanesinin bulunduğu tekkenin arsası, şu anda otopark olarak kullanılmaktadır.[193]

Mescit-tevhidhane ve türbe bölümlerinin aynı mekanda olduğu örneklerden biri olan yapı iki katlı kargir olarak inşa edilmiştir. Mescit-tevhidhane ve türbe bölümleri arasında ahşap korkulukların uzandığı, batı duvarında bulunan iki katlı mahfilden kadınlara ayrılan fevkani mahfilin kafeslerle donatıldığı anlaşılmakta olup, mescit-

---

[192] GÖKTÜRK, H., (1960). " Balçık Tekkesi" **İstanbul Ansiklopedisi**, Reşat Ekrem KOÇU ve Mehmet Ali AKBAY İstanbul Ansiklopedisi Neşriyat ve Kollektif Şirketi, İstanbul, cilt 4, s.1969. (http://groups.google.com/group/merakediyorum)
[193] TANMAN, M.B., a.e, s.14.

tevhidhanenin mihrap duvarı ile girişin bulunduğu batı duvarının sağır bırakıldığı, ayinlerin yapıldığı bu mekanın türbe pencerelerinden gelen ışıkla aydınlatıldığı bilinmektedir. Yapının, meşruta kısmı parselin güneyinde konumlanan iki katlı ahşap yapıdır.[194] Zemin ve asma katının selamlık, çıkmalı üst katının ise harem olarak kullanılmış olduğu tahmin edilebilir.[195]

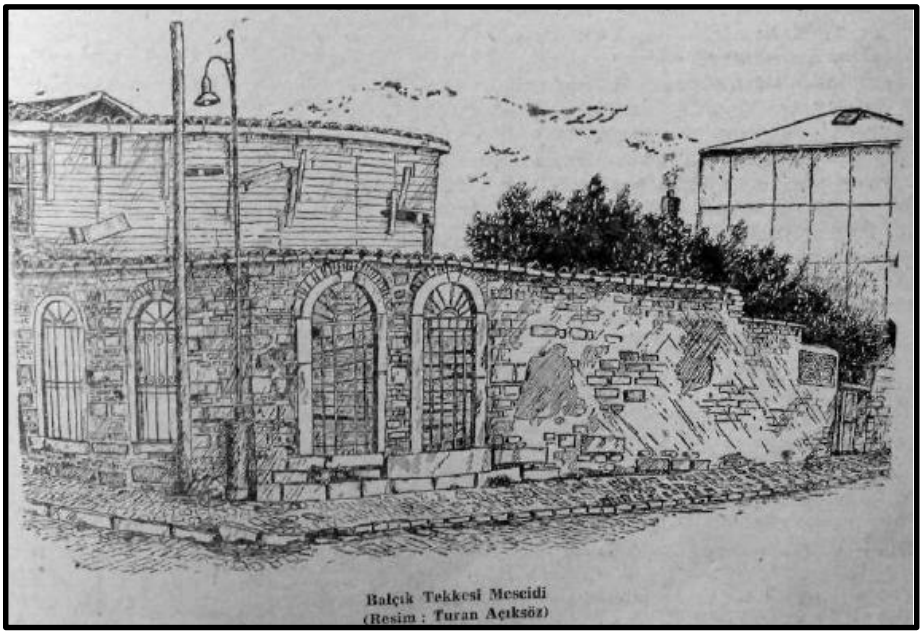
Şekil 5.66: Balçık Tekkesi'nin Tevhidhane-Türbe Bölümünden Görünüm, 1940 (Baha TANMAN Koleksiyonu)[196].

Balçık Tekkesi'nin günümüze ulaşmış olan türbe kısmı, bir sıra kesme küfeki taşı, iki sıra tuğladan oluşan almaşık örgü düzenine sahipken, kuzey cephede diğer kısımlar moloz taş örgülüdür (Şekil 5.67-5.68). Parselin kuzeydoğu köşesine konumlanan türbenin, kuzey ve doğu duvarında ikişer adet pencere yer alır. Pencereler beşik kemerli olup, kesme küfeki taşından söve ile çevrelenmiştir. Pencerelerin alt söveleri zemine gömülü olduğu ve türbelerin olduğu kısmın yol kotuna göre düşük kotta kaldığı görülmektedir. Kuzey duvarında moloz taş örgülü kısımda bir takım kayıplar mevcut

[194] ATABEY, A., (2007). **Eyüp Tekkelerinin Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi ve Sertarikzade Tekkesi için Restorasyon Önerisi**, MSGSÜ Tez.
[195] TANMAN, M.B., a.e.
[196] TANMAN, M.B., a.e.

olup, saç koruma perdesi ile örtüldüğü ve yapıya daha önceden çimentolu onarım yapıldığı görülebilmektedir.

İBB Kültür Varlıkları Daire Başkanlığınca "İstanbul Geneli 6. Etap 1. Ve 2. Grup Tescilli Kültür Varlıklarının Rölöve, Restitüsyon, Restorasyon Projesi Hizmet Alım İşi" kapsamında Balçık Tekkesi'nin Yeniden İhya Projesi çalışmaları yürütülmektedir.

Şekil 5.67: Balçık Tekkesi Mescidi[197] (Resim: Turan AÇIKGÖZ)

Şekil 5.68: Balçık Tekkesi[198]

[197] GÖKTÜRK, H., a. e.
[198] http://www.eyupsultan.bel.tr

- **Sertarikzade Tekkesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (05.12.2007 tarih 1419 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Davut Ağa Caddesi ile Nazperver Sokak kesişiminde, 132 ada, 14 parselde yer almaktadır. Kuzeybatısında Davut Ağa Camii yer alır. Ayin gününden ötürü Pazar Tekkesi olarak da anılır.

Tekkenin kurucusu Mehmed Emin Efendi, 1098 (1687) tarihinde Fâtih'te, Kumrulu Mescid civarında dünyaya geldi. Şeyh Abdülbâki Sivasi neslindendir. İlk tahsilini Hafız Paşa Mektebi'nde, yüksek tahsilini ise, Fâtih Cami'i Medresesi'nde tamamladı. Bu sırada Nureddin Cerrahi'ye intisab etti ve onun üçüncü halifesi olarak 12 Rebiülevvel 1123 (1 Mayıs 1711)'de hilafet aldı.

Hadikat'ül-Cevâmi'de Şeyh Murad Efendi Tekkesi Mescidi bahsinde Sertarikzade Tekkesi hakkında şunları şöyler:

> "Sertarik-Zâde Mehmed Emin Efendi'nin bina eylediği zaviye vardır ki kendi ve validesi ve Fâzıl Ali Efendi-Zâde, Fâzıl Şeyh Abdullah Efendi ve adı geçen Emin Efendi yerine şeyh olan Seyyid Mustafa Efendi cümle orada medfundurlar. Emin Efendi, Hafız Paşa Cami'i civarında babasının tekkesinde şeyh iken bu tekkeye geçerek 1172 (1758) tarihinde vefat eylemiştir."

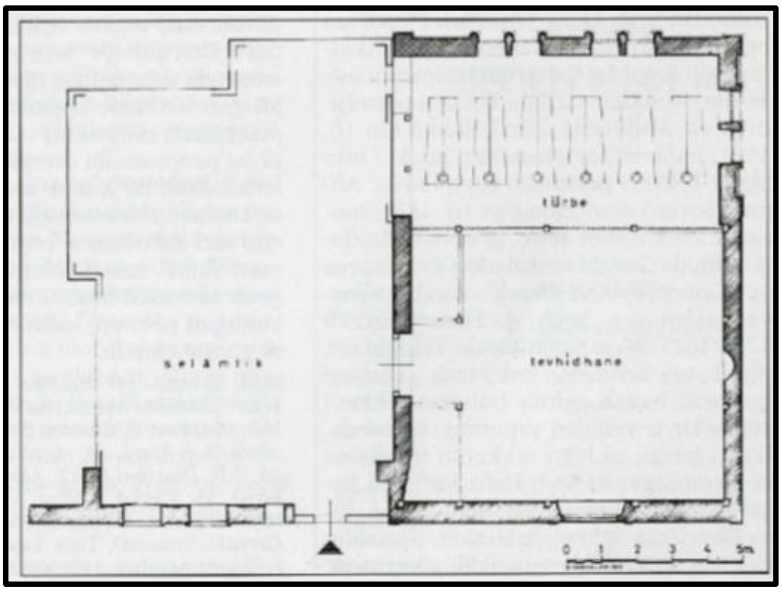
19. yy'ın ilk çeyreğinde ortadan kalktığı anlaşılan tekke l274/1857'de Şeyh el-Hac Hafız Ali Rıza Efendi (ö. 1886) tarafından yeni baştan yaptırılmıştır. Yapı son zamanına kadar Cerrahiliğin önemli faaliyet merkezlerinden biri olmuştur. Tekkelerin kapatılmasından (1925) sonra, son postnişin Şeyh Mehmed Raşid Efendi (ö. 1945) tekkenin harem bölümünde ikamet etmeyi sürdürmüş, bu zatın vefatından sonra tamamen terk edilen bina zamanla harap olmuştur.[199]

Tanman, 20. Yüzyıl sonunda yapının durumu hakkında (Şekil 5.69) şöyle bahsetmektedir:

> "Dikdörtgen bir alana (9x14m) yayılan ve tekkenin bütün bölümlerini içinde toplayan yapının güney kesimi tevhidhane ile türbeye, kuzey kesimi ise diğer bölümlere tahsis edilmiştir. Batıda Davut Ağa Sokağı üzerindeki cümle kapısı, bir dağılım merkezi niteliğindeki taşlığa açılmakta, taşlığın sağında tevhidhane ile türbe, solunda ise iki katlı ahşap bir kanat teşkil ettikleri

[199] TANMAN, M.B., a.e, s.177.

anlaşılan, büyük ölçüde tahribe ve değişime uğradıkları için mimari özellikleri tespit edilemeyen diğer bölümler (harem, selamlık, mutfak vb) yer almaktadır." [200]

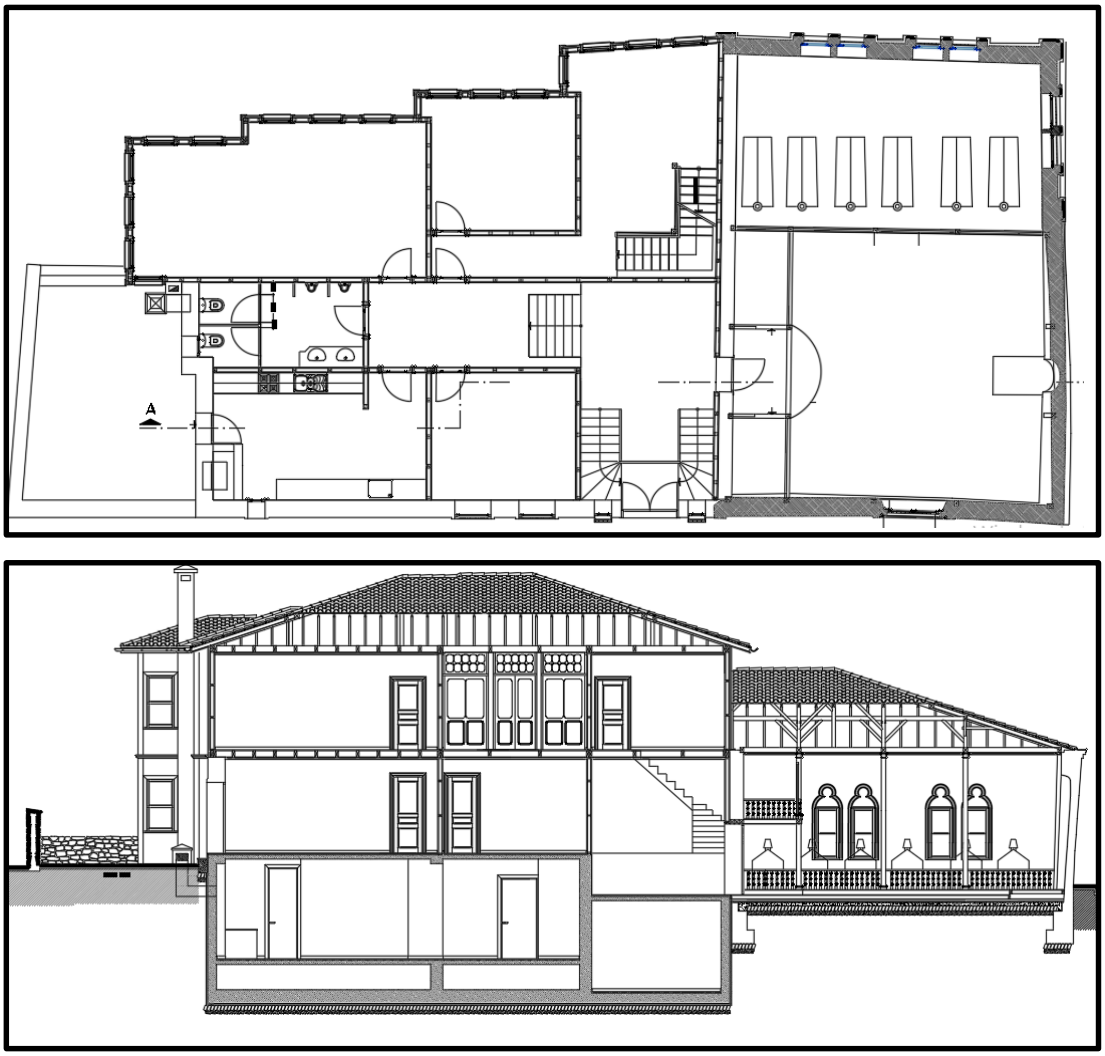

Şekil 5.69: Sertarikzade Tekkesi Selamlık ve Tevhidhane Bölümleri Planı[201].

Yapı, parselin güneybatı köşesine konumlanmıştır. Yapının kuzeydoğu yönünde geniş bir avlusu vardır. Nazperver Sokaktan avluya girişi yapılmaktadır. Güneybatı ve kuzeydoğu cephelerinden iki girişi bulunan yapının Davut Ağa Caddesi üzerinde bulunan güneybatı girişi, selamlık bölümüne açılır. Yapının türbe bölümü tek kat, tekke bölümü bodrum+iki kat olarak inşa edilmiştir. Giriş kapısının iki yanında dikdörtgen pencere, ayrıca çıkma altında üst kat pencereleri ile aynı hizada iki adet basık kemerli pencere yer alır. Üst katta ise, asimetrik çıkması üzerinde iki, giriş kapısı üzerinde üç olmak üzere toplam 8 adet dikdörtgen pencere yer alır (Şekil 5.70-5.71).

21. Yüzyılın başında, tevhidhane-türbe bölümünün çatısı çökmüş, geriye kalan bölümlerde de bazı harap duvar kalıntıları mevcuttu. 05.12.2007 tarih, 1419 sayılı kurul kararı ile, koruma grubu I olarak belirlenen yapının, rölöve, restitüsyon projeleri onaylanmış ve restorasyonu uygun bulunmuştur. 2007 yılında kurul onaylı projesine göre yapı, bodrum kat betonarme, zemin ve üst kat ahşap karkas olarak yeniden inşa edilmiştir. Tekkenin türbe-tevhidhane kısmı moloz taş yığmadır. Günümüzde Kültür ve Sanat Merkezi olarak hizmet vermektedir.

[200] TANMAN, M.B., a.e, s.177.
[201] TANMAN, M.B., a.e.

Şekil 5.70: Sertarikzade Tekkesi Restorasyon Projesi Plan ve Kesit Görünümü[202]

Şekil 5.71: Sertarikzade Tekkesi (Keskin, T. 2018)[203]

[202] Eyüp Belediyesi-EYSAM Arşivi
[203] Eyüp Belediyesi-EYSAM Arşivi

- **Şeyh Murad Efendi Tekkesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (14.01.2009 tarih, 2317 sayı)

Eyüp, Nişancı Mahallesi, Davutağa Caddesi ile Nişancı Mustafa Paşa Caddesi kesişiminde, 153 ada, 1 parselde yer almaktadır. Nişancı Meydanının güneybatısında kalan yapının, kuzeyinde Nişancı Mustafa Paşa Camii bulunmaktadır.

17. yüzyılda Anadolu Kazaskeri Çankırılı Damat Mustafa Efendi (ö. 1684) tarafından medrese olarak tesis edilen yapı, 18. Yy.da banisinin oglu Şeyhülislam Damadzade Ebü'l-hayr Ahmed Efendi (ö. 1742) tarafından, Nakşibendiliğin müceddidi kolunu ilk olarak İstanbul'da yayan, Şeyh Seyyid Mehmed Murad Buhari adına tekkeye dönüştürülmüştür. Murad Buhari vefat ettiği zaman, eski medresenin, mescit-tevhidhane olarak kullanılan mescit-dershanesine gömülmüştür. Kendisinden sonraki postnişinlerden de bu türbeye gömülen olmuştur. Daha sonra Şeyhülislam Hacı Veliyeddin Efendi (ö. 1768) tarafından, arsanın güneydoğu köşesine bağımsız bir mescit – tevhidhane inşa edilmiştir. Ayrıca, medresenin tekkeye dönüştürülmesinin ardından harem ve selamlık daireleri eklenmiş, talebe hücrelerinden bazılarına kahve ocağı, taamhane (yemekhane) gibi birtakım yeni fonksiyonlar verilmiş, geriye kalanlar derviş hücresi olarak kullanılmıştır.[204] Tekkenin geçmiş yüzyıllarda bir takım onarımlar gördüğü ve eklentiler yapıldığı da bilinmektedir. IV. Mehmed'in kızı Hatice Sultan'ın (ö. 1743) kethüdası ve Tersane Emini Mehmed Efendi tarafından 1143/1730'da tekkeye şadırvan ve çeşme yaptırmıştır. Nişancı Mustafa Paşa Caddesi'nin kuzey yakasına inşa ettirilen Kuşluk (Peştemalcılar) Hamamı Sadrazam Mehmed Said Paşa (ö. 1761) tarafından tekkeye ilhak ettirmiştir. Ünlü hattatlardan Şeyhülislam Hacı Veliyeddin Efendi'nin türbesi de Tekkeye eklenen yapılar arasında zikredilebilir. Böylece 18. yy'ın son çeyreğinde tekke bir tarikat külliyesi niteliği kazanmıştır. Ayrıca 19. Yy ın ikinci yarısında, Reisülkurra Şeyh Hafız Feyzullah Efendi'nin meşihatı sırasında, daha önce türbeye dönüştürülmüş olan mescit-tevhidhaneye bitişik yeni bir mescit-tevhidhane inşa ettirilmiş, aynı dönemde selamlık ve harem bölümleri de yenilenmiştir.

---

[204] TANMAN, M.B., a.e., s.514

Tekkelerin kapatılmasından sonra kaderine terk edilen Murad Buhari Tekkesi, özellikle 1950'lerden sonra, çevresinde sanayileşmenin hız kazanmasıyla, gecekonduların istilası derviş hücreleri ile önlerindeki revaklar tahrip edilerek yok edilmesine sebep olmuştur. Bu dönemde 2. mescit-tevhidhanenin çatısı çökmüş, şadırvan ile çeşme tamamen ortadan kalkmış, türbenin içindeki ahşap sandukalar ile diger türbe eşyası çürümüş, haziredeki mezar taşlarının önemli bir kısmı kırılmış, 1. mescit-tevhidhane ile Feyzullah Efendi Türbesi büyük ölçüde yıpranmış, son olarak 1977'de ahşap harem ile selamlık binaları çevre sakinlerince yakacak temini maksadıyla imha edilmiştir. Bu arada Kuşluk hamamının da tarihe karıştığı anlaşılmaktadır. 1980'lerde Vakıflar İdaresi şadırvan avlusunu ve derviş hücrelerinin kalıntılarını işgal eden gecekonduları kaldırarak külliyenin onarımını başlatmış, oldukça gelişigüzel biçimde gerçekleştirilen bu onarım da yarım kalmıştır. 2000li yıllarda (1. mescit-tevhidhane ile günümüze ulaşmayan selamlık ve harem bölümleri dışında) Hakyol Vakfı tarafından aslına uygun biçimde tamir ettirilen ve bakımı yapılan Murad Buhari Tekkesi günümüzde çeşitli kültür faaliyetlerine tahsis edilmişti.[205]

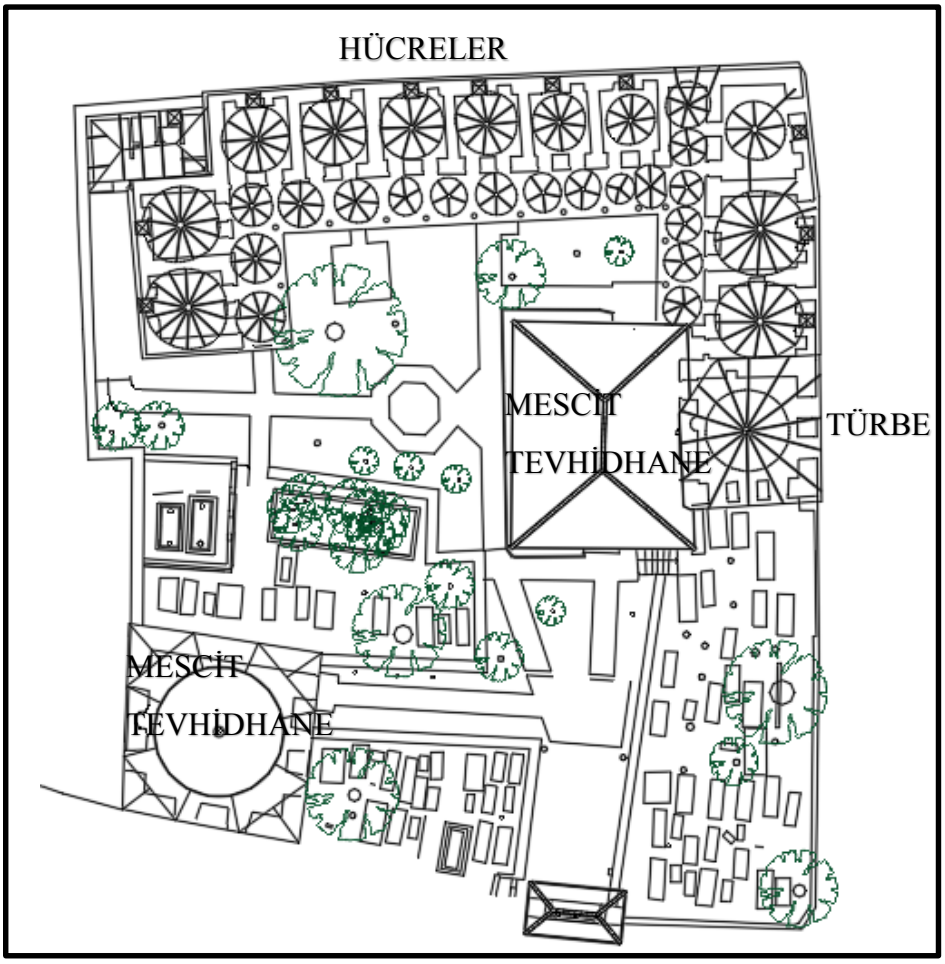
Şekil 5.72: Şey Murad Efendi Tekkesi (Keskin, T. 2018).

14.01.2009 tarih, 2317 sayılı kararla koruma grubu I olarak belirlenen yapının acil eylem planı doğrultusunda Vakıflar Genel Md. Denetiminde restorasyon çalışmaları devam etmektedir (Şekil 5.72). 03.02.2017 tarih, 2337 sayılı karar ile mekanik ve elektrik projelerinin uygun olduğu belirtilmiştir.

Yapının planına bakıldığında, iki adet mescit tevhidhane bölümü, 1 adet türbe, 11 adet hücre ve heladan oluştuğu anlaşılmaktadır (Şekil 5.73). Hücrelerin önünde revaklı avlu

[205] TANMAN, M.B., a.e., s.514

yer alır. Türbeye bitişik olan mescit tevhidhane dikdörtgen planlı, kırma çatı örtülüdür. Hela kısmı tonoz olup, diğer kısımlar kubbe ile örtülüdür.

Şekil 5.73: Şeyh Murad Buhari Tekkesi Vaziyet Planı[206].

- **Şeyh Selami Efendi Tekkesi**

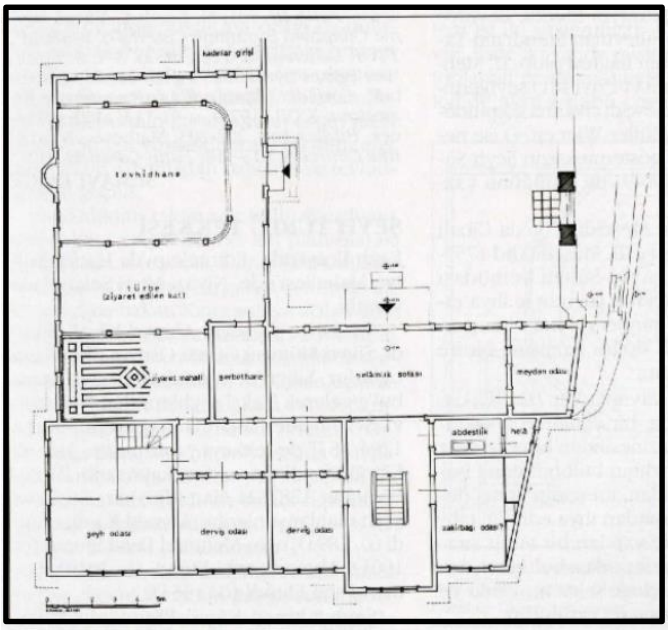
Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: II (20.04.2009 tarih, 2543 sayı)

Eyüp, Nişancı Mahallesi, 133 ada, 43 parselde, Nazır Ağa Yokuşu üzerinde yer almaktadır. Doğusunda Nazperver Camii, güneybatısında Nişancı Meydanı bulunmaktadır. Sadaret Kethüdası Arabacızade İbrahim Nesim Efendi (ö. 1807) tarafından 1213/ 1798'de, Nakşibendî tarikatından İzmirli Şeyh Seyyid Mustafa Selamî Efendi (ö. 1813) için yaptırılmıştır.

[206] Eyüp Belediyesi-EYSAM Arşivi

Nakşibendîliğe bağlı olarak faaliyete geçen Şeyh M. Selamî Efendi Tekkesi, şeyhin vefatından sonra 1831 yılına kadar Kadirîliğin Müştakî koluna bağlanmış, bu tarihten sonra da Rıfaîliğe bağlandığı ve sonuna kadar bu tarikata hizmet ettiği, ancak aynı zamanda Nakşibendîliğin de tekkede yaşatıldığı bilinmektedir (Şekil 5.74).[207]

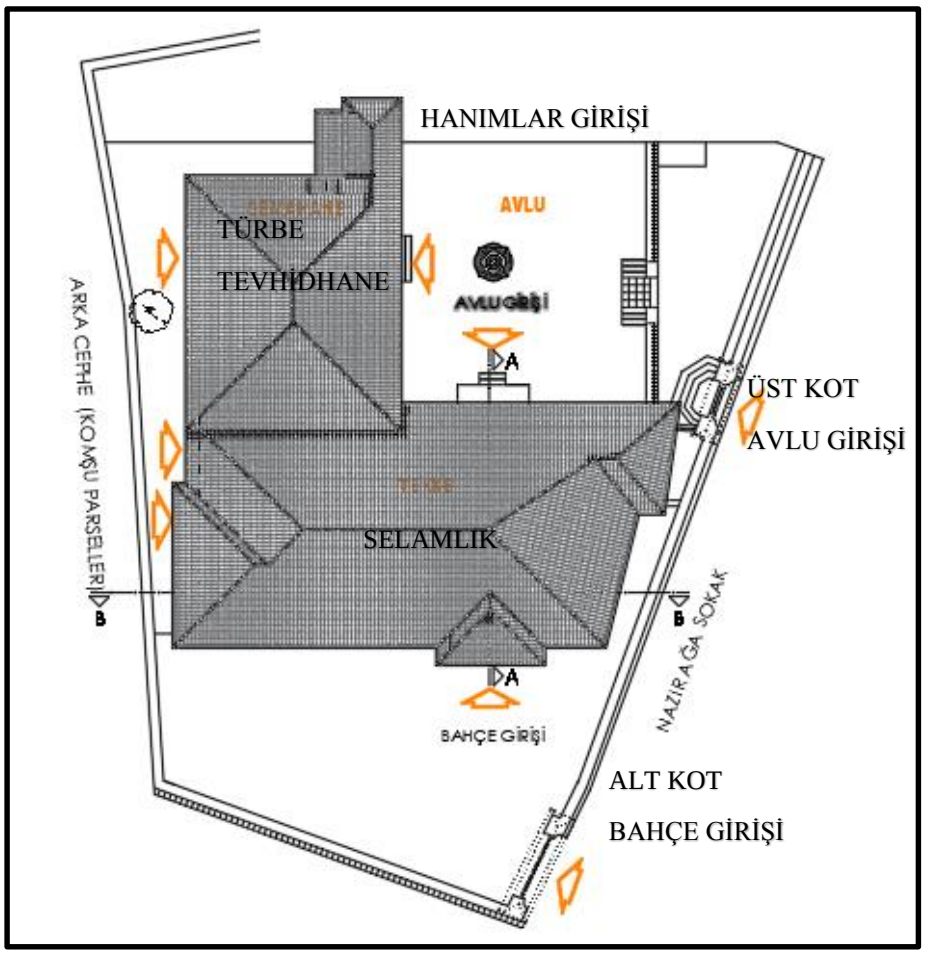

Şekil 5.74: Şeyh Selami Efendi Tekkesinin Zemin Kat Planı[208].

Şekil 5.75: Selami Efendi Tekkesi[209]

[207] TANMAN, M.B., (1994), a.e., s.170-172.
[208] TANMAN, M.B., a.e.
[209] http://www.eyupsultan.bel.tr

Şekil 5.76: Şeyh Selami Tekkesi Vaziyet Planı[210]

Tekkelerin kapatılmasının ardından oldukça harap durumda olan harem bölümü kaderine terk edilmiş, türbe tevhidhane ve selamlık bölümleri ise 1985 yılında Vakıflar tarafından restore edilmiştir. Vaziyet planına bakıldığında Nazırağa Yokuşu üzerinden iki giriş yer almaktadır. Alt kottaki bahçe girişi yapının bodrum katından selamlık bölümüne bağlanır. Üst kottaki avlu girişinden ise hem türbe tevhidhane, hemde selamlık bölümlerine geçiş yapılmaktadır. L planlı yapının türbe tevhidhane bölümü güneydoğu, selamlık bölümü ise kuzeydoğu yönündedir (Şekil 5.75-5.76). Türbe tevhidhanenin güney köşesinde hanımlar girişi ile yapının arka cephesinde türbe ve odalara giriş kapıları yer almaktadır.

20.04.2009 tarih, 2543 sayılı karar ile tekkenin kalıntı rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerinin uygun olduğu, koruma grubunun II olarak belirlendiği, eğitim ve kültür amaçlı kullanılabileceğine karar verilmiştir. Günümüzde iyi durumda olan yapı eğitim ve kültür merkezi olarak kullanılmaktadır.

[210] Eyüp Belediyesi-EYSAM Arşivi

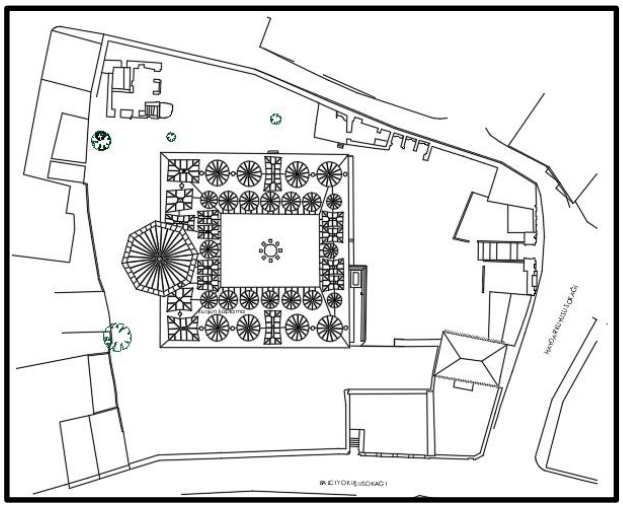
- **Şeyhülislam Mustafa Efendi Tekkesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (16.06.2010 tarih, 3558 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Balcı Yokuşu ile Baba Haydar Kuyusu Sokağı'nın kesişiminde, 137 ada, 1 parselde yer almaktadır. Güneydoğusunda Baba Haydar Camii yer alır. 18. Yy da inşa edilmiş olan Nakşibendi tarikatına bağlı tekkenin banisi Feyzullah Efendizade Şeyhülislam Seyyid Mustafa Efendi'dir.

Büyük ölçüde özgün haliyle günümüze ulaşmış olan tekkenin mescit tevhidhane bölümü, banisinin oğlu Kazasker Seyyid Abdullah Efendi tarafından minber ilave edilerek, camiye dönüştürülmüştür. Ahşap harem bölümü ise 19. yy'da yeniden inşa edilmiştir. 20. Yüzyıla gelindiğinde harap duruma düsen tekke, 70'li yıllarda Vakıflar İdaresi tarafından esaslı bir onarım yapılmışsa da, yeni bir fonksiyon verilmediği ve kendi haline terk edildiği için bazı kimselerce işgal edilmiş ve mesken olarak kullanılmaya başlamıştır.

Şekil 5.77: Şeyhülislam Mustafa Efendi Tekkesi Vaziyet Planı[211]

Vaziyet planına bakıldığında (Şekil 5.77) büyük bir alanı kaplayan parselin girişi kuzey yönde Baba Haydar Çeşmesi Sokaktan yapılmaktadır. Avluya girişi sağlayan cümle kapısı, 1056/1646 tarihli Beyzade Mehmed Efendi Çeşmesi'ne bitişiktir (Şekil 5.78). Kesme küfeki taşı ile inşa edilmiş olan kapının basık kemeri üzerine, ta'lik hattı

[211] Eyüpsultan Belediyesi EYSAM Arşivi

ile Katipzade Mehmed Refi' Efendi (ö. 1768) tarafından yazılan manzum kitabe, tekkenin inşa tarihini vermektedir.

Parselin ortasında konumlanan tekkenin, sekizgen planlı mescit-tevhidhanesi ile dörtgen planlı hücre odaları yaklaşık 32,50x27,75 m. ebatlarında olup, avlulu ve revaklı Osmanlı medreseleri planını anımsatmaktadır. Mescit tevhidhane bölümü ile 8 hücresi, kubbe ile örtülüdür. Güneydoğu duvarında yer alan hücrelerin tamamı ile güneybatı-kuzeydoğu duvarları orta aksında yer alan birer hücre ise tonoz örtülüdür. Hücrelerin önlerinde yer alan revaklı avlu kısmında sivri kemerler mukarnaslı sütunlara oturmaktadır. Revakların üzerini 16 adet kubbe ile 8 adet tonoz örtmektedir. Tekke binasının basık kemerli giriş kapısının üzerinde, ta'lik hatla yazılmış manzum inşa kitabesi Şeyhülislam Veliyeddin Efendi'nin (ö. 1767) imzasını taşır. Parselin kuzeydoğu köşesinde harem dairesi ve hazire kısmı yer almaktadır. Tekkenin iç avlusunda yer alan sekizgen planlı şadırvanı mermerden yapılmış olup, cepheleri kırık kaş kemerler, rozetler ve servi motifleri ile bezelidir (Şekil 5.79). Avlu üzeri çelik konstrüksiyonla cam ile örtülüdür (Şekil 5.80).

Tanman'a göre (1994),

> "Gerek şadırvanda, gerek mukarnaslı sütun başlıklarında, gerekse de yapıda kullanılan sivri kemerlerde, tekkenin inşa edildiği 1. Mahmud döneminin barok üslubu yerine, Lale Devri'nin kapanması ile son bulduğu kabul edilen klasik üslubun sürdürülmesi çok dikkat çekicidir. Bu yönü ile Şeyhülislam Tekkesi, İstanbul mimarisinde klasik çizgiyi savunan son yapı olarak kabul edilebilir."

Şekil 5.78: Şeyhülislam Mustafa Efendi Tekkesi[212]

[212] http://www.eyupsultan.bel.tr

Şekil 5.79: İç Avluda Yer Alan Çeşme Üzerindeki Süslemeler[213]

Şekil 5.80: Şeyhülislam Mustafa Efendi Tekkesi[214]

[213] http://www.eyupsultan.bel.tr
[214] http://www.eyupsultan.bel.tr

09.05.2007 tarih, 1032 sayılı kararla koruma grubu I olarak belirlendiği, ana yapıya ait rölöve, düzeltmelerle restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun olduğu, uygulamanın Vakıflar Bölge Müdürlüğü denetiminde yapılması gerektiği, parselde yer alan eklenti yapıların kaldırılması ve yeni bilgi belgelerle parselde bulunan tüm yapılara ait rölöve restitüsyon ve restorasyon projesinin kurula iletilmesi istenmiştir. Kurul kararları doğrultusunda hazırlanan Esbak (Şeyhülislam) Mustafa Efendi Tekkesine ait tuvalet ve hamama ilişkin rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleri 16.06.2010 tarih, 3558 sayılı karar ile uygun olduğu belirtilmiştir. Yapı, günümüzde restore edilmiş olup, Erkek Öğrenci Yurdu olarak kullanılmaktadır.

5.3.4 Mektep / Medrese

- **Askeri Rüşdiye**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli sivil mimarlık örneğidir.

Koruma Grubu:

Eyüp, Nişancı Mahallesi, Feshane Caddesi ile Cezeri Kasım Akarçeşme Sokağın kesişiminde 65 ada, 24 parselde yer almaktadır. Kuzeydoğusunda Defterdar Camii, kuzeybatısında Arpacı Hayrettin Camii bulunur.

Üniversite ve askeri liselere öğrenci yetiştirmek amacıyla kurulan Eyüp Askeri Rüşdiyesi, ilk olarak 1875 yılında Eyüp'te, İplikhane Kışlası'nda kurulmuştur. 1884 yılında ise Feshane Caddesi üzerindeki binasına taşınmıştır. Eyüp Askeri Rüstiyesi ile birlikte aynı binada gece eğitim vermek üzere açılan Baytar (Gece) Askeri Rüstiyesi 1906 yılında padişah emriyle Kuleli İdadisine nakledilmiştir. Eyüp Askeri Rüştiyesinde ise 1914 yılına kadar eğitime devam edilmiş, bu tarihten sonra "Tedrisat-ı İptidaiye Muvakkat Kanunu" gereğince eğitim öğretime Sütlüce Nümune Okulu'nda devam edilmiştir. 1928-29 ders yılında Ebussuud İlkokulu olarak işlev gören yapı daha sonraki yıllarda Eyüp Askerlik Şubesi hâline getirilmiştir. 1985 tarihinde harabiyetinden dolayı terk edilmiştir. Bu dönemde Eyüp Belediyesi mülkiyetine geçen bina, 1988'de, yol genişletme gerekçesi ile dönemin Büyükşehir Belediye Başkanı Bedrettin Dalan'ın talimatı ile Feshane'nin bir kısmı ile birlikte yıktırılmıştır[215] (Şekil

[215] YALÇIN, H. a.e. http://eysam.org/fotograf/yayinlarimiz/67-eyupsultan-miras-gazetesi20171213-103626-eyup-EYUPSULTAN_MIRAS_GAZETESI.pdf.

5.81). Giriş aksında yer alan sütunları ve yuvarlak kemerli pencereleri ile dikkat çeken yapının Eyüp Belediyesince hazırlanan projeleri 2001 yılında onaylanmış ve betonarme olarak yeniden yapılmıştır. Yeni yapı ile özgün yapı arasında giriş kısmı, gabari ve pencere yüksekliklerinde farklılıklar olduğu görülebilmektedir (Şekil 5.82).

2007 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığınca özel müze statüsü verilerek sergileme ve uygulama projeleri tamamlanan yapı, o dönemde idari yönetimin değişmesi ile yeni kararlarla müze fonksiyonundan farklı olarak kullanılmıştır. Bir dönem Eyüpsultan Belediyesi Hizmet Binası olarak işlev gören yapı günümüzde bir sivil toplum kuruluşuna tahsis edilmiştir.

Şekil 5.81: Eyüp Askeri Rüşdiyesi Eski Durumu[216].

[216] YALÇIN, H., a.e.

Şekil 5.82: Eyüp Askeri Rüşdiyesi (Keskin, T. 2018).

- **Hacı Beşir Ağa Darulhadisi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: II (24.02.2006 tarih, 67 sayı)

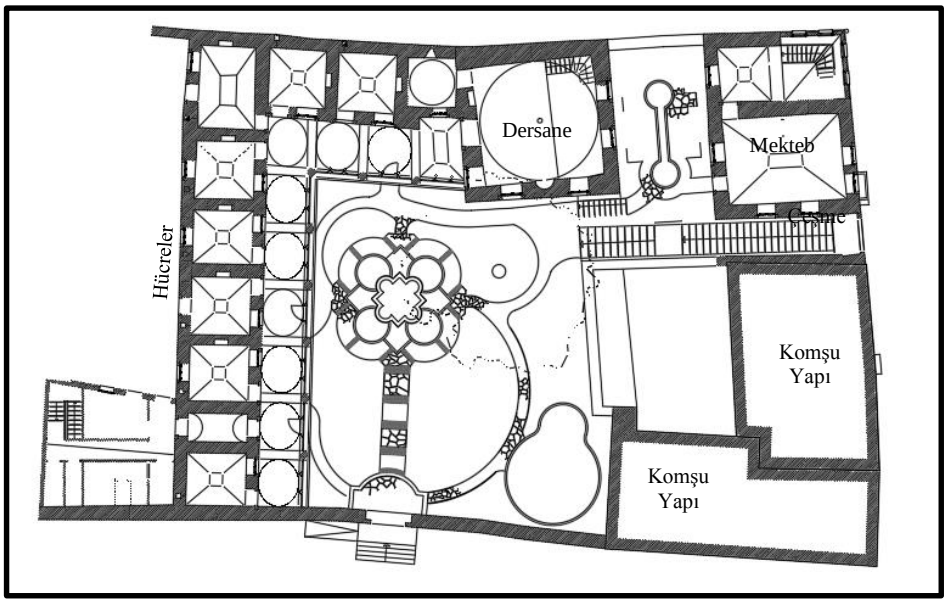
Eyüpsultan, Nişancı Mahallesi, Baba Haydar Mektebi Sokağı ile Balcı Yokuşunun kesişiminde, 134 ada, 5 parselde yer almaktadır. Kuzeybatısında Şeyhülislam Tekkesi, güneydoğusunda Baba Haydar Camii bulunur. III. Ahmed (1703-1730) ve I. Mahmud dönemi (1730-1754) darüssaade ağalarından Hacı Beşir Ağa tarafından yaptırılmıştır. Balcı Yokuşuna açılan basık kemerli giriş kapısı üzerinde Aşçıbaşızade Münib Efendi tarafından hazırlanan ve mermer levha üzerine işlenmiş olan kitabesi *1147/1734* yılını göstermektedir.

Ahunbay'a göre (1994);

> "Külliyenin yapım tarihinin Osmanlı Barok Dönemi içine girmesine karşın, belirgin bir barok özellik ne girişte, ne de mevcut diğer mimari öğelerde gözlemlenmektedir. Girişe bitişik olarak batıda çeşme, onun üzerinde fevkani bir mektep yer almaktadır. Sokaktan birkaç basamakla yükseltilen girişten sonra merdivenli bir geçit ve rampayla avlunun üst kısmına, darülhadisin bulunduğu düzleme çıkılmaktadır. Dershane, arsanın batı ve kuzey kenarları boyunca "L" plan oluşturacak biçimde dizilen hücrelerin doğu ucuna iliştirilmiştir. Yapının kuzey yönündeki kolu Baba Haydar Mektebi Sokağı'na uyarak kırık bir çizgi üzerinde inşa edilmiştir. *Hadikatü'l*

Cevami'de darülhadisin aynı zamanda mescit olarak kullanıldığı ve "mescit dahilinde küçük bir kütüphane" bulunduğu belirtilmiştir." (Şekil 5.83)[217].

1869 yılında kullanılmayan medrese, 1914 yılında harap durumda olsada, eğitim faaliyetine devam etmiş, ancak, 1918 yılında muhacirler tarafından işgal edilmiş ve harap duruma düşmüştür. 1930'larda çekilen hava fotoğraflarında sağlam görülen revak örtülerinin yıkıldığı, 20. Yy. sonlarında dershane ve hücrelerde barınan ailelerin avluya, hücrelere, dershaneye ve revaklara yaptıkları ekler, iç bölmeler, ara tavanlar nedeniyle yapının kalan kısmının da tam olarak kavranamadığı bilinmektedir.[218]

Şekil 5.83: Hacı Beşir Ağa Medresesi.

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.11.1977 tarih, 9591 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilli, vakıf mülkiyetinde ki Hacı Beşir Ağa Medresesine ait İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 24.02.2006 tarih, 67 sayılı kararında; "…rölöve, restitüsyon, restorasyon ve peyzaj projelerinin uygun olduğuna, koruma grubunun I. Grup olarak belirlenmesine, uygulamanın müellif sorumluluğunda yapılabileceğine karar verildi" denmektedir.

24.02.2006 tarih, 67 sayılı kararla koruma grubu I olarak belirlenen yapının (Şekil 5.84-5.85) rölöve, restitüsyon, restorasyon ve peyzaj projeleri de uygun bulunmuştur.

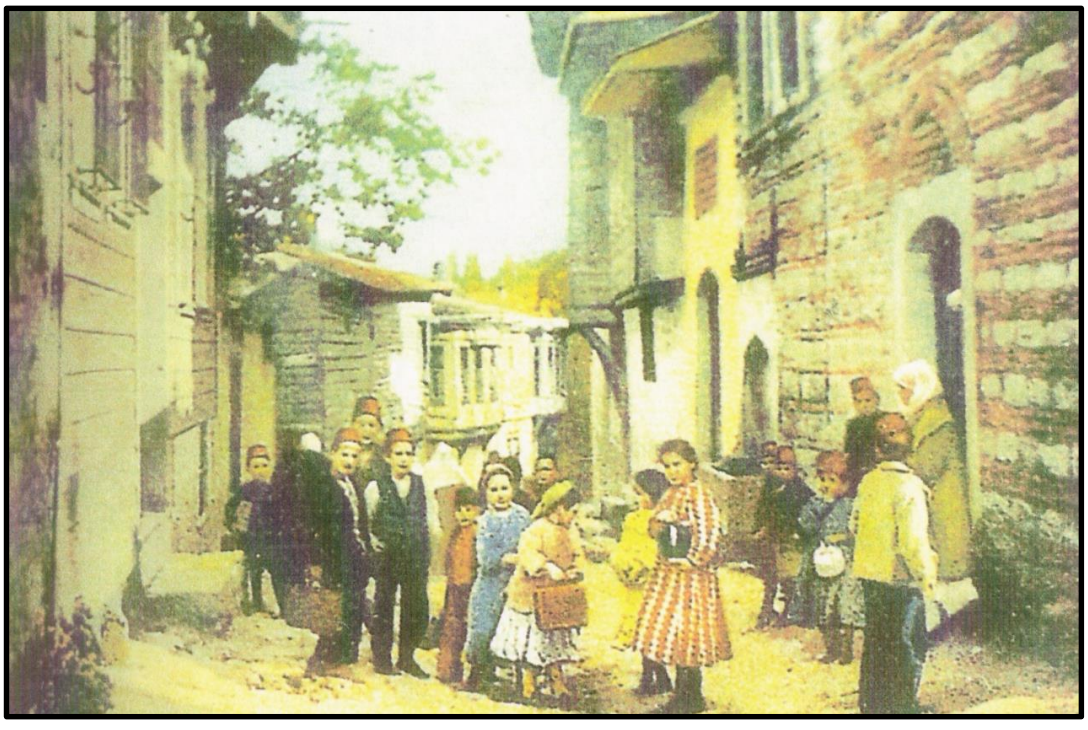
---

[217] Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Arşivi.
[218] AHUNBAY, Z., (1994). "Hacı Beşir Ağa Darul Hadisi". **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**. C.3, s.468.

Darulhadis, 2009 yılında İBB tarafından restore edilmiştir. Günümüzde Şehbal Eğitim, Kültür ve Sanat Merkezi olarak hanımlara yönelik hizmetler verilmektedir. 10.11.2017 tarih, 2978 sayılı kurul kararı ile Balcı Yokuşunda yer alan tabelaların kaldırılması, parsel içerisinde yer alan Çitlenbik ağacının yapıya zarar vermemesi için gerekli güvenlik önlemlerinin alınması gerektiği belirtilmiştir.

Şekil 5.84: Hacı Beşirağa Darulhadisi Cephe Görünümü ve Giriş Kapısı.[219]

Şekil 5.85: Balcı Yokuşundan Hacı Beşirağa Darulhadis Görünümü.[220]

[219] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/besiraga-medresesi
[220] http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/besiraga-medresesi

- **Rami Mehmed Paşa Sıbyan Mektebi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Eyüp Nişancı Caddesi ile Sarı Samur Sokağı'nın köşesinde, Nişancı Meydanının kuzeybatısında, 149 ada, 12 parselde yer almaktadır. Güneyinde Nişancı Mustafa Paşa Camii yer alır. Banisi Sadrazam Rami Mehmed Paşa'dır. Vakfiyesi, 1113 C. evvel (Ekim-1701) tarihli olduğuna göre mektebi bu sıralarda yaptırmıştır.[221]

Şekil 5.86: Rami Mehmed Paşa Sıbyan Mektebi (Keskin, T. 2018).

Dörtgen planlı, kesme taştan, tuğla hatıllı olarak inşa edilen fevkani mektep, tonoz çatılı dükkanların üzerine oturtularak yükseltilmiştir. Zemin kat duvarlarında tuğla hatıl bulunmamaktadır. Güneybatı yönünden Nişancı Mustafa Paşa Camii'ne bitişik nizamlıdır. Cephelerde kademeli şekilde kirpi saçak yer alır. Kuzeydoğu yönünde yapının iki tuğla, bir taş kemerli girişi bulunmaktadır. Cephenin güneydoğusunda yer alan tuğla kemer içinde Sultan II. Mahmut Çeşmesi bulunmaktadır. Cephenin

[221] HASKAN, M.N., a.e, s.33. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih /Camiler ve Mescitler.pdf.

kuzeybatısında ise fevkani mektebe çıkan merdivenler yer alır. Cephe orta aksı zemin katta demirden saçak yapılmıştır. Üst kat giriş kapısı kuzeybatı cephesindendir. Onyedi basamakla ulaşılan giriş kapısı, taş söveli, demir doğramadır. Kuzeybatı cephede bir, kuzeydoğu cephede dört, güneydoğu cephede iki dikdörtgen taş söveli, içi dolgulu tuğla hafifletme kemerli pencereler bulunmaktadır.

Yapının üst katı günümüzde Nişancı Mustafa Paşa Caminin hanımlar bölümü olarak özgün işlevinden farklı kullanılmaktadır (Şekil 5.86).

- **Sekbanbaşı Ramazan Ağa Sıbyan Mektebi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

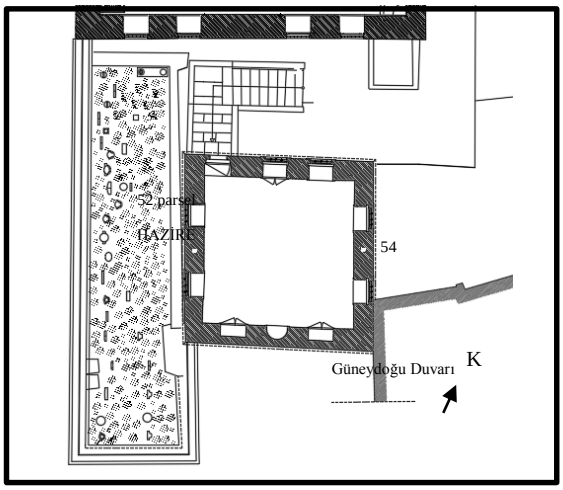
Koruma Grubu: II (07.01.2009 tarih, 2310 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Zal Paşa Caddesi üzerinde 65 ada, 54 parselde yer almaktadır. Kuzeyinde Kızıl Mescit, güneyinde Zal Mahmut Paşa Külliyesi, batısında Sokullu Mehmet Paşa Çeşmesi bulunmaktadır. Banisi Sekbanbaşı Ramazan Ağa'nın kabri mektebin altındaki türbededir. "Sekbanbaşı", Osmanlı İmparatorluğu'nda, eyalet paşalarına ve sancakbeylerine bağlı olarak görev yapan asker sınıflarının komutanlarına denilirdi.

Dörtgen planlı, kesme taştan, tuğla hatıllı olarak inşa edilen fevkani yapının alt katında yer alan türbe duvarları kesme küfeki taşındandır (Şekil 5.87). Kitabesine göre 971 (1563) tarihinde ve mabetten 33 sene sonra Süleyman Çelebi'nin türbesi üzerine yapılmıştır.[222] Türbenin daha önce sekiz adet penceresi bulunurken günümüzde güneydoğu duvarındaki pencerelerin kapatıldığı, cephenin sağır olduğu görülmektedir. İçerisinde altı adet kabir vardır. Taş bir merdivenle fevkâni olan üst kata çıkılır. Kuzeybetı cephesinde giriş kapısı ve bir pencere, diğer cephelerde ikişer adet pencere yer alır. Pencereler dikdörtgen taş sövelidir. Çatısı ahşaptır kırma çatıdır.

07.01.2009 tarih, 2310 sayılı kurul kararı ile, koruma grubu II olarak belirlenen Sekbanbaşı Ramazan Ağa Sıbyan Mektebinin, 53 parselde yer alan Kızıl Mescit Camii ve 52 parselde yer alan hazire ile beraber hazırlanmış rölöve, restitüsyonve restorasyon projelerinin uygun olduğu açıklanmıştır. Günümüzde kullanılmamaktadır (Şekil 5.88).

[222] HASKAN, M.N., a.e, s.33. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih /Camiler ve Mescitler.pdf.

Şekil 5.87: Sekbanbaşı Ramazan Ağa Sıbyan Mektebi'nin Planı ve 52 Parselde Yer Alan Hazire[223]

Şekil 5.88: Sekbanbaşı Ramazan Ağa Sıbyan Mektebi[224].

5.3.5 Hamam

- **Çömlekçiler (dere) hamamı**

Tescil Durumu: 18.11.1978 gün ve 10741 sayılı G.E.E. ve A.Y.K. kararı ile tescilli eski eserdir.

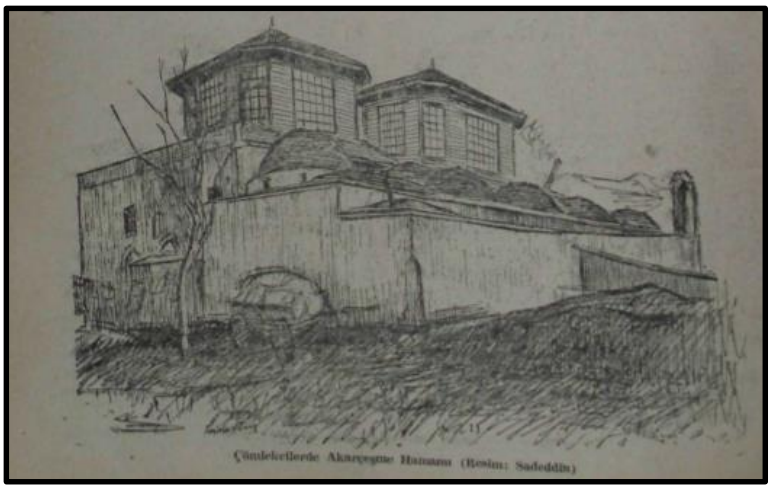
Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Abdurahman Şeref Bey Caddesi ile Çömlekçiler Caddesi kesişiminde 68 ada, 15 parselde bulunmaktadır. Güneyinde Arpacı Hayrettin Camii, kuzeydoğusunda Cezeri Kasım Camii yer alır. ***Mimar Sinan*** eseri olan yapı

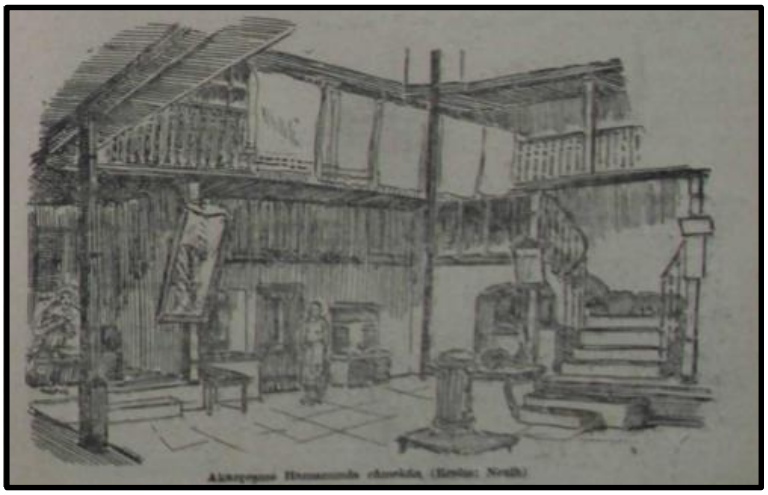
[223] Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Md. Arşivi.
[224] http://www.eyupsultan.bel.tr

Kanuni Sultan Süleyman tarafından yaptırılan Şehzade Camii'ne gelir olması için yaptırılmıştır. Şehzade Camii 1548 yılında tamamlanmış olup Çömlekçiler Hamamı da bu tarihlerde yapılmış olmalıdır.[225]

Yapıldığı dönemde civarında Haliç çamurundan çömlek yapan dükkanlar bulunduğundan Çömlekçiler Hamamı denilen yapı, aynı zamanda Abdurahman Şeref Bey Caddesi boyunca uzanan bir derenin yanında olduğundan Dere Hamamı, biraz ilerisinde bulunan Semiz Ali Paşa Çeşmesi'nden dolayı Akarçeşme Hamamı olarak da adlandırılmaktadır.

Şekil 5.89: Çömlekçiler Hamamı (Resim:Saadettin)[226]

Şekil 5.90: Çömlekçiler Hamamı (Resim:Nesih)[227]

[225] HASKAN, M.N., http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Hamamlar.pdf
[226] KOÇU, R.E. 1958, "Akarçeşme Hamamı" **İstanbul Ansiklopedisi**, c.1, s.500.
[227] KOÇU, R.E. a.e.

Türk mimarisinde Çifte Hamam yapılarına güzel bir örnek teşkil eden, Evliya Çelebi'nin Çömlekçiler Mahallesini anlatırken "Hoş âb bir hamamı var ki pek rûşenâ ve tâhirdir" diyerek pek temiz ve aydınlık olduğundan bahsettiği yapı, günümüzde maalesef oldukça harap ve kullanılamaz durumdadır. Yapının mimari özellikleri ile ilgili Reşat Ekrem KOÇU'nun İstanbul Ansiklopedisinde 1946 yılına ait gezi notlarında (Şekil 5.89-5.90) şu şekilde bahsedilmektedir:

> "Erkekler kısmının cemakan kısmında bir hususiyet göze çarpmaz. Üzeri kiremit örtülü çatıdır. Çatının ortasında ahşap, fener biçiminde bir tepe penceresi vardır. Mermer döşeli zeminin iki yanında soyunma peykeleri sağda ve solda birer camekanlı oda, sağdan bir çifte merdivenle çıkılan üst kat soyunma odaları vardır. Asıl hamam kısmına, sokak kapısının karşısına gelen duvarın sağ köşesinden girilip, bu kapının solunda kahve ocağı vardır. Bir kubbe ile örtülmüş olan soğukluğa girilince, hemen sağda, duvarın içine yerleştirilmiş küçük ve gayet zarif bir çeşme vardır. Onun ötesindeki bir kapıdan ayakyoluna geçilir. Soğuklardan sağdakinin üzerinde bölmelerle iki küçük duş yeri yapılmıştır ki hamamın klasik güzelliğini bozmuştur. Soğukluğun tam karşısında da iki kurnalı bir soğuk halvet vardır. Soldaki bir kapıdan hamamın sıcak kısmına geçilir. Üç parçadan mürekkep olan bu kısım pek güzeldir. Birinci parça iki geniş kenar üzerine oturtulmuş bir kubbe ve iki küçük beşik kubbecik ile örtülmüş dikdörtgen şeklinde bir sofadır. İki kademeli mermer set, şeddin üzerinde de, yine duvar içinde tas koymak içinde büyük ve zarif bir kemer vardır. Sağda biri üç, diğeri dört kurnalı iki halvet vardır. Sofada, halvet kapıları arasında kalan duvar parçası içinde de, eskiden kandil koymak için yapılmış bir niş (Çırakman) bulunmaktadır. Halvetlerde de, kapılardan girince birinin sağında, diğerinin solunda birer çırakman vardır. Halvetler de birer küçük kubbe ile örtülmüştür."[228]

18.11.1978 tarih ve 10741 sayılı kurul kararı ile korunması gerekli kültür varlığının "Çömlekçiler Hamamı" olarak tescil edildiği, 17.07.1987 tarih ve 3741 sayılı kurul kararı ile hamamın ve köşk yapısının restorasyon projesinin onaylandığı, Çömlekçiler Hamamı arkasında yer alan 3 katlı taşınmazında II. Grup korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edildiği arşiv kayıtlarında görülebilmektedir. Özel mülkiyette olan yapı, günümüzde oldukça harap durumdadır. İst. 1 Numaralı KTVKK tarafından hamam çevresinde Çömlekçiler Caddesi aksında niteliksiz birtakım yapılar tespit edildiği ve çifte hamamın soğukluk bölümünün tamamen yıkıldığı, genel olarak bakımsız ve yıkılma tehlikesi bulunan Çömlekçiler Hamamı ile ilgili gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması gerektiği bildirilmiştir.

---

[228] KOÇU, R.E., (1958). İstanbul Ansiklopedisi c.8, s.4119

5.3.6 Türbe ve Hazireler

- **Davutağa (Otakçılar) Mezarlığı**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (12.10.2017 tarih, 2867 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Otakçılar Caddesi, Davutağa Kabristanı Sokak ile Aşhane Sokak arasında 123 ada 1 parselde büyük bir alanı kapsamaktadır. Doğusunda Yakup Ağa Türbesi, kuzeybatısında Sertarikzade yer alır. Hazire 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı kurul kararı ile tescillidir (Şekil 5.91).

12.10.2017 tarih, 2867 sayılı kurul kararı ile koruma grubu I olarak belirlenen Otakçılar Mezarlığı haziresindeki mezartaşlarının tam tespitinin yapılabilmesi için envanterleme çalışmalarının yapıldığı ve hasarların işlendiği analitik rölöve çalışmalarının yapılarak, onarımın sağlanması amacıyla restitüsyon projesi ve konservasyon raporu doğrultusunda hazırlanacak restorasyon projesinin kurula iletilmesi istenmiştir.

Şekil 5.91: Otakçılar Mezarlığı ve Aktürbe (Keskin, T. 2018).

- **Daye Hatun Türbesi (Gülşirin Hatun)**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Abdurahman Şeref Bey Caddesi ile Arakiyeci Camii Sokağı'nın kesiştiği köşede, 69 ada, 44 parselde yer almakta olup, güneyinde Arakiyeci Cafer Ağa Camii bulunmaktadır.

Daye (Gülşirin) Hatun, Yavuz Sultan Selim'in süt annesidir. Hazire şeklinde olan türbenin ortasından çıkan bir ağaç kabri ikiye ayırmıştır. Gülşirin Hatun'un yaptırdığı

bilinen sıbyan mektebi yerinde ahşap bir evde vardı. 43 parselde bulunan tescilli sivil mimarlık örneği 19.07.2017 tarih, 21965 sayılı kararına istinaden can ve mal güvenliğini tehdit ettiğinden dolayı yıkılmıştır (Şekil 5.92).

Günümüzde 43 parseldeki yapının da yıkılması ile kabir açıkta kalmıştır. Yalnızca yol aksında kısa bir taş duvarı vardır. Vakıflar mülkiyetinde yer alan türbeye ilişkin 28.12.2011 tarih, 149 sayı ve 15.12.2016 tarih, 2160 sayılı kurul kararları ile rölöve ve restorasyon projelerinin kurula iletilmesi istenmiş, ancak henüz onaylı bir projeye rastlanmamıştır.

Şekil 5.92: Daye Hatun Türbesi ve 43 parsel sivil mimarlık örneği_2016[229]

- **Ebu'd Derda Türbesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Zal Paşa Caddesi üzerinde 65 ada, 32 parselde yer almaktadır. Kuzeyinde Zal Mahmut Paşa Külliyesi, güneyinde Cezeri Kasım Camii bulunmaktadır.

Sahabe-i Kiram'dan olan Ebu'd Derdâ Hazretleri, Arapların İstanbul muhasarası sırasında şehit olmuştur. Asıl adı Uveymur'dur. İstanbul'da biri Eyüp'te, diğeri Üsküdar'da bu isimle anılan iki makamdan birisidir.

[229] İBB Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü Arşivi

Dörtgen planlı türbe, ahşap çatılı olarak kesme taştan yapılmıştır (Şekil 5.93).[230] Zal Paşa Caddesi üzerinde üç hacet penceresi ve kapısı bulunmaktadır. Türbe kapısı üzerinde Sultan II. Mahmut zamanında ihya edildiğini belirten talik hatla yazılmış olan kitabesi Yeserizâde Mustafa İzzet Efendi'ye aittir (Şekil 5.94). Dikdörtgen kitabe levhasının üzerinde, beyzi bir madalyon üzerinde II. Mahmud'un "Haşim" imzalı tuğrası görülmekte ve tuğranın sağ üstündeki "Adlî" ibaresinin kazınmış olduğu dikkati çekmektedir.[231]

1907 yılında bakım gören yapı, Cumhuriyet döneminde harap duruma gelmiş ve çatısı çökmüştür. 1952 yılından sonra açık türbe şeklinde kullanılmakta olup, içerisinde bulunan iki türbeden biri makama, diğeri ise türbedara aittir.[232] Türbede bulunan iki kabrin silindir biçiminde kitabesiz birer şahidesi ve ayak taşları mevcuttur.

Şekil 5.93: Ebu'd Derdâ Türbesi

(Resim: Ord. Prof. Dr. S. Ünver)[233]

Şekil 5.94: Türbe kapısı (Keskin, T. 2018).

[230] ÜNVER, S. (1968), "EBU EL DERDÂ, EBU-D DERDÂ" **İstanbul Ansiklopedisi**, Reşat Ekrem KOÇU ve Mehmet Ali AKBAY İstanbul Ansiklopedisi Neşriyat ve Kollektif Şirketi, Koçu Yayınları, c.9, s.4854
[231] TANMAN, M.B., a.e., s. 120
[232] HASKAN, M.N., a.e, s.33. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih /Camiler ve Mescitler.pdf.
[233] ÜNVER, S., a.e.

- **Ethem Baba (Abdullah Efendi) Türbesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (26.10.2017 tarih, 2940 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Abdurahman Şeref Bey Caddesi üzerinde 68 ada, 28 parselde bulunan Ethem Baba Türbesi, Arpacı Hayrettin Sokağının tam karşısındadır. Güneyinde Arpacı Hayrettin Camii, kuzeyinde Çömlekçiler Hamamı yer alır. Türbe içerisinde üç adet ahşap sanduka mevcuttur. Bu sandukalar Ethem Baba, Abdullah Efendi ve Abdürrahman Efendi'ye aittir.

Ethem Baba, Akşemsettin Hazretlerinin pîrdaşlarından olup, İstanbul'un fethinde onunla beraber bulunmuştur.[234] Ethem Baba 1460 yılında vefat etmiştir.

Abdullah Efendi, Arpacı Hayreddin Mescidi'nin imamı ve Zal Paşa türbesi yanındaki İskender Bey Mektebi'nin de hocası idi. 1187 (1773) tarihinde vefat etmiştir.

Abdürrahman Efendi, Eyüp Sultan Camii imamlarındandır.

Şekil 5.95: Hz. Ethem Baba Türbesi. Ferhat Baba Türbesi (Keskin, T. 2018).

Dörtgen planlı türbe taştan inşa edilmiştir. Çatısı ahşaptır. Cadde üzerinde sivri kemerli büyük bir hacet penceresi bulunmaktadır. Kitabesi yoktur. 1965 yılında onarılmış ve çatısı yeniden yapılmıştır (Şekil 5.95).[235]

[234] GALİTEKİN, A.N. a.e.
[235] HASKAN, M.N. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Turbeler.pdf

Günümüzde iyi durumda olan ve 26.10.2017 tarih, 2940 sayılı kurul kararı ile koruma grubu I olarak belirlenen yapıya ilişkin Vakıflar Bölge Müdürlüğünce kurula iletilen rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri 19.04.2018 tarih, 3330 sayılı kurul kararı ile uygun bulunmuştur.

- **Ferhat Baba Türbesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Abdurrahman Şeref Bey Caddesi üzerinde 122 ada, 24 parselde yer almaktadır. Kuzeydoğusunda Arakiyeci Camii, batısında Aşçıbaşı Camii bulunmaktadır.

Ferruh Baba Türbesi de denir. Hacı Bayram-ı Veli Hz.'nin müridlerinden olup, aynı Cadde üzerinde türbesi bulunan Ethem Baba'nın da kardeşidir.[236]

Şekil 5.96: Ferhat Baba Türbesi[237].

Otakçılar tarafından gelindiğinde sol tarafta ve Caddeye paralel uzanan bir set üzerindedir. Bu sete Caddeden bir merdivenle çıkılmaktadır. Türbe, ahşap bir evi

[236] GALİTEKİN, A.N. a.e.
[237] http://www.eyupsultan.bel.tr

andırır (Şekil 5.96). Girişe güneydoğu yönünde set üzerinden, beş basamaklı bir merdivene ulaşılır. Kapının güneyinde demir parmaklıklı üç penceresi vardır. Kitabesi yoktur. İçinde ahşap bir sanduka vardır.

- **Hubbî Hatun Türbesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (04.07.2007 tarih, 1137 sayı)

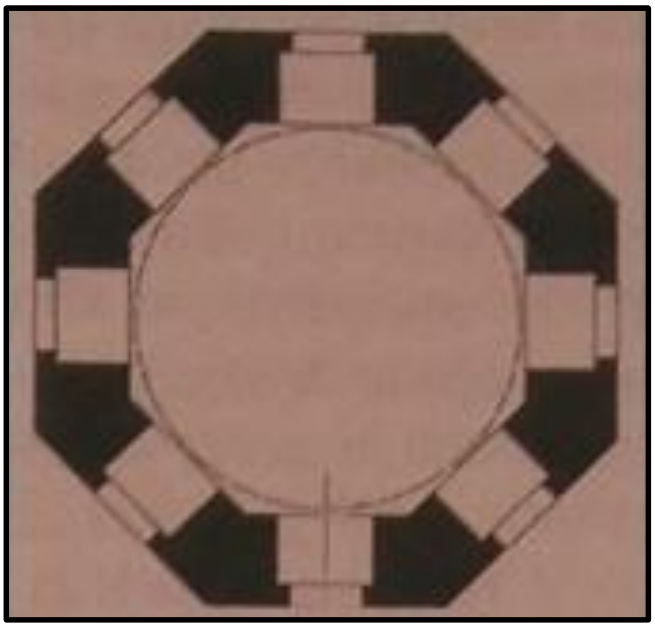
Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Feshane Caddesi ile Hazreti Halit Bulvarı kesişiminde 65 ada, 72 parselde (eski 10 parsel) yer almaktadır. Güneyinde Mehmed Vusûli Efendi Türbesi, kuzeybatısında Eyüp Sultan Camii bulunmaktadır.

Asıl adı Ayşe olan Hubbî Hatun, Beşiktaş'ta türbesi olan Yahya Efendi Hz.'nin torunudur.[238] Hubbî Hatun'un pek latif gazelleri, kasideleri ve mesneviyatı olup üç bin beyitli "Hurşîd ü çemşid" namında bir yazma eseri vardır. Vefat tarihi belli değildir. Türbenin önündeki hazirede Mehmed Emin Efendi'ye ait 991 (1585) tarihli bir kabir vardır. Bu durumda türbenin 1585 tarihinden evvel var olduğu ortaya çıkmaktadır.[239]

Kesme taştan, sekizgen planlı olarak inşa edilen türbenin (Şekil 5.97), sekiz yüzlü kasnağı üzerinde kurşun kaplı kubbesi yer alır. Kemerli ahşap giriş kapısı üzerinde dikdörtgen silme bulunmakta olup, kitabesi yoktur. Altta ve üstte toplam onbir adet pencere bulunmaktadır. Altta dikdörtgen, sivri kemer alınlıklı yedi adet pencere alınlığının içinde altıgen ve üçgenlerden oluşan iki renk taşlı dolgu vardır. Üstte, kapı üzeri boş olacak şekilde birer atlayarak yerleştirilmiş olan dört adet sivri kemerli pencere bulunmaktadır. İçerisinde tek sanduka bulunan türbe 1942 yılında onarılmıştır.

04.07.2007 tarih, 1137 sayılı kararla koruma grubu I olarak belirlenmiş, rölöve, restorasyon ve peyzaj projeleri uygun görülmüştür. Günümüzde iyi durumda olan yapı, yol kotuna göre alçak kotta kalmaktadır (Şekil 5.98).

[238] UZUN, M., (1998). İslam Ansiklopedisi "Hubbî" cilt 18 s.265, http://www.islamansiklopedisi.info/
[239] HASKAN, M.N., a.e, s.33. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih /Camiler ve Mescitler.pdf.

Şekil 5.97: Hubbî Hatun Türbesi Planı.[240]

Şekil 5.98: Hubbî Hatun Türbesi (Keskin, T. 2018).

[240] UZUN, M., a.e.

- **Mehmet Vusûli Efendi Türbesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Feshane Caddesi üzerinde 65 ada, 12 parselde yer almaktadır. Kuzeyinde Hubbî Hatun Türbesi, güneyinde Pîr Ahmed Edirnevi Türbesi yer alır. Mehmed Vusûli Efendi, Beşiktaş'ta türbesi olan Yahya Efendi Hz.'nin torunu Hubbî Hatun'un eşidir.

Kesme taştan, altıgen planlı olarak inşa edilen türbenin üzeri kubbe örtülüdür. Güneydoğu cephesindeki iki basamaklı türbe giriş kapısı, basık kemerli ve taş sövelidir. Diğer cephelerde yer alan dikdörtgen mermer söveli pencerelerin üzeri sivri kemerli ve içi dolguludur. Üst kotta yuvarlak, taş söveli, içi alçı revzenli pencereler yer alır. Günümüzde iyi durumda olan yapı, yol kotuna göre alçakta yer almaktadır (Şekil 5.99).

Şekil 5.99: Mehmet Vusûli Efendi Türbesi (Keskin, T. 2018).

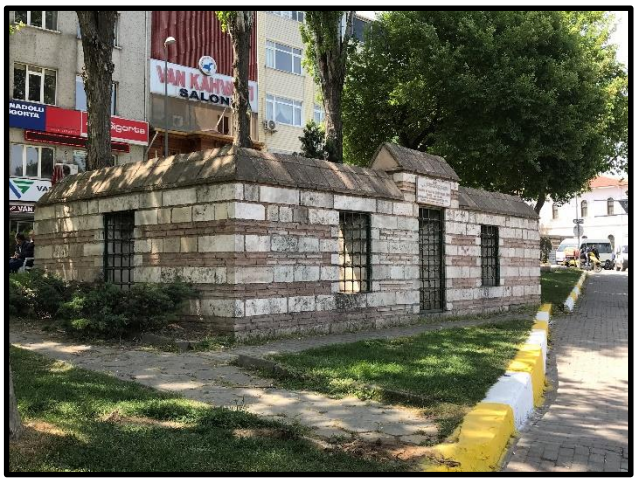
- **Molla Lütfi Türbesi**

Tescil Durumu: 02.11.2017 tarih, 2953 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (02.11.2017 tarih, 2953 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Defterdar Caddesi ile Ya Vedud Caddeleri arasında Defterdar Caddesi 10 kapı sayılı yerin karşısında, eski 143 ada 9 parselde kalmaktadır. Güneyinde Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Camii, kuzeybatısında Balçık Tekkesi, kuzeydoğusunda Feshane Binası yer alır.

Fatih devrinin önde gelen alimlerinden olan Molla Lütfi Hz. 1495 yılı II. Beyazıt devrinde iftiraya uğrayarak idam edilmiştir. Cenazesi, Defterdar Nazlı Mahmud Efendi Camii karşısına defnedilmiştir. Sonradan üzerine bir türbe yapılmıştır. Türbe daha önceleri Defterdar Mensucat Fabrikası sahası içinde kaldığından yeri belli değildir. Ancak fabrikanın yıkılmasının ardından meydana çıkmış ve Eyüpsultan Belediyesi tarafından açık türbe şeklinde günümüzdeki hâlinei almıştır.

Şekil 5.100: Molla Lütfi Efendi Türbesi (Keskin, T. 2018).

Dikdörtgen planlı türbe, bir sıra kesme taş, iki sıra tuğla örgülüdür (Şekil 5.100). Duvarlar üzerinde cephe boyunca üçgen kesitli harpuşta dolanır. Kapı üzerindeki alınlık daha yüksek kottadır. Feshane Caddesi üzerinde orta aksta yer alan türbe giriş kapısı üzerinde mermer kitabesi vardır. Kapının iki yanında dikdörtgen hâcet pencereleri yer alır. Ayrıca yapının kuzeybatı ve güneydoğu cephelerinde de birer hacet penceresi bulunmaktadır.

02.11.2017 tarih, 2953 sayılı kurul kararı ile, kadastral boşukta yer alan (eski 143 ada 9 parsel) Molla Lütfi Türbesi Haziresinin tescil edildiği, koruma grubunun I olarak belirlendiği, hazireye parsel ihdas edilmesi gerektiği, ihdas edilen parsel bilgilerinin ve türbeye ait rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin kurula iletilmesi istenmiştir.

- **Nakkaş Hasan Paşa Türbesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (26.07.2007 tarih, 1184 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Zal Paşa Caddesi üzerinde 65 ada, 40 parselde yer almaktadır. Kuzeybatısında Kızıl Mescit, güneyinde Selahi Mehmet Paşa Camii, güneydoğusunda Zal Mahmut Paşa Külliyesi bulunmaktadır. Türbenin hangi tarihte yapıldığı tam olarak bilinmese de mimarı Dalgıç Ahmed Paşa, 1608 yılında vefat ettiğinden, en geç 17. yy başında yapıldığı tahmin edilmektedir.

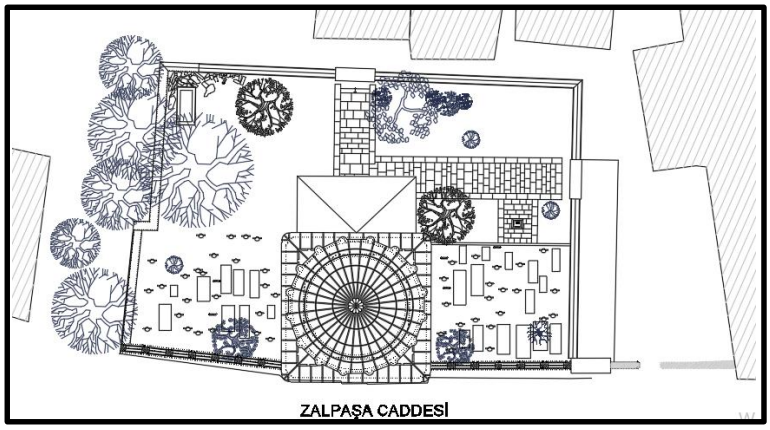
Türbe içerisinde altı adet ahşap sanduka ve mermer lahit bulunmaktadır. Bunlardan birisi Nakkaş Hasan Paşa'ya aittir. Nakkaş Hasan Paşa Enderun'da yetişmiş, yeniçeri ağalığı, beylerbeyliği, vezirlik görevlerini üstlenmiştir. Bunun yanı sıra döneminin önde gelen minyatür ustaları arasındadır. 1031/1621 senesinde vefat etmiş ve türbesine defnedilmiştir. Bir diğer sanduka 1126/1714 de vefat eden Mostarlı Mustafa Paşa'nın oğlu Mehmed Bey'e aittir. Diğer sandukaların lahitlerinde yazı olmayıp, Nakkaş Hasan Paşa'nın ailesine ait olmalıdır.[241]

Vaziyet planına göre (Şekil 5.101) parselin kuzeydoğu ve güneydoğu yönünde iki giriş kapısı bulunmaktadır. Ancak kuzeydoğu yönündeki avlu girişi günümüzde 39 parsele açıldığından ve söz konusu parselde gecekondular yer aldığından kullanılamamaktadır. Aynı zamanda güneydoğu yöndeki giriş, Zalpaşa Caddesi üzerindeki kapıdan geçilerek, 38 ve 40 parsel arasında yer alan boşluktan yapılmaktadır.

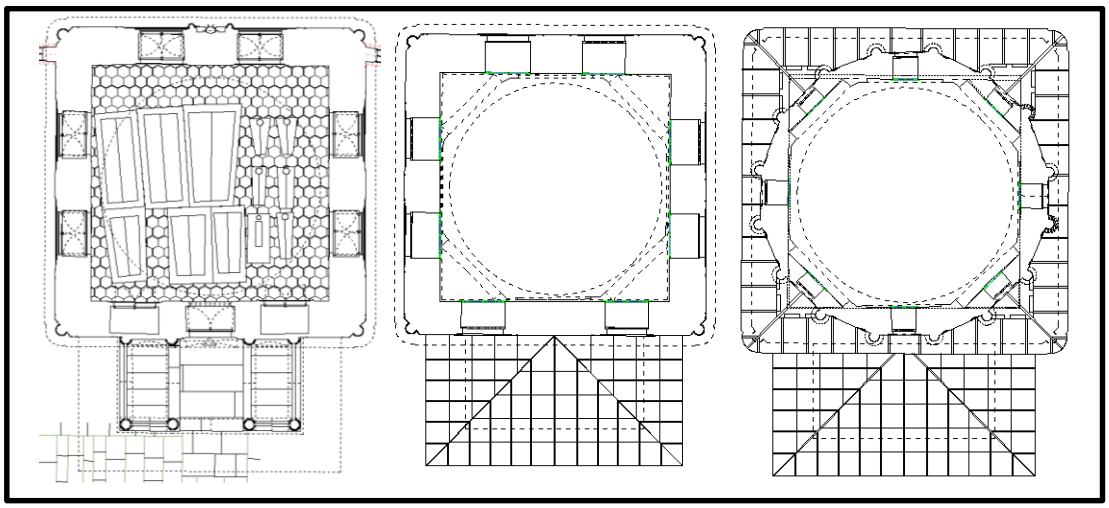
Kesme taştan inşa edilen kare planlı yapı iki kat yüksekliğinde devam edip içten sekizgen, dıştan onaltıgen kasnağa bağlanmış ve üzeri kubbe ile örtülmüştür. (Şekil 5.102) Basık kemerli giriş kapısı önünde baklava başlıklı sekiz mermer sütunun

[241] HASKAN, M.N., http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Turbeler.pdf

taşıdığı revaklı bölüm bulunmaktadır. Üzeri geniş saçaklı ve kırma çatı örtülüdür. Kapı aksında ve yanlarda yer alan kemerler geniş, diğerleri daha küçüktür. İki kat yüksekliğindeki yapıda, altta altı, üstte oniki, kasnak kısmında ise sekiz pencere yer almaktadır. Alt kotta yer alan pencereler kuzeydoğu cephesi hariç diğer cephelerde ikişer tane yer alan pencereler, dikdörtgen taş söveli, üzeri dolgulu sivri kemerlidir. Güneybatı yönündeki pencereler arasında kuzu çeşmesi bulunmaktadır. Üst kotta tüm cephelerde ikişer tane sivri kemerli, içi alçı revzen pencere yer alır. Kasnak kısmında ise içten sekizgen duvarların orta aksına yerleştirilen pencereler, dıştan onaltıgen kasnakta birer atlayarak düzenlenmiş görülmektedir. Kasnak kısmındaki pencereler basık sivri kemerli, içi alçı revzendir.

Şekil 5.101: Nakkaş Hasan Paşa Türbesi Vaziyet Planı[242]

Şekil 5.102: Nakkaş Hasan Paşa Türbesi Zemin, Üst ve Kasnak Kotu Planları.[243]

[242] Eyüp Belediyesi Plan ve Proje Md. Arşivi
[243] Eyüp Belediyesi Plan ve Proje Md. Arşivi

26.07.2007 tarih, 1184 sayılı yazı ile koruma grubu I olarak belirlenen Nakkaş Hasan Paşa türbesine ait rölövenin onaylandığı, 08.07.2008 tarih, 1934 sayılı kurul kararı ile restitüsyon, restorasyon, peyzaj ve hazire alanına ilişkin projelerin uygun olduğu belirtilmiştir.

- **Pîr Ahmed Edirnevi Türbesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

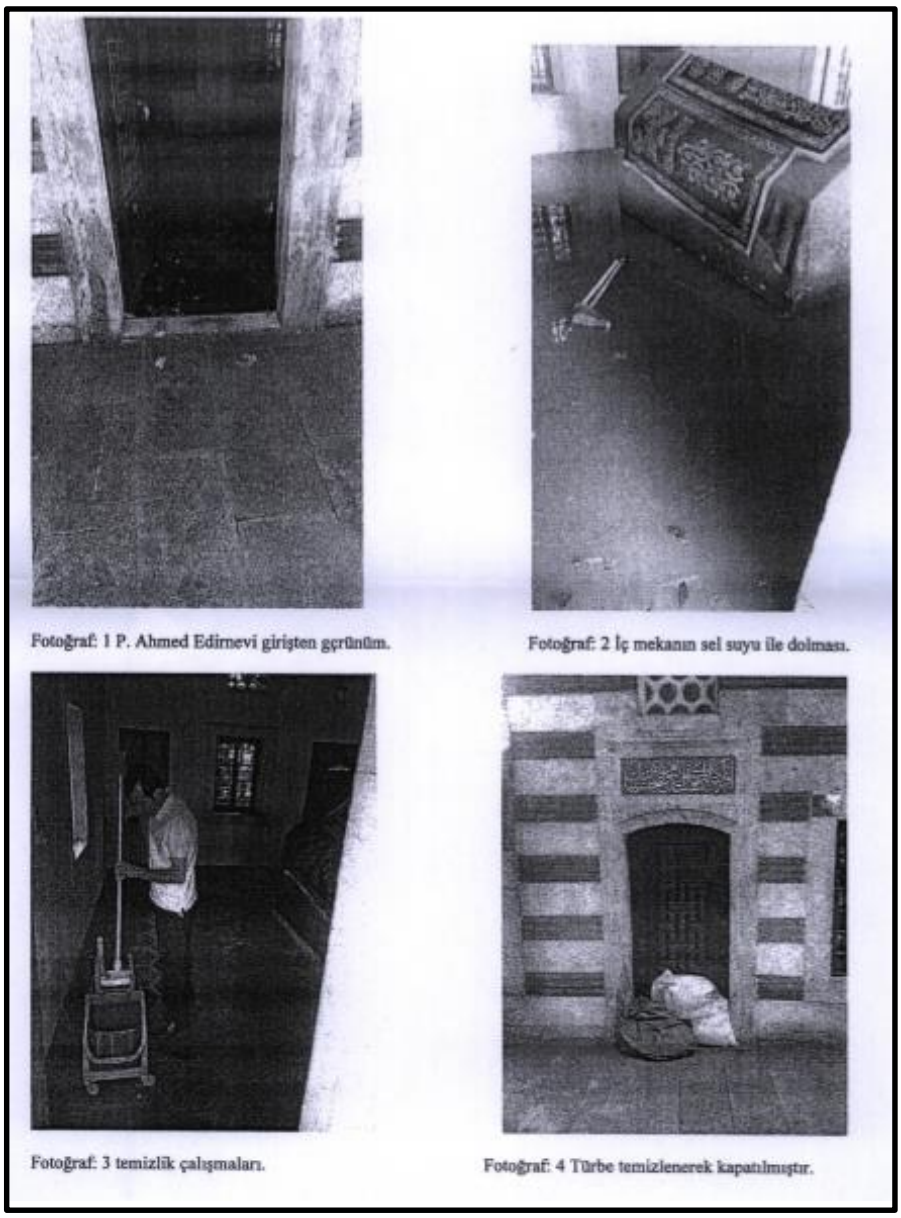
Koruma Grubu: I (01.08.2007tarih, 1198 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Feshane Caddesi üzerinde 65 ada, 16 parselde yer almaktadır. Kuzeyinde Mehmed Vusûli Efendi ve Hubbî Hatun Türbeleri, güneyinde Zal Mahmut Paşa Külliyesi bulunmaktadır. Pîr Ahmed Efendi, Anadolu'da yayılan tasavvuf akımlarından Melâmiye-i Bayramiye'ye bağlı olup, 1592 yılında vefat etmiştir.

Dörtgen planlı yapı, bir sıra kesme taş, üç sıra tuğla hatıllı almaşık örgü düzenine sahiptir (Şekil 5.103). Üzeri kırma çatı örtülüdür. Feshane Caddesi üzerinde basık kemerli, mermer söveli türbe giriş kapısı ile dikdörtgen söveli iki pencere yer alır. Kapı üzerinde kitabesi vardır. Kapı ve pencerelerin aksında, aynı hizada bulunan, kısa, sivri kemerli üç adet tepe penceresi, alçı revzenidir.

Şekil 5.103: Pîr Ahmed Edirnevi Türbesi (Keskin, T. 2018)

Şekil 5.104: 2017 Temmuz- Ağustos Aşırı Yağış Sonrası Durum [244]

Günümüzde iyi durumda olmasına karşın aşırı yağışlar sonrası türbe etrafında göletler oluştuğu ve türbe içerisine su sızıntılarının yaşandığı görülmüştür. İstanbul Türbeler Müzeler Müdürlüğünce hazırlanan raporda; mevcut durumda kaldırım kotu, türbenin eşik seviyesi ile aynı kotta yer aldığından suların doğrudan kapı açıklıklarından içeri sızdığı ve içeride zaiyatlar meydana getirdiği belirtilmektedir (Şekil 5.104). Baskınların önlenmesi adına İSKİ Genel Müdürlüğüne bilgi verildiği anlaşılmıştır.

[244] Eyüp Belediyesi İmar ve Şehircilik Md. Arşivi

- **Pîr Abdülmecid Sivasi ve Pîr Abdulehad Nuri Sivasi Türbeleri**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (24.11.2010 tarih, 3950 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Eyüp Nişancı Caddesi üzerinde 151 ada, 35 parselde yer almaktadır. Güneyinde Nişancı Mustafa Paşa Camii, doğusunda Baba Haydar Camii bulunmaktadır. Halvetiyye yolunun Şemsiyye yolu kurucusu Şemsettin Sivasi Hazretlerinin kardeşi Şeyh Muharrem Efendinin oğlu olan Pîr Abdülmecid Sivasi Efendi, Osmanlı alim ve velilerindendir. "Şeyhi" mahlasıyla yazdığı pekçok eseri vardır. Fatiha Tefsiri, Mesnevi Şerhi bunlardan birkaçıdır. [245]

Parsel üzerinde iki yapı ve hazire bulunmaktadır (Şekil 5.105). Parselin doğusunda yer alan türbe içerisinde Pîr Abdulmecid Sivasi Hz. ile oğlu Abdulbaki Efendi Hazretlerinin kabirleri yer alır. Dörtgen planlı türbe bir sıra kesme taş, iki sıra tuğla hatıllıdır. Batı cephesi orta aksta taş söveli türbe giriş kapısı yer alır. Kapının iki yanında dikdörtgen taş söveli pencereler ve söveye bitişik üst kotta sivri kemerli, içi alçı revzenli pencereler bulunmaktadır. Tepe pencereleri sivri kemeri tuğla hatıllı olup, bitiminde çatı saçağı uzanmaktadır. Üzeri kırma çatı örtülüdür.

Diğer türbe ise Pîr Abdulehad Nuri Sivasi Efendi ve eşine aittir. Moloz taştan kare planlı yapılan türbenin geniş saçağı üzerinde kırma çatı örtüsü alaturka kiremittir. Pencereleri kesme taş sövelidir. Kapısı ahşaptır.

24.11.2010 tarih, 3950 sayılı kurul kararı ile koruma grubu I olarak belirlenen yapı parselinde bulunan mezar taşlarının kırılıp tahrip edildiği anlaşıldığından 19.01.2017 tarih, 2117 sayılı kurul kararı ile rölöve, restitüsyonun tekiden istenmesine, parseldeki hazireye ilişkin rölövenin çizilerek kurula iletilmesi, mezartaşlarının Vakıflar Genel Müdürlüğünce koruma altına alınması, parselde yer alan muhdes yapıların kaldırılması istenmiş, 06.04.2017 tarih, 2404 sayılı kurul kararında parselde yer alan muhdes yapıların kaldırıldığı bildirilmiştir.

[245] http://www.tas-istanbul.com/portfolio-view/eyup-seyh-abdulmecit-sivasi-turbesi/

Şekil 5.105: Pîr Abdulmecit Sivasi ve Pîr Abdulehad Nuri Sivasi Türbeleri (Keskin, T. 2018).

- **Şeyh Abdullah Saburi ve Şeyh Abdulbaki Türbeleri**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Davutağa Bey üzerinde kesişiminde 153 ada 13 parselde yer almaktadır (Şekil 5.106). Batısında Sertarikzade Tekkesi bulunmaktadır.

Şekil 5.106: Şeyh Abdullah Saburi ve Şeyh Abdulbaki Türbeleri (Keskin, T. 2018) ve Mezartaşları[246].

[246] İstanbul 1 Numaralı Yenileme Kurulu Arşivi.

- **Yakup Ağa Türbesi (34 Parsel), Hazire ve Atik Çevre Duvarı (35 parsel)**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (19.04.2018 tarih, 3337 sayı ile 34 parsel), (05.04.2018 tarih, 3315 sayı ile 35 parsel)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Aşhane Sokak ile Abdurhman Şeref Bey Caddesi kesişiminde 120 ada 34 ve 35 parselde yer almaktadırlar. Batısında Otakçılar Mezarlığı, kuzeydoğusunda Alaca Tekke bulunmaktadır.

Haskan'ın Eyüp Tarihi adlı eserinde belirtilen Yakup Ağa Türbesinin 34 parsel'de yer aldığı anlaşılmaktadır. Haskan yapıyı tarif ederken; kesme taştan yapılmış kemerli kapısı üzerinde dört satır halinde hazırlanmış bir kitabesi olduğunu ve kapının üzerinde bulunduğu avlu duvarının beş hacet pencereli, klasik parmaklıklı olduğunu belirtmektedir (Şekil 5.107).

Günümüzde ise, kemerli kapı üzerinde kitabeye rastlanmamıştır (Şekil 5.108). Avlu duvarında da kapı ve 4 hacet penceresi bulunmakta olup, klasik parmaklıklar kaybolmuştur. Eyüp tarihi adlı eserdeki fotoğraf ile karşılaştırıldığında onarım geçirdiği anlaşılmaktadır. Onarım geçirdiği de görülmektedir. 34 parselin sadece mezar yeri olarak tescil edildiği, 35 parselin ise hazire ve atik çevre duvarı olarak tescil edildiği, ancak söz konusu atik çevre duvarının önemli bir kısmının özellikle kapı ve hacet pencerelerinin bulunduğu kısmın 35 parselde yer aldığı anlaşılmaktadır.

Şekil 5.107: Yakupağa Türbe ve Hazire[247]

[247] HASKAN, M.N., a.e., http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Turbeler.pdf

Şekil 5.108: Yakupağa Türbe ve Hazire (Keskin, T. 2018).

- **Evrenos Dede Türbesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Zal Paşa Caddesi üzerinde yer alan hazire 63 ada, 47 parselde yer almaktadırlar. Kuzeyinde Zal Mahmut Paşa Külliyesi, güneydoğusunda Ebu'd Derda Türbesi yer alır. Hazire 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı kurul kararı ile tescillidir. Hazire yola nazaran set üzerindedir. Hadika yazarına göre Mevleviyye'den olan Evrenos Dedenin kabri sol başta olup, baş taşı Tebrizi sikkelidir (Şekil 5.109).[248]

Şekil 5.109: Evrenos Dede Türbesi (ESTAM, 2017)

[248] HASKAN, M.N., a.e., http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Turbeler.pdf

5.3.7 Çeşmeler

- **Çinili Çeşme 132/4**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (24.12.2008 tarih, 2276 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Çinili Çeşme Sokak üzerinde, Gülsuyu Sokağının karşısında 132 ada, 4 parselde yer alır. Güneyinde Sertarikzade Tekkesi, kuzeybatısında Nişancı Meydanı bulunmaktadır.

Dörtgen planlı çeşmenin cephesi kesme taştan inşa edilmiştir. Basık sivri kemerli niş içerisinde, ayna taşı ve iki tane bardaklık, etrafında ise dikdörtgen profilli silme yer alır. Kesme küfeki taşı ile tamamlanmış saçağı vardır. Sivri kemerin kilit taşının altında ve bardaklık içlerinde çiniler mevcut yerinde dururken, dikdörtgen silme etrafında bulunan çinilerin çoğu çalınmıştır (Şekil 5.110-5.111-5.112).

24.12.2008 tarih, 2276 sayılı kurul kararı ile koruma grubu I olarak belirlenen ve rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleri uygun bulunan çeşmenin, 2008 tarihli rölövesinde çizili çinilerinin bir kısmının yerinde olmadığı tespit edilmiş ve 21.12.2017 tarih, 3074 sayılı kurul kararı ile onaylı restorasyon projesinin ivedilikle uygulanması istenmiştir.

Şekil 5.110: Çinili Çeşme (Keskin, T. 2018).

Şekil 5.111: Çinili Çeşme_2016[249]

Şekil 5.112: Çinili Çeşme Eski Durumu[250]

- **Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Çeşmesi 497/76**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Defterdar Caddesi üzerinde, Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Cami avlu giriş kapısı yanında 497 ada, 76 parselde yer alır. Güneyinde Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Cami, kuzeyinde Feshane Binası bulunmaktadır.

Dörtgen planlı çeşmenin Defterdar Caddesinden bakıldığında yol kotuna göre oldukça düşük kotta olmasından dolayı yalağı gömülü vaziyette kalmıştır. Sivri kemeri içerisinde beş satırlı mermer kitabe ve altında ayna taşı yer alır. Ayna taşının kuzeyinde bardaklık bulunur. Kesme küfeki taşı ile tamamlanmış saçağı ve harpuştası bulunmaktadır. Kullanılmakta olup, musluğu çeşme ile uyumsuzdur.

[249] İBB KMKM Arşivi 2016.
[250] http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Cesmeler.pdf

Mevcut durumunda cephe yüzeyinde kirlilik, malzeme bozulması, çatlak ve bitkilenme görülmektedir (Şekil 5.113).

Şekil 5.113: Defterdar Nazlı Mahmud Efendi Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

- **Hacı Beşir Ağa Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (18.12.2006 tarih, 737 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Nazır Ağağa Yokuşu ile Baba Haydar Camii Sokak kesişiminde 134 ada, 20 parselde yer alır. Güneybatısında Şeyh Selami Tekkesi, kuzeydoğusunda Baba Haydar Camii bulunmaktadır.

Dörtgen planlı çeşme köşe başında konumlanmıştır. İki cephelidir. Basık sivri kemeri üzerinde altın varaklı, h.1101 tarihli dört satırlı kitabesi ve etrafında dikdörtgen silmesi yer alır. Silmenin kuzeyinde seki taşı yer alır. Sivri kemer içinde ayna taşı yer alır. Yalağı mermerdir. Sacak hizası silme bulunmakta olup, çatısı taştan ve tek yöne

eğimlidir. Günümüzde kullanılmamaktadır. Güneydoğu cephede ise demir parmaklıklı, bir pencere açıklığı yer almaktadır.

18.12.2006 tarih, 737 sayılı kurul kararı ile koruma grubu I olarak belirlenmiş, aynı zamanda restitüsyon ve restorasyon projeleri uygun bulunmuştur. 2014 yılında İBB KUDEB tarafından basit bakım onarım çalışmaları yapılmıştır. Köşe silmesinde kayıp gözlemlenmektedir (Şekil 5.114).

Şekil 5.114: Hacı Beşir Ağa Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

- **Hacı İsmail Efendi Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Baba Haydar Caddesi üzerinde, 68 ada, 85 parselde bulunan çeşme günümüzde oldukça harap durumdadır. Batısında Baba Haydar Camii yer alır.

Baba Haydar camii imamlarından Hacı İsmail Efendi çeşmenin ikinci banisidir. 1252/1836 tarihli tamir kitabesi günümüzde mevcut değildir.

Oldukça harap durumda olan çeşmenin ayna taşı ve güneyinde bir niş yer almaktadır. Yol kotları yükseldiğinden ayna taşı musluk seviyesi zemine yakın seviyeye gelmiştir. Tuğla örgülü yuvarlak kemeri vardır (Şekil 5.115).

Şekil 5.115: Hacı İsmail Efendi Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

- **Hacı Sezai Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Feshane Caddesi üzerinde, 66 ada, 38 parselde yer almaktadır. Batısında Hubbî Hatun Türbesi, kuzeydoğusunda Eyüp İskelesi bulunmaktadır.

24.09.2003 tarih, 15356 sayılı kararla koruma grubu II olarak belirlenen, rölöve, restitüsyon projeleri onaylanan Hacı Sezai Çeşmesine ait 37 parselde bulunan sivil mimarlık örneği ile birlikte hazırlanan restorasyon projeleri 22.03.2004 tarih, 15873 sayılı kararla onaylanmıştır.

Günümüzde kullanılmayan çeşme reklam panoları ile kapatılmış durumdadır. Bitkilenme gözlemlenmektedir (Şekil 5.116).

Şekil 5.116: Hacı Sezai Çeşmesi (Keskin, T. 2017).

- **Halil Ağa Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Takkeci Çeşmesi Sokağı, 68 ada, 72 parselde bulunan Halil Ağa Çeşmesi, dört yol ağzında, Ahmet Çelebi Sokağının tam karşısında yer almaktadır. İsmini güneydoğusunda yer alan Arakiyeci (Takkeci) camisinden alır.

Çeşme Sultan III. Murad devri devlet adamlarından ve cündi (süvari) zümresinden, hayır sahibi Halil Ağa tarafından yaptırılmıştır. Osmanlı klasik üslubunu yansıtan çeşmenin sivri kemeri içinde bulunan 1000/1591 tarihli kitabesi mevcuttur.[251]

Dörtgen planlı kesme taş çeşmenin, sivri kemerli nişi içerisinde, dört satırlı kitabesi, ayna taşı ve iki tane bardaklık yer almaktadır. Kesme küfeki taşı ile tamamlanmış saçağı bulunmaktadır. Sivri kemerin yalağa doğru uzanan ayakları sekiye oturur.

Günümüzde tarihi çeşmenin üzerine yazılar yazıldığı, yüzeyde kirlilik, malzemede bozulmalar olduğu ve kullanılmadığı gözlemlenmiştir (Şekil 5.117).

[251] http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Cesmeler.pdf

Şekil 5.117: Halil Ağa Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

- **Hazinedar Hoşnadi Usta Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (26.12.2012 tarih, 931 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Abdurahman Şeref Bey Caddesi ile Sirkeci Sokağı kesişiminde, 68 ada, 32 parselde bulunan Hazinedar Hoşnadi Usta Çeşmesinin, kuzeydoğusunda Arpacı Hayrettin Camii, güneydoğusunda Arakiyeci (Takkeci) Camii yer alır.

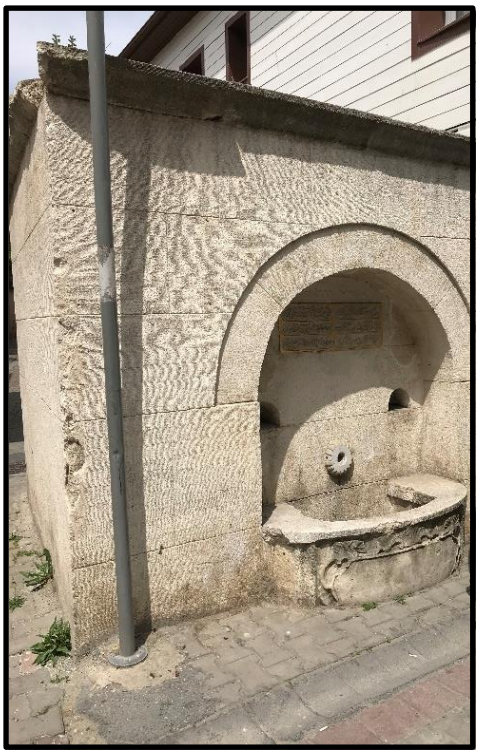
Dörtgen planlı çeşmenin Abdurahman Şeref Bay Caddesine bakan yüzünde yuvarlak kemerli niş içerisinde altın varaklı üç satırlı kitabesi, üzengi seviyesi altında iki tane bardaklık kısmı ve musluk kısmını çevreleyen yuvarlak mermer vardır. Musluk takılı değildir (Şekil 5.118).

Haskan'ın Eyüp Tarihi adlı eserinde çeşmenin kesme taş ve tuğla hatıllı olarak harap durumda olduğundan bahsedilmekte[252], ancak günümüzdeki mevcut durumuna bakıldığında tuğla hatıl olmadığı, kesme taştan yeniden yapıldığı anlaşılmaktadır. Bir

[252] http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Cesmeler.pdf

yangında harap olan çeşme Nesim Saba Usta tarafından 1258/1842 tarihinde tamir edilmiş olup, üç satırlı kitabesi mevcuttur.

26.12.2012 tarih, 931 sayılı kararla koruma grubu I olarak belirlenen çeşmeye ilişkin 20.04.2017 tarih, 2438 sayılı kurul kararı ile, basit bakım onarım çalışmalarının (çeşme yüzeyindeki yazı, boya ve kirlenmeler) KUDEB denetiminde yapılabileceği, ancak malzeme kayıplarının giderilmesine yönelik müdahale talebinin uygun olmadığına, çeşmenin rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerinin hazırlanarak kurula iletilmesi gerektiği bildirilmiştir. Güncel durumunda yazı, boya ve kirlenmelere rastlanmamıştır.

Şekil 5.118: Hazinedar Hoşnadi Usta Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

- **İsmail Ağa Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Sofular Yokuşu üzerinde, 336 ada, 68 parselde bulunmaktadır. Kuzeydoğusunda Eyüp Sultan Camii, güneybatısında Eyüpsultan Belediyesi yer alır.

Şekil 5.119: İsmail Ağa Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

Dörtgen planlı yapı, bir sıra moloz taş iki sıra tuğladan inşa edilmiş, çeşme kısmı kesme taştır. Sivri kemerli niş üzerinde üç satırlı kitabesi h. 1176 tarihlidir. Niş içerisinde musluk yoktur. Günümüzde malzemede kirlilik, bozulma ve bitkilenmeye rastlanmaktadır (Şekil 5.119).

- **Mühendis Ali Dede Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (18.12.2006 tarih, 738 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Abdurrahman Şeref Bey Caddesi üzerinde 122 ada, 35 parselde yer almaktadır. Güneyinde Yakup Ağa Türbesi, batısında Otakçılar mezarlığı yer alır.

Dörtgen planlı çeşmenin sivri kemeri niş içerisinde ayna taşı ile kilit taşının altında dört satırlı kitabesi yer alır. Ayna taşında musluk yoktur. Kemerin etrafında dörtgen silmesi sekiye oturur. Yol kotları ve eğimden dolayı yalağı kaldırım seviyesi altında kalmıştır. Kesme küfeki taşı ile tamamlanmış saçağı bulunmaktadır (Şekil 5.120).

18.12.2006 tarih, 738 sayılı kurul kararı ile koruma gruba I olarak belirlenen çeşmeye ilişkin restitüsyon ve restorasyon projeleri aynı kararla onaylanmıştır. Cephede kirlilik, bitkilenme ve malzeme bozulmalarına rastlanmıştır.

Şekil 5.120: Mühendis Ali Dede Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

- **Semiz Ali Paşa Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Çömlekçiler Caddesi ile Balcı Yokuşunun kesişiminde çift cepheli olarak, 68 ada, 10 parselde yer almaktadır. Güneyinde Çömlekçiler Hamamı, kuzeydoğusunda Cezeri Kasım Camii yer alır.

Köşe başında konumlanan dörtgen planlı çeşme kesme taştan iki yüzlü olarak inşa edilmiştir. Her iki yüzde sivri kemerli niş, üzengi seviyesinde silme, mermer köşeleri çiçekli ayna taşı ile bardaklıklar bulunmaktadır. Köşeli saçak silmeleri taş bezemelidir. Çatısı taştan kırma ve üzerinde taş alemi vardır. Yalakları yol kotunun altında kalmıştır. Doğu cephesi sivri kemeri daha yüksek olup, kilit taşında taş çiçek rozeti,

kilit taşı altında ise üç satırlı kitabesi mevcuttur. Musluğu vardır. Kuzey cephede musluk bulunmamaktadır (Şekil 5.121).

Günümüzde cephe yüzeyinde kirlilik, bitkilenme ve malzemede bozulmalar görülmektedir. Doğu cephedeki musluk, tarihi esere yakışmamaktadır.

Şekil 5.121: Semiz Ali Paşa Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

- **Sokullu Mehmet Paşa Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: I (26.12.2012 tarih, 932 sayı)

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Zal Paşa Caddesi üzerinde, Ramazan Ağa Sıbyan Mektebinin karşısında 63 ada, 22 parselde yer almaktadır. Güneybatısında Afife Hatun Tekkesi, kuzeydoğusunda Kızıl Mescit yer alır.

Haskan Eyüp Tarihi adlı eserinde Afife Hatun Tekkesinden bahsederken,

> "Sokullu Mehmet Paşanın 978 (1570) tarihli bir çeşmesi vardır ki, 1268 (1851)'de, Afife Hatun'un oğlu Abdünnebi Efendi tarafından, annesinin ruhu için onartmış ve bir de hazne ilave ettirmiştir. Çeşmenin alnına yerleştirdiği kitabesinde "Afife Hanım oldu garke-i rahmet bu mevkide" dediğine göre kabri buradadır"

Dörtgen planlı çeşmenin sivri kemerli nişi içerisinde üç satırlı kitabesi ile üzengi seviyesine kadar uzanan mermer aynataşı bulunur. Kilit taşı üzerinde yuvarlak rozet vardır. Yalağı yok kotunun altında kalmıştır. Musluğu olup, suyu akmaktadır.

Dikdörtgen silmesi üzerinde de üç satırlık mermer kitabesi ve yanlarda motifler mevcuttur (Şekil 5.122).

26.12.2012 tarih, 932 sayılı kararla koruma grubu I olarak belirlenen Sokullu Mehmed Paşa çeşmesine ilişkin basit bakım onarım çalışmalarının KUDEB denetiminde yapılabileceği, 21.12.2017 tarih, 3070 sayılı kararla rölövesi düzeltmelerle uygun bulunduğu, 19.04.2018 tarih, 3321 sayılı kararla restitüsyon ve restorasyon projelerinin düzeltmelerle uygun olduğu bildirilmiştir.

Şekil 5.122: Sokullu Mehmet Paşa Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

- **Sultan 2. Mahmut Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Eyüp Nişancı Caddesi üzerinde Rami Mehmed Paşa Sıbyan Mektebinin kuzeydoğu köşesinde, 149 ada, 12 parselde yer almaktadır. Güneyinde Nişancı Mustafa Paşa Camii yer alır.

1703 tarihli çeşme Rami Mehmed Paşa tarafından yaptırılmıştır. Yüzeyi mermer kaplı olan çeşmenin, barok üslupta yapılan ayna taşı dikdörtgen niş içerisindedir. Üzerinde dört satırlı kitabe ve tuğra ile taş silmesi yer alır. Yalağı ve iki yanında seki taşları vardır. Günümüzde iyi durumda olan çeşme kullanılmamaktadır (Şekil 5.123).

Şekil 5.123: Sultan 2. Mahmut Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

- **Su Terazisi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Baba Haydar Caddesi üzerinde, 68 ada, 87 parselde bulunan su terazisinin, güneybatısında Baba Haydar Camii bulunmaktadır.

- **Süleyman Ağa Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Nazperver Sokak üzerinde, 132 ada, 12 parselde yer alır. Batısında Davut Ağa Camii, kuzeydoğusunda Nazperver Camii bulunmaktadır. Kesme taştan yapılmış olan çeşmenin sivri kemeri iç kısmı dilimlidir. Kilit taşında gülçe motifi vardır. Dilimli kemerin altında ayna taşı ve iki bardaklık bulunur. Kitabesi yoktur. Etrafı saran dörtgen silmesi düz, saçak kısmındaki silmesi ise lotus palmet motiflidir. Yol kotlarına göre gömülü gibi duran çeşmenin yalağı yoktur.

Günümüzde strüktrel açıdan kötü durumda olan çeşmenin taşlarında ayrılmalar vardır. Cephe yüzeyinde malzemede kirlilik, bozulma, bitkilenme ve vandalizmin etkilerini görmek mümkündür (Şekil 5.124).

Şekil 5.124: Süleyman Ağa Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

- **Süleyman Subaşı Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Otakçılar Caddesi ile Eyüp Mescidi Sokağının kesişiminde, 156 ada, 5 parselde yer alır. Kuzeyinde Münzevi Camii bulunmaktadır.

Şekil 5.125: Süleyman Subaşı Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

Kare planlı çeşme kesme taştan yapılmıştır. Otakçılar Caddesi üzerinde bulunan sivri kemeri içinde ayna taşı ile üzengi seviyesinde iki adet bardaklık ve mermer kuş suluğu bulunur. Sivri kemerin kilit taşı üzerinde düz, altında ve ayna taşı üzerinde desenli taş rozet vardır. Yalağı yol kotlarına göre gömülü durumdadır. Sivri kemeri etrafında dörtgen, saçakta düz silmesi vardır. Kırma çatısı taştandır. Üzerinde alemi vardır (Şekil 5.125).

- **Zal Mahmut Paşa Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyü İlçesi, Nişancı Mahallesi, Feshane Caddesi üzerinde 65 ada, 18 parselde yer almaktadır. Batısında Zal Mahmut Paşa Külliyesi, kuzeyinde Pîr Ahmed Edirnevi Türbesi, güneydoğusunda Feshane Binası yer alır.

Şekil 5.126: Şah Sultan Çeşmesi (Keskin, T. 2018).

Zal Mahmut Paşa Külliyesi duvarına bitişik, Feshane Caddesine bakan çeşme, basık sivri kemeri, etrafında iki tane dikdörtgen silmesi ve saçak kısmında bulunan taş

palmetle 16. Yy.dan günümüze ulaşmıştır. Mimar Sinan eseridir. Niş içerisinde aynataşı, iki adet bardaklık ve kilit taşının altında üç satırlı kitabesi yer alır. Yalağı ve iki adet sekisi vardır.

Günümüzde iyi durumda olmasına karşın yüzeyinde kirlenmelere rastlanmaktadır. Çeşmenin musluğu vardır ve kullanılmaktadır (Şekil 5.126).

- **Tunuslu Hayrettin Paşa Çeşmesi**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli eski eserdir.

Koruma Grubu: -

Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Feshane Caddesi ile Ya Vedud Caddeleri arasında, 143 ada, 4 parselde yer alır. Kuzeybatısında Pîr Ahmed Edirnevi Türbesi, güneybatısında Zal Mahmut Paşa Külliyesi, güneydoğusunda Feshane Binası bulunmaktadır.

Tunuslu Hayrettin Paşa Çeşmesi mülkiyeti İBB ye ait 4 parsel üzerinde bulunmasına karşın, yapılan araştırmalarda Vakıflara ait olan Mihrişah Sultan İmaretinin bahçesinden (45 ada 60 parsel) 1994 yılında şimdiki yeri olan 143 ada 9 parsel taşındığı anlaşılmıştır.

Çift cepheli yarım daire kemerli çeşme, kare planlı mermer kaide üzerindedir. Ayna taşı mermerdir. Yalağı kırıktır. Altına kavisli ayaklar üzerine oturmaktadır. İki satırlı kitabesi vardır. Yüzeyinde kirlilik ve malzeme kayıplarına rastlanmaktadır (Şekil 5.127).

Şekil 5.127: Tunuslu Hayrettin Paşa Çeşmesi (Keskin, T. 2018)

5.3.8 Endüstri Yapıları

- **Ateş Tuğla Fabrika Binası**

Tescil Durumu: 14.05.2009 tarih, 2642 sayılı kararla tescilli sivil Mimarlık Örneğidir.

Koruma Grubu: -

Eyüp, Nişancı Mahallesi, Çömlekçiler Caddesi ve Arpacı Hayrettin Sokağa cepheli yapı, 73 ada, 44 parselde yer almaktadır. Kuzeydoğusunda Defterdar Camii, kuzeybatısında Arpacı Hayrettin Camii bulunur.

Günümüzde yalnızca Çömlekçiler caddesine bakan duvarlarının özgün durumda olduğu dikdörtgen planlı yapının, girişi kuzeydoğu yönündendir. Kuzeydoğu cephesi orta aksta, iki sıra halinde farklı boyutlarda, yarım daire kemerli pencereler ve altta büyük bir niş, kenar kısımlarda ise dörtgen pencereler ve giriş kapıları bulunmaktadır. Tuğla kat silmesi vardır. Cepheler sıvalı ve boyalıdır. Üst döşemenin betonarme olduğu görülmektedir. Güneybatı cephesinde bulunan, üç büyük hangar giriş kapısı ile üç tane dikdörtgen pencere demir doğramadır (Şekil 5.128).

Şekil 5.128: 73 ada 44 parsel Ateş Tuğla Fabrika Binası (Keskin, T. 2018).

İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 21.11.2008 tarih, 2200 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine gerek olmadığı kararı alınmış, ancak 14.05.2009 tarih, 2642 sayılı karar ile yeni bilgi, belgelere göre 2863 sayılı yasanın 6. maddesi kapsamında belirtilen

nitelikleri taşıdığı anlaşıldığından korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

Filiz Yenişehirlioğlu'nun çömlekçi atölyeleri ile ilgili yaptığı araştırmalar kapsamında yazdığı "Eyüp'te Bir Çömlekçi Ailesi" adlı makalesinde çömlekçi atölyelerinin Çömlekçiler Caddesi No:18'in karşısında yer alan Alev Ateş Tuğla Fabrikasını da kapsadığından bahsedilmiştir. Yazının devamında fabrikanın sahibi Sayın Hüseyin Bey'den alınan bilgilere göre, fabrikanın inşası sırasında topraktan çok sayıda kırık seramik parçalarının çıktığını ve bu parçaların tekrar temelde, zemin altında kullandığı anlatılmıştır.

- **Feshane Binası**

Tescil Durumu: 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararla tescilli sivil mimarlık örneğidir.

Koruma Grubu:

Eyüp, Nişancı Mahallesi, Ya Vedud Caddesi üzerinde 143 ada, 9 parselde yer almaktadır (Şekil 5.129-5.130). Doğusunda Haliç, kuzeybatısında Zal Mahmut Paşa Külliyesi, güneybatısında Cezeri Kasım Cami bulunur.

Şekil 5.129: Feshane Binası (Keskin, T. 2018).

Feshane Binası; 1836 yılında askeriyenin fes ihtiyacını karşılamak üzere oluşturulan, bir sanayi kuruluşudur.

II. Mahmut zamanında Yeniçeri Ocağının kaldırılmasının ardından Osmanlı İmparatorluğunun yeni ordusu olan Asakir-i Mansure-i Muhammediye kurulurken bütün askerlere fes giydirilmesi kabul edilmiş, zamanla halk arasında da fes giyimi

yaygınlaşmıştır. Önceleri fes ihtiyacı yurt dışından ithal edilerek karşılanmış, ancak daha sonradan yerli üretime geçilmesi kararlaştırılarak bu konuda bilgili Ömer Lütfi Efendi fes nazırı tayin edilmiştir.[253] İlk olarak fes üretimi İstanbul Kadırga da başlanmış, burada yapılan üretim yeterli olmadığından Bursa, Edirne ve Selanikte de fes üretimine başlanmış, ancak kalite olarak Tunus feslerinin kalitesine ulaşamadığından 1830 yılında Fes Nezareti kaldırılmıştır. Tekrar ithal fes kullanımına gidilmiş, aynı zamanda Tunus'tan hocalar getirtilerek yerli üretimin kalitesinin artırılmasına yönelik malzeme temini ve kalfaların yetiştirilmesi sağlanmıştır.

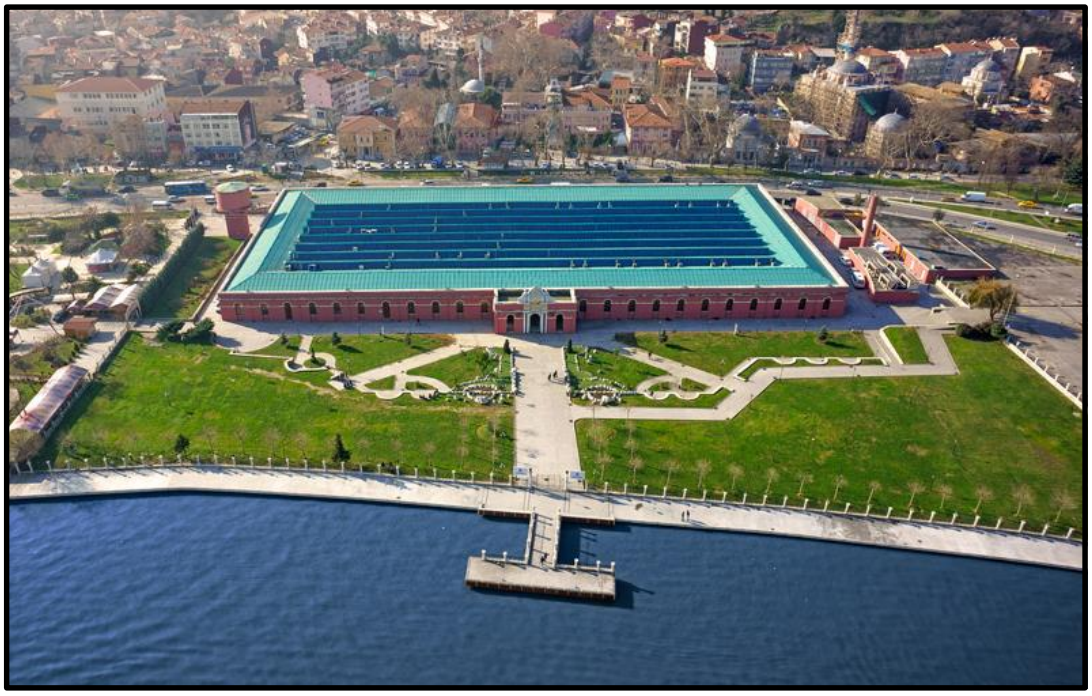
Yerli üretimin kalitesinin artması ile Kadırgada bulunan imalathane yetersiz kalmış ve 1836 yılında Defterdar'da yeni yerine taşınmıştır. Etrafında Hatice ve Beyhan Sultan sarayları ile Molla Lütfi Türbesi bulunmaktaydı. Bu dönemde fes üretiminin yanında halı ve aba üretimine başlanmış olan Feshane, 1843 yılında dokuma fabrikasına dönüştürülerek, yönetimi Darphane-i Amireye bağlanmıştır. Yurtdışından yeni makinelerin getirtilmesi ile üretimi artan işletme, 1849 yılında Hazine-i Hassa'ya devredilmiştir. 1866 yılında çıkan büyük yangın sonucu buhar dairesi dışında fabrikanın tümü yanmış, 1868 yılında aynı yerde yeniden inşa edilerek, çağının modern makineleri ile donatılmıştır. 1877 de Bab-ı Askeriyenin yönetimine verilen fabrika 1921 yılına kadar "Levazımatı Umumiye-i Askeriyenin emrinde çalışmış ve "Fes ve Melbusat-ı Askeriye Fabrikası" olarak da anılmıştır. Feshane fesleri 1893 yılında Chicago'da açılan milletlerarası fuara katılmış ve ödül almıştır. Fabrika, 1894'te mimar Kirkor BALYAN tarafından ampir üslupta pavyonlar biçiminde genişletilerek büyük ölçüde yenilenmiştir. 1895'te Feshane'ye çırak ve işçi yetiştirmek maksadıyla fabrika bünyesinde sanayi sıbyan mektebi açılmıştır. 1916 yılında yeniden genişletilen Feshane, dokuma sanayinin en büyük kuruluşlarından biri haline gelerek, Hereke Kumaş Fabrikası ile beraber, devletin toplam dokuma üretiminin yarısını karşılayabilmiştir.

1921 yılında askeri idareden Sanayi ve Maadin Bankası'na devredilmiş, daha sonra banka tarafından kurulan "Feshane Mensucat Türk Anonim Şirketi" tarafından işletilmeye başlanmıştır. 1925 yılında, özel bir kanunla fes giyiminin yasak edilmesi üzerine fes süretimi durdurulmuş, 1940 yılına kadar fabrikanın bir tarafında terk

[253] KOÇU, R. E. 1966, "Defterdar Mensucat Fabrikası" **İstanbul Ansiklopedisi**, Koçu Yayınları, cilt 8, s.4340.

edilmiş durumda olan "fes dokuma makineleri ve kalıpları" bu tarihte, İstanbul Şehir Müzesi'ne kaldırılmıştır. 1937 yılında fabrika Sümerbank yönetimine devredilmiş, "Sümerbank Defterdar Mensucat Fabrikası" ve daha sonra "Defterdar Yünlü Sanayi Müessesesi" adını almıştır (Şekil 5.131-5.132-5.133).[254]

1985-86 yılında onaylanan Haliç Düzenleme Planı sonrasında, faaliyeti durdurulan fabrika "yap-işlet-devret" usulüyle kırkbeş yıllığına Eczacıbaşı Vakfı'na devredilmiştir.[255] Yol genişletme gerekçesi ile dönemin Büyükşehir Belediye Başkanı Bedrettin Dalan'ın talimatı ile Feshane'nin bir kısmı yıktırılmıştır. Yalnızca ilk prefabrika sanayi yapılarından olan büyük dokuma salonuna, müze ve sanat merkezine dönüştürülmek amacıyla dokunulmamıştır.

Şekil 5.130: Feshane Binası.

Kuzeybatı, güneydoğu aksında konumlanan dikdörtgen planlı yapı çelik konstrüksiyondan inşa edilmiş olup, 8000 m2 lik kapalı bir alan sahiptir. Kuzeydoğu ve güneydoğu aksından yapıya giriş yapılabilmektedir. Plan olarak beş bölümden oluşmaktadır. Kurul arşivi ve Eyüpsultan Belediyesi, Plan ve Proje Müdürlüğü arşivinden edilen bilgiler doğrultusunda yapının 1992 yılında rölöve (Şekil 5.134) ve

[254] DÖLEN, E. (1994), "Feshane", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, İstanbul Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, c.3, s.297.
[255] GÜRAN, T. (1995). "Feshane", TDV İslam Ansiklopedisi, c.12, s.427. http://www.islamansiklopedisi.info/dia/maddesnc.php?MaddeAdi=feshane

restitüsyon projelerinin (Şekil 5.135-5.136) onaylandığı görülmüştür. Rölöve çizimlerinde yapının Haliç kıyısı tarafında yer alan cümle kapısının üzerine kat ilavesi yapılmasından ötürü, büyük ölçüde yok olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 5.131: Feshane Binası Haliç Tarafındaki Cümle Kapısı.[256]

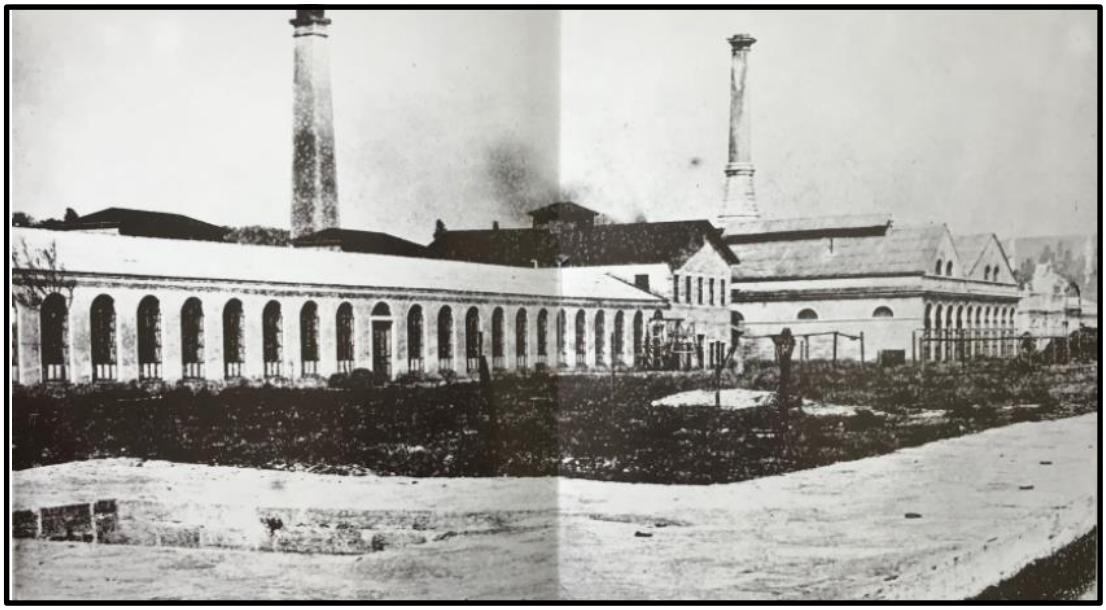
Özgün yapının cümle kapısının iki yanında ikişer mermer sütun, alnında ve dairevî bir madalyon içinde Mehmed Adli tuğrası, bunun altında muhteşem Osmanlı Arması ve bunun iki yanında beşer mısralı bir kitabe bulunuyordu. Üst katın ilavesi sırasında arma, kitabe ve tuğraların sökülerek yok olduğu anlaşılmaktadır. [257]

1998 yılında İBB tarafından restorasyonu yapılan yapının, cümle kapısı da, mevcut korunan parçalar ve onaylı restitüsyon projesinden hareketle, orjinaline uygun olarak mermerden tekrar yapılmıştır. Feshane binası, artık uluslararası her türlü fuar, organizasyon, toplantı, seminer, konser, gala, davet, sergi ve kültür etkinliklerin yapıldığı bir mekân halini almıştır. Yeşil alanlarla desteklenmiş tarihi yapısıyla Haliç'e ayrı bir renk katan yapının, kendine özel bir iskelesi de bulunmaktadır. Günümüzde ise etkinlikler Yenikapı'da ki miting alanına taşınmıştır. İBB tarafından Tasavvuf ve Medeniyet Müzesi olarak hizmet vermesi planlanmaktadır.

---

[256] Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Arşivi.

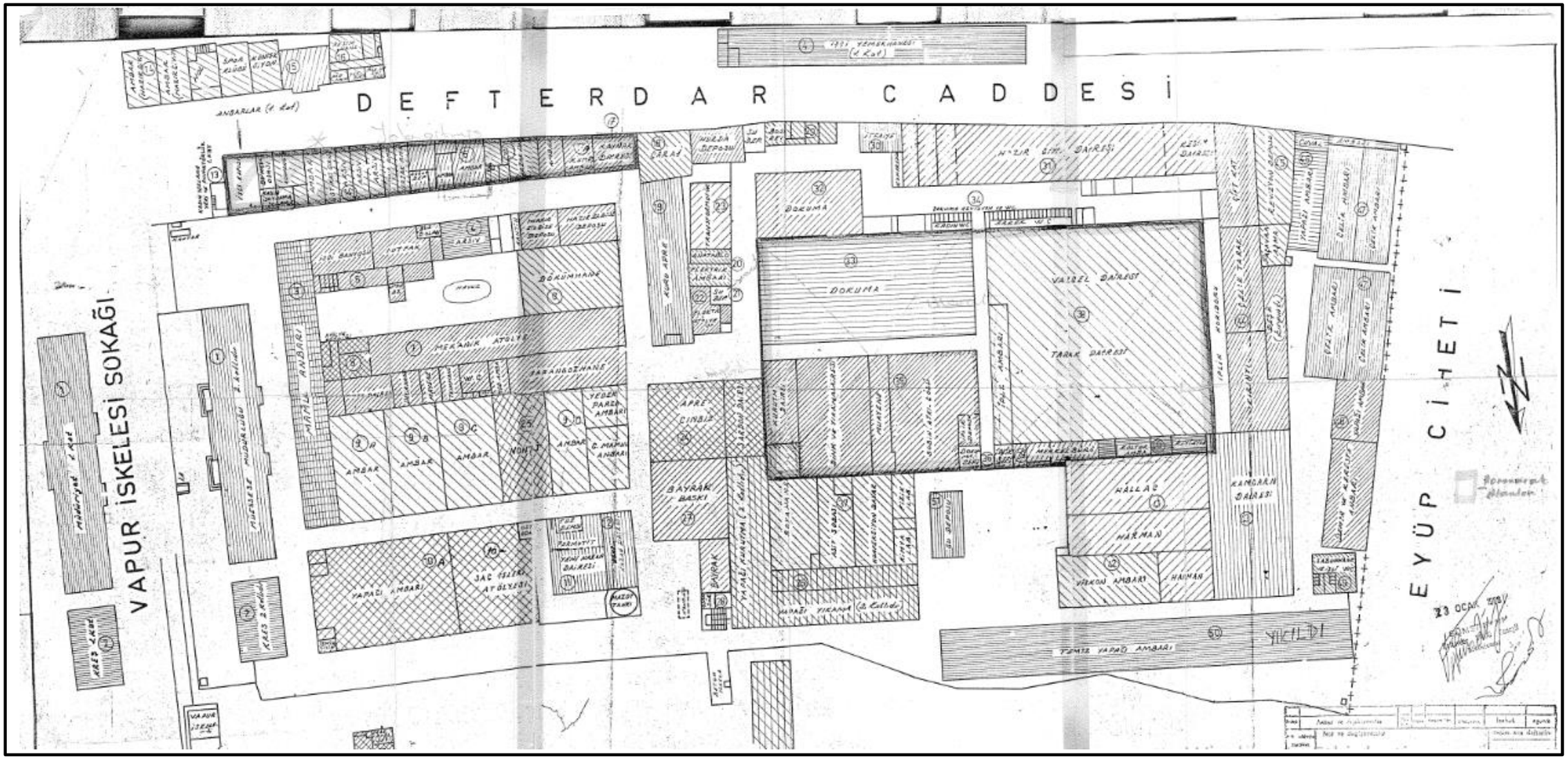
[257] HASKAN, M.N. "Feshane-i Amire" http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Saray_Yali_ve_Diger_Yapilar.pdf

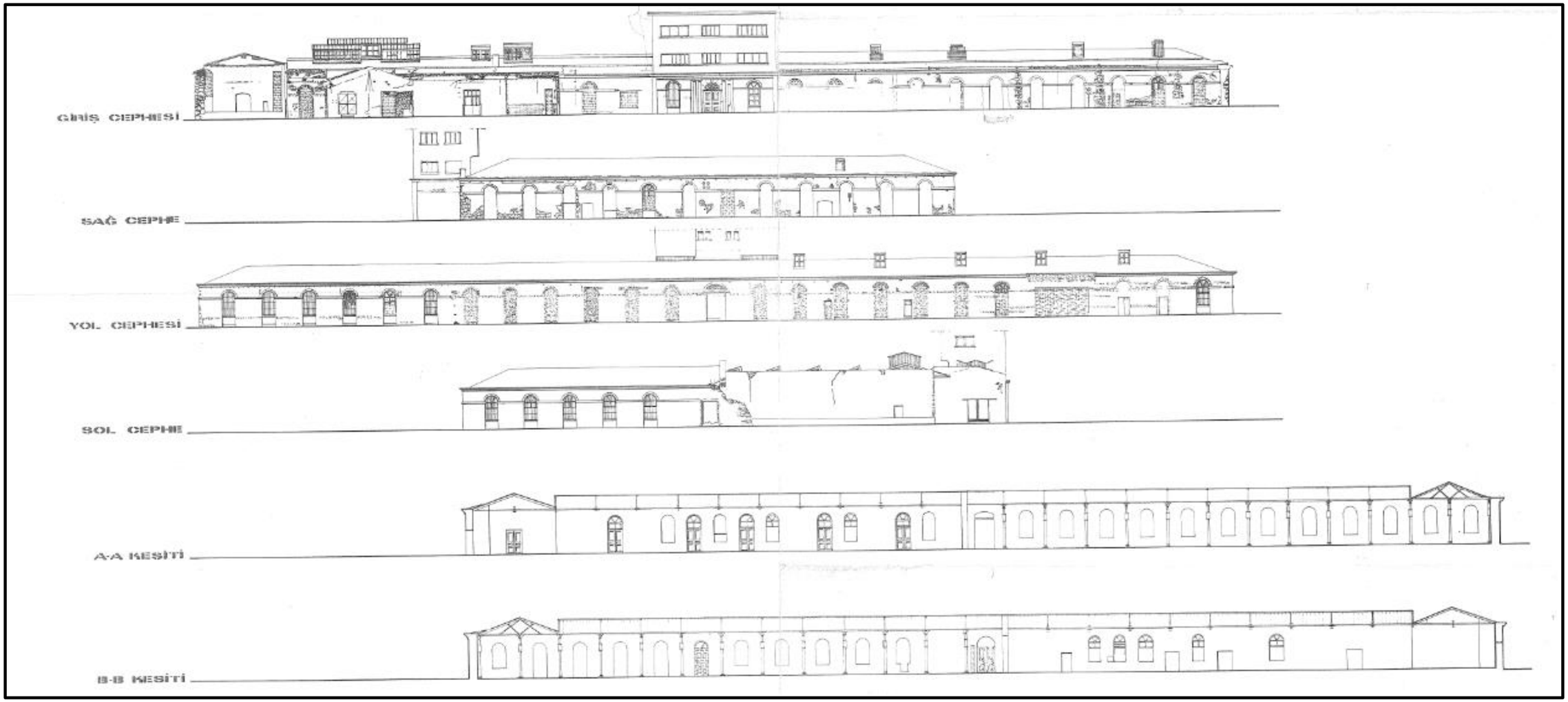
Şekil 5.132: Feshane Binası.[258]

[258] KÜÇÜKERMAN, Ö. (1988) a.e.

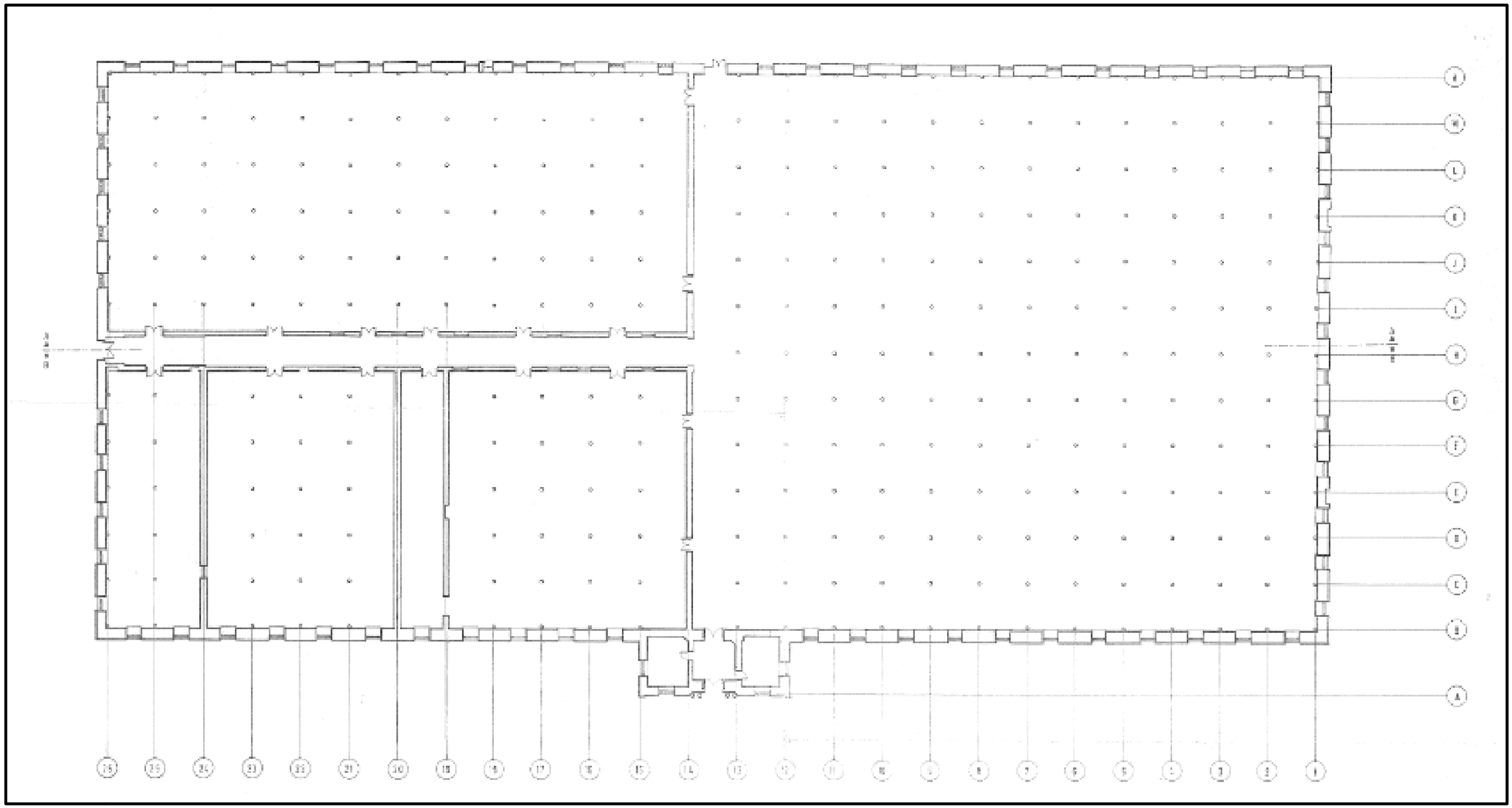
Şekil 5.133: Sümerbank Defterdar Yünlü Sanayi Müessesesi 1986[259].

[259] Eyüpsutan Belediyesi, Plan ve Proje Müdürlüğü Arşivi.

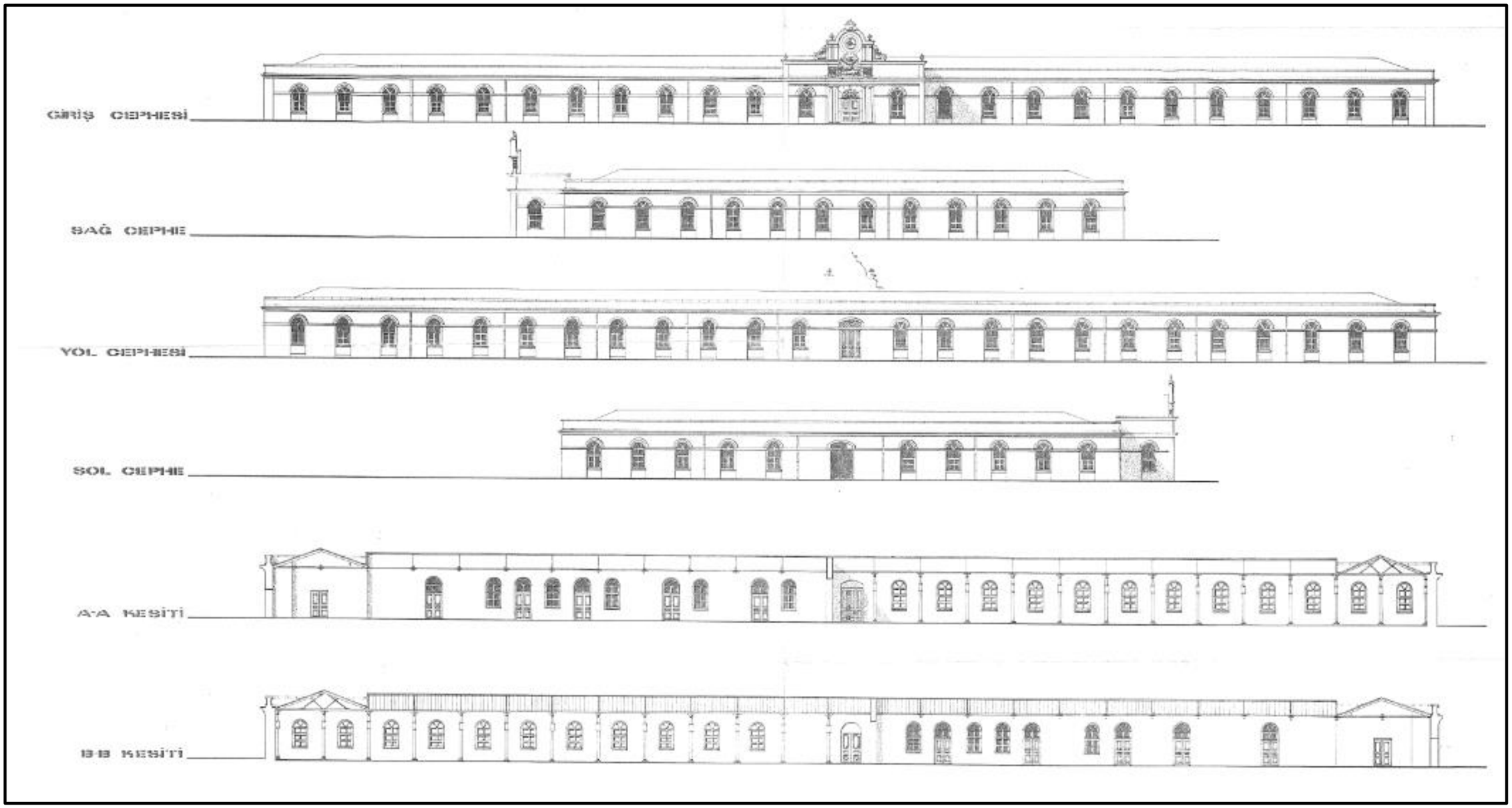
Şekil 5.134: 1992 tarihinde onaylı Rölöve Çizimleri.[260]

[260] Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Arşivi.

Şekil 5.135: 1992 tarihinde onaylı Restitüsyon Plan Çizimi.[261]

[261] Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Arşivi.

Şekil 5.136: 1992 tarihinde onaylı Restitüsyon Cephe Çizimleri.[262]

[262] Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Arşivi.

5.4 Tescile Önerilen Yapılar

Nişancı Mahallesi sınırları içerisinde nitelikli yapıda bulunan ve tescil edilmesi önerilen 5 adet yapı bulunmaktadır (Çizelge 5.2). Bu yapılardan üç tanesi yenileme alanı sınırları içerisinde kalmaktadır. Yenileme alanlarında ilgili belediyesince projelendirme ve uygulama yapılmadan önce nitelikli olduğu düşünülen yapılara yönelik ayrıntılı analitik rölövelerin hazırlanarak tespit kararlarının neticelendirilmesi koruma adına önemlidir.

Çizelge 5.2: Öneri Yapı Listesi.

1	497 ada 3 parsel – Yenileme Alanı
2	497 ada 82 parsel – Yenileme Alanı
3	497 ada 82 parsel – Yenileme Alanı
4	65 Ada 41 Parsel
5	125 Ada 37 Parsel

Yenileme alanı içerisinde yer alan 497 ada 3 parsel, 1949 tarihli tapu kayıtlarında kargir fırın ve arsa olarak gözükmektedir. Günümüzde atıl durumdadır. 1910 tarihli Alman Mavisi haritasında günümüzdeki mevcut yerinde yapı olduğu görülmektedir (Şekil 5.137 – Bkz. Ek C.16).

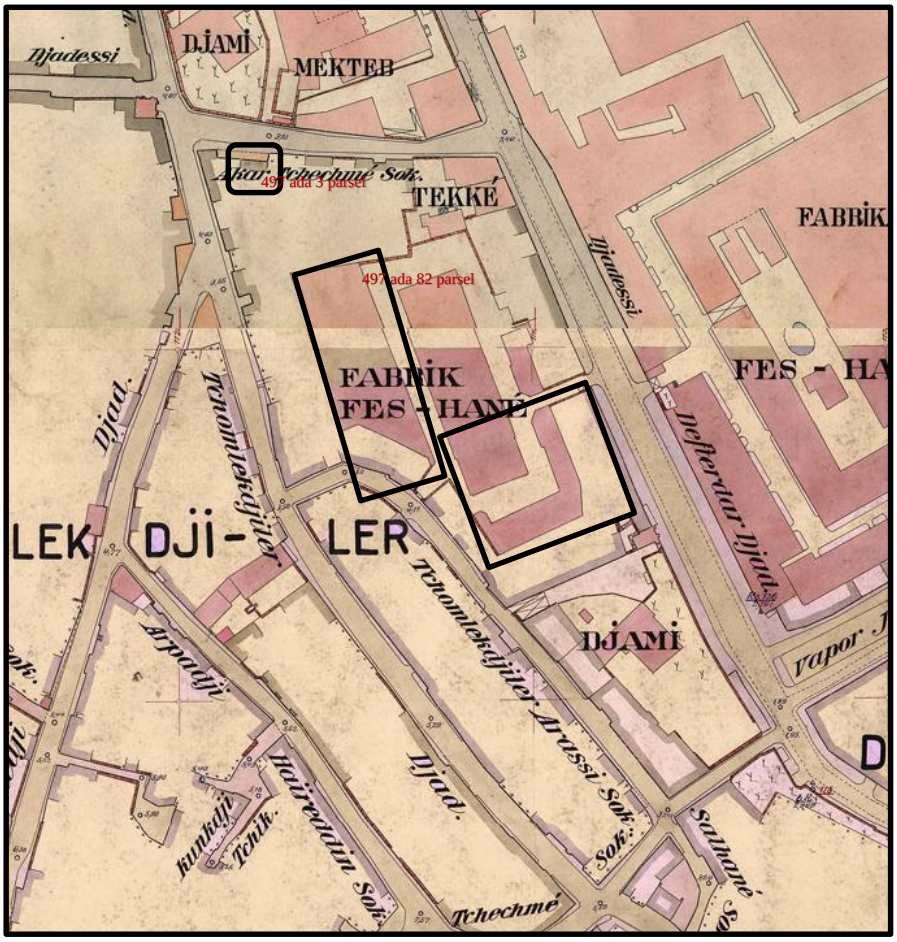
497 ada 82 parsele ait tescil fişi bulunmamakla birlikte Mareşal Fevzi Çakmak Meslek Lisesi olarak kullanıma devam eden yapılara ait, 09.12.1998 tarih, 10483 sayılı kurul kararında (Şekil 5.138) söz konusu parselin ortaöğretim lejantında kaldığı ve meslek liselerinin bu lejantın kapsadığı işlevlere sahip olmadığı belirtilmektedir.

Parselde yer alan binalardan, 2 tanesinin 1910 tarihli Alman Mavisi haritalarında aynı kontürlerde yer aldığı görülmektedir. Ancak bu binaların betonarme olmasına karşın, zemin kat duvarlarının eski eser niteliğine sahip olduğu düşünülmektedir. Kurul arşivinde yapılan incelemede söz konusu yapılara ilişkin 2010 yılında hazırlanan raporda;

> "... 497 ada 82 parselde yer alan yapıların eski eser niteliğine sahip olduğu belirtildiğinden, 5266 sayılı kanun ile değişik 2863 sayılı yasanın 6. Maddesinde belirtilen tescil niteliklerini taşıyıp taşımadığının kesin olarak tespit edilebilmesi için 05.11.1999 gün ve 660 sayılı ilke

kararı uyarınca söz konusu yapılara ait Analitik Rölövelerinin talep edilmesi, tarafımıza ulaşan rölövelerin incelenerek karara bağlanması”

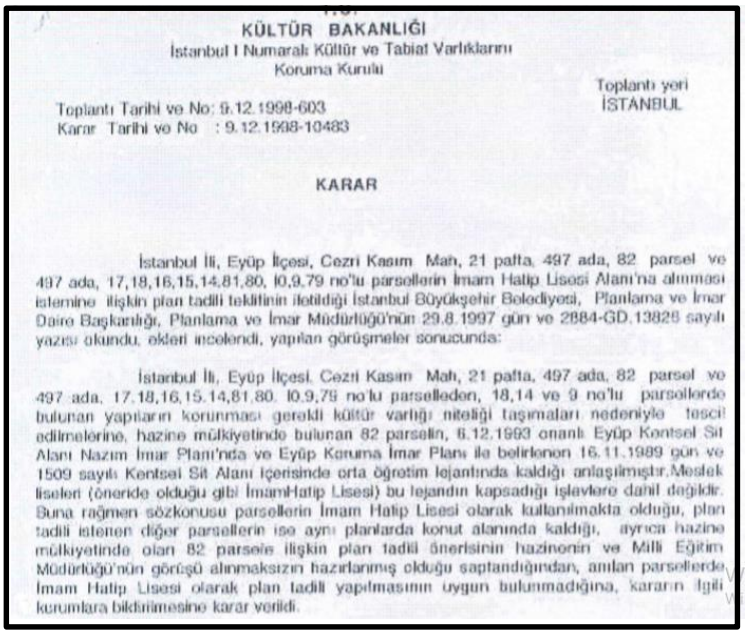
gerektiği belirtilmektedir. Ancak söz konusu yapılara ilişkin herhangi bir analitik rölöve çalışmasına rastlanmamıştır.

Şekil 5.137: 1911 Tarihli Alman Mavisi Haritası.

15.01.1977 tarih, 9591 sayılı kurul kararı ile 65 ada 41 parselde yer alan sarnıç ve atik duvarın tescil edildiği (Şekil 5.139 – Bkz. Ek C.17), mevcut konut yapısına ilişkin tescil kararı bulunmadığı anlaşılmaktadır. Söz konusu yapı, bodrum + zemin + 1 normal kattan oluşmaktadır. Yapı günümüzde kullanılmamakta olup, dışarıdan yapılan gözlemsel tespitlerde bodrum katın yığma tuğla ile örüldüğü, üst kat döşemesinin ahşap olduğu anlaşıldığından, öneri olarak ayrıntılı incelemelerin yapılması gerekmektedir.

125 ada 37 parselde yer alan iki katlı yapının zemin katı yığma, üst katı ise ahşap karkastır. Tapu kayıtlarında bahçeli ahşap ev olarak gözüken özel mülkiyete ait yapıya ilişkin herhangi bir tescil kaydı bulunmamaktadır (Bkz. Ek C.18).

KÜLTÜR BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 9.12.1998-603
Karar Tarihi ve No : 9.12.1998-10483

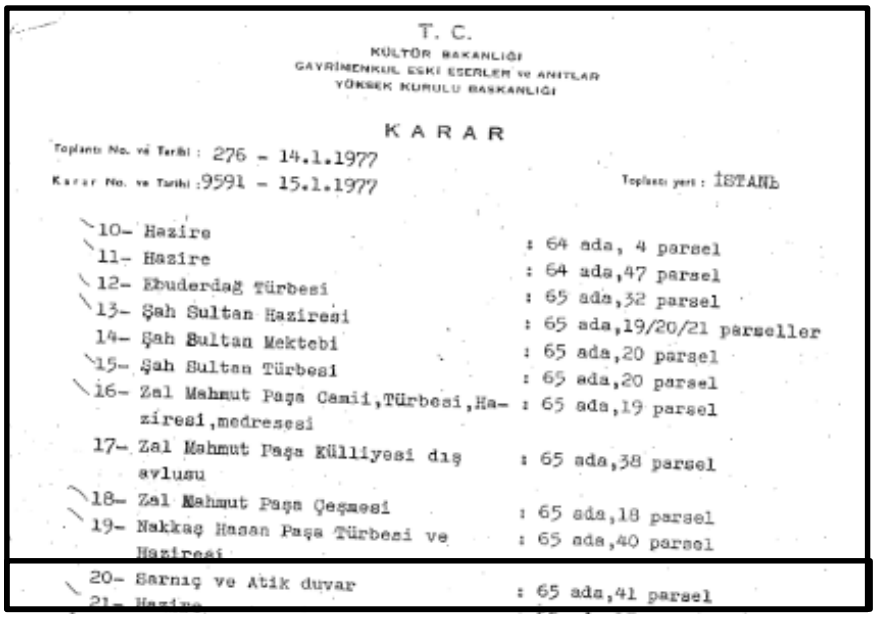
Toplantı yeri İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Cezri Kasım Mah, 21 pafta, 497 ada, 82 parsel ve 497 ada, 17,18,16,15,14,81,80, 10,9,79 no'lu parsellerin İmam Hatip Lisesi Alanı'na alınması istemine ilişkin plan tadili teklifinin iletildiği İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Planlama ve İmar Daire Başkanlığı, Planlama ve İmar Müdürlüğü'nün 29.8.1997 gün ve 2884-GD.13828 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda:

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Cezri Kasım Mah, 21 pafta, 497 ada, 82 parsel ve 497 ada, 17,18,16,15,14,81,80, 10,9,79 no'lu parsellerden, 18,14 ve 9 no'lu parsellerde bulunan yapıların korunması gerekli kültür varlığı niteliği taşımaları nedeniyle tescil edilmelerine, hazine mülkiyetinde bulunan 82 parselin, 6.12.1993 onanlı Eyüp Kentsel Sit Alanı Nazım İmar Planı'nda ve Eyüp Koruma İmar Planı ile belirlenen 16.11.1989 gün ve 1509 sayılı Kentsel Sit Alanı içerisinde orta öğretim lejantında kaldığı anlaşılmıştır.Meslek liseleri (öneride olduğu gibi İmamHatip Lisesi) bu lejandın kapsadığı işlevlere dahil değildir. Buna rağmen sözkonusu parsellerin İmam Hatip Lisesi olarak kullanılmakta olduğu, plan tadili istenen diğer parsellerin ise aynı planlarda konut alanında kaldığı, ayrıca hazine mülkiyetinde olan 82 parsele ilişkin plan tadili önerisinin hazinenin ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nün görüşü alınmaksızın hazırlanmış olduğu saptandığından, anılan parsellerde İmam Hatip Lisesi olarak plan tadili yapılmasının uygun bulunmadığına, kararın ilgili kurumlara bildirilmesine karar verildi.

Şekil 5.138: 497 Ada 82 Parsel İlişkin Kurul Kararı

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi :9591 - 15.1.1977
Toplantı yeri : İSTANB

10- Hazire	: 64 ada, 4 parsel
11- Hazire	: 64 ada,47 parsel
12- Ebuderdağ Türbesi	: 65 ada,32 parsel
13- Şah Sultan Haziresi	: 65 ada,19/20/21 parseller
14- Şah Sultan Mektebi	: 65 ada,20 parsel
15- Şah Sultan Türbesi	: 65 ada,20 parsel
16- Zal Mahmut Paşa Camii,Türbesi,Haziresi,medresesi	: 65 ada,19 parsel
17- Zal Mahmut Paşa Külliyesi dış avlusu	: 65 ada,38 parsel
18- Zal Mahmut Paşa Çeşmesi	: 65 ada,18 parsel
19- Nakkaş Hasan Paşa Türbesi ve Haziresi	: 65 ada,40 parsel
20- Sarnıç ve Atik duvar	: 65 ada,41 parsel
21- Hazire	

Şekil 5.139: 65 Ada 41 Parsele İlişkin Kurul Kararı

5.5 Cephe Tipolojisi

Eyüpsultan tarihi çevre dokusunun korunması adına sağlıklaştırma çalışmalarının yapılması önemli olup, kent kimliğinde önemli yer tutan sivil mimarlık örneklerinin korunarak gelecek kuşaklara aktarılması ve koruma bilincinin oluşturulması gereklidir. Bu kapsamda kent kimliğinin doğru tespiti adına, tipoloji çalışmaları oluşturulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma Nişancı Mahallesi sınırları ile sınıra komşu parseller içerisinde özgünlüğünü koruyabilmiş iyi ve orta düzeydeki tescilli sivil mimarlık örnekleri ile tescilli parsellere yönelik koruma bölge kurulu arşivinden elde edilen fotoğraflar incelenerek oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında söz konusu yapılarda çıkma durumları, bina girişleri, cephe elemanları (kapılar, pencere doğramaları, eliböğründeler vs.) incelenmiştir.

- **Çıkma Durumları**

60'a yakın tescilli yapı üzerinde yapılan inceleme sonucunda, yapıların %25 inin genelde iki katlı ve çıkmasız olduğu görülmektedir. Kalan %75 lik kısım, açık veya kapalı çıkması bulunan yapılardan oluşmaktadır (Bkz. Ek C.19). Yapıların cephe düzenlerine bakıldığında genellikle ahşap, tuğla veya karma (tuğla+ahşap) malzemeler kullanılarak yapıldığı ve bir kısmının sıvalı olduğu görülmektedir. Yapıların;

%25 inin tamamen sıvalı,

%37 sinin tamamen ahşap kaplama,

%29 unun zemin kat sıvalı, üst kat ahşap kaplama,

%2 sinin tamamen tuğla,

%7 sinin zemin kat tuğla, üst kat ahşap kaplama olarak yapıldığı anlaşılmaktadır.Açık çıkmaların genellikle yapıların en üst katlarında manzaraya hakim noktada, cihannüma şeklinde yapıldığı veya alt katta yer alan kapalı çıkma üzerinde yapıldığı görülmektedir. Açık çıkmalara yönelik çok fazla eser bulunmamakla birlikte, Baba Haydar Yokuşu üzerinde yer alan iki yapı örnek gösterilebilir (Şekil 5.140).

Şekil 5.140: Açık Çıkma Durumları (KMKM Arşivi).

Kapalı çıkmalara bakıldığında düz veya gönyeli çıkmalar ile her ikisinin beraber kullanıldığı (karma) cephe düzenlemelerini görmek mümkündür. Genellikle bitişik nizam parsellerde yol durumu ve parselizasyondan kaynaklı yapıların zemin katlarında oluşan eğimli kısımlarının, üst katlarda gönyeli çıkma ile genişletilerek dörtgen plana sahip odalar oluşturulması sağlanmıştır (Şekil 5.141). Köşe başı parsellerde de duruma göre tek cephede bu şekilde yapılmış çıkmalar bulunmaktadır.

Şekil 5.141: Gönyeli Çıkma Durumu (Keskin, T, 2018).

Düz çıkmalar ise cephe boyunca yapıldığı gibi, cephe ortasında veya yanda, simetrik veya asimetrik düzende görülmektedir. Aynı zamanda tek cephede çift çıkma yapılan örneklerde mevcuttur (Şekil 5.142).

Şekil 5.142: Ortada, Yanda ve Cephe Boyunca Uygulanan Kapalı Çıkma Durumları (Keskin, T. 2018 - KMKM Arşivi).

- **Bina Girişleri ve Kapılar**

Bina girişleri genellikle yol cephelerinden yapılmakta olup, girişin yan veya arka cephede bulunduğu ve bahçeden geçiş yapıldığı yapılarda görülmektedir (Bkz. Ek C.20).

Bina girişlerine direk yoldan düz olarak ulaşılabildiği gibi, giriş kapısının bir niş içerisinde yer aldığı, merdivenli giriş sahanlıklarını da görmek mümkündür. Merdivenler giriş sahanlığını kapladığı gibi, sahanlığın tek tarafında yer alan örnekler çoğunluktadır.

Yoldan yapılan girişlerde kapılar, cephe orta aksında veya yanda bulunmaktadır. Kemerli veya düz hatıllı ahşap kapıların tamamı çift kanatlı olup, bir çoğunda tepe penceresi mevcuttur. Kapı yüksekliklerinin yarısından fazla orana sahip tepe pencereleri görülmektedir. Böylelikle kapı yükseklikleri neredeyse 4 m. ye ulaşmaktadır (Bkz. Ek C.21).

- **Pencereler**

Yapılarda dışarıyla bağlantıyı sağlamasının yanı sıra doluluk boşluk oranlarıyla cephe silüetini etkileyen önemli yapı elemanlarından birisidir. Yapıların zemin ve üst katlarında pencere düzenleri orantılı olarak yer almaktadır.

Konut yapılarındaki pencere düzenleri incelendiğinde kemerli ve düz hatıllı pencerelerde, farklı oran ve kayıt düzenlemeleri uygulandığı görülmektedir.

1/1, 1/2, 1/3, 2/3, 3/4 ve daha farklı oranlarda pencereler bulunmaktadır (Bkz. Ek C.22 – Ek C.23). 1/3 veya daha ince oranda yapılan pencereler genellikle giriş kapısı yanında veya çıkma kenar kısmında yer almaktadır.

- **Süslemeler**

Dış cephelerde 19. yy. süsleme sanatının yansımalarını hala görebilmek mümkündür. Çömlekçiler Caddesi üzerinde yer alan tuğla yığma binada çıkma altında ahşap eliböğründeler ile saçak altı süslemelerinin yanı sıra, cephede sütun başlıkları yer almaktadır. Kapalı çıkmaların altında taşıyıcı özelliğinin yanı sıra bezeme elemanları olarak düzenlenmiş ve değişik motiflerle karşımıza çıkan ahşap eliböğründeler zaman içinde aşınsalar bile görsel zenginlik oluşturmaktadırlar. Kagir yapılarda, cephelerin kat silmesiyle ya da kirpi saçakla hareketlendirildiği örnekler de görülmektedir. (Şekil 5.143-5.144).

Şekil 5.143: Saçak Altı Cephe Süslemeleri.

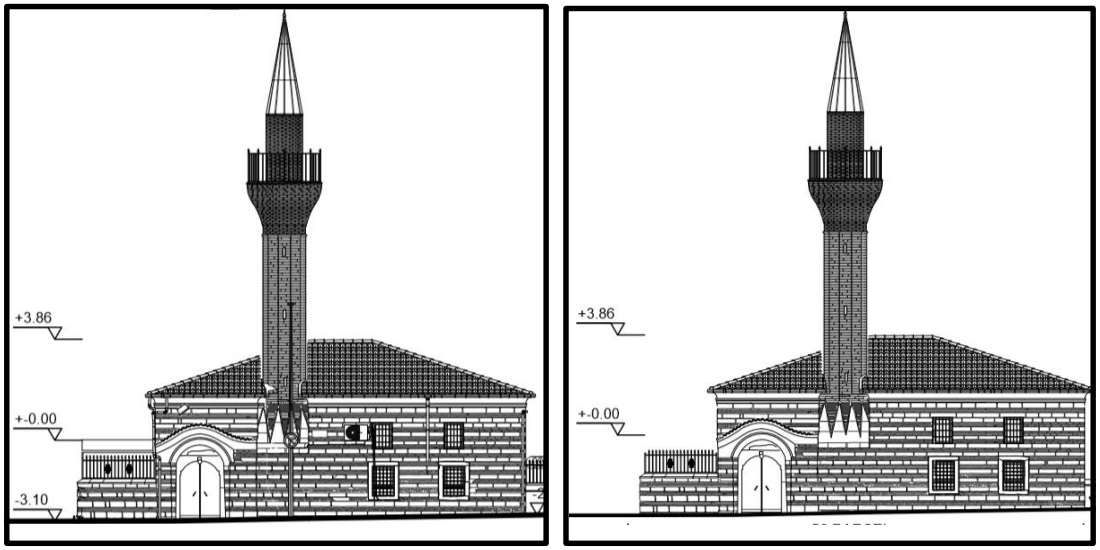
Şekil 5.144: Çıkma Altı Cephe Süslemeleri.

5.6 Sokak Sağlıklaştırma Projesi

Nişancı Mahallesi, Zalpaşa – Çömlekçiler Caddeleri aksında hazırlanacak olan Sokak sağlıklaştırma çalışması için, sokağın doğu ve batı cephelerinin mevcut durumu çizilmiştir (Bkz. Ek C.24). Siluet önerisi oluşturulurken 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, 1 Numaralı Yenileme Kurulu arşivinden, Eyüpsultan ile ilgili yapılmış tez çalışmalarından, tarihsel araştırmalardan ve Eyüpsultan Belediyesi'nin resmi internet sitesinden elde edilen bilgi ve belgelerden yararlanılmıştır. Ayrıca, Nişancı Mahallesi'nde yer alan geleneksel konut yapıları ele alınarak oluşturulan, tipoloji çalışmalarından da faydalanılmıştır.

İmar planları, Koruma Bölge Kurulu kararları göz önüne alınarak Zalpaşa – Çömlekçiler Caddeleri aksında sokak sağlıklaştırması kapsamında siluet önerisi geliştirilmiştir. Siluet içerisinde dönem özelliklerini gösterdiği düşünülen yapılar tescile önerilmiştir Çömlekçiler Caddesinin doğusunda kalan 497 ve 74 adalar yenileme alanı olarak belirlendiğinden, alanda yer alan tescilli eserler korunarak diğer kısımlarda farklı fonksiyonlarda yeni yapı önerilerinde bulunulmuştur.

- **Zalpaşa Caddesi Doğu Aksı 65 Ada (Pafta 1-Pafta2)**

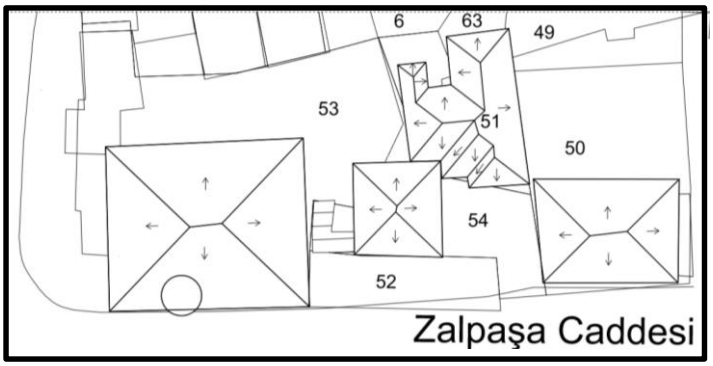
Şekil 5.145: 53 Parsel Kızıl Mescit Mevcut Durum ve Öneri Çizimi.

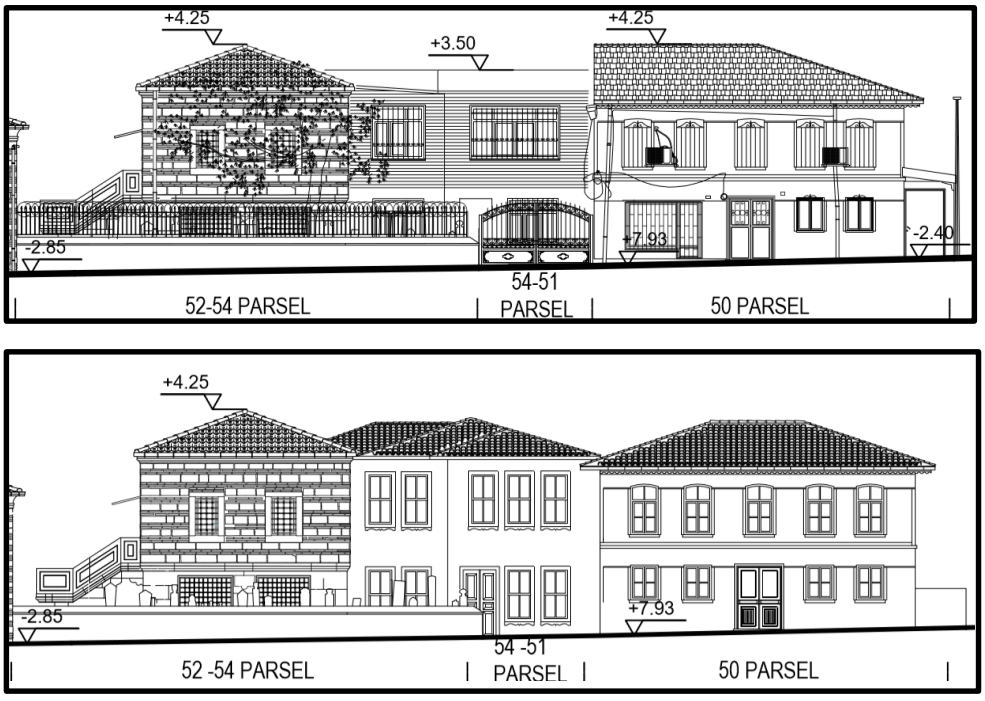
Şekil 5.146: 53 parsel Cephe Yüzeyinde Görülen Bozulmalar (Keskin, T. 2018).

65 ada 53 parselde bulunan koruma grubu I (07.01.2009-2310) olarak belirlenen Kızıl Mescit Camii bir sıra taş, iki sıra tuğladan oluşan almaşık örgü düzenine sahip, tescilli eserdir (Şekil 5.145). Zal Paşa Caddesi üzerindeki cephe yüzeyinde tuğlalı kısımda sıva ve boya dökülmeleri, taş yüzeylerde kirlilik, malzeme bozulması ve kayıplar, cephede nem, bitkilenme ve muhdes elemanlar göze çarpmaktadır. Bozulmalar, zemine yakın olan kısımlarda ve pencerelerin ortasında yer alan pimaş borusunun bulunduğu kısımlarda daha çok görülmektedir (Şekil 5.146).

Öncelikle klima, lamba, pvc boru vs. muhdes elemanların cephe yüzeyinden uzaklaştırılması, zemine yakın kısımlarda oluşmuş bitkilerin temizlenerek, tekrar oluşmaması için gerekli ilaç uygulaması yapılmalıdır. Cephe yüzeyinde daha önceden yapılmış niteliksiz, çimento esaslı onarımların gerekli laboratuvar analizleri yapılarak tespit edilmesi ve yapıdan uzaklaştırılması önemlidir. Tuğlalar üzerinde yer alan boya tabakasının kaldırılarak almaşık örgü düzeninin net algılanması daha iyi olacaktır. Zal Paşa Caddesinin araç trafiğinden arındırılmasının ardından, özgün işlevine devam eden yapının bu Cadde üzerindeki camii giriş kapısının kullanıma açılması önerilir.

Şekil 5.147: 50-51-52-54 Parseller Vaziyet Planı.

Şekil 5.148: 50-51-52-54 Parseller Mevcut Durum ve Cephe Önerisi.

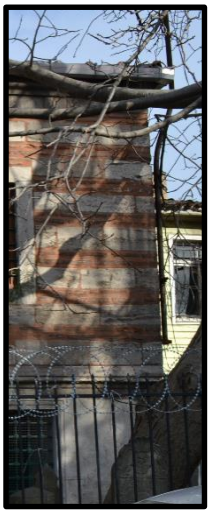
61 ada 54 parselde yer alan koruma grubu II (07.01.2009-2310) olarak belirlenen Ramazan Ağa Sıbyan Mektebi bir sıra taş, iki sıra tuğladan oluşan almaşık örgü düzenine sahip, tescilli eserdir. Günümüzde kullanılmamaktadır. Yapının eğitim

merkezi olarak özgün işlevine yakın devam etmesi önerilir. Hanımlara ve çocuklara yönelik Kuran Kerim öğrenimi verilebilir. Aynı zamanda kış döneminde çocukların eğitimine yönelik bilgi evi statüsünde programlar düzenlenebilir (Şekil 5.147-5.148-5.149).

Şekil 5.149: 52 Ve 54 Parsel Fotoğrafı (Keskin, T. 2018).

Şekil 5.150: 54 Parsel Yapı Yüzeyinde Yer Alan Muhdes Elemanlar (Keskin, T. 2018).

Zal Paşa Caddesi üzerinden bakıldığında Sıbyan mektebinin önünde, 52 parsel de bulunan hazire ve taş duvar yer alır. Ayrıca sıbyan mektebinin bulunduğu 54 parselin bir kısmı 51 parselin bahçesi olarak kullanılmaktadır. Mektebin o kısma bakan güneydoğu cephesinde hazire pencerelerinin kapatıldığı görülmüştür. Ancak bunun statik bir zorunluluk mu yoksa 51 parsel kullanımından kaynaklı mı olduğu bilinmemektedir. Sıbyan mektebinin statik açıdan gerekli güçlendirme çalışmalarının

yapılarak özgün durumuna getirilmesi önerilir. Cephe yüzeylerinde giriş saçağı, lamba, pvc oluk, doğrama, demir profil gibi muhdes elemanlara ve taş yüzeylerde kirliliğe rastlanmıştır (Şekil 5.150). Muhdes elenmanların kaldırılarak, özgün malzemesine uygun ahşap pencere doğramaları yapılması ve cephe temizliği önerilmiştir.

Şekil 5.151: 52 Parsel Hazire ve Taş Duvarda Yer Alan Bozulmalar (Keskin, T. 2018).

52 parselde yer alan hazire duvarları kesme küfeki taşındandır. Üzerinde üçgen kesitli harpuşta, demir parmaklıklar ve teller bulunur. Taş duvarlarda yüzeyde kirlenme, nem, yosunlanma, bitkilenme, yapısal çatlak ve malzeme bozulmalarına rastlanmıştır (Şekil 5.151). Ayrıca mezar taşlarının yüzeyinde kirlenme, malzeme de bozulma ve kayıplar görülmektedir. Taş duvarın bitkilerden arındırılarak cephe temizliğinin sağlanması, muhdes elemanların (demir parmaklık ve teller) kaldırılması, taşın içerisinde doluluk boşluk oranlarının tespiti yapılarak, gerektiğinde güçlendirme yapılması ve haziredeki mezar taşlarına yönelik konservasyon çalışmalarının yapılarak, sergilenmesinin sağlanması önerilir.

51 parselde bulunan koruma grubu II (21.07.2010-3683) olarak belirlenen tescilli sivil mimarlık örneği yapı zemin + 1 normal kattan oluşmaktadır (Şekil 5.152). Zemin kat kargir, üst kat ahşaptır. Günümüzde zemin katın sıvalı ve boyalı olduğu, üst katın ahşap kaplamalarının değiştirildiği, pencere ebatlarınında değiştirilerek pvc malzemeden yapıldığı görülebilmektedir. Ayrıca 51 parsel, 6-49-50-53-54-63 parseller arasında kalamakta olup, yola cephesi bulunmamaktadır. 51 parselde bulunan yapının girişi Zal paşa Caddesi üzerinden 54 parselden geçilerek yapılmaktadır. Yapı günümüzde boş ve atıl durumdadır.

Şekil 5.152: 51 Parselde Bulunan Sivil Mimarlık Örneği (Keskin, T. 2018).

50 parselde yer alan koruma grubu II (24.09.2003-15358) olarak belirlenen tescilli eser mevcut durumda kullanılmamaktadır. Zemin + 1 Normal Kattan oluşan yığma yapının cephelerinde kat silmesi bulunur. Doğusunda geniş bir bahçesi vardır. Zalpaşa Caddesi üzerinde kuzeyde yer alan zemin kat pencere düzeninin bozularak, dükkan yapıldığı, aynı hizada kat silmesi üzerinde aşağıya doğru çatlak, boya dökülmesi olduğu, giriş kapısının özgün niteliğini yitirdiği, cephe yüzeyinde klima, lamba, kablo, demir parmaklık vs. muhdes elemanların, giriş ve arka cephede yapıya bitişik eklentilerin olduğu görülmektedir (Şekil 5.153).

Şekil 5.153: 50 Parselde Yer Alan Yapı Yüzeyindeki Muhdes Elemanlar Ve Silme Hizasında Çatlak (Keskin, T. 2018).

Yapı yüzeyinin muhdes elemanlardan arındırılarak cephenin özgün dokusuna getirilmesi için sonradan yapılan dükkan pencerelerinin kaldırılarak özgün pencere düzeninin sağlanması önerilir. Kurul arşivinden elde edilen fotoğraflardan

yararlanılarak (Şekil 5.154) kapı pencere doğramaları tekrar düzenlenmiş ve özgün cephe düzenine ulaşılmaya çalışılmıştır. Yapının güneyinde yer alan eklentinin de kaldırılarak, bahçe duvarı yapılması ve öğrenci yurdu olarak kullanımı önerilmiştir.

Şekil 5.154: 50 Parsel Kurul Arşivinden Yapının Eski Durumu.

Şekil 5.155: 46 Parsel Tescilli Eserde Oluşan Hasarlar (Keskin, T. 2018).

46 parselde yer alan, koruma grubu II (21.07.2010-3682) olarak belirlenen tescilli eser ahşap karkas yapı, Bodrum+Zemin kattan oluşmaktadır. Günümüzde oldukça harap durumda olan yapının, çatısı çökmüş, malzeme kayıpları ve bozulmalar yaşanmıştır (Şekil 5.155).

Kurul ve Belediye arşivinde yapılan incelemede rölöve, restitüsyon ve ya restorasyon projelerine rastlanmamıştır. Bu nedenle öncelikle envanter tespiti yapılarak, rölöve,

restitüsyon, restorasyon çizimlerinin ivedi olarak yapılması, bu sırada acil önlem planı kapsamında yapının korunmasına yönelik uygulamalar başlatılmalıdır. Yapım tekniği ve malzemesi ile zorda olsa ayakta kalmaya çalışan yapıya yönelik strüktürel yönden güçlendirme yapılması, kopan parçaların envanter tespiti ile konservasyonlarının yapılması ve sonucunda tekrar yapıya ilavesi, kayıp parçalara yönelik bütünleme yapılması önerilir. Yapının ticaret (ofis) kullanımı önerilir (Şekil 5.156).

Şekil 5.156: 46 Parsel Mevcut Durum ve Öneri.

Şekil 5.157: 45 Parsel Mevcut Durum Fotoğrafı (Keskin, T. 2018) ve Çizimi.

45 parselde yer alan tescilli eserin yıkılarak betonarme olarak yeniden inşa edildiği görülmektedir. Bodrum+Zemin+ 1Normal kattan oluşan yeni yapıda, yükseklik ve oranların tamamen değiştiği anlaşılmaktadır. Ahşap yapılar arasındaki tuğla duvarın kaldırılarak alanın yapıya eklendiği görülmektedir (Şekil 5.157). Yapının yıkılarak

özgün malzeme ve yapım tekniğine uygun olarak rekonstrüksiyonunun yapılması önerilir.

Şekil 5.158: 45 parsel Kurul Arşivinden Yapının Eski Durum Fotoğrafı ve Öneri.

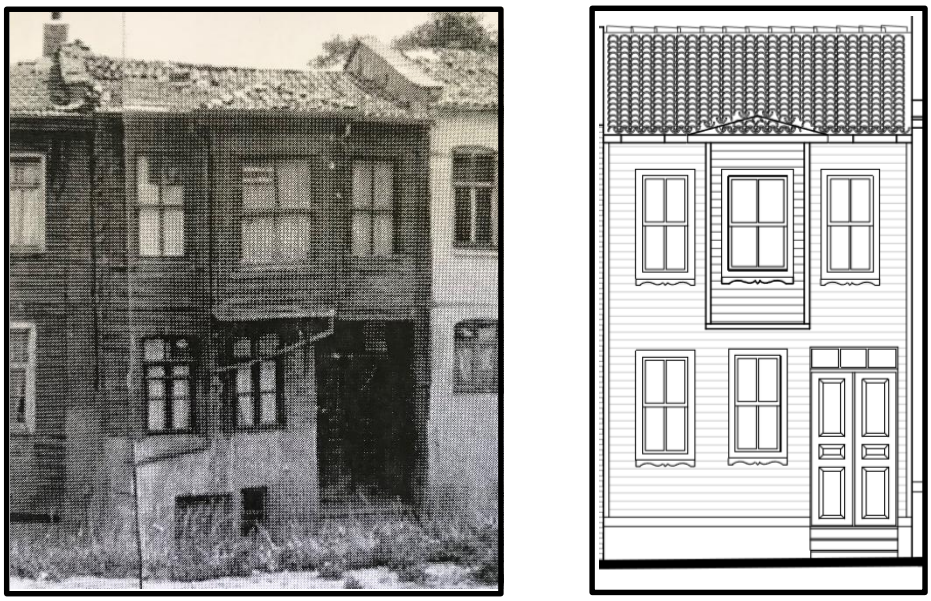
Şekil 5.159: 44 Parsel Mevcut Durum Fotoğrafı (Keskin, T. 2018) ve Çizimi.

Özgün yapıya ilişkin kurul arşivinden elde edilen fotoğraflar, yapının cephe düzeni ve yapı elemanlarına yönelik bilgi vermekte olup, bu doğrultuda cephe önerisi oluşturulmuştur. Yapının ahşap karkas olduğu ve 44 parsel ile arasında yangın duvarı bulunduğu, ayrıca saçak altından cephe yüzeyine uzanan süslemeler olduğu göze

çarpmaktadır. Günümüzde kullanılmayan yapının ticaret (ofis) kullanımı önerilir (Şekil 5.158).

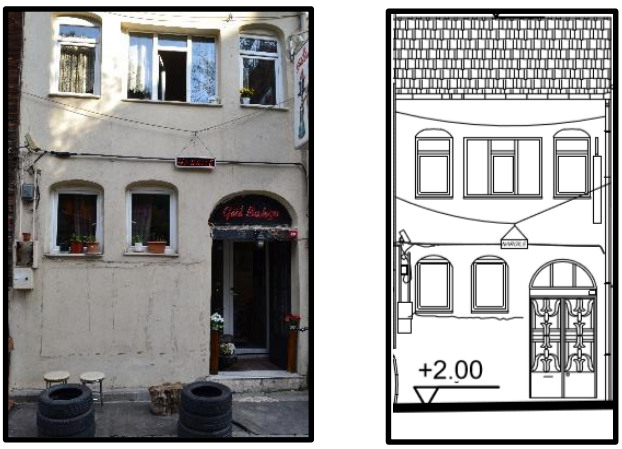
44 parselde yer alan koruma grubu II (25.01.1990-1703) olarak belirlenen, tescilli eserin yıkılarak betonarme olarak yeniden inşa edildiği görülmektedir. Bodrum+Zemin+1Normal kattan oluşan yeni yapının, güneyinde yer alan özgün yapı ile karşılaştırıldığında yükseklik ve oranların tamamen değiştiği anlaşılmaktadır (Şekil 5.159). Yapının yıkılarak özgün malzeme ve yapım tekniğine uygun olarak rekonstrüksiyonunun yapılması önerilir.

Özgün yapıya ilişkin kurul arşivinden elde edilen fotoğraflar, yapının cephe düzeni ve yapı elemanlarına yönelik bilgi vermekte olup, bu doğrultuda cephe önerisi oluşturulmuştur. Bodrum+zemin+1 normal kattan oluşan yapının ahşap karkas olduğu ve 45 parsel ile arasında yangın duvarı bulunduğu, üst kat orta aksta cumbasının bulunduğu, cephede ahşap ve sıva kullanıldığı görülmektedir. Günümüzde kullanılmayan yapının konut kullanımı önerilir (Şekil 5.160).

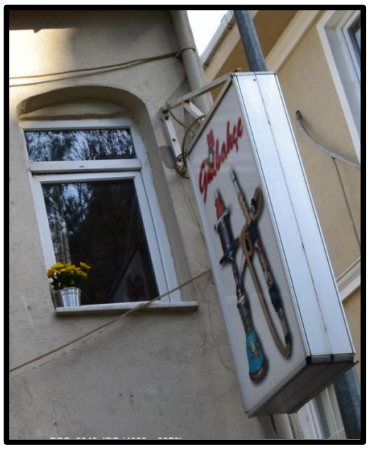

Şekil 5.160: 44 Parsel Kurul Arşivinden Yapının Eski Fotoğrafı ve Öneri Çizimi.

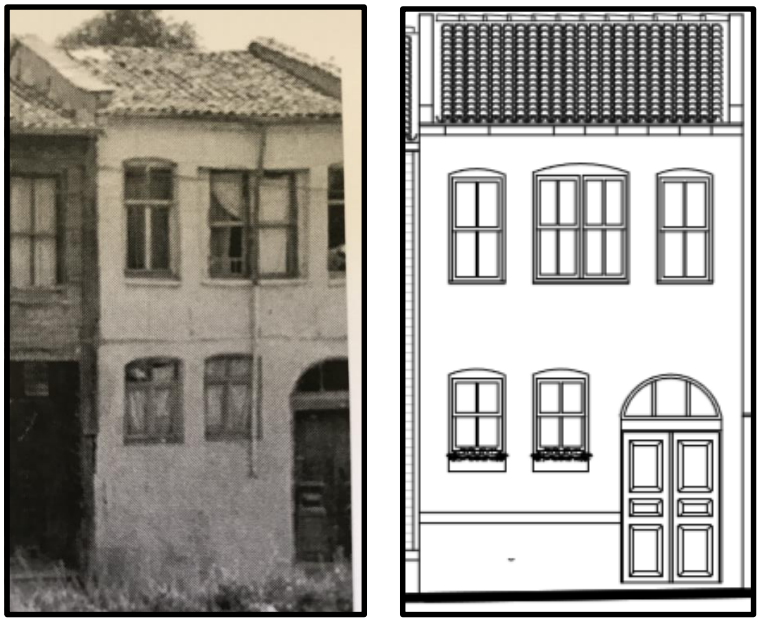
43 parselde yer alan ve koruma grubu II (21.07.2010-3680) olarak belirlenen yığma yapı, zemin+ 1 normal kattan oluşmakta olup, cephesi sıvalıdır. Pencere kapı doğramalarının sonradan pvc ve demir malzeme ile yeniden yapıldığı, bu sırada basık kemerlerde deformasyonlar olduğu, kafeterya ve nargile salonu olarak kullanılan yapının cephe yüzeyinde tabela, kablo gibi muhdes elemanların bulunduğu, boyalı yüzeyde kirlilik olduğu görülmektedir (Şekil 5.161-5.162).

Şekil 5.161: 43 Parsel Mevcut Durum Fotoğrafı (Keskin, T. 2018) Ve Çizimi.

Şekil 5.162: 1. Normal Kat Pencere Kemerinde Oluşan Bozulma ve Yapı Yüzeyindeki Muhdes Elemanlar.

Şekil 5.163: 43 Parsel Kurul Arşivinden Yapının Eski Fotoğrafı ve Öneri Çizimi.

Özgün yapıya ilişkin kurul arşivinden elde edilen fotoğraflar ile mevcut yapının durumuna bakılarak, muhdes olan kapı ve pencerelerin kaldırılarak, basık kemerde oluşan deformasyonun giderilmesi ve ahşap kapı pencere doğramaları ile yenilenmesi önerilmiştir (Şekil 5.163). Üst kat orta aksta yer alan dörtgen pencerede basık kemerli düzenlenerek cephe uyumu sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca cephe temizliği yapılarak yapıda renk değişikliği önerilmiştir.

Şekil 5.164: 42-41 Parsel Mevcut Durum Fotoğraf (Keskin, T. 2018) ve Çizimleri.

Şekil 5.165: 42-41 Parsel Öneri Çizimi.

42 parselde yer alan yeni yapı ruhsatlı olup, iyi durumdadır. Ruhsat eki projesinde giriş kat dükkan, üst katlar konut olarak kullanılmasına karşın günümüzde yurt olarak işlev görmektedir. Mevcut kullanımda dükkan bulunmamasından ötürü zemin kat orta aksta yer alan kapının (Şekil 5.164) kapatılarak pencere düzeninin sağlanması önerilmiştir.

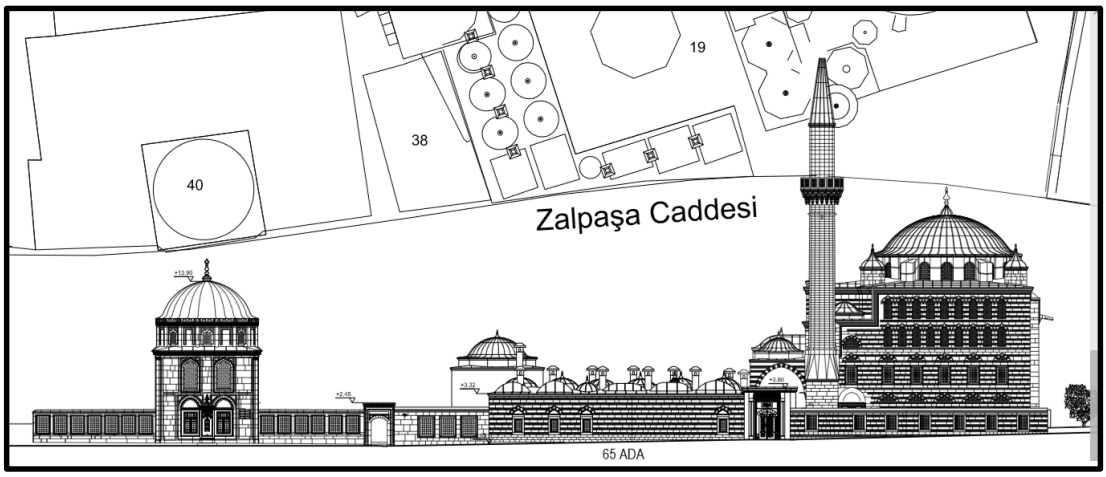
41 parsel arka bahçe kısmında yer alan sarnıç ve atik duvarın 1977 yılında tescil edilmesine karşın yapı hakkında herhangi bir tescil kararı bulunmamaktadır. Bodrum+zemin+1normal kattan oluşan yapının, bodrum ve zemin katının yığma tuğla duvar olması, üst kat zemin döşemesinin ahşap olması, yapının girişi ve kapı pencere ilişkisi ile dışardan yapılan gözlemlerde ahşap tavan kaplamaları dikkate alınarak tescile önerilmiştir. Yapıya ait kurul arşivinden elde edilen fotoğrafa göre parapet kısmının yeniden yapımı ile cephede yer alan bodrum kat kapısının iptal edilmesi önerilmiştir (Şekil 5.165-5.166).

Şekil 5.166: 41 Parsel Kurul Arşivinden Yapının Eski Fotoğrafı.

Yapının cephelerinde sıva ve boya dökülmeleri ile malzeme bozulmaları, kayıplar, nem, leke, çatlaklar görülmekte, muhdes elemanlara rastlanmaktadır. Günümüzde atıl durumda kalmış olan yapının içine girilememiştir. Muhdes elemanların kaldırılarak cephe temizliği ve düzenlemesi, doğramaların tipolojiden faydalanılarak yenilenmesi ve çatıya müdahale önerilmiştir.

40 parselde yer alan Nakkaş Hasan Paşa Türbesi vaziyet planına göre parselin kuzeydoğu ve güneydoğu yönünde iki giriş kapısı bulunmaktadır. Ancak kuzeydoğu yönündeki avlu girişi günümüzde 39 parsele açıldığından ve söz konusu parselde gecekondular yer aldığından kullanılamamaktadır. Aynı zamanda güneydoğu yöndeki giriş, Zalpaşa Caddesi üzerindeki kapıdan geçilerek, 38 ve 40 parsel arasında yer alan boşluktan yapılmaktadır (Şekil 5.167).

Şekil 5.167: Zalpaşa Caddesi 40-38-19 Parseller Çizimi

26.07.2007 tarih, 1184 sayılı yazı ile koruma grubu I olarak belirlenen Nakkaş Hasan Paşa türbesine ait rölövenin onaylandığı, 08.07.2008 tarih, 1934 sayılı kurul kararı ile restitüsyon, restorasyon, peyzaj ve hazire alanına ilişkin projelerin uygun olduğu belirtilmiştir.

38 parsel, 15.01.1977 tarih 9591 sayılı karar ile Zal Paşa Külliyesi dış avlusu olarak tescillidir.

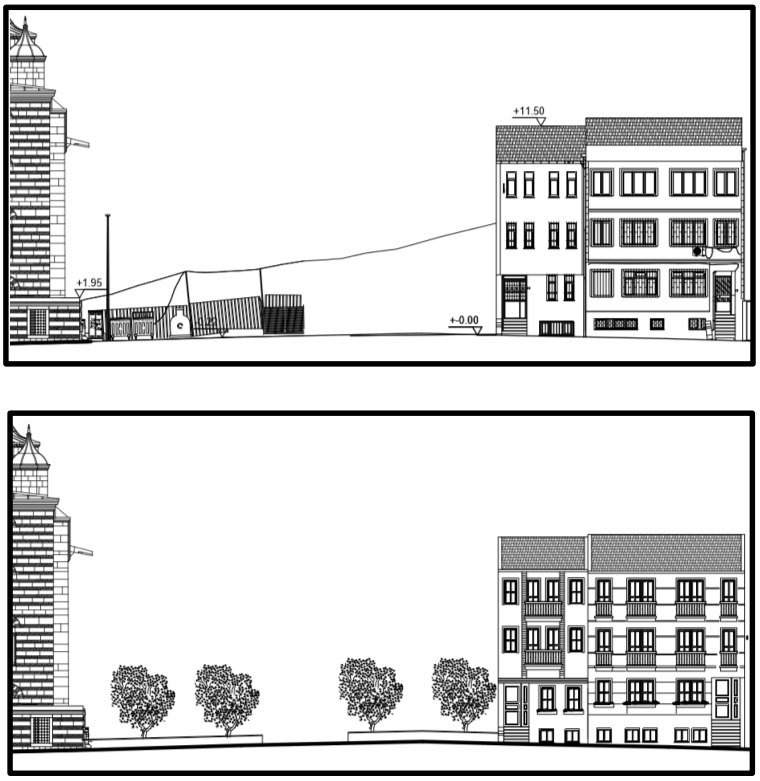
Aynı kararla tescilli 19 parselin, 03.12.2008 tarih, 2235 sayılı kurul kararı ile koruma grubunun I. Grup olarak belirlendiği, rölöve, restitüsyon ve restorasyon projesinin uygun bulunduğu, 22.12.2010 tarih, 4076 sayılı karar ile şadırvana ait restorasyon projesinin düzeltmelerle uygun bulunduğu, 12.03.2014 tarih, 2148 sayılı karar ile kalemişi, tezyinat rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun olduğuna dair karar verilmiştir.

Zal Paşa Caddesine cepheli avlu ve medrese duvarları bir sıra taş, üç sıra tuğladan oluşmaktadır. Özgün yapım tekniğine uygun olarak 2014-2015 yıllarında restore edilen yapının koruma durumu iyidir.

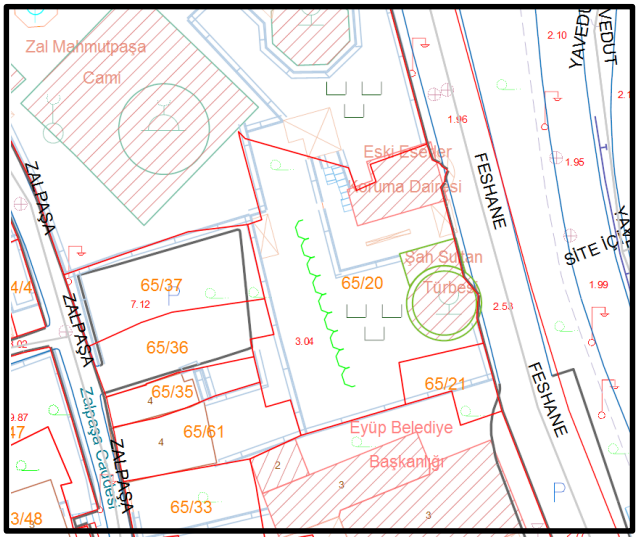
36 ve 37 parselde herhangi bir yapı bulunmayıp, 37 parseldeki tescilli bahçeli ahşap evin daha önce yandığı bilinmektedir. Söz konusu parsellere ait 25.06.1996 tarih, 7872 sayılı kurul kararında;

> "….12.06.1996 günüyerinde yapılan inceleme sonucu, Mimar Sinan'ın en önemli yapılarından olan, 3. Derece eski eser Zal Mahmut Paşa Camii, Şah Sultan Külliyesi ile Belediye Başkanlık binasının görünümünü olumsuz yönde etkilediği anlaşıldığından, Eyüp, 65 ada, 36-37 parsellerde inşaat yapılmasının uygun olmadığına,belediyesince kamulaştırılarak yeşil alan yeşil alan düzenlenmesi"

denmektedir. Ancak günümüze kadar herhangi bir kamulaştırma işlemi yapılmamıştır. 36 ve 37 parselin yeşil alan kullanımı önerilmiştir (Şekil 5.168-5.169).

Şekil 5.168: Zalpaşa Caddesi 37-36-35-61 Parseller Rölöve ve Öneri Çizimi.

Şekil 5.169: Zalpaşa Caddesi 37-36-35-61 Parseller Halihazır Pafta.

35 ve 61 parsellerde bulunan betonarme yapılardan, 61 parsele ait yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi bulunmakta iken, 35 parsele ait yapı ruhsatı bulunmamaktadır. Her iki yapıda cephe düzenlemesi yapılarak, pencere düzeni, renk ve malzeme kullanımı yönünden tarihi doku ile uyum sağlanmaya çalışılmıştır.

Şekil 5.170: Zalpaşa Caddesi 32-64-30-28-27-26 Parseller Rölöve ve Öneri Çizimi.

Şekil 5.171: Ebu'd Derdâ Türbesi (Resim: Ord. Prof. Dr. S. Ünver).

32 parselde yer alan Ebu'd Derda Türbesi, dörtgen planlı olup, açık türbedir. Zal Paşa Caddesi üzerinde üç hacet penceresi ve kapısı bulunmaktadır. Türbe kapısı üzerinde Sultan II. Mahmut zamanında Yeserizâde Mustafa İzzet Efendi'ye ait talik hatla yazılmış olan kitabesi ve üzerinde, II. Mahmud'un "Haşim" imzalı tuğrası dikkati çekmektedir. Yapının eski durumunu belirten Süheyl Ünver'e ait resimler mevcut olup, kesme taştan yapıldığı, silme kısmının kıvrımlı olduğu, doluluk boşlukların

günümüzdeki durumuyla genel olarak orantılı olduğu ancak kapının kitabe ile aynı genişlikte ve çift kapı şeklinde olduğu görülmektedir. Öneri olarak silme ve çift kapı eklenmiş ve demir parmaklıklar değiştirilmiştir (Şekil 5.170-5.171).

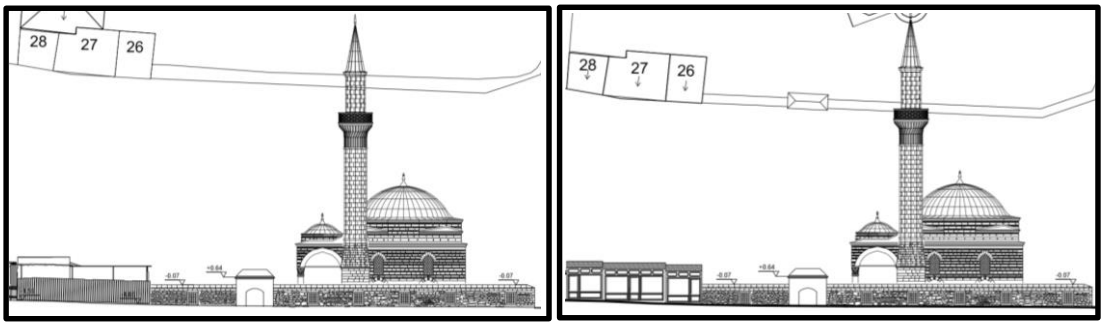
64 parselde bulunan betonarme yapıya ilişkin Hizmet Binası olarak yapı ruhsatı mevcut olup, cephe düzenleme önerisi getirilmiştir. ZalPaşa Caddesinin yayalaştırılması ile Nişancı Aile Sağlığı Merkezi olarak kullanılan yapı olumsuz etkileneceğinden, hizmet binası olarak farklı fonksiyonda kullanılması önerilir.

30 parselde bulunan tescilli eserin yıkılarak yerine çelik konstrüksiyondan tek katlı yapı yapılmış ve hizmet alanı olarak kullanılmaktadır. Kurul arşivinden elde edilen fotoğraflarda (Şekil 5.172) tescilli yapının 2001 yılında ayakta olduğu görülebilmektedir. İki katlı, bahçeli ahşap konstrüksiyon yapının kurul onaylı restitüsyon projesindende elde edilen bilgilere göre özgün malzeme ve yapım tekniğine uygun rekonstrüksiyon önerilmektedir.

Şekil 5.172: 65 Ada 30 Parsel Bahçeli Ahşap Ev (İstanbul 1 Numaralı KTVKK Arşivi, 2001).

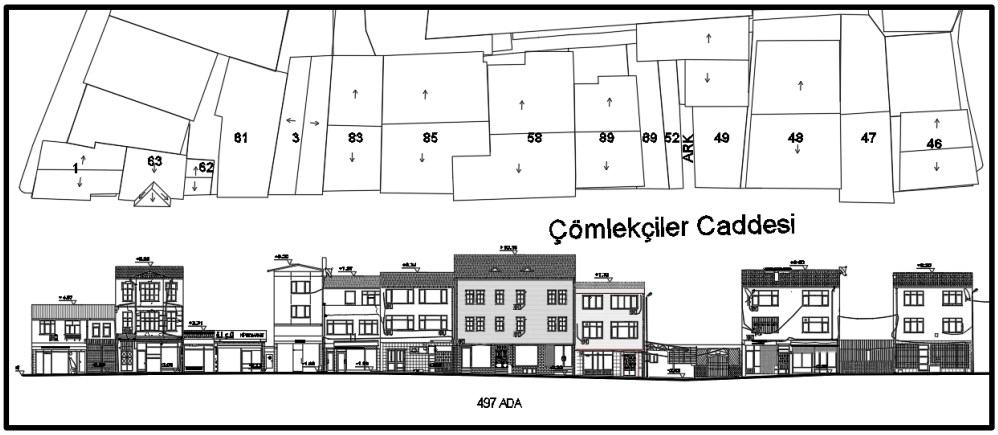
29 parselin tapu kayıtlarında dükkan olduğu görülmekte ancak kurul arşivinden elde edilen fotoğraflarda parselde herhangi bir yapının bulunmadığı, ahşap ev üzerindeki izlerden iki katlı bir yapının izleri görülmektedir. 29 parselin, ahşap evin bahçesi olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Şekil 5.173: 65 Ada 25-26-27-28 Parsellere Ait Rölöve ve Öneri Çizimi.

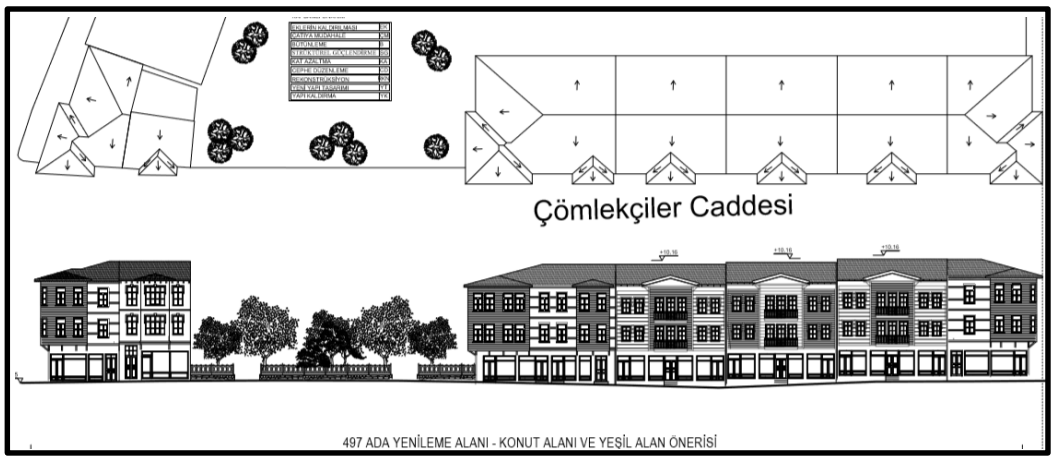
26-27-28 parseller Cezeri Kasım camiine bitişik durumda ufak parsellerdir. Zal Paşa Caddesi üzerinde Cezeri Kasım Camii karşı aksın tamamen dükkan olduğundan bu parsellerde de tarihi dokuyla uyumlu tek katlı ahşap dükkanların yapılması önerilmiştir (Şekil 5.173).

25 parselde yer alan Cezeri Kasım Camiinin Zalpaşa Caddesinde yer alan avlu duvarlarının yol kotlarının yükselmesiyle zamanla zemin altında kaldığı, malzeme yüzeyinde bozulma, kirlilik, renk değişimi, yosunlanma, bitkilenme, nem ile yapı elemanı kayıpları görülmektedir. Cephe temizliği ve malzemede bütünleme önerilmektedir.

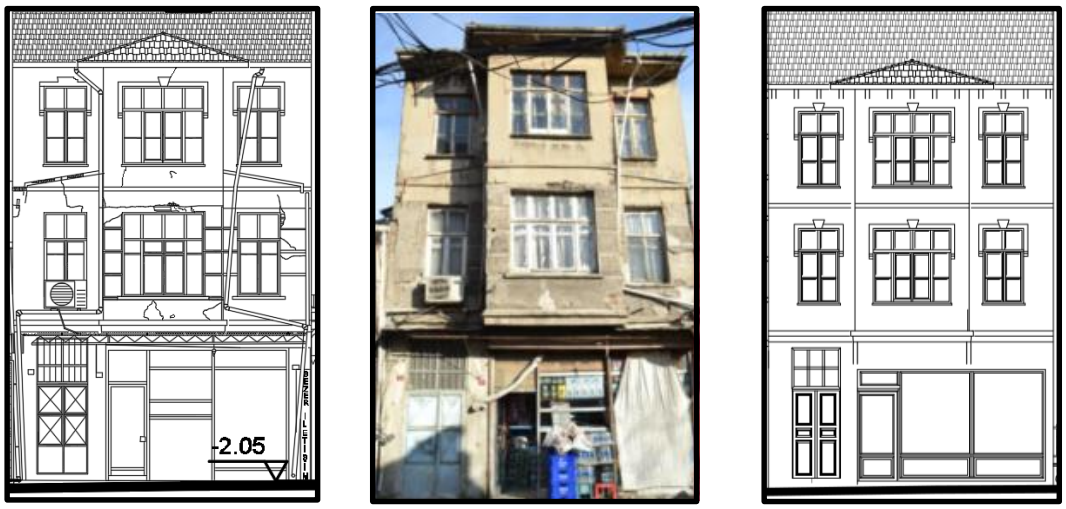
Şekil 5.174: 497 Ada Çömlekçiler Caddesi Yenileme Alanı Mevcut Durum Çizimi.

497 adanın Çömlekçiler Caddesine bakan parsellerinden yalnızca 62 parsel, 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı kararla tescillidir. Diğer parsellerde ruhsatlı veya ruhsatsız betonarme yapılar mevcuttur (Şekil 5.174). 497 ada, Yenileme Alanı olarak ilan edildiğinden 62 parselde yer alan tescilli eser haricinde diğer yapıların yıkılarak konut kullanımlı yeni yapıların yapılması, zemin katlarının dükkan yapılması önerilmiştir. Çömlekçiler Hamamının karşı hizasına denk gelen 62 ve 58 parsellerin arasının yeşil alan yapılması önerilmiştir (Şekil 5.175).

Şekil 5.175: 497 Ada Çömlekçiler Caddesi Yenileme Alanı Öneri Çizimi.

62 parselde yer alan tescilli eser oldukça bakımsız durumdadır. Yapıda malzeme kayıpları, bozulmalr ve muhdes elmanlar bulunmaktadır. Yapının cephe yüzeyinin eklentilerden arındırılarak, malzemelerin bütünlenmesi, cephe temizliği ve düzenlemesi, renk değişimi önerilmektedir (Şekil 5.176).

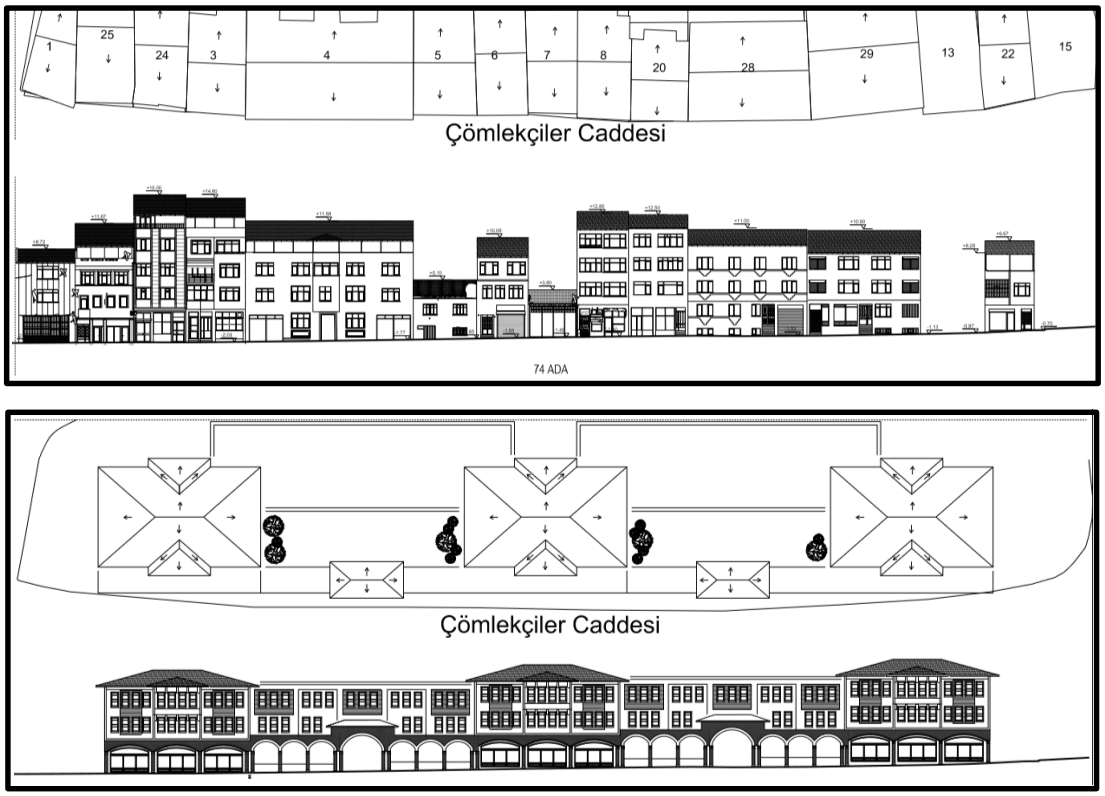

Şekil 5.176: 497 Ada 62 Parsel Rölöve, Güncel Fotoğraf Ve Öneri Çizimi.

74 Adanın tamamı Yenileme Alanı içerisinde yer almaktadır. 74 ada içerisinde Çömlekçiler Arkası Sokağına bakan 21 parselin tescilli olduğu, ancak üzerindeki yapının yıkılarak betonarme olarak yapıldığı görülmektedir. Diğer parsellerde ise, ruhsatlı veya ruhsatsız betonarme yapılar mevcuttur.

74 adanın konaklama olarak kullanımı önerilmiştir. Özellikle bu adanın konaklama olarak tercih edilme sebeplerinden biriside merkeze yakın olmasına karşın sokağın oldukça sakin, huzur verici ve gelen ziyaretçiler için dinlendirici bir yer olmasıdır. Sokağın sakinliğinin bir sebebi de karşısında bulunan 73 ada üzerinde bulunan sivil

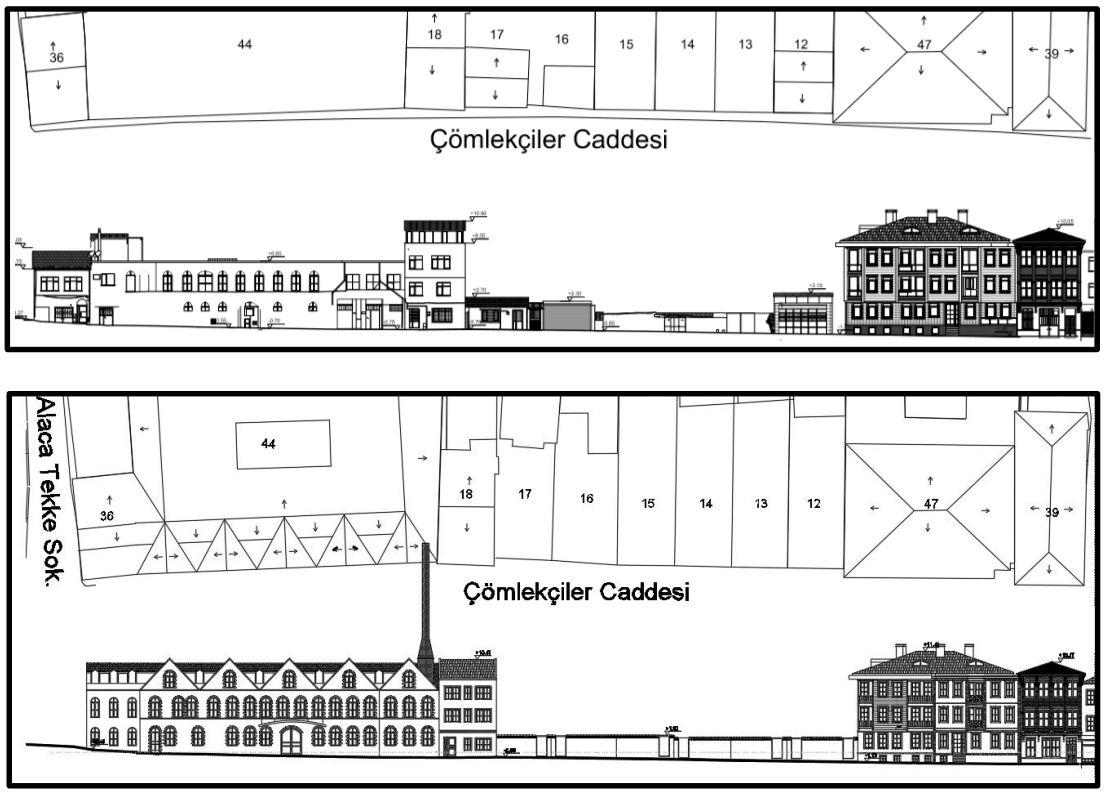
mimari yapıların genellikle Arpacı Hayrettin Sokaktan cephe almış olması ve arka bahçelerinin Çömlekçiler Caddesine bakmasıdır.

Şekil 5.177: 74 Ada Çömlekçiler Caddesi Yenileme Alanı.

74 adanın Yenileme alanı olarak kabul edilmesi neticesinde, burada bulunan niteliksiz yapıların tamamen yıkılması ve tarihi doku ile uyumlu yeni yapı tasarımı ve fonksiyon değişikliği önerilmiştir. Konaklama tesisi olarak tasarlanan yapı üç bloktan oluşmakta ve bu bloklar arasında iç avlular oluşturalarak geride blokların birbirine bağlanması sağlanmıştır. Çömlekçiler Caddesine bakan cephede, tuğla örgülü, kemerli arkatlar yapılarak konaklama fonksiyonunun, konut dokusundan ayrılarak vurgulanması istenmiştir. (Şekil 5.177). Defterdar Nazlı Mahmut Çelebi Camii, Feshane Binası, Ateş Tuğla Fabrikası gibi çevresinde önemli eserler barındıran bir konumda bulunan konaklama tesisinin, geride kalan blokları üzerinde Haliç manzarasına hakim noktada seyir terasları oluşturulmuştur.

73 ada üzerinde iki tescilli eser yer almaktadır. Çömlekçiler Caddesinin güneyinde 44 parselde Ateş Tuğla Fabrikası ile 39 parselde, 19. Yy. dan günümüze ulaşmış tuğla kargir yapı, yıpranmışta olsa tüm ihtişamı ile yer almaktadır (Şekil 5.178).

Şekil 5.178: 73 ada Çömlekçiler Caddesi Güney Cephesi.

Şekil 5.179: 73 Ada 39 Parsel Tescilli Eser Mevcut Durum ve Öneri Çizimi.

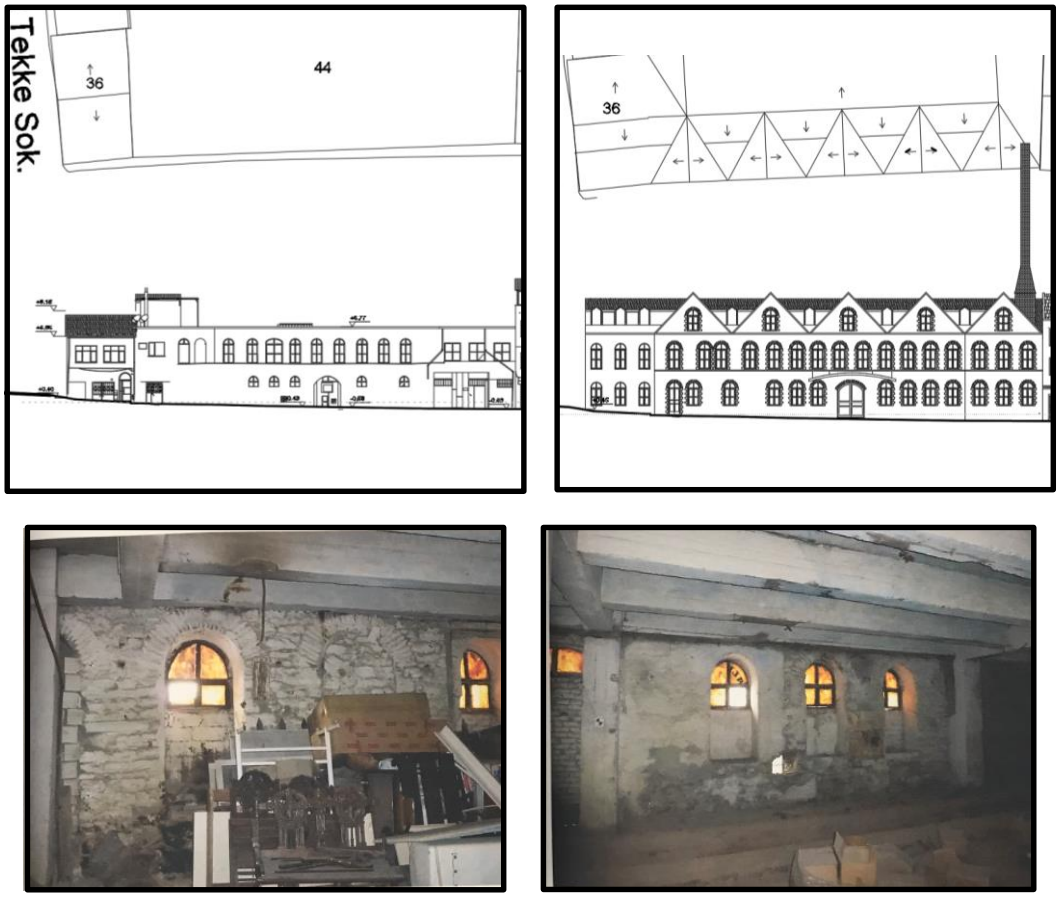

Şekil 5.180: 73 Ada 39 Parsel Fotografi (Keskin, T. 2018).

3 katlı yapının birinci katından itibaren cephe boyunca volta döşemeli çıkması mevcuttur. Çıkma altında yer alan taş payandalar, köşelerde çift olarak yapılmıştır. Cephede sütun başlıkları, üst kat pencere düzenleri, saçaktaki ahşap detaylar günümüze kadar korunabilmiştir.

Cephe yüzeyinde kirlilik, malzemede bozulmalar, yapı elemanlarında kayıplar ve muhdes elemanlara rastlanmaktadır. Taş sütun başlıkları ve payandaların cephe temizliği yapılarak, kopan parçaların bütünlemesinin yapılması önerilir. Ayrıca ahşap pencere ve saçak detaylarının korunarak güçlendirilmesi, zemin kattaki muhdes elemanların kaldırılarak özgün malzeme ve yapım tekniğine uygun şekilde yapılması önerilir (Şekil 5.179 - 5.180).

Nişancı Mahallesi sınırları içerisinde ince işçilik ve detayları ile özgünlüğünü koruyabilmiş ender yapılardan biri olması açısından önemlidir. Zemin katının imalathane olarak kullanıldığı, üst katların kullanılmadığı tuğla yapının, gerekirse kamulaştırılarak farklı işlevde korunması önerilir.

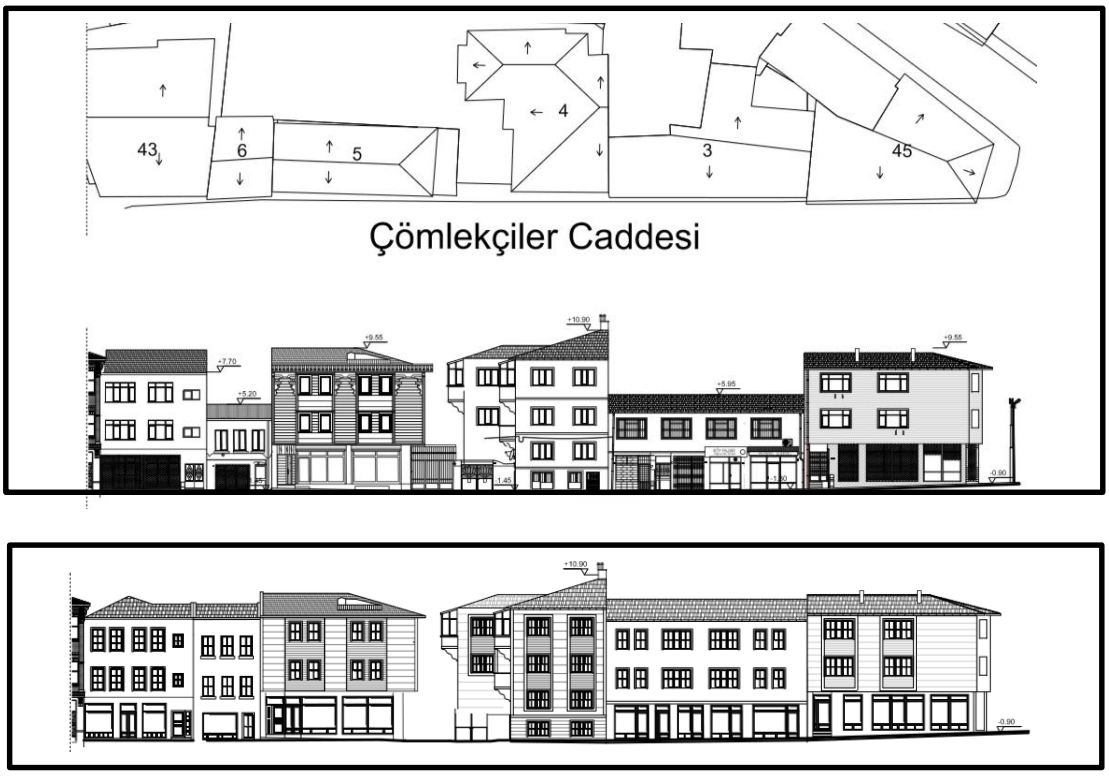

Şekil 5.181: 73 Ada 36-44 Parsellere ait Rölöve ve Öneri Çizimi ile Kurul Arşivinden Elde Edilen Fotoğraflar.

73 ada 36 ve 44 parseller mer'i imar planlarında Geleneksel Ticaret lejantında kalmaktadır. Plan notlarına göre Geleneksel Ticaret alanları ile ilgili;

> "Planda "GT" ile belirtilen Geleneksel Ticaret Alanları;yerel, metropoliten, ulusal ve uluslararası ölçekte tarihi ve kültürel dokuya bağlı ticaret-pazarlama, hizmet alanlarıdır. Bu alanlarda Rapor eki tescilli eski eser listesinde yer alan kültür varlıkları orijinal kontur ve gabarileri korunmak, niteliksiz eklentilerinden arındırılmak şartı ile; kirletici olmayan geleneksel el sanatları perakende pazarlaması-onarımı-sergileme ve eğitim birimleri, perakende ticaret birimleri, geleneksel ve yöresel mutfak kültürünü yansıtan gıda satış yerleri, kafeterya, geleneksel kültürel tesisler, turizme yönelik perakende ticaret alanları, bölgenin karakterine uygun geleneksel kültür öğelerinin korunması, tanıtımı, yaşatılması, eğitimi, araştırılması gibi konularda çalışmalar yapacak dernek, vakıf, konaklama, sivil toplum örgütleri ve konut işlevi yer alabilir.
>
> Kültür varlığı yapılarda; İlçe Belediye Başkanlığı ve ilgili kurum görüşleri alınmak Koruma Bölge Kurulunca uygun kararı alınmak şartı ile, Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planlarının onanmasından, kamu eliyle veya özel mülkiyette geleneksel el sanatları imalatını canlandıran tematik işlevleri ve bu ürünlerin pazarlama faaliyetlerini içeren kültürel tesisler de yapılabilir."

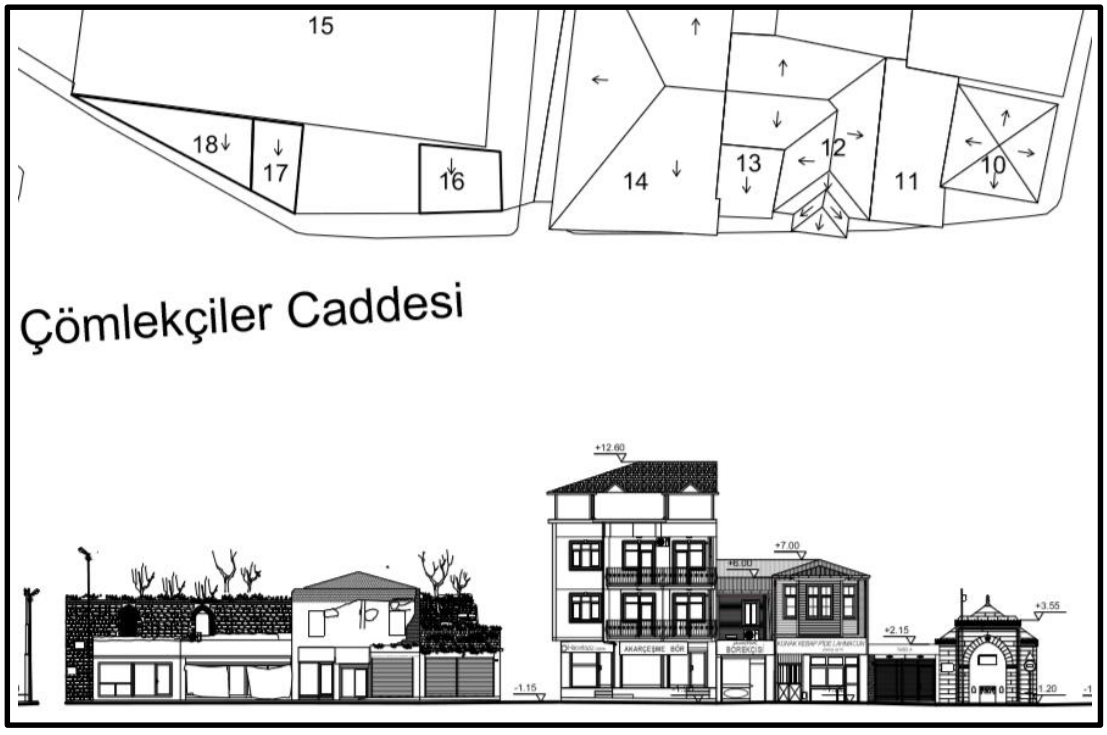
denmektedir. Yapının, müzik ve sanat atölyeleri (Oyuncakçılık) ile sergileme mekanlarının yer aldığı bir kültür ve sanat merkezi olarak kullanılması önerilmiştir. 44 parselde yer alan tescilli Tuğla Fabrikasının özgün duvarları haricinde kalan kısmı betonarmedir. Yapının özgün duvarların korunarak, 36 parsel ile birlikte yeni yapı tasarımı önerilmiştir. Özgün duvarları tuğla örgülü, yeni yapılan diğer kısımlar ise sıvalı olarak bırakılmıştır. Kurul arşivinden elde edilen fotoğraflardan zemin kat tuğla kemerli pencerelerin kısmen veya tamamen örüldüğü görülmektedir. Yapının kurul onaylı restitüsyon projesinde yer alan, üçgen şeklindeki cephe görüntüsü korunmaya çalışılmıştır (Şekil 5.181).

Şekil 5.182: 73 Ada Çömlekçiler Caddesi Kuzeyi.

73 adanın kuzey kısmında bulunan mevcut yapıların tarihi doku ile uyumlu olacak şekilde cephe düzenlemesi, renk değişimi önerilir. 6 ve 3 parsele hafif malzemeden kat ilavesi yapılarak gerekirse strüktürel güçlendirme önerilmiştir (Şekil 5.182).

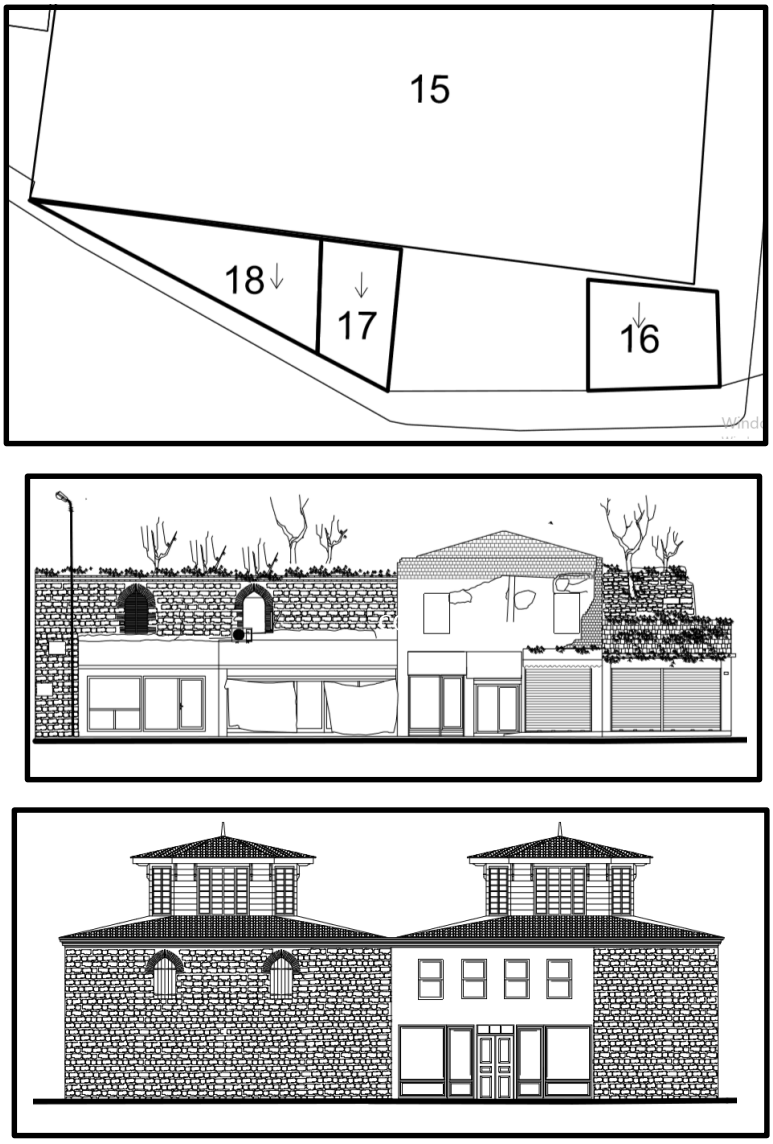
Çömlekçiler Caddesine cepheli 68 ada üzerinde bir hamam, bir çeşme ve iki sivil mimarlık örneği olmak üzere 4 tane tescilli eser yer almaktadır (Şekil 5.183-5.184) 68 ada 15 parselde yer alan Mimar Sinan eseri yapının, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 18.11.1978 tarih ve 10741 sayılı kurul kararı ile "Çömlekçiler Hamamı" olarak tescil edildiği, 17.07.1987 tarih ve 3741 sayılı kurul kararı ile hamamın ve köşk yapısının restorasyon projesinin onaylandığı, Çömlekçiler Hamamı arkasında yer alan 3 katlı taşınmazında II. Grup korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edildiği arşiv kayıtlarında görülebilmektedir. Özel mülkiyette olan yapı, günümüzde oldukça harap durumdadır (Şekil 5.185). İst. 1 Numaralı KTVKK tarafından hamam çevresinde Çömlekçiler Caddesi aksında niteliksiz birtakım yapılar tespit edildiği ve çifte hamamın soğukluk bölümünün tamamen yıkıldığı, genel olarak bakımsız ve yıkılma tehlikesi bulunan Çömlekçiler Hamamı ile ilgili gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması gerektiği bildirilmiştir.

Şekil 5.183: 68 Ada Çömlekçiler Caddesi Mevcut Durum.

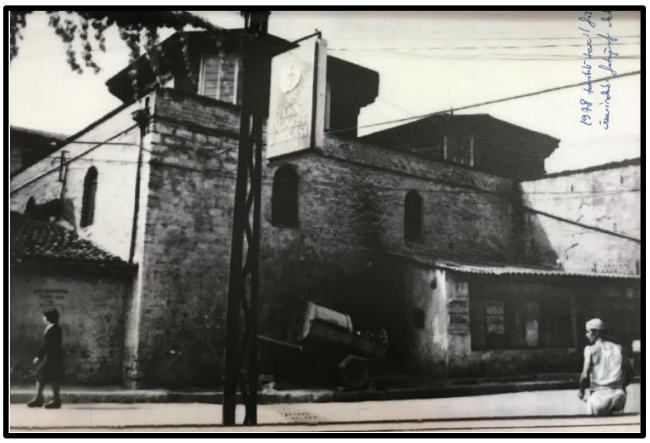
Şekil 5.184: 68 Ada Çömlekçiler Caddesi Öneri Çizimi.

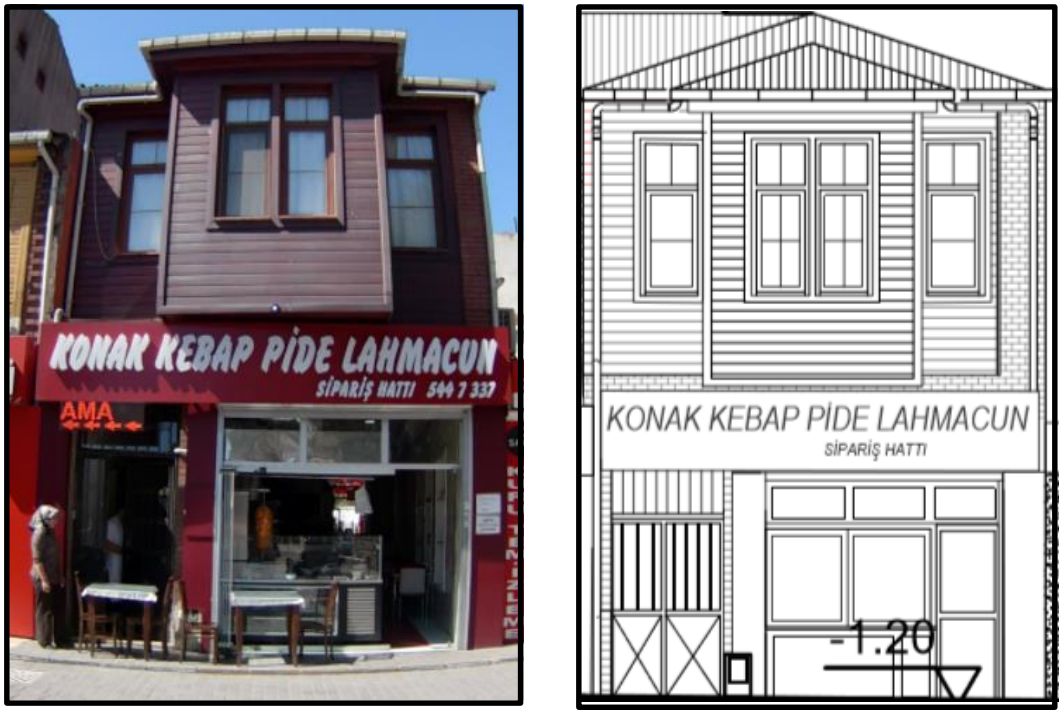
Şekil 5.185: 68 Ada 15 Parsel Çömlekçiler Hamamı Rölöve ve Öneri Çizimi.

Yapının kapsamlı onarıma girerek, üzerinde ve etrafında yapıya zarar veren eklerin kaldırılması, strüktürel güçlendirme yapılması, çatıya müdahale edilmesi, bütünleme ve cephe temizliği gerekmektedir.

Hamamın etrafında yer alan niteliksiz dükkanların kaldırılarak kamulaştırılması ve yeşil alan olarak kullanımı, tarihi hamamın ve arkasında yer alan sivil mimarlık örneğinin akademik çalışmaların yapılacağı bir merkez olarak işlevlendirilmesi planlanmıştır (Şekil 5.186).

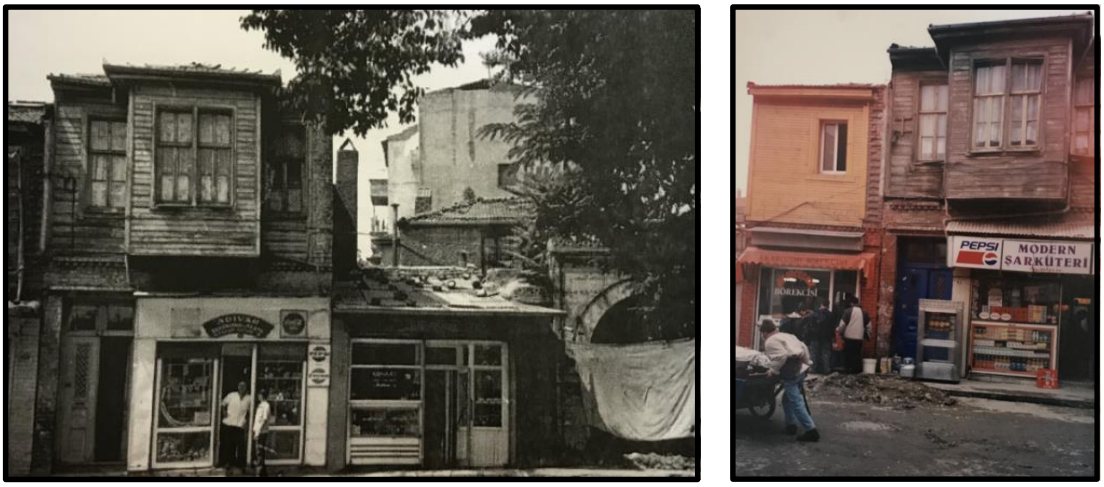
Şekil 5.186: 68 Ada 15 Parsel Çömlekçiler Hamamı Öneri Çizimi ve 1 nolu KTVKK Arşivinden fotoğraf, 1978).

Şekil 5.187: 68 Ada 12 Parsel Sivil Mimarlık Örneği Fotoğrafı (Keskin, T. 2018) Ve Rölövesi.

68 ada 12 ve 13 parsellerde yer alan tescilli sivil mimarlık örneklerinin özgün malzeme ve yapım tekniğine uygun olarak restorasyonu önerilir. 12 parselde bulunan iki katlı yapı, özgün konut işlevini devam ettirmekle beraber zemin katı dükkan olarak kullanılmaktadır (Şekil 5.187-5.188). Muhdes elemanlara, yapı elemanı kayıplarına ve

arka tarafta eklentilere rastlanmaktadır. Yapının eklentilerden arındırılarak, cephe yüzeyinde bulunan klima, tabela gibi eklerin de kaldırılması, özgün malzemesine uygun kaliteli malzeme kullanılması, malzemede bütünlemeler yapılması önerilir.

Şekil 5.188: 68 Ada 12-13 Parsellere Ait 1 Nolu KTVKK Arşivinde Yer Alan Eski Fotoğraflar.

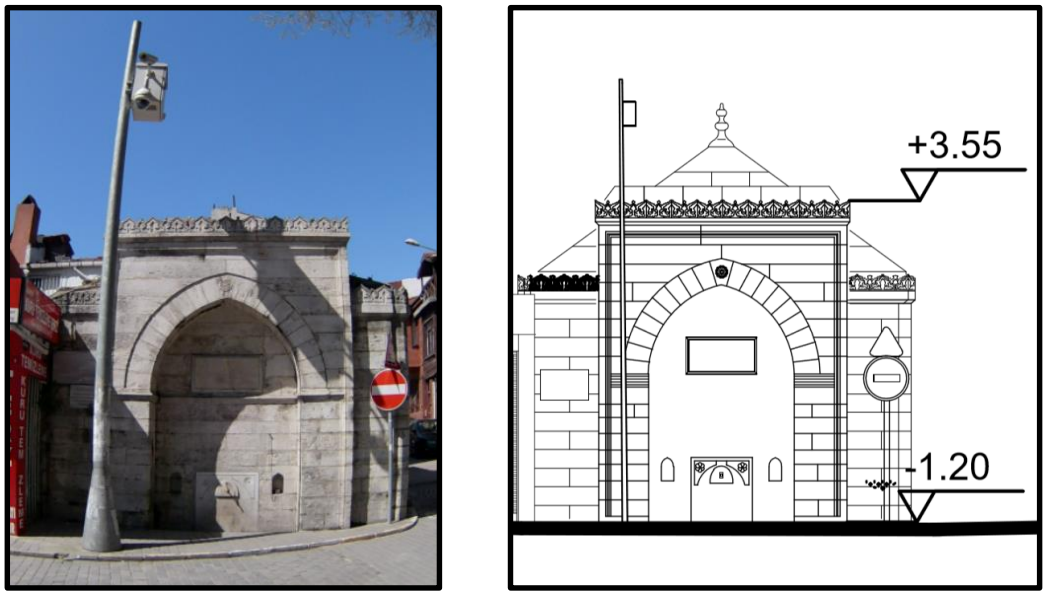
Şekil 5.189: 68 Ada 13 Parsel Sivil Mimarlık Örneği Fotoğrafı (Keskin, T. 2018) Ve Rölövesi.

13 parselde yer alan yapı, özgün işlevini koruyarak ticaret işlevine devam ettirmektedir. Yapı zemin katta özgünlüğünü yitirmiş, üst katta bir pencere kapatılmış, diğer pencere ebatları ve üst kat ahşap kaplaması değişmiştir (Şekil 5.189). Cephe yüzeyine takılan tabelalarla binanın görünümü değişmiştir. Muhdes elemanlara ve yapı elemanı kayıplarına rastlanmaktadır. Yapıda klima, tabela gibi eklerin

kaldırılarak cephe düzenlemesi yapılması, özgün malzemesine uygun kaliteli malzeme kullanılması, renk değişimi, malzemede bütünlemeler önerilir (Şekil 5.190).

Şekil 5.190: 68 Ada 12-13 Parseller Öneri Çizimi.

Şekil 5.191: 68 Ada 10 Parsel Fotoğrafı (Keskin, T. 2018) ve Rölövesi.

Köşe başında konumlanan dörtgen planlı çeşme kesme taştan iki yüzlü olarak inşa edilmiştir. Her iki yüzde sivri kemerli niş, üzengi seviyesinde silme, köşeleri çiçekli ayna taşı ile bardaklıklar bulunmaktadır. Köşeli saçak silmeleri taş bezemelidir. Çatısı

taştan kırma ve üzerinde taş alemi vardır. Yalakları yol kotunun altında kalmıştır. Çömlekçiler Caddesine bakan doğu cephesi sivri kemeri daha yüksek olup, kilit taşında taş çiçek rozeti, kilit taşı altında ise üç satırlı kitabesi mevcuttur. Musluğu vardır.

Semiz Ali Paşa tarafından yaptırılan çeşmenin doğu cephesinde yer alan çeşme Hz Hüseyin'in ruhu için (Şekil 5.191), kuzey cephesinde yer alan çeşme ise Hz. Hasan'ın ruhu için yaptırılmıştır.

Günümüzde cephe yüzeyinde kirlilik, malzeme kayıplar ve bozulmalar görülmektedir. Çömlekçiler Caddesi yönünde, tarihi çeşmenin önünde yer alan direk ve tabelaların kaldırılması, malzeme yüzeyindeki kirliliğin arındırılması, malzeme kayıplarının özgün yapım tekniğine uygun şekilde bütünlenmesi sağlanmalıdır.

Şekil 5.192: Zal Paşa Caddesine Cepheli 63 Ada Güney Kesimi Rölöve ve Öneri Çizimi.

Çömlekçiler Caddesine cepheli 68 ada üzerinde yer alan betonarme yapılanmaların cephe yüzeylerinin, doluluk boşluk oranlarının tarihi doku ile uyumlu olacak şekilde düzenlemesi ve renk değişimi önerilir.

63 adaya baktığımızda Zalpaşa Caddesi üzerinde iki sivil mimarlık örneği, bir hazire, bir sarnıç, bir tane de kayıp eser mevcuttur (Şekil 5.192-5.193).

Şekil 5.193: Zal Paşa Caddesine Cepheli 63 Ada Kuzey Kesimi Rölöve ve Öneri Çizimi.

61 parselde yer alan tescilli eser yapı, zemin+iki kattan oluşmaktadır. Zemin kat yığma, üst katlar ahşaptır. Zemin kat dükkan, üst katlar konut kullanımlıdır. Giriş Baba Haydar Yokuşu Sokaktan yapılmaktadır. Birinci katta köşeli kapalı çıkma, ikinci katta doğuda aynı hizada kapalı çıkma, güneyde daha geniş açık çıkması mevcuttur (Şekil 5.194). Özgün işlevi konut olan yapıya ilişkin 1 Nolu KTVKK Arşivinden elde edilen eski fotoğraflarda zemin katın dükkan olarak kullanıldığı görülmektedir (Şekil 5.195).

Yapı zemin katta yer alan dükkan tabelalar, afişler sayesinde tam algılanamamaktadır. Muhdes elemanlar, yapı elemanı kayıpları ve malzeme bozulmalarına rastlanmaktadır.

Üst kat pencere düzenini koruyan yapının zemin kat cephe düzenlemesi yapılması, tabela, afiş gibi eklerin tamamen kaldırılması, ahşap malzemenin korunmasına yönelik önlemler alınmalıdır.

Şekil 5.194: 63 Ada, 61 parsel Zal Paşa Caddesinden Görünüş (ESTAM, 2017).

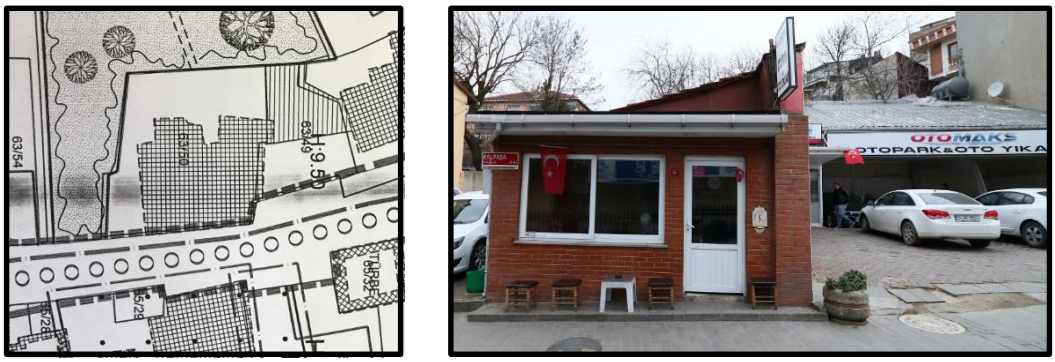
Şekil 5.195: 63 Ada, 61 Parsel 1 Nolu KTVKK Arşivinden Elde Edilen Eski Fotoğraf.

Şekil 5.196: 63 Ada, 48 Parsel Zal Paşa Caddesinden Görünüş (ESTAM, 2017).

48 parselde yer alan tescilli eser yapı, 2014 yılında restore edilmiş ve iyi durumdadır. Engelli eğitim merkezi olarak işlev görmekte olan yapının pencere yüzeylerine yapıştırılan renkli resimlerin çıkartılarak kullanımı önerilir (Şekil 5.196).

Günümüzde yerinde oto yıkama bulunan 63 ada 50 parseldeki, tek katlı yapıların kaldırılması, Zal Paşa Caddesini yayalaştırılması ile de gerekli olacaktır (Şekil 5.197). Tescilli kayıp eserin imar plan paftalarında konumu belirlenmiş olup, arşiv belgelerinden elde edilen fotoğraflardan da (Şekil 5.198) faydalanarak rekonstrüksiyon önerilir.

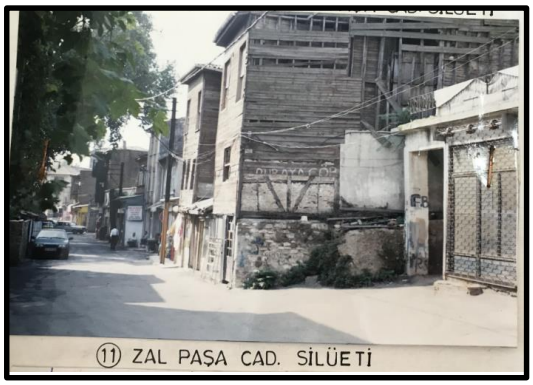
Şekil 5.197: 63 Ada, 50 Parsel Mevcut Durum Fotografı (ESTAM,2017).

63 ada 51 parselde yer alan sarnıç ve atik duvarın 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı kararla tescillidir.

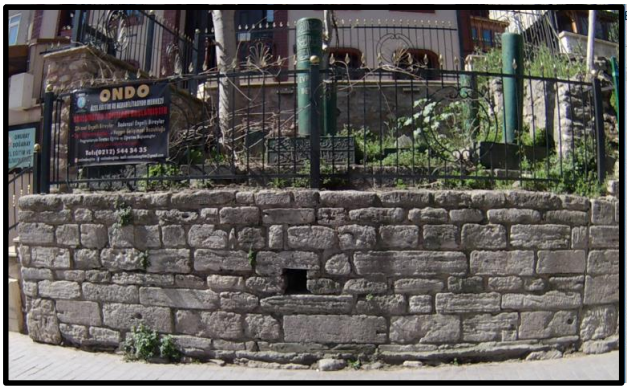
63 ada 47 parselde Evrenos Dede Haziresi yer almaktadır. Hazire, Zal Paşa Caddesine göre set üzerine bulunmaktadır (Şekil 5.199). Duvarları taştandır. Taş yüzeylerde kirlilik, bazı mezar taşlarında kayıplar görülmektedir. Cephe yüzeylerinin ve

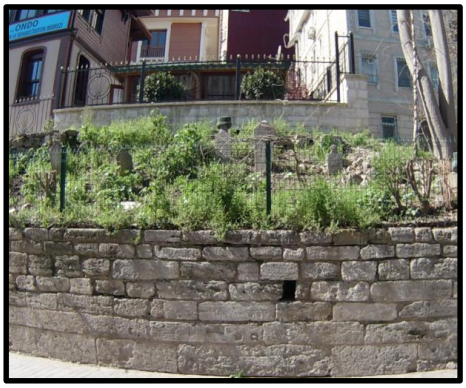
mezartaşlarının temizlik işlemleri yapılarak, kopan parçaların bütünlemesi yapılması önerilir.

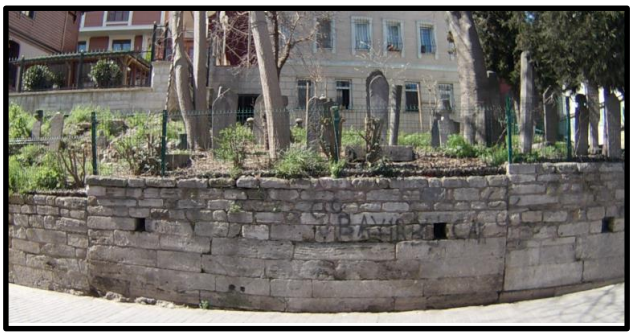

Şekil 5.198: 63 Ada, 50 Parsel 1 Nolu KTVKK Arşivinden Elde Edilen Eski Fotoğraflar.

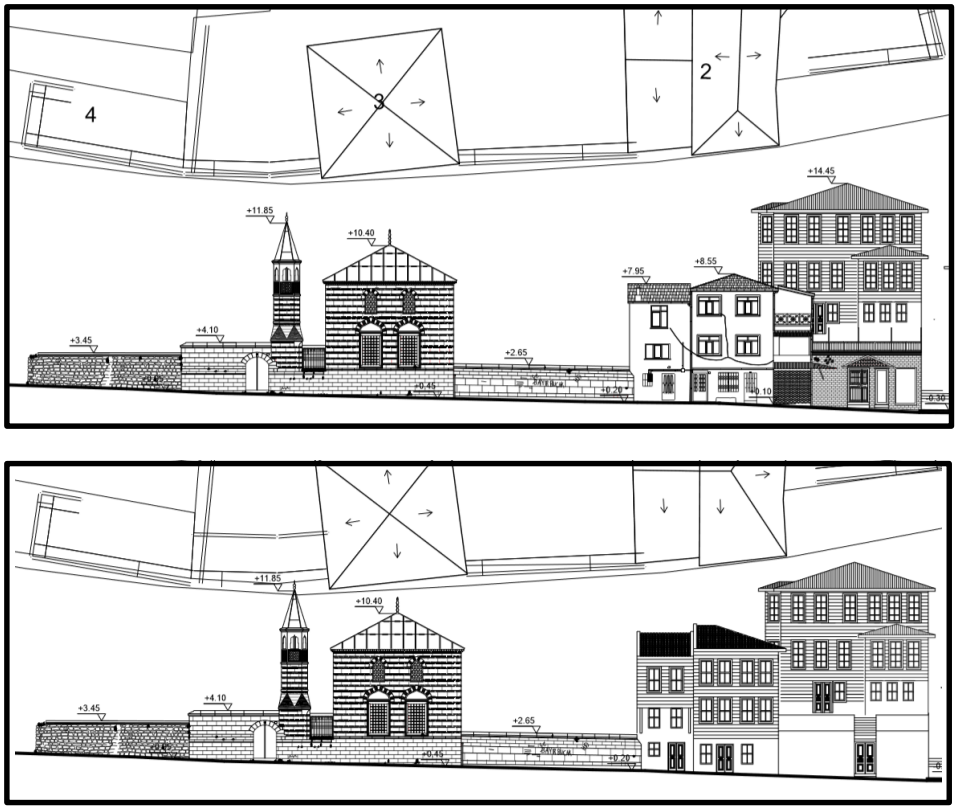

Şekil 5.199: 63 Ada, 47 Parsel Evrenos Dede Türbe ve Haziresi Fotoğrafları (Keskin, T. 2018).

63 ada üzerinde yer alan betonarme yapılanmaların cephe yüzeylerinin, doluluk boşluk oranlarının tarihi doku ile uyumlu olacak şekilde düzenlemesi ve renk değişimi önerilir. Ayrıca tek katlı olan 60 ve 58 parselde bulunan yapıların yıkılarak H:9.50 geçmeyecek şekilde bitişik tescilli eserle uyumlu yeni yapı tasarımı önerilmiştir.

Şekil 5.200: 64 Ada Zal Paşa Caddesinden Rölöve Ve Öneri Çizimi.

64 ada üzerinde yer alan ve ZalPaşa Caddesine cepheli tüm parseller tescillidir (Şekil 5.200). 64 ada 1 parselde yer alan sivil mimarlık örneği yapı yakın dönemde restore edilmiştir. Ancak restorasyon projesinden farklı olarak, Zal Paşa Caddesinde cepheli durumda olan bodrum kata kapı, pencere açılarak ofis olarak kulanıldığı görülmektedir (Şekil 5.201). Yapının bodrum katında projesine aykırı olrak açılan kapı ve pencerelerin kapatılması önerilir.

64 ada 2 parselde iki adet yapı bulunmaktadır. Bunlardan güneyde yer alan yapının özgün işlevini koruyarak günümüze ulaştığı görülmetedir. 3 katlı yapının mevcut durumunda çıkma bulunmadığı, ancak arşiv kayıtlarından elde edilen bilgiler doğrultusunda birinci kattan itibaren yapının cumbalı olduğu görülebilmektedir (Şekil 5.202).

Söz konusu çıkmaya kamyon çarpması neticesinde yok olduğu ve bir daha yapılamadığı anlaşılmaktadır.

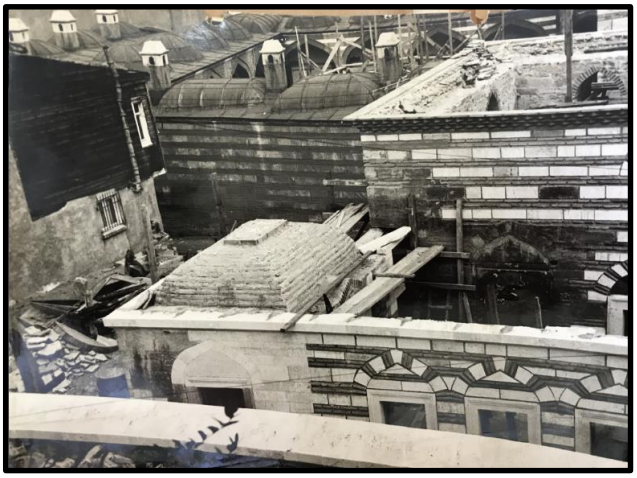
64 ada 2 parselde yer alan dğer yapı, özgünlüğünü büyük ölçüde yitirmiştir. 1 parsele tecavüzlü olduğu bilinen yapının zaman içerisinde ihtiyaçlara göre eklentiler yapıldığı, kapı pencere doğramalarının değiştiği görülmektedir.

Şekil 5.201: 64 Ada 1 parsel mevcut durum (Keskin, T. 2018) ve 1 Nolu KTVKK Arşivinden Elde Edilen Eski Fotoğraflar.

Şekil 5.202: 64 Ada 2-3 parseller 1 Nolu KTVKK Arşivinden Elde Edilen Eski Fotoğraflar.

Şekil 5.203: 64 Ada 2 ve 3 parseller 1 Nolu KTVKK Arşivinden Elde Edilen Eski Fotoğraflar.

Son olarak 64 ada 3 parselde yer alan Selahi Mehmed Bey camiinim kullanılmadığı görülmektedir. Cephe yüzeyinde kirlenme, malzemede bozulma, bitkilenme, nem/leke gibi etkiler saptanmıştır. Yapının bitkilerden arındırılarak, cephe temizliğinin yapılması ve kullanıma açılması önerilir (Şekil 5.203-5.204).

Şekil 5.204: 64 Ada 3 parsel FotoğraflarI (Keskin, T. 2018).

64 ada 4 parselde yer alan hazire Zal Paşa Caddesine göre set üzerindedir. Haziredeki mezar taşları yıpranmış durumdadır. Ayrıca taş duvarda çatlaklar, bitkilenme, yüzey kirliliği görülrbilmrktrdir. Taş duvarın strüktürel açıdan güçlendirilerek, yapı elemanı kayıplarının bütünlenmesi, cephe temizliği ve bitkilerden arındırılması önerilir (Şekil 5.205).

Şekil 5.205: 64 Ada 4 parsel mevcut durum fotoğrafı (Kesin, T. 2018).

Şekil 5.206: 63 Ada 32-24 Parseller Arası Rölöve Ve Öneri Çizimi.

Şekil 5.207: 63 Ada 32-24 Parseller Arası mevctu durum fotoğrafı (Keskin, T. 2018).

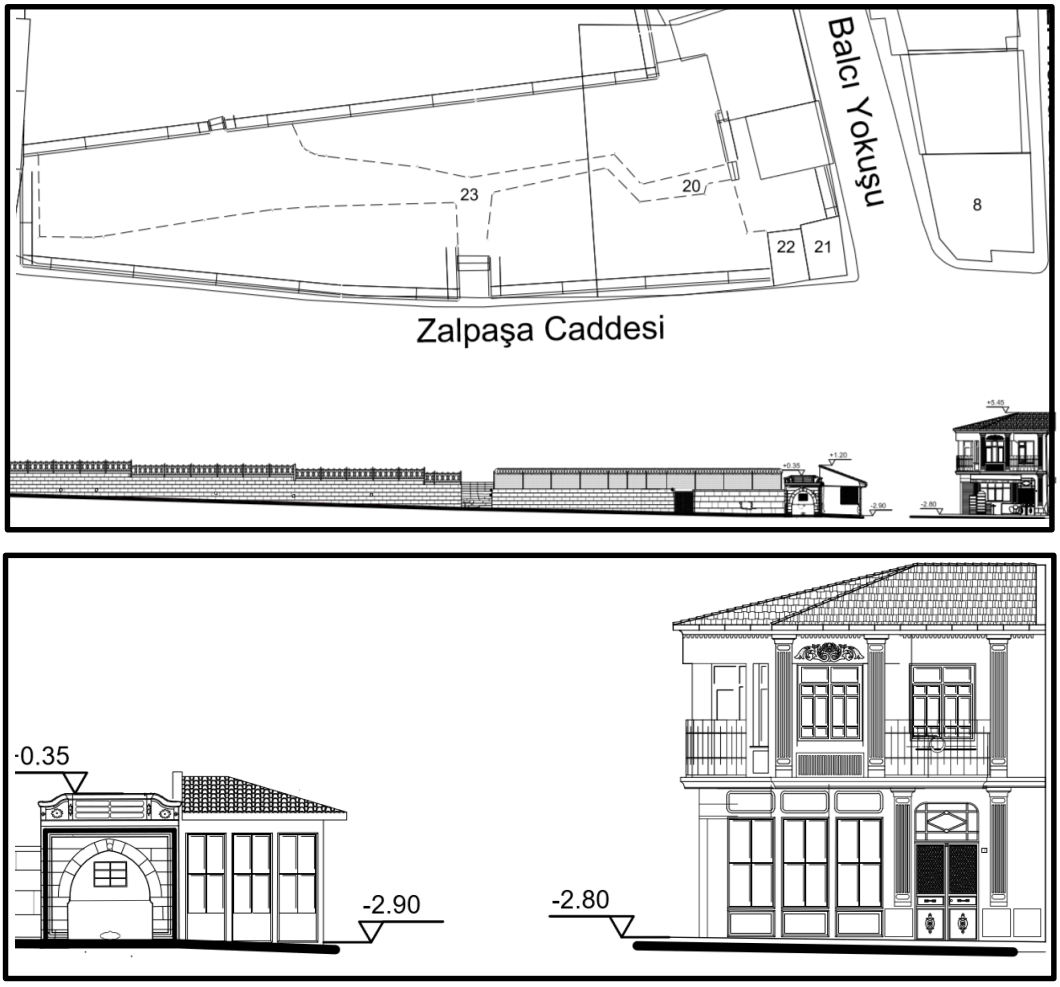
63 ada 25 parselde yer alan kayıp eserin ne zaman yıkıldığı bilinmemekte olup, onaylı restitüsyon, rekonstrüksiyon projeside bulunmamaktadır. Yapı mevcut yapı oluşumuna göre önde kalmaktadır.

63 ada 93 (eski 28-29) parselde daha önce yer alan ahşap konutların 15.01.1977 tarihinden önce yıkılarak yerine betonarme yapı yapıldığı arşiv kayıtlarında görülebilmektedir. 14.10.1978 yılında 10738 sayılı karar ile tescilin düzeltilmesine karar verilmiştir.

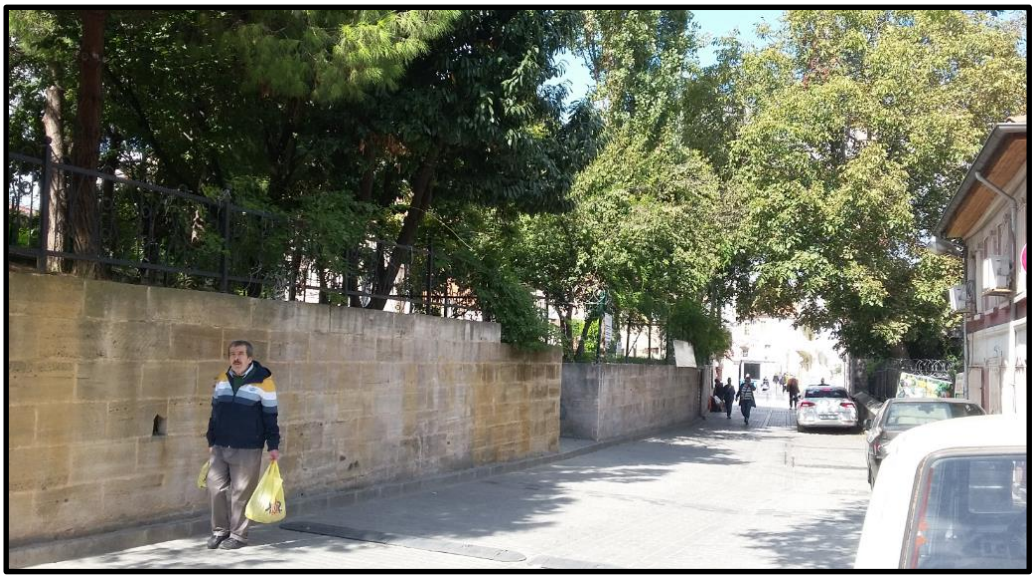
63 ada içerisinde yer alan betonarme yapıların cephe yüzeylerinin, doluluk boşluk oranlarının tarihi doku ile uyumlu olacak şekilde düzenlemesi ve renk değişimi önerilir (Şekil 5.206-5.207). 24-26-32-93 parselleride yer alan betonarme yapıların çatı kısımlarına kaçak kat atıldığı anlaşıldığından tarihi dokuya uygun gabari seviyelerine ulaşma adına kat azaltma önerisinde bulunulmuştur. 27 parselde bulunan yapının çatı katında geride kat ilavesi yapılması önerilmiştir.

63 ada 23 parselde set üzerinde, geride tescilli hazire bulunmaktadır. Zal Paşa Caddesine cepheli ön kısımlar park alanı olarak kullanılmaktadır (Şekil 5.208-5.209).

63 ada 20 parsel Afife Hatun Tekkesinin haziresidir. 21. Yy. da onarım gören tekke ve haziresi iyi durumdadır.

Şekil 5.208: 63 Ada, 23 Parsel İle 349 Ada 8 Parseller Arası Rölöve Ve Öneri Çizimi.

Şekil 5.209: 693 Ada, 23 ve 21 Parsellere Ait Fotograflar (Keskin, T. 2018)

63 ada 22 parselde Sokullu Mehmet Paşa Çeşmesi bulunmaktadır (Şekil 5.210). Dörtgen planlı çeşmenin sivri kemerli nişi içerisinde üç satırlı kitabesi ile üzengi seviyesine kadar uzanan mermer aynataşı bulunur. Kilit taşı üzerinde yuvarlak rozet vardır. Yalağı yok kotunun altında kalmıştır. Musluğu olup, suyu akmaktadır. Dikdörtgen silmesi üzerinde de üç satırlık mermer kitabesi ve yanlarda motifler mevcuttur. 26.12.2012 tarih, 932 sayılı kararla koruma grubu I olarak belirlenen Sokullu Mehmed Paşa çeşmesine ilişkin basit bakım onarım çalışmalarının KUDEB denetiminde yapılabileceği, 21.12.2017 tarih, 3070 sayılı kararla rölövesi düzeltmelerle uygun bulunduğu, 19.04.2018 tarih, 3321 sayılı kararla restitüsyon ve restorasyon projelerinin düzeltmelerle uygun olduğu bildirilmiştir.

Yapının yüzeyinde kirlilik, bitklenme, nem/leke görülebilmektedir. Cephe yüzeylerinin kirlilikten arındırılması, bitki oluşumlarının önlenmesi önerilir.

Şekil 5.210: 63 Ada, 22 Parsele Ait Fotograf (Keskin, T. 2018).

Şekil 5.211: 63 Ada, 12 Parsele Ait Fotograf (Keskin, T. 2018).

63 ada 21 parselde yer alan tek katlı betonarme yapıya ait kurul arşivinde restitüsyon projeleri mevcuttur (Şekil 5.211). Restitüsyon projesine göre özgün durumunda yapı iki katlıdır (Şekil 5.212). Sokullu Mehmet Paşa ceşmesine bitişik durumda olan yapı için, tek katlı ticaret kullanımı önerilir.

Şekil 5.212: 63 Ada, 12 Parsele Ait Fotograf (Keskin, T. 2018).

349 ada 8 parsel üzerinde yer alan iki katlı yapının zemin katı dükkan üst katı konut kullanımındadır. Yapıda cephe düzenlemesi ve renk değişimi ile malzemede bütünleme önerilir (Şekil 5.213-5.214).

Şekil 5.213: 349 Ada, 8 Parsel Fotoğrafı (Keskin, T. 2018).

Şekil 5.214: 349 Ada, 8 Parsel 1 Nolu KTVKK Arşivinden Elde Edilen Fotoğraflar.

6. KORUMA ÖNERİLERİ

Bu çalışma ile tarihi dokunun bütüncül olarak korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur. Mevcut yapı yoğunluğu ile imar planları karşılaştırıldığında yapı yoğunluğunun fazla olduğu görülebilmektedir. Bu nedenle Yenileme Alanlarında yapılacak olan uygulamalar ile alanın yoğunluğunun azalacağı ve düzensiz yapılaşmalardan kurtulacağı bellidir. Yapılacak proje çalışmaları ile özellikle tescilli eserlerin çevrelerinin park ve yeşil alan vs. ile rahatlatılması ve görünürlüklerinin artırılması sağlanmalıdır.

Alandaki yoğun yapılaşma, aynı zamanda gabarinin yüksek olması ile de karşımıza çıkmaktadır. 3 ve 4 numara ile belirtilen Yenileme Alanlarının, Haliç silüetini bozacak ölçüde yüksek yapılaşmalardan arındırılarak geleneksel yapı ile uyumlu oranlarda, imar planlarına uygun yapılaşma sağlanmalıdır. 2 numara ile belirtilen Yenileme Alanlarına yakın mesafelerde imalathane işlevi gören ve gürültü içeren tesislerinde uygun sanayi bölgelerine taşınması sağlanmalıdır.

Alan içerisinde, kullanılmayan ya da kısmen kullanılır durumda olan tescilli yapıların koruma durumlarının orta veya kötü seviyede olduğu anlaşılmaktadır. Bu yapılar genellikle günümüz konfor koşullarını sağlayamadığından terk edilmek zorunda kalan sivil mimarlık örnekleridir. İstanbul gibi metropol bir şehirde, birçok sivil mimarlık örneği bu şekilde terk edilerek zaman içerisinde yavaş yavaş yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktayken, geri dönüşü mümkün olmayacak hatalar yaşanmadan koruma tedbirlerinin alınması önemlidir. Başta belediyelere önemli görevler düşmekte olup, bünyesinde yer alan tescilli yapılara yönelik detaylı çalışmalar (rölöve-restitüsyon vs.) yürütülerek kayıt altına alınması gibi korunmaları adına somut adımlar atılması önemlidir.

Geleneksel konut yapılarından farklı olarak, alanda terk edilmiş durumda olan iki önemli yapı, Çömlekçiler Hamamı ve Ateş Tuğla Fabrikası'dır. İşlevini yitirmesine karşın kütleleri ve mimari özellikleriyle alanın atmosferini değiştirecek bu önemli yapılarla ilgili acil önem planları hazırlanarak tespitlerinin yapılması ve belgelenmesi,

koruma gruplarının belirlenmesi, rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerinin hazırlanarak ivedilikle uygulamaya geçilmesi gerekmektedir. Özellikle 16. Yüzyıl, Mimar Sinan eseri olan Çömlekçiler Hamamı'nın kurtarılmasına yönelik çalışmaların hızlandırılması önemlidir. 1978 yılında korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen Çömlekçiler Hamamına ait restorasyon projesinin 1987 yılında onaylandığı, Çömlekçiler Hamamı arkasında yer alan 3 katlı taşınmazında II. Grup korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edildiği görülürken, Çömlekçiler Hamamına ilişkin koruma grubuna rastlanmamıştır. Oldukça harap durumda olan yapının çevresinde yapıya bitişik niteliksiz birtakım yapılar tespit edildiği ve çifte hamamın soğukluk bölümünün tamamen yıkıldığı görülmektedir. Mülkiyet sorunlarından kaynaklı müdahele yapılamaması ile uzun yıllar kaderine terk edilerek tehlikeli duruma gelen Çömlekçiler Hamamı gibi anıtsal niteliği bulunan yapıların korunması adına politik çözümlerin gerçekleştirilmesi zorunlu olmalıdır.

Mahalle içerisinde büyük bir alana sahip, hali hazırda atıl durumda olan Amcazade arazisinin (63 ada 72 parsel), Eyüp Sultan Tarihi Merkez Yönetimi ve İBB Alan Düzenlemeleri kapsamında tematik park alanı olarak yapılması planlanmaktadır. Tematik park alanlarında çeşitli kültürlerin tanıtımı yapıldığından, arazi üzerinde ülkemizin zenginliğimizi yansıtan, Bizans ve Osmanlı Dönemlerine ait olduğu düşünülen kalıntılarında ortaya çıkarılarak, tanıtımı ve sergilenmesi sağlanmalıdır.

65 ada, 24 parselde yer alan Eyüp Askeri Rüşdiyesi, 2007 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığınca özel müze statüsü verilerek sergileme ve uygulama projeleri tamamlanmış, ancak günümüzde farklı işlevde kullanılmaktadır. Eyüpsultan tarihini yansıtan Eyüp Dostları Vakfı Müzesi bir köşede ayakta durmaya çalışırken, Eyüpsultan'ın tanıtımı ve markalaşmasına destek teşkil edecek böyle değerlerin kıymetinin bilinerek uygun ortamlarda sergilenmesi daha iyi olacaktır.

Eyüpsultan'a ait somut ve somut olmayan kültürel mirasın yaşatılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması adına, somut kültürel mirasımızın bir parçası olan, yazılı belge niteliğindeki tarihi mezartaşlarının da korunması, sergilenmesi, peyzaj çalışmalarının ve düzenli bakımlarının yapılması önemlidir. Günümüzde; Zal Mahmut Paşa külliyesi komşuluğunda bulunun 65 ada 63 parselin, mezartaşı konservasyon merkezi olarak projelendirilmesi planlanmaktadır. Ancak, mezartaşlarına yönelik bu önemli proje çalışmaları yapılırken, 63 parselin bir kısmında bulunan, Eyüpsultan'a

ait somut olmayan kültürel mirasımızın önemli parçalarından olan Çiçekçilik sanatının sergilenmesini ve korunmalarını olumsuz etkileyeceği de unutulmamalıdır.

Şekil 6.1: 65 Ada, 63 Parsel.

Nişancı Mahallesi sınırları içerisinde 280 adet tescilli eserin bulunmaktadır. Ancak pek çoğunun koruma grupları belli olmayıp, rölöve, restitüsyon projeleri de onaylı değildir. Ayrıca yapıların %20 lik kısmının kayıp eser niteliğinde olduğunu EKARNİP plan paftalarından görülebilmektedir. Plan onay tarihinden bu yana bakımsızlık yüzünden kaybettiğimiz ve kaybetmeye devam ettiğimiz sivil mimarlık örneklerinin sayısı artmaktadır (Şekil 6.1). Tarihi değerlerimizin özgün değerlerini koruyarak sürdürülebilirliğinin sağlanması, 21. Yüzyıla geldiğimizde gelişen teknoloji ve interaktif ulaşım koşulları ile kolaylaşmışken, hem kullanıcılara, hem devlet organlarına önemli görevler düşmektedir. Bu çerçevede ESTAM çalışmaları önemli bir değer taşırken, Yenileme Alanlarında yapılacak çalışmalara yönelik yetki

organlarının program dahilinde ortaklaşa çalışmalar yürütmesi, zamanı daha iyi kullanabilmek ve doğru şekilde ilerlemek adına önemlidir.

Şekil 6.2: 69 Ada 43 Parsel[263] ve 73 Ada 24 Parselde[264] Yer Alan Kayıp Eserler.

Nişancı Mahallesi sınırları içerisinde bulunan 16 adet tarihi çeşme yer almaktadır. Hayır sahibi insanların ahirete göçerken dünyada insanlara faydalı olacak bir eser bırakma niyetleri ile yaptırdıkları çeşmelerin kullanımının sağlanması, tanıtımının yapılması, yapı elemanlarına (musluk, lüle vs.) yönelik yeni tasarımlar yapılarak görsel bütünlük sağlanması uygun olacaktır (Şekil 6.2).

Bazı tescilli yapıların, zaman içerisinde yıkılarak yerlerine özgün durumundan farklı şekilde yapılar yapıldığı da bilinmektedir. Yapılara ait bazı koruma grup kararları geçtiğimiz dönemlerde yalnızca cephe düzenini korurken yapım sistemi farklılık gösterebilmekteydi. Bu da genellikle yıkılan sivil mimarlık örneklerinin özgün yapım tekniği ve malzemeden farklı, betonarme sistemde yapılarak üzerinin ahşap malzeme ile kaplanmasına sebep olmuştur. Koruma adına daha önce kullanılan bu uygulamalar günümüzde kullanılmamakla birlikte, alanda bulunan tescilli, ancak betonarme sistemde inşa edilmiş olan yapıların özgün malzeme ve yapım tekniğine uygun rekonstrüksiyonları önerilir. Bu tür yapılar Yenileme Alanı içerisinde ve Zalpaşa – Çömlekçiler aksında da karşımıza çıkmaktadır (Şekil 6.3). Yapı ruhsatları ve kurul onaylı projeleri mevcut betonarme sistemde inşa edilmiş olan yapıların doluluk boşluk oranları ve gabarisinin de özgün durumlarına göre farklılık gösterdiği görülebilmektedir.

[263] İBB KMKM Arşivi
[264] İstanbul 1 Numaralı Yenileme Alanı Kurul Arşivi.

Şekil 6.3: Kullanılmayan Çeşmelerin Bir Kısmı.

Strüktürel orta ve kötü durumda olan yapılar ile korunmuşluk durumları kötü bu yapılara yönelik acil eylem planları oluşturularak belgeleme ve tespit çalışmalarının yapılması önemlidir (Şekil 6.4-6.5-6.6). Son olarak ulaşım analizine baktığımızda ise Haliç kıyı şeridi ile bağlantıyı kesen kazıklı yolun zemin altına alınması ile Beyazıt-Sultangazi metro tünel hattı planlama çalışmaları, alanın ihtiyaçlarına yönelik oluşturulmuş olmasına karşın proje ve uygulamaya başlamadan evvel Kültürel Miras Etki Değerlendirmesi (KMED) kapsamında konusunda uzman ekipler tarafından, gelişmiş teknolojik sistemler kullanılarak detaylı olarak incelenmeler yapılmalıdır.

Şekil 6.4: Tescilli Yapıların Eski[265] ve Yeni Durumları (Keskin, T. 2018).

[265] İstanbul 1 No'lu KTVKK Arşivi.

Şekil 6.5 Strüktürel Durumu Kötü Olan Bazı Yapılar (Keskin, T. 2018).

Şekil 6.6: Sivil Mimari Yapılar (Keskin, T. 2018).

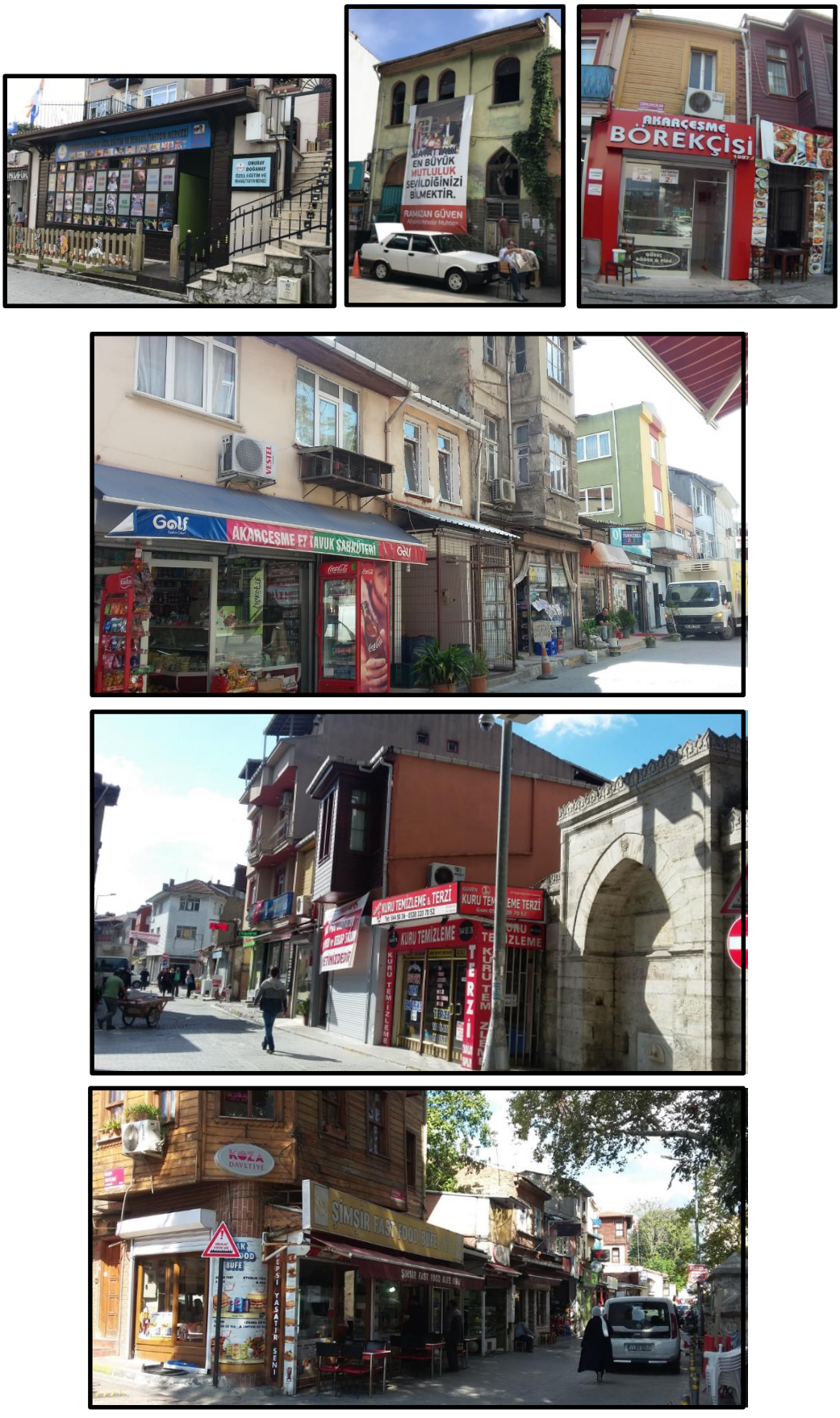
Şekil 6.7: Sivil Mimari Yapılar (Keskin, T. 2018).

Dini merkezlerden biri olma kimliğini her zaman koruyan Eyüpsultan semtinde, mihmandar ziyareti oldukça yoğun bir şekilde devam ederken, merkezden Nişancı Mahallesine uzanan bir aks (Zalpaşa Çömlekçiler Caddeleri Aksı) ile yoğunluğun içlere doğru yayılması istenmiştir. Bu nedenle Zalpaşa Çömlekçiler Caddeleri Sokak Sağlıklaştırma Proje Önerisi oluşturulmuş ve bu aksın araç trafiğinden arındırılarak yayalaştırılması önerilmiştir.

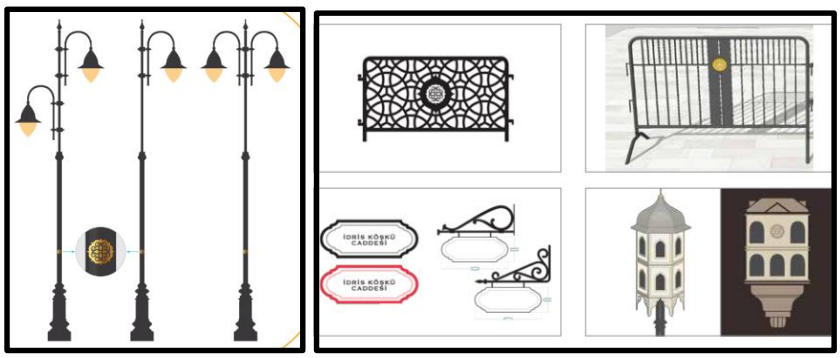
Eyüpsultan Külliyesinden Nişancı ve Defterdar Mahallelerine doğru uzanan mahallenin önemli akslarından biri olan Zalpaşa - Çömlekçiler aksı tarihe tanıklık ettiğini her adımda hissettiren bir alandır. Zal Mahmut Paşa Külliyesi, Kızıl Mescit, Selahi Bey Camii, Cezeri Kasım Camii, Çömlekçiler Hamamı, Nakkaş Hasan Paşa Türbesi, Ebu'd Derda Türbesi, Semiz Ali Paşa Çeşmesi, Sokullu Mehmet Paşa Çeşmesi gibi pek çok anıtsal ve dini mimari eserler ile Ateş Tuğla Fabrika Binasının yanı sıra geleneksel konutlarıyla, Nişancı Mahallesi pek çok anıtsal yapı, türbe ve sivil mimarlık örneklerini bünyesinde barındırmaktadır.

Aks üzerinde, kent mobilyalarının eksikliği dikkat çekerken, tabela, reklam ve afişler ile zemin kaplama malzemelerindeki çeşitliliğin neden olduğu görsel kirlilik ve karmaşanın (Şekil 6.7) giderilmesi, özellikle yayalaştırılacak olan yol akslarında (Zalpaşa – Çömlekçiler Aksı) düzenlemeler yapılması sağlanmalıdır. Kent mobilyaları, sokak aydınlatmaları ve tarihi yapılara yönelik bilgilendirme-yönlendirme elemanları ile de görsel bütünlük sağlanmalıdır. Eyüp Sultan Tarihi Merkez Yönetimi çalışmaları kapsamında Kurumsal Kimlik çalışmaları ile oluşturulan özel tasarımlar (kent mobilyaları, hediyelik eşya ürünler vs.) Eyüpsultan'da kalitenin artırılması adına olumlu adımlardan biridir (Şekil 6.8).

Sokak Sağlıklaştırma Projesi ile aks üzerinde yer alan tescilli yapılara, özgün malzeme ve yapım tekniklerine uygun cephe önerileri getirilirken, belediye ve kurul arşivinden elde edilen bilgi ve belgelerden (fotoğraf, rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleri vs.) faydalanılmıştır. Kullanılmayan bazı yapılara yönelik yeni işlev önerileri getirilirken, Yenileme Alanlarına yeni yapı ve fonksiyon önerileri getirilmiştir. Aks üzerinde yer alan betonarme yapıların cephelerinde çevre ile uyum sağlanmaya çalışırken, malzeme ve renk seçiminde sadelik ön plana çıkartılmak istenmiştir.

Şekil 6.8: Nişancı Mahallesi Sokak Görüntüleri (Keskin, T. 2018).

Şekil 6.9: Kent Mobilyaları, ESTAM Çalışmaları.

Çömlekçiler Caddesi üzerinde 68 Ada 15 Parselde yer alan Çömlekçiler Hamamı ve arkasında bulunan sivil mimarlık örneğinin araştırma merkezi niteliğinde, akademik çalışmaların yapılacağı bir merkez olarak işlevlendirilmesi önerilmiştir. Eyüp Sultan ile ilgili tarih ve medeniyet araştırmaları yapmak üzere kurulan Eyüp Sultan Araştırma Merkezi (EYSAM)'ın bünyesinde faaliyet göstermesinin Eyüp Sultan tarihinde önemli bir yere sahip olan Çömlekçiler Hamamının sürekliliğinin sağlanması açısından uygun olacağı düşünülmektedir.

17. ve 18. Yüzyılda yaşamış seyyah ve araştırmacılar tarafından, eskiden Çömlekçiler Mahallesi olarak geçen bölgede, Eyüpsultan'da yer alan Çömlekçiler ve Çömlekçi dükkanlarının durumu anlatılmaktadır. Çömlek üretiminin ne zaman başladığı tam olarak bilinmemesine karşın, üretimin 1936 yılına kadar devam ettiği bilinmektedir. İçine su konunca gönüllere ferahlık veren, yemek pişirilince leziz tatlar içeren çanak, çömlekler, testiler, kaplar, saksılar ve çocukları sevindirmek için yapılan doğal oyuncaklar yerine günümüzde artık her şeyin yapay olduğu seri üretimlerle ucuza üretilen, kanserojen madde içeren malların etrafımızı sardığı bilinmektedir. Ancak artık bilinçli tüketicilerde kullanılan malzemelere dikkat etme, doğal olana yönelme eğilimleri görülmektedir. Bu kapsamda kültürel mirasımız olan çömlekçiliğin de tanıtılması, gelecek kuşaklara aktarılarak üretimin desteklenmesi, ustaların yetiştirilmesi hususlarında canlandırma gerekmektedir. Bu nedenle günümüzde kullanılmayan yapılarla ilgili işlev önerilerine yönelik Çömlekçilik ve Oyuncakçılık sanatının öğretileceği ve sergileneceği alanlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Zal Paşa – Çömlekçiler aksının güneybatı ucunda yer alan, bir dönem Ateş Tuğla Fabrikası olarak işlev gören 73 Ada, 44 parselde yer alan yapı, günümüzde boş ve atıl durumdadır. Yapının yalnızca Çömlekçiler Caddesi aksında kalan duvarları tescilli olup, betonarme yapı sonradan yapılmıştır. Geniş bir alana sahip olan yapının merkezi

bir konumda olmasından ötürü, kültür sanat merkezi olarak kullanımı önerilmiştir. Günümüzde yalnızca Çömlekçiler caddesine bakan duvarlarının özgün durumda olduğu dikdörtgen planlı yapının, girişi kuzeydoğu yönündendir. Kuzeydoğu cephesi orta aksta, iki sıra halinde farklı boyutlarda, yarım daire kemerli pencereler ve altta büyük bir niş, kenar kısımlarda ise dörtgen pencereler ve giriş kapıları bulunmaktadır. Tuğla kat silmesi vardır. Çömlekçiler Caddesi üzerinde zemin katta yer alan kemerli pencerelerin dolgu ile küçültüldüğü ve orta aksta yer alan geniş kemerli nişin kapı olduğu ve kapatıldığı anlaşılmaktadır (Şekil 6.9).

Şekil 6.10: 73 Ada 44 Parsel Ateş Tuğla Fabrikası[266]

Yenileme alanlarına yönelik olarak niteliksiz yapıların tamamen yıkılması ve tarihi doku ile uyumlu yeni yapı tasarımı ve fonksiyon değişikliği önerilmiştir. 3 ve 4 numara ile belirtilen Yenileme Alanlarına baktığımızda, Çömlekçiler Arkası Sokak dokusu korunarak, Zalpaşa – Çömlekçiler silüeti aksında kalan 74 adanın konaklama alanı, Çömlekçiler Hamamının karşısında yer alan 497 ada 62-85 parsel arası yeşil alan, 58-46 parsellerin konut alanı olarak kullanımı önerilmiştir. 74 adanın konaklama olarak kullanımı tercih edilme sebeplerinden biriside merkeze yakın olmasına karşın sokağın oldukça sakin, huzur verici ve gelen ziyaretçiler için dinlendirici bir yer olmasıdır. Konaklama tesisi olarak tasarlanan yapı üç bloktan oluşmakta ve bu bloklar arasında iç avlular oluşturularak geride blokların birbirine bağlanması sağlanmıştır. Çömlekçiler Caddesine bakan cephede, tuğla örgülü, kemerli arkatlar yapılarak konaklama fonksiyonunun, konut dokusundan ayrılarak vurgulanması istenmiştir. Defterdar Nazlı Mahmut Çelebi Camii, Feshane Binası, Ateş Tuğla Fabrikası gibi çevresinde önemli eserler barındıran bir konumda bulunan konaklama tesisinin, geride

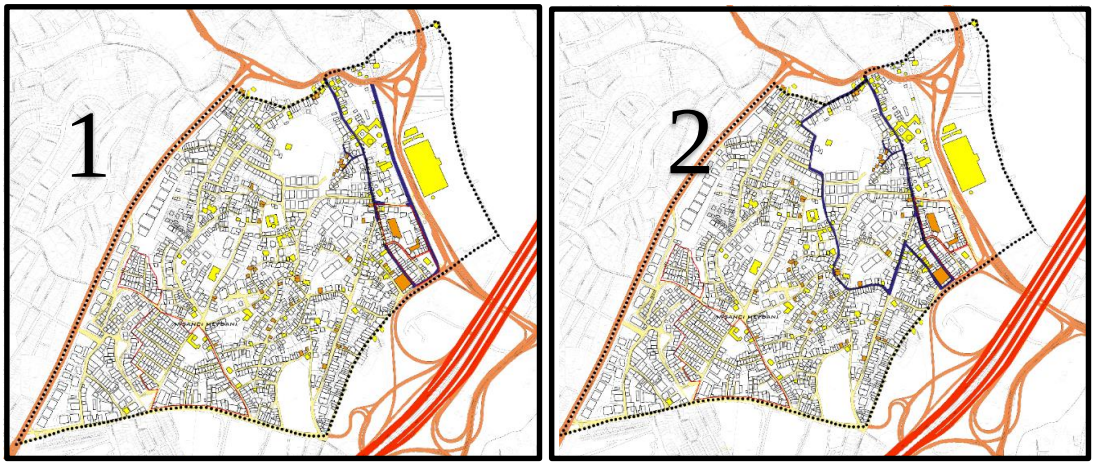
[266] İstanbul 1 Numaralı KTVKK Arşivi.

kalan blokları üzerinde Haliç manzarasına hakim noktada seyir terasları oluşturulmuştur.

Konaklama alanı olarak belirlenen 74 ada içerisinde, 21 parsel tescilli olup, üzerinde bulunan yapıya ilişkin İBB Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planı Analitik Etüt Paftaları ve gözlemsel incelemeler neticesinde yapının betonarme olduğu anlaşılmaktadır. İstanbul 1 Numaralı Yenileme Kurulu arşivinde tescilli yapıya ilişkin herhangi bir belgeye rastlanmamıştır. Tescilli parsele ilişkin bilgi ve belgelere ulaşılması halinde korunması adına önlemler alınmalıdır.

Alanda Eyüpsultan Merkezi ye Nişancı Meydanı odaklı gezi rotaları oluşturularak Sokak Sağlıklaştırma Projesi ile canlılık kazanacak bölgenin tanıtımının artırılması istenmiştir. Bu amaçla oluşturulan gezi rotaları şu şekildedir:

Birincisi; Eyüpsultan merkezinden Yenileme Alanlarına uzanan Zalpaşa Caddesinden başlayarak Çömlekçiler Aksından Defterdar Camii'ne dönerek Defterdar ve Feshane Caddeleri üzerinden tekrar Eyüpsultan merkezine bağlanmaktadır. Bu rota üzerinde 2 Külliye, 4 Cami, 1 Hamam, 2 Tekke, 2 Sıbyan Mektebi, 2 Endüstri Yapısı ile Sivil Mimarlık örnekleri yer almaktadır. Aynı zamanda sahabe-i kiramdan Ebu'd Derda Hz. nin türbesi de aynı aks üzerindedir. Bu gezinti rotası kısa olmasına karşın, oldukça fazla tarihi eseri görme imkanı bulunabilmektedir (Şekil 6.10).

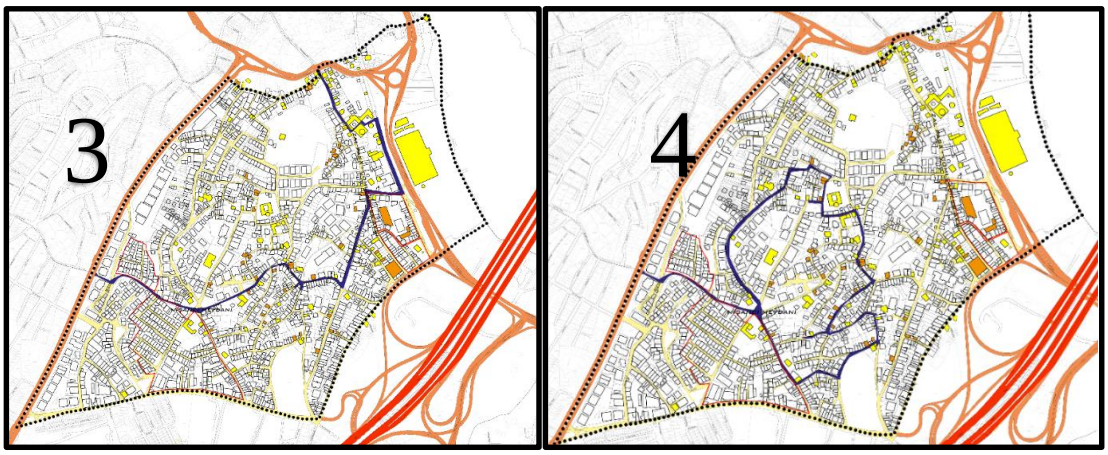

Şekil 6.11: 1 ve 2 Numara İle Belirtilen Eyüpsultan-Nişancı Mahallesi Gezi Rotaları.

İkincisi; Eyüpsultan merkezinden Zalpaşa Çömlekçiler aksında Yenileme Alanlarına ve oradan Arpacı Hayrettin ve Abdurahman Şeref Bey Caddesi üzerinden, Takkeci Çeşmesi Sokağı ile Nişancı Mahallesi içlerine doğru ilerlerken Balcı Yokuşu üzerinden Eyüpsultan Merkezine doğru inilir. Bu rota üzerinde 1 Külliye, 5 Cami, 1

Hamam, 2 Medrese, 1 Tekke ve Sivil Mimarlık örnekleri ile Amcazade arazisi yer almaktadır (Şekil 6.10).

Üçüncü rota ile; Nişancı Meydanı'ndan Eyüpsultan merkezine doğru Yenileme Alanlarının bağlantıları da sağlanmış olmaktadır. Nişancı Meydanı etrafında yer alan Yenileme Alanlarından, Nazırağa Yokuşu üzerinden Takkeci Çeşmesi Sokak ve Abdurahman Şeref Bey Caddesini takip ederek Çömlekçiler Caddesi üzerindeki Yenileme alanlarına ulaşılır. Buradan Defterdar Caddesine geçiş yapılarak Zal Mahmut Paşa Külliyesi avlusundan, Zalpaşa caddesine bağlantı sağlanarak Eyüpsultan merkezine ulaşılır. Bu aks üzerinde 2 Külliye, 6 Cami, 1 Hamam, 2 Tekke, 7 Çeşme ve Sivil Mimarlık Örnekleri yer almaktadır (Şekil 6.11).

Şekil 6.12: 3 ve 4 Numara İle Belirtilen Eyüpsultan-Nişancı Mahallesi Gezi Rotaları.

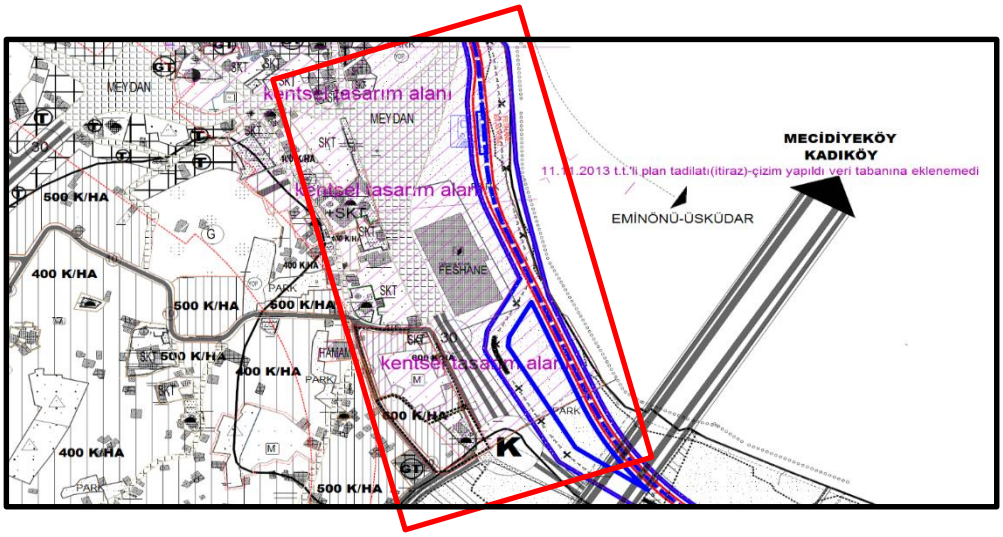
Dördüncü rota ise, Nişancı Meydanından başlayarak etrafında bulunan ara sokaklarda dolaşarak tekrar Nişancı Meydanında son bulur. Meydandan Eyüp Nişancı Caddesine doğru Karayel Sokak ve Baba Haydar Caddelerini takip ederek Nazperver, Ahmet Çelebi ve Aşçıbaşı Sokakları ile Davutağa Caddesi üzerinden Nişancı Meydanı'na bağlanır. Bu rota üzerinde; 5 Cami, 4 Tekke, 1 Medrese, 4 Çeşme ve Sivil Mimarlık örnekleri yer almaktadır (Şekil 6.11).

Nişancı Meydanı'na ulaşım İETT ile gelen ziyaretçiler için, Eyüp Sultan Bulvarı üzerinde bulunan Nişancı otobüs durağında inilerek Nimet Sokak üzerinden sağlanabilecektir. Araçla gelen ziyaretçiler için Yenileme Alanlarında zemin altı otoparkları oluşturulmalıdır. Otakçılar Caddesinin hem ticaret aksı olması, hem de kot seviyesinin düşük olmasından dolayı otoparkların bu kısımlarda yapılması daha uygun olacaktır.

7. SONUÇ

Eyüpsultan, Nişancı Mahallesi, Yenileme Alanı ve Çevresi Kentsel Sit Alanına yönelik tüm bu çalışma değerlendirildiğinde, alanın bir takım tescil ve plan kararları ile koruma altına alınmasının önemli bir adım olduğu, ancak sürdürülebilirliğin sağlanmasındaki aksaklıkların, geçmiş yıllarda bakımsızlıklarla ortaya çıkan büyük kayıpları gözler önüne serdiği aşikardır.

Günümüze bakıldığında alana yönelik önemli çalışmaların yapılmaya başlanmış olması büyük bir tarihi öneme sahip Eyüpsultan semti adına ümit verici niteliktedir. ESTAM çalışmaları Eyüpsultan Camii ve çevresinde devam ederken, alanı bütünleyici bir noktada önemli bir konuma sahip Yenileme Alanlarında koruma adına alınan kararlar ve hazırlanacak projelerde bütünleşik bir çalışma yürütülmesi alan adına daha faydalı olacaktır.

Şekil 7.1: 1/5000 EKARNİP planında Feshane Caddesi.

Eyüp Sultan Tarihi Merkezinin, tespit ve analiz çalışmaları ile fikir projeleri İBB, Eyüpsultan Belediyesi-ESTAM koordinasyonunda tamamlanmışken, en önemli projelerinden birisi hiç şüphesiz Eyüpsultan Meydanı'nın Haliç'le bağlantısının yeniden tesis edilecek olmasıdır. 20.12.2010 yılında onaylanan 1/5000 ölçekli EKARNİP planında kazıklı yol iptal edilerek, tünel bağlantısı planlanırken bu hattın nereden geçeceği ve kültürel mirasa etkisi uygulama öncesi önemle değerlendirilmesi gereken konulardan biridir. Bu çerçevede değerlendirilmesi gereken diğer hat ise;

tünel çalışmalarının Kentsel Sit Alanı içerisinde Nişancı Mahallesinin tam ortasından geçmesi planlanan Beyazıt-Sultangazi metro hattıdır. Günümüzde yapılması planlanan önemli çalışmalar birisi de Haliç Sahil Bandı'nın yeniden düzenlenerek; gezi, dinlence ve rekreatif alanlar inşa edilecek olmasıdır.

Dini merkezlerden biri olma kimliğini her zaman koruyan Eyüpsultan semtinde, Zalpaşa Çömlekçiler Caddeleri Aksı Sokak Sağlıklaştırma Proje Önerisi oluşturularak bu aks ile merkezdeki yoğunluğun iç kısımlara doğru dağılımının sağlaması istenmiştir. Sokak Sağlıklaştırma Projeleri ile görsel zenginliğin vurgulanarak, kaliteli alanlar oluşturulmasına dikkat çekilmesi toplum bilincinin artırılmasına da faydalı olacaktır.

Özgünlüğü koruyarak, yaşam kalitesini artırmak, trafik yükünü azaltarak kolay erişim ve dolaşım sağlamak, tarihi doku ile bütünlük sağlanarak görüntü kirliliğini önlemek, eski sokak dokularının ve mekânsal ölçeğin korunmasını sağlamak Sokak Sağlıklaştırma Proje Önerisi kapsamında oluşturulan hedeflerdir.

Bir açık hava müzesi mahiyetinde tarihle iç içe yaşayan, mahalle kültürünün hala var olduğu, huzur ve sakinlik atmosferine açılan, gürültü, araç trafiği ve yoğun yapılaşmalardan uzak bir gezinti rotası oluşturarak, Nişancı Meydanı ile bağlantı kurmak, ara sokaklardan geçerken Haliç manzarasını izleyerek biraz nefes almak, bilinçlenmek ve Eyüpsultan'ın dünyaya açılan bir kapı olduğunun farkında olarak kaliteli ortamlar oluşturmak istenmiştir.

Yenileme alanlarında korunması gerekli kültür varlıklarının tespiti ile sürdürülebilirliğinin sağlanması, aynı zamanda tarihi dokuyla uyumlu projelerin tasarlanması gerekliliği önem ve duyarlılık arz etmektedir. Özellikle Yenileme Alanlarına yönelik yeni yapılaşmalarda, alanın ihtiyaçları göz önüne alınarak mevcut haliyle yoğun ve yüksek yapılaşmalar arasında kaybolan anıtsal eserlerin (Çömlekçiler Hamamı, Balçık Tekkesi, Defterdar Nazlı Mahmut Efendi Camii vs.) ortaya çıkartılarak işlevlendirilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda mal sahipleriyle bütünleşik koruma sağlanarak mahalle dokusunun devamlılığı sağlanmalıdır.

3 ve 4 numara ile belirtilen Yenileme Alanları Haliç manzarasına hakim noktada önemli anıt eserler ve sivil mimarlık örnekleri barındırmaktadır. Ancak ne yazık ki sivil mimarlık örneklerinin bir kısmının özgün niteliklerini kaybetmiş olması tescilden düşürülmesi gibi önemli bir durumla karşı karşıya kalınmasına neden olabilmektedir.

Alan içerisinde tescilli yapılar haricinde tescili öneri 3 yapı bulunmaktadır. Geri dönüşü mümkün olmayan hasarlara sebebiyet vermeme adına alanda herhangi bir uygulama başlamadan önce tescilli ve öneri yapılara ilişkin ayrıntılı tespit çalışmalarının uzman ekiplerce değerlendirilmesi, alana yönelik plan ve cephe tipolojileri, fotoğraf, çizim, yazılı ve görsel her türlü belgeden faydalanılarak, gerektiğinde laboratuvarlarda malzeme analizleri yapılarak alanın bütünlüğünün korunması adına titizlik gösterilmelidir. Ayrıca söz konusu alanın yenileme alanı olarak ilan edilmesi arkeolojik araştırmalar bakımından olumlu sonuçlar doğurabilecektir. Eskiden Çömlekçiler Mahallesi olarak geçen alan, Çömlekçiler Caddesi ile Çömlekçiler Arkası Sokak dokusu 100 yılı aşkın süredir kendini koruyabilmiştir. Yenileme Alanı içerisinde kalan ve çömlekçi atölyelerinin bulunduğu düşünülen bu kısımlarda ayrıntılı çalışmalar yapılabilmesinin sağlanması öncelikler arasında olmalıdır.

Bölgede kaliteli bir canlanmanın oluşması adına çözüm üretilmesi gereken önemli noktalardan birisi de mevcut durumda park, rekreasyon ve otopark alanlarının az ve düzensiz olmasıdır. Yenileme alanı tasarlanırken ilgili kurumların uygun görüşleri doğrultusunda, alanın ihtiyacı olan otoparkların çözümlenmesi, park ve rekreasyon alanlarının tarihi eserleri rahatlatacak derecede genişletilmesi gerekmektedir.

Alanda işlevini yitirmesine karşın kütleleri ve mimari özellikleriyle alanın atmosferini değiştirecek önemli yapılar mevcuttur. Ancak kendi kaderine terk edilmiş olan bu yapılarla ilgili yasal düzenlemeler yapılarak, Acil Eylem Planları geliştirilmeli, tehlike altında bulunan yapıların (Çömlekçiler Hamamı ve sivil mimarlık örnekleri) ivedilikle korunması adına proje ve uygulamalar başlatılmalıdır. Acil Eylem Planları çerçevesinde tescilli yapıların tespitlerinin yapılması ve belgelenmesi, koruma gruplarının belirlenmesi, rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerinin hazırlanarak ivedilikle uygulamaya geçilmesi gerekmektedir. Hayata geçirilen proje ve uygulamaların devamlılığı adına düzenli bakım onarımların sağlanarak denetimlerin belirli periyotlarda yapılması, ileride yaşanacak büyük kayıpların önüne geçilmesi açısından önemlidir. Mülk sahiplerince gerekli bakım onarım yapılmadığında, gerektiğinde kamulaştırılması ve korunması adına uygulamaların yapılması devlet politikaları ve yetki organlarının görevi olmalıdır.

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının Yapı Esasları ve Denetimine Dair Yönetmelik 12. Maddesinde Yok Olan Tescilli Taşınmaz Kültür Varlığı Yapılara yönelik;

> **"Tescilli taşınmaz kültür varlıklarının herhangi bir şekilde yok olmaları halinde, bulunabilen yapının kalıntıları, daha önce hazırlanmış rölöve, restitüsyon, restorasyon projesi, her türlü arşiv belgesi, diğer yazılı, görsel ve sözlü bilgiler gibi kaynaklardan yararlanarak kendi parsellerinde, daha önce bulunduğu oturum alanında, belgelerin elverdiği oranda kitle, yükseklik ve özgün mimari özelliklerinde yeniden yapılır. Yeni yapım sürecinde, yukarıda sıralanan belgelere dayalı bir restitüsyon ve restorasyon etüdü ile koruma bölge kurulundan izin alınması gerekmektedir."**

denmekte olup, tescilli yapılara ilişkin tespit çalışmalarının aslında ne kadar önemli olduğunu da bildirmektedir. Söz konusu yapılara ait bilgi ve belgeye ulaşılamaması, yok olmalarının ardından tescilden düşürülme gibi sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır.

Tescilli yapıların koruma dereceleri Koruma Bölge Kurullarınca belirlenmekte olup, alanda bulunan pek çok yapıya ait koruma derecelerinin günümüzde hala belirlenmemiş olması, bu konudaki eksikliklerimizi gözler önüne sermektedir.

2018 yılının Avrupa Birliği Kültürel Miras yılı olarak kabul edilmesi ile dünyanın kültürel mirasa verdiği önem göze çarpmaktadır. Eyüpsultan'a ait somut ve somut olmayan kültürel mirasın yaşatılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması önemliidir. Eyüp Halkası, Kemerburgaz Turşusu ve Eyüp Oyuncakçılığı gibi somut olmayan kültür mirasımızın tanıtılması, yaygınlaştırılması, gelecek nesillere aktarılması ve yeni ustalar yetiştirmesi, Eyüpsultan'da yaşamış ve gönül vermiş şahsiyetlerinde unutulmaması adına çeşitli meslek grupları ile ortaklaşa çalışmalar yürütülerek tanıtımlar genişletilmelidir.

Korumada sürekliliğin sağlanması için en önemli etkenlerden birisi de toplum bilincinin artırılmasıdır. Her yaşta ve her statüde insana, korumanın önemi ve Eyüpsultan'ı anlatmak adına sosyal sorumluluk projelerinin geliştirilmesi, yazılı ve görsel yayınların artırılması her daim gereklidir. Bu çerçevede EYSAM'ın çalışmaları, bilgilerin aktarılması yönünde önemli bir yer teşkil etmekte, araştırmacılar için önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

AHUNBAY, Z. (1994). "Hacı Beşir Ağa Darul Hadisi". **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**. C.3, s.468.

ASAN, Ü. (1992). "**İstanbulu'un Doğal Mirası Anıt Ağaçlar Avrupa Yakası**" SY.19-İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı- Anadolu Yakası Park ve Bahçeler Müdürlüğü –İstanbul 2014- web-avrupaanitagaclar.com

ATABEY, A. (2007). **Eyüp Tekkelerinin Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi Ve Sertarikzade Tekkesi için Restorasyon Önerisi**, MSGSÜ Tez.

AYVERDİ, E. H. (1968). **Fatih Devri Sonlarında İstanbul Mahalleleri, Şehrin İskanı ve Nüfusu**. Ankara: Vakıflar Umum Müdürlüğü Neşriyatı.

BARIŞTA, H. Ö. (1997). Eyüp Sultan'dan Bazı Çocuk Mezar Taşları. **Eyüp Sultan Sempozyumu 1**,172.http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/eyup01/18_Orcun_Barista.pdf adresinden alındı

BEKTAŞ, C. (2001). "Eyüp'teki Çocuk Oyuncakçılığı ve İşçiliği Müzesi". **Eyüp Sultan Sempozyumu 5**, s.80.

ÇORUHLU, T. (1997). "Eyüp Sultan ve Çevresindeki Hazirelerde Bulunan Hançerli Lahitler ve Taş Sandukalar". **Eyüp Sultan Sempozyumu 1**, 43. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/eyup01/05_Tulin_Coruhlu.pdf adresinden alındı

DAĞDELEN, N. E. (2006), **Alman Mavileri 1913-1914 1. Dünya Savaşı Öncesi İstanbul Haritaları**, İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü, c.2

DİŞÖREN, N. E. (1994). Cezerei Kasım Paşa Camii. **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi** (Cilt 3, s. 426). içinde İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını.

DÖLEN, E. (1994). "Feshane", **Dünden Bugüne, İstanbul Ansiklopedisi**, İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, c.3, s.297.

ERSES, S. M. (1998). "Kuruluşundan Günümüze Eyüp Sultan'da Kimlik Arayışı". **Eyüp Sultan Sempozyumu II** (s. 294). İstanbul: Eyüp Belediyesi. 2018 tarihinde http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/eyup02/34_Selma_Mine_Erses.pdf adresinden alındı

EYİCE, S. (1998). "Eyüp Sultan Semtinde Tarih ve Sanat". **Eyüp Sultan Sempozyumu II** (s. 12-37). İstanbul: Eyüpsultan Belediyesi. 2018 tarihinde http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/eyup02/01_Semavi%20_Eyice.pdf adresinden alındı

EYİCE, S. (1988). "XVI. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nin ve İstanbul'un Görünümü", **Mimar Koca Sinan Yaşadığı Çağ ve Eserleri**, Vakıflar Genel Müdürlüğü, cilt 1, s. 99.

Eyüp Dostları Vakfı Müzesi

Eyüpsultan Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi

Eyüpsultan Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Arşivi

Eyüpsultan Belediyesi-EYSAM Arşivi

Eyüpsultan Belediyesi-ESTAM Arşivi

Eyüpsultan Tarihi Kent Merkezinde Planlanan Proje Adımları. Temmuz 2017. İBB Kültür Varlıklarını Koruma Daire Başkanlığı, Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü.

GENİM, S. (1997). "XV. ve XVI. Yüzyıllarda Seyreyle Gözüm Eyüp'ü". **Eyüp Sultan Sempozyumu I** (s. 142-147). İstanbul: Eyüp Belediyesi. 2018 tarihinde http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/eyup01/16_Sinan_ Enim.pdf adresinden alındı

GÖKTAŞ, U. (1994). Sünnet Törenleri. **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi** (Cilt 7, s. 131). içinde İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayınları.

GÖKTÜRK, H. (1960). **İstanbul Ansiklopedisi**, Reşat Ekrem KOÇU ve Mehmet Ali AKBAY İstanbul Ansiklopedisi Neşriyat ve Kollektif Şirketi, İstanbul, cilt 4, s.1969. http://groups.google.com/group/merakediyorum adresinden alındı

GÜNER, G. (2012). "**Bir Yeniden İşlevlendirme Sürecinin Değerlendirilmesi: Haliç Bölgesi ve Feshane Binası**", M.S.G.S.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Lisans Bitirme Ödevi, İstanbul.

GÜRAN, **T.** (1995). "Feshane" TDV **İslam Ansiklopedisi**, c.12, s.427. http://www.islamansiklopedisi.info/dia/maddesnc.php?MaddeAdi=feshane adresinden alındı

GALİTEKİN, A.N. (Dü.) (2001)**. Hadikatü'l Cevami - Ayvansarayi Hüseyin Efendi, Ali Satı Efendi, Süleyman Besim Efendi / İstanbul Camileri ve Diğer Dini-Sivil Mimari Yapılar**, 2001, İşaret Yayınları, 1. Baskı, Derleyen: Ahmet Nezih GALİTEKİN

HASKAN, M. N. (2016). "Bizans Devrinde Eyüp Sultan", **Eyüp Tarihi**. Eyüpsultan Belediyesi. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Bizans Devrinde_Eyupsultan.pdf adresinden alındı

HASKAN, M. N. (2016). "Camiler ve Mescitler". **Eyüp Tarihi** (s. 32). Eyüp Belediyesi. http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih /Camiler ve Mescitler.pdf adresinden alındı

HASKAN, M.N. (2016). "Feshane-i Amire" **Eyüp Tarihi,** http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/tarih/Saray_Yali_ve_Diger_Yapilar.pdf

ICOMOS Dünya Mirası Kültür Varlıkları İçin Etki Değerlendirme Rehberi http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Eklenti/4365,kmed-rehberipdf.pdf?0

İBB İmar ve Şehirclik Daire Başkanlığı. (2009). **Eyüp Kentsel Sit Alanı 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planı (EKARNIP) Raporu**. İstanbul.

İBB Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü Arşivi

İBB Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı, Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü, **Somut Olmayan Kültürel Miras Tanıtım Rehberi**

İBB Şehir Planlama Md. (2009). **Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planı Analitik Etüt Paftaları**. "Harita 12 Mahalle Sınırları". Eyüpsultan Belediyesi ESTAM Arşivi.

İBB Şehir Rehberi. (1946). 2018 tarihinde http://zamanmakinesi.ibb.gov.tr/: http://zamanmakinesi.ibb.gov.tr/ adresinden alındı

İBB Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü Arşivi

İstanbul 1 Numaralı KTVKK Arşivi

İstanbul 1 Numaralı Yenileme Kurulu Arşivi

İstanbul Metropolitan Alan Planlama Çalışmaları. (1970). **Mimarlık 5**, s.56.

İstanbul Tarihi Yarımada Yönetim Planı Sınırları. http://www.alanbaskanligi.gov.tr/ty_yonetim_plan%C4%B1n%C4%B1n_s%C4%B1n%C4%B1rlar%C4%B1.html

KAHRAMAN, S. A. (2014) **Osmanlı Çiçekçileri ve Çiçekleri**, İstanbul, İBB Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Kültür Müdürlüğü, Biltur Basım Yayın ve Hizmet A.Ş. s.41.

KARA, F. E. (1994). "Eyüp". **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi** içinde İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını. Cilt 3, s. 247.

KARA, H. F.,(1994), "**İstanbul Metropolitan Alan Gelişim Sürecinde Bir Dini, Kültürel Sosyal Yerleşim Merkezi-Eyüp**", İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.

KARA, H. F. (1998). "Eyüp Sultan Yerleşme Dokusunun Tarihi Süreç İçerisinde Değişimi". **Eyüp Sultan Sempozyumu II** s. 278-293. İstanbul: Eyüp Belediyesi. 2018 tarihinde http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/eyup02/33_Hatice_F_Kara.pdf adresinden alındı

KARA, H.F., (1994). "Nişancı", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı OrtakYayını, İstanbul, cilt 6, s.83-84.

KAYRA, C. (1990). "İstanbul'un 14 Semti (İmp.Teodor Dönemi 408-450) Christoph Weigel 1720" **Ortaçağdan Günümüze İstanbul Haritaları**. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası. s.62.

KOÇU, R.E., (1958). **İstanbul Ansiklopedisi** c.8, s.4119 (file:///C:/Users/PC/Downloads/istanbul%20c08%20çiroz-dişbuğdaş.pdf)

KOÇU, R.E. (1959). **İstanbul Ansiklopedisi**, c.2, s.1050, Nurgök Matbaası.

KOÇU, R.E. (1966). **İstanbul Ansiklopedisi**, Koçu Yayınları, c.8, s.129-s.4119-s.4340

KÖMÜRCİYAN, E. Ç. (1988). "Beşinci Fasıl" H. D. Andreasyan içinde, **İstanbul Tarihi XVII. Asırda İstanbul** (s. 27). İstanbul: Eren Yayıncılık ve Kitapçılık Ltd. Şti.

KUBAN, D. (1970). İstanbul'un Tarihi Yapısı. **Mimarlık(5)**, 26-49.

KUBAN, D. (1994). Zal Mahmud Paşa Külliyesi. **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi** (s. 542-543). içinde İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını.

KUBAN, D. (2004). "**İstanbul Bir Kent Tarihi**", İşbankası Kültür Yayınları, s.71.

KUBİLAY, A. Y. (2010). **Maps of İstanbul Haritaları 1422-1922**. İstanbul: Denizler Kitapevi.

KURAN, A. (1988). "Tezkerelerde Adı Geçen Sinan Eserlerinin Yapı Türlerine Göre Alfabetik Listesi". **Mimar Koca Sinan Yaşadığı Çağ ve Eserleri**. içinde Vakıflar Genel Müdürlüğü Cilt 1, s. 155.

KÜÇÜKERMAN, Ö. (1988) **Feshane Defterdar Fabrikası**, İstanbul, Sümerbank Yayını, 1. Baskı, Apa Ofset Basımevi ve Ticaret A.Ş., Cilt Emin Barın, Barın Yazı ve Cilt Sanayi.

OKÇUOĞLU, T. (1994). "Nişancı Mustafa Paşa Camii", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Cilt 6, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul, s.87.

ÖĞÜT, D. (1989). "**Haliç ve Çevresi Planlama Çalışmaları**", MSÜ. Mim. Fak. Şehir ve Bölge Planlama Böl. Lisans Bitirme Ödevi Haziran 1989

ÖLÇER, E. (2014). "**ŞEHİR SOKAK HAFIZA Kuyulu'dan Biçki Yurdu'na Osman Nuri Ergin İle İstanbul Sokak Adları**", Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, Ed. Ali Erdem YÖRÜK, 1. Baskı, Eylül 2014

PARLAK, S. (2010). **İslam Ansiklopedisi**, Şah Sultan Külliyesi. Cilt: 38, s. 258-260

PARLAR, G. (2001). "Eyüp Kadılığında Yerleşim Süreci İçinde Sosyal Yaşamdan Kesitler". **Eyüp Sultan Sempozyumu 5**. İstanbul: Eyüp Belediyesi. 2018 tarihinde http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/eyup05/04_Gundegul_Parlar.pdf adresinden alındı

SAKAOĞLU, N. (1994). "Amin Alayı" **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi** İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, c.1, s.244.

SAKAOĞLU, N. (1994). "Çiçekçilik" **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi** İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, c.2, s. 508.
.

SAKAOĞLU, N. (1994) "Kılıç Kuşanma" **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**. Cilt 4, s. 555. İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını.

SERTOĞLU, M. (2011) **Mufassal Osmanlı Tarihi**, Türk Tarih Kurumu, cilt IV, s. 3666

ŞERBETÇİ, B. (Dü.). (2016). "**Osmanlı Sanatkarı 16. Yüzyıl Dahisi Matrakçı Nasuh Sergisi ile Japonya'da**". 2018 tarihinde ww.gzt.com: http://www.gzt.com/hayat/osmanli-sanatkari-16-yuzyil-dahisi-matrakci-nasuh-sergisi-ile-japonyada-2523203 adresinden alındı

TANMAN, M.B. (1994). "Baba Haydar Mescidi", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**,Tarih Vakfı Yay.,İstanbul, c.1,s.516.

TANMAN, M.B. (1998). Kılıç Kuşanma Törenlerinin Eyüp Sultan Külliyesi ve Yakın Çevresine Yansıması. **Eyüp Sultan Sempozyumu II**. İstanbul: Eyüp Belediyesi. 2018 tarihinde http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum/eyup02/08_Baha_Tanman.pdf adresinden alındı

TOY, A. (1992). **Eyüp Eski Kent Dokusu Zal Mahmut Paşa Camii ve Çevresi Tarihi Gelişimi Koruma Önerisi**, Yıldız Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

UNESCO Dünya Miras Alanı
www.alanbaskanligi.gov.tr/unesco_dunya_miras_kavramı.html

UZUN, M. (1998). **İslam Ansiklopedisi** "Hubbî" cilt 18 s.265
http://www.islamansiklopedisi.info/

ÜNVER, S. (1968). **İstanbul Ansiklopedisi**. Reşat Ekrem KOÇU ve Mehmet Ali AKBAY İstanbul Ansiklopedisi Neşriyat ve Kollektif Şirketi, İstanbul, cilt 9, s.4584. http://groups.google.com/group/merakediyorum adresinden alındı

WIENER, W. M. (2001). **İstanbul'un Tarihi Topoğrafyası** (1 b.). (Ü. SAYIN, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A. Ş.

YALÇIN, H. (2017). "Eyüp Sultan'ın Hafıza Mekanları Eyüp Askeri Rüştiyesi". **Eyüp Sultan Miras Dergisi**, sayı:1, s.14.

YALÇINKAYA, T. (2012). Çocukların Sevinci Eyüp Oyuncaklarıydı. **Eyüp Sultan Sempozyumu 5**, 96.

YENİŞEHİRLİOĞLU, F. (1994). Çömlekçilik. **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi,** içinde İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, Cilt 2, s. 529.

YENİŞEHİRLİOĞLU, F. Ç. (1999). Eyüp Çömlekçiler Mahallesi Araştırmaları. **Eyüp Sultan Sempozyumu 3**, 42.

YENİŞEHİRLİOĞLU, F.Ç. (2001). "Eyüp'te Bir Çömlekçi Ailesi", **Eyüp Sultan Sempozyumu V**, s.66.

ZENGİN, A. (2010). **Eyüp Kentsel Sit Alanının İnanç Turizmi Kapsamında Değerlendirilmesi Ve Yerleşim Dokusunun Korunması Üzerine Bir Araştırma**. İstanbul: M.S.G.S.Ü. YL. Tezi.

http://ekitap.eyup.bel.tr/sempozyum

http://unesco.org.tr/Content_Files/Content/Sektor/Kultur/sokum_bb.pdf

http://www.academia.edu/24512521/Bir_Haritan%C4%B1n_Rehberli%C4%9Finde_1845_%C4%B0stanbulu

https://www.csb.gov.tr/db/altyapi/banner/banner119.pdf

http://www.erhanuludag.com/tr/eyup-nisanca-davut-aga-camii/

http://www.estam.com.tr

http://www.eyupsultan.bel.tr

http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/news/tarihi-eyup-oyuncaklarina-yogun-ilgi/13543

http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/dini-mekanlar/35

http://www.eyupsultan.bel.tr/tr/main/pages/onemli-mekanlar/34

http://www.eyupsultan.bel.tr/userfiles/files/stratejik_plan_2017_2019.pdf

http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/gurme/sehrin-5-farkli-carsisindan-5-lezzet-duragi-40426355

https://ich.unesco.org/doc/src/00009-TR-PDF.pdf

http://www.korumakurullari.gov.tr/TR,89228/genel-bilgiler.html

http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.16849&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=

http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863.doc

http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5366.pdf

https://photos.google.com/share/AF1QipO5OU2WFg1NrMAMaROQ7bDjWeu3mZeWxYekB52MlMSISifp9zS-r-muT2N52ojxsg?key=aWJGbV9NaXBRUUJMdEMxMHJFd09laFROSGpIaHpB

http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/12/20051214-6.htm

http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161027-2.htm

http://www.tas-istanbul.com/portfolio-view/eyup-seyh-abdulmecit-sivasi-turbesi/

http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,14269/dunya-kulturel-ve-dogal-mirasin-korunmasi-sozlesmesi.html

http://unesco.org.tr/Content_Files/Content/Sektor/Kultur/sokum_bb.pdf

https://tr.pinterest.com/pin/458804280762999042/

EKLER

Ek A.1 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

Ek A.2 13.09.1979 tarihinde onaylanan 1/500 ölçekli Eyüp Koruma Planı Plan Notları (1980 tarihinde Revize Edilmiş Hali).

Ek A.3 20.06.1997 Onaylı 1/500 Ölçekli Eyüp Cami ve Merkez Civarı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Plan Notları.

Ek B.1 30.04.2010 tarih, 2010/405 sayılı Kararname Eki.

Ek B.2 27.04.2012 tarih, 2012/3171 sayılı Kararname Eki.

Ek C.1 Çalışma Alanı Sınırları (Keskin, T, 2018)

Ek C.2 Dolu – Boş Analizi (Keskin, T, 2018).

Ek C.3 Bina Kullanım Analizi (Keskin, T, 2018).

Ek C.4 Bina İşlev Analizi (Keskin, T, 2018).

Ek C.5 Kat Analizi (Keskin, T, 2018).

Ek C.6 Tarihi Değer Analizi (Keskin, T, 2018).

Ek C.7 Dönem Analizi (Keskin, T, 2018).

Ek C.8 Yapım Sistemi Analizi (Keskin, T, 2018).

Ek C.9 Yapı Malzemesi Analizi (Keskin, T, 2018).

Ek C.10 Strüktürel Durum Analizi (Keskin, T, 2018).

Ek C.11 Koruma Durumu Analizi (Keskin, T, 2018).

Ek C.12 Ulaşım Analizi (Keskin, T, 2018).

Ek C.13 Sentez Paftası (Keskin, T. 2018)

Ek C.14 Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T, 2018).

Ek C.15 Kurul Kararları.

Ek C.16 497 Ada, 3 Parsel Öneri Paftası (Keskin, T, 2018).

Ek C.17 65 Ada, 41 Parsel Öneri Paftası (Keskin, T, 2018).

Ek C.18 125 Ada, 37 Parsel Öneri Paftası (Keskin, T, 2018).

Ek C.19 Nişancı Mahalesi Sivil Mimarlık Örnekleri Çıkma Durumu Tipoloji Çalışması.

Ek C.20 Nişancı Mahalesi Sivil Mimarlık Örnekleri Biriş Giriş Yönleri Tipoloji Çalışması.

Ek C.21 Nişancı Mahalesi Sivil Mimarlık Örnekleri Kapı Tipoloji Çalışması.

Ek C.22 Nişancı Mahalesi Sivil Mimarlık Örnekleri Pencere Tipoloji Çalışması.

Ek C.23 Nişancı Mahalesi Sivil Mimarlık Örnekleri Pencere Tipoloji Çalışması.

Ek C.24 Zalpaşa – Çömlekçiler Caddeleri Sokak Sağlıklaştırma Projesi (Cd)*

*Zalpaşa Caddesi'ne ait fotoğraflar ESTAM arşivinden alınmıştır.

EK A

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977 Toplantı yeri : İSTANBUL
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977

İstanbul, Eyüp İmar Plânı hakkında İstanbul Belediye Başkanlığına gönderilen 11.X.1974 gün ve 2312.M.T.S/6065 sayılı yazı ile bölgede bulunan korunması gerekli resmi-dînî -askerî ve sivil mimarlık örnekleri hakkında Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünce gönderilen 20.V.1974 gün ve 732.35.4.6074 sayılı yazı ve İstanbul Rölöve ve Anıtlar Şubesi Müdürlüğünce gönderilen 4.XI.1976 gün ve 732.34.1976 sayılı yazı okundu, ekleri incelendi, yapılan müzakeresi sonunda:

Genel olarak şehir yerleşme düzeninin, insanın fizik ve moral gücü açısından büyük etken olduğuna, sanayi devrinden evvel teşekkül eden ve bütünü ile insan gereksinmelerinin meydana getirdiği eski şehir yerleşme düzeninin insan fizik ve moral gücü açısından yararlarının ortaya koyduğuna, memleketimizde eski şehir bölgelerinin bu niteliğinin henüz toplum bilincinde yeterince belirlenmemesine rağmen yasalarımıza Sit korumasının getirildiğine, tamamen insan gereksinmelerinin sonucu teşekkül eden ölçülü eski şehir yerleşme düzeninin giderek yerini sağlığa aykırı yozlaşmış bir yerin yapılanma düzene bıraktığına, bu gün şehirlerimiz de uygulanan yerleşme ölçülerinin esasen şehircilik ilminin de ön görmediği çok yüksek kesafetlere ulaştığına, büyük kısmı ile eski olan şehirlerimiz de yeni düzenin getireceği gayrı sıhhililiğin henüz büyük halk kitlelerince hissedilmediğine, eski şehir yerleşme ölçülerimize uygun yeni bir yerleş-

Ek A.1 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977
Toplantı yeri : İSTANBUL

yerleşme için dahi şehirçilik ilmi açısından uygun olduğuna,insan gereksinmeleri açısından ilmen de uygunluğun saptanan eski şehir yerleşme ölçülerimizin korunmasının öncelikle fiziki plânlama ile görevli kuruluşlara ait olduğuna,onaylanmak üzere İmar ve İskân Bakanlığınca Kurulumuza gönderilen Eyüp İmar Plânının gerek şehircilik gerekse eski eser açısından uygun bulunmadığına,Eyüp'ün Osmanlının ilk yerleşme bölgelerinden biri olarak gerek sivil mimarlık örnekleri gerekse ve özellikle-dini yapıların yoğun bulunduğu önemli bir merkez olduğuna,bu nedenle gönderilen plânın gerek Eyüp bütünlüğünü ele almaması gerek yukarda sözü edilen nedenler uyarınca kabul edilemiyeceğine,bu kerre Kurulumuzca tesçili yapılan ekli 1/5000 ölçekli haritada sınırları belirtilen SİT bölgesinin tümünün ele alınmasının gerekli bulunduğuna,oluşturulacak olan Eyüp Merkez ve Çevresi Koruma ve geliştirme İmar Plânı çalışmalarında Sivil mimarlık örneklerinin yoğun olduğu Eyüp merkez bölgesinde söz konusu sivil mimarlık örneklerinin mümkün olan en geniş ölçüde korunmalarının günümüz sosyal ve ekonomik şartları göz önünde tutularak modern gereksinmelerin getirdiği tüm konfora sahip kılınması ve onarım olanaklarının plân şartı olarak getirilmesine,özellikle bu bölge içindeki Kentsel dokuyu oluşturan yol meydan,bahçe duvarı,yeşil doku vs.gibi önemli ögelerin korunmasının önde gelen bir prensip olarak kabul edilmesine,Sit izleniminin yoğun olduğu bu bölgede getirilecek yeni yapı ölçeği ve malzeme birliği hususunda korunması gerekli yapıların ölçülerinden yararlanılmasına, oluşturulacak Koruma ve Geliştirme İmar plânının hakkında gerekli kararın alınması için Kurulumuza iletilmesinin zorunlu bulunduğuna,

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

-3-

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977
Toplantı yeri : İSTANBUL

Aşağıda ada,parsel numaraları ve isimleri belirtilen resmî dinî ve askerî yapıların aynen korunması gerekli eski eser olduğuna,söz konunu binalara yapılacak her çeşit inşai müdahaleden evvel, 1/50 ölçekli rölövesi,onarım projesi ile içten ve dıştan çekilmiş yeterince fotoğrafın eklenmesi suretiyle haklarında ayrı ayrı Kurulumuz kararının alınmasının zorunlu olduğuna,

1/1000 ölçekli (III - L) Paftası :

1-	Mısır Tarlası Mezarlığı (Fethi Çelebi Mezarlığı)	: 113 ada,1/2 parseller
2-	Kuyubaşı Dergâhı,Namazgâhı ve Mezarlığı	: 113 ada,3 parsel
3-	Hıristiyan Mezarlığı	: 103 ada,3 parsel
4-	Namazgâh ve yazılı Mermer lahit	: 115 ve 131 adalar arasında yolda
5-	Namazgâhlı Çeşme	: 109 ada,17 parsel
6-	Mescit Yeri(Halen ev)	: 110 ada, 1 parsel
7-	Otakçı başı Kabri	: 110 ada, 8 parsel
8-	Mescit yeri	: 112 ada,31 parsel
9-	Kuyu bileziği(üzerine duvar örülmüş)	: 112 ada,30 parsel sınırında
10-	Hazneli Çeşme	: 111 ada,16 parsel
11-	Mezarlık	: 95 ada, 1 parsel
12-	Mezarlık ve Tek mezar	: 104 ada, 1 parsel
13-	Mezarlık(Büyük kısmı bostan olmuş)	: 101 ada, 3 parsel

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

-4-

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977

Toplantı yeri : İSTANBUL

14-	Mezarlık(Halen üzerinde gece kondu var)	: 104 ada, 2 parsel
15-	Mezarlık	: 102 ada, 1 parsel ve yolda
16-	Türbe	: 207 ada, 1 parsel
17-	Mezarlık	: 103 ada, 7 parsel
18-	Cellat Mezarlığı	: 103 ada, 6 parsel
19-	Hazneli Çeşme ve Savak	: 103 ada, 6 parsel
20-	Hirami Ahmet Paşa Mescidi (Savak Mescidi)	: 104 ada, 7 parsel
21-	Hazire	: 106 ada,11 parsel
22-		

1/1000 Ölçekli (112 - L) Paftası :

1-	Tokmak Tepe Mezarlığı	: 88/91 ada,23 parsel (Çevre yolu nedeni ile büyük kısmı kaldırıldı)
2-	Çeşme	: 91 ada,25 parsel
3-	Mezarlık	: 93 ada, 1 parsel
4-	Hacı Hüsrev Çeşmesi	: 96 ada,13 parsel
5-	Hacı Hüsrev Camii	: 99 ada,19 parsel
6-	Maksem ve Çeşme	: 99 ada,12 parselde idi.Çevre yolu nedeni ile Hacı Hüsrev Camii yanına taşındı.
7-	Maksem	: 90 ada,34 parsel
8-	Mezarlık ve Çeşme	: 90 ada,31 parsel
9-	Sahabeden Kaap Türbesi	: 90 ada,21 parsel
10-	Su Terazisi	: 90 ada,28 parsel
11-	Çeşme	: 88 ada, 5 parselde idi.90 ada,28 parseldeki Su terazisi yanına taşındı.
12-	Yavedut Camii	: 84 ada, 5 parsel
13-	Çeşme	: 76 ada, 1 parsel
14-	Abdülvedut Türbesi	: 76 ada, 1 parselde idi aynı parsel içinde geride yeniden inşa edildi.
15-	Mezarlık	: 76 ada, 1 parsel

ak

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

-5-

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977

Toplantı yeri : İSTANBUL

16- Çeşme ve Su Terazisi : 82 ada, 4 parsel
17- Barok Çeşme(Pertevniyal Kadın Çeşmesi) : 80 ada, 7 parsel
18- Çeşme (Defterdar Fabrikası duvarında : 143 ada,32 parsel
19- Eski Tonoz Yapı(Defterdar Fabrikasına ait) : 143 ada, 9 parsel
20-Çeşme : 67 ada,19 parsel
21- Defterdar Mahmut Efendi Camii ve Haziresi : 67 ada,19 parsel
22- Meydan Çeşmesi : 70 ada, önünde meydanda
23- Çeşme : 71 ada, 2 parsel
24- Arakiyeci Camii(Takkeci Camii) : 121 ada, 1 parsel
25- Gülsenin Daya Hatun Türbesi : 69 ada,44 parsel
26- Çeşme : 68 ada,32 parsel
27- Arpacı başı Camii ve Haziresi : 69 ada, 1parsel
28- Abdullah Efendi Türbesi : 68 ada,28 parsel
29- Atik Mezar ve Ağaç : 68 ada,25 parsel

1/1000 Ölçekli (LL3 - L) Paftası :

1- Çeşme(Defterdar Fabrikası Duvarında) : 143 ada, 9 parsel
2- Dergâh yeri ve Hazire : 67 ada, 7 parsel
3- Çömlekçiler Hamamı : 68 ada,15 parsel
4- İki cepheli çeşme ve su terazisi : 68 ada,10 parsel
5- Cezri Kasım Camii,Haziresi ve su hazinesi. : 65 ada,25 parsel
6- Sarnıç ve Atik Duvar : 63 ada,51 parsel
7- Atik Duvar : 63 ada,36/72 parseller
8- Kuyu : 63 ada,37 parsel yanında
9- Selahi Mehmet Bey Camii ve Haziresi : 64 ada, 3 parsel

100. ack. ./....

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977
Toplantı yeri : İSTANBUL

10- Hazire	: 64 ada, 4 parsel
11- Hazire	: 64 ada,47 parsel
12- Ebuderdağ Türbesi	: 65 ada,32 parsel
13- Şah Sultan Haziresi	: 65 ada,19/20/21 parseller
14- Şah Sultan Mektebi	: 65 ada,20 parsel
15- Şah Sultan Türbesi	: 65 ada,20 parsel
16- Zal Mahmut Paşa Camii,Türbesi,Haziresi,medresesi	: 65 ada,19 parsel
17- Zal Mahmut Paşa Külliyesi dış avlusu	: 65 ada,38 parsel
18- Zal Mahmut Paşa Çeşmesi	: 65 ada,18 parsel
19- Nakkaş Hasan Paşa Türbesi ve Haziresi	: 65 ada,40 parsel
20- Sarnıç ve Atik duvar	: 65 ada,41 parsel
21- Hazire	: 65 ada,17 parsel
22- Hazire	: 65 ada,15/56/59 parseller
23- Karabaş Ahmet Efendi Türbesi	: 65 ada,16 parsel
24- Şair Fitnat Türbesi ve Haziresi	: 65 ada,12 parsel
25- Hazire	: 65 ada,11 parsel
26- Hüba Hatun Türbesi ve Haziresi	: 65 ada,10 parsel
27- Duvar Çeşmesi	: 66 ada,38 parsel
28- Demirciler(Çiviciler veya Cingene) Mescidi ve Haziresi	: 52 ada,47 parsel
29- Hazire	: 52 ada,41 parsel
30- Ferhat Paşa Türbesi ve Haziresi	: 52 ada,39 parsel
31- Mezarlık	: 49 ada, 2 parsel
32- Mezarlık	: 48 ada,18/6/5 parseller
33- İzzet Efendi Türbesi	: 48 ada,11 parsel
34- Türbe	: 48 ada,12 parsel
35- Hasan Hüsnü Paşa Türbesi	: 48 ada,13 parsel
36- Türbe	: 48 ada,14 parsel
37- Mezarlık	: 48 ada,15/16 parseller
38- Abdurrahman Paşa Türbesi ve Haziresi	48 ada,16 parsel

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977

Toplantı yeri : İSTANBUL

39-	Sultan Reşat Türbesi ve Haziresi	: 50 ada, 3 parsel
40-	Hasan Hüsnü Paşa Kütüphanesi	: 50 ada,11 parsel
41-	Hazire	: 50 ada, 7 parsel
42-	Kaptanpaşa Camii ve Çeşmesi	: 514 ada, 3 parsel
43-	Kâgir Bina(Eyüp Lisesi)	: 50 ada, 4 parsel
44-	Kâgir Karakol	: 203 ada, 1 parsel

1/1000 Ölçekli (114 - L) Paftası :

1-	Çeşme	: 41 ada-25 parsel
2-	Şah Sultan Camii	: 45 ada-28 parsel
3-	Çeşme	: 41 ada-11 parsel
4-	Eski Yapı Kalıntısı	: 41 ada- 7 parsel
5-	Hazire	: 48 ada- 7/8/9/10 parseller
6-	Türbe(Halim Paşa)	50 ada- 9 parsel
7-	Türbe(Hüsrev Paşa)	: 50 ada- 17 parsel
8-	Türbe (Adile Sultan)	: 50 ada- 1 parsel
9-	Hüsrev Paşa Tekkesi	: 50 ada- 18 parsel
10-	Hüsrev Paşa Kütüphanesi	: 45 ada- 58 parsel

1/1000 Ölçekli (111 - M) Paftası :

1-	Edirnekapı Şehitliği(ortasında çevre yolu geçti)	: 162 ada- 3 parsel
2-	Mezarlık	: 161 ada- 1 parsel
3-	Mezarlık	: 113 ada- 1 parsel
4-	Mezarlık	: 419 ada-31 parsel
5-	Zühtü Ali Mescidi(Musakkaf Namazgahı)	: 419 ada-31 parsel
6-	Çeşme(Zühtü Ali Mescidi duvarında	: 419 ada-31 parsel
7-	Su Terazisi	: 419 ada-30 parsel
8-	Necati Bey Mezarlığı(Batı kısmı çevre yolu için kaldırıldı)	: 419 ada-30 parsel

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977
Toplantı yeri : İSTANBUL

9-	Mezarlık(Batı kısmı çevre yolu için kaldırıldı)	: 114 ada- 1 parsel
10-	Mezarlık(Batı kısmı Çevre yolu için kaldırıldı)	: 116 ada-33/32 parseller
11-	Sakız Ağacı şehitliği	: 419 ada- 1 parsel
12-	Tek Mezar Yeri	: 419 ada- 7 parsel
13-	Hazire Yeri	: 157 ada-10 parsel
14-	Su hazinesi (toprak altında)	: 157 ada-302 parsel
15-	Küçük Mustafa Paşa Camii,Medresesi-Çeşmesi ve Haziresi.	: 112 ada- 1 parsel

1/1000 Ölçekli (112-M) Paftası :

1-	Otakçılar Camii,Haziresi,Sebili ve çeşmesi	: 112 ada-22 parsel
2-	Kâgir Atik Mektep	: 119 ada- 4 parsel
3-	Hazneli Çeşme	: 119 ada- 3 parsel
4-	Hazire	: 124 adanın kuzeyinde
5-	Davutağa Mezarlığı(Otakçılar Mezarlığı)	: 123 ada- 2 parsel
6-	Tek Mezar	: 120 ada,34 parsel
7-	Hazire ve Atik Çevre duvarı	: 120 ada,35 parsel
8-	Atik Çevre duvarı	: 120 ada,63 parsel
9-	Çeşme	: 122 ada,35 parsel
10-	Hazire	: 122 ada,36 parsel
11-	Ferhat Baba Türbesi	: 122 ada,24 parsel
12-	Aşçı Baba Camii ve Haziresi	: 123 ada, 1 parsel
13-	Eski Mezarlık Yeri	: 127 ada, 2 parsel
14-	Kuyu (İlahiciler sokağında)	: 125 ada'nın kuzeyinde
15-	Şeyh Abdullah Efendi Mezarı	: 153 ada,13 parsel
16-	Kapı Ağası Mescidi	: 132 ada,15 parsel
17-	Haveti Tekkesi yeri ve Hazire kalıntısı	: 132 ada,14 parsel

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977

Toplantı yeri : İSTANBUL

18-	Süleymanağa Çeşmesi(Alaca Çeşme)	: 132 ada, 12 parsel
19-	Çinili Çeşme	: 132 ada, 4 parsel
20-	Kangirli Mustafa Efendi,Tekkesi, Mescidi,Medresesi,Haziresi	: 153 ada, 1 parsel
21-	Şeyh Murat Efendi Haziresi	: 153 ada, 1 parsel
22-	Eski Türbe yeri ve Kuyu	: 152 ada, 1 parsel
23-	Nişanca Mustafa Paşa Camii ve Haziresi	: 149 ada,11 parsel
24-	Eski Mektep ve çeşme	: 149 ada,12 parsel
25-	Eski Mezarlık Yeri	: 154 ada,25 parsel
26-	Selami Bey Tekkesi	: 133 ada, 8 parsel
27-	Çeşme	: 134 ada,20 parsel
28-	Konak Hamamı Kalıntısı	: 133 ada,40 parsel
29-	Naz perver Camii temel kalıntısı ve Minare kaidesi	: 129 ada, 6 parsel
30-	Çeşme Yeri	: 122 ada,48 parsel
31-	Çeşme	: 68 ada,72 parsel
32-	Çınar	: 68 ada,nın güneyinde 72 parseldeki çeşme yakınında yolda
33-	Çeşme	: 68 ada, 85parsel
34-	Su Terazisi	: 68 ada,87 parsel
35-	Baba Haydar Camii ve Haziresi	: 134 ada, 9 parsel
36-	Hacı Beşir Ağa Medresesi ve duvar çeşmesi	: 134 ada, 5 parsel
37-	Sivaslı Türbesi ve Haziresi	: 151 ada,35 parsel
38-	Hazire	: 406 ada, 3 parsel
39-	Eski Bina	: 358 ada, 1 parsel
40-	Çeşme	: 415 ada, 5 parsel
41-	Namazgah	: 407 ada, 3 parsel
42-	Çeşme (Hazneli)	: 407 ada, 5 parsel
43-	Münzevi(Müzevvir Süleyman Subaşı); veya Karcı Süleyman Mescidi	156 ada, 1 parsel
44-	Münzevi Mescidi Haziresi	: 156 ada, 4 parsel

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977
Toplantı yeri : İSTANBUL

45- Çeşme(Münzevi Mescidi köşesinde) : 156 ada, 5 parsel
46- Hazire : 154 ada,74 parsel
47-Hazire Yeri : 157 ada,16 parsel

1/1000 Ölçekli (113 - M) Paftası :

1- Vezir Tekke ve Mescidi ile Su hazinesi(İzzet Paşa Tekke ve Mescidi) : 355 ada,19/20 parseller
2- Çeşme : 181 ada, 4 parsel
3- Çeşme Yeri : 182 ada,21 parsel
4- Çeşme :355 ada,12 parsel
5- Saka dede Kabri : 358 adanın önünde(Çövenci Sokakta)
6- Kuyu : 358 adanın kuzey batısında yolda
7- Mezarlık : 371 ada,113/114 parseller
8- Hazire : 389 ada,50 parsel
9- Çeşme Kalıntısı : 368 ada,23 parsel
10- Çeşme : 368 ada,15 parsel iken 14/1(parseller önüne taşınmış
11-
11- Bıçakçı Ferruh Dede Kabri : 368 ada,7 parsel
12- Çeşme : 198 ada, 17 parsel
13- Şeyh Nasuh Dergâhı Semahanesi,Türbesi,Haziresi : 196 ada, 2 parsel
14- Çeşme : 194 ada,10 parsel
15- Kır Çeşmesi : 193 ada,13 parsel
16- Kuyu ve Havuz : 195 ada, 8 parsel
17- Tekke Yeri ve Haziresi : 186 ada, 3 parsel
18- Güldede Haziresi : 196 ada, 4 parsel
19- Çakmak Haziresi : 185 ada, 1 parsel
20- Düğmeciler Camii,Haziresi ve Çınar Ağacı : 195 ada,23 parsel
21- Düğmeciler Camii Haziresi : 195 ada,24 parsel
22- Hazire : 56 ada, 8 parsel
23- Çeşme : 184 ada, 5 parsel

./...

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977
Toplantı yeri : İSTANBUL

24-	Havuz(Eski bir konaktan kalma)	: 184 ada,17 parsel
25-	Çeşme	: 184 ada,16 parsel
26-	Çeşme	: 56 ada,96 parsel
27-	Cedit Ali Paşa Camii(Kuru Kavak Camii)	: 56 ada,92 parsel
28-	Çeşme	: 351 ada, 4 parsel
29-	Çeşme	: 56 ada,73 parsel
30-	Tonoz	: 56 ada,27 parsel
31-	Çeşme	: 56 ada,49 parsel
32-	Atik Yapı kalıntısı	: 55 ada,22 parsel
33-	İki Anıt Ağaç	: 61 ada önünde yolda(Kuru kavak caddesinde)
34-	Çeşme	: 347 ada,11 parsel
35-	Eyüp Camii Kebir Hamamı	: 54 ada, 3 parsel
36-	Eyüp Camii,(camii Kebir) Halit bin Velit Türbesi,Şadırvanı,Ayaspaşa Türbesi,Hazireler	: 47 ada,13 parsel
37-	Çeşme (Eyüp Camii duvarında)	: 47 ada, 1 parsel
38-	Eyüp Camii Haziresi	: 47 ada, 2 parsel
39-	Eyüp Camii Haziresi	: 48 ada,1/2/3/4/18 parseller
40-	Eyüp Camii Haziresi	: 28 ada,17 parsel
41-	Eyüp Camii Külliyesinden Pertev Paşa Türbesi	: 48 ada,20 parsel
42-	Eyüp Camii Külliyesinden Sıbyan Mektebi	: 48 ada, 2 parsel
43-	Eyüp Camii Külliyesinden Feridun Paşa Türbesi	: 48 ada,19 parsel
44-	Eyüp Camii Külliyesinden Mustafa Paşa Türbesi	: 47 ada,12 parsel
45-	Eyüp Camii Külliyesinden Üryaniza-de Türbesi	: 47 ada,15/6 parseller
46-	Eyüp Camii Külliyesinden Siyavuş Paşa Türbe ve Haziresi	: 47 ada,3/4 parseller

./...

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977
Toplantı yeri : İSTANBUL

47-	Eyüp Camii Külliyesinden Mirmiran Mehmet Paşa Türbesi	: 49 ada, 1 parsel
48-	Şeyhülislam Ebussuut Efendi Mektebi ve Haziresi	: 52 ada, 11/12 parseller
49-	Sokullu Mehmet Paşa Medresesi	: 52 ada, 14 parsel
50-	Sokullu Mehmet Paşa Türbe ve Haziresi	: 52 ada, 13 parsel
51-	Sıbyan Mektebi	: 52 ada, 20 parsel
52-	Kâgir Dükkânlar	: 52 ada, 15/16/17/18/19 parseller
53-	Caferağa Medresesi	: 52 ada, 58 parsel
54-	Caferağa Tekkesi ve Kuyu	: 52 ada, 74 parsel
55-	Caferağa Haziresi ve Kitabeli kapı	: 52 ada, 74 parsel
56-	Hamam Kalıntısı, çeşme ve Kuyu	: 52 ada, 60 parsel
57-	Çeşme Kalıntısı ve duvar	: 52 ada, 63 parsel
58-	Saçlı Abdülkadir Efendi Mescidi Türbe ve Haziresi	: 52 ada, 64/65/66 parseller
59-	Hattat Mehmet Çeşmesi	: 52 ada, 62 parsel
60-	Su Terazisi	: 52 ada, 61 parsel
61-	Özbekler Tekkesi	: 348 ada, 23/24/25 parseller
62-	Kızıl Mescit	: 65 ada, 53 parsel
63-	Kızıl Mescit Türbe ve Haziresi	: 65 ada, 52/54 parseller
64-	Çeşme	: 63 ada, 22 parsel
65-	Afife Hatun Tekkesi ve Haziresi	: 63 ada, 20 parsel
66-	Mezarlık	: 63 ada, 23 parsel
67-	Sofular Camii	: 349 ada, 22 parsel
68-	Su Hazinesi Kalıntısı	: 63 ada, 6 parsel
69 -	Atik Duvar	: 63 ada, 1 parsel
70-	Su Hazinesi	: 336 ada, 21 parsel
71-	Çeşme	: 336 ada, 68 parsel
72-	Kuyu	: 336 ada, 54 parsel
73-	Havuz	: 63 ada, 72 parsel
74-	Su Hazinesi	: 63 ada, 71 parsel
75-	Eski Mezarlık Yeri	: 68 ada, 3 parsel

(D) 1 ak.

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi 9591 - 15.1.1977

Toplantı yeri : İSTANBUL

76-	Çeşme Kalıntısı	: 138 ada, 3 parsel
77-	Çeşme	: 63 ada,71 parsel(Haydar Baba Caddesi cephesinde)
78-	Atik Duvar	: 63 ada,71 parsel(Maslak Yokuşu cephesinde)
79-	Şeyhülîslâm Mustafa Efendi Medresesi,Çeşmesi,su deposu,Haziresi,meşrutası,eski bir yapı	: 137 ada, 1 parsel
80-	Hazire	: 338 ada,40 parsel
81-	Pervane Dede Haziresi	: 146 ada,14 parsel
82-	Surp Eğiye Ermeni Kilisesi	: 146 ada,19 parsel
83-	Kuyu	: 146 ada nın kuzeyinde yolda

1/1000 Ölçekli (114 - M) Paftası :

1-	Çeşme	: 28 ada,22 parsel (1)
2-	Mezarlık	: 28 ada,15 parsel/35 ada,2)par
3-	Çeşme	: 28 ada,46 parsel
3A-	Çeşme Yeri(Halen yok)	: 54 ada, 1 parsel
4-	Hazire	: 28 ada,53 parsel
5-	Balibaba Camii	: 189 ada,30 parsel
6-	Türbe	: 189 ada,15 parsel
7-	Hamam (Halen Fırın)	: 189 ada,8/9 parseller
8-	Su Terazisi	: 220 ada,16 parsel
9-	Çeşme	: 220 ada,16 parsel
10-	Rasim Çavuş Camii,Haziresi ve eski yapı kalıntısı	: 220 ada,13 parsel
11-	Su Hazinesi(Bostan içinde)	: 219 ada,50 parsel
12-	Eski Yapı Kalıntısı	: 219 ada,49 parsel
13-	Çeşme	: 27 ada,30 parsel
14-	Su Hazinesi(ve Su Terazisi?)	: 27 ada,30 parsel
15-	Açık Türbe	: 219 ada,48/49 parseller
16-	Çeşme Yeri(Halen yok)	: 28 ada,112 parsel
17-	Murtaza Camii,Tekkesi,Haziresi,Çeşmesi,2 türbe 2 [illegible]	: 35 ada, 2 parsel

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977
Toplantı yeri : İSTANBUL

18- Mezarlık	: 35 ada, 1 parsel
19- Mezarlık	: 39 ada, 1 parsel
20- Mezarlık	: 41 ada,1/4/7/9/31/29/20/19/18/ 33/36/3 parseller
21- Hazire	:219 ada,30 parsel
22- Şeylice Baba Camii	: 26 ada,18 parsel
23- Çeşme	: 219 ada,11 parsel
24- Hazire	: 219 ada,10 parsel
25- Kaynak Çeşme	: 417 ada, 6 parsel
26- Çeşme	: 217 ada,115 parsel
27- Çıkrıklı Kuyu	: 217 ada,102 parsel önünde yolda F=3/10
28- Çeşme	: 192 ada,61 parsel
29-İslambey Camii ve Haziresi	: 217 ada,45 parsel
30- İslambey Camii Çeşmesi	: 217 ada,44 parsel
31- Hazire	: 417 ada,11 parsel
32- Çeşme	: 192 ada,19 parsel
33- Ermeni Kilisesi	: 192 ada,22 parsel
34- Çeşme ve Su Deposu	: 190 ada,23 parsel
35- Çeşme(Eski bir Tekkeye ait)	: 186 ada,24 parsel
36- Çırçır Çeşmesi	: 193 ada, 6 parsel
37- Mezarlık	: 28 ada,16/17/18 parseller
38- Mihrişah Sultan İmareti,sebili ve çeşmesi ile Tünüslu Hayrettin Paşa Türbesi	: 45 ada,60/61/62/59/55/56/57 parseller.
39- Valide Sultan Türbesi	: 45 ada,61 parsel
40- Çeşme	: 45 ada,63 parsel
41- Hazire	: 46 ada, 1 parsel
42- Hazire	: 45 ada, 1 parsel
43- Çeşme	: 41 ada,32 parsel
44- Çeşme Yeri	: 45 ada,21 parsel

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977
Toplantı yeri : İSTANBUL

1/1000 Ölçekli (115-M) Paftası(kısmen) :

1-	Mezarlık	: 38 ada, 8 parsel
2-	Mezarlık	: 19 ada, 1 parsel
3-	Mezarlık	: 35 ada, 2 parsel
4-	Mezarlık	: 36 ada, 17 parsel
5-	Çeşme ve 2 ağaç	:319 ada, 4 parsel
6-	Hazire	: 34 ada, 5 parsel
7-	Zeynep Hatun Camii	: 33 ada, 1 parsel
8-	Hazire	: 32 ada, 19 parsel
9-	Hazire ve Lahit	: 20 ada, 1 parsel
10-	Tekke Arazisi	: 29 ada, 10 parsel

1/1000 Ölçekli (112-N) Paftası

1-	Namazgâhlı Çeşme	:415 ada, 2 parsel
2-	Çeşme	:415 ada, 5 parsel

1/1000 Ölçekli (113-N) Paftası

1-	Çeşme	:241 ada, 8 parsel
2-	Çeşme	:368 ada, 5 parsel
3-	Tekke	:199 ada, 1 parsel
4-	Mezar	:342 ada, 6 parsel
5-	Mezarlık Yeri	:342 ada, 6 parsel
6-	Eski Duvar	:193 ada, 20 parsel
7-	Ali Baba Mezarı	:193 ada, 1 parsel

1/1000 Ölçekli (114-N) Paftası

1-	Rami Kışlası	:268 ada, 4 parsel
2-	Su Deposu	:232 ada, 11 parsel
3-	Çeşme yeri(halen terkos çeşmesi)	:193 ada, 42 parsel önünde yolda idi.
4-	Çeşme yeri(Halen yok)	:215 ada, 16 parsel önünde yolda idi.

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977
Toplantı yeri : İSTANBUL

5-	Çeşme	: 212 ada, 6 parsel
6-	Kuyu	: 213 ada, 1 parsel önünde yolda
7-	Kuyu	: 231 ada, 9 parsel önünde yolda
8-	Kuyu	: 231 ada, 5 parsel önünde yolda
9-	Çeşme Yeri(Halenyok)(Yerinde Terkoz bağlanmış)	: 229 ada, 9 parselde idi
10-	Çeşme Yeri(Halen yok)	: 272 ada,12 parselde idi
11-	Hacı Ali Paşa Camii,Haziresi,Şadırvanı,Okulu,Namazgâhı,Çeşmesi ve Çam ağacı	: 271 ada,1/2 parseller
12-	Kuyu(Hacı Ali Paşa Camii önünde	: 271 ada, 1 parsel önünde yolda
13-	Kuyu	: 276 ada,12 parsel önünde yolda
14-	Kuyu	: 269 ada, 6 parsel önünde yolda
15-	Çeşme	: 276 ada,17 parsel önünde yolda
16-	Çeşme	: 275 ada, 1 parsel
17-	Kuyu	: 273 ada,2/25 parseller önünde yolda
18-	Çeşme	: 307 ada, 1 parsel
19-	Çeşme	: 216 ada, 6 parsel
20-	Kuyu	: 216 ada,28 parsel önünde yolda
21-	Mezarlık Yeri	: 216 ada,20 parsel
22-	Mezarlık Yeri	: 12 ada, 2 parsel
23-	Su Kemeri	: 12 ada,1/2 parseller ile 327 ada,4 parsel önünde yolda
24-	Tantavi Camii	: 292 ada, 4 parsel
25-	Tantavi Camii Şadırvanı	: 292 ada, 1 parsel
26-	Kuyu	: 299 ada,7/8 parseller önünde yolda
27-	Kuyu	: 300 ada, 6 parsel önünde yolda
28-	Çeşme	: 5 ada, 7 parsel
29-	Mezarlık Yeri ve Tek Mezar	: 332 ada, 5 parsel

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

-17-

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977
Toplantı yeri : İSTANBUL

1/1000 Ölçekli (115 - N) Paftası :

1- Mezarlık : 329 ada, 7 parsel
2- Mezarlık : 302 ada, 4 parsel
3- Çeşme Yeri(Halen yok) : 6 ada,14 parselde idi
4- Çeşme Yeri(Halen yok) : 6 ada,13 parsel önünde yolda idi.

Aşağıda ada ve parselleri belirtilen sivil mimarlık örneklerinin, hakkında ayrı ayrı karar alınıncaya veya Eyüp Koruma ve Geliştirme İmar Planı yapılıp onaylanıncaya kadar, toplumumuzun belli bir kesiminin, belli bir devirdeki sosyal,ekonomik ve Kültürel seviyesinin somut belgeleri olarak,korunması gerekli yapılardan olduklarına,söz konusu sivil mimarlık örneklerinde yapılacak esaslı tamirat ve tadilâtlar hususunda, 1/50 ölçekli,tekniğine uygun, tam rölöve ve tadilât projesi ile içten ve dıştan çekilmiş yeterince fotoğrafın eklenmesi suretiyle,ayrı ayrı Kurulumuz kararının istenmesinin zorunlu olduğuna,bu binalarda, yapının esas bünyesini ve mimarisini bozmamak kaydı ile, yapılacak adi tamirler hususunda ise,onarım öncesi ve sonrası fotoğraflarının bilgi için Kurulumuza iletilmesi şartı ile,Kurulumuzun 12.X.1974 tarih ve 8095 sayılı kararı mucibince Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü İstanbul Rölöve ve Anıtlar Şube Müdürlüğünün yetkili kılındığına,

1/1000 Ölçekli (112 - C) Paftası :

(73 ada,30 parsel) ; (73 ada-39 parsel) ; (73 ada-28 parsel)
(73 ada-27 parsel) ; (73 ada-26 parsel) ; (73 ada-25 parsel)
(73 ada-12 parsel) ; (73ada,13/14parsel); (73 ada-15 parsel)
(73 ada-16 parsel) ; (69 ada-15 parsel) ; (69 ada-14 parsel)
(69 ada- 3 parsel) ; (69 ada- 2 parsel) ; (69 ada-54 parsel)
(69 ada-53 parsel) ; (69 ada-52 parsel) ; (69 ada-51 parsel)

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 276- 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi 9591- 15.1.1977

Toplantı yeri : İSTANBUL

(68 ada,109 parsel);(68 ada, 33 parsel);(68 ada, 56 parsel)
(68 ada, 61 parsel);(68 ada, 63 parsel);(68 ada, 65 parsel)
(68 ada, 66 parsel);(68 ada, 68 parsel);(68 ada, 68 parsel)
(121 ada,47 parsel);(69 ada, 43 parsel);(69 ada,42 parsel)
(69 ada, 29 parsel);(69 ada, 28 parsel);(69 ada, 25 parsel)
(73 ada, 24 parsel);(91 ada, 43 parsel);(91 ada, 42 parsel)
(91 ada, 37 parsel);(91 ada, 34 parsel);(112 ada,23 parsel) 40
(112 ada,24 parsel)

1/1000 Ölçekli (113 - L) Paftası :

(310 ada, 2 parsel);(51 ada, 29 parsel);(51 ada, 30 parsel)
(51 ada, 2 parsel);(51 ada, 3 parsel);(51 ada, 4 parsel)
(51 ada, 5 parsel);(51 ada, 11 parsel);(51 ada, 13 parsel)
(51 ada, 14 parsel);(51 ada, 15 parsel);(51 ada, 17 parsel)
(51 ada, 18 parsel);(51 ada, 19 parsel);(51 ada, 22 parsel)
(51 ada, 23 parsel);(52 ada, 40 parsel);(52 ada, 46 parsel);(
(52 ada, 27 parsel);(52 ada, 48 parsel);(52 ada, 49 parsel)
(52 ada, 59 parsel);(52 ada, 51 parsel);(52 ada, 76 parsel)
(66 ada,1/37parsel);(66 ada, 36 parsel);(65 ada, 9 parsel)
(65 ada, 8 parsel);(65 ada, 7 parsel);(65 ada, 11 parsel)
(65 ada, 3 parsel);(65 ada, 4 parsel);(65 ada, 5 parsel)
(65 ada, 6 parsel);(65 ada, 51 parsel);(65 ada, 46 parsel)
(65 ada, 44 parsel);(65 ada, 43 parsel);(63 ada, 25 parsel);
(63 ada,28/29parsel);(64 ada, 1 parsel);(64 ada,2/1 parsel)
(64 ada, 6 parsel);(63 ada, 37 parsel);(63 ada, 38 parsel)
(63 ada, 80 parsel);(63 ada, 79 parsel);(63 ada, 41 parsel)
(63 ada, 48 parsel);(63 ada, 50 parsel);(63 ada, 61 parsel)
(63 ada, 63 parsel);(63 ada, 64 parsel);(68 ada, 8 parsel)
(68 ada,12/13parsel);(65 ada, 37 parsel);(65 ada, 22 parsel)
(65 ada, 30 parsel);(65 ada, 24 parsel);(52 ada,37/36/35/34/33/32/31,
13/18/17/16/15 parseller.

ak. (81) ak. ./...

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

-19-

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977

Toplantı yeri : İSTANBUL

1/1000 Ölçekli (111 - M) Paftası :

(112 ada, 59 parsel)

1/1000 Ölçekli (112 - M) Paftası :

(157 ada, 3 parsel);(157 ada, 5 parsel);(156 ada, 2 parsel)
(156 ada, 3 parsel);(118 ada,1 parsel);(118 ada, 3 parsel)
(119 ada,17 parsel);(119 ada,18 parsel);(122 ada,31 parsel)
(122 ada,29 parsel);(122 ada,38 parsel);(122 ada,23 parsel)
(122 ada,39 parsel);(128 ada, 9 parsel);(128 ada,11 parsel)
(128 ada,15 parsel);(128 ada,17 parsel);(128 ada,18 parsel)
(122 ada,47 parsel);(122 ada,54 parsel);(68 ada,70 parsel)
(68 ada, 75 parsel);(68 ada,78 parsel);(68 ada, 79 parsel)
(68 ada, 82 parsel);(68 ada,91 parsel);(138 ada, 7 parsel)
(137 ada, 2 parsel);(137 ada, 9 parsel);(134 ada,40 parsel)
(134 ada, 1 parsel);(134 ada, 2 parsel);(134 ada, 7 parsel)
(134 ada,56 parsel);(134 ada,10 parsel);(135 ada, 8 parsel)
(135 ada, 7 parsel);(135 ada, 6 parsel);(135 ada, 2 parsel)
(135 ada, 1 parsel);(134 ada,14 parsel);(134 ada,50 parsel)
(135 ada,14 parsel);(134 ada,22 parsel);(134 ada,23 parsel)
(150 ada, 4 parsel);(149 ada,14 parsel);(149 ada, 6 parsel)
(153 ada,42 parsel);(133 ada,31 parsel);(133 ada,32 parsel)
(133 ada,6/7 parse);(133 ada,10 parsel);(133 ada,39/40 parsel)
(133 ada,12 parsel);(133 ada,15 parsel);(133 ada,21 parsel)
(133 ada,22 parsel);(133 ada,23 parsel);(133 ada,24 parsel)
(130 ada,34 parsel);(130 ada,27 parsel);(130 ada,26 parsel)
(130 ada,25 parsel);(130 ada,43 parsel);(130 ada,53 parsel)
(130 ada, 5 parsel);(130 ada, 6 parsel);(129 ada,25 parsel)
(129 ada,27 parsel);(129 ada, 1 parsel)

1/1000 Ölçekli (113 - M) Paftası :

(354 ada,24 parsel);(146 ada,21 parsel);(146 ada,20 parsel)
(151 ada,20 parsel);(151 ada,21 parsel);(151 ada,19 parsel)
(136 ada, 4 parsel);(151 ada, 9 parsel);(151 ada, 8 parsel)

./...

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977

Toplantı yeri : İSTANBUL

(151 ada, 7 parsel);(68 ada,93 parsel);(68 ada,114 parsel)
(63 ada,72 parsel);(336 ada,21 parsel);(336 ada,17 parsel)
(336 ada,16 parsel);(336 ada,69 parsel);(336 ada,70 parsel)
(336 ada,71 parsel);(352 ada, 5 parsel);(352 ada, 6 parsel)
(352 ada, 7 parsel);(352 ada, 8 parsel);(349 ada,25 parsel)
(349 ada,24 parsel);(349 ada,23 parsel);(336 ada,10 parsel)
(63 ada, 7 parsel);(349 ada,20 parsel);(349 ada,15 parsel)
(349 ada,14 parsel);(349 ada,11 parsel);(349 ada,22 parsel)
(52 ada,60 parsel);(347 ada, 8 parsel);(61 ada,21 parsel)
(61 ada, 6 parsel);(55 ada,eski 22 yeni 34 parsel)
(56 ada,41 parsel);(56 ada,50 parsel);(56 ada,51 parsel)
(56 ada,52 parsel);(56 ada, 53 parsel);(56 ada,56 parsel)
(56 ada,62 parsel);(56 ada , 63 parsel);(56 ada,54 parsel)
(56 ada,71 parsel);(56 ada,70 parsel);(61 ada, 2 parsel)
(61 ada, 1 parsel);(347 ada, 2 parsel);(59 ada, 1 parsel)
(59 ada,7/8parsel);(56 ada,77 parsel);(56 ada,79 parsel)
(57 ada, 9 parsel);(57 ada, 8 parsel);(57 ada, 7 parsel)
(57 ada, 6 parsel);(56 ada,85 parsel);(56 ada,88 parsel)
(56 ada,90 parsel);(56 ada,91 parsel);(351 ada, 2 parsel)
(351 ada, 1 parsel);(355 ada,28 parsel);(355 ada,32 parsel)
(181 ada,13 parsel);(154 ada,6/7 pars.);(182 ada,16 parsel)
(182 ada,15 parsel);(182 ada,30 parsel);(182 ada,11 parsel)
(182 ada, 3 parsel);(182 ada, 4 parsel);(184 ada,15 parsel)
(184 ada,14 parsel);(355 ada,26 parsel);(184 ada,13 parsel)
(184 ada,12 parsel);(184 ada,10 parsel);(184 ada,10 parsel)
(184 ada, 8 parsel);(184 ada, 9 parsel);(184 ada, 6 parsel)
(56 ada,100 par.);(56 ada,102 parsel);(368 ada,31 parsel)
(368 ada,25 parsel);(186 ada, 7 parsel);(56 ada, 7 parsel)
(56 ada, 6 parsel);(56 ada, 4 parsel);(56 ada, 3 parsel)
(56 ada, 1 parsel);(196 ada, 6 parsel);(196 ada, 7 parsel)
(56 ada, 1 parsel);(196 ada, 6 parsel);(196 ada, 7 parsel)

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi 9591 - 15.1.1977

Toplantı yeri : İSTANBUL

(196 ada, 8 parsel);(198 ada,10 parsel);(199 ada,12 parsel)
(191 ada,16 parsel);(

1/1000 Ölçekli (114 - M) Paftası :

(28 ada,19 parsel);(28 ada,21 parsel);(28 ada,23 parsel)
(56 ada,39 parsel);(187 ada, 3 parsel);(28 ada,54 parsel)
(28 ada,59 parsel);(28 ada,58 parsel);(189 ada,29 parsel)
(189 ada,19 parsel);(28 ada,79 parsel);(28 ada,80 parsel)
(220 ada,12 pars.);(220 ada, 4 parsel);(27 ada,32 parsel)
(27 ada,31 parsel);(27 ada,29 parsel);(28 ada,92 parsel)
(28 ada,106 parsel);(28 ada,110 parsel);(28 ada, 4 parsel)
(35 ada, 4 parsel);(25 ada,20 parsel);(26 ada, 22 parsel)
(219 ada,108 pars.);(219 ada,12 parsel);(219 ada, 10 parsel)
(219 ada,15 parsel);(219 ada,29 parsel);(219 ada,30 parsel)
(219 ada,32 parsel);(219 ada,35 parsel);(219 ada,19 parsel)
(219 ada,102 pars.);(219 ada,96 parsel);(222 ada,24 parsel)
(222 ada, 6 parsel);(224 ada, 3 parsel);(224 ada,19 parsel)
(223 ada,16 parsel);(217 ada,97 parsel);(217 ada,98 parsel)
(217 ada,99 parsel);(217 ada,99 parsel);(217 ada,70 parsel)
(217 ada,67 parsel);(217 ada,66 parsel);(217 ada,65 parsel)
(217 ada,65 parsel);(217 ada,65 parsel);(217 ada,64 parsel)
(217 ada,63 parsel);(217 ada,62 parsel);(217 ada,51 parsel)
(217 ada,50 parsel);(217 ada,49 parsel);(217 ada,48 parsel)
(217 ada,47 parsel);(217 ada,43 parsel);(217 ada,42 parsel)
(217 ada,41 parsel);(217 ada,40 parsel);(192 ada,18 parsel)
(191 ada,18 parsel);(191 ada,15 parsel);(190 ada, 1 parsel)
(190 ada, 2 parsel);(190 ada,45 parsel);(190 ada,44 parsel)
(190 ada,13 parsel);(190 ada,45 parsel);(190 ada,33 parsel)

1/1000 Ölçekli (115 - M) Paftası : (Kısmen)

(29 ada,13 parsel);(29 ada, 1 parsel)

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

-22-

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 276 - 14.1.1977
Karar No. ve Tarihi : 9591 - 15.1.1977

Toplantı yeri : İSTANBUL

1/1000 Ölçekli (112 - N) Paftası :

(415 ada, 1 parsel) ; (415 ada, 1 parsel)

1/1000 Ölçekli (114 - N) Paftası :

(213 ada, 4 parsel);(215 ada,16 parsel);(215 ada,22 parsel)
(215 ada,21 parsel);(229 ada,10 parsel);(274 ada,29 parsel)
(274 ada,11 parsel)

5805 sayılı Kurulumuz kuruluş kanunu 1710 sayılı Eski Eserler Kanununun 1, 5, 8, ve 9. maddeleri ile 6785 sayılı İmar Kanununun 25. maddesi mucibince karar verildi.

ORHAN AİSAÇ
BAŞKAN

H.KEMALİ SÖYLEMEZOĞLU
BAŞKANVEKİLİ

Üye Akozan (Feridun)	Üye Aktepe (Münir) Bulunmadı	Üye Akurgal (Ekrem)	Üye Alkım (Bahadır)	Üye Alsaç (Orhan)
Üye Biler (Remin)	Üye Eldem (Sedat H.)	Üye Eyice (Semavi)	Üye Kırzıoğlu (Fahrettin	Üye Kuban (Doğan)
Üye Kuran (Aptullah)	Üye Ögel (Semra)	Üye Söylemezoğlu (H. Kemali)	Üye Tandoğan (Rıfat)	Üye Tayla (Hüsrev)
Üye Yenen (Mithat)	Üye Kültür Müsteşarı Bilgiç (Emin)	Üye Vakıflar Genel Müdürü Çataklı (Osman)	Üye Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü Gürçay (Hikmet)	Üye Turizm Genel Müdürü Kozer (Aydın)
Üye Planlama ve İmar Genel Müdürü İceyalçın (Kayhan) ulunmadı				

BÖLÜMÜ

Ek A.1 (devamı) 15.01.1977 tarih, 9591 sayılı G.E.E.A.Y.K. Kararı.

EYÜP KORUMA PLANI PLAN NOTLARI (1980 TARİHLİ REVİZE)

1) YAYA YOLLARI TAŞ KAPLAMA YAPILACAK, ASFALT KULLANILMAYACAKTIR.

2) KORUNMASI GEREKLİ YAPILARIN MEVCUT BAHÇE DUVARLARI AYNEN KORUNACAK, GEREKİRSE AYNI TEKNİK VE MALZEME İLE ONARILACAKTIR.

3) BODRUM DAHİL BİRDEN FAZLA KAT KAZANILMAZ.

4) MEYİLDEN ÇEKME VE ÇATI KATI YAPILAMAZ.

5) TERAS ÇATI YAPILAMAZ. ÇATI MEYİLİ EN ÇOK %33 OLMAK KAYDI İLE ÇEŞİTLİ ÇATI ŞEKİLLERİ YAPILABİLİR. ÇATILAR KİREMİTLE ÖRTÜLECEKTİR. SAÇAK GENİŞLİĞİ EN AZ 60 CM. EN ÇOK 100 CM. OLACAKTIR.

6) YENİ YAPILARDAN DOLAYI YEŞİL ÖRTÜNÜN AZALMAMASI İÇİN PARSELLERİN BİNA SAHASI DIŞINDA KALAN ALANIN HER 30 M2'Sİ İÇİN EN AZ BİR AĞAÇ HESABI İLE (30 M2' NİN KATLARINDAN ARTA KALAN RAKAM DİKKATE ALINMAZ. (ÖRNEK: 85 M2 İÇİN 2 AĞAÇ) YAPI KULLANMA İZNİ ALINMADAN ÖNCE AĞAÇ DİKİLECEK VEYA BULUNACAKTIR.

7) ADA ORTASINDA KALAN MAHREÇLİ VEYA MAHREÇSİZ PARSELLERDE; İRTİFAKLI GEÇİŞLE TEŞEKKÜL ETMİŞ OLAN MEVCUT PARSELLERDE AYRIK NİZAM %25 T.A.K.S. İÇİNDE MAX. H=6.50M.(2 KAT) (AYRICA ÇEKME VE ÇATI KATI YAPILAMAZ.) TOPLAM 250 M2 İNŞAAT SAHASINI GEÇMEMEK ŞARTIYLA İNŞAAT YAPILABİLİR. MEVCUT MAHREÇSİZ PARSELLERDE İNŞAAT YAPILAMAZ. ANCAK İRTİFAKLI GEÇİŞ TEMİN EDİLDİĞİ TAKDİRDE YUKARIDAKİ ŞARTLARDA İNŞAATA MÜSAADE EDİLEBİLİR. ANCAK ASGARİ YAN VE ARKA BAHÇELERDE DAİMİ İRTİFAK AKTİ SURETİYLE İMAR YOLUNA MAHRECİ OLMAYAN BAŞKA BİR PARSELE GEÇİŞ TEMİN EDİLEMEZ.

8) İKİ TARAFINDA 15.1 1977 GÜN VE 9591 SAYILI G.E.E.VE A.Y.KURULU KARARIYLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ BULUNAN PARSELLERDE SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİNE BİTİŞİK BLOK VERİLMİŞ PARSELLERİN PROJELERİ G.E.E.VE A.Y.KURULU'NUN ONAYINDAN GEÇİRİLECEKTİR.

9) BİTİŞİK NİZAM YENİ BLOKLARDA, BİTİŞİĞİNDE SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ OLMASI HALİNDE ONUN SAÇAK KOTUNU GEÇMEMEK VE KAT ADEDİ SABİT KALMAK ÜZERE PLANDA BELİRTİLEN İRTİFALARI AŞMAMAK ŞARTI İLE KAT İRTİFALARI ARTIRILABİLİR.

10) MEVCUT SANAYİ TESİSLERİ TEVSİ EDİLEMEZ. ANCAK BU PLANDA BELİRLENEN ŞARTLARDA UYGULAMA YAPILABİLECEKTİR. İSKANA DÖNÜŞTÜĞÜ TAKDİRDE PLANDA BELİRTİLEN ŞARTLARDA İNŞAAT YAPILABİLECEKTİR.

11) PLANDA A İLE İŞARETLENMİŞ PARSELLERDE;

- MAX. BİNA CEPHESİ 20.00 M.

- MAX. BİNA DERİNLİĞİ 15.00 M.

- ÖN BAHÇE MESAFESİ EN AZ 5.00 M.

- ARKA BAHÇE MESAFESİ EN AZ 3.00 M.

- KOMŞU MESAFESİ EN AZ 4.00 M.

Ek A.2 Eyüp Koruma Planı Plan Notları (1980 tarihinde Revize Edilmiş Hali).

- İFRAZ ŞARTI 18.00 M. CEPHE, 500 M2 ALAN

- BİNA EMSALİ MAX. %25, H= 9.50 M. OLACAKTIR.

- ANCAK EYÜP YENİ YOLDAN CEPHE ALAN PARSELLERDE İRTİFA H=12.50 M. OLACAKTIR.

- ÇIKMAZ YOLDAN CEPHE ALAN VE BALTA İFRAZ OLAN VE YOLA CEPHESİ 6 M. (DAHİL) DEN AZ OLUP ADA ORTASINDA GENİŞLEYEN PARSELLERDE İSE H=6.50 M. OLACAKTIR.

A) MEVZİ İMAR PLANI YAPILMASI İSTENMESİ HALİNDE; G.E.E. VE A.Y.K. GÖRÜŞ VE KARARI ALINMAK VE BU KARARA UYGUN MEVZİ İMAR PLANI YAPILIP İMAR VE İSKAN BAKANLIĞINCA ONAYLANMADAN İNŞAAT UYGULAMASI YAPILAMAZ. HAZIRLANACAK BU PLANLARDA K.A.K.S.= 0,75'İ GEÇEMEZ.

B) MEVZİ İMAR PLANI YAPILMAMASI HALİNDE BU MADDEDE BELİRTİLEN ŞARTLARDA UYGULAMA YAPILACAKTIR.

12)TASDİKLİ MEVZİ İMAR PLANLARI KENDİ ŞARTLARIYLA AYNEN GEÇERLİDİR. (PLAN HUDUTLARI DAHİLİNDE KALAN VE TASDİK TARİHLERİ BELİRTİLEN)

13) KARAYOLLARI KAMULAŞTIRMA HUDUTLARI YAKLAŞIK OLARAK İŞLENMİŞ OLUP KARAYOLLARININ TASDİKLİ PLANI ESASTIR.

14) 15.1.1977 GÜN VE 9591 SAYILI G.E.E. VE A.Y. KURULU KARARIYLA TESCİLLİ YAPILARIN İMAR İSTİKAMETLERİNE UYMAMASI HALİNDE YAPILARIN RÖLEVESİYLE A.Y. KURULU'NCA ALINACAK KARARA GÖRE UYGULAMA YAPILACAKTIR.

15) DAHA SONRA PLANLANACAK OLAN EYÜP MEYDANI VE CİVARINDAKİ ALANDA:

- EN AZ 1/200 ÖLÇEKTE KORUMA PLANI YAPILIP G.E.E. VE A.Y. KURULU KARARI ALINARAK İMAR KANUNUNUN 29. MADDESİ UYARINCA TASDİK ETTİRİLECEKTİR.

- BU KORUMA PLANI YAPILIP ONAYLANINCAYA KADAR, TESPİT VE TESCİLLİ MEVCUT HER TÜRLÜ ESKİ ESER YAPININ ONARIMI İÇİN G.E.E. VE A.Y.K' DAN GÖRÜŞ ALINACAKTIR. BU ONARIMLARIN DIŞINDA HİÇBİR İNŞAİ FAALİYETE İZİN VERİLMEYECEKTİR.

16) BLOK GÖSTERİLMİŞ PARSELLERDE BU BLOKLAR ÜZERİNDEN ÖLÇÜ ALINARAK UYGULAMA YAPILACAKTIR.

17) İFRAZ ŞARTI 18.00 M. CEPHE VE 500 M2 ALANDIR.

18) ÜZERİNDE MEVCUT YAPI BULUNANA PARSELLERDE YAPILACAK İFRAZLARDA İFRAZ SONUCU OLUŞAN PARSELLERDE ÜZERİNDE MEVCUT YAPI BULUNAN PARSEL BU YAPININ T.A.K.S. %25' İNİ SAĞLAYACAK BÜYÜKLÜKTE OLACAK VE HER HALÜKARDA 500 M2' NİN ALTINA DÜŞMEYECEKTİR.

GENEL HÜKÜMLER 3. MADDEYE EK UYGULAMA HÜKMÜ MEYİLDEN DOLAYI BİRDEN FAZLA BODRUM KATI ÇIKAN PARSELLERİN TALEBİ ZEMİN KOT VE KESİTLERİ İMAR DURUMU TALEBİYLE BİRLİKTE BELEDİYE'YE İLGİLİSİNCE VERİLMEK ŞARTI İLE BİRDEN FAZLA BODRUM KATI YAPILABİLİR. ANCAK BU BODRUMLARDAN BİRDEN FAZLASI İSKAN KATI OLARAK KULLANILAMAZ. BODRUMLARLA İLGİLİ BU MADDE HAKKINDA TAŞINMAZ KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI BÖLGE KURULU'NDAN GÖRÜŞ ALINDIKTAN SONRA UYGULAMA YAPILACAKTIR."

Ek A.2 (Devamı) Eyüp Koruma Planı Plan Notları (1980 tarihinde Revize Edilmiş Hali).

EK B

30/4/2010 TARİHLİ VE 2010/405 SAYILI
KARARNAMENİN EKİ

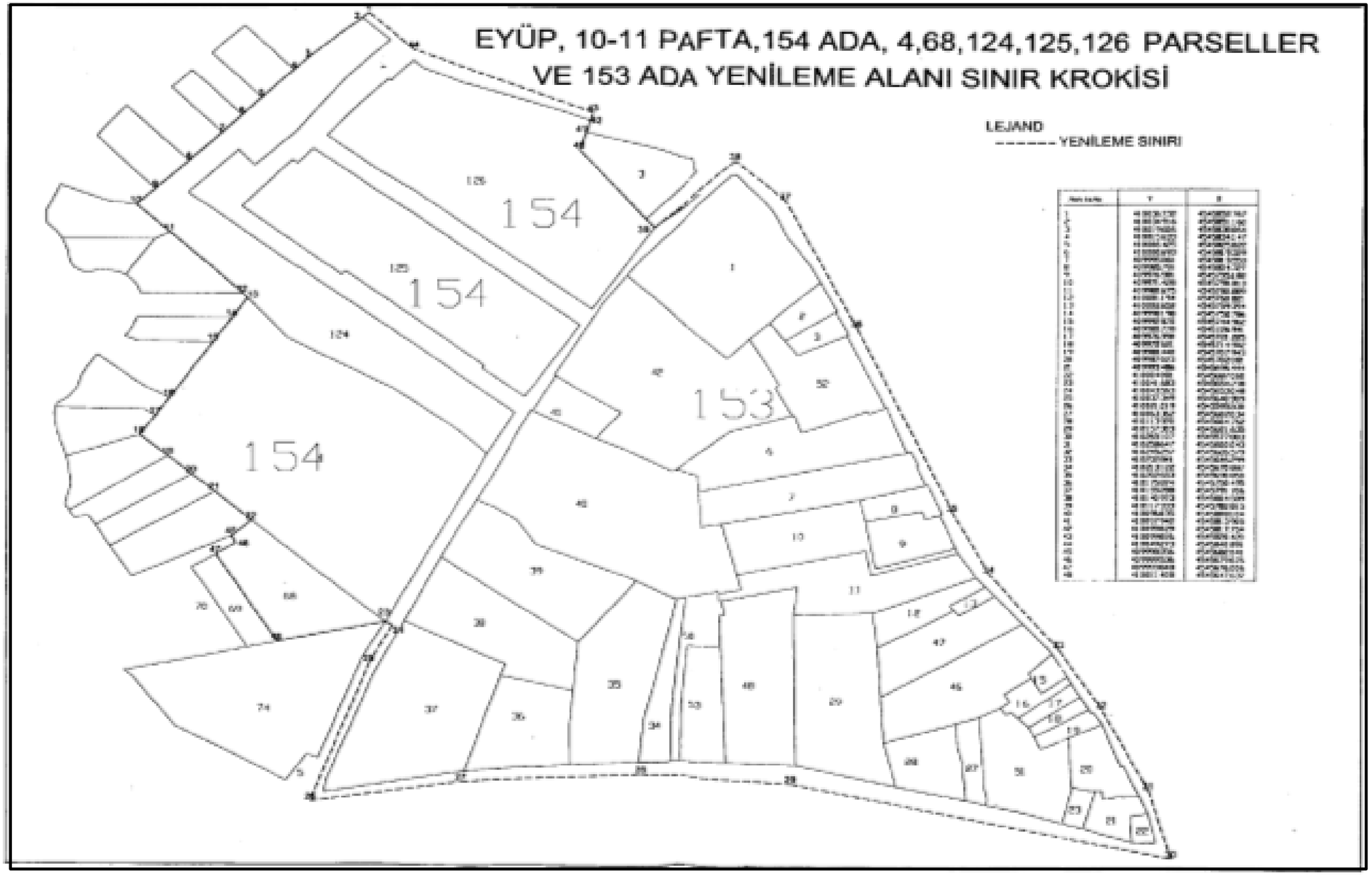
LİSTE

SIRA NO	MAHALLE ADI (Kadastral)	MAHALLE ADI (İdari)	PAFTA NO	ADA NO	PARSEL NO
1.	Nişanca	Nişanca	10	153	1
2.	Nişanca	Nişanca	10	153	2
3.	Nişanca	Nişanca	10	153	3
4.	Nişanca	Nişanca	10	153	6
5.	Nişanca	Nişanca	10	153	7
6.	Nişanca	Nişanca	10	153	8
7.	Nişanca	Nişanca	10	153	9
8.	Nişanca	Nişanca	10	153	10
9.	Nişanca	Nişanca	10	153	11
10.	Nişanca	Nişanca	10	153	12
11.	Nişanca	Nişanca	10	153	13
12.	Nişanca	Nişanca	10	153	15
13.	Nişanca	Nişanca	10	153	16
14.	Nişanca	Nişanca	10	153	17
15.	Nişanca	Nişanca	10	153	18
16.	Nişanca	Nişanca	10	153	19
17.	Nişanca	Nişanca	10	153	20
18.	Nişanca	Nişanca	10	153	21
19.	Nişanca	Nişanca	10	153	22
20.	Nişanca	Nişanca	10	153	23
21.	Nişanca	Nişanca	10	153	27
22.	Nişanca	Nişanca	10	153	28
23.	Nişanca	Nişanca	10	153	29
24.	Nişanca	Nişanca	10	153	34
25.	Nişanca	Nişanca	10	153	35
26.	Nişanca	Nişanca	10	153	36
27.	Nişanca	Nişanca	10	153	37
28.	Nişanca	Nişanca	10	153	38
29.	Nişanca	Nişanca	10	153	39
30.	Nişanca	Nişanca	10	153	40
31.	Nişanca	Nişanca	10	153	41
32.	Nişanca	Nişanca	10	153	42
33.	Nişanca	Nişanca	10	153	46
34.	Nişanca	Nişanca	10	153	47
35.	Nişanca	Nişanca	10	153	48
36.	Nişanca	Nişanca	10	153	50
37.	Nişanca	Nişanca	10	153	51
38.	Nişanca	Nişanca	10	153	52
39.	Nişanca	Nişanca	10	153	53
40.	Nişanca	Nişanca	11	154	4
41.	Nişanca	Nişanca	11	154	68
42.	Nişanca	Nişanca	11	154	124

Ek B.1 30.04.2010 tarih, 2010/405 sayılı Kararname Eki.

43.	Nişanca	Nişanca	11	154	125
44.	Nişanca	Nişanca	11	154	126
45.	Düğmeciler	Nişanca	30	354	102
46.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	1
47.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	2
48.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	3
49.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	4
50.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	5
51.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	6
52.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	7
53.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	9
54.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	10
55.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	14
56.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	15
57.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	16
58.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	17
59.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	18
60.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	30
61.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	33
62.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	34
63.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	44
64.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	45
65.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	46
66.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	47
67.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	48
68.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	49
69.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	50
70.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	51 (Terkinli)
71.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	52
72.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	58
73.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	61
74.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	62
75.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	63
76.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	69
77.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	72
78.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	75
79.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	76
80.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	79
81.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	80
82.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	81
83.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	82
84.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	83
85.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	85
86.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	87
87.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	88
88.	Cezrikasım	Nişanca	21	497	89 (Eski 74 ve 57 parsellerin tevhidiyle)

Ek B.1 (Devamı) 30.04.2010 tarih, 2010/405 sayılı Kararname Eki.

Ek B.1 (Devamı) 30.04.2010 tarih, 2010/405 sayılı Kararname Eki.

EYÜP, 30 PAFTA, 354 ADA, 102 PARSEL YENİLEME ALANI SINIR KROKİSİ

LEJAND

------- YENİLEME SINIRI

ÖLÇEK:1/1000

Nokta No	Y	X
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		

Ek B.1 (Devamı) 30.04.2010 tarih, 2010/405 sayılı Kararname Eki.

EYÜP, 21 PAFTA 497 ADA
YENİLEME ALANI SINIR KROKİSİ

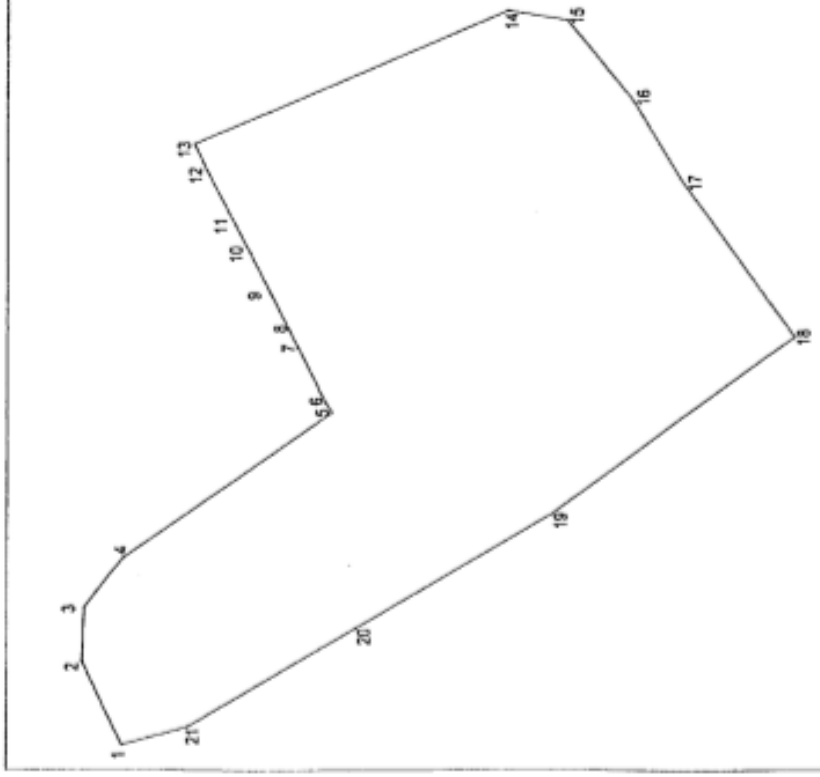

Ek B.1 (Devamı) 30.04.2010 tarih, 2010/405 sayılı Kararname Eki.

27/4/2012 TARİHLİ VE 2012/3171 SAYILI
KARARNAMENİN EKİ

KROKİ

Nokta No	Y	X
1	410401.871	4546926.307
2	410617.275	4546911.411
3	410627.447	4546911.120
4	410638.746	4546926.017
5	410663.342	4546872.613
6	410665.159	4546873.622
7	410675.294	4546877.937
8	410678.895	4546879.387
9	410685.274	4546892.239
10	410692.830	4546895.404
11	410698.153	4546897.779
12	410707.549	4546991.838
13	410713.343	4546994.105
14	410757.814	4546946.471
15	410736.697	4546936.316
16	410721.567	4546926.131
17	410706.742	4546917.914
18	410677.349	4546900.673
19	410644.696	4546838.367
20	410623.453	4546866.066
21	410605.196	4546895.078

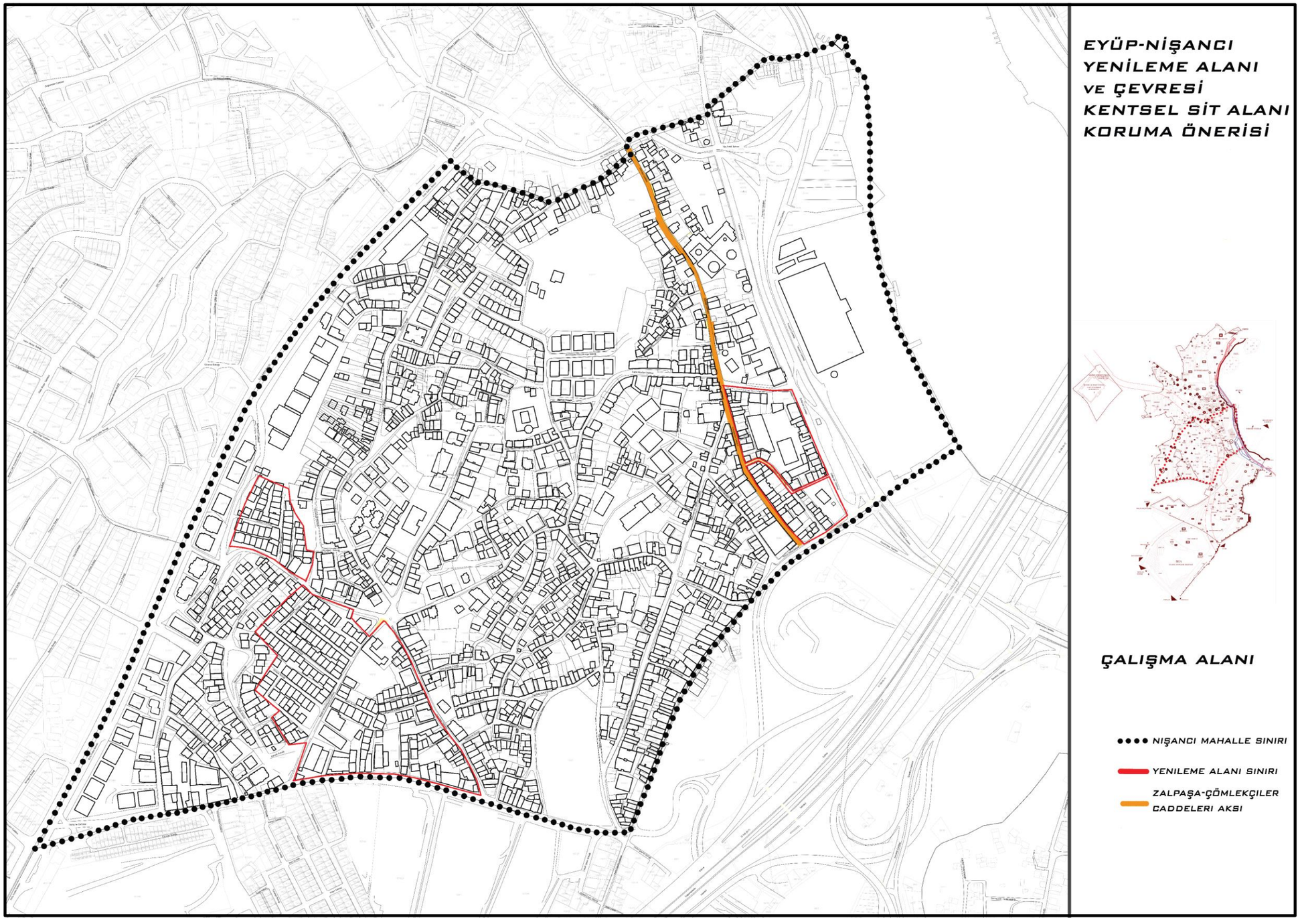
27/4/2012 TARİHLİ VE 2012/3171 SAYILI
KARARNAMENİN EKİ

LİSTE

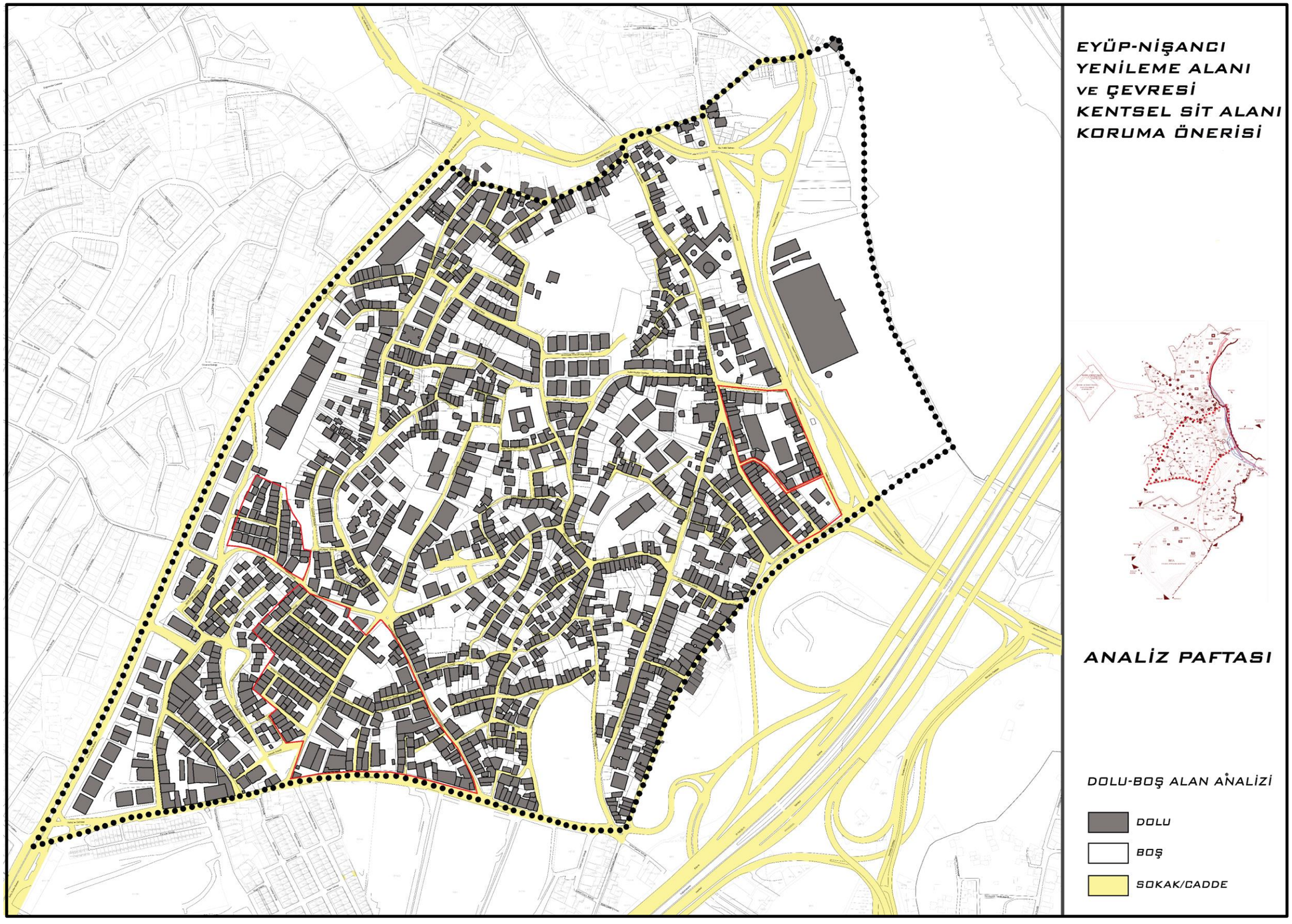
SIRA NO	ADA NO	PARSEL NO
1	74	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 15, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 28, 29
2	497	24, 27, 28, 29, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 78, 86

Ek B.2 27.04.2012 tarih, 2012/3171 sayılı Kararname Eki.

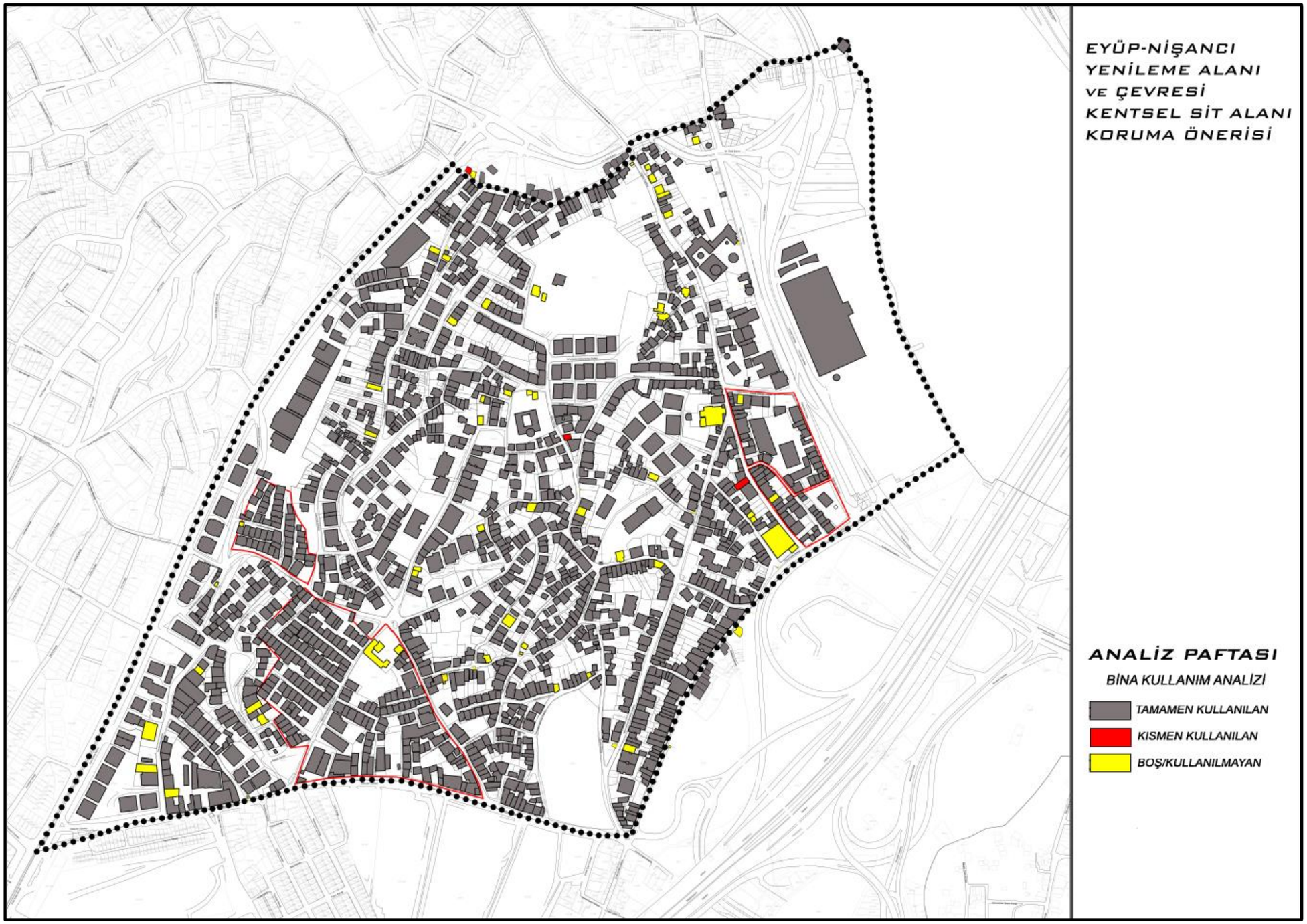
EK C

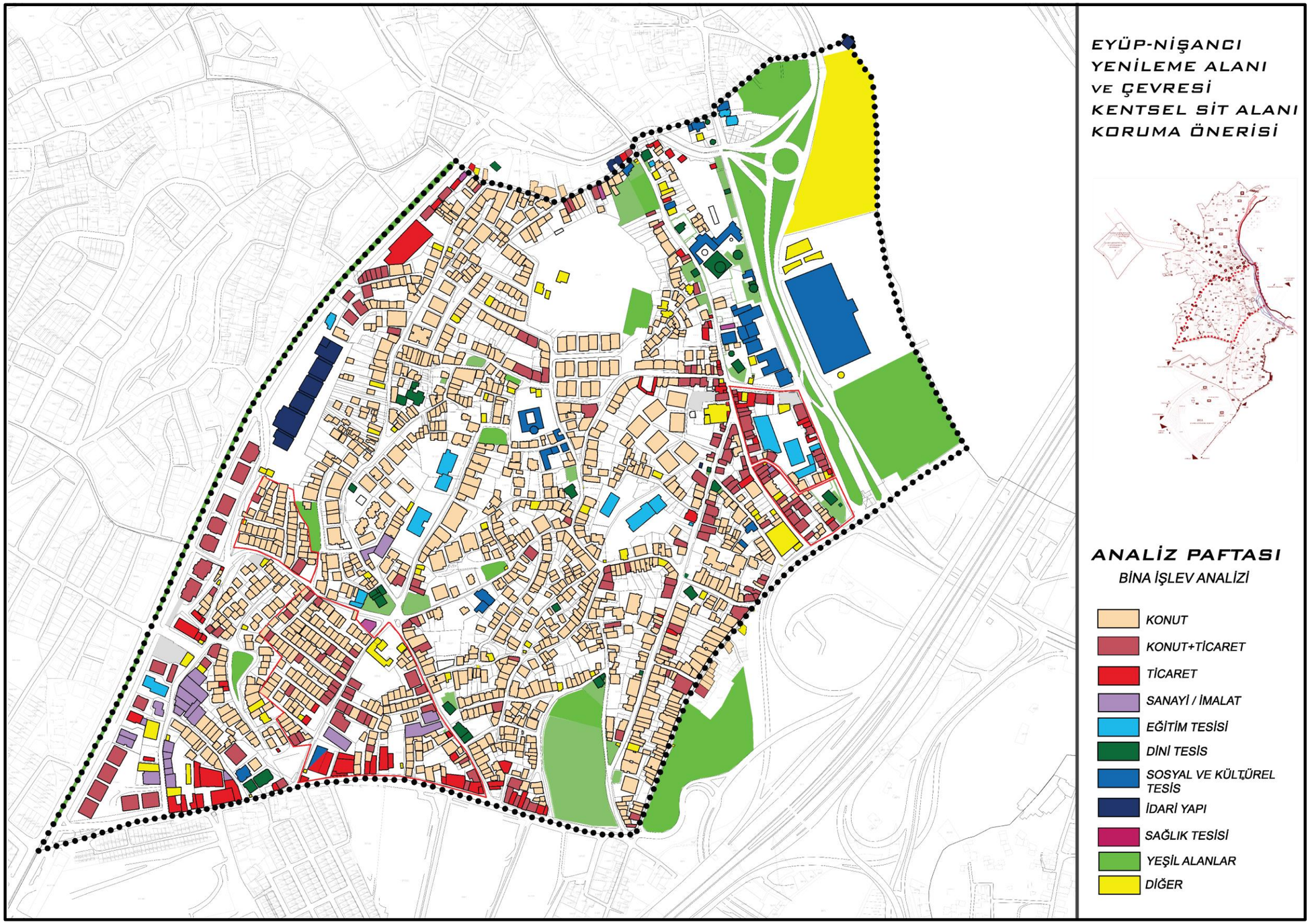
Ek C.1 Çalışma Alanı Sınırları (Keskin, T. 2018).

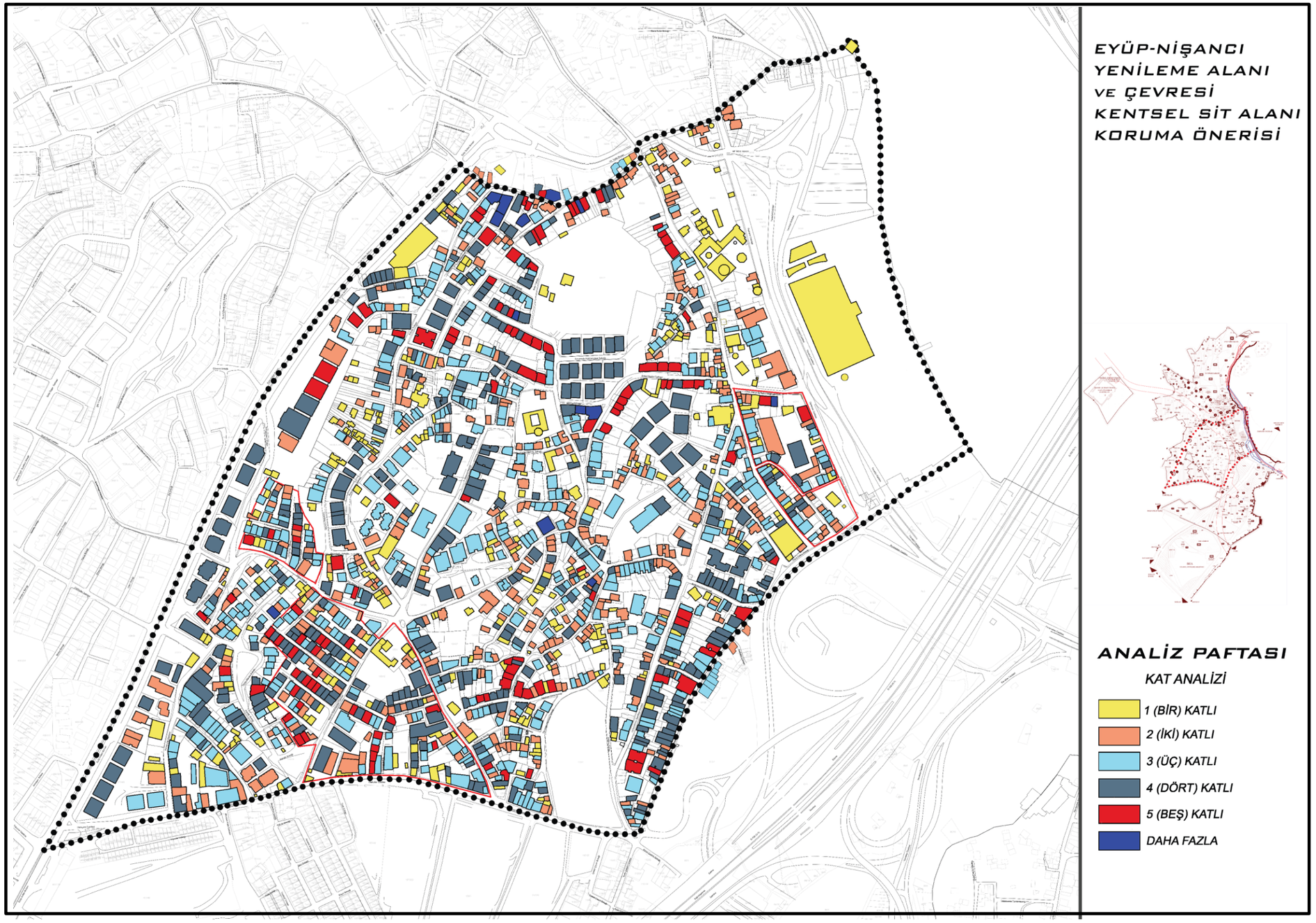
Ek C.2 Dolu Boş Analizi (Keskin, T. 2018).

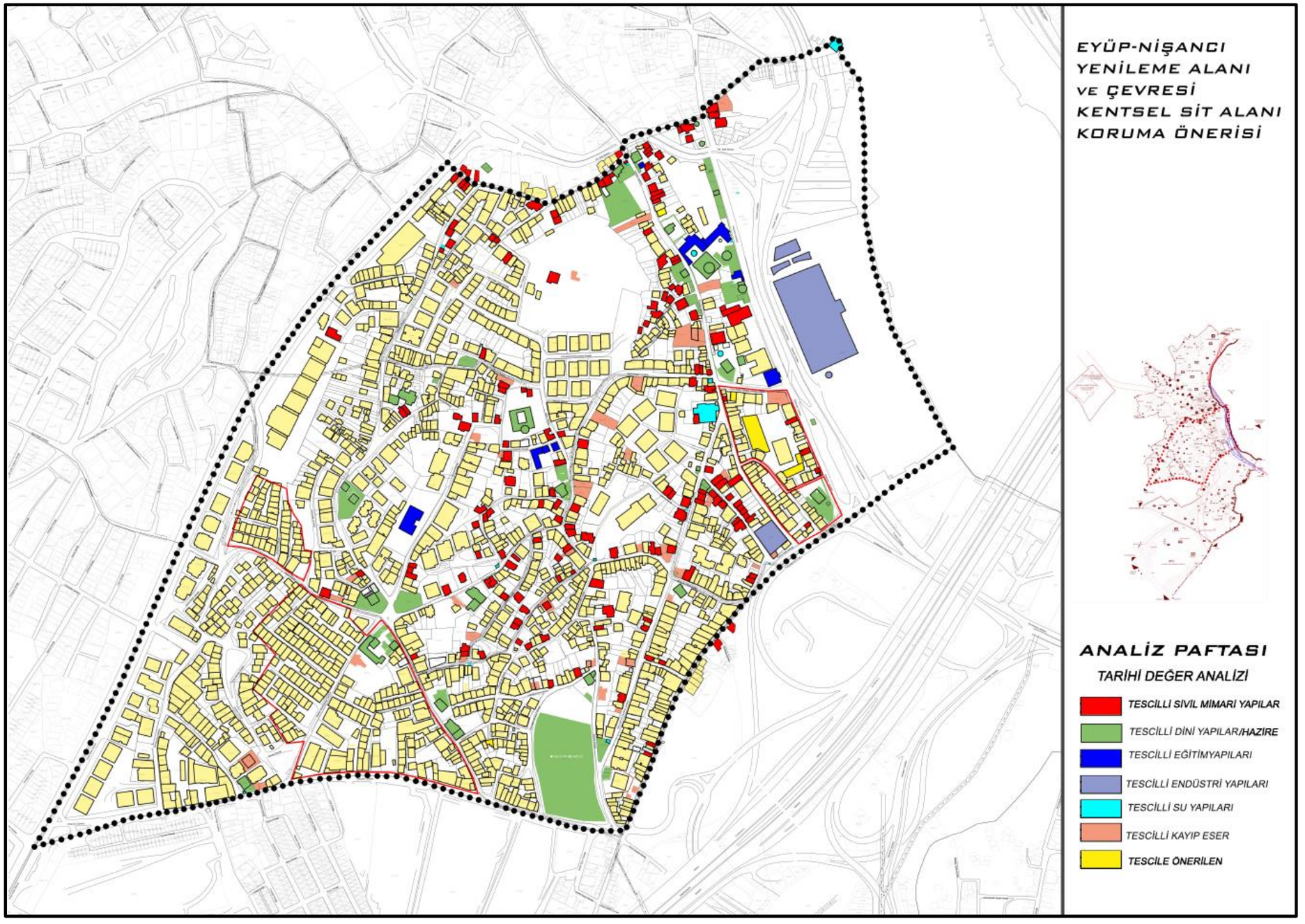
Ek C.3 Bina Kullanım Analizi (Keskin, T. 2018).

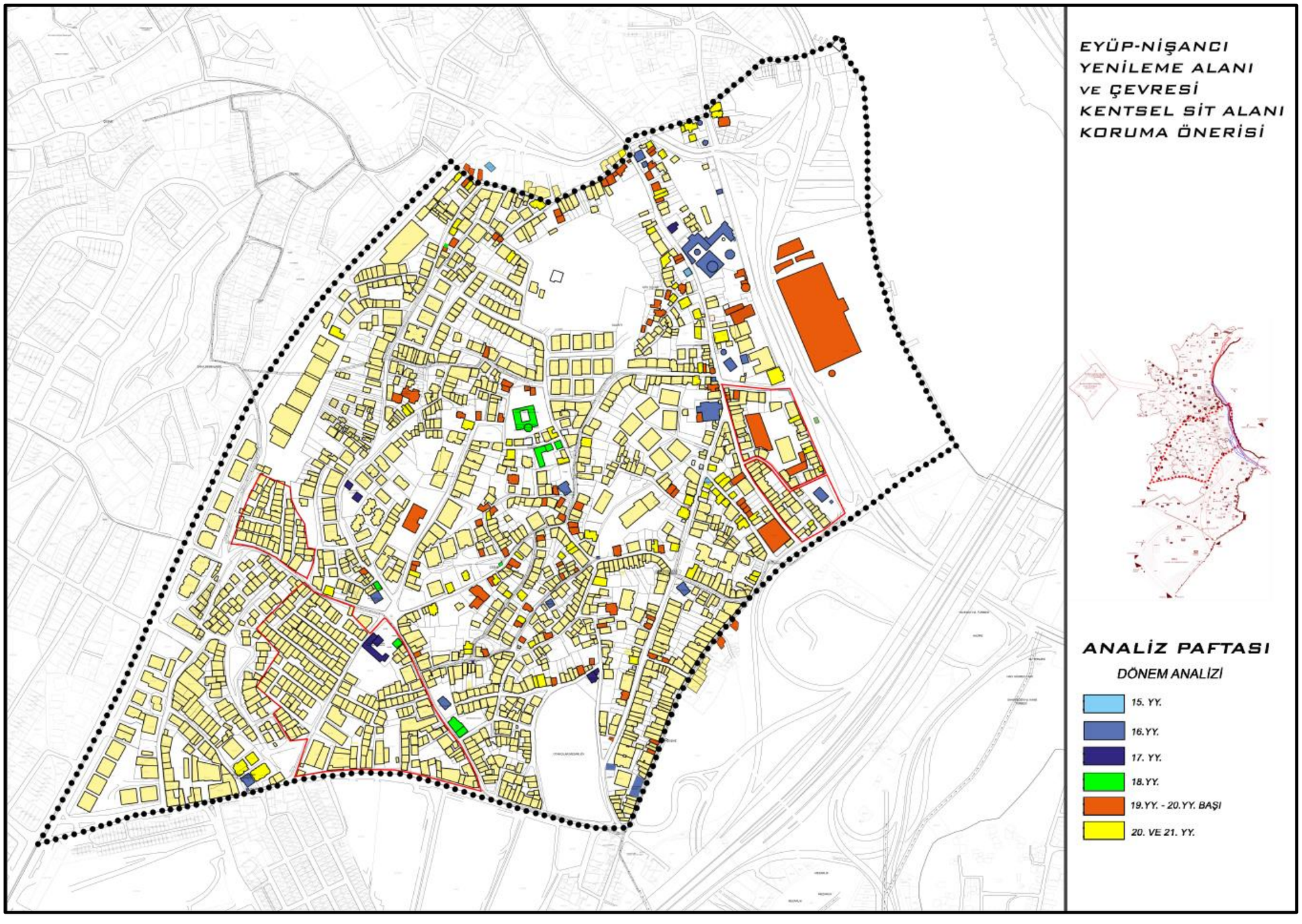
Ek C.4 Bina İşlev Analizi (Keskin, T. 2018).

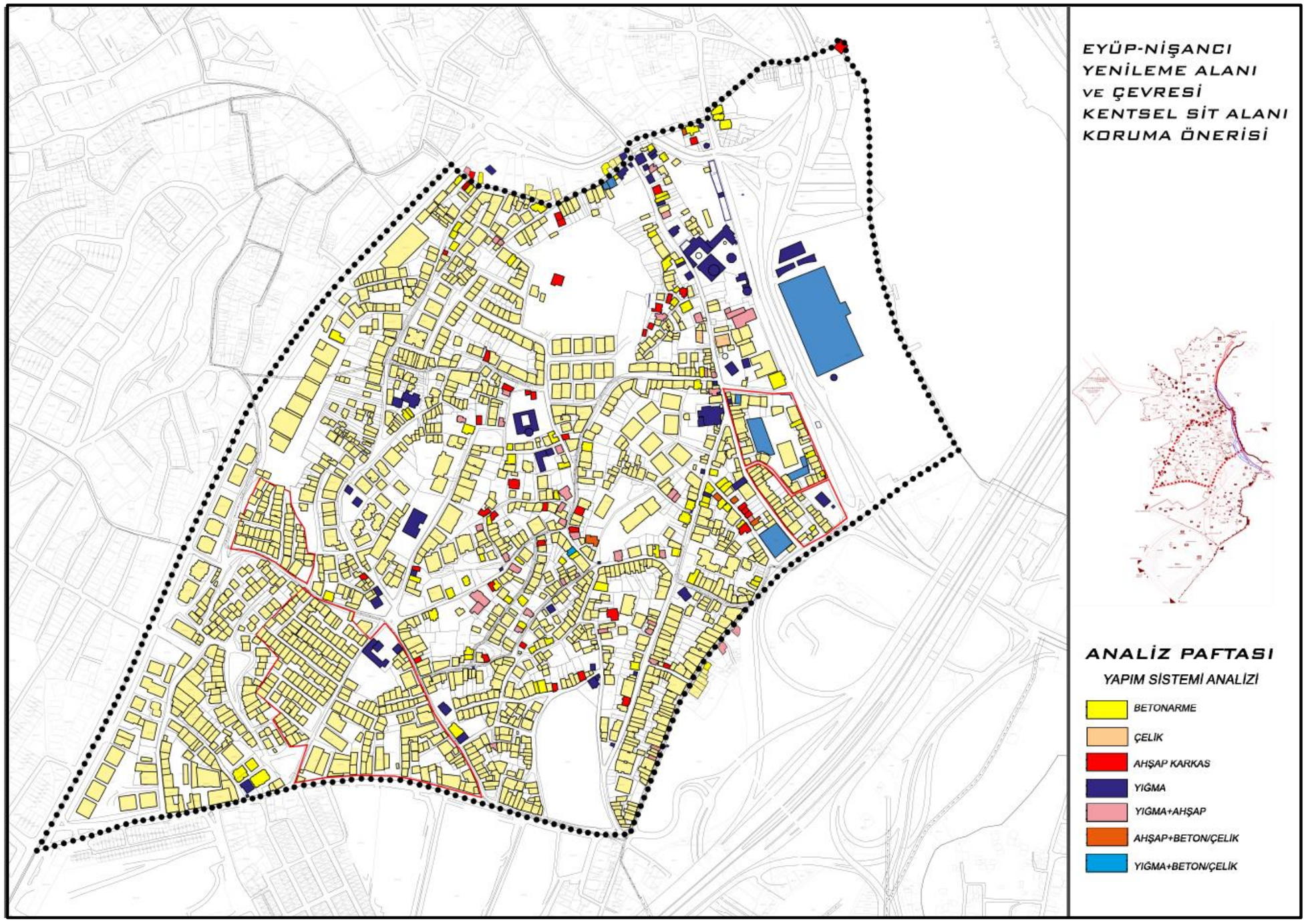
Ek C.5 Kat Analizi (Keskin, T. 2018).

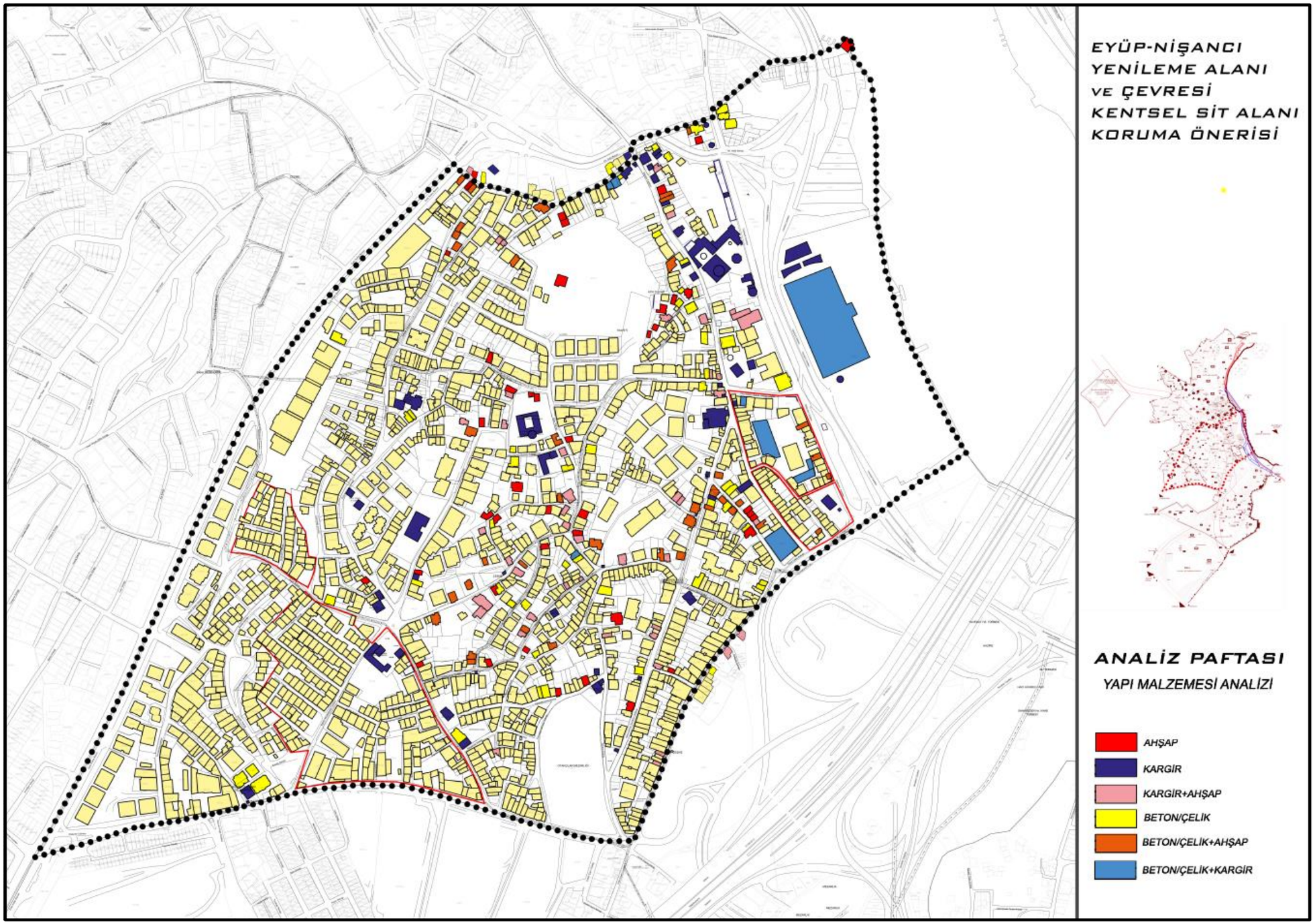
Ek C.6 Tarihi Değer Analizi (Keskin, T. 2018).

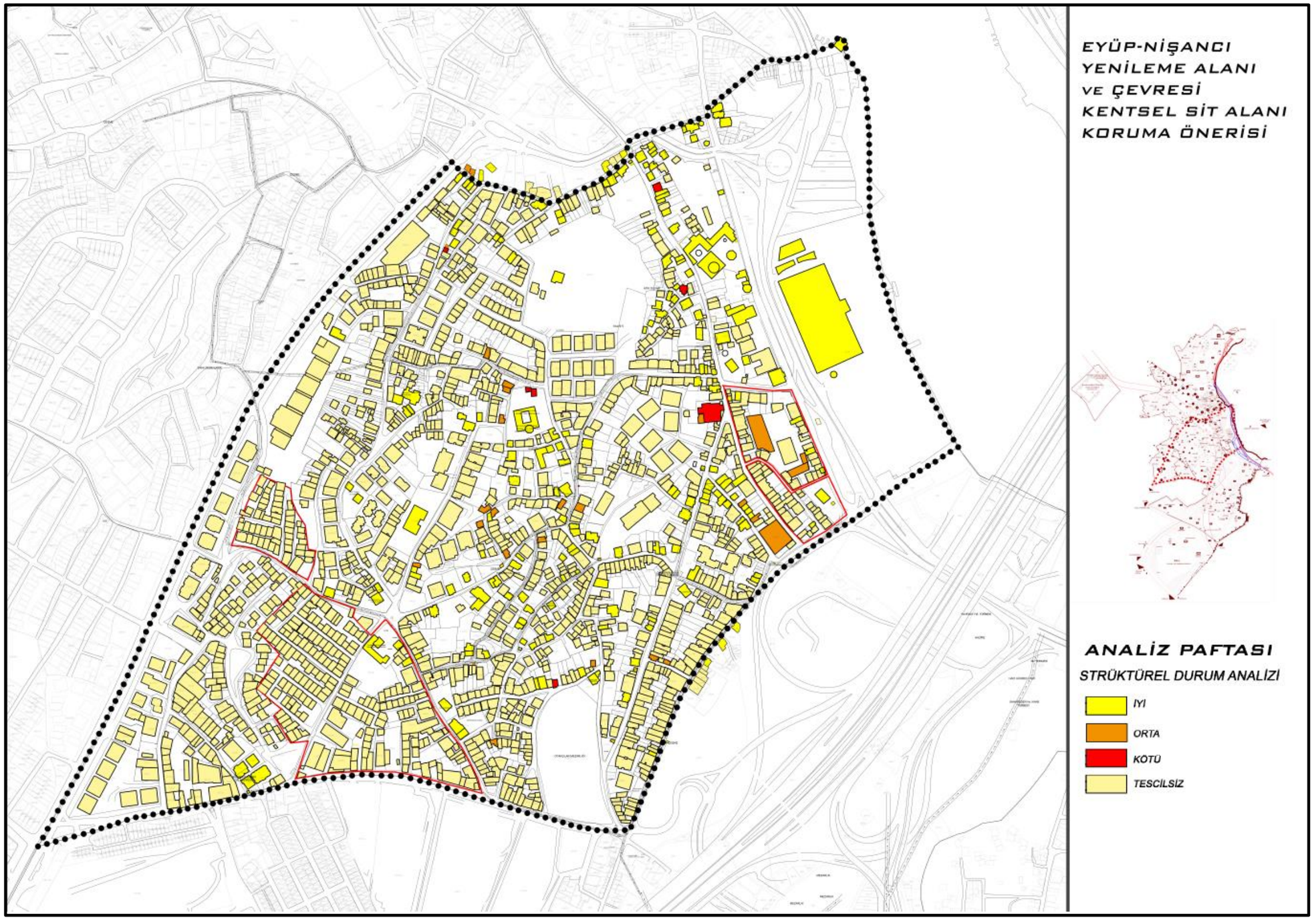
Ek C.7 Dönem Analizi (Keskin, T. 2018).

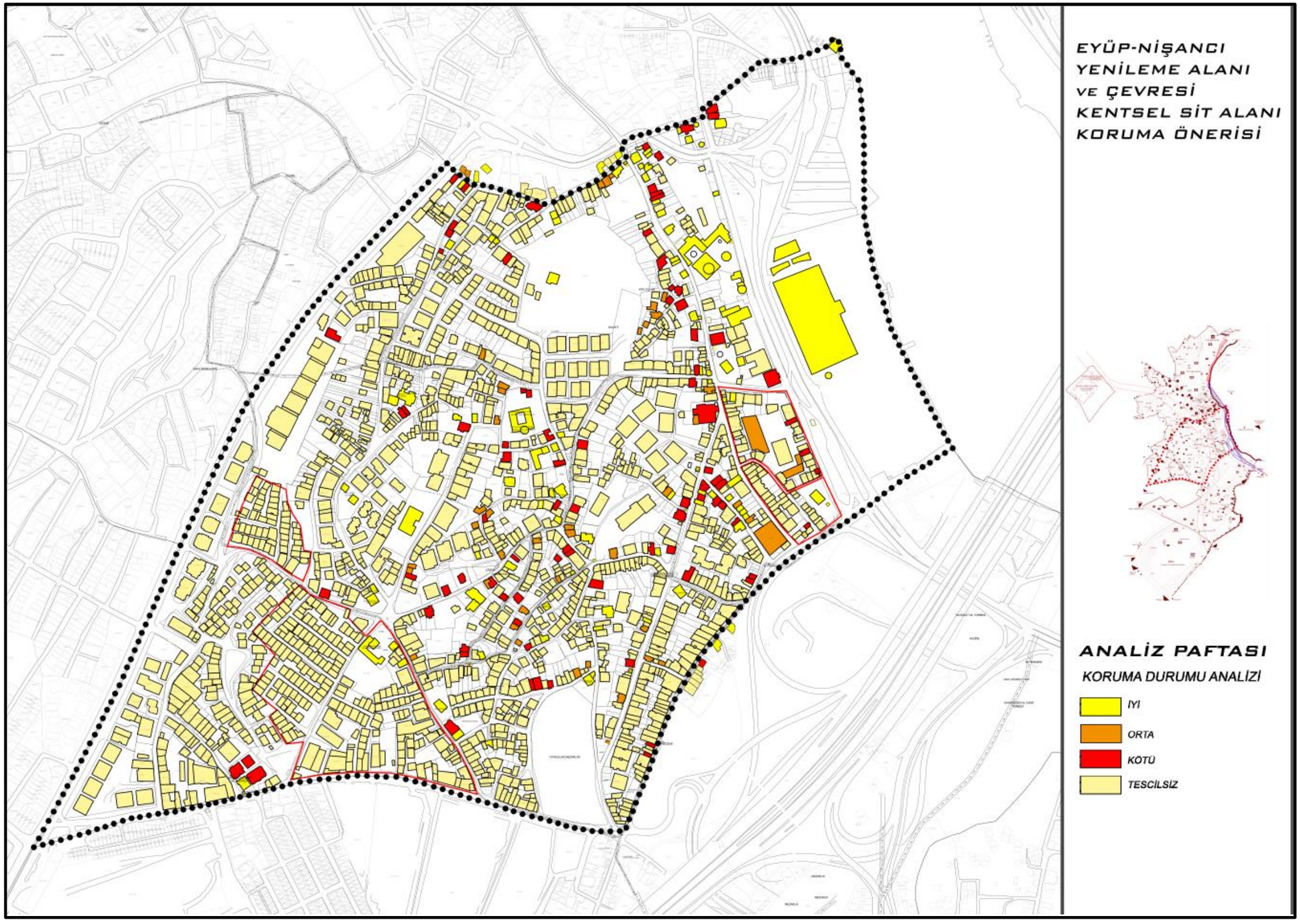
Ek C.8 Yapım Sistemi Analizi (Keskin, T. 2018).

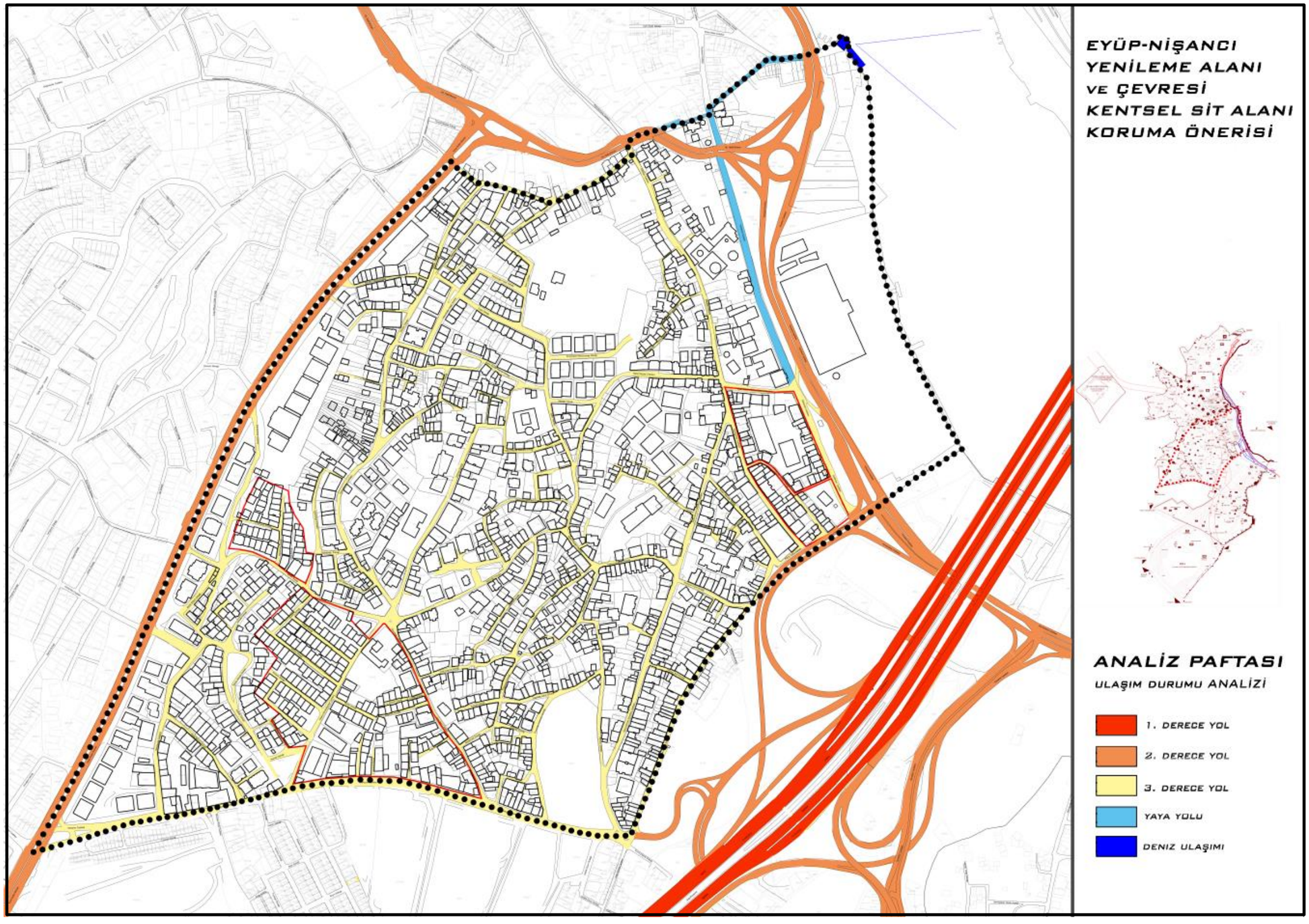
Ek C.9 Yapı Malzemesi Analizi (Keskin, T. 2018).

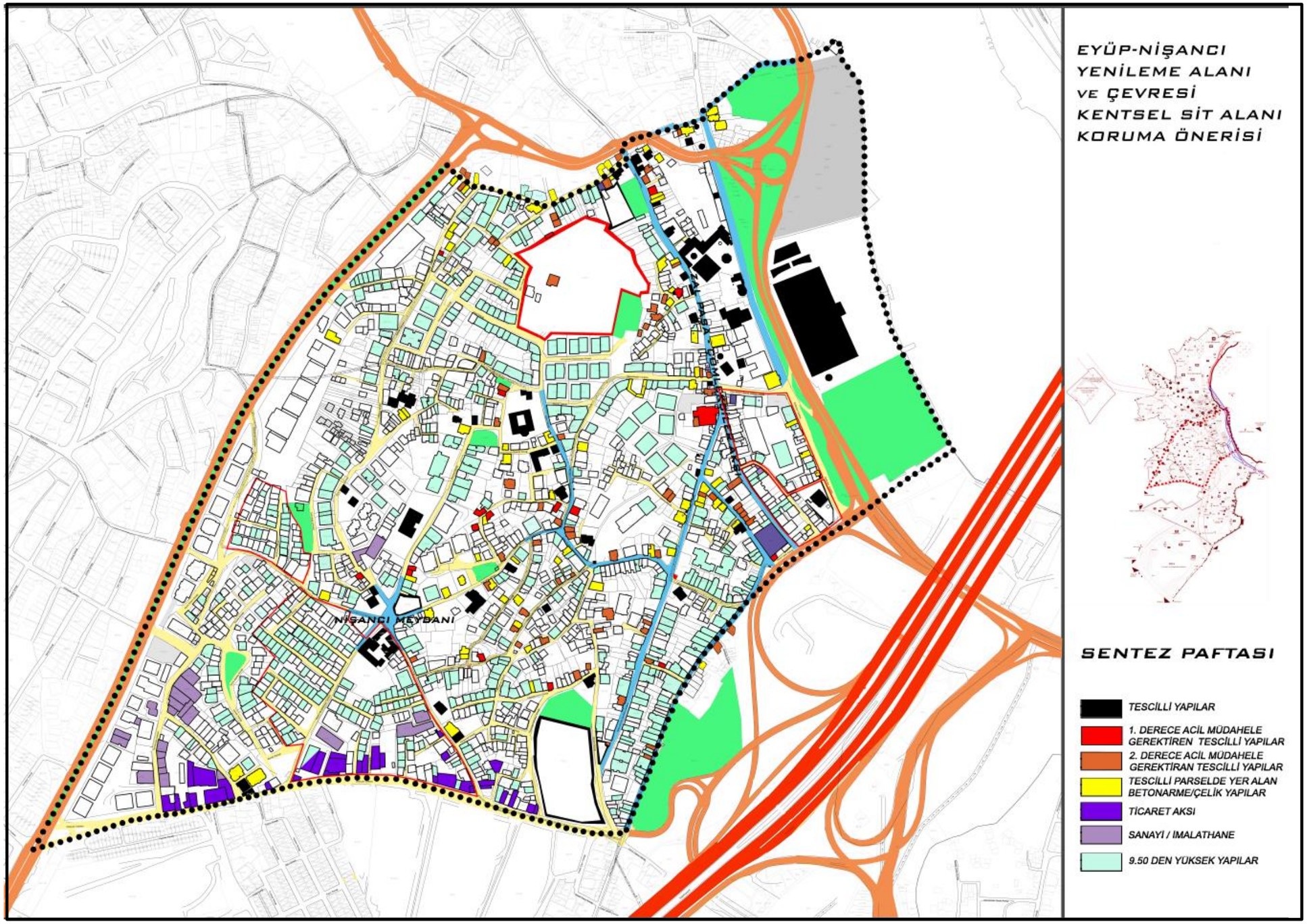
Ek C.10 Strüktürel Durum Analizi (Keskin, T. 2018).

Ek C.11 Koruma Durumu Analizi (Keskin, T. 2018).

Ek C.12 Ulaşım Durumu Analizi (Keskin, T. 2018).

Ek C.13 Sentez (Keskin, T. 2018)

TESCİLLİ YAPI LİSTESİ

SAYI	YAPI	ADA	PARSEL	TESCİL DURUMU	KORUMA GRUBU
1	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	18	26.12.2008 TARİH, 2287 SAYILI İSTANBUL II NUMURALI K.T.V.K.K. KARARI İLE TESCİLLİ 28.05.2014-2335 SAYILI KARAR	
2	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	19	26.12.2008 TARİH, 2287 SAYILI İSTANBUL II NUMURALI K.T.V.K.K. KARARI İLE TESCİLLİ 28.05.2014-2335 SAYILI KARAR	
3	AFİFE HATUN TEKKESİ	63	20	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (26.12.2008-2287)
4	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	21	23.12.2012 GÜN 982 SAYILI KARAR İLE TESCİLLİ 26.12.2012-932 / 25.06.2013-1492 / 01.10.2013-1686	
5	SOKULLU MEHMET PAŞA ÇEŞMESİ	63	22	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (26.12.2012-932)
6	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	23	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
7	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	25	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (19.01.2017-2223)
8	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	36	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
9	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	37	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	II (05.05.2010-3471)
10	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	38	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
11	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	41	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
12	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (1994 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	63	46	14.11.1990 GÜN VE 2260 SAYILI İSTANBUL 1 NUMARALI K.T.V.K.K. KARARI İLE TESCİLLİ	II (14.07.1993-4784)
13	EVRENOS DEDE TÜRBESİ VE HAZİRESİ	63	47	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	

Ek C.14 Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018)

14	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2012 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	63	48	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (04.04.2007-954)
15	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (RUHSATSIZ YENİ YAPI)	63	50	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (17.02.2003-14681)
16	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	51	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
17	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	61	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
18	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	63	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (05.05.2010-3467)
19	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2005 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	63	64	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
20	AMCAZADE ARAZİSİ	63	72	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
21	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	79	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (06.04.1989-1078)
22	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	80	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARAR VE ARKADAKİ YAPI İÇİN 21.11.2008 GÜN VE 2200 SAYILI İSTANBUL 2 NUMARALI K.T.V.K.K. KARARI İLE TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	II (06.04.1985-1089)
23	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	91 (ESKİ 7)	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
24	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	63	93	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
25	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2005 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	64	1	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (03.03.2003-14699)

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018)

26	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	64	2	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARAR	
27	SELAHİ MEHMET PAŞA CAMİ VE HAZİRESİ	64	3	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
28	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	64	4	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
29	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	64	6	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
30	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	64	7	04.12.2000 TARİH 12467 SAYILI İSTANBUL 1 NUMARALI K.T.V.K.K. KARARI İLE TESCİLLİ	
31	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2006 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	65	3	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (24.05.2004-16160)
32	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	65	4	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (19.10.2017-2888)
33	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	65	5	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
34	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2007 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	65	6	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (20.04.1994-5572)
35	MEHMET VUSULİ EFENDİ TÜRBESİ	65	12	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
36	AHMED PİR EDİRNEVİ TÜRBESİ HAZİRESİ	65	15	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (11.05.2007-2477)
37	AHMED PİR EDİRNEVİ TÜRBESİ	65	16	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (01.08.2007-1198)
38	AHMED PİR EDİRNEVİ TÜRBESİ HAZİRESİ	65	17	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (11.05.2007-2477)
39	ŞAH SULTAN ÇEŞMESİ (İBB MÜLKİYETİ)	65	18	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018)

40	ZAL MAHMUT PAŞA KÜLLİYESİ	65	19	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (03.12.2008-2235)
41	ŞAH SULTAN TÜRBESİ VE MEKTEBİ	65	20	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (26.07.2007-1102) TÜRBE
42	HAZİRE (KABRİSTAN)	65	21	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (17.08.2017-2705)
43	ASKERLİK ŞUBESİ (ASKERİ RÜŞTİYE)	65	24	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
44	CEZERİ KASIM CAMİ	65	25	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (14.03.2018-3258)
45	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	65	30	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
46	EBUD DERDA TÜRBESİ	65	32	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
47	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	65	37	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
48	DUVAR	65	38	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
49	NAKKAŞ HASAN PAŞA TÜRBESİ	65	40	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (26.07.2007-1184)
50	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	65	41	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
51	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	65	43	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (21.07.2010-3680)
52	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2001 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	65	44	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (25.01.1990-1703)
53	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	65	45	04.02.1992 TARİH VE 3403 SAYILI İSTANBUL 1 NUMARALI K.T.V.K.B.K. KARARI İLE TESCİLLİ	
54	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	65	46	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (21.07.2010-3682)
55	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	65	50	21.08.2002 TARİH 14159 SAYILI KARAR	II (24.09.2003-15358)

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018)

56	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	65	51	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (21.07.2010-3683)
57	SEKBANBAŞI RAMAZAN AĞA SIBYAN MEKTEBİ HAZİRESİ	65	52	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
58	KIZIL MESCİT	65	53	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (07.01.2009-2310)
59	SEKBANBAŞI RAMAZAN AĞA SIBYAN MEKTEBİ	65	54	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	II (07.01.2009-2310)
60	AHMED PİR EDİRNEVİ TÜRBESİ HAZİRESİ	65	56	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (11.05.2007-2477)
61	AHMED PİR EDİRNEVİ TÜRBESİ HAZİRESİ	65	59	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (11.05.2007-2477)
62	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	65	67 (ESKİ 22-23)	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
63	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2011 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	65	69 (ESKİ7)	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (14.02.1996-7539)
64	HUBBİ HATUN TÜRBESİ	65	72 (ESKİ10)	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (04.07.2007-1137)
65	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2016 RUHSATLI REKONSTRÜKSİYON)	65	73 (ESKİ11)	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	II (07.08.2015-3669)
66	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	65	76 (ESKİ8-9)	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (31.12.2009-3127) II(24.05.1995-6703) 9 PARSEL
67	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	66	1	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
68	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	66	36	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (01.12.2010-3991)

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018)

69	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	66	37	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
70	HACI SEZAİ ÇEŞMESİ	66	38	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
71	ESKİ MEZARLIK YERİ	68	3	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
72	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (1994 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	68	8	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	III (18.05.1994-5628)
73	ÇEŞME (İBB MÜLKİYETİ)(iki cepheli çeşme ve su terazisi)	68	10	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (18.09.2012-704)
74	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	12	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
75	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	13	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
76	ÇÖMLEKÇİLER (DERE) HAMAMI + KÖŞK	68	15	18.11.1978 GÜN VE 10741 SAYILI G.E.E. VE A.Y.K. KARARI İLE ÇÖMLEKÇİLER HAMAMI VE 10.03.2010 VE 3312 SAYILI İSTANBUL 2 NUMARALI K.T.V.K.K. KARARI İLE TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (köşk)(-)	KÖŞK II (10.03.2010-3312)
77	ATİK MEZAR VE AĞAÇ	68	25	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
78	TÜRBE ABDULLAH EFENDİ-ETHEM BABA	68	28	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (26.10.2017-2940)
79	HAZİNEDAR HOŞNADİ USTA ÇEŞMESİ	68	32	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (26.12.2012-931)
80	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	33	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
81	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	36	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
82	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	39	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018)

83	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2011 YENİLEME RUHSATLI)	68	56	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI G.E.E.A.Y.K. KARARI İLE S.M.Ö.	
84	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	65	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (30.10.2007-1340)
85	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	66	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
86	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	68	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
87	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	70	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (21.07.2010-3669)
88	HALİL AĞA ÇEŞMESİ	68	72	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESER	
89	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	75	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (09.07.2009-2778)
90	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	135 (ESKİ78)	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (21.11.2012-860)
91	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	79	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (21.07.2010-3667)
92	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	82	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (08.11.2006-625)
93	HAYDAR BABA TEKKESİ MEŞRUTA KALINTISI	68	84	15.10.2008 TARİH 2117 SAYILI KARAR	
94	HACI İSMAİL EFENDİ ÇEŞMESİ	68	85	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESER	
95	HAYDAR BABA TEKKESİ MEŞRUTA KALINTISI	68	86	15.10.2008 TARİH 2117 SAYILI KARAR İSTANBUL 4. İDARE MAHKEMESİNİN 30.11.2015TARİH 2015/2576 SAYILI KARARININ İPTALİ (02.02.2016_1813 SAYILI EVRAK)	
96	SU TERAZİSİ	68	87	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESER	
97	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	91	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018)

98	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	109	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
99	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	116	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
100	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	68	124 (ESKİ 60-61-62-63)	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
101	ARPACI HAYRETTİN CAMİ - ARPACIBAŞI CAMİ	69	1	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
102	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2012 RUHSATLI RESTORASYON)	69	2	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
103	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2004 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	69	3	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (17.02.2003-14685)
104	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	69	14	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
105	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2011 RUHSATLI RESTORASYON)	69	15	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
106	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	69	25	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
107	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	69	26	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
108	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	69	28	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
109	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	69	29	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
110	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (1977 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	69	42	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018)

111	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	69	43	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II.A.2 (15.11.1988-76) II(06.07.2008-1948)
112	GÜLŞENİN DAYA HATUN TÜRBESİ	69	44	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
113	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2012 RUHSATLI)	69	51	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
114	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	69	52	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
115	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	69	53	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
116	KAYIP ESER	69	54	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
117	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	73	12	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
118	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	73	13	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
119	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	73	14	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
120	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	73	15	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (06.10.2010-3821)
121	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2010 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	73	16	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (04.03.2009-2444)
122	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	73	24	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (23.06.2010-3581)
123	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (2010 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	73	25	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (08.07.2008-1935)
124	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	73	26	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018).

125	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	73	27	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
126	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ (1989 RUHSATLI YENİ YAPI BETONARME)	73	28	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (08.06.1984-734)
127	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	73	39	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
128	TUĞLA FABRİKASI	73	44	21.11.2008 TARİH, 2200 SAYILI KARAR İLE TESCİL EDİLMESİNE GEREK OLMADIĞI KARARI ANCAK YENİ BİLGİ VE BELGELERE GÖRE 14.05.2009 TARİH 2642 SAYILI KARAR İLE TESCİLİNE	
129	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	74	21	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
130	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	120	16	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
131	ALACA TEKKE (SULTAN III. OSMAN TEKKESİ)	120	21	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	II (22.03.2018 - 3268)
132	MEZAR	120	34	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (19.04.2018-3337)
133	YAKUP AĞA TÜRBESİ VE HAZİRESİ (HAZİRE VE ÇEVRE DUVARI)	120	35	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (05.04.2018 - 3315)
134	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	120	59	21.11.2008 TARİH, 2200 SAYILI KARAR	
135	ATİK ÇEVRE DUVARI	120	63	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
136	ARAKİYECİ CAMİ / SÜTUN / HAZİRE	121	1	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (07.01.2009-2308)
137	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	121	16	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
138	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	121	17	18.03.2014-2157 (TESCİLTARİHİ +KORUMA GRUBU II)	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018).

139	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	121	47	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
140	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	122	13	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
141	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	122	15	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
142	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	122	23	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
143	FERHAT BABA TÜRBESİ	122	24	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
144	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	122	29	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
145	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	122	31	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
146	MÜHENDİS ALİ DEDE ÇEŞMESİ	122	35	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (18.12.2006-738)
147	HAZİRE	122	36	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
148	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	122	38	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
149	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	122	39	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
150	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	122	45	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
151	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	122	47	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
152	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	122	54	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
153	AŞÇIBABA CAMİ VE HAZİRESİ	123	1	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
154	OTAKÇILAR MEZARLIĞI	123	2	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (12.10.2017-2867)
155	ESKİ MEZARLIK YERİ	127	2	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018).

156	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	128	9	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
157	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	128	11	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
158	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	128	15	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
159	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	128	17	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
160	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	128	18	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
161	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	129	1	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
162	NAZPERVER CAMİ TEMEL KALINTISI VE MİNERA KAİDESİ	129	6	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (25.12.2006-762)
163	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	129	25	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
164	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	129	27	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
165	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	130	5	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
166	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	130	6	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
167	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	130	12	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
168	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	130	13	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
169	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	130	19	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
170	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	130	25	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
171	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	130	26	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018).

172	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	130	27	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
173	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	130	34	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
174	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	130	43	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
175	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	130	53	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (23.06.2010-3578)
176	ÇİNİLİ ÇEŞME	132	4	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (24.12.2008-2276)
177	SÜLEYMAN AĞA ÇEŞMESİ	132	12	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
178	SERTARİKZADE TEKKESİ	132	14	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (05.12.2007-1419)
179	DAVUTAĞA CAMİİ (KAPI AĞASI MESCİDİ)	132	15	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (07.08.2012-641)
180	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	133	9	26.10.2011 TARİH, 55 SAYILI İST. II N. KVKK KARARI İLE TESCİLLİ	
181	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	133	10	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
182	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	133	12	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
183	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	133	15	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
184	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	133	21	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
185	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	133	22	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
186	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	133	23	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
187	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	133	24	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
188	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	133	31	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (21.07.2010-3688)

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018).

189	SELAMİ BEY TEKKESİ (TEKKE - ÇEŞME)	133	43	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	II (20.04.2009-2543)
190	SELAMİ BEY TEKKESİNİN HAZİRESİ	133	44	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
191	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	133	45	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (13.11.1998-10402)
192	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	133	47	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
193	KONAK HAMAM KALINTISI		47		
194	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	134	1	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
195	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	134	2	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
196	HACI BEŞİR AĞA DARULHADİSİ	134	5	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	II (24.02.2006-67)
197	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	134	7	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
198	BABA HAYDAR CAMİ VE HAZİRESİ	134	9	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (21.11.2012-853)
199	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	134	10	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
200	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	134	14	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
201	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	134	19	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
202	HACI BEŞİR AĞA ÇEŞMESİ	134	20	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (18.12.2006-737)
203	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ- 2003 ruhsatlı betonarme	134	22		III (25.03.1988-359)
204	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	134	23	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018).

205	MEZARLIK	134	25	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
206	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	134	28	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
207	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	134	40	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
208	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	134	50	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
209	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	134	56	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
210	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	134	64	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
211	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	135	1	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
212	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	135	2	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
213	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	135	6	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
214	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	135	7	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
215	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	135	8	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
216	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	135	14	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
217	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	136	4	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
218	ŞEYHULİSLAM MUSTAFA EFENDİ TEKKESİ	137	1	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	I (16.06.2010-3558)
219	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	137	2	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
220	İHATA DUVARI	137	7	08.06.2011 TARİH, 4554 SAYILI KARAR	
221	İHATA DUVARI	137	8	08.06.2011 TARİH, 4554 SAYILI KARAR	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018).

222	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	137	9	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
223	TUNUSLU HAYRETTİN PAŞA ÇEŞMESİ	143	4	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
224	FESHANE	143	9	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	II (13.11.1991-3149)
225	MOLLA LÜTFİ TÜRBESİ	ESKİ 143	ESKİ 9	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (02.11.2017-2953)
226	HAZİRE	146	14	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
227	SURP EĞİYE ERMENİ KİLİSESİ	146	19	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (18.03.2016-2223) SURP EĞİYE KİLİSESİ II (18.03.2016-2223) BEZCİYAN OKULU VE İHATA DUVARLARI
228	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	146	20	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
229	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	146	21	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
230	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	149	6	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
231	NİŞANCI MUSTAFA PAŞA CAMİ VE HAZ.	149	11	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
232	SULTAN II. MAHMUD ÇEŞMESİ	149	12	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
233	RAMİ MEHMED PAŞA SIBYAN MEKTEBİ	149	12		
234	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	149	14	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
235	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	150	5	25.03.1988 GÜN VE 354 SAYILI İST. III NUMARALI K.T.V.K.K. KARARIYLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018).

236	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	151	7	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
237	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	151	8	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
238	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	151	9	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
239	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	151	19	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
240	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	151	20	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
241	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	151	21	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
242	NİŞANCI ŞEHİT EYÜP BEYAZIT İLKOKULU	151	26	26.08.2014 TARİH, 2496 SAYILI İSTANBUL II NOLU KVKKK İLE TESCİLLİ	II (26.08.2014-2496)
243	PÎR ABDÜLMECİT SİVASİ-ABDÜLAHAD NURİ HZ.TÜRBELERİ VE HAZİRESİ	151	35	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (24.11.2010-3950)
244	ESKİ TÜRBE YERİ VE KUYU	152	1	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
245	ŞEYH MURAT EFENDİ TEKKESİ	153	1	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	I (14.01.2009-2317)
246	ABDULLAH SABURİ VE ŞEYH ABDULBAKİ TÜRBESİ	153	13	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
247	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	153	42	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
248	HAZİRE	154	5	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
249	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	154	6	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
250	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	154	7	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018).

251	MÜNZEVİ MESCİDİ VE HAZİRESİ	156	1	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
252	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	156	2	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
253	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	156	3	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
254	MÜNZEVİ MESCİDİ VE HAZİRESİ	156	4	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
255	SÜLEYMAN SUBAŞI ÇEŞMESİ	156	5	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
256	EYÜP İSKELESİ	310	2	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
257	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	336	10	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
258	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	336	16	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
259	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	336	17	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
260	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	336	21	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
261	KUYU TULUMBA	336	54	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
262	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	336	66	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	
263	İSMAİL AĞA ÇEŞMESİ	336	68	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER	
264	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	336	69	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (24.11.2010-3471)
265	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	336	70	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	
266	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	336	71	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.	II (07.04.1999-10705)
267	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	338	34	15.10.2008 TARİH, 2117 SAYILI KARAR	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018).

268	HAZİRE	338	40	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ ESKİ ESERLER
269	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	352	5	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.
270	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	352	6	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.
271	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	352	7	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.
272	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	352	8	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.
273	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	354	24	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARARLA TESCİLLİ SİVİL MİMARLIK Ö.
274	DERGAH YERİ VE HAZİRESİ BALÇIK TEKKESİ	497 (ESKİ67)	7	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARAR
275	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	497	18	09.12.1998 TARİH, 10483 SAYILI İST. 1 NUMURALI KTVKK KURUL KARARI SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ
276	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	497	14	09.12.1998 TARİH, 10483 SAYILI İST. 1 NUMURALI KTVKK KURUL KARARI SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ
277	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	497	9	09.12.1998 TARİH, 10483 SAYILI İST. 1 NUMURALI KTVKK KURUL KARARI SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ
278	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	497	62	15.10.2008 TARİH 2117 SAYILI KARAR
279	DEFTERDAR MAHMUT EFENDİ CAMİ VE ÇEŞME	497 (ESKİ67)	78 (ESKİ19)	15.01.1977 TARİH, 9591 SAYILI KARAR 10.04.2012-365 (HAZİRE İLE İLGİLİ)
280	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	499 (ESKİ138)	7	

Ek C.14 (Devamı) Tescilli Yapı Listesi (Keskin, T. 2018).

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 15.10.2008 - 152
Karar Tarih ve No : 15.10.2008 - 2117

Toplantı yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, 1/5000 ölçekli Revizyon Nazım İmar Planı çalışması kapsamında, planlama alanında bulunan tescilli, tescile önerilen ve kayıp eserlerle ilgili envanter çalışmaları yapıldığı, arazi tespitleri ile eserler yerlerinde görüldüğü, fotoğraflanarak ve tescile önerilen eserlerle ilgili olarak öneri tescil fişleri hazırlandığının bildirildiği, 81 adet tescile önerilen anıt fişlerinin iletilerek kurul görüşünün istendiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı Planlama Müdürlüğü'nün 07.11.2006 tarih ve S-156 sayılı yazısı ile 05.05.2008 gün ve BN: 3262 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi,
35 ada, 3 parselde bulunan mezarlık,
37 ada, 4 parselde bulunan ihata duvarlı hazire,
38 ada, 17 parseldeki su haznesi,
68 ada, 84-86 parsellerdeki Haydar Baba Tekkesi meşruta kalıntısı,
112 ada, 3 parseldeki hazire,
120 ada, 21 parseldeki tekke ve kuyu kalıntısı,
143 ada, 4 parseldeki İki Yüzlü Meydan Çeşmesi,
161 ada, 1 parseldeki Su Terazisi,
162 ada, 6 parseldeki Türk-Ermeni Mezarlığı,
189 ada, 36 parseldeki Eyüp Merkez İlköğretim Okulu,
192 ada, 30 parseldeki Akmayan Sokağı Çeşmesi kalıntısı,
194 ada, 9 parseldeki moloz taş bahçe duvarı,
247 ada, 20 parseldeki Topçular Mescidi ve haziresi,
1008 ada, 2 parsel önünde Ortakçılar Mescidi Sokağı 4 kapı sayılı yerdeki bahçe duvarının sağında yer alan Çeşme,
956 ada, 1-2 parsel sayılı yerdeki hazire,
192 ada, 23 parseldeki kuyu bileziği,
90 ada komşuluğu (Savaklar Caddesi) kagir yapı kalıntısı,
163 ada, 2 parseldeki Tek Yüzlü Meydan Çeşmesinin anıtsal yapı olarak tescil edilmesine,

25 ada, 17, 18, 19, parseller,
74 ada, 21 parsel,
106 ada, 13, 16 parseller,
111 ada, 3 parsel,
112 ada, 17, 16, 47, 63 parseller,
120 ada, 16 parsel,
121 ada, 16 parsel,
122 ada, 13, 15, 45 parseller,
130 ada, 12, 13, 19 parseller,
134 ada, 19, 28 parseller,
181 ada, 7, 17 , 21, 42 parseller,
189 ada, 38 parsel,
191 ada, 16, 19 parseller,
194 ada, 14 parsel

Ek C.15 Kurul Kararları (15.10.2008-2117).

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 15.10.2008 - 152
Karar Tarih ve No : 15.10.2008 - 2117

Toplantı yeri
İSTANBUL

KARAR

196 ada, 1 parsel,
220 ada, 17 parsel,
336 ada, 66 parsel,
338 ada, 34 parsel,
497 ada, 62 parseldeki yapıların korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine,
133 ada, 9 parsel,
28 ada, 104 parsel,
41 ada, 34 parsel,
58 ada, 6 parsel,
61 ada, 13 parsel,
73 ada, 44 parsel,
120 ada, 18, 39, 59 parseller,
124 ada, 9 parsel,
162 ada, 46 parsel,
181 ada, 19 parsel,
186 ada, 21 parsel,
188 ada, 3 parsel,
189 ada, 33 parsel,
194 ada, 6, 13 parseller,
338 ada, 35 parsellerin korunması gerekli kültür varlığı olup olmadığının belirlenebilmesi için yerinde incelenmesine karar verildi.

Aslı GİBİDİR
Vildan SARIOĞLU
Müdür V.

BAŞKAN
Mete TAPAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Hale ÇIRACI
(BULUNMADI)

ÜYE
Yaşar ÇORUHLU
(BULUNMADI)

ÜYE
Aslı ÖZDOĞAN
İMZA

ÜYE
Ömer KORMAN
İMZA

ÜYE
Hasibe SİLAHTAR
İMZA

ÜYE
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
Gülnur KADAYIFÇI
EYÜP BL.BŞK.TMS.
İMZA

ÜYE
Füsun KILIÇ
BÜYÜKŞEHİR BL.BŞK.TMS.
İMZA

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (15.10.2008-2117).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 26.12.2012-89 — Toplantı Yeri
Karar Tarihi ve No : 26.12.2012-932 — İSTANBUL

KARAR:

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 18 pafta, 63 ada, 22 parsel, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 gün ve 9591 sayılı kararı ile belirlenen Kentsel Sit Alanında kalan, aynı karar ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen mülkiyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait Mehmet Paşa Çeşmesinin Taş Eğitim Atölyesi Basit Bakım ve Onarım çalışmaları kapsamında çeşmenin bakımının yapılması planlandığı bildirilerek konunun değerlendirilerek görüş verilmesinin istendiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğünün 22.10.2012 tarih ve M.34.1.İBB.0.13.74.00/1144914- 199198 sayılı yazısı ile Müdürlük uzmanlarının 25.12.2012 tarihli raporu Ç-55 numaralı işlem dosyası eşliğinde okundu, ekleri ve dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 18 pafta, 63 ada, 22 parseldeki Mehmet Paşa Çeşmesinin koruma grubunun I olarak belirlenmesine, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğünün 22.10.2012 tarih ve 199198 sayılı yazısında belirtilen bakım ve onarım (cephe temizliği, bitkilerin uzaklaştırılması, altın varak ve musluk armatürlerinin yenilenmesi) çalışmaların Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğünün denetiminde yapılmasında sakınca bulunmadığına, çeşmenin onarım sonrası durumunu gösteren bilgi ve belgelerin kurulumuza iletilmesine, çeşmenin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projesinin Kurulumuza iletilmesine, komşu 21 parseldeki tek katlı yapının Afife Hatun Tekkesi, Kızılmescit ve Mehmet Paşa Çeşmesiyle birlikte çevresiyle tarihi bir bütünlük teşkil ettiğinden arşivimizdeki eski bilgi-belgelere göre korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Yener ÇAVDAR
MÜDÜR

BAŞKAN M. Cengiz CAN İMZA		**BAŞKAN YARDIMCISI** Sait KARABULUT İMZA
ÜYE M. Çıngı SALMAN İMZA	**ÜYE** Salih OGUR İMZA	**ÜYE** Nurettin POLATTAŞ İMZA
ÜYE Ufuk KOCABAŞ İMZA	**ÜYE** Emine ALTINTAŞ İMZA	**TEMS. ÜYE** Şule SAVAŞ İst.B.Şehir Bld.Tem. İMZA
TEMS. ÜYE Banu SARBAN Eyüp Bld.Tems. İMZA	**ÜYE** Utku YÜCEL İst.Vakıflar I.Böl.Müd.Tem. İMZA	02.01.2013 DB

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (63 Ada, 22 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No :19.04.2018/304 **Toplantı Yeri**
Karar Tarihi ve No :19.04.2018/3321 İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, Cezrikasım (Nişancı) Mahallesi, 63 ada, 22 parsel sayılı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi mülkiyetine ait, 13,06 m^2 yüzölçümlü, 'Çeşme' vasıflı, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararı tescil edilen ve aynı karar ile belirlenen Kentsel Sit Alanında kalan, İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 26.12.2012 tarih 932 sayılı kararı ile koruma grubu I. grup olarak belirlenen, İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 21.12.2017 tarih 3070 sayılı kararı ile rölövesi düzeltmelerle uygun olduğuna karar verilen, 22 parseldeki Mehmet Paşa Çeşmesi'ne ilişkin restitüsyon ve restorasyon projesinin değerlendirilmesinin talep edildiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı Kültür Varlıkları Projeler Müdürlüğünün 01.03.2018 tarih 47133 sayılı yazısı, 16.04.2018 tarih 200172 kayıt nolu uzman raporu okundu, 34.19.1233 nolu işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, Cezrikasım (Nişancı) Mahallesi, 63 ada, 22 parselde yer alan Mehmet Paşa Çeşmesi'ne ilişkin sunulan restitüsyon ve restorasyon projesinin düzeltmelerle uygun olduğuna karar verildi.

BAŞKAN Barış HAN İMZA	ASLI GÜBİDİR Ahmet LATİFOĞLU Müdür V.	**BAŞKAN YARDIMCISI** Fatih ELCİL İMZA
ÜYE Suat ÇAKIR İMZA	**ÜYE** Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT İMZA	**ÜYE** Mergül KOTİL İMZA
ÜYE Mehmet DEMİRÖZ İMZA	**ÜYE** Taner DEMİR İMZA	**ÜYE** Zuhal AYANOĞLU İst.B.şehir Bld.Tems. İMZA
ÜYE Faruk Erhan ALP Eyüpsultan Bld.Tems. İMZA	**ÜYE** İst. Vakıflar 1.Böl. Md. Tems. (BULUNMADI)	

19.04.2018/DH

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (63 Ada, 22 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No:4.7.2007-80
Karar Tarih ve No :4.7.2007-1137

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul ili, Eyüp ilçesi, Defterdar Cad, 19 pafta, 65 ada, 10 parselde bulunan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.1.1977 gün ve 9591 sayılı kararı ile belirlenen Sit Alanı içinde kalan, aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, Hubbi Hatun Türbesi rölövesi ile restitüsyon, restorasyon projelerinin ve Hazire Alanlarına ilişkin rölöve ile restorasyon projelerinin peyzaj projelerinin iletildiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın 16.10.2006 gün ve 3692 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul ili, Eyüp ilçesi, İstanbul ili, Eyüp ilçesi, Defterdar Cad, 19 pafta, 65 ada, 10 parselde bulunan Hubbi Hatun Türbesine ait rölöve ile restitüsyon, restorasyon projelerinin ve Hazire Alanlarına ilişkin rölöve ile restorasyon ve peyzaj projelerinin uygun olduğuna, koruma grubunun I olarak belirlenmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Vildan SARIOĞLU
MÜDÜR V.

BAŞKAN
Mete TAPAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Hale ÇIRACI
İMZA

ÜYE
Yaşar ÇORUHLU
İMZA

ÜYE
Aslı ÖZDOĞAN
İMZA

ÜYE
Ömer KORMAN
İMZA

ÜYE
Hasibe SİLAHTAR
İMZA

ÜYE
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
Ferhan HAS
İST.BYŞ.BLD. TEM.
İMZA

ÜYE
Alime ŞAHİN KARABACAK
İST. VAKIFLAR BÖL. MÜD.
İMZA

ÜYE
Gülnur KADAYIFÇI
EYÜP BELEDİYE TEM.
İMZA

9.7.2007 SE

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (65 Ada, 10 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No :05.01.2018/ 287
Karar Tarihi ve No :05.01.2018/3095

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, Cezri Kasım Mahallesi, 19 pafta, 65 ada, 19 parsel sayılı, Vakıflar Genel Müdürlüğü mülkiyetine ait, 3.834,50 m² yüzölçümlü, "maa müştemilat cami şerif" vasıflı, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararı ile belirlenen Kentsel Sit Alanında kalan, aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 03.12.2008 tarih 2235 sayılı kararı ile koruma grubu I. grup olarak belirlenerek, Zal Mahmut Paşa Camii'ne ait rölövesi ile düzeltildiği şekliyle restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun bulunduğuna, aynı Kurulun 22.12.2010 tarih 4076 sayılı kararı ile şadırvanına ait restorasyon projesinin düzeltildiği şekilde uygun bulunduğuna, aynı Kurulun 12.03.2014 tarih 2148 sayılı kararı ile kalem işi tezyinat rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun olduğuna karar verilen Zal Mahmut Paşa Külliyesi Hazire alanına ilişkin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri ve duvar rölövesinin değerlendirilmesini talebini ileten İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı, Kültür Varlıkları Projeler Müdürlüğü 16.10.2017 tarih ve 201366 sayılı ve 23.11.2017 tarih ve 236696 sayılı yazıları, 34.19.1533 numaralı işlem dosyası incelendi, 02.01.2018 tarih ve R-1 kayıtlı uzman raporu okundu,yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, Cezri Kasım Mahallesi, 19 pafta, 65 ada, 19 parselde bulunan haziralere ilişkin rölövenin uygun olduğuna, restitüsyon paftasından karar eki olarak bilgi alınmasına, restorasyon projesinin düzeltmelerle uygun olduğuna, kırık taşlardan cami duvarı üzerinde sergilenmesi öngörülenlerin, vaziyet planında sergileme bölümü olarak tanımlanan kısımda diğer kırık taşlarla birlikte sergilenmesine ve uygulama esnasında periyodik aralıklarla haziralere yapılan müdahaleleri gösteren rapor ve fotoğraf albümünün kurulumuza iletilmesine, duvar rölövesinin ise uygun olmadığına karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Ahmet ATAYOĞLU
Müdür V.

BAŞKAN
Hüseyin KOÇ
(BULUNMADI)

BAŞKAN YARDIMCISI
Barış HAN
İMZA

ÜYE
Suat ÇAKIR
İMZA

ÜYE
Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT
İMZA

ÜYE
Fatih ELCİL
İMZA

ÜYE
Mergül KOTİL
İMZA

ÜYE
Ömer Faruk KALAYCI
İMZA

ÜYE
Zuhal AYANOĞLU
İst. B.Şehir Bld. Tems.
İMZA

ÜYE
Esra SARI
Eyüpsultan Bel. Bşk. Tem.
(BULUNMADI)

ÜYE
Gamze KUŞSEVEN KILINÇ
İst.Vkf.1.Bölg.Md.Tem.
(BULUNMADI)

05.01.2018/ H.Y.

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (65 Ada, 19 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 03.12.2008-160
Karar Tarih ve No : 03.12.2008-2235

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Cezri Kasım Mahallesi, Zal Mahmut Paşa Caddesi, 19 pafta, 65 ada, 19 parselde bulunan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararıyla belirlenen Kentsel Sit Alanı içinde kalan, aynı kararla, taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen, 08.08.1959 tarih ve 1178 sayılı kararıyla "...Zal Mahmut Paşa Camii'nin yapılacak tamirinin mütehassıs bir statikçi tarafından tetkik edilerek, teklifin eski eser bakımından gözden geçirilmek üzere Kurulumuza getirilmesine ekseriyetle karar verildi" denen, tahkim ve takviye projesiyle ilgili 06.03.1960 tarih ve 1302 sayılı, 10.04.1960 tarih ve 1332 sayılı ve 11.08.1960 tarih ve 1391 sayılı kararları bulunan, 07.01.1961 tarih ve 1446 sayılı kararıyla, "...bu konuda dosyada eksik olan uzman raporunun tamamlanmadığı, inşaatın da buna göre yapıldığı anlaşıldığından bu hususta ayrıca bir karar alınmasına mahal olmadığına ekseriyetle karar verildi" denen, cami bezemeleriyle ilgili olarak 10.05.1963 tarih ve 2030 sayılı ve 18.10.1963 tarih ve 2206 sayılı kararları bulunan, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 28.08.1991 tarih ve 2901 sayılı kararıyla, "...onarım talebinin ilke olarak uygun olduğuna, ancak bu çalışmalar büyük onarım gerektirdiğinden Mimar Sinan'a ait bu esere ilişkin öncelikle rölöve ve onarım projesinin Kurulumuza getirilmesine gerektiğine ve medreselerin boşaltılmasına karar verildi"denen Zal Mahmut Paşa Külliyesi'nin rölövesi ile restitüsyon ve restorasyon projelerine, analitik etütlere ve raporlara ilişkin Vakıflar Genel Müdürlüğü, İstanbul Bölge Müdürlüğü' nün 14.08.2006 tarih ve 302-3108 sayılı yazısı ile Eyüp Belediye Başkanlığı'nın projelerle ilgili bilgi isteyen 18.08.2006 tarih ve 1029 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda:

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Cezri Kasım Mahallesi, Zal Mahmut Paşa Caddesi, 19 pafta, 65 ada, 19 parselde bulunan Zal Mahmut Paşa Külliyesinin I. grup taşınmaz kültür varlığı olduğuna, rölövesi ile düzeltildiği şekliyle restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun bulunduğuna, restoratör mimar, sanat tarihçisi, mimarlık tarihçisi, statikçi, yapı fizikçi, jeofizik mühendisi gibi uzmanlardan, her aşamada rapor hazırlayacak ve uygulamayı denetleyecek bir bilim kurulu oluşturulmasına, ayrıca mimari projeler dışında, süsleme programına dahil, kalem işi, çini, hat, ahşap süsleme, taş süsleme v.b. süslemeler için ilgili dallarda uzman kişilerden bugünkü duruma ilişkin rapor alınmasına, süslemelerin rölöveleri ile restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanarak yine uzmanlar denetiminde uygulanmasına, şimdi mevcut olmayan, üst medrese yan kanadındaki revağın, yapılacak çalışma ve sondajlar sonucu, rekonstrüksiyonuna esas olacak restitüsyonu hazırlayabilmek üzere izleri ortaya çıkarılıp, yeterli belge bulunduğu taktirde uygulanabileceğine, şadırvan örtüsünün çağdaşı olan yapılar incelenerek tasarlanmasına, cami içinde betonarme olarak yapılmış olan müdahaleleri de açıklayan statik raporun hazırlanmasına, betonarme kısımların özgün durumuna getirilmesine, yeni verilere göre revize edilecek restitüsyon ve restorasyon projelerinin iletilmesine, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 22.03.2001 tarih ve 680 sayılı ilke kararı uyarınca, uygulamanın kurul kararına uygun yapılabilmesi için uygulamanın mesleki denetim sorumluluğunun proje müellifi tarafından üstlenilmesine karar verildi.

ASLI GİRİDİR
Vildan SARIOĞLU
MÜDÜR V.

BAŞKAN
Mete TAPAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Hale ÇIRACI
İMZA

ÜYE
Yaşar ÇORUHLU
İMZA

ÜYE
Aslı ÖZDOĞAN
İMZA

ÜYE
Ömer KORMAN
İMZA

ÜYE
Hasibe SİLAHTAR
(BULUNMADI)

ÜYE
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
Gülnur KADAYIFÇI
Eyüp Bel.Tem.

ÜYE
Esin DEMİREL İŞLİ
İst. Vakıflar Blg.Md.Tem.

ÜYE
Füsun KILIÇ
İst. Büy.Şeh.Bel. Tem

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (65 Ada, 19 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 12.03.2014-177
Karar Tarihi ve No : 12.03.2014-2148

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Cezri Kasım Mahallesi, 19 pafta, 65 ada, 19 parsel sayılı, Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne mülkiyetine ait, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 08.08.1959 tarih ve 1178 sayılı kararı ile Zal Mahmut Paşa Camii'nin yapılacak tamirinin mütehassıs bir statikçi tarafından tedkik edilerek, teklifin eski eser bakımından gözden geçirilmek üzere getirilmesine, 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararı ile Zal Mahmut Paşa Camii, Türbesi, Haziresi, medresesinin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine, İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 03.12.2008 tarih ve 2235 sayılı kararı ile Zal Mahmut Paşa Külliyesinin I. grup taşınmaz kültür varlığı olduğuna, rölövesi ile düzeltildiği şekliyle restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun bulunduğuna, restoratör mimar, sanat tarihçisi, mimarlık tarihçisi, statikçi, yapı fizikçi, jeofizik mühendisi gibi uzmanlardan, her aşamada rapor hazırlayacak ve uygulamayı denetleyecek bir bilim kurulu oluşturulmasına, ayrıca mimari projeler dışında, süsleme programına dahil, kelem işi, çini, hat, ahşap süsleme, taş süsleme v.b. süslemeler için ilgili dallarda uzman kişilerden bugünkü duruma ilişkin rapor alınmasına, süslemelerin rölöveleri ile restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanarak yine uzmanlar denetiminde uygulanmasına, şadırvan örtüsünün çağdaşı olan yapılar incelenerek tasarlanmasına, 12.2010 tarih ve 4076 sayılı kararı ile Zal Mahmut Paşa Külliyesi şadırvanına ait restorasyon projesinin düzeltildiği şekilde uygun bulunduğuna, 08.06.2011 tarih ve 4555 sayılı kararı ile Zal Mahmut Paşa Camisi süsleme programıyla ilgili ön raporların yetersiz olduğuna, 03.12.2008 tarih ve 2235 sayılı Kurulumuz kararında belirtilen hususların, aşağıda açıklık getirildiği gibi, belirtilen aşamalar halinde ele alınmasına, restoratör mimar, sanat tarihçisi, mimarlık tarihçisi, statikçi, yapı fizikçi, jeofizik mühendisi gibi uzmanlar oluşan, restorasyon sonuna kadar görev yapacak ve her aşama ile ilgili rapor verecek denetleme görevli bilim kurulu oluşturulmasına, külliyenin süsleme programına giren kalem işi, çini, hat, ahşap ve taş süslemeler v.b. dallarda restorasyon uygulaması yapan (Güzel Sanatlar Fakültelerinin dört yıllık fakültelerinden veya restorasyon-konservasyon bölümü okullarından) uzman kişilerin restorasyonda çalışmak üzere tespit edilmesine, bu kişilerin uygulama yapmadan önce ve uygulamadan sonra rapor vermesine, süslemelerin restorasyonu yapılmadan önce rölöveleri ile restorasyon projelerinin yapılmasına, süsleme restorasyonlarının da genel denetleme ekibince denetlenmesine, 03.12.2008 tarih ve 2235 sayılı kararla istenen diğer hususların da aynen yerine getirilmesine karar verilen Zal Mahmut Paşa Külliyesi'ne ilişkin; kalemişi tezyinat rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri uygun görüşü belirtilerek iletilen Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul 1. Bölge Müdürlüğünün 26.08.2013 tarih ve 15219810/561/15906 sayılı yazısı ve Müdürlük uzmanlarının 07.02.2014 tarihli raporu C-3 numaralı işlem dosyası eşliğinde okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Cezri Kasım Mahallesi, 19 pafta, 65 ada, 19 parselde yer alan Zal Mahmut Paşa Külliyesi'ne ilişkin iletilen kalemişi tezyinat rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun olduğuna karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Hilmi AYDIN
MÜDÜR

BAŞKAN
M.Cengiz CAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
M.Çıngı SALMAN
İMZA

ÜYE
Salih OGUR
İMZA

ÜYE
Nurettin POLATTAŞ
İMZA

ÜYE
Ufuk KOCABAŞ
İMZA

ÜYE
Emine ALTINTAŞ
İMZA

ÜYE
Şule SAVAŞ
İst.B.Şehir Bld. Tems.
İMZA

ÜYE
Emine ATAKTÜRK
Eyüp Belediyesi Tems.
İMZA

12.03.2014 MMA

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (65 Ada, 19 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No :17.08.2017/ 264
Karar Tarihi ve No :17.08.2017/2699

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 19 pafta, 65 ada, 20 parselde bulunan, mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait, 1174 m2 yüzölçümlü, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararı ile belirlenen Kentsel Sit Alanı içerisinde kalan ve aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, 26.07.2007 tarih ve 1182 sayılı kararı ile rölöve, rölöve analizi, restitüsyonu onaylanan ve koruma grubu I olarak belirlenen, restorasyon ve peyzaj projeleri uygun bulunan Şah Sultan Türbesi ve İstanbul II nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 21.05.2008 tarih ve 1801 sayılı kararı ile Şah Sultan Türbesi restorasyon müdahale paftası ve hazire alanı mezar taşlarına ait projesi onaylanan, Şah Sultan Sıbyan Mektebine ilişkin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projesinin değerlendirilmesinin talep edildiği Vakıflar Genel Müdürlüğü 1. Bölge Müdürlüğü 14.07.2017 tarih ve 19787 sayılı yazısı ve ekleri ile 34.19.909 numaralı işlem dosyası incelendi, hazırlanan uzman raporu okundu,yapılan görüşeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 19 pafta, 65 ada, 20 parselde bulunan Şah Sultan Mektebine ait rölöve, restitüsyon projesi, analiz ve müdahale paftalarının uygun olduğuna, restorasyon projesinin düzeltmelerle uygun olduğuna, uygulama aşamasında tüm cephelerinde raspa sonrası ortaya çıkacak verilerin işlendiği rölövenin iletilmesine, yapı içinde ve saçaklarda kalem işleri ve süslemelerin tespitine yönelik araştırma raspalarının yapılmasına, elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanacak uzman raporu ve tüm bulguların değerlendirildiği restitüsyon ve restorasyon projelerinin Kurulumuza iletilmesine, uygulamanın müellif sorumluluğunda ilgili idare denetiminde yapılmasına, uygulama sonrası rapor ve fotoğrafların Kurula iletilmesine karar verilmesine karar verildi.

BAŞKAN
Hüseyin KOÇ
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Barış HAN
İMZA

ÜYE
Suat ÇAKIR
İMZA

ÜYE
Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT
İMZA

ÜYE
Fatih ELCİL
İMZA

ÜYE
Mergül KOTİL
İMZA

ÜYE
Ömer Faruk KALAYCI
(BULUNMADI)

ÜYE
Zuhal AYANOĞLU
İst. B.Şehir Bld. Tems.
(BULUNMADI)

ÜYE
Esra SARI
Eyüp Bel. Bşk. Tems.
İMZA

ÜYE
Gamze KUŞSEVEN ÖZKILINÇ
Vakıflar 1. Bölge Müd. Tems.
İMZA

17.08.2017/ H.Y.

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (65 Ada, 20 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 18.6.2001 - 789
Karar Tarih ve No : 18.6.2001-12917

Toplantı yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Akarçeşme Sokağı-Defterdar Caddesi, 19 pafta, 65 ada, 24 parsel sayılı, 13.9.1979 tasdik tarihli Eyüp Koruma Planında kalan, Gayrımenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.1.1977 gün ve 9591 sayılı kararı ile tescilli, kamu mülkiyetindeki yere ait restitüsyon ve restorasyon projelerinin onayına ilişkin Eyüp Belediye Başkanlığı'nın 22.5.2001 gün ve 674 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda:

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Akarçeşme Sokağı-Defterdar Caddesi, 19 pafta, 65 ada, 24 parsel sayılı yere ait restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun olduğuna karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Güneşli AYBAY
Müdür V.

BAŞKAN
F. Özer ERENMAN
İmza

BAŞKAN YARDIMCISI
Zekiye YENEN
İmza

ÜYE
Sümer ATASOY
İmza

ÜYE
M.Lütfi YAZICIOĞLU
İmza

ÜYE
Tanju Verda AKAN
(BULUNMADI)

ÜYE

ÜYE
Gülnur KADAYIFÇI
EYÜP BELEDİYE BŞK TEM
İmza

ÜYE

19.6.2001 İA.ME

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (65 Ada, 24 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İSTANBUL I NUMARALI KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU

Toplantı Tarihi ve No	: 14.03.2018/298	**Toplantı Yeri**
Karar Tarihi ve No	: 14.03.2018/3258	İSTANBUL

KARAR

İstanbul ili, Eyüpsultan ilçesi, Cezrikasım Mahallesi, 65 ada, 25 parsel sayılı, Cezri Kasım Paşa Vakfı mülkiyetine ait, 1680,33 m² yüzölçümlü, bahçe ve kabristanı olan cami ve meşrutane vasıflı, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı genel kararı ile Kentsel Sit Alanı içerisinde kalan, aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, 21.07.2014 tasdik tarihli 1/1000 Ölçekli Eyüp I. Etap Koruma Amaçlı Revizyon Uygulama İmar Planı'nda Tescilli Eski Eser (Türbe) alanında kalan türbeye ilişkin uygun görüşle iletilen revize rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin değerlendirilmesinin talep edildiği Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul Vakıflar 1. Bölge Müdürlüğünün 07.02.2018 tarih ve 16995-159 sayılı yazısı, raporların iletildiği Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul Vakıflar 1. Bölge Müdürlüğünün 11.10.2017 tarih ve 1135 sayılı yazısı, ilgili idareler arasındaki protokole ilişkin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı Kültür Varlıkları Projeler Müdürlüğünün 19.09.2017 tarih ve 2481-178161 sayılı yazısı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul 1. Bölge Müdürlüğünün 31.08.2016 tarih ve 14478/24465 sayılı yazısı, 13.03.2018 ve 137476 kayıt no.lu uzman raporu okundu, 34.19.1537 no.lu işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul ili, Eyüpsultan ilçesi, Cezrikasım Mahallesi, 65 ada, 25 parseldeki caminin (Cezr-i Kasım Camii) koruma grubunun I. grup olarak belirlenmesine; sunulan rölövenin 660 sayılı ilke kararına göre çizilmediğinden uygun olmadığına, 660 sayılı ilke kararına göre hazırlanacak rölöve ile restitüsyon ve restorasyon projelerinin Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

BAŞKAN Barış HAN İMZA	ASLI GİBİDİR Aytaç TANRISEVEN Müdür V.	**BAŞKAN YARDIMCISI** Fatih ELCİL İMZA
ÜYE Suat ÇAKIR İMZA	**ÜYE** Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT (BULUNMADI)	**ÜYE** Mergül KOTİL İMZA
ÜYE Ömer Faruk KALAYCI İMZA	**ÜYE** Mehmet DEMİRÖZ İMZA	**ÜYE** Zuhal AYANOĞLU İst. B.Şehir Bld. Tems. İMZA
ÜYE Faruk Erhan ALP Eyüpsultan Bld. Tems. İMZA	**ÜYE** Gamze KUŞSEVEN ÖZKILINÇ İst.Vkf.1.Böl.Müd.Tems. İMZA	

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (65 Ada, 25 Parsel).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 26.07.2007- 83
Karar Tarihi ve No : 26.07.2007- 1184

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, 19 pafta, 65 ada, 40 parselde bulunan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 gün ve 9591 sayılı kararıyla belirlenen Kentsel Sit Alanı içerisinde kalan ve aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen Nakkaş Hasan Paşa Türbesine ait rölöve,rölöve analizi ile restitüsyon,restorasyon ve peyzaj projelerinin iletildiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı Tarihi Çevre Koruma Şube Müdürlüğünün 08.12.2006 gün ve 4317 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda:

İstanbul İli, Eyüp İlçesi,19 pafta, 65 ada, 40 parselde bulunan parselde bulunan Nakkaş Hasan Paşa Türbesine ait rölöve, rölöve analizinin onaylanmasına, koruma grubunun I olarak belirlenmesine, girişteki revak üzerindeki kubbenin araştırılarak buna ilişkin bilgi ve belgelerin iletilmesinden sonra restitüsyonun değerlendirilebileceğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Vildan SARIOĞLU
MÜDÜR V.

BAŞKAN
Mete TAPAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Hale ÇIRACI
İMZA

ÜYE
Yaşar ÇORUHLU
İMZA

ÜYE
Aslı ÖZDOĞAN
İMZA

ÜYE
Ömer KORMAN
İMZA

ÜYE
Hasibe SİLAHTAR
İMZA

ÜYE
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
Ferhan HAS
İst. Büy. Bld. Tem.
İMZA

ÜYE
Aliye Şahin KARABACAK
İst. Vak. Blg. Tem.
(BULUNMADI)

ÜYE
Gülnur KADAYIFÇI
Eyüp Bld. Tem.
İMZA

31.07.2007 A.B

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (65 Ada, 40 Parsel).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 08.07.2008- 139
Karar Tarihi ve No : 08.07.2008- 1934

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, 19 pafta, 65 ada, 40 parselde bulunan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 gün ve 9591 sayılı kararıyla belirlenen Kentsel Sit Alanı içerisinde kalan ve aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, Kurulumuzun 26.07.2007 gün ve 1184 sayılı kararı ile rölöve, rölöve analizinin onaylanmasına, koruma grubunun I olarak belirlenmesine, girişteki revak üzerindeki kubbenin araştırılarak buna ilişkin bilgi ve belgelerin iletilmesinden sonra restitüsyonun değerlendirilebileceğine, 21.05.2008 gün ve 1800 sayılı kararıyla restitüsyonda girişteki revağın üst örtüsünün dönemsel araştırması yapılarak yeniden düzenlenmesi ve belgeleriyle Kurulumuza iletilmesine denen taşınmaza ilişkin raporun iletildiği Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Restorasyon ve Konservasyon Merkez Laboratuarı Müdürlüğünün 22.01.2008 gün ve 34 sayılı yazısı, restitüsyon, restorasyon ve restorasyon müdahale projesinin iletildiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Tarihi Çevre Koruma Müdürlüğünün 27.06.2008 gün ve 61294 TN-462891 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, 19 pafta, 65 ada, 40 parselde bulunan Nakkaş Hasan Paşa Türbesine ait restitüsyon, restorasyon, restorasyon müdahale paftası, peyzaj ve hazire alanı mezar taşlarına ait projelerin uygun olduğuna karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Vildan SARIOĞLU
MÜDÜR V.

BAŞKAN
Mete TAPAN
(BULUNMADI)

BAŞKAN YARDIMCISI
Hale ÇIRACI
İMZA

ÜYE
Yaşar ÇORUHLU
İMZA

ÜYE
Aslı ÖZDOĞAN
İMZA

ÜYE
Ömer KORMAN
İMZA

ÜYE
Hasibe SİLAHTAR
İMZA

ÜYE
Sait KARABULUT
(BULUNMADI)

ÜYE
Füsun KILIÇ
İstanbul Büy. Bld. Tem.
İMZA

ÜYE
Esin Demirel İŞLİ
İst. Vak. Böl. Tem.
İMZA

ÜYE
Hülya YALÇIN
Eyüp Belediyesi Tem.
İMZA
08.07.2008 A.B

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (65 Ada, 40 Parsel).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 07.01.2009-165
Karar Tarihi ve No : 07.01.2009- 2310

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, İslambey Mahallesi, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.01.1977 gün 9591 sayılı kararı ile kentsel sit alanı olarak ilan edilen alanda kalan ve aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, 19 pafta, 65 ada, 53 parselde bulunan Kızıl Mescid, aynı kararla ve 13.05.1972 gün 6410 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, 65 ada, 54 parselde bulunan Sekbanbaşı Ramazan Ağa Mektebi ve 65 ada, 52 parselde bulunan Hazire'ye ait rölöve ve analitik rölövenin onayını talep eden Vakıflar Genel Müdürlüğü, İstanbul Bölge Müdürlüğü'nün 16.10.2008 gün B.02.1.VGM.1.13.00.102.99.16/441/284 sayılı ve restitüsyon ve restorasyon müdahale paftası ve restorasyon projesinin iletildiği 22.12.2008 gün B.02.1.VGM.1.13. 00.102.99.16-1251 sayılı yazıları okundu, dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, 19 pafta, 65 ada, 53 parselde bulunan Kızıl Mescid Camii'nin koruma grubunun I, 54 parselde bulunan Sekbanbaşı Ramazan Ağa Sıbyan Mektebi'nin koruma grubunun II olarak belirlenmesine; Kızıl Mescid Camii, Sekbanbaşı Ramazan Ağa Mektebi ve 52 parselde bulunan Hazireye ait rölöve, analitik rölöve, restitüsyon, restorasyon müdahale ve restorasyon projesinin uygun olduğuna; uygulamanın uzman sanat tarihçisi, restoratör mimar vb. uzmanlar denetiminde yapılmasına; uygulama sırasında restitüsyon ve restorasyon projesinde değişiklik gerektirecek veriler ortaya çıkması durumunda uygulamanın durdurularak restitüsyon ve restorasyon projesinin revize edilerek Kurulumuza iletilmesine; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 22.03.2001 tarih ve 680 sayılı ilke kararı uyarınca, uygulamanın kurul kararına uygun yapılabilmesi için uygulamanın mesleki denetim sorumluluğunun proje müellifi tarafından üstlenilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Cemil CANDAŞ
MÜDÜR

BAŞKAN
Mete TAPAN
(BULUNMADI)

ÜYE
Yaşar ÇORUHLU
İMZA

ÜYE
Hasibe SİLAHTAR
İMZA

ÜYE
Füsun KILIÇ
İstanbul Büy. Bld. Tem.
İMZA

ÜYE
Aslı ÖZDOĞAN
İMZA

ÜYE
Esin DEMİREL İŞLİ
Vakıflar Böl. Müd. Tems.
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Hale ÇIRACI
İMZA

ÜYE
Ömer KORMAN
İMZA

ÜYE
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
Gülnur KADAYIFÇI
Eyüp Belediyesi Tem.
İMZA

07.01.2009 C.C.

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (65 Ada, 52-53-54 Parseller).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 16.04.2008-123
Karar Tarihi ve No: 16.04.2008-1712

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, Zalpaşa Caddesi, 19 pafta, 65 ada, 53 parselde yer alan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararıyla belirlenen Kentsel Sit Alanı içinde kalan, anılan kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenen, Kurulumuzun 23.06.2006 tarih ve 383 sayılı kararıyla izinsiz olarak yapılan eklenti nedeniyle suç duyurusunda bulunulan ve izinsiz eklentisinin yıkılmasına karar verilen, Vakıflar Genel Müdürlüğü mülkiyetindeki Kızıl Mescit'in iki katlı eklentisine Eyüp Belediye Başkanlığınca müdahale edildiğinin belirtildiği İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğünün 14.05.2007 tarih ve B.02.1.VGM.1.13.00.102.99.16/ 202/1697 sayılı yazısı ile izinsiz eklentinin yıkımına Kurulumuzca görevlendirilecek bir yetkilinin de nezaret etmesinin talep edildiği Eyüp Belediye Başkanlığının 27.07.2007 tarih ve M.34.6.EYÜ.0.16/GL:07/1100-GD:07/2326-5626 sayılı yazısı okundu, dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, Zalpaşa Caddesi, 19 pafta, 65 ada, 53 parselde yer alan Kızıl Mescit'e ilişkin 23.06.2006 tarih ve 383 sayılı kararımızın geçerli olduğuna, izinsiz eklentinin yıkımının İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğünün denetiminde ve sorumluluğunda yapılmasına, taşınmaza ilişkin rölöve ve restitüsyon projelerinin Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Vildan SARIOĞLU
Müdür V.

BAŞKAN
Mete TAPAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Hale ÇIRACI
İMZA

ÜYE
Yaşar ÇORUHLU
İMZA

ÜYE
Aslı ÖZDOĞAN
(BULUNMADI)

ÜYE
Ömer KORMAN
İMZA

ÜYE
Hasibe SİLAHTAR
İMZA

ÜYE
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
Füsun KILIÇ
İST. B.ŞEHİR BEL.TEM.
İMZA

ÜYE
Esin DEMİREL İŞLİ
İST. VAKIFLAR BÖL. MD. TEM.
İMZA

ÜYE
Gülnur KADAYIFÇI
EYÜP BEL.TEM.
İMZA

14.06.2008 AA

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (65 Ada, 53 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 24.9.2003-990
Karar Tarih ve No : 24.9.2003-15356

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Defterdar Mah,19 pafta, 66 ada, 37-38 parsel sayılı, Kurulumuzun 7.10.1992 tarih ve 4095 sayılı kararıyla onaylı 1/500 ölçekli Eyüp Camii ve Merkez Civarı Koruma Amaçlı İmar Planı sınırları içinde kalan ,Gayrımenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.1.1977 tarih ve 9591 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilli , 38 parseli İstanbul Belediyesi , 37 parseli Eyüp Bld. Bşk. mülkiyetinde bulunan taşınmazlara ait rölöve , restitüsyon ve iki öneriden oluşan restorasyon fikir projesinin iletildiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Projeler Daire Başkanlığı Tarihi Çevreyi Koruma Müdürlüğü'nün 6.5.2003 tarih ve 12734-63-640.100/425-2 sayılı yazısı okundu , ekleri incelendi , yapılan görüşmeler sonucunda ;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Defterdar Mah,19 pafta, 66 ada, 37-38 parsel sayılı taşınmazlara ait rölövenin uygun olduğuna , koruma gruplarının II. grup olarak belirlenmesine,restitüsyon projelerinin uygun olduğuna , restorasyon projesinde 37 parsele eğitim amaçlı işlev verilebileceğine , 38 parseldeki çeşme ve haznesinin röperli krokideki ölçülerde dikkate alınarak aynen muhafaza edilmesine, çeşme ve haznesinden geçen en ve boy kesitlerin yer aldığı projenin Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Günseli AYBAY
MÜDÜR

BAŞKAN F. Özer ERENMAN İMZA		**BAŞKAN YARDIMCISI** Zekiye YENEN İMZA
ÜYE Sümer ATASOY (BULUNMADI)	**ÜYE** M. Lütfü YAZICIOĞLU İMZA	**ÜYE** Cem ERİŞ İMZA
ÜYE	**ÜYE** Gülnur KADAYIFÇI EYÜP BELEDİYE BŞK TEM İMZA	**ÜYE**

25.9.2003 İAUG

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (66 Ada, 37-38 Parseller).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 22.3.2004-1033
Karar Tarih ve No : 22.3.2004-15873

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Defterdar Mah, 19 pafta, 66 ada, 37-38 parsel sayılı, Kurulumuzun 7.10.1992 tarih ve 4095 sayılı kararıyla onaylı 1/500 ölçekli Eyüp Camii ve Merkez Civarı Koruma Amaçlı İmar Planı sınırları içinde kalan, 37 parseli Gayrımenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.1.1977 tarih ve 9591 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilli, 38 parseli İstanbul Belediyesi, 37 parseli Eyüp Belediye Başkanlığı mülkiyetinde bulunan taşınmazlara ait restorasyon projesinin onayı talebine ilişkin T.C. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Projeler Daire Başkanlığı, Tarihi Çevreyi Koruma Müdürlüğü'nün 11.12.2003 tarih ve 12734-63-640.100/1199 sayılı yazısı, 38 parselde bulunan çeşme ve haznesinin mevcut durumu ile röperli krokideki ölçüleri arasında farklılık bulunmakla birlikte, 38 parselde bulunan çeşme ve haznesi yıkılmadan 37 parselin restorasyonu yapılacağından kurulumuzca onaylı rölöve projesindeki ölçüler (mevcut yapının ölçüleri) esas alınarak hazırlanmış olan restorasyon projesinin onayı talebinin iletildiği T.C. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Tarihi Çevreyi Koruma Müdürlüğü'nün 16.3.2004 tarih ve 12734-63-640.100/232 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda:

İstanbul ili, Eyüp İlçesi, Defterdar Mah, 19 pafta, 66 ada, 38 parsel sayılı, Hacı Sezai Paşa Çeşmesinin 24.9.2003 tarih ve 15356 sayılı kurulumuz kararında sehven belirtilmemiş olmakla birlikte, korunması gerekli kültür varlığı olarak tesciline, 37-38 parsellere ait restorasyon projesinin 1 no'lu öneri ile uygun olduğuna, uygulamanın 28053 oda sicil numaralı mimar Onur YALÇIN sorumluluğunda yapılmasına karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Günseli AYBAY
MÜDÜR

BAŞKAN
F. Özer ERENMAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Zekiye YENEN
(BULUNMADI)

ÜYE
Cem ERİŞ
İMZA

ÜYE
İhsan SARI
İMZA

ÜYE
Tanju Verda AKAN
İMZA

ÜYE

ÜYE
Gülnur KADAYIFÇI
EYÜP BL. BŞK TEM
İMZA

ÜYE

24.3.2004 İA.ÜG

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (66 Ada, 37-38 Parseller).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 18.09.2012-68 Toplantı Yeri
Karar Tarihi ve No : 18.09.2012-704 İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişancı Mah, Baba Haydar Cad 22 Pafta, 68 Ada, 10 parselde yer alan, mülkiyeti İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına ait, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararıyla tescil edilen Kentsel Sit Alanında kalan, yine aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen çeşmenin üzerinin sprey ile yazılarak boyanmış olduğu, bu kapsamda söz konusu çeşmede basit bakım onarım kapsamında (cephe temizliği, bitkilerin temizlenmesi, altın varak ve musluk armatürlerinin yenilenmesi vb) çalışmalarının yapılacağı ve konuyla ilgili olarak Kurul görüşünün istendiği, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın (KUDEB) 30.04.2012 tarih ve 81805 sayılı yazısı ile Müdürlük uzmanlarının 14.09.2012 tarihli raporu, A-43 numaralı işlem dosyası eşliğinde okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mah, 22 pafta, 68 ada, 10 parselde yer alan tescilli çeşmenin koruma grubunun I olarak belirlenmesine, söz konusu çeşmenin cephe temizliğinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi (KUDEB) denetiminde yapılabileceğine, yapılan iş ve işlemler sonrası Kurulumuza bilgi verilmesi gerektiğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR.
Yener ÇAVDAR
MÜDÜR

BAŞKAN
M.Cengiz CAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Sait KARABULUT
BULUNMADI

ÜYE
Nur URFALIOĞLU
BULUNMADI

ÜYE
Salih OGUR
İMZA

ÜYE
Nurettin POLATTAŞ
İMZA

ÜYE
Ufuk KOCABAŞ
BULUNMADI

ÜYE
Emine ALTINTAŞ
İMZA

TEMS. ÜYE
Şule SAVAŞ
İst. B.Şehir Bld. Tems.
İMZA

TEMS. ÜYE
Banu SARBAN
Eyüp Bld Tems.
İMZA

18.09.2012 EK

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (68 Ada, 10 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No	: 19.04.2018/304	**Toplantı Yeri**
Karar Tarihi ve No	: 19.04.2018/3330	İSTANBUL

KARAR

İstanbul ili, Eyüpsultan ilçesi, Cezrikasım Mahallesi, 68 ada, 28 parsel sayılı, Tiryaki Gazi Hasan Paşa Vakfı mülkiyetine ait, 50,52 m² yüzölçümlü, "Kılınç Alibaba Türbeyi ve Meşruta Arsası" vasıflı, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 tarihli ve 9591 sayılı kararı ile belirlenen Kentsel Sit Alanında kalan, aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 26.10.2017 tarih ve 2940 sayılı kararı ile koruma grubu I. grup olarak belirlenen, rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanarak Kurulumuza iletilmesine karar verilen türbeye ilişkin Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul I. Bölge Müdürlüğü ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi arasındaki protokol hakkındaki Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul I. Bölge Müdürlüğünün 14.12.2016 tarih ve 859 sayılı yazısı ile rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin değerlendirilmesinin talep edildiği İstanbul Büyükşehir Belediye Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı Kültür Varlıkları Projeler Müdürlüğünün 05.12.2017 tarih ve 3243.245213 sayılı yazısı, 10.04.2018 tarih ve 189228 kayıt no.lu uzman raporu okundu, 34.19.1523 no.lu işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul ili, Eyüpsultan ilçesi, Cezrikasım Mahallesi, 68 ada, 28 parseldeki türbeye (Hz. Ethem Türbesi) ait rölöve ile restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun olduğuna karar verildi.

BAŞKAN Barış HAN İMZA		**BAŞKAN YARDIMCISI** Fatih ELCİL İMZA
ÜYE Suat ÇAKIR İMZA	**ÜYE** Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT İMZA	**ÜYE** Mergül KOTİL İMZA
ÜYE Mehmet DEMİRÖZ İMZA	**ÜYE** Taner DEMİR İMZA	**ÜYE** Zuhal AYANOĞLU İst. B.Şehir Bld. Tems. İMZA
ÜYE Faruk Erhan ALP Eyüpsultan Bld. Tems. İMZA	**ÜYE** İst.Vkf.1.Böl.Müd.Tems. (BULUNMADI)	

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (68 Ada, 28 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İSTANBUL I NUMARALI KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU

Toplantı Tarihi ve No	: 20.04.2017/244	**Toplantı Yeri**
Karar Tarihi ve No	: 20.04.2017/2438	İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 68 ada, 32 parsel sayılı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi mülkiyetine ait, 9,00 m² yüzölçümlü, "çeşme" vasıflı, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararı ile belirlenen Kentsel Sit Alanında kalan, aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 26.12.2012 tarih 931 sayılı kararı ile koruma grubu I. grup olarak belirlenen çeşmede basit bakım ve onarım yapılmasına ilişkin görüş talep edilen İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğünün 19.01.2017 tarih 11690-151 sayılı yazısı, hazırlanan uzman raporu okundu, 34.19.1518 numaralı işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 68 ada, 32 parselde yer alan tescilli çeşmeye ilişkin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğünün 19.01.2017 tarih 11690-151 sayılı yazı eki yapı tespit tutanağında belirtilen (çeşme yüzeyindeki yazılar,boyamalar ve kirlenmeler) olumsuzlukların basit bakım ve onarım çalışmaları kapsamında Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğü denetiminde yapılmasında sakınca olmadığına, çeşmedeki malzeme kayıplarının giderilmesine yönelik müdahale talebinin uygun olmadığına, çeşmenin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanarak Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

BAŞKAN Hüseyin KOÇ İMZA	ASLI [illegible] Ahmet LATİFOĞLU Müdür V.	**BAŞKAN YARDIMCISI** Barış HAN İMZA
ÜYE Suat ÇAKIR İMZA	**ÜYE** Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT (BULUNMADI)	**ÜYE** Fatih ELCİL İMZA
ÜYE Mergül KOTİL İMZA	**ÜYE** Ömer Faruk KALAYCI İMZA	**ÜYE** Zuhal AYANOĞLU İst.B.şehir Bld.Tems. İMZA
ÜYE Esra SARI Eyüp Bld. Tems. İMZA	**ÜYE** Gamze KUŞSEVEN ÖZKILINÇ İst. Vkf. 1.Böl.Tems. İMZA	

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (68 Ada, 32 Parsel).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 16.04.2008-123 — Toplantı Yeri
Karar Tarihi ve No : 16.04.2008- 1717 — İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Cezmi Kasım Mahallesi, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.01.1977 gün 9591 sayılı kararı ile kentsel sit alanı olarak ilan edilen ve Koruma Amaçlı İmar Planı 13.09.1979 tarihinde onaylanan alanda, aynı kararla tescilli 69 ada, 52 ve 53 parsellerin komşuluğunda yer alan 22 pafta, 68 ada, 107 parsel sayılı yer için teklif edilen projenin İmar Planına, 3194 sayılı İmar Kanununa ve İstanbul İmar Yönetmeliği'ne uygun olduğu belirtilerek onayını talep eden Eyüp belediye Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nün 31.12.2007 gün 2007/8993 sayılı yazısı ve söz konusu parsellerin mevcut durumlarına ilişkin bilgi belge iletilen 24.03.2008 gün M.34.6.EYÜ. 0.65/749-838-1945 sayılı yazısı okundu, dosyası incelendi, yapılan görüşme sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, 22 pafta, 68 ada, 107 parsele ilişkin önerilen projenin uygun olduğuna;

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.01.1977 gün 9591 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, ancak yerinde olmayan yapının nasıl ve ne zaman yok olduğunun belediyesine sorulmasına, tescilli yapının ihyası için Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 05.11.1999 gün 660 sayılı ilke kararına göre hazırlanacak restitüsyon ve rekonstrüksiyon projesinin kurulumuza iletilmesine; yapının yok olmasına neden olanlar hakkında 2863 sayılı yasa kapsamında yasal soruşturma açılmasına;

69 ada, 52 parselde bulunan tescilli yapının eski ve yeni fotoğraflarının karşılaştırılmasından ve yapıya ilişkin yapı tatil tutanağı ve encümen kararından, tescilli yapıda izinsiz uygulama yapıldığı anlaşıldığından, izinsiz uygulama yapanlar hakkında 2863 sayılı yasa kapsamında yasal soruşturma açılmasına; yapının özgün hale getirilmesi için rölöve, restitüsyon ve restorasyon projesinin Kurulumuza iletilmesine;

69 ada, 54 parselde bulunan tescilli yapının yok edilerek, yine 69 ada, 1 parselde bulunan tescilli Mescide katıldığı anlaşıldığından, söz konusu 69 ada, 54 parseldeki tescilli yapıyı yıkanlar ve 69 ada, 1 parselde bulunan Mescidde izinsiz uygulama yapanlar hakkında 2863 sayılı yasaya göre soruşturma açılmasına, 69 ada, 54 parseldeki yapının ihya edilebilmesi için restitüsyon ve restorasyon projesinin, 69 ada, 1 parselde bulunan Mescidin özgün haline dönüştürülebilmesi için rölöve, restitüsyon ve restorasyon projesinin Kurulumuza iletilmesine;

Projesi İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 27.10.1999 gün 11303 sayılı kararı ile uygun bulunan 68 ada, 108 parseldeki yapının onaylı projesine uygun olarak yapılıp yapılmadığının belediyesine sorulmasına karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Vildan SARIOĞLU
MÜDÜR V.

BAŞKAN		**BAŞKAN YARDIMCISI**
Mete TAPAN		Hale ÇIRACI
İMZA		**İMZA**
ÜYE	**ÜYE**	**ÜYE**
Yaşar ÇORUHLU	Aslı ÖZDOĞAN	Ömer KORMAN
İMZA	**(BULUNMADI)**	**İMZA**
ÜYE		**ÜYE**
Hasibe SİLAHTAR		Sait KARABULUT
İMZA		**İMZA**
ÜYE		**ÜYE**
Füsun KILIÇ		Gülnur KADAYIFÇI
İstanbul Büy. Bld. Tem.		Eyüp Belediyesi Tem
İMZA		**İMZA**

16.04.2008 C.C.

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (69 Ada, 1 Parsel).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 14.05.2009-186
Karar Tarihi ve No : 14.05.2009-2642

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul ili, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, Çömlekçiler Caddesi, 73 ada, 44 parselde bulunan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 gün ve 9591 sayılı kararı ile Kentsel Sit Alanı içerisinde kalan, Kurulumuzun 21.11.2008 tarih ve 2200 sayılı kararı ile korunması gereken kültür varlığı olarak tescil edilmesine gerek olmadığına karar verilen taşınmazın, dış mimari ana hatlarında dönemsel özellikleri aksettirici nitelikte, üstü kemerli kapı ve pencerelerin bulunduğundan, korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesinin istendiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının13.04.2009 tarih ve M.34.0.İBB.0.13.84/Gd. 1429239 sayılı yazısı ve söz konusu taşınmazın ön duvarının bir bölümünün korunması gerekli kültür mirası niteliği taşıdığı ve endüstri mirasımızın özgün örneklerinden olduğundan korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilinin yapılmasının istendiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının 23.03.2009 tarih ve M.34.0.İBB.0.31.63.938/1019974/TN:1357930 sayılı yazısı okundu, dosyası incelendi, yapılan görüşme sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, Çömlekçiler Caddesi, 73 ada, 44 parselde bulunan yapının iletilen yeni bilgi belgelere göre 2863 sayılı yasanın 6.maddesi kapsamında belirtilen nitelikleri taşıdığı anlaşıldığından korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Manolya ALTINOK
MÜDÜR V.

BAŞKAN
Mete TAPAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Hasibe SİLAHTAR
İMZA

ÜYE
Aslı ÖZDOĞAN
İMZA

ÜYE
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
Erhan ERTAN
İMZA

ÜYE
Erol ÇALIŞKAN
İstanbul Büy. Bld. Tem.
İMZA

ÜYE
Güray ERTOK
Eyüp Belediyesi Tem
İMZA

15.05.2009 G.A.

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (73 Ada, 44 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 22.03.2018 / 299
Karar Tarihi ve No : 22.03.2018 / 3268
Toplantı Yeri İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, Nişanca Mahallesi, 7 pafta, 120 ada, 21 parsel sayılı, vakıf mülkiyetine ait, 294 m2, arsa vasıflı, 21.07.2014 onama tarihli I.Etap Eyüp Koruma Amaçlı Rev.Uyg.İmar Planında tescilli eski eser dini tesis alanında kalan, İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 15.10.2008 tarih 2117 sayılı Kurul kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 17.08.2017 tarih 2700 sayılı Kurul kararı ile 120 ada, 21 parsele ilişkin sunulan rölövenin 660 sayılı ilke kararına göre çizilmediğinden uygun olmadığına, restitüsyon projesi için yeterli 3 boyutlu görsel belgeler, kapsamlı sanat tarihi raporu, arşiv çalışması olmamasından dolayı değerlendirilemeyeceğine karar verilen taşınmaza ilişkin rölöve ve restitüsyon projesinin değerlendirilmesi talep edilen Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul I. Bölge Müdürlüğü'nün 25.12.2017 tarih 1558 sayılı yazısı, 15.03.2018 tarih 142051 sayılı uzman raporu okundu, 34.19.734 numaralı işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, Nişanca Mahallesi, 7 pafta, 120 ada, 21 parselde bulunan yapının ve hazirenin koruma grubunun II.grup olarak belirlenmesine, rölövenin düzeltmelerle uygun olduğuna, mezar taşı yazılarının transkripsiyonlarında kısmen eksik ve yanlışlar olduğu görüldüğünden düzeltilerek eksiklerin tamamlanıp detay projesi olarak iletilmesine, yapının 3 boyutlu halini gösteren yeterli bilgi ve belgeleri olmadığı için özgün-orijinal yapısına uygun restitüsyon projesi yapılamayacağından mevcut duvar ve temel kalıntılarının konservasyonunun yapılarak sökülüp takılabilen hafif (ahşap, çelik vb.) yapı malzemeleri ile kısmen tamamlanıp yapıldığı avan projesinin Kurulumuza sunulmasından sonra değerlendirilebileceğine karar verildi.

BAŞKAN Barış HAN İMZA	[illegible] GÜDÜK A.Vek. TANRISEVEN Müdür V.	**BAŞKAN YARDIMCISI** Fatih ELCİL İMZA
ÜYE Suat ÇAKIR İMZA	**ÜYE** Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT İMZA	**ÜYE** Mergül KOTİL İMZA
ÜYE Ömer Faruk KALAYCI İMZA	**ÜYE** Mehmet DEMİRÖZ İMZA	**ÜYE** Zuhal AYANOĞLU İst. B.Şehir Bld. Tems. İMZA
ÜYE Faruk Erhan ALP Eyüpsultan Bld. Tems. İMZA	**ÜYE** Gamze KUŞSEVEN ÖZKILINÇ İst.Vkf.1.Böl.Müd.Tems. (BULUNMADI)	22.03.2018/GÇK

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (120 Ada, 21 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No :19.04.2018/304 **Toplantı Yeri**
Karar Tarihi ve No :19.04.2018/3337 İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, Nişancı Mahallesi, 120 ada, 34 parsel sayılı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi mülkiyetine ait, 108,00 m² yüzölçümlü, "Mezarlık yeri" vasıflı, Gayrimenkul Eski Eserler Ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, aynı kararla sınırları belirlenen, İstanbul III Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 16.11.1989 tarih ve 1509 sayılı kararı ile sınırları revize edilen Eyüp Kentsel Sit Alanı içinde kalan, söz konusu taşınmaza ilişkin, İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesinde bulunan, türbe, mezarlık, hazire ve kabir yerlerinden, yazı ekinde iletilen listede ada, parsel ve tapu kayıtları belirtilenlerin tescil durumları ve koruma gruplarının bildirilmesinin istendiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü'nün 11.05.2017 tarih 428 İBB.91740 sayılı yazısı ve ekleri, 11.04.2018 tarih ve 191078 kayıtlı uzman raporu okundu, 34,19.1066 numaralı işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, Nişancı Mahallesi, 120 ada, 34 parseldeki mezarlığın koruma grubunun I. grup olarak belirlenmesine, hasarların işlendiği, 660 sayılı ilke kararlarına göre hazırlanacak analitik rölövesinin, onarımın sağlanması amacıyla restitüsyon projesi ve konservasyon raporu doğrultusunda müdahalelerin belirlendiği restorasyon projesinin Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

BAŞKAN
Barış HAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Fatih ELCİL
İMZA

ÜYE
Suat ÇAKIR
İMZA

ÜYE
Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT
İMZA

ÜYE
Mergül KOTİL
İMZA

ÜYE
Mehmet DEMİRÖZ
İMZA

ÜYE
Taner DEMİR
İMZA

ÜYE
Zuhal AYANOĞLU
İst.B.şehir Bld.Tems.
İMZA

ÜYE
Faruk Erhan ALP
Eyüpsultan Bld.Tems.
İMZA

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (120 Ada, 34 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No :05.04.2018/302
Karar Tarihi ve No :05.04.2018/3315

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, Nişancı Mahallesi, 120 ada, 35 parsel sayılı, İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait, 97,60 m2 yüzölçümlü, "Mezarlık" vasıflı, Gayrimenkul Eski Eserler Ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararı ile Hazire ve Atik Çevre Duvarı olarak korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, aynı kararla sınırları belirlenen, İstanbul III Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 16.11.1989 tarih ve 1509 sayılı kararı ile sınırları revize edilen Eyüp Kentsel Sit Alanı içinde kalan, söz konusu taşınmaza ilişkin, İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesinde bulunan, türbe, mezarlık, hazire ve kabir yerlerinden, yazı ekinde iletilen listede ada, parsel ve tapu kayıtları belirtilenlerin tescil durumları ve koruma gruplarının bildirilmesinin istendiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü'nün 11.05.2017 tarih 428 İBB.91740 sayılı yazısı ve ekleri ve 120 ada, 35 parselde yer alan mezarlık duvarının çatladığı çevre ve insan sağlığı açısından tehlike arz ettiğinin bildirildiği Eyüpsultan Belediye Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün 14.03.2018 tarihli ve 30804787-304.04.02.03-E.6307 sayılı yazısı ve ekleri 03.04.2018 tarih 176258 kayıtlı uzman raporu okundu, 34.19.1911 numaralı işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, Nişancı Mahallesi, 120 ada, 35 parselde yer alan hazire ve atik çevre duvarının koruma grubunun "I. grup" olarak belirlenmesine, haziredeki mevcut mezar taşlarının tam tespitinin yapılabilmesi için envanterleme çalışmasının yapıldığı ve hasarlarının işlendiği 660 sayılı ilke kararı hükümlerine göre hazırlanacak analitik rölevesinin, onarımının sağlanması amacı ile restitüsyon projesi ve konservasyon raporu doğrultusunda müdahalelerin belirtildiği restorasyon projesinin iletilmesine, 2863 sayılı Yasa'nın 10. Maddesi gereğince parselde yer alan hazire ile tehlikeli şekilde çatlayan atik çevre duvarı ve çevresinde her türlü güvenlik önlemlerinin ilgili Belediyesi ve mal sahiplerince alınmasına, 120 ada, 78 parselde yer alan yapının Yasal durumuna ilişkin Belediyesinden bilgi istenmesine karar verildi.

BAŞKAN Barış HAN İMZA	**ASIL ÜYE** Ahmet LATİFOĞLU Müdür V.	**BAŞKAN YARDIMCISI** Fatih ELCİL İMZA
ÜYE Suat ÇAKIR İMZA	**ÜYE** Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT İMZA	**ÜYE** Mergül KOTİL İMZA
ÜYE Mehmet DEMİRÖZ İMZA	**ÜYE** Taner DEMİR (BULUNMADI)	**ÜYE** Zuhal AYANOĞLU İst. B.Şehir Bld. Tems. İMZA
ÜYE Faruk Erhan ALP Eyüpsultan Bld. Tems. İMZA	**ÜYE** İst.Vkf.1.Böl.Müd.Tems. (BULUNMADI)	

05.04.2018/CÖ

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (120 Ada, 35 Parsel).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 07.01.2009-165
Karar Tarihi ve No : 07.01.2009- 2308

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişancı Mahallesi, Arakiyeci Cami Sokak, Abdurrahman Şerefbey Caddesi köşesinde, 7 pafta, 121 ada, 1 parselde bulunan, Gayrimenkul eski eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 gün ve 9591 sayılı kararıyla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, vakıf mülkiyetindeki Arakiyeci Cafer Camiine ilişkin rölöve, analitik rölöve, rölöve raporu, malzeme ve teknik raporlar ile fotoğraflarının iletildiği Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul Bölge Müdürlüğü'nün 10.10.2008 gün ve B.02.1.VGM .1.13.00.102.99.16/441/284 sayılı, restitüsyon, restorasyon projesi, restorasyon müdahale projesi, raporların iletilerek gerekli değerlendirilmenin yapılması istenen 25.11.2008 gün ve B.02.1.VGM.1.13.00.102.99.16/691 sayılı yazısı ve parsele ait kadastro ölçü krokisinin onaylı örneğinin gönderildiği Gaziosmanpaşa Kaymakamlığı, İlçe Kadastro Müdürlüğü, Eyüp Kadastro Şefliği'nin 18.12.2008 gün B.021.TKG.434.5620/85 sayılı yazısı okundu, dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, 7 pafta, 121 ada, 1 parselde bulunan Arakiyeci Cafer Ağa Camii'nin koruma grubunun I olarak belirlenmesine; rölöve, analitik rölöve, restitüsyon, restorasyon müdahale ve restorasyon projesinin uygun olduğuna; uygulamanın uzman sanat tarihçisi, restoratör mimar vb. uzmanlar denetiminde yapılmasına; uygulama sırasında restitüsyon ve restorasyon projesinde değişiklik gerektirecek veriler ortaya çıkması durumunda uygulamanın durdurularak restitüsyon ve restorasyon projesinin revize edilerek Kurulumuza iletilmesine; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 22.03.2001 tarih ve 680 sayılı ilke kararı uyarınca, uygulamanın kurul kararına uygun yapılabilmesi için uygulamanın mesleki denetim sorumluluğunun proje müellifi tarafından üstlenilmesine karar verildi.

T.C
ASLI GİBİDİR
Çoğaltılamaz
MÜHÜRÜ

BAŞKAN
Mete TAPAN
(BULUNMADI)
ÜYE
Yaşar ÇORUHLU
İMZA
ÜYE
Hasibe SİLAHTAR
İMZA
ÜYE
Füsun KILIÇ
İstanbul Büy. Bld. Tem.
İMZA

ÜYE
Aslı ÖZDOĞAN
İMZA

ÜYE
Esin DEMİREL İŞLİ
Vakıflar Böl. Müd. Temsilcisi
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Hale ÇIRACI
İMZA
ÜYE
Ömer KORMAN
İMZA
ÜYE
Sait KARABULUT
İMZA
ÜYE
Gülnur KADAYIFÇI
Eyüp Belediyesi Tem.
İMZA

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (121 Ada, 1 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 18.12.2006-49
Karar Tarih ve No : 18.12.2006-738

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, Nazır Abdurrahman Şeref Bey Caddesi, mülkiyeti Eyüp Belediyesine ait, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun15.01.1977 gün ve 9591sayılı kararı ile kentsel sit alanı olarak ilan edilen alanda kalan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 gün ve 9591sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, 13.09.1979 t.t'li 1/500 ölçekli Eyüp Koruma Planında kalan, 7 pafta, 122 ada, 35 parseldeki Mühendis Ali Dede Çeşmesi'ne ait Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon projesinin imar mevzuatı yönünden uygun görüldüğü belirtilerek onayını talep eden Eyüp Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün 01.12.2006 gün 2006/9236 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, 7 pafta, 122 ada, 35 parseldeki Mühendis Ali Dede Çeşmesi'ne ait rölövenin onaylanmasına, koruma grubunun I olarak belirlenmesine; restitüsyon ve restorasyon projesinin uygun olduğuna; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 22.0.3.2001 gün 680 sayılı ilke kararı gereğince, uygulamanın mesleki denetim sorumluluğunun müellif mimar tarafından üstlenilmesine; uygulamanın sanat tarihçisi, restoratör mimar, eski eser uygulaması konusunda deneyimli inşaat mühendisi vb. uzmanlar denetiminde yapılmasına karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Vildan SARIOĞLU
MÜDÜR V.

BAŞKAN
Mete TAPAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Hale ÇIRACI
İMZA

ÜYE
Yaşar ÇORUHLU
İMZA

ÜYE
Ömer KORMAN
İMZA

ÜYE
Hasibe SİLAHTAR
İMZA

ÜYE
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
Ferhan HAS
İst. B.Şehir Bld. Tems.
İMZA

ÜYE
Alime Şahin KARABACAK
Vakıflar Bölge Müd. Tems.
İMZA

ÜYE
Gülnur KADAYIFÇI
Eyüp Belediye Tems.
İMZA

20.12.2006 C.C.

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (122 Ada, 35 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 12.10.2017/275
Karar Tarihi ve No : 12.10.2017/2867

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 9 pafta, 123 ada, 2 sayılı, 13,176.00 m2 yüzölçümlü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi mülkiyetindeki, "kabristan" vasıflı, Gayrimenkul Eski Eseler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1971 tarih ve 9591 kararıyla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, aynı kararla sınırları belirlenen ve İstanbul III Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 16.11.1989 tarih ve 1509 sayılı kararı ile revize edilen Kentsel Sit sınırları içerisinde ve İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 18.03.2014 gün ve 2164 sayılı kararıyla uygun bulunan ve 21.07.2014 tasdik tarihli İstanbul İli, Eyüp İlçesi, 1/1000 ölçekli 1.Etap Koruma Amaçlı Revizyon Uygulama İmar Planında, bir kısmı Hazire, Mezarlık ve Şehitlik (Davutağa/Otakçılar Mezarlığı), bir kısmı Park ve Dinlenme Alanlarında kalan ve yola terk alanları bulunan parsele ilişkin, İstanbul İli, Eyüp İlçesinde bulunan türbe, mezarlık, hazire ve kabir yerlerine ilişkin koruma grubu olmayanların belirlenmesi, tescili bulunmayanların tescil edilmesi hakkında yapılan çalışmalar sonucunda tespit edilen 261 adet türbe, mezarlık, hazire ve kabir yerlerinden, yazı ekinde iletilen listede ada, parsel ve tapu kayıtları belirtilenlerin tescil durumları ve koruma gruplarının bildirilmesinin istendiği, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı Kültürel Mirası Koruma Müdürlüğünün 11.05.2017 gün ve İBB.91740 sayılı yazısı ve Müdürlüğümüz 04.10.2017 gün ve 3065 kayıt sayılı raporu okundu, ekleri 34.19.1504 numaralı işlem dosyası eşliğinde incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 9 pafta, 123 ada, 2 sayılı parselde yer alan Davutağa/Otakçılar Mezarlığının oruma grubunun I. olarak belirlenmesine, haziredeki mezar taşlarının tam tespitinin yapılabilmesi için envanterleme çalışmasının yapıldığı ve hasarların işlendiği, 660 sayılı İlke Kararına göre hazırlanacak analitik rölövesinin, onarımının sağlanması amacı ile restitüsyon projesi ve konservasyon raporu doğrultusunda müdahalelerin belirtildiği restorasyon projesini Kurulumuza iletilmesine, bu süreçte gerekli güvenlik tedbirlerinin ilgililerince alınmasına;

Parselin meri planda Park ve Dinlenme Alanlarında kalan kısmındaki inşai çalışmalar hakkında ilgili Kurumlardan bilgi ve belge istenmesine karar verildi.

BAŞKAN Hüseyin KOÇ İMZA	ASLI [illegible] Ahmet CATİ OĞLU V. Müdür V.	**BAŞKAN YARDIMCISI** Barış HAN İMZA
ÜYE Suat ÇAKIR İMZA	**ÜYE** Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT İMZA	**ÜYE** Fatih ELCİL İMZA
ÜYE Mergül KOTİL İMZA	**ÜYE** Ömer Faruk KALAYCI İMZA	**ÜYE** Zuhal AYANOĞLU İst.B.şehir Bld.Tems. İMZA
ÜYE Esra SARI Eyüp Bld. Tems. (BULUNMADI)	**ÜYE** Gamze KUŞSEVEN ÖZKILINÇ İst.Vkf. I. Bölg. Tems. İMZA	12.10.2017/AS

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (123 Ada, 2 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No :21.12.2017/286
Karar Tarihi ve No :21.12.2017/3074

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, Nişancı Mahallesi, 132 ada, 4 parsel sayılı, Eyüpsultan Belediyesi mülkiyetine ait, 14.00 m2 yüzölçümlü, çeşme vasıflı, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararıyla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen ve aynı kararla belirlenen kentsel sit alanı içerisinde kalan, İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 24.12.2008 tarih ve 2276 sayılı kararıyla rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri uygun bulunan, aynı kararla koruma grubu I. grup olarak belirlenen çeşmeye ilişkin çinilerinin söküldüp tahrip edildiğinin belirtildiği, daha fazla tahrip edilmemesi için gerekli önlemlerin alınması talepli ilgilisinin 27.11.2017 tarih ve 3749 sayılı dilekçesi, 19.12.2017 tarih ve 4022 kayıtlı uzman raporu okundu, 34.19.1566 numaralı işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, Nişancı Mahallesi, 132 ada, 4 parseldeki çeşmeye zarar verenler hakkında 2863 sayılı yasanın 9. ve 65. Maddeleri gereğince suç duyurusunda bulunulmasına, aynı yasanın 10. Maddesi uyarınca çeşmede her türlü güvenlik önlemlerinin mülkiyet sahibi belediyesi ve ilgili kurumlarca alınmasına, ayrıca Kurul onaylı restorasyon projesi kapsamında ivedilikle uygulama yapılmasına karar verildi.

BAŞKAN
Hüseyin KOÇ
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Barış HAN
İMZA

ÜYE
Suat ÇAKIR
İMZA

ÜYE
Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT
İMZA

ÜYE
Fatih ELCİL
İMZA

ÜYE
Mergül KOTİL
(BULUNMADI)

ÜYE
Ömer Faruk KALAYCI
(BULUNMADI)

ÜYE
Zuhal AYANOĞLU
İst. B.Şehir Bld. Tems.
İMZA

ÜYE
Esra SARI
Eyüpsultan Bld. Tems.
İMZA

ÜYE
Gamze KUŞSEVEN ÖZKILINÇ
İst.Vkf.1.Bölg.Md.Tems.
İMZA

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (132 Ada, 4 Parsel).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 05.12.2007- 103
Karar Tarihi ve No : 05.12.2007- 1419

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mustafa Paşa Mahallesi, Davut Ağa Caddesi, 132 ada, 14 parselde bulunan, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 15.01.1977 gün ve 9591 sayılı kararı ile belirlenen Eyüp Kentsel Sit Alanı içerisinde bulunan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.11.1977 gün ve 9591 sayılı kararı ile Halveti Tekkesi Yeri ve Hazire kalıntısı olarak tescilli, vakıflar mülkiyetinde olan, Eyüp Belediyesine ön tahsisli, kaynaklarda Sertarikzade Tekkesi olarak isimlendirilen taşınmaza ilişkin rölöve, restitüsyon, restorasyon projesi, rapor dosyası iletilerek İmar Kanunu ve İstanbul İmar Yönetmeliğine uygun bulunduğu ve idarelerince onaylandığının belirtildiği Eyüp Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün 01.11.2007 gün ve 7856 sayılı yazısı, Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul Bölge Müdürlüğünün 23.11.2007 gün ve 5110 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mustafa Paşa Mahallesi, Davut Ağa Caddesi, 132 ada, 14 parselde bulunan Sertarikzade Tekkesine ait rölöve, restitüsyonun onaylanmasına, koruma grubunun I olarak belirlenmesine, restorasyon projesinin uygun olduğuna, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 22.03.2001 gün ve 680 sayılı ilke kararı uyarınca uygulamanın projesine göre yapılabilmesi için mesleki denetim sorumluluğunun müellif mimar tarafından üstlenilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Vildan SARIOĞLU
MÜDÜR V.

BAŞKAN
Mete TAPAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Hale ÇIRACI
İMZA

ÜYE
Yaşar ÇORUHLU
İMZA

ÜYE
Aslı ÖZDOĞAN
İMZA

ÜYE
Ömer KORMAN
İMZA

ÜYE
Hasibe SİLAHTAR
İMZA

ÜYE
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
Füsun KILIÇ
İstanbul Büy. Bld. Tem.
İMZA

ÜYE
Esin DEMİREL İŞLİ
İstanbul Vak. Böl. Tem
İMZA

ÜYE
Gülnur KADAYIFÇI
Eyüp Belediyesi Tem.
İMZA

26.12..2007 A.B

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (132 Ada, 14 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İSTANBUL I NUMARALI KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU

Toplantı Tarihi ve No : 03.08.2017/262
Karar Tarihi ve No : 03.08.2017/2650

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 132 ada 15 parsel sayılı, Davutağa Vakfı mülkiyetine ait, 1.034,00 m² yüzölçümlü, 'Kargir Camii Şerif ve Kabristan' vasıflı, 21.07.2014 t.t.li 1/1000 ölçekli I. Etap Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Uygulama İmar Planında' kalan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 tarih 9591 sayılı kararı ile belirlenen Kentsel Sit Alanında kalan ve aynı karar ile kültür varlığı olarak tescil edilen, İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 07.08.2012 tarih 641 sayılı kararı ile koruma grubu I. grup olarak belirlenen, rölöve, I. ve II. dönem restitüsyon ve restorasyon projeleri uygun bulunan, Davutağa Camine ilişkin Kalemişi Tezyinat Öneri Projesinin değerlendirilmesinin talep edildiği Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul 1. Bölge Müdürlüğünün 21.04.2017 tarih 12289 sayılı yazısı, hazırlanan uzman raporu okundu, 34.19.1217 nolu işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 132 ada 15 parseldeki Davutağa Camii'ne ilişkin önerilen kalemişi tezyinat projesinin özgün bir veriye dayanmadığı görüldüğünden uygun olmadığına karar verildi.

BAŞKAN
Hüseyin KOÇ
İMZA

ASLI ÖNDİR
Ahmet LATİFOĞLU
Müdür V.

BAŞKAN YARDIMCISI
Barış HAN
İMZA

ÜYE
Suat ÇAKIR
İMZA

ÜYE
Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT
(BULUNMADI)

ÜYE
Fatih ELCİL
İMZA

ÜYE
Mergül KOTİL
İMZA

ÜYE
Ömer Faruk KALAYCI
İMZA

ÜYE
Zuhal AYANOĞLU
İst.B.şehir Bld.Tems.
İMZA

ÜYE
Esra SARI
Eyüp Bld. Tems.
İMZA

ÜYE
Gamze KUŞSEVEN ÖZKILINÇ
İst.Vkf.1.Bölg.Md.Tems.
İMZA

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (132 Ada, 15 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 08.09.2015- 262 — Toplantı Yeri
Karar Tarihi ve No : 08.09.2015- 3729 — İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, Nazır Ağa Yokuşu Sokağı, 8 pafta, 133 ada, 44 parsel sayılı yerde bulunan Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararı ile belirlenen Eyüp Kentsel Sit Alanı içerisinde kalan, tamamı Şeyh Esseyit Mustafa Selami Vakfı adına kayıtlı iken dava sonucu yapılan ifraz ile 133 ada, 43 parsel olarak 936.00 m2lik tekke ve müştemilatı kısmı Şeyh Esseyit Mustafa Selami Vakfı adına 1328.00 m2 lik (haremlik) kısmı 133 ada, 44 parsel olarak davacılar adına tescil edildiği belirtilen, 20.04.2009 tarih ve 2543 sayılı Kurul kararıyla; 43 parseldeki tekkenin kalıntı rölövesi, restitüsyon ve restorasyon projesinin uygun olduğuna, koruma grubunun II olarak belirlenmesine, yapının Vakıflar Genel Müdürlüğünün tahsis protokolünde belirtildiği gibi eğitim ve kültür amaçlı kullanılabileceğine, Eyüp Belediye Başkanlığı yazısında belirtildiği gibi sınır düzeltmesinin yapılmasına denilen, 27.01.2010 tarih ve 3198 sayılı Kurul kararıyla; 43 parselde onaylı projesine göre uygulama yapılabileceğine, projenin 44 parsele taşan kısmında sınır düzeltmesi gerçekleştirildikten sonra uygulama yapılmasına karar verilen, şahıs mülkiyetindeki, bahçeli ahşap ev ve tekke vasıflı taşınmazın 2863 sayılı Yasanın 15/b maddesi gereğince kamulaştırılarak tevhid edilmesi hususunda Kurul görüşünün bildirilmesinin istendiği Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul 1. Bölge Müdürlüğü'nün 01.06.2015 gün ve 380/14788 sayılı yazısı, Müdürlük raportörlerinin 27.08.2015 tarihli raporu ve T-19 numaralı dosyası eşliğinde okundu, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, Nazır Ağa Yokuşu Sokağı, 8 pafta, 133 ada, 44 parsel sayılı yerde bulunan taşınmazın 43 parseldeki tekkeye ait yapı ve mezarların ifrazı ile oluştuğu görüldüğünden 2863 sayılı yasa kapsamında kamulaştırılmasında ve tevhidinde sakınca olmadığına karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Hilmi AYDIN
MÜDÜR

BAŞKAN Ahmet KAYA İMZA		**BAŞKAN YARDIMCISI** Ali Rıza EMRE İMZA
ÜYE Uğur ELİBÜYÜK İMZA	**ÜYE** Zeynep Emel EKİM İMZA	**ÜYE** Aras CAN İMZA
ÜYE Bahadır DUMAN İMZA	**ÜYE** Engin BİNOĞUL İMZA	**ÜYE** Kadriye KARABULUT İst.B.Şehir Bld.Tems. İMZA
ÜYE Cihat KURT Eyüp Bld.Tems. İMZA	**ÜYE** N. Derya ŞENYÜZ Vak.Gen.Md.İst.1.Blg.Tems. İMZA	

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (133 Ada, 44 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 24.02.2006-4
Karar Tarih ve No : 24.02.2006-67

Toplantı yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 28 pafta, 134 ada, 5 parselde bulunan, 13.09.1979 onanlı Eyüp Koruma Planında yer alan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.11.1977 tarih ve 9591 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilli, vakıf mülkiyetindeki Hacı Beşirağa Medresesine ait rölöve, restitüsyon, restorasyon ve peyzaj projesinin onayına ilişkin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Tarihi Çevreyi Koruma Müdürlüğünün 05.10.2005 gün ve R-631 sayılı yazısı, İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğünün 31.10.2005 gün ve 3999 sayılı yazısı ve kazı sonucuna ilişkin rapor ve eklerinin iletildiği Türk İslam Eserleri Müzesi Müdürlüğünün 18.11.2005 gün ve 3710 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi,yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 28 pafta, 134 ada, 5 parselde yer alan Hacı Beşirağa Medresesine ait rölöve, restitüsyon, restorasyon ve peyzaj projelerinin uygun olduğuna, koruma grubunun I. grup olarak belirlenmesine, uygulamanın müellif sorumluluğunda yapılabileceğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
VİLDAN SARIOĞLU
MÜDÜR V.

BAŞKAN
Mete TAPAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Hale ÇIRACI
İMZA

ÜYE
Önder BİLGİ
İMZA

ÜYE
Yaşar ÇORUHLU
İMZA

ÜYE
Ömer KORMAN
İMZA

ÜYE
Hasibe SİLAHTAR
İMZA

ÜYE
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE

ÜYE
Alime ŞAHİN

ÜYE
Gülnur KADAYIFÇI

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (134 Ada, 5 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 21.11.2012-81
Karar Tarihi ve No : 21.11.2012- 853

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 28 pafta, 134 ada, 9 parselde bulunan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 gün ve 9591 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen ve aynı karar ile belirlenen Kentsel Sit Alanı içinde kalan, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 28.08.1991 tarih ve 2907 sayılı kararı ile Baba Haydar Camiinde son cemaat yerindeki muhdes kısımların kaldırılabileceğine, ahşap pasalı tavan yapılabileceğine, taş-imalat yönünde yapılmış olan yağlıboyaların raspa edilebileceğine, camii içinde çıtalı tavan yağlıboyası yapılarak ahşap lambirilerin sökülüp dış ön-yan cephede bozuk ve çürük ahşap kısımların değiştirilebileceğine, minaredeki gerekli tamir işlerinin yapılabileceğine karar verilen, İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 31.12.2009 tarih ve 3133 sayılı kararı ile uygun bulunan 20.12.2010 t.t.li, 1/5000 ölçekli Eyüp Koruma Amaçlı Nazım İmar Planında dini tesis (Camii ve Haziresi) alanında bulunan, tapu kayıtlarında niteliği camii ve kabristan olan, Sultan Süleyman Vakfına ait Baba Haydar Camii'nin bahçe duvarındaki çatlakların çevre can ve mal güvenliği için tehlike arz ettiğinden statik raporun düzenlendiğinin belirtilerek konunun Kurulumuz tarafından değerlendirilmesine ilişkin Eyüp Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün 17.08.2012 tarih ve 2012 S 7044-5843 sayılı yazısı, taşınmazın önceki durumuna ilişkin bilgi belgelerin gönderildiği 12.10.2012 tarih ve 2012/S-8539/6979 sayılı yazısı, tapu bilgilerinin gönderildiği Eyüp Kaymakamlığı İlçe Tapu Müdürlüğünün 17.10.2012 tarih ve B021TKG4345001/3312 sayılı yazısı, Müdürlük raportörlerinin 27.09.2012 tarihli raporu, C-8 numaralı işlem dosyası eşliğinde okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 28 pafta, 134 ada, 9 parselde yer alan Baba Haydar Camii'nin koruma grubunun I olarak belirlenmesine, bahçe duvarındaki çatlaklara ilişkin can, mal ve çevre güvenlik önlemlerinin ilgilisi ve belediyesince alınmasına, Baba Haydar Camii ve duvarına ilişkin rölöve ve restitüsyonunun Kurulumuza iletilmesine, acil müdahale gerektiren bahçe duvarında yapılacak uygulamalara ait müdahale paftalarının Kurulumuza iletilmesinden sonra onarım yöntemi hakkında karar verilebileceğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Yener ÇAVDAR
MÜDÜR

BAŞKAN
M.Cengiz CAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
M.Çınar SALMAN
İMZA

ÜYE
Salih OGUR
İMZA

ÜYE
Nurettin POLATTAŞ
İMZA

ÜYE
Ufuk KOCABAŞ
İMZA

ÜYE
Emine ALTINTAŞ
İMZA

TEMS.ÜYE
Şule SAVAŞ
İst.B.Şehir Bld. Tems.
İMZA

TEMS. ÜYE
Banu SARBAN
Eyüp Belediyesi Tems.
İMZA

TEMS. ÜYE
N.Derya ŞENYÜZ
İst.Vakıflar Böl.Md.Tems.
İMZA

21.11.2012 NK

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (134 Ada, 9 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 16.07.2014 - 201
Karar Tarihi ve No: 16.07.2014 - 2438

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Düğmeciler Mahallesi, Nazır Ağa Yokuşu Sokak, 28 pafta, 134 ada, 20 parsel sayılı yerde bulunan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararıyla belirlenen Kentsel Sit Alanı içinde kalan, anılan kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenen, İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 18.12.2006 tarih ve 737 sayılı kararında "... *Hacı Beşir Ağa Çeşmesi'ne ait rölövenin onaylanmasına, koruma grubunun I olarak belirlenmesine; restitüsyon ve restorasyon projesinin düzeltme ile uygun olduğuna; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 22.03.2001 gün 680 sayılı ilke kararı gereğince, uygulamanın mesleki denetim sorumluluğunun müellif mimar tarafından üstlenilmesine; uygulamanın sanat tarihçisi, restoratör mimar, eski eser uygulaması konusunda deneyimli inşaat mühendisi vb. uzmanlar denetiminde yapılmasına karar verildi.*" denen, Eyüp Belediyesi mülkiyetindeki taşınmazda İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğü Taş Eğitim Atölyesi tarafından bakım ve basit onarım çalışmaları yapıldığının bildirildiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğünün 18.02.2014 tarih ve 99896374/YD.001/34564 sayılı yazısı ve Müdürlük uzmanlarının 30.06.2014 tarihli raporu Ç-35 sayılı işlem dosyası eşliğinde okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Düğmeciler Mahallesi, Nazır Ağa Yokuşu Sokak, 28 pafta, 134 ada, 20 parsel sayılı yerde bulunan çeşmede yapılan uygulamanın cephenin temizlenmesine yönelik olduğu ancak bu arada uygulamanın tamamlandığı anlaşılmış olup 1. grup kültür varlıklarında, basit onarım da olsa, Koruma Bölge Kurulu görüşü alınması gerektiğinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğü ile Eyüp Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğüne hatırlatılmasına karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Hilmi AYDIN
MÜDÜR
16.07.2014

BAŞKAN
Sait KARABULUT
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Emine ALTINTAŞ
İMZA

ÜYE
M. Çınar SALMAN
İMZA

ÜYE
Ufuk KOCABAŞ
İMZA

ÜYE
Nurettin POLATTAŞ
İMZA

ÜYE
Şule SAVAŞ
İst. B.Şehir Bld. Tems.
İMZA

ÜYE
Emine ATAKTÜRK
Eyüp Bld. Tems.
İMZA

16.07.2014 AA

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (134 Ada, 20 Parsel).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No :16.06.2010-246
Karar Tarihi ve No : 16.06.2010-3558

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul ili, Eyüp ilçesi, Düğmeciler Mahallesi, Baba Haydar Çeşmesi sokak, 28 pafta, 137 ada, 1 parselde bulunan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.11.1977 gün ve 9591 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, kurulumuzun 23.6.2006 gün ve 384 sayılı kararıyla Türk ve İslam Eserleri Müzesi Müdürlüğü denetiminde araştırma kazısına izin verilen, 8.11.2006 gün ve 620 sayılı kararıyla bahçesinde bulunan sağlıksız ağacın kaldırılabileceğine, 9.10.2006 tarihli Türk ve İslam Eserleri Müzesi Müdürlüğü raporu göz önüne alınarak hazırlanacak restitüsyonun iletilmesine denen, 9.5.2007 gün ve 1032 sayılı kararıyla Esbak (Şeyhülislam) Mustafa Tekkesinin koruma grubunun I olarak belirlenmesine, ana yapıya ait rölöve ve düzeltmelerle restitüsyon ve restorasyon projesinin uygun olduğuna, uygulamanın İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü denetiminde yapılmasına ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 22.3.2001 gün ve 680 sayılı ilke kararı uyarınca uygulamanın onaylı projesine yapılması için mesleki denetim sorumluluğunun müellif mimar tarafından üstlenilmesine, parselde bulunan eklenti yapılardan arındırılmasına ve yeni bilgi ve bulgular ışığında parseldeki tüm yapılara ait rölöve ve restitüsyon ile restorasyon projesinin kurulumuza getirilmesine denen, 19.11.2009 gün ve 3059 sayılı karar ile hamam denilen yapı, aşevi tuvaletler ve hazire hakkında uzman raporu ve parselde yapılan kazıya ilişkin müze raporunun kurulumuza iletilmesinden sonra değerlendirilebileceğine karar verilen söz konusu tekkeye ilişkin hazırlanan uzman raporu ve kazı raporunun iletildiği Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul I. Bölge Müdürlüğünün 7.6.2010 gün ve 2252 sayılı yazısı ve Müdürlük raportörlerinin 11.06.2010 tarihli raporu okundu, dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul ili, Eyüp ilçesi, Düğmeciler Mahallesi, Baba Haydar Çeşmesi sokak, 28 pafta, 137 ada, 1 parselde bulunan Esbak (Şeyhülislam) Mustafa Tekkesine ait tuvalet ve hamama ilişkin iletilen rölöve, restitüsyon, restorasyon projesinin uygun olduğuna, 19.11.2009 gün ve 3059 sayılı karar ile istenilmiş olan aşevi ve hazire hakkında uzman raporunun iletilmesinden sonra uygulamanın yapılabileceğine, 9.5.2007 gün ve 1032 sayılı karar ile istenilen eklenti yapılardan arındırılmasına karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Vildan SARIOĞLU
MÜDÜR V.

BAŞKAN
Mete TAPAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Yaşar ÇORUHLU
İMZA

ÜYE
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
Hasibe SİLAHTAR
İMZA

ÜYE
Ömer KORMAN
İMZA

ÜYE
Münevver DAĞGÜLÜ
İMZA

ÜYE
Erol ÇALIŞKAN
İstanbul Büy.Bld.Tem.
İMZA

ÜYE
Utku YÜCEL
Vak.Böl.Müd.Tem.
İMZA

ÜYE
Güray ERTOK
Eyüp Bel. Tem.
İMZA

21.6.2010se

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (137 Ada, 1 Parsel).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 18.03.2016-290
Karar Tarihi ve No : 18.03.2016-4282

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul ili, Eyüp İlçesi, Düğmeciler Mahallesi, 28 pafta, 137 ada, 1 parselde yer alan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, aynı karar ile belirlenen Eyüp Kentsel Sit Alanı içinde bulunan, İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 09.05.2007 tarih ve 1032 sayılı kararı ile Esbak Şeyhülislam Mustafa Efendi Tekkesi'nin koruma grubunun I olarak belirlenmesine ve ana yapıya ait röllöve ile düzeltmelerle restitüsyon ve restorasyon projesinin uygun olduğuna karar verilen, Vakıflar Bölge Müdürlüğü mülkiyetine ait 1 parselin içerisinde bulunan taşınmaza ilişkin restitüsyon ve rekonstrüksiyon projesi ile birlikte 7 ve 8 parsellerde yer alan muhtes yapıya ilişkin röllövenin uygun görüş ile Müdürlüğümüze iletilerek değerlendirilmesinin talep edildiği Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul I. Bölge Müdürlüğü'nün 18.11.2015 tarih ve 885/29482 sayılı yazısı, yapılacak çalışmanın rekonstrüksiyon olduğu göz önünde bulundurularak incelenmesi ve gerekli görülmesi halinde kazı izni verilmesinin talep edildiği Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul I. Bölge Müdürlüğü'nün 17.02.2016 tarih ve 117-3853/4942 sayılı yazısı, dosyasında yer almayan eksik evrakların Müdürlüğümüze iletildiği Boğaziçi İlim ve Kültür Vakfı'nın 08.03.2016 tarih ve 1136 sayılı yazısı, Müdürlük uzmanlarının 15.03.2016 tarihli raporu A-4/2 numaralı işlem dosyası eşliğinde okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul ili, Eyüp ilçesi, Düğmeciler Mahallesi, 28 pafta, 137 ada, 7-8 parsellerde yer alan muhtes yapıya ilişkin röllövenin bilgi amaçlı Kurul arşivine alınmasına, 1 parselde yer alan ahşap taşınmazın 2863 sayılı yasanın 6. maddesi gereğince tescil edilmesine ve koruma grubunun II olarak belirlenmesine, tescillenen ahşap yapı ve tescilli ihata duvarı arasında kalan alanda tescilli yapılara zarar vermeden Müze denetiminde kazı yapılabileceğine, söz konusu taşınmaza ilişkin iletilecek restitüsyonun kazı sonucu elde edilen veriler ve Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul I. Bölge Müdürlüğü'nün 17.02.2016 tarih ve 117-3853/4942 sayılı yazısı ekinde iletilen Sanat tarihi raporunda yer alan Süheyl Ünver'e ait olduğu anlaşılan Resim 3'ten elde edilen verilere göre hazırlanmasının uygun olduğuna karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Hilmi AYDIN

BAŞKAN
Ahmet KAYA
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Ali Rıza EMRE
İMZA

ÜYE
Uğur ELİBÜYÜK
İMZA

ÜYE
Zeynep Emel EKİM
İMZA

ÜYE
Aras CAN
İMZA

ÜYE
Bahadır DUMAN
İMZA

ÜYE
Engin BİNOĞUL
İMZA

ÜYE
Kadriye KARABULUT
İst. B. Şehir Bld. Tem.
İMZA

ÜYE
Ayşe ZENGİN

ÜYE
Derya YILDIZ

Windows'u

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (137 Ada, 1 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul I Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No :02.11.2017/279
Karar Tarihi ve No :02.11.2017/2953

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Cezrikasım Mahallesi, kadastral boşlukta (eski 143 ada 9 parsel) yer alan, 20.12.2010 t.t'li 1/5000 ölçekli Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planı'nda yol alanı ve kentsel tasarım alanında, 24.04.1986 t.t'li 1/1000 ölçekli Eyüp İlçesi Haliç Düzenleme Uygulama İmar Planı'nda yol alanı ve kentsel tasarım alanında kalan, Gayrimenkul Eski Eserler Ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararı ile sınırları belirlenen, İstanbul III Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 16.11.1989 tarih ve 1509 sayılı kararı ile sınırları revize edilen Eyüp Kentsel Sit Alanı içinde kalan, söz konusu taşınmaza ilişkin, kültür varlığı olup olmadığı hakkında görüş talep edilen , İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı, Kültürel Miras Koruma Müdürlüğünün, 07.06.2017 tarih ve 69178850/556 sayılı yazısı, konuya ilişkin bilgi ve belge iletilen Eyüp Belediye Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün 21.08.2017 tarih ve 30804787-622.01-E.20164 sayılı yazısı, 01.11.2017 tarih ve 3419 kayıtlı uzman raporu okundu, 34.19.1808 numaralı işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Cezrikasım Mahallesi, Kadastral boşlukta (Eski 143 ada, 9 parsel) yer alan Molla Lütfi Türbesi Haziresi'nin 2863 sayılı Yasa'nın 6. maddesinde yer alan özellikleri taşıdığından korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmesine, koruma grubunun I. grup olarak belirlenmesine, Molla Lütfi Türbesi Haziresine parsel ihdas edilmesine, ihdas edilen parsel bilgilerinin ve türbeye ait rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

BAŞKAN
Hüseyin KOÇ
İMZA

Ahmet CATİPOĞLU
Müdür V.

BAŞKAN YARDIMCISI
Barış HAN
İMZA

ÜYE
Suat ÇAKIR
İMZA

ÜYE
Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT
(BULUNMADI)

ÜYE
Fatih ELCİL
İMZA

ÜYE
Mergül KOTİL
İMZA

ÜYE
Ömer Faruk KALAYCI
İMZA

ÜYE
Zuhal AYANOĞLU
İst.B.şehir Bld.Tems.
İMZA

ÜYE
Esra SARI
Eyüp Bld. Tems.
İMZA

ÜYE
Gamze KUŞSEVEN ÖZKILINÇ
İst.Vkf.1.Böl.Müd.Tems.
İMZA

02.11.2017/CÖ

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (Eski 143 Ada, 9 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İSTANBUL I NUMARALI KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU

Toplantı Tarihi ve No :06.04.2017/242
Karar Tarihi ve No :06.04.2017/2404

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Düğmeciler Mahallesi, 151 ada, 35 parselde yer alan, vakıf mülkiyetine ait olan, "kabristan ve kargir türbesi olan bahçe" vasıflı, 21.07.2014 tasdik tarihli 1/1000 ölçekli Eyüp 1. Etap Koruma Amaçlı Revizyon Uygulama İmar Planında hazire alanında kalan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 tarihli ve 9591 sayılı kararı ile belirlenen Eyüp Kentsel Sit Alanı içinde bulunan ve yine aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 24.11.2010 tarihli ve 3950 sayılı kararı ile koruma grubu I olarak belirlenen türbeye ilişkin; 19.01.2017 tarih ve 2228 sayılı Kurul kararına istinaden yapılan yerinde incelemede muhdes yapıların kaldırıldığının görüldüğü belirtilen Eyüp Belediye Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün 14.03.2017 tarih 5902 sayılı yazısı, hazırlanan uzman raporu okundu, 34.19.1315 numaralı işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Düğmeciler Mahallesi, 151 ada, 35 parselde yer alan muhdes yapıların kaldırıldığı anlaşıldığından 2863 sayılı Yasanın 65. maddesi kapsamında işlem yapılmasına gerek olmadığına, parselde Kurulumuz izni alınmadan herhangi bir uygulama yapılmaması gerektiğinin ilgililerine hatırlatılmasına, 19.01.2017 tarih ve 2228 sayılı kararımız ile tekiden istenen türbeye ilişkin rölöve ve restitüsyon ile hazireye ilişkin rölövenin hazırlanarak Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

BAŞKAN
Hüseyin KOÇ
İMZA

Ahmet LATİFOĞLU
Müdür V.

BAŞKAN YARDIMCISI
Barış HAN
İMZA

ÜYE
Suat ÇAKIR
İMZA

ÜYE
Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT
BULUNMADI

ÜYE
Fatih ELCİL
İMZA

ÜYE
Mergül KOTİL
İMZA

ÜYE
Ömer Faruk KALAYCI
İMZA

ÜYE
Zuhal AYANOĞLU
İst.B.şehir Bld.Tems.
İMZA

ÜYE
Adil ŞENDEN
Esenler Bld. Tems.
İMZA

ÜYE
Gamze KUŞSEVEN ÖZKILINÇ
İst.Vkf.1.Bölg.Md.Tems.
İMZA

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (151 Ada, 35 Parsel).

T.C
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No : 18.06.2009- 191
Karar Tarihi ve No : 18.06.2009- 2708

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 10 pafta, 153 ada, 1 parselde bulunan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 15.01.1977 gün ve 9591 sayılı kararı ile belirlenen Kentsel Sit Alanı içinde kalan ve aynı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen, Kurulumuzun 14.01.2009 gün ve 2317 sayılı kararı ile rölövesi onaylanan, koruma grubunun I olarak belirlenen, 29.05.2009 gün ve 2660 sayılı kararı ile restitüsyonu onaylanan, restorasyonun ise proje üzerinde fonksiyonlarının belirtilmesi ve yerinde inceleme yapılmasından sonra değerlendirilebileceğine, ayrıca elektrik ve tesisat projelerinin Kurulumuza iletilmesine denen taşınmaza ilişkin yerinde incelemesi yapıldı, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 10 pafta, 153 ada, 1 parselde bulunan Şeyh Murat Tekkesine ait restorasyon projesinin değerlendirilebilmesi için mahal üzerinde fonksiyonların belirtilmesi, dönemsel analizleri, malzeme cinslerini de gösteren müdahale paftaları ve raporları ile gerekli yerlerde raspa yapılarak fotoğrafları ile birlikte Kurulumuza getirilmesine karar verildi.

T.C.
ASLI GİBİDİR
Vildan SARIOĞLU
MÜDÜR V.

BAŞKAN
Mete TAPAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Hasibe SİLAHTAR
İMZA

ÜYE	**ÜYE**	**ÜYE**	**ÜYE**
Aslı ÖZDOĞAN	Sait KARABULUT	Erhan ERTAN	Yaşar ÇORUHLU
İMZA	İMZA	İMZA	İMZA

ÜYE	**ÜYE**	**ÜYE**
Erol ÇALIŞKAN	Olcay AYDEMİR	Güray ERTOK
İstanbul Büy. Bld. Tem.	İst. Vakıflar Böl. Md.Tem.	Eyüp Belediyesi Tem.
İMZA	İMZA	İMZA

22.06.2009 A.B

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (153 Ada, 1 Parsel).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 03.07.2012 - 55
Karar Tarihi ve No: 03.07.2012 - 569

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 497 ada, 78 parsel sayılı yerde bulunan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığının 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararıyla belirlenen Kentsel Sit Alanında kalan, İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 31.12.2009 tarih ve 3133 sayılı kararıyla düzeltmelerle uygun bulunan 1/5000 Ölçekli Eyüp Koruma Amaçlı Revizyon Nazım İmar Planında dini tesis alanında yer alan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığının 15.01.1977 tarih ve 9591 sayılı kararıyla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenen, Vakıflar Genel Müdürlüğü mülkiyetindeki Defterdar Mahmut Efendi Camisi Haziresi'ne konmak istenen, 02.11.2011 tarih ve 69 sayılı kararımızla İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Mezarlıklar Müdürlüğünün hakkındaki görüşü sorulan; 10.04.2012 tarih ve 365 sayılı kararımızla tescilli hazire alanındaki mezar taşları ile uyumlu alternatiflerin iletilmesi istenen, Kızılay'ın kurucularından Dr. Abdullah Bey'e ait makam mezarına ilişkin iki önerili teklif projenin iletildiği Vakıflar Genel Müdürlüğünün 11.06.2012 tarih ve B.02.1.VGM.1.13.08-150.03/2233:SGB/ 553/11298 sayılı yazısı ve C-42 numaralı işlem dosyası eşliğinde, Müdürlük uzmanlarının 27.06.2012 tarihli raporu okundu, teklif projeler incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Eyüp İlçesi, Nişanca Mahallesi, 497 ada, 78 parsel sayılı yerde bulunan Defterdar Mahmut Efendi Camisi Haziresi'ne konmak istenen Kızılay kurucularından Dr. Abdullah Bey'e ait makam mezarına ilişkin 2. (ikinci) öneri projenin uygun olduğuna; Defterdar Mahmut Efendi Camisi, Türbesi ve Haziresi'nin koruma grubunun I olarak belirlenmesine, haziredeki mezarların envanterinin İstanbul Vakıflar I. Bölge Müdürlüğünce hazırlanarak Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Yener CAVDAR
MÜDÜR

BAŞKAN
M. Cengiz CAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
Nur URFALIOĞLU
İMZA

ÜYE
Salih OGUR
İMZA

ÜYE
Nurettin POLATTAŞ
İMZA

ÜYE
Ufuk KOCABAŞ
İMZA

ÜYE
Emine ALTINTAŞ
İMZA

TEMS. ÜYE
Şule SAVAŞ
İst. B.Şehir Bld.Tems.
İMZA

TEMS. ÜYE
Emine ATAKTÜRK
Eyüp Bld. Tems.
İMZA

TEMS. ÜYE
Utku YÜCEL
İst. Vakıflar Böl. Müd. Tems.
İMZA

03.07.2012 AA

Ek C.15 (Devamı) Kurul Kararları (497 Ada, 78 Parsel).

KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ | **ANIT**

ENVANTER NO: 3 | İLİŞKİLİ KÜLTÜR VARLIĞI ENV NO: | FOTO NO

X 0 | 1:25000 HARITA NO | HALIHAZIR HARITA NO | ÖLÇEĞİ

Y 0 | 1:1000 HARİTA NO | KADASTRAL HARITA NO: | ÖLÇEĞİ

İL | İLÇE | KÖY | ESKİ MAH. CEZRİ KASIM | MAHALLE: | NİŞANCI

ADRES: CEZRİKASIM AKARÇEŞME CADDESİ NO:11 | ESKİ ADA: | ADA: 497

ESKİ PARSEL: | PARSEL: 3

ANITIN ADI: KARGİR FIRIN | DİĞER ADLARI | GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ

ANIT TÜRÜ

SİVİL MİMARİ YAPILAR	DİNSEL YAPILAR	TİCARET YAPILARI	ENDÜSTRİ YAPILARI	EĞİTİM YAPILARI	SOSYAL KÜLTÜREL YAPILARI	SAVUNMA YAPILARI	SU YAPILARI	SAĞLIK YAPILARI	YÖNETİM VE DİĞER KAMU YAPILARI	ULAŞIM YAPILARI	KENTSEL ÖĞE
○ SARAY	○ CAMİ / MESCİD	○ KERVANSARAY	○ İMALATHANE	○ OKUL	○ MÜZE	○ KALE	○ HAMAM	○ ŞİFAHANE	○ BAKANLIK	○ İSTASYON / HİZMET BİNASI	○ RIHTIM
○ KASIR	○ KİLİSE	○ HAN	○ FABRİKA	○ SIBYAN MEKTEBİ	○ SPOR YAPILARI	○ SUR	○ ÇEŞME	○ BİMARHANE	○ ELÇİLİK	○ İSKELE	○ KABALTI
○ KONAK / KÖŞK	○ SİNAGOG	○ ARASTA	○ TERSANE	○ MEDRESE	○ TİYATRO	○ KIŞLA	○ SEBİL	○ HASTANE	○ HÜKÜMET KONAĞI	○ LİMAN	○ SOKAK
○ YALI	○ MANASTIR	○ BEDESTEN	○ DEĞİRMEN	○ KİTAPLIK/ KÜTÜPHANE	○ SİNEMA	○ KARAKOL	○ SARNIÇ	○ SAĞLIK OCAĞI	○ BELEDİYE BİNASI	○ KÖPRÜ	○ MEYDAN
○ EV	○ TÜRBE	○ ÇARŞI	○ SANAYİ YAPISI	○ DARÜLKURRA	○ KAHVEHANE	○ HAPİSHANE	○ AYAZMA	○ DİSPANSER	○ İTFAİYE	○ DENİZ FENERİ	○ MERDİVEN
○ APARTMAN	○ MEZAR	● FIRIN	○ DEPO		○ TABHANE		○ SU KEMERİ		○ POSTANE		○ SAAT KULESİ
○ MÜŞTEMİLAT	○ TEKKE	○ DÜKKAN	○ ATÖLYE		○ İMARET		○ SU TERAZİSİ				○ YANGIN KULESİ
○ SIRA EV	○ ZAVİYE	○ HAL BİNASI	○ MEZBAHA				○ MAKSEM				○ DİKİLİTAŞ
	○ MUVAKKİTHANE	○ DEPO	○ GAZHANE				○ MASLAK				○ NİŞANTAŞI
	○ NAMAZGAH	○ BÜRO/İŞ HANI					○ SU BENDİ				○ HEYKEL
	○ PATRİKHANE	○ BANKA					○ SU KANALI				○ SOKAK LAMBASI
	○ MİNARE	○ OTEL					○ KUYU/TULUMBA				○ TABELA/LEVHA
	○ HAZİRE						○ ŞADIRVAN				○ HAVUZ
							○ SU HAZNESİ				○ MEZARLIK
											○ DUVAR
											○ TAK
											○ DİĞER

KÜLTÜR DÖNEMİ ☐ PREHİSTORYA ☐ ANTİK ☐ ROMA ☐ BİZANS ☐ OSMANLI ☐ CUMHURİYET | **MİMARİ ÜSLUP:**

YAPIM TARİHİ: | 1.ONARIM TARİHİ: | 2.ONARIM TARİHİ: | YAZIT ○ VAR ○ YOK | İLK YAPIM YAZITI TARİHİ: | ONARIM YAZITI TARİHİ:

MAL SAHİBİ ○ KAMU ○ VAKIF ● ÖZEL ○ DERNEK | YAPAN (MİMAR):

BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ ○ KAMU ○ VAKIF ● ÖZEL ○ DERNEK | YAPTIRAN:

TAŞIYICI SİSTEM

		AHŞAP	KERPİÇ	TUĞLA	TAŞ		
YIĞMA	☑	DÜZ ○ HATILLI ○	DÜZ ○ HATILLI ○	DÜZ ○ HATILLI ○	DÜZ ○ HATILLI ○	KARMA	☐
KARKAS	☐	☐ AHŞAP ☐ BETONARME ☐ ÇELİK				DOĞAL	☐

ÖRTÜ TÜRÜ DÜZ ☐ EĞİMLİ ☐ BEŞİK ○ KIRMA ○ EĞRİSEL ☐ TONOZ ○ KUBBE ○

ÖRTÜ MALZEMESİ KİREMİT ☐ ALATURKA ☐ MARSİLYA ☐ KURŞUN ☐ ÇİNKO ☐ BAKIR ☐ TAŞ ☐ TOPRAK ☐ BETON ☐ AHŞAP ☐ DİĞER ☐

PLAN ÖZELLİKLERİ: KUZEY- GÜNEY AKSINDA KONUMLANMIŞ DİKDÖRTGEN PLANLI BİR YAPIDIR. YAPININ GİRİŞİ KUZEY CEPHESİNDENDİR. İKİ KATLI KARGİR FIRIN KULLANILMADIĞINDAN İÇERİ GİRİLEMEMİŞTİR.

CEPHE ÖZELLİKLERİ: ZEMİN KATTA GİRİŞ KAPISI İLE BÜYÜK KEMERLİ BİR VİTRİN YER ALIR. ÜST KATTA GİRİŞ KAPISI ÜZERİNDE BİR ADET, BÜYÜK KEMER ÜZERİNDE ÜÇ ADET BEŞİK KEMERLİ DİKDÖRTGEN PENCERE BULUNMAKTADIR. PENCERELER AHŞAP ÇİFT KANATLI, CEPHE SIVALI VE BOYALIDIR.

DEVŞİRME MALZEME: VAR ○ YOK ● | BEZEME: VAR ○ YOK ● | BEZEME ÖZELLİĞİ:

CEPHEYE İLİŞKİN MALZEME

AHŞAP	☐	TUĞLA	☐
ÇİNİ	☐	METAL	☐
SIVA	☑	BOYA	☑
SUNİ TAŞ	☐	TAŞ	☐
SERAMİK	☐	CAM	☐
DİĞER	☐		

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ: YAPI KULLANILMADIĞINDAN İÇERİ GİRİLEMEMİŞTİR.

BEZEME VAR ○ YOK ○ | **BEZEME ÖZELLİĞİ**

TEKNİK DONATI ☐ ELEKTRİK ☐ SU ☐ KANALİZASYON ☐ DOĞALGAZ | ISITMA ○ KALORİFER ○ SOBA ○ GELENEKSEL ○ MODERN ○ YOK | ☐ TELEFON

SAĞLAMLIK DURUMU ○ HARAP ○ ORTA ● İYİ

ÖZGÜNLÜK DURUMU FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK: ÖZGÜN ● AZ DEĞİŞMİŞ ○ BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ ○ YENİDEN YAPIM ○ | İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK: ÖZGÜN ○ ÖZGÜN DEĞİL ○ İŞLEVSİZ ●

YAKIN TARİHLİ ONARIM EVET ○ HAYIR ○

TESCİL DURUMU ● TESCİLSİZ ○ TESCİLLİ | TESCIL TARİHİ: | KARAR NO: | GRUP KARAR TARİHİ: | KARAR NO: | TESCİL DERECESİ: | TARİHİ:

GÖZLEM VE AÇIKLAMALAR:
1949 TARİHLİ TAPU KAYITLARINDA ÖZEL MÜLKİYETE AİT OLAN YAPI KARGİR FIRIN OLARAK GEÇMEKTEDİR.

TARİHÇE:

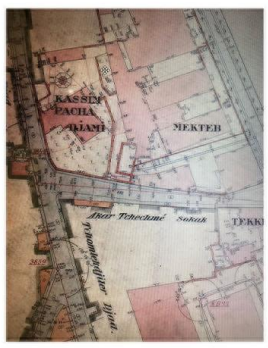
FOTOGRAF

FOTOGRAF

VAZİYET PLANI

BAŞLICA KAYNAKLAR:

HAZIRLAYAN:		TARİH	
KONTROL EDEN:		TARİH	

Ek C.16 Öneri Paftası (497 Ada, 3 Parsel).

KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ | **ANIT**

ENVANTER NO: 5 | İLİŞKİLİ KÜLTÜR VARLIĞI ENV NO: | FOTO NO

X 0 | 1:25000 HARITA NO | HALIHAZIR HARITA NO | ÖLÇEĞİ

Y 0 | 1:1000 HARİTA NO | KADASTRAL HARITA NO: | ÖLÇEĞİ

İL | İLÇE | KÖY | ESKİ MAH. | MAHALLE:

ADRES: ZAL PAŞA CADDESİ NO:29 | ESKİ ADA: | ADA: 65

ESKİ PARSEL: | PARSEL: 41

ANITIN ADI: BAHÇELİ KARGİR EV | DİĞER ADLARI | GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ: KULLANILMIYOR

ANIT TÜRÜ

SİVİL MİMARİ YAPILAR	DİNSEL YAPILAR	TİCARET YAPILARI	ENDÜSTRİ YAPILARI	EĞİTİM YAPILARI	SOSYAL KÜLTÜREL YAPILARI	SAVUNMA YAPILARI	SU YAPILARI	SAĞLIK YAPILARI	YÖNETİM VE DİĞER KAMU YAPILARI	ULAŞIM YAPILARI	KENTSEL ÖĞE
○ SARAY	○ CAMİ / MESCİD	○ KERVANSARAY	○ İMALATHANE	○ OKUL	○ MÜZE	○ KALE	○ HAMAM	○ ŞİFAHANE	○ BAKANLIK	○ İSTASYON / HİZMET BİNASI	○ RIHTIM
○ KASIR	○ KİLİSE	○ HAN	○ FABRİKA	○ SIBYAN MEKTEBİ	○ SPOR YAPILARI	○ SUR	○ ÇEŞME	○ BİMARHANE	○ ELÇİLİK	○ İSKELE	○ KABALTI
○ KONAK / KÖŞK	○ SİNAGOG	○ ARASTA	○ TERSANE	○ MEDRESE	○ TİYATRO	○ KIŞLA	○ SEBİL	○ HASTANE	○ HÜKÜMET KONAĞI	○ LİMAN	○ SOKAK
○ YALI	○ MANASTIR	○ BEDESTEN	○ DEĞİRMEN	○ KİTAPLIK/ KÜTÜPHANE	○ SİNEMA	○ KARAKOL	○ SARNIÇ	○ SAĞLIK OCAĞI	○ BELEDİYE BİNASI	○ KÖPRÜ	○ MEYDAN
● EV	○ TÜRBE	○ ÇARŞI	○ SANAYİ YAPISI	○ DARÜLKURRA	○ KAHVEHANE	○ HAPİSHANE	○ AYAZMA	○ DİSPANSER	○ İTFAİYE	○ DENİZ FENERİ	○ MERDİVEN
○ APARTMAN	○ MEZAR	○ FIRIN	○ DEPO		○ TABHANE		○ SU KEMERİ		○ POSTANE		○ SAAT KULESİ
○ MÜŞTEMİLAT	○ TEKKE	○ DÜKKAN	○ ATÖLYE		○ İMARET		○ SU TERAZİSİ				○ YANGIN KULESİ
○ SIRA EV	○ ZAVİYE	○ HAL BİNASI	○ MEZBAHA				○ MAKSEM				○ DİKİLİTAŞ
	○ MUVAKKİTHANE	○ DEPO	○ GAZHANE				○ MASLAK				○ NİŞANTAŞI
	○ NAMAZGAH	○ BÜRO/İŞ HANI					○ SU BENDİ				○ HEYKEL
	○ PATRİKHANE	○ BANKA					○ SU KANALI				○ SOKAK LAMBASI
	○ MİNARE	○ OTEL					○ KUYU/TULUMBA				○ TABELA/LEVHA
	○ HAZİRE						○ ŞADIRVAN				○ HAVUZ
							○ SU HAZNESİ				○ MEZARLIK
											○ DUVAR
											○ TAK
											○ DİĞER

KÜLTÜR DÖNEMİ: ☐ PREHİSTORYA ☐ ANTİK ☐ ROMA ☐ BİZANS ☐ OSMANLI ☐ CUMHURİYET | **MİMARİ ÜSLUP:**

YAPIM TARİHİ: | 1.ONARIM TARİHİ: | 2.ONARIM TARİHİ: | YAZIT ○ VAR ○ YOK | İLK YAPIM YAZITI TARİHİ: | ONARIM YAZITI TARİHİ:

MAL SAHİBİ: ○ KAMU ○ VAKIF ● ÖZEL ○ DERNEK | YAPAN (MİMAR):

BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ: ○ KAMU ○ VAKIF ● ÖZEL ○ DERNEK | YAPTIRAN:

TAŞIYICI SİSTEM

YIĞMA ☑	AHŞAP ☑ (DÜZ ○ HATILLI ○)	KERPİÇ ☐ (DÜZ ○ HATILLI ○)	TUĞLA ☑ (DÜZ ○ HATILLI ○)	TAŞ ☐ (DÜZ ○ HATILLI ○)	KARMA ☐
KARKAS ☐	☐ AHŞAP	☐ BETONARME	☐ ÇELİK		DOĞAL ☐

ÖRTÜ TÜRÜ: DÜZ ☐ | EĞİMLİ ☑ (BEŞİK ○ KIRMA ●) | EĞRİSEL ☐ (TONOZ ○ KUBBE ○)

ÖRTÜ MALZEMESİ: KİREMİT ☐ | ALATURKA ☐ MARSİLYA ☐ | KURŞUN ☐ | ÇİNKO ☐ | BAKIR ☐ | TAŞ ☐ | TOPRAK ☐ | BETON ☐ | AHŞAP ☐ | DİĞER ☐

PLAN ÖZELLİKLERİ: GÜNEYBATI - KUZEYDOĞU AKSINDA KONUMLANMIŞ OLAN YAPI BODRUM + ZEMİN + 1 NORMAL KATTAN OLUŞMAKTADIR. YAPININ ZEMİN VE BODRUM KATTA GÜNEYBATI CEPHESİNDE TOPLAM İKİ GİRİŞİ VARDIR. ZEMİN KAT GİRİŞ KAPISINA SEKİZ BASAMAKLI MERDİVENDEN ÇIKILARAK SAHANLIKTAN ULAŞILMAKTADIR. GİRİŞ KAPISI TEPE PENCERELİ, ÇİFT KANATLI DEMİR DOĞRAMADIR. BODRUM KAT GİRİŞ KAPISI DEMİR DOĞRAMADIR.

CEPHE ÖZELLİKLERİ: ZEMİN KAT GİRİŞ SAHANLIĞININ ALTINDA BODRUM KATA AÇILAN GİRİŞ KAPISI VE 1 PENCERE VARDIR. MERDİVEN DÖKME MOZİKTİR. GÜNEYBATI YÖNÜ GİRİŞ CEPHESİNİN KUZEYİNDE, ZEMİN KATTA GİRİŞ KAPISI VE IŞIKLIK PENCERESİ, CEPHENİN GÜNEYİNDE, ÇİFT KANATLI, DİKDÖRTGEN, GENİŞ AÇIKLIKLI, AHŞAP PENCERE VARDIR. BİRİNCİ KATTA DA AYNI AKSLARDA 2 TANE PENCEREDEN VARDIR. CEPHELER SIVA ÜZERİ BOYALIDIR.

DEVŞİRME MALZEME: VAR ○ YOK ● | BEZEME: VAR ○ YOK ● | BEZEME ÖZELLİĞİ:

CEPHEYE İLİŞKİN MALZEME: AHŞAP ☐ TUĞLA ☐ | ÇİNİ ☐ METAL ☐ | SIVA ☑ BOYA ☑ | SUNİ TAŞ ☐ TAŞ ☐ | SERAMİK ☐ CAM ☐ | DİĞER ☐

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ: YAPI KULLANILMADIĞINDAN DOLAYI İÇERİ GİRİLEMEMİŞTİR. DIŞARIDAN BAKILDIĞINDA AHŞAP TAVAN KAPLAMALARI GÖRÜLMEKTEDİR.

BEZEME: VAR ○ YOK ● | **BEZEME ÖZELLİĞİ**:

TEKNİK DONATI: ☐ ELEKTRİK ☐ SU ☐ KANALİZASYON ☐ DOĞALGAZ | ISITMA: ○ KALORİFER ○ SOBA ○ GELENEKSEL ○ MODERN ○ YOK | ☐ TELEFON

SAĞLAMLIK DURUMU: ○ HARAP ● ORTA ○ İYİ

ÖZGÜNLÜK DURUMU: FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK: ÖZGÜN ○ AZ DEĞİŞMİŞ ● BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ ○ YENİDEN YAPIM ○ | İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK: ÖZGÜN ○ ÖZGÜN DEĞİL ○ İŞLEVSİZ ●

YAKIN TARİHLİ ONARIM: EVET ○ HAYIR ○

TESCİL DURUMU: ● TESCİLSİZ ○ TESCİLLİ | TESCIL TARİHİ: | KARAR NO: | GRUP KARAR TARİHİ: | KARAR NO: | TESCİL DERECESİ: | TARİHİ:

GÖZLEM VE AÇIKLAMALAR:

65 ada 41 parsel içerisinde yer alan sarnıç ve atik duvar 1977 tarihinde tescil edilmiş, ancak konut yapısı ile ilgili herhangi bir tescil kararı bulunmamaktadır.

TARİHÇE:

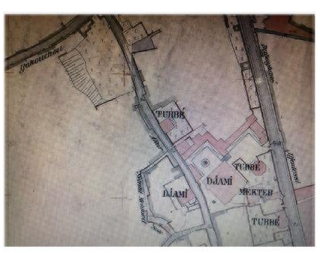
FOTOGRAF

FOTOGRAF

VAZİYET PLANI

BAŞLICA KAYNAKLAR:

HAZIRLAYAN: *Tuğba KESKİN* | **TARİH** *Ocak 2018*

KONTROL EDEN: | **TARİH**

Ek C.17 Öneri Paftası (65 Ada, 41 Parsel).

KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ | **ANIT**

ENVANTER NO: 1 | İLİŞKİLİ KÜLTÜR VARLIĞI ENV NO: | FOTO NO

X 0 | 1:25000 HARITA NO | HALIHAZIR HARITA NO | ÖLÇEĞİ

Y 0 | 1:1000 HARİTA NO | KADASTRAL HARITA NO: | ÖLÇEĞİ

İL: İSTANBUL | İLÇE: EYÜP | KÖY | ESKİ MAH.: NİŞANCI | MAHALLE: NİŞANCI

ADRES: NAZPERVER SOKAK NO.53 | ESKİ ADA: 125 | ADA: 125

ESKİ PARSEL: 4 | PARSEL: 37

ANITIN ADI: BAHÇELİ AHŞAP EV | DİĞER ADLARI | GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ: KULLANILMIYOR

ANIT TÜRÜ

SİVİL MİMARİ YAPILAR	DİNSEL YAPILAR	TİCARET YAPILARI	ENDÜSTRİ YAPILARI	EĞİTİM YAPILARI	SOSYAL KÜLTÜREL YAPILARI	SAVUNMA YAPILARI	SU YAPILARI	SAĞLIK YAPILARI	YÖNETİM VE DİĞER KAMU YAPILARI	ULAŞIM YAPILARI	KENTSEL ÖĞE
○ SARAY	○ CAMİ / MESCİD	○ KERVANSARAY	○ İMALATHANE	○ OKUL	○ MÜZE	○ KALE	○ HAMAM	○ ŞİFAHANE	○ BAKANLIK	○ İSTASYON / HİZMET BİNASI	○ RIHTIM
○ KASIR	○ KİLİSE	○ HAN	○ FABRİKA	○ SIBYAN MEKTEBİ	○ SPOR YAPILARI	○ SUR	○ ÇEŞME	○ BİMARHANE	○ ELÇİLİK	○ İSKELE	○ KABALTI
○ KONAK / KÖŞK	○ SİNAGOG	○ ARASTA	○ TERSANE	○ MEDRESE	○ TİYATRO	○ KIŞLA	○ SEBİL	○ HASTANE	○ HÜKÜMET KONAĞI	○ LİMAN	○ SOKAK
○ YALI	○ MANASTIR	○ BEDESTEN	○ DEĞİRMEN	○ KİTAPLIK/ KÜTÜPHANE	○ SİNEMA	○ KARAKOL	○ SARNIÇ	○ SAĞLIK OCAĞI	○ BELEDİYE BİNASI	○ KÖPRÜ	○ MEYDAN
● EV	○ TÜRBE	○ ÇARŞI	○ SANAYİ YAPISI	○ DARÜLKURRA	○ KAHVEHANE	○ HAPİSHANE	○ AYAZMA	○ DİSPANSER	○ İTFAİYE	○ DENİZ FENERİ	○ MERDİVEN
○ APARTMAN	○ MEZAR	○ FIRIN	○ DEPO		○ TABHANE		○ SU KEMERİ		○ POSTANE		○ SAAT KULESİ
○ MÜŞTEMİLAT	○ TEKKE	○ DÜKKAN	○ ATÖLYE		○ İMARET		○ SU TERAZİSİ				○ YANGIN KULESİ
○ SIRA EV	○ ZAVİYE	○ HAL BİNASI	○ MEZBAHA				○ MAKSEM				○ DİKİLİTAŞ
	○ MUVAKKİTHANE	○ DEPO	○ GAZHANE				○ MASLAK				○ NİŞANTAŞI
	○ NAMAZGAH	○ BÜRO/İŞ HANI					○ SU BENDİ				○ HEYKEL
	○ PATRİKHANE	○ BANKA					○ SU KANALI				○ SOKAK LAMBASI
	○ MİNARE	○ OTEL					○ KUYU/TULUMBA				○ TABELA/LEVHA
	○ HAZİRE						○ ŞADIRVAN				○ HAVUZ
							○ SU HAZNESİ				○ MEZARLIK
											○ DUVAR
											○ TAK
											○ DİĞER

KÜLTÜR DÖNEMİ: ☐ PREHİSTORYA ☐ ANTİK ☐ ROMA ☐ BİZANS ☐ OSMANLI ☐ CUMHURİYET | **MİMARİ ÜSLUP:**

YAPIM TARİHİ: BİLİNMİYOR | 1.ONARIM TARİHİ: | 2.ONARIM TARİHİ: | YAZIT ○ VAR ● YOK | İLK YAPIM YAZITI TARİHİ: | ONARIM YAZITI TARİHİ:

MAL SAHİBİ: ○ KAMU ○ VAKIF ● ÖZEL ○ DERNEK | YAPAN (MİMAR):

BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ: ○ KAMU ○ VAKIF ● ÖZEL ○ DERNEK | YAPTIRAN:

TAŞIYICI SİSTEM

YIĞMA	☑	AHŞAP	☐	KERPİÇ	☐	TUĞLA	☑	TAŞ	☐	KARMA	☑	**ÖRTÜ TÜRÜ**	DÜZ	☐	EĞİMLİ	☑	BEŞİK	●	EĞRİSEL	☐	TONOZ	○
		DÜZ	○	DÜZ	○	DÜZ	○	DÜZ	○								KIRMA	○			KUBBE	○
		HATILLI	○	HATILLI	○	HATILLI	○	HATILLI	○													
KARKAS	☑	☑ AHŞAP	☐ BETONARME	☐ ÇELİK						DOĞAL	☐	**ÖRTÜ MALZEMESİ**	KİREMİT	☑	ALATURKA	☐	KURŞUN	☐	ÇİNKO	☐	BAKIR	☐
															MARSİLYA	☑						
													TAŞ	☐	TOPRAK	☐	BETON	☐	AHŞAP	☐	DİĞER	☐

PLAN ÖZELLİKLERİ: DİKDÖRTGEN PLANLI YAPI DOĞU BATI YÖNÜNDE KONUMLANMIŞTIR. BİTİŞİK NİZAM İKİ KATLI YAPININ GİRİŞİ KUZEY CEPHESİNDENDİR. BEŞ BASAMAKLI BİR MERDİVENLE GİRİŞ KOTUNA ULAŞILIR. ZEMİN KAT YIĞMA TUĞLA, ÜST KAT AHŞAP KARKASTIR.

CEPHE ÖZELLİKLERİ: KUZEY YÖNDEKİ GİRİŞ CEPHESİ SIVALI VE BOYALIDIR. ZEMİN KATTA, GİRİŞ KAPISININ DOĞUSUNDA BİR, BATISINDA İKİ ADET OLMAK ÜZERE TOPLUM ÜÇ ADET PENCERE VARDIR. BUNLARDAN İKİ TANESİ GİRİŞ KAPISININ İKİ YANINDA VE BİRBİRLERİNE SİMETRİKTİR. ÜST KATTA İSE TOPLUM ALTI ADET AHŞAP GİYOTİN PENCERE BULUNMAKTADIR. GİRİŞ KAPISI ÜZERİNDE BULUNAN ÜÇ ADET PENCERE İLE DİĞER PENCERELER EŞİT ARALIKLIDIR.

DEVŞİRME MALZEME: VAR ○ YOK ○ | BEZEME: VAR ○ YOK ● | BEZEME ÖZELLİĞİ:

CEPHEYE İLİŞKİN MALZEME: AHŞAP ☐ TUĞLA ☐ ÇİNİ ☐ METAL ☐ SIVA ☑ BOYA ☑ SUNİ TAŞ ☐ TAŞ ☐ SERAMİK ☐ CAM ☐ DİĞER ☐

İÇ MEKAN ÖZELLİKLERİ: YAPININ İÇİNE GİRİLEMEMİŞTİR.

BEZEME: VAR ○ YOK ○ | **BEZEME ÖZELLİĞİ**

TEKNİK DONATI: ☑ ELEKTRİK ☑ SU ☑ KANALİZASYON ☐ DOĞALGAZ | ISITMA: ○ KALORİFER ○ SOBA ○ GELENEKSEL ○ MODERN ○ YOK | ☐ TELEFON

SAĞLAMLIK DURUMU: ○ HARAP ● ORTA ○ İYİ

ÖZGÜNLÜK DURUMU: FİZİKSEL ÖZGÜNLÜK: ÖZGÜN ○ AZ DEĞİŞMİŞ ● BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ ○ YENİDEN YAPIM ○ | İŞLEVSEL ÖZGÜNLÜK: ÖZGÜN ● ÖZGÜN DEĞİL ○ İŞLEVSİZ ○

YAKIN TARİHLİ ONARIM: EVET ○ HAYIR ○

TESCİL DURUMU: ● TESCİLSİZ ○ TESCİLLİ | TESCİL TARİHİ: | KARAR NO: | GRUP KARAR TARİHİ: BELİRSİZ | KARAR NO: BELİRSİZ | TESCİL DERECESİ: BELİRSİZ | TARİHİ:

GÖZLEM VE AÇIKLAMALAR:
BİTİŞİK 38 PARSEL TARAFINDAKİ DUVARINDA YAPININ STRÜKTÜREL DURUMUNU ETKİLEYECEK MALZEME KAYIPLARI OLDUĞU, NİTELİKSİZ ONARIM YAPILDIĞI, CEPHEDE AHŞAP MALZEMENİN ÜZERİNE ÇİMENTOLU SIVA UYGULANDIĞI GÖRÜLMEKTEDİR.

TARİHÇE:

FOTOGRAF

FOTOGRAF

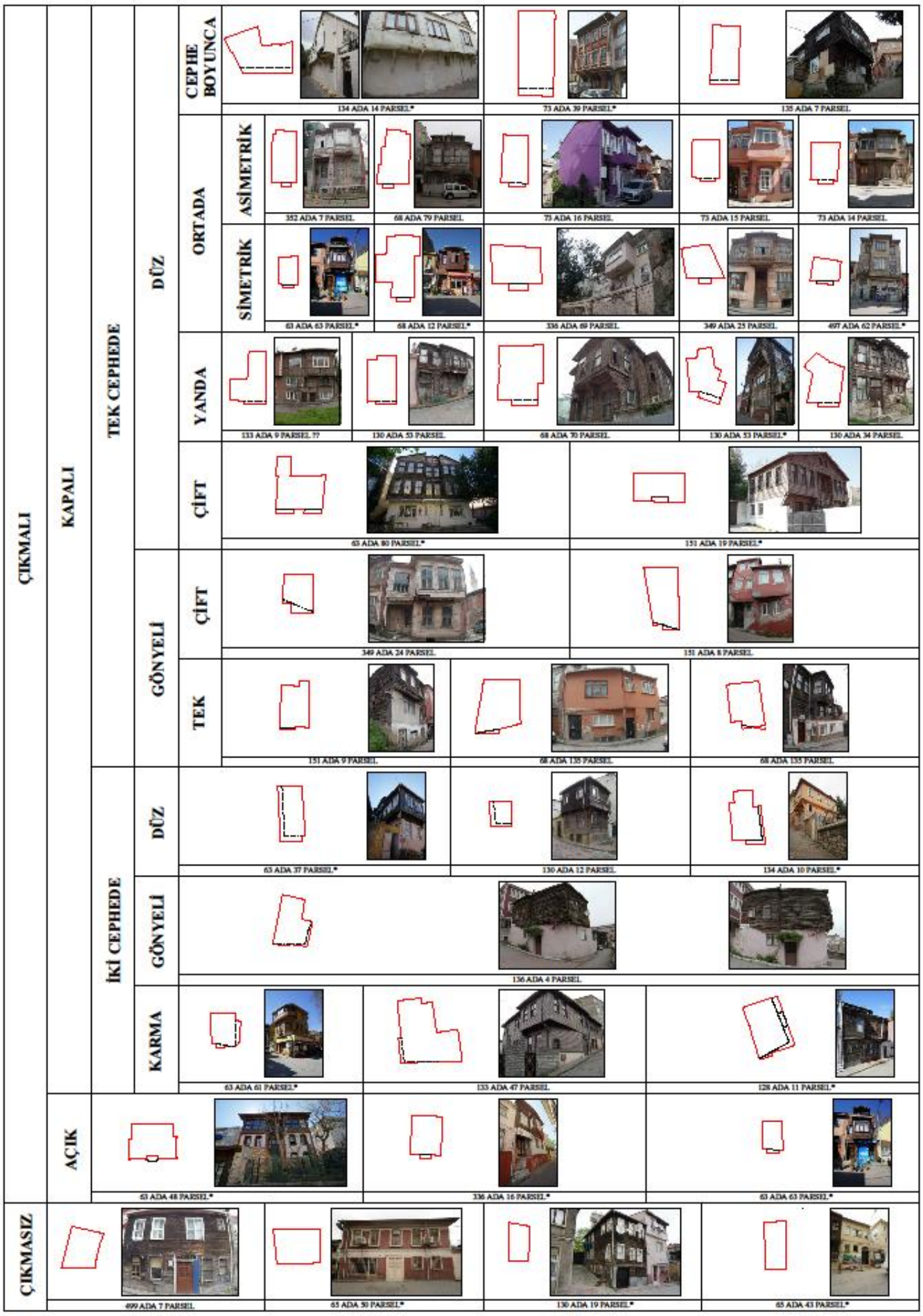
VAZİYET PLANI

BAŞLICA KAYNAKLAR:

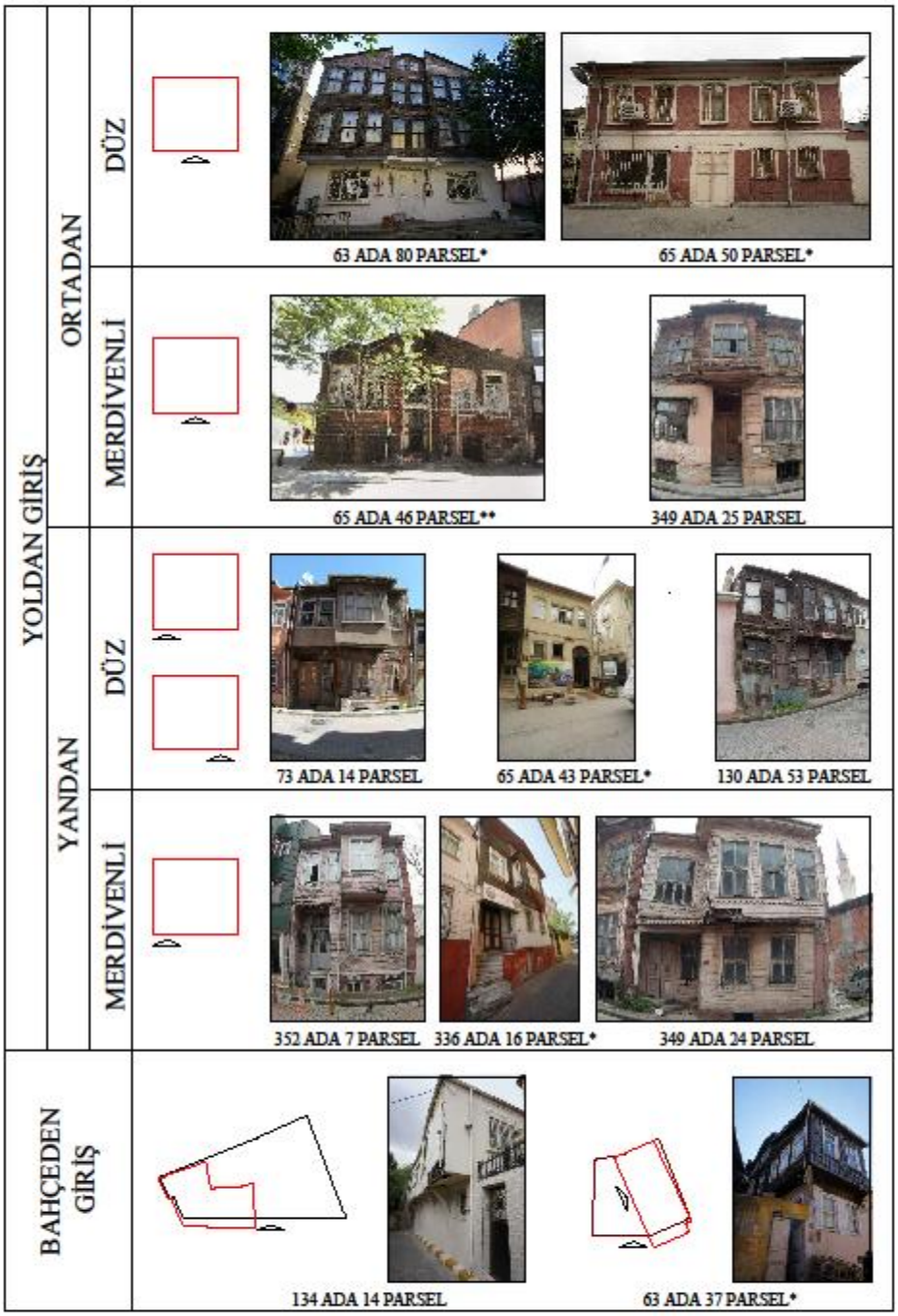
HAZIRLAYAN:	TUĞBA KESKİN	**TARİH**	20.01.2018
KONTROL EDEN:		**TARİH**	

Ek C.18 Öneri Paftası (125 Ada, 37 Parsel).

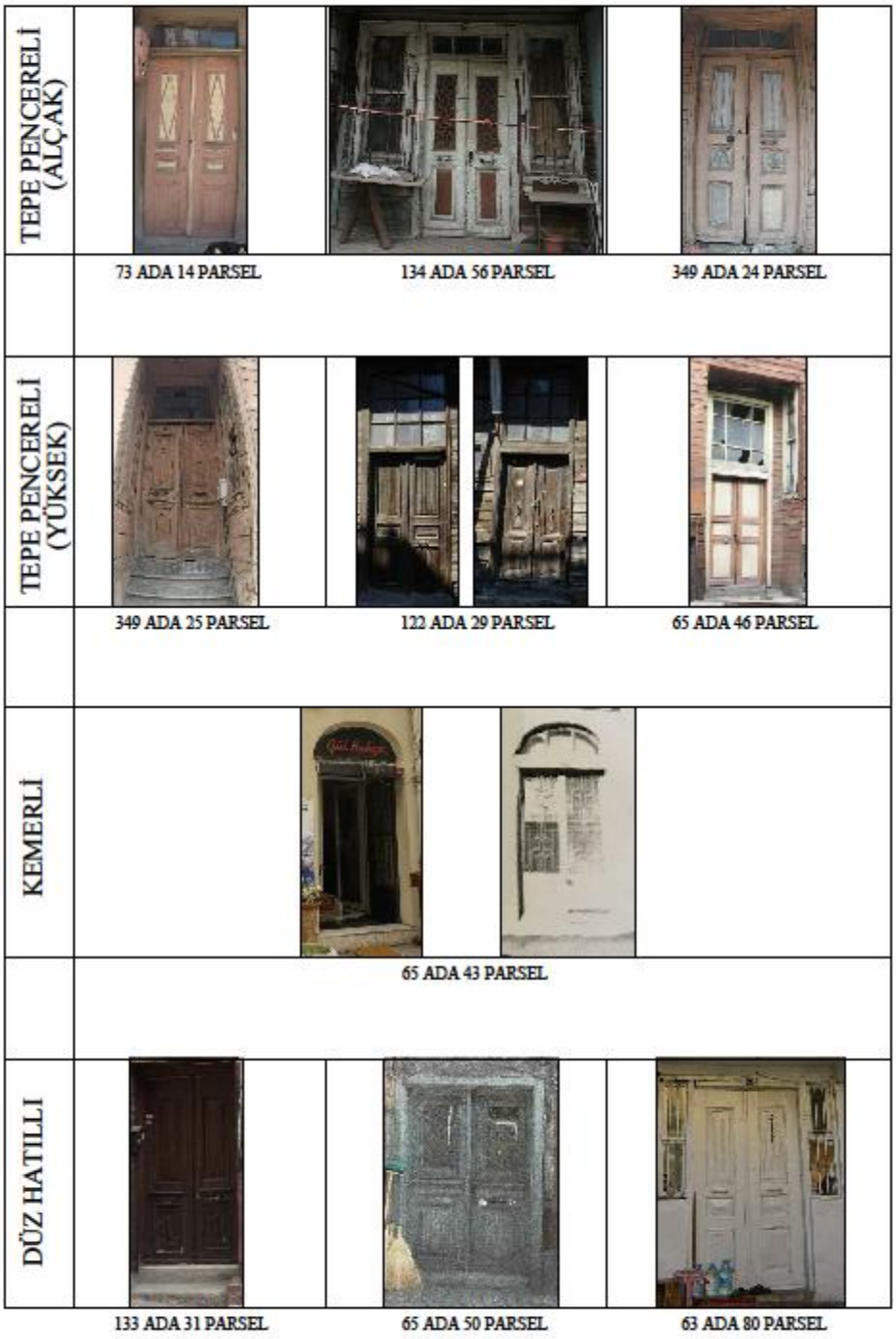

Ek C.19 Nişancı Mahallesi Sivil Mimarlık Örnekleri Çıkma Durumu Tipoloji Çalışması[267].

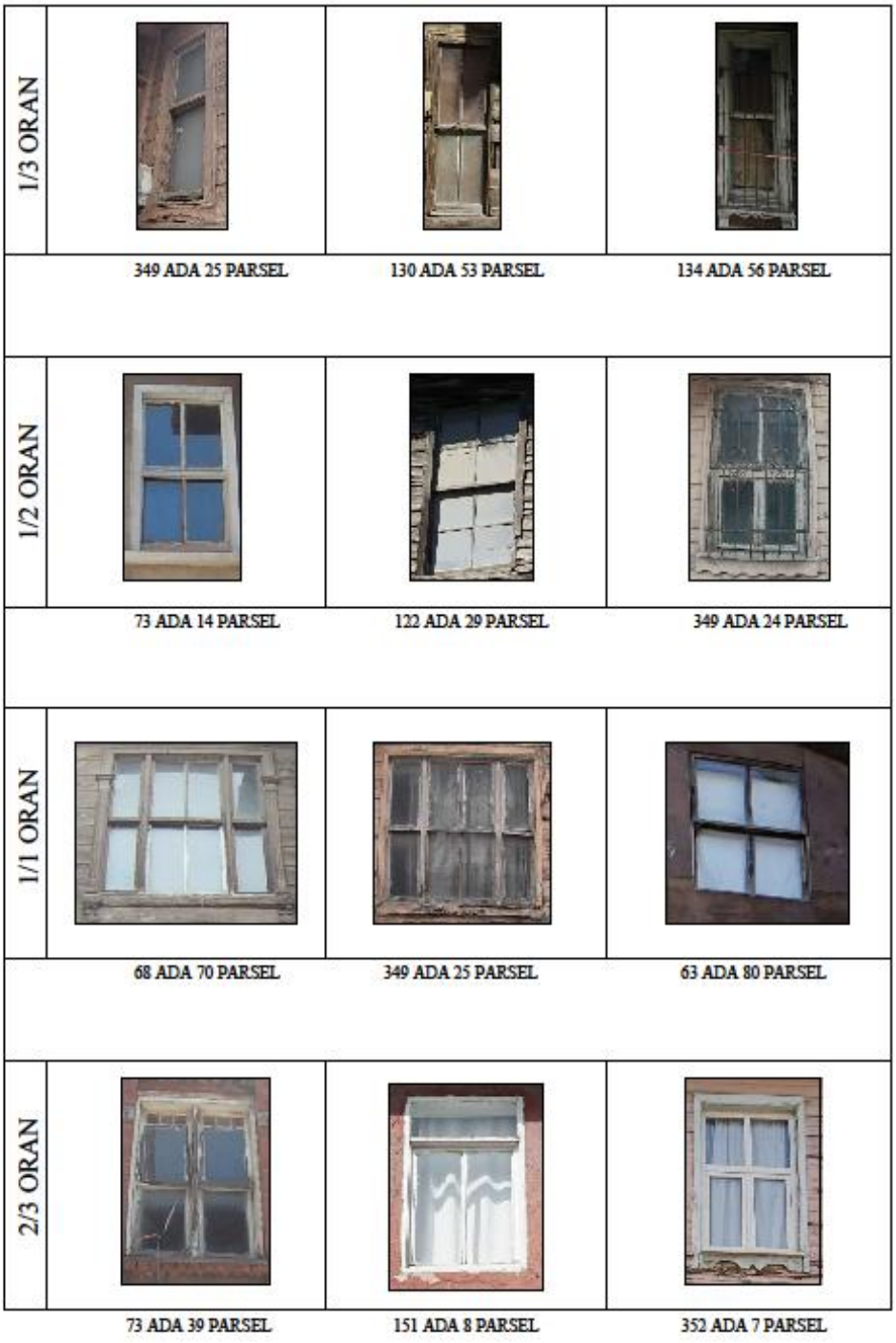
[267] Tipoloji Çalışmalarında * İle İşaretli Fotoğraflar İBB Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü Arşivi'nden alınmıştır.

Ek C.20 Nişancı Mahallesi Sivil Mimarlık Örnekleri Bina Giriş Tipolojisi.

Ek C.21 Nişancı Mahallesi Sivil Mimarlık Örn. Kapı Tipolojisi.

Ek C.22 Nişancı Mahallesi Sivil Mimarlık Örnekleri Pencere Tipolojisi.

Ek C.23 Nişancı Mahallesi Sivil Mimarlık Örnekleri Pencere Tipolojisi.